(M.87.204D); τῷ Ἀδὰμ τὸ ἡ. σώζων ἐπὶ τοῖς ἀλόγοις ἔδωκε τὴν τῶν ὀνομάτων θέσιν id.*Num.*11:4(M.87.824A).

II. *principal part* of the soul, *intellect*; Stoic term developed by Christians (usu. as subst. neut. with ψυχῆς understood and rarely as adj.);

A. definitions and relation to other parts of soul, cf. *principalitas sensuum...quod hegemonicum appellatur*, Tert. *de resurrectione carnis* 15(M.*PL*.2.814A); *a duobus exorsus titulis, principali, quod aiunt* ἡ., *et a rationali, quod aiunt* λογικόν, id.*de anima* 14(M.*PL*.2.668B); ὁ λογισμὸς καὶ τὸ ἡ. ἄπταιστον μένον καὶ καθηγούμενον τῆς ψυχῆς κυβερνήτης αὐτῆς εἴρηται Clem.*str*.2.11(p.141.5; M.8.988B); ἔστι...δεκάς τις περὶ τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, τά τε αἰσθητήρια πέντε καὶ τὸ φωνητικὸν καὶ τὸ σπερματικὸν καὶ τοῦτο δὴ ὄγδοον τὸ κατὰ τὴν πλάσιν πνευματικόν, ἔνατον δὲ τὸ ἡ. τῆς ψυχῆς καὶ δέκατον τὸ διὰ τῆς πίστεως προσγινόμενον ἁγίου πνεύματος...ἰδίωμα *ib*.6.16(p.500.4; M.9.360A); ἐπεισκρίνεται δὲ ἡ ψυχὴ καὶ προσεισκρίνεται τὸ ἡ., ᾧ διαλογιζόμεθα, οὐ κατὰ τὴν τοῦ σπέρματος καταβολὴν γεννώμενον *ib*.(p.500.10; 360B); ἐνταῦθα [sc. in soul] γὰρ τὸ ἡ. ἱδρῦσθαι λέγουσι, τὴν διὰ τῶν αἰσθητηρίων ἐπείσοδον τῆς ψυχῆς ἐπὶ τοῦ πρωτοπλάστου [εἴσοδον] ἑρμηνεύοντες, διὸ καὶ 'κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τὸν ἄνθρωπον' γεγονέναι *ib*.5.14(p.388.12; M.9.140A); τὴν ἀσώματον φύσιν καὶ νοητὴν τοῦ ἡ. ἡμῶν Or.*comm.in Eph*.1:15ff.(p.399.30); τὸ διανοητικόν, ὅ τινες ἡ. καλοῦσιν id.*fr.18 in Jo*.(p.497.21); dist. from λόγος and πράξεις, id.*Cels*.4.64(p.334.36; M.11.1132B); παρασύρει...τὴν διάνοιαν, καὶ καροῖ τὸ φρόνημα, καὶ αὐτὸ τὸ ἡ. ἀκρωτηριάζει, καὶ ἐξίστησι τὸν νοῦν †Bas.*contub*.2(M.30.817A); identified with νοῦς, †Bas.*Is*.26(1.399C; M.30.168C); exeg. τὸ ἡ., ὡς ἐπὶ νύμφης μαστοί Or.*schol.in Cant*.4:5f.(M.17.272C); *ib*.6:10f.(280B); term applied to animals as well as to men, id.*Cels*.4.85(p.356.6ff.; M.11.1160B).

B. physical seat; **1.** usu. assumed to be in heart, with which it is sometimes identified, Or.*Jo*.2.35(29; p.94.18; M.14.177C); *ib*.6.38(22; p.146.24; 264D); καρδία ἐστὶν ἔχουσα καθ' ἡμᾶς τὸ ἡ. id.*hom.5.15 in Jer*.(p.44.31; M.13.320A); id.*or*.29(p.382.16; M.11.532B); exeg. 2Cor.3:3 ἀπόστολος, καρδίας ὀνομάζων τὰς πλάκας, τουτέστι, τὸ ἡ. τῆς ψυχῆς Gr.Nyss.*v.Mos*.(M.44.397A); Leont.et Jo.*sacr*.2 tit.(M.86.2024B); **2.** other opinions ἀγνοοῦμεν...ἐν τίνι τοῦ σώματος μορίῳ τὸ ἡ. ἐστι τῆς ψυχῆς Clem.*str*.8.4(p.88.30; M.9.577D); acc. Empedocles τὸ δὲ ἡ. οὔτε ἐν κεφαλῇ οὔτε ἐν θώρακι, ἀλλ' ἐν αἵματι Eus.*p.e*.1.8(24D; M.21.60D).

C. as seat of free choice τὴν προαιρετικὴν δὲ τὸ ἡ. ἔχει δύναμιν, περὶ ἣν ἡ ζήτησις καὶ ἡ μάθησις καὶ ἡ γνῶσις. ἀλλὰ γὰρ ἡ πάντων ἀναφορὰ εἰς ἓν συντέτακται τὸ ἡ. καὶ δι' ἐκεῖνο ζῇ τε ὁ ἄνθρωπος καί πως ζῇ Clem.*str*.6.16(p.500.21f.; M.9.360C); τὸ γὰρ ἑκάστου ἡ. αἴτιον τῆς ὑποστάσης ἐν αὐτῷ κακίας ἐστίν, ἥτις ἐστὶ τὸ κακόν Or.*Cels*.4.66(p.336.29; M.11.1133D).

D. present in demons ἐν καταστάσει δαιμόνων αὐτῶν ὑποστῆναι τὸ ἡ. Or.*Cels*.4.65(p.336.16; M.11.1133C); and accessible to demons and evil οἱ ἐν τῇ εἰδωλολατρείᾳ κατορωρυγμένον ἔχοντες τὸ ἡ. Clem.*str*.6.6(p.453.27; M.9.265A); οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ὁ ἀποκρύπτων αὐτοῦ τὴν δόξαν ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἡμεῖς τὸ κάλυμμα ἀπὸ τῆς κακίας ἐπιτιθέντες τῷ ἡ. Or.*hom.5.9 in Jer*.(p.39.11; M.13.308C); μὴ ἐπιβῇ τι τῶν δαιμονίων τῷ ἡ. ἡμῶν id.*Cels*.4.95(p.368.17; 1173C); *ib*.8.63(p.279.10; 1612B); τὸν ἐνιέμενον νοητὸν ἰὸν ἀπὸ τῶν ἀντικειμένων δυνάμεων τῷ ἡ. τῶν ἀμελούντων τοῦ εὔχεσθαι id.*or*.12.1(p.324.18; M.11.452C); *ib*.28.5(p.378.9; 525B); τοῦ δαιμονίου ἡμᾶς νικήσαντος καὶ τὸ ἡ. ἡμῶν θολώσαντος id.*Jo*.20.36(29; p.376.33; M.14.660A); τῆς ἐν τῷ ἡ. ἑαυτοῦ στάσεως τῶν παθῶν *ib*.20.37(29; p.378.29; 661C); Meth.*symp*.5.2(p.55.10; M.18.100C); τὸ ἡ. συγκεχυμένον...ἀπὸ τῶν τῆς ἁμαρτίας σπίλων †Bas.*Is*.proem.3(1.379D; M.30.121C); Gr.Naz.*or*.27.3(p.5.3; M.36.16A); μᾶλλον γὰρ τῷ βάρει τῆς ἀλόγου φύσεως συγκατασπᾶται τὸ ἡ. τῆς ψυχῆς, ἤπερ τῷ ὕψει τῆς διανοίας τὸ βαρύ τε καὶ χοϊκὸν ἀνυψοῦται Gr.Nyss.*hom.opif*.18.6(M.44.193C); ζητητέον δὲ πῶς ἐν ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις τυποῦσιν ἡμῶν τὸ ἡ. καὶ σχηματίζουσιν οἱ δαίμονες †Nil.*mal.cog*.4(M.79.1204C); Max.*ambig*.(M.91.1112B).

E. consequent necessity of protection and purification of ἡ.; **1.** through divine action, Ath.*exp.Ps*.118:51(M.27.489A); τὸ κουκούλιον σύμβολόν ἐστι τῆς χάριτος τοῦ...θεοῦ, σκεπαζούσης ἡμῶν τὸ ἡ. Dor.*doct*.1.13(M.88.1636A); **2.** and human effort ἡ γνῶσις, ⟨ἡ⟩ τοῦ ἡ. τῆς ψυχῆς κάθαρσίς ἐστι Clem.*str*.4.6(p.265.28; M.8.1249C); τὴν γυναῖκα χρὴ ἔχειν μάλιστα εὐχομένην...πᾶσαν ἀκόλαστον καὶ γυναικείαν ὑπόμνησιν ἐξορίσασαν ἀπὸ τοῦ ἡ. Or.*or*.9(p.318.11; M.11.444A); ἥκειν ἐπὶ τὸ εὔξασθαι...καὶ πρὸ τοῦ στῆναι διεγείραντα χαμόθεν τὸ ἡ. *ib*.31(p.396.5; 549C); id.*Jo*.13.44(p.270.35; M.14.477C); στῆναι μᾶλλόν με πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεκάλει ὁ λόγος καὶ τηρῆσαι τὸ ἡ., μήποτε μοχθηροὶ λογισμοὶ ἐξισχύσωσι τὸν χειμῶνα *ib*.6.2(1; p.108.2; 200C); Gr.Nyss.*hom.3 in Cant*.(M.44.809B); ἡ πίστις...ἀντὶ περικεφαλαίας σωτηρίου. ἂν σβέσωμεν αὐτοῦ τὰ βέλη, ταχέως καὶ τοὺς σώζοντας λογισμοὺς δεξόμεθα τοὺς τὸ ἡ. ἡμῶν οὐκ ἐῶντάς τι παθεῖν. ἐὰν γὰρ οὗτοι σβεννύωνται οἱ λογισμοὶ οἱ ἐναντίοι, ταχέως οἱ μὴ τοιοῦτοι, ἀλλὰ σώζοντες ἡμᾶς...ἐν ἡμῖν τεχθήσονται, καὶ καθάπερ περικεφαλαία τῇ κεφαλῇ, τῷ ἡ. ἡμῶν ἐγκείσονται Chrys.*hom.24.2 in Eph*.(11.182F); Jo.Carp.*cap*.82(M.85.1853); ἀπάθεια, ἡ καὶ αὐτῆς τῆς ψιλῆς φαντασίας παντελὴς κάθαρσις, ἐν τοῖς διὰ γνώσεως καὶ θεωρίας καθαρὸν καὶ διειδὲς ἔσοπτρον τοῦ θεοῦ ποιησαμένοις τὸ ἡ. συνισταμένη Max.*cap*.3.51(M.90.1281C) = id.*qu.Thal*.55(M.90.544D); ἡ. educated by contemplation of icons, Steph.Diac.*v.Steph*.(M.100.1157B).

F. seat of contemplative and mystical life; **1.** created *capax dei* and enlightened by God, Or.*fr.27 in Lam*.(p.248.9; M.13.624A); id.*Cels*.3.61(p.255.21; M.11.1000D); χάριτι θεοῦ, φωτίζοντος τὸ ἡ. *ib*.4.66(p.336.33; 1133D); τοῖς ἐλλαμπομένοις τὸ ἡ. ὑπ' αὐτοῦ τοῦ λόγου καὶ θεοῦ *ib*.6.17(p.88.19; 1317A); ἐὰν...διδῶμεν τόπον τῷ θεῷ, χαίρων ὁ θεὸς σπείρει τὰ σπέρματα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἡ. ἡμῶν id.*hom.1.14 in Jer*.(p.13.18; M.13.273A); Σίμωνι ἐχαρίσατο ὁ Ἰησοῦς τὸ ἐμβλέψαι αὐτῷ, ὅπερ ἐστὶ διὰ τοῦ ἐμβλέψαι ἐπισκοπῆσαι καὶ φωτίσαι αὐτοῦ τὸ ἡ. id.*Jo*.2.36(29; p.95.30; M.14.181A); αὐτὸν τὸν θεὸν ἐντυπώσας [sc. Christ] ἐν τῷ ἡ. λογισμῷ Gr.Nyss.*or.dom*.3(p.48.11; M.44.1149C); also in angels διὰ καθαρότητα τοῦ ἡ., τὸν πρέποντα αἶνον ἀποδιδόναι τῷ κτίσαντι Bas.*hex*.3.9(1.31C; M.29.73D); **2.** apprehending truths of revelation καθαροὺς...τοὺς εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ ἀφικνουμένους εἶναι βούλεται, ἵνα μηδὲν ἔχῃ νόθον ἐπιπροσθοῦν τῇ δυνάμει ἑαυτοῦ τὸ ἡ. Clem.*str*.4.6(p.266.5; M.8.1252A); πεπλήρωται ἡμῶν τὸ ἡ. ἁγίων μαθημάτων ἢ τῆς σωτηρίου πίστεως Or.*comm.in Eph*.4:27(p.554); τὸ ἡ. αὐτοῦ καθοραθέν, τῇ τῆς θεολογίας σφραγῖδι τετύπωται id.*schol.in Cant*.4:3(M.17.272D); id.*fr.138.1 in Mt*.(p.69; M.17.292B); id.*Jo*.13.53(52; p.282.1,4; M.14.497A); ἡμᾶς δὲ εὔχεσθαι χρὴ λαβεῖν τὸ τῆς σοφίας, καὶ τὸ τῆς γνώσεως, καὶ τὸ τῆς διδασκαλίας χάρισμα, ὥστε πάντα ὁμοῦ συνδραμόντα τῷ ἡ. ἡμῶν ἐντυπῶσαι τὴν πάσης τῆς προφητευομένης ἀληθείας μόρφωσιν †Bas.*Is*.2(1.379A; M.30.121A); **3.** and visions, prophetic revelations and indwelling of Christ τί ἄτοπον τὸ τυποῦν τὸ ἡ. ἐν ὀνείρῳ δύνασθαι αὐτὸ τυποῦν καὶ ὕπαρ πρὸς τὸ χρήσιμον τῷ ἐν ᾧ τυποῦται ἢ τοῖς παρ' αὐτοῦ ἀκουσομένοις; καὶ ὥσπερ φαντασίαν λαμβάνομεν ὄναρ ἀκούειν καὶ πλήσσεσθαι τὴν αἰσθητὴν ἀκοὴν καὶ ὁρᾶν δι' ὀφθαλμῶν, οὔτε τῶν τοῦ σώματος ὀφθαλμῶν οὔτε τῆς ἀκοῆς πλησσομένης ἀλλὰ τοῦ ἡ. ταῦτα πάσχοντος, οὕτως οὐδὲν ἄτοπον τοιαῦτα γεγονέναι ἐπὶ τῶν προφητῶν Or.*Cels*.1.48(p.97.28,32; M.11.748C); id.*schol.in Cant*.4:3(M.17.272A); τὴν Χριστοῦ μορφὴν ὁρᾶν ἐν τῷ ἡ. Mac.Aeg.*hom*.25.3(M.34.668D); †Bas.*Is*.3(1.380B; M.30.124B); τὸ ἡ. τοῦ προφήτου ἀπὸ τῆς ἐγγινομένης αὐτῷ παρὰ θεοῦ δυνάμεως ἐτυποῦτο †Bas.*hom.in Ps*.28(1.359B; M.30.76B); εἴτε φαντασία τις ἦν ἡμερινή...εἴτε τοῦ ἡ. τύπωσις συγγινομένη τοῖς μέλλουσιν ὡς παροῦσιν Gr.Naz.*or*.2.19(M.36.52B); commented upon τὴν δὲ τοῦ ἡ. τύπωσιν οἶμαι κατ' ἔμφασιν αὐτὸν λέγειν τοὺς μονοτρόπως, ὡς ἐν εἰκόνι, κατὰ τὴν ἁπλῆν καὶ ἀδιάστατον τοῦ νοεροῦ προσβολὴν τοῖς ἁγίοις προσφαινομένους τῶν μελλόντων τύπους Max.*ambig*.(M.91.1236C); Epiph.*haer*.48.5(p.227.7; M.41.864A); ἔοικε τὸ ἡ. τῶν ἁγίων πυξίῳ τινί, ἢ δέλτῳ, ἐν ᾧ καταγράφει ὁ θεὸς ἅπερ λεχθῆναι δέον τῷ λαῷ αὐτοῦ Nil.*epp*.1.108(M.79.129A); οὐ γὰρ δι' ἀκοῆς ἐδέξατο, τῷ δὲ νῷ τυπωθεῖσαν ἐξαγγέλλει διάνοιαν...ταῦτα δὲ θεὸς ἐντυποῖ τοῦ ἡ. τῶν ἀξίων ἁπτόμενος Proc.G.*Is*.1:1(M.87.1824C); *ib*.6:6–13(1944D); Andr.Caes.*Apoc*.1(M.106.220D); **4.** as organ of prayer and worship βωμοὶ μέν εἰσιν ἡμῖν τὸ ἑκάστου τῶν δικαίων ἡ., ἀφ' οὗ ἀναπέμπεται ἀληθῶς καὶ νοητῶς εὐώδη θυμιάματα, προσευχαὶ ἀπὸ συνειδήσεως καθαρᾶς Or.*Cels*.8.17(p.234.18; M.11.1541A); ἐν γὰρ τῷ κρυπτῷ ἡμῶν κατ' αὐτὸ τὸ ἡ. εὐχαί εἰσιν *ib*.8.74(p.291.20; 1629A); Gr.Nyss.*hom.4 in Cant*.(M.44.828B); **5.** in relation to conversion πολλοὶ ὡσπερεὶ ἄκοντες προσεληλύθασι Χριστιανισμῷ, πνεύματός τινος τρέψαντος αὐτῶν τὸ ἡ. αἰφνίδιον ἀπὸ τοῦ μισεῖν τὸν λόγον ἐπὶ τὸ ὑπεραποθανεῖν αὐτοῦ Or.*Cels*.1.46(p.96.10; M.11.745A); martyrdom παρὰ τὸν καιρὸν τῶν θλιβόντων καὶ ὡσπερεὶ πιέζειν τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐθελόντων ἀποστρέψαντες τὸ ἡ. ἡμῶν ἀπὸ τῶν ἐπιπόνων σκοποῖμεν οὐ τὰ ἐνεστηκότα ἐπίπονα ἀλλὰ τὰ διὰ τὴν ἐν τούτοις ὑπομονὴν τοῖς 'νομίμως' ἐν Χριστῷ ἀθλήσασι χάριτι θεοῦ ἀποκείμενα id.*mart*.2(p.4.10; M.11.565B); *ib*.33(p.28.20; 604C); Judgement οὐ μὴν χρόνους γε προσήκει νομίζειν καταναλωθήσεσθαι εἰς τὸ ἕκαστον ἰδεῖν ἑαυτὸν μετὰ τῶν ἑαυτοῦ πράξεων, καὶ τὸν κρίτην καὶ τὰ ἀκόλουθα τῷ θείῳ δικαστηρίῳ ἀφάτῳ δυνάμει ἐν ῥοπῇ καιροῦ φαντασιουμένου τοῦ νοῦ, καὶ πάντα ἀναζωγραφοῦντος ἑαυτῷ, καὶ οἱονεὶ ἐν κατόπτρῳ τῷ ἡ. ἐνορῶντος τοὺς τύπους τῶν πεπραγμένων †Bas.*Is*.120(1.462D; M.30.312D).

G. exeg. Ps.74:5 δηλοῖ δὲ καὶ τὴν ὑπεροψίαν τοῦ ἡ. τὸ κέρας, ὡς ἐν τῷ 'μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρας ὑμῶν' Or.*fr.45 in Lam*.(p.255.16; M.13.632D); Lc.8:16 σκεύη μὲν οἰκίας αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις...λυχνία

δὲ τὸ ἡ. id.*fr.11 in Lc.*(p.236); Eph.3:16f. ὁ Χριστὸς...κατοικεῖ δὲ διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, τουτέστι τῷ ἡ. id.*comm.in Eph.* 3:16f.(p.411); κατὰ τὰς καρδίας ὑμῶν, τουτέστιν τὰ ἡ. *ib.*3:17ff.(p.411); Pr.2:14 κάτω νεύων ἀεὶ καὶ ἐσκοτισμένον ἔχων τὸ ἡ. †Dion.Al.*fr.Eccl.*(p.219.13; M.10.1584B); Ps.37:5 κεφαλὴν δὲ λέγει τὸ ἡ. Cyr. ad loc. (M.69.957C).

H. Christol., in Apollinarian controversy σὰρξ καὶ τὸ σαρκὸς ἡ. ἓν πρόσωπον Apoll.*fr.*153(p.248.16)ap.Leont.B.*Apoll.*(M.86.1961B); id. *fr.*107(p.232.13)ap.Justn.*monoph.*(p.17.2; M.86.1124A); ‡Ath.*dial. Trin.*4.5(M.28.1257A) cit. s. ἀποθεόω; ἡ. ἐχωρήθη ὑπὸ ἀνθρώπου σώματος ‡Chrys.*pasch.*6.4(p.171.19; 8.271B).

I. in God ὁ τῶν Στωϊκῶν θεός, ἅτε σῶμα τυγχάνων, ὁτὲ μὲν ἡ. ἔχει τὴν ὅλην οὐσίαν Or.*Cels.*4.14(p.284.24; M.11.1045A); ref. anthropomorphites ἐκεῖνοι μὲν οὐκ αἰδοῦνται λέγειν ὅτι καὶ φθαρτός ἐστιν σῶμα ὤν [sc. θεός], σῶμα δὲ πνευματικὸν καὶ αἰθερῶδες, μάλιστα κατὰ τὸ ἡ. αὐτοῦ id.*Jo.*13.21(p.245.11; M.14.433B).

ἡγεμόνιος, *ruling, commanding*, Clem.*paed.*1.7(p.124.16; M.8.320B).

***ἡγεμόνισσα**, ἡ, *ruler* ἡ τοῦ θεοῦ σοφία...ἡ. ‡Chrys.*hom.*7(13.218B).

ἡγεμών, ὁ, **1.** *ruler*; of God and his Word, Clem.*paed.*1.8(p.128.19; M.8.329A); id.*str.*7.3(p.12.17; M.9.421A); *ib.*7.7(p.27.10; 449B); ref. divine providence θεὸς ἡ. τοῦ παραδόξου Synes.*ep.*137(M.66.1525C); of angels as sharing in God's providential action, Dion.Ar.*c.h.*13.4(M.3.308A); of apostles, ref. Ps.44:14, Thdt.*Ps.*54:14(1.964); of a ruler of a synagogue, Nonn.*par.Jo.*7:48(M.43.813A); **2.** *guide*, of angels πρὸς τὴν ἱερὰν ταύτην τελείωσιν ἡγεμόνας τὰς περὶ θεὸν πρωτίστας οὐσίας Dion.Ar.*e.h.*5.1.2(M.3.501A); of Joseph and Daniel as interpreters of visions, id.*c.h.*9.4(M.3.261B); **3.** *guide* in the ways of God, i.e. *godfather*, Dion.Ar.*e.h.*2.3.4(M.3.401A); *ib.*2.2.7(396D).

ἡγ-έομαι, **1.** *precede*; of prayer, preceding and anticipating experience of future blessings, Clem.*str.*7.12(p.56.19; M.9.509A); Trin. ὡς ἂν πρώτης καὶ ~ουμένης οὐσίας ἐπιχορηγουμένου τοῦ υἱοῦ Eus.*d.e.*5.1(p.214.16; M.22.356B); ἀγγέλων χορούς, τοὺς μὲν ~ουμένους τοῦ δεσπότου Χριστοῦ Thdt.*Ps.*23:6(1.753); neut. ptcpl. as subst., in logic, *premiss*, Or.*Jo.*20.17(15; p.34.28; M.14.609C); met., *excel*, Areth.*Apoc.*67(M.106.768A); **2.** *lead, introduce* τὸν κύριον διά τε τῶν προφητῶν διά τε τοῦ εὐαγγελίου καὶ διὰ τῶν...ἀποστόλων...εἰς τέλος ~ούμενον τῆς γνώσεως Clem.*str.*7.16(p.67.17; M.9.532B); met., *bring to notice*, CSyr.*ep.*(p.92.8; H.2.1364E); *Ep.*ap.CSyr.(p.94.36; H.2.1369A); **3.** *come from* τῶν εἴκοσι τεσσάρων στοιχείων βούλεται [sc. Marcus] τὰ πάντα ἡγεῖσθαι Jo.D.*haer.*34(M.94.700A); **4.** *rule* ἡ. διδασκαλείου Eus.*h.e.*5.10.4(M.20.456B); τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἐπίσκοπος Σωτὴρ...ἡγησάμενος *ib.*5 proem.1(405D); *ib.*1(48B); ἡγήσασθαι...τῆς μονῆς ‡Ath.*doct.Ant.*18(M.28.581A); v. ἡγούμενος; met., of reason ruling desire, Thdt.*qu.19 in Dt.*(1.275).

ἡγεσία, ἡ, *command, sovereignty*, Gr.Naz.*carm.*1.1.8.91(M.37.453A).

ἡγητηρία, ἡ, *rule*; of abbot, Ant.Mon.*ep.Eust.*(M.89.1425D).

ἡγήτωρ, ὁ, *governor*, of God τὸν μόνον...ἡ. κόσμου *Orac.Sib.fr.*1.15; ref. religious superiors (bishops, heads of monasteries of men or women), CNic.(787)*can.*19.

***ἡγουμενεία** (ἡγουμενία), ἡ, office of a monastic superior, *abbacy, priorship*, Nil.*epp.*4.1(M.79.544C); Eustrat.*v.Eutych.*18(M.86.2296A); Jo.Mosch.*prat.*95(M.87.2953B); Jo.Clim.*scal.*22(M.88.952B); CTrull.*can.*46.

***ἡγουμενεῖον**, τό, *superior's cell* in a monastery, Jo.Clim.*scal.*4(M.88.697D).

ἡγουμένη, ἡ, *superior* of a monastery of women, *abbess, prioress*, *A.Petr.et Paul.*16(p.186.10); Jo.Mosch.*prat.*128(M.87.2992B); Max.*ep.*11(M.91.453A); in double monasteries, her presence necessary for interviews with monks, CNic.(787)*can.*20.

ἡγουμενικός, *abbatial*, Thdr.Stud.*epp.*1.11(M.99.945A).

ἡγούμενος, ὁ, **1.** *ruler*; **a.** in gen.; of queen bee, regarded as male, Philost.*h.e.*10.9(M.65.589B); **b.** of clergy, *1Clem.*1.3 τρία καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν τάγματα, ἓν...τὸ τῶν ἡ. Eus.*d.e.*7.1(p.311.17; M.22.509B); **c.** of bishops, cf.Lc.22:26 ὁ...ἡ. (οὕτω δὲ οἶμαι ὀνομάζειν τὸν καλούμενον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐπίσκοπον) Or.*comm.in Mt.*16.8(p.493.19; M.13.1393A); *Const.App.*2.25.7; *ib.*2.26.4; hence **2.** *bishop*, Eus.*d.e.*2.3(p.77.33; M.22.140C); *Const.App.*3.5.3; Cyr.*Lc.*5:2(M.72.553A); ὁ...τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας ἡ. Soz.*h.e.*7.8.4(M.67.1433B); Thdt.*h.e.*1.28.4(3.816); **3.** *monastic superior* μηδεὶς πορεύσηται ἔμπροσθεν τοῦ ἡ. Pach.*reg.*B(p.20.25; M.40.952C); *ib.*(p.15.23; 949B); Nil.*epp.*2.33(M.79.213A); *ib.*2.64(229A); *V.Alex.Acoem.*31(p.682.10); ὁ ἡ. τῆς μονῆς Jo.Mosch.*prat.*21(M.87.2868B); Jo.Clim.*scal.*4(M.88.721A); a monk of one monastery cannot become superior of another, *Cod.Afr.*80.

***ἤδικτον**, τό, (Lat. *edictum*) *edict*, Jo.Mal.*chron.*9 p.216(M.97.335B); Justn.*conf.*(p.72.10; M.86.993C); Const.Pogon.*edict.*tit.(H.3.1445C); *Chron.Pasch.*p.378(M.92.969A); in form ἴδικτον, Thdr.Lect.*h.e.*1.34(M.86.181B); Cyr.S.*v.Sab.*85(p.192.1); Evagr.*h.e.*4.39(p.190.16; M.86.2781B); Anast.S.*serm.imag.*3(M.89.1156A).

ἡδονή, ἡ, *pleasure*; **1.** gen. description οὐκ ἀναγκαῖον τὸ τῆς ἡ. πάθος, ἐπακολούθημα...χρείαις τισὶ φυσικαῖς, πείνῃ, ῥίγει, γάμῳ; Clem.*str.*2.20(p.177.15; M.8.1064A); ἐπιτυγχάνουσα...ἡ ἐπιθυμία, ἡδονὴν ἐμποιεῖ Nemes.*nat.hom.*17(M.40.676B); cf.Melet.*nat.hom.*synops.(M.64.1112C); ἔστι ἡ λύπη διάθεσις ψυχῆς ἡδονῶν ἐστερημένη *ib.*(1136B); ἡ. ἐστι κίνησις ψυχῆς ὀξεῖα ἐκ μνήμης γινομένη *Doct.Patr.*33(p.261.10); αἴσθησις κατ' ἐπιθυμίαν κινηθεῖσα ἡδονὴν ἀπεργάζεται τὸ αἰσθητὸν προσλαβοῦσα Max.*ambig.*(M.91.1112C); **2.** types, bodily and spiritual ἄλλοι δὲ ἄλλως τὸ ὄνομα τῆς ἡ. ἐξέλαβον· οἱ μὲν γὰρ τὴν κατὰ τὰς θνητὰς ἐπιθυμίας, οἱ δὲ τὴν ἐπὶ τῇ ἀρετῇ ἡ. Hipp.*haer.*1.22(p.27.5; M.16.3049C); ψυχικαὶ [sc. ἡ.]...ὅσαι μόνης εἰσὶ τῆς ψυχῆς αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ὡς αἱ περὶ τὰ μαθήματα, καὶ τὴν θεωρίαν. ... σωματικαί...αἱ μετὰ κοινωνίας τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος γινόμεναι,...ὡς αἱ περὶ τροφάς, καὶ συνουσίας, καὶ τὰ τοιαῦτα. μόνου δὲ τοῦ σώματος οὐκ ἂν εὕροι τις ἰδίας ἡ. Nemes.*nat.hom.*18(M.40.677B); legitimate and forbidden τῆς ἡ. τὸ μέν ἐστι κτηνῶδες καὶ ἄλογον, τὸ δὲ καθαρόν τε καὶ ἄυλον Gr.Nyss.*mort.*(M.46.536D); μετὰ...τὴν ἡ. χαρὰ ἢ λύπη συνίσταται· εἰ μὲν γὰρ ἀγαθὰ τὰ τῆς ἡ. τέλη, χαρά· εἰ δὲ φαῦλα, λύπη Melet.*nat.hom.*synops.(M.64.1112C); **3.** admissible; **a.** if inevitable οὐδεμίαν χώραν ἀπονέμομεν ἡδονῇ πρὸς οὐδεμίαν συμπεπλεγμένῃ λυσιτελῆ τῷ βίῳ χρείαν Clem.*paed.*2.8(p.198.3; M.8.473C); εἰ δὲ τῇ χρείᾳ καὶ τὸ ἡδὺ πολλάκις συγκαταμέμικται...οὐκ ἀπωστέον τὴν χρείαν διὰ τὴν ἐπακολουθοῦσαν ἀπόλαυσιν· οὔτε μὴν κατὰ προηγούμενον μεταδιωκτέον τὴν ἡ. Gr.Nyss.*virg.*21(p.330.3; M.46.401C); cf.id.*mort.*(M.46.528C); Nemes.*nat.hom.*18(M.40.680A); τὸν κατὰ θεὸν ζῶντα δεῖ μετέρχεσθαι τὰς ἀναγκαίας ἅμα καὶ φυσικάς· ἐν δευτέρᾳ δὲ τάξει τὰς φυσικὰς καὶ οὐκ ἀναγκαίας τίθεσθαι, μετὰ τοῦ προσήκοντος καιροῦ, καὶ τρόπου, καὶ μέτρου γινομένας. τὰς δὲ ἄλλας χρὴ πάντως παραιτεῖσθαι Jo.D.*f.o.*2.13(M.94.932A); cf.Melet.*nat.hom.*synops.(M.64.1113A); **b.** in moderation ἵνα...ἐγκριθῶμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐν πάσαις ἡ. καὶ λύπαις δοκιμασθέντες, εἰ μὴ μεταβαλλοίμεθα Meth.*res.*2.4(p.337.7; M.41.1169B); εἰ...ἡ. ἐπιζητοῦμεν, ἐν αὐταρκείᾳ ταύτην μᾶλλον ἢ ἐν τρυφῇ οὖσαν εὑρήσομεν ‡Chrys.*prov.*6(2.776C); cf.Chrys.*stat.*2.7,8(2.31B); **c.** when not pursued for its own sake and not contrary to nature or reason ψιλὴ γὰρ ἡ., κἂν ἐν γάμῳ παραληφθῇ, παράνομός ἐστι καὶ ἄδικος καὶ ἄλογος Clem.*paed.*2.10(p.212.24; M.8.508A); πᾶν τὸ παρὰ τὸν λόγον τὸν ὀρθὸν τοῦτο ἁμάρτημά ἐστιν. ... ἡ. δὲ ἔπαρσιν ψυχῆς ἀπειθῆ λόγῳ *ib.*1.13(p.150.24; 372A); Or.*Jo.*2.15(9; p.72.1; M.14.140D); δυσπαράδεκτόν ἐστι τῇ φύσει πᾶν τὸ πρὸς ἡδονὴν ἀλλοτρίως ἔχον (ἡ. δὲ λέγω τὴν τοῦ σώματος φίλην) Gr.Nyss.*Pss.tit.*A 2(M.44.437A); **4.** in bad sense, Herm.*sim.*8.8.5; *ib.*8.9.4; μισεῖ τὴν ψυχὴν ἡ σὰρξ καὶ πολεμεῖ..., διότι ταῖς ἡ. κωλύεται χρῆσθαι· μισεῖ καὶ Χριστιανοὺς ὁ κόσμος...ὅτι ταῖς ἡ. ἀντιτάσσονται *Diogn.*6.5; πάτερ τοῦ μονογενοῦς...κατάργησον...πᾶσαν ἡ. ... ἀπὸ τοῦ λαοῦ τούτου Serap.*euch.*12.2; Gr.Naz.*carm.*1.2.32.85(M.37.922A); ἡδονῆς...τύπος, ἡ γυνή Cyr.*ador.*1(1.10D); **5.** diabolical instigation αἱ...δυνάμεις...ἡδονὰς...προτείνουσι ταῖς εὐεπιφόροις ψυχαῖς...κατασοφισάμεναι τοὺς μὴ διακρίνειν δυνηθέντας τὴν ἀληθῆ ἀπὸ ψευδοῦς ἡ. Clem.*str.*2.20(p.173.26; M.8.1056A); in marriage, *ib.*3.15(p.240.16; 1196C); in gen., Meth.*res.*2.6(p.340.16; M.41.1173A); Ath.*v.Anton.*22(M.26.877A); Ephr.3.494C; ἀναρίθμητα βάλλει [sc. Devil] ἔμπροσθέν μου ὀλισθήματα...ἡ. σαρκικῶν id.3.507A; ἐοίκασιν οὖν πονηραί τινες δυνάμεις διὰ τῆς κατὰ τὴν φωνὴν ἐκκλήσεως, ἡ. ἐμποιοῦσθαι ταῖς ψυχαῖς, ὧν καταμελῳδοῦσιν ἐπ' ὀλέθρῳ, θηρεύειν τοὺς διερχομένους †Bas.*Is.*276(1.589C; M.30.604B); *ib.*(589E; M.604C); Cyr.*Ps.*36:32(M.69.948A); Nil.*epp.*4.24(M.79.561A); Devil using pleasure to counteract the effects of prayer, Evagr.Pont.*or.*47(M.79.1177A); **6.** life of pleasure incompatible with spiritual life, *T.Benj.*6.3; οὐχ ἥδομαι...ἡδοναῖς τοῦ βίου τούτου· ἄρτον θεοῦ θέλω Ign.*Rom.*7.3; πῶς...ἐστι δυνατὸν ἡττηθέντα τῶν τοῦ σώματος ἡ. ἐξομοιοῦσθαι τῷ κυρίῳ ἢ γνῶσιν ἔχειν θεοῦ; Clem.*str.*3.4(p.215.5; M.8.1145A); ref. conversion to Christianity μηκέτι μνησθῆναι τῶν προτέρων ἡ. *A.Thom.*A 117(p.227.18); *ib.*126(p.235.10); πᾶς...ὁ κατὰ τὴν ἡ. βιούς, τὸ εὐρύχωρον ἀγαπήσας, ἐκπέπτωκε τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ Or.*or.*19(p.343.9; M.11.478B); τὸ ἐπιθυμητικὸν ἡμῶν φύσιν οὐκ ἔχει ὁμοῦ ταῖς σωματικαῖς ὑπηρετεῖν ἡ., καὶ τὸν πνευματικὸν μετιέναι γάμον Gr.Nyss.*virg.*20(p.326.4; M.46.397C); Dion.Ar.*e.h.*3.3.7(M.3.433D); **7.** evil effects of irrational pleasure; **a.** obscuring of judgement ἠμαύρωσέ μου τὴν καρδίαν ἡ ἡ. *T.Jud.*13.6; μετάγεται...ἡ διάνοια ὑπὸ ἡ. Clem.*paed.*3.2(p.244.21; M.8.576A);

id.*q.d.s.*41(p.187.14; M.9.645D); Cyr.*Ps.*37:11(M.69.964A); Hesych. S.*temp.*1.57(M.93.1497D); **b.** hindrance to knowledge of God, Meth. *creat.*1(p.493.4; M.18.332A); *οἱ ἄνθρωποι, νικώμενοι ταῖς παραυτίκα ἡ., καὶ ταῖς παρὰ δαιμόνων φαντασίαις καὶ ἀπάταις, οὐκ ἀνένευσαν πρὸς τὴν ἀλήθειαν* Ath.*inc.*12.6(M.25.117C); id.*gent.*30(M.25.61A); **c.** psychological unrest *πάσης...ἡ. ἐπιθυμία κατάρχει, ἐπιθυμία δὲ λύπη τις καὶ φροντὶς δι' ἔνδειαν ὀρεγομένη τινός* Clem.*str.*3.4(p.215.7; M.8.1145A); Ephr.3.427E; *τί γὰρ ἕτερόν ἐστιν ἡ., ἢ τὸ φροντίδος ἀπηλλάχθαι καὶ φόβου καὶ ἀθυμίας, καὶ πᾶσιν ἀχείρωτον εἶναι; τίς γὰρ ἐν ἡ., ...ὁ μαινόμενος καὶ σφαδάζων καὶ κεντούμενος ὑπὸ ἐπιθυμιῶν πολλῶν, καὶ οὐδὲ ἐν ἑαυτῷ ὤν;* Chrys.*hom.22.5 in 1Cor.*(10.199E); *ἡ. οὐ τῶν ἱσταμένων καὶ ἠρεμούντων, ἀλλὰ τῶν κινουμένων, καὶ ταραχῆς γεμόντων ἐστί* Nil.*exerc.*58(M.79.789D); **d.** harm to soul *λήθη, ῥαθυμία καὶ ἄγνοια· ταύτας δὲ ἀποτίκτει ἡ., καὶ ἄνεσις* Ephr.3.427B; Ath.*v.Anton.* 14(M.26.865A); *ἡ. λύπης οὐκ ἔλαττον...κακόν, δῆλον ἀφ' ὧν τὴν ψυχὴν διατίθησι· καὶ γὰρ καὶ κούφην ποιεῖ καὶ μετέωρον καὶ ἀνεπτερωμένην* Chrys.*hom.40.5 in Mt.*(7.444A); leading to sin *τίς δ' οὐ τὰς δι' ὤτων, τίς δ' οὐ τὰς διὰ γεύσεως ὀσφρήσεώς τε καὶ ἀφῆς ἡ. ... ἀποδέχεται, τὸν ἡνίοχον μὴ φέρων, σωφροσύνην;* Meth.*symp.*5.3(p.56.8; M.18.101A); *ἡ. ἄγκιστρόν ἐστι τοῦ διαβόλου πρὸς ἀπώλειαν ἕλκον. ἡ. μήτηρ τῆς ἁμαρτίας* Bas.*hom.*13.5(2.118C; M.31.436A); *ἅπασα...ἔκτοπος ἡ. ... τὸν ἀνθρώπινον καταγοητεύουσα νοῦν* Cyr.*Is.*5.3(2.800E); *ἀεὶ...ἡμᾶς κατασείουσι...εἰς ἁμαρτίαν, αἱ σὺν ἡμῖν τε καὶ ἐν ἡμῖν ἡ.* id.*ador.*1(1.10C); *οἱ...φιλήδονοι στερούμενοι τῶν ἡ. ὀργίζονται καὶ πικραίνονται* Nil.*exerc.*55(M.79.788D); **8.** ref. gluttony *πολλὰ βλάβην καὶ λύπην ἐνεγέννησεν ἡ., δυσπάθειαν δὲ καὶ λήθην καὶ ἀφροσύνην ἡ πολυτροφία ἐντίκτει τῇ ψυχῇ* Clem.*paed.*2.1(p.166.18; M.8.405C); *ἀφεκτέον...τοῦ ἐσθίειν κατὰ γαστριμαργίαν ἢ καθὸ ἄγεσθαι ὑφ' ἡ. χωρὶς τῆς εἰς ὑγείαν τοῦ σώματος...προθέσεως* Or.*Cels.*8.30(p.245.21; M.11.1561A); *ἀναγκαίαν πρὸς θεὸν λειτουργίαν μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπὸ τῆς ἡ. τῶν βρωμάτων* Marc.Er.*opusc.*9.1(M.65.1112A); **9.** sexual pleasure; **a.** legitimate; natural *τὴν κατὰ φύσιν...ἡ., ἧς ἐδύναντο μετὰ ἀδείας πλείονος ἀπολαύοντες καὶ μείζονος τῆς εὐφροσύνης, ἀπηλλάχθαι αἰσχύνης* Chrys. *hom.4.1 in Rom.*(9.454E); can lead to sin, *T.Jud.*14.3; Clem.*str.*7.6 (p.25.21; M.9.448A); **b.** illegitimate; **i.** in gen.; ref. pagan gods as evidence that they are not divine, Clem.*prot.*2(p.23.21; M.8.105B); to be renounced by follower of Logos, id.*paed.*2.10(p.223.17; M.8.529B); ref. 1Cor.15:50 *σάρκα, φησίν, οὐ τὴν σάρκα αὐτὴν ἐδήλωσεν, ἀλλὰ τὴν ἄλογον πρὸς τὰς μαχλώσας τῆς ψυχῆς ὁρμὴν ἡδονάς* Meth.*res.* 2.18(p.368.6; M.18.312C); *ἡ...πορνεία...οὐκ ἐπὶ παιδοποιΐᾳ γινομένη, ἀλλ' ἡδονῇ χαριζομένη τὸ πᾶν* *Const.App.*6.28.3; Chrys.*Thdr.*2.3(1.39A); **ii.** leading to other sin, Clem.*prot.*12(p.83.21; M.8.240A); *ἡ. ἐστι τὸ μέγα τοῦ κακοῦ δέλεαρ, δι' ἣν εὐέμπτωτοι μάλιστα πρὸς ἁμαρτίαν ἐσμὲν οἱ ἄνθρωποι* Bas.*reg.fus.*17.2(2.360D; M.31.964B); Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.421A); deterring men from receiving baptism, Bas.*hom.* 13.5(2.117E; M.31.433B); **10.** ref. state of man; **a.** before Inc.; ref. Lc.12:50, applied to man before conversion to Christianity *ὡς ἐν ἑνὶ οἴκῳ τῷ ἀνθρώπῳ αἱ πέντε αἰσθήσεις, πρὶν μὲν ἐλθεῖν αὐταῖς τὸν λόγον, ὁμονοοῦσιν ἐν ταῖς ἡ.* Or.*fr.65 in Lc.*(p.265); ref. Fall *χωρὶς σώματος ὑπὸ ἀλόγου ἡ. οὐ κρατεῖται ἡ ψυχή, ἐκρατήθησαν δὲ οἱ πρωτόπλαστοι ἀλόγῳ δελεασθέντες ἡ. ἦν ἄρα ἡ ψυχὴ μετὰ σώματος καὶ πρὸ τῆς ἁμαρτίας* Meth.*res.*1.54(p.311.17; M.41.1145C); of fallen men turning to bodily pleasures, Ath.*gent.*3(M.25.8C); Ast.Am.*hom.*14(M.40.373C); ref. Eve *δι' ἐκείνην ἡδονῇ κλαπεῖσαν, ἀπεθάνομεν πάντες* Anast. Ant.*serm.*2.8(M.89.1384C); of BMV *ἡ μόνη ἄνευ ἡ. ὀγκωθεῖσα* Procl.CP *or.*5.3(M.65.720C); **b.** after Inc. *ἐξουσίαν ἔχων* [sc. Christ] *τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἡ.* *A.Thom.*A 143(p.250.16); *ἕως ὁ κύριος Χριστὸς δι' ἧς ἐπεφάνη σαρκὸς τῷ βίῳ ἀμυδρώσας τῶν ἡ. τὰς ἐπιβολάς, αἷς αἱ κάτω δυνάμεις καθ' ἡμῶν ὡπλίζοντο καταδουλῶσαι τὸ διανοητικόν, ἐλεύθερον πάντων τὸν ἄνθρωπον διέδειξε κακῶν* Meth.*Porph.*1(p.504.10; M.18.397D); **c.** at resurrection *τότε δὲ μετασχηματισθήσεται* [sc. body] *εἰς σῶμα ἀπαθές,...τῷ μὴ ἐπιθυμεῖν τῶν ὑλικῶν ἡ.* Meth.*res.*3.16(p.412.22; M.18.317B); **11.** remedies; **a.** divine help, Cyr.*Ps.*93:14(M.69.1236B); *ib.*93:18(1237B); *τούτων ἁπάντων* [sc. *τῶν ἐκτόπων ἡ.*] *ἡμᾶς ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἀπαλλάττει χάρις, ἐνοικισθεῖσα τῷ νῷ* id. *Juln.*10(6^2.353C); *ὑποδεξώμεθα καὶ ἡμεῖς τὸν Ἰησοῦν* [sc. in eucharist]. *ὅταν γὰρ εἰσβάλῃ καὶ ἐν ἡμῖν, καὶ ἔχωμεν αὐτὸν εἰς νοῦν καὶ καρδίαν, τότε τῶν ἐκτόπων ἡ. τὴν πύρωσιν ἀποσβέσει* id.*Lc.*5:38(M.72.552B); **b.** human action *ὀργίζεσθε...τῇ ἡ., καὶ οὐχ ἁμαρτήσετε* Isid.Pel.*epp.* 2.239(M.78.677A); *ib.*3.238(997D); *ἡμῖν δὲ σπουδὴ αὐτὴν θλάσαι τὴν προσβολὴν τῆς ἡ., ταύτης γὰρ συντριβείσης ἀσθενὴς ἡ ἐνέργεια* Nil. *exerc.*39(M.79.768B); *Schol.*16 in Jo.Clim.*scal.*14(M.88.876C); **c.** practice of virtues *ὡς εἶναι τὸν γνωστικὸν σώφρονα καὶ ἀπαθῆ, ταῖς ἡ. τε καὶ λύπαις ἄτεγκτον* Clem.*str.*7.11(p.49.3; M.9.493C); trust in Christ, Meth.*symp.*11(p.139.15; M.18.217B); cultivation of soul in gen., Ath.*v.Anton.*45(M.26.909B); *ἔστιν ἡ ἐγκράτεια...ἐν ἑαυτῇ τὸ κέντρον τῆς ἡ. ἀφανίζουσα* Bas.*reg.fus.*17.2(2.360D; M.31.964B); ascetic life, Mac.Aeg.*hom.*5.6(M.34.512C); *οἱ τῶν ἡ. καταφρονοῦντες, ἢ φόβῳ καταφρονοῦσι, ἢ ἐλπίδι, ἢ γνώσει, ἢ τῇ εἰς θεὸν ἀγάπῃ* *Schol.*7 in Jo.Clim.*scal.*7(M.88.820D); **d.** sign of cross, Ath.*inc.*31.2(M.25.149B); **e.** renunciation; ref. monk *ἀναχωρήσας τε τοῦ βίου καὶ τῶν κοσμικῶν ἡ.* Ephr.3.337E; †Bas.*ep.*42.2(3.127B; M.32.352B); *κατὰ μικρὸν...κλέπτε τὰς ἡ. τοῦ βίου,...μήποτε ἀθρόως πάσας ὁμοῦ ἐρεθίσας τὰς ἡ., ὄχλον πειρασμῶν σεαυτῷ ἐπαγάγῃς* *ib.*(126E; M.350D); **12.** spiritual pleasures *κυρίως...εἰσὶν ἡ. αἱ τῇ κατανοήσει τοῦ θείου καὶ ταῖς ἐπιστήμαις καὶ ταῖς ἀρεταῖς ἐπιγινόμεναι* Nemes.*nat.hom.*18(M.40.680C); contrasted with vice *οὐχ ἡ παρ' ἡμῖν ἡ. τοιαύτη·...ἀλλὰ διαπαντὸς ἀχείμαστον τηρεῖ τὴν ψυχήν, καὶ θόρυβον οὐδένα, οὐδὲ κλόνον ἐπάγει· καθαρὸν δέ τινα εὐφροσύνην, καὶ εἰλικρινῆ, καὶ ἔνδοξον, καὶ τέλος οὐκ ἔχουσαν* Chrys. *oppugn.*2.10(1.73E); found in union with God *τοιοῦτον...ἔχων δεσπότην, τοῦτό μοι ἡ.* id.*exp.in Ps.*9:3(5.96A); Dion.Ar.*e.h.*4.3.4 (M.3.477C); *τί γὰρ θεώσεως τοῖς ἀξίοις ἐρασμιώτερον, καθ' ἣν ὁ θεὸς θεοῖς γενομένοις ἑνούμενος τὸ πᾶν ἑαυτοῦ ποιεῖται δι' ἀγαθότητα; διὸ καὶ ἡ. ... ὠνόμασαν τὴν τοιαύτην κατάστασιν, τὴν τῇ θείᾳ κατανοήσει καὶ τῇ ἑπομένῃ αὐτῇ τῆς εὐφροσύνης ἀπολαύσει, ἡδονὴν μέν, ὡς τέλος οὖσαν τῶν κατὰ φύσιν ἐνεργειῶν* (*οὕτω γὰρ τὴν ἡ. ὁρίζονται*) Max.*ambig.*(M.91.1088C); in contemplation *τῆς ἄνω τροφῆς ἐξέχεσθαι τῆς θείας...καὶ τῆς τοῦ ὄντως ὄντος ἀπληρώτου ἐμπίμπλασθαι θέας, τῆς βεβαίου καὶ μονίμου καὶ καθαρᾶς γενομένους ἡ.* Clem.*paed.*2.1(p.160.4; M.8.393A); id.*str.*6.11(p.481.27; M.9.320C); Ephr.3.456B; *τῆς θεωρίας ἡ ἡ., μεγίστη τε οὖσα..., δι' ἀκινησίας γίνεται* Nemes.*nat.hom.*18(M.40.685A); in virtue *ἐκκλησία παρὰ τὸ ἐκκεκλικέναι τὰς ἡ. λέγεσθαί φησιν* Meth.*creat.*8(p.498.22; M.18.340C); *ἡ...τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς ἀρεταῖς καρποφορία, ἀπόλαυσίς ἐστι πνευματικὴ ἐν ἡ. ἀφθάρτῳ ἐν καρδίαις πισταῖς καὶ ταπειναῖς ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐνεργουμένη* Ephr. 3.347D; Chrys.*Anna* 5.1(4.740D); Dion.Ar.*e.h.*7.1.2(M.3.553D); *ib.*7.1.3(556B); in partic. virtues *μεγίστη...ἡ σωφροσύνης συζυγία καθαρᾶς ἡ. ἀποπνέουσα* Clem.*paed.*3.12(p.282.23; M.8.664A); virginity, Meth. *symp.*8.17(p.112.1; M.18.173C); in victory over temptation, Chrys. *hom.27.4 in 1Cor.*(10.348E); poverty *ὁ ἀκτήμων ἀμέριμνον ἔχει τοῦ βίου τὴν ἡ.* Nil.*Eulog.*11(M.79.1108B); of spiritual pleasures as a spur to virtue, Herm.*sim.*6.5.7; making all torments bearable, Chrys.*hom.1.4 in 2Cor.*(10.424B); of pleasure of heaven; as reward of martyrs, Clem.*str.*4.5(p.258.8; M.8.1233D); cf.*ib.*7.11(p.48.13; M.9.493A); in gen., *A.Thom.*A 124(p.233.15); *ἔνθα...παναγίας ἡ. ἀπόλαυσις* Eus.*l.C.*6(p.211.19; M.20.1349B); **13.** of evil pleasures of the mind, ref. heretics *πολλοὶ...λύκοι ἀξιόπιστοι ἡ. κακῇ αἰχμαλωτίζουσιν τοὺς θεοδρόμους* Ign.*Philad.*2.2; cf.id.*Trall.*6.2; *πᾶσα αἵρεσις ἀρχὴν ὦτα ἀκούοντα οὐκ ἔχει τὸ σύμφορον, μόνον δὲ τοῖς πρὸς ἡδονὴν ἀνεῳγότα* Clem.*str.*7.16(p.69.26; M.9.536C); Ath.*decr.*30(p.27.6; M.25.473A); **14.** in argument against Epicureanism *εἴ τινας μὲν αἱρούμεθα τῶν ἡ., τινὰς δὲ φεύγομεν, οὐ πᾶσα ἡ. ἀγαθόν* Clem.*str.*4.5 (p.258.2; M.8.1233C); Or.*Cels.*3.75(p.266.24; M.11.1017B); **15.** as Gnost. aeon *Αὐτοφυὴς καὶ Ἡ.* Iren.*haer.*1.1.2(M.7.449A); Hipp. *haer.*6.30(p.157.15; M.16.3238C); *Ἀκίνητος καὶ Ἡ.* Val.Gn.ap.Epiph. *haer.*31.2(p.386.5,13; M.41.477A,B); id.*ib.*31.5(p.392.17; 484B); id.*ib.* 31.6(p.393.2; 484C); **16.** in Gnost. practice (Nicolaitan) *διὰ τῆς χρήσεως ἔφασκεν τῆς ἡ. ἡδονῇ μάχεσθαι* Clem.*str.*2.20(p.176.23; M.8.1061A); exeg. Rom.1:27 (Naassene) *ἐν...τούτοις τοῖς λόγοις...ὅλον φασὶ συνέχεσθαι τὸ κρύφιον αὐτῶν καὶ ἄρρητον τῆς μακαρίας μυστήριον ἡδονῆς. ἡ γὰρ ἐπαγγελία τοῦ λουτροῦ οὐκ ἄλλη τίς ἐστι κατ' αὐτούς, ἢ τὸ εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν ἀμάραντον ἡ. τὸν λουόμενον κατ' αὐτοὺς* Hipp. *haer.*5.7(p.83.3; M.16.3131C); **17.** ref. evil spirits *τῶν θυομένων ἀποφορᾶς λίχνως μεταλαμβάνοντες παράνομον ἡ.* Or.*Cels.*7.64(p.214.11; M.11.1512C); **18.** *Ἡ.* not used as name of God, for fear of giving rise to obscene fables (cf. Plato *Philebus* 12C), Or.*Cels.*4.48(p.321.20; M.11.1108A); **19.** of angels *ἄδεκτοι παντελῶς εἰσι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐμπαθοῦς ἡ.* Dion.Ar.*c.h.*15.9(M.3.340A).

***ἡδοποιοῦμαι**, *take pleasure in*, Const.Diac.*laud.*27(M.88.509A).

***ἡδυβόρος**, *sweet* or *pleasant to taste*, Gr.Naz.*carm.*1.1.27.96(M.37.505A); *ib.*1.1.8.114(455A).

ἡδύλαλος, *sweet-singing*, Ephr.3.262A.

***ἡδύληπτος**, *sweet to take*, of a spring of water *ἡ. ἕλξιν* ‡Paul.Sil. *therm.Pyth.*82(M.86.2265).

ἡδυμέλεια, ἡ, *sweet strain, harmony*, Leont.N.*v.Sym.*62(M.93.1745A).

ἡδυμελής, *sweet-sounding*; as name of a Gnostic aeon, Epiph. *haer.*31.3(p.387.6; M.41.477D).

ἡδυντικός, *that gives pleasure*, †Cyr.*coll.VT*(6^4.23D; M.77.1210D).

ἡδύνω, **1.** *sweeten*; met., of influence of H. Ghost on soul, Diad. *perf.*33(p.36.24); of grace on hearts of those who observe the commandments, *ib.*88(p.122.27); **2.** *delight*, Maximinus Daia ap.Eus.

*h.e.*9.7.11(M.20.813B); *Pers.*(p.3.11); Gr.Nyss.*hom.3 in Cant.*(M.44.829A).

ἡδυπάθεια, ἡ, plur.; **1.** *pleasures, enjoyments, 2Clem.*16.2; οἱ... δίκαιοι...μισήσαντες τὰς ἡ. τῆς ψυχῆς *ib.*17.7; Clem.*paed.*2.27(p.172.12; M.8.420C); Meth.*symp.*1.3(p.11.22; M.18.44A); Eus.*d.e.*3.4(p.118.23; M.22.201D); **2.** *delicacies for the table*, Clem.*paed.*2.1(p.155.6; M.8.380B).

ἡδυπαθέω, *live in luxury*, Marc.Er.*opusc.*1.163(M.65.925A).

ἡδυπαθής, *voluptuous*, Clem.*str.*6.11(p.477.8; M.9.312A); Eus.*d.e.*6.20(p.286.20; M.22.472A); id.*l.C.*7(p.213.9; M.20.1353A); ἡδυπαθέστερος ὁ νοῦς Dor.*doct.*13.4(M.88.1765B); ἡ. ... ὀρχήσεις †Jo.D.*B.J.*31(M.96.1160C); neut. as subst., *voluptuousness*, Cyr.*ador.*1(1.31B).

***ἡδυπληθής,** *full of sweetness*, Meth.*symp.*11(p.133.30; M.18.209C).

ἡδυσμός, ὁ, *sweetness*, met. τῆς ἡσυχίας ὁ ἡ. Nil.*epp.*3.213(M.79.480D).

ἡδύτης, ἡ, *sweetness, M.Ner.et Ach.*2(p.2.8); ‡Pamph.Abyd.*ep. Petr.*(p.9.17; H.2.849C); Melet.*nat.hom.*30(M.64.1276C).

***ἡδυφαγέω,** *feed on dainties*, Cyr.*hom.pasch.*27(5^2.314C).

***ἡδυφανής,** *seemingly sweet* ὁ σατανᾶς ἐν ἡ. τινι αἰσθήσει...τὴν ψυχὴν παρακαλεῖ Diad.*perf.*31(p.34.19); *ib.*32(p.36.14); neut. as subst. τὸ τοῦ καρποῦ ἡ. *ib.*56(p.62.16).

ἡδύφθογγος, *sweet-voiced, tuneful, A.Xanthipp.*6(p.61.34); Isid. Pel.*epp.*1.108(M.78.256B).

ἡδυφωνία, ἡ, *sweet sound*, Thphl.Ant.*Autol.*2.30(M.6.1100C); Jo. Clim.*scal.*15(M.88.897C).

***ἡδυφώνως,** *sweetly*; of sound, ‡Chrys.*hom.in Ps.100*(5.638B).

***ἠερίηθεν,** *from the misty land*, i.e. *from Egypt*, Ἀερία (Ἠερίη) being an old name for Egypt, †Apoll.*Ps.*113:1(M.33.1488A).

ἠεροφοίτης, ὁ, as adj., *moving in the air*; of angels, Nonn.*par. Jo.*1:52(M.43.760B).

ἠερόφοιτος, = foreg., Nonn.*par.Jo.*8:52(M.43.821B); Eudoc. *Cypr.*2.37(M.86.845C).

ἠθάς, ὁ, ἡ, used adjectivally, *accustomed* ἡ. μηλοβοτῆρα Nonn. *par.Jo.*10:14(M.43.833B); *ib.*20:26(913A).

***ἠθικοπροσκόπται, οἱ,** *Stumblers in Morals*, name given to a heretical sect ἠ.· οἱ ἐν τῇ ἠθικῇ, ἤγουν πρακτικῇ, προσκόπτοντες Jo.D. *haer.*96(M.94.760A).

***ἠθικός,** *moral*; **1.** in gen. ἠ. πραγματεία Clem.*str.*1.28(p.108.26; M.8.921D); ref. philosophy and doctrine, Hipp.*haer.*10.6(p.265.26; M.16.3414C); δόγματα...ἠ. Or.*fr.14 in Lam.*(p.241.2; M.13.613A); of conduct, id.*fr.36 in Jo.*(p.512.20); ἐπὶ κατορθώσει ἀγωγῆς τῆς ἠθικωτέρας Eus.*p.e.*10.4(470C; M.21.784C); τὸ ἠθικώτερον μέρος τῆς φιλοσοφίας Chrys.*oppugn.*1.6(1.53C); ἠ. ... διδασκαλία Thdt.*Ps.*1:1(1.609); id.*haer.*5.2(4.388); Gennad.*fr.Rom.*12:1(p.402.35; M.85.1720B); **2.** in partic. expressions; **a.** system *of morals* ἠ. τόπος Clem. *str.*7.18(p.78.19; M.9.556C); ᾗ μὲν οὖν ἐστιν [sc. God] οὐσία, ἀρχὴ τοῦ φυσικοῦ τόπου· καθ' ὅσον ἐστὶν τἀγαθόν, τοῦ ἠ. *ib.*4.25(p.320.18; M.8.1372B); Or.*hom.11.4 in Jer.*(p.81.23; M.13.372B); id.*Cels.*1.30(p.81.27; M.11.717A); **b.** discourse *about morals* ὁ ἠ. λόγος Clem.*str.*4.1(p.248.8; M.8.1216A); ref. law of Moses, Or.*Cels.*1.18(p.69.30; 692C); Chrys.*hom.17.1 in Mt.*(7.222B); id.*hom.43.1 in 1Cor.*(10.399E); ref. Sermon on Mount, id.*hom.20.3 in Rom.*(9.660D); **3.** neut. as subst., *morals, ethics* τὰ ἠ. Clem.*str.*1.14(p.40.8; M.8.764A); *ib.*4.25(p.320.5; 1372A); τὸ ἠ. Hipp.*haer.*1.17(p.18.22; M.16.3040D); Chrys.*hom.43.1 in 1Cor.*(10.400A); τὰ ἠθικώτερα id.*hom.17.10 in Rom.*(9.620E).

***ἠθικότης, ἡ,** *courtesy*, ‡Chrys.*hom.1.2 in Gen.*(6.534A); Thphn. *chron.*p.363(M.108.872A).

ἠθικῶς, 1. *morally*, Clem.*str.*4.26(p.321.1; M.8.1373A); ref. exegesis, *in a moral sense*, Nil.*epp.*2.173(M.79.288D); **2.** *gently, mildly*, Chrys. *hom.33.1 in 1Cor.*(10.300A); id.*hom.87.2 in Jo.*(8.453E).

ἠθμός, ὁ, *strainer*, liturg. ἠ. διὰ τὸ μή τι κοινὸν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν θεῖον κρατῆρα ‡Sophr.H.*liturg.*5(M.87.3985C).

ἠθοποιέω, 1. *write in character*, Cyr.*Juln.*2(6^2.59C); **2.** *express the significance of*, Chrys.*fr.Job* 1:8(M.64.525B).

ἠθοποιΐα, ἡ, in rhetoric, *the attribution of the words or deeds of one person to another*, Or.*sel.in Ps.*41:7(M.12.1417C); ref. Rom.7:9, Nil.*epp.*1.153(M.79.145B); Thdt.*Ps.*41:7(1.873); id.*Ezech.*38:10–12(2.1007); Isid.H.*etym.*2.21.32; ref. vision of Is. ἡ τοῦ ἀγγέλου ἠ. Max. *schol.c.h.*13.4(M.4.101C).

ἦθος, τό, 1. *character*; **a.** in gen. φιλοξενίας...ἦ. as mark of Christians, *1Clem.*1.2; ἁγνείας ἦ. *ib.*21.7; ref. providence ἀναλόγως τοῖς ἑαυτῶν ἤθεσι διοικεῖται καὶ τὰ μικρότερα Clem.*str.*7.2(p.9.30; M.9.416A); ἀμετάβλητον αὐτοῦ [sc. one newly-baptized] τὸ ἦ. ... διαφύλαξον Serap.*euch.*21; ἦ. ἐστι προσευχῆς σύννοια μετ' εὐλαβείας Evagr.Pont.*or.*42(M.79.1176B); of God τὸν...πατέρα ἐν τῷ οἰκείῳ τῆς ἀναλλοιώτου θεότητος ἤθει μεμενηκέναι *Symb.Ant.*(345)7(p.253.19; M.26.732C); **b.** literary *style*, Dion.Al.ap.Eus.*h.e.*7.25.8(M.20.697C); ἔγραψε Θαλίαν...γελοίοις ἤ. κατὰ τὸν Αἰγύπτιον Σωσάτην Ath.*Dion.*6(p.50.1; M.25.488B); id.*Ar.*1.2(M.26.16A); **c.** prepositional phrases; **i.** μετὰ ἤθους *figuratively*, Or.*comm.in Ex.*(p.252.22; M.12.277C); Eus. *h.e.*2.18.8(M.20.188A); *with emphasis*, Or.*hom.19.12 in Jer.*(p.167.14; μετὰ βρίθους M.13.485D); **ii.** ἐν ἤ. *after the manner, T.Aser.* 4.5; *with emphasis*, Cyr.*Jo.*6(4.569E); *figuratively*, id.*Nah.*39(3.513E); *courteously*, id.*Jo.*6.1(4.618A); *rhetorically*, Olymp.*Job* 34:9(M.93.357C); **2.** *conduct*; **a.** of Christ ἐνιδεῖν...ἔστι...τῷ τοῦ Ἰησοῦ ἤ. πανταχοῦ περιϊσταμένου τὴν περιαυτολογίαν Or.*Cels.*1.48(p.99.27; M.11.752B); as example to men, *ib.*1.68(p.123.3; 788D); (in Ebionite view) κατὰ προκοπὴν ἤθους αὐτὸ μόνον ἄνθρωπον δεδικαιωμένον Eus. *h.e.*3.27.2(M.20.273A); **b.** in gen. τῆς γραφῆς ἀναγινωσκομένης ὃ μὲν εἰς πίστιν, ὃ δὲ εἰς ἦ. ὠφελεῖται Clem.*ecl.*28(p.145.20; M.9.713A); ref. influence of Christianity ὅσων ἄγρια ἤθη ἡμεροῦται προφάσει τοῦ λόγου Or.*Cels.*1.64(p.118.1; M.11.781A); *ib.*3.79(p.270.6; 1024A); **c.** *moral sense* of scripture, id.*princ.*3.1.11(p.213.8; M.11.268B); *ib.* 3.1.12(p.215.2; 269B); **d.** *morals, ethics* κατὰ τὸ ἦ. Bas.*hex.*5.7(1.47C; M.29.112C); **e.** *usages, customs*, ref. Ebionites ἤθεσι Ἰουδαϊκοῖς Hipp.*haer.*7.8(p.190.10; M.16.3294B).

ἠθροισμένως, *all together, in one*, Eus.*Is.*9:3(M.24.149C); Apoll. (‡Gennad.)*Rom.*9:32(p.69.2n.; M.85.1712B).

ἠκριβωμένως, *accurately, scrupulously, Or.fr.57 in Jo.*(p.531.8); Cyr.*Am.*58(3.314E).

ἡλάριον, τό, *small nail*, Dor.*doct.*14.4(M.88.1781A).

***ἠλαττωμένως,** *by way of diminution, so as to disparage*, Epiph. *haer.*69.17(p.166.17; M.42.228A); *ib.*76.16(p.362.8; 548C).

ἠλεκάτη, ἡ, *distaff*, ‡Sophr.H.*v.Mar.Aeg.*20(M.87.3712B).

***ἠλεκτροειδής,** *of amber*, Ammon.*Ac.*7:55(M.85.1529C).

ἤλεκτρον, τό, 1. *amber*; as symbol of spiritual perfection, ref. Ezech.1:27, Or.*hom.11.5 in Jer.*(p.83.12ff.; M.13.373Cff.); or perh. **2.** *electrum, compound of gold and silver*; as symbol of Christ's humanity, compounded of body and soul, Thdt.*Ezech.*1:27(2.693).

ἡλιακός, *of the sun*; **1.** lit., of vision of burning bush as brighter than light of sun, Gr.Nyss.*v.Mos.*20(M.44.305C); of teachings of S. John τῶν ἡ. ἀκτίνων...φανερώτερα Chrys.*hom.2.3 in Jo.*(8.10C); of brightness of divine indwelling in soul compared with that of sun, *ib.*5.4(40B); ref. eastward posture for worship πρὸς τὸ ἡ. κλίμα...ὡς τιμιώτερον μέρος τῆς κτίσεως ‡Just.*qu.et resp.*118(M.6.1368B); **2.** fig. and met., of Christ τῆς ἡ. ἀκτῖνος Or.*exc.in Ps.*77:31(M.17.141B); as illuminating soul τὰς ἡ. Χριστοῦ ἀκτῖνας id.*Jo.*1.25(24; p.31.26; M.14.69A); of voice of Spouse καθάπερ τις κύκλος ἡ. Gr.Nyss.*hom.3 in Cant.*(M.44.808D); of grace of H. Ghost not diminished when imparted to many καθάπερ αἱ ἡ. ἀκτῖνες Chrys. *hom.36.1 in Jo.*(8.208A); ref. a holy monk ποία ἀκτὶς ἡ. ... ὡς ὁ ἡμέτερος πατὴρ...τὰς καρδίας κατέλαμψεν; Jo.Mosch.*prat.*109(M.87.2972D); **3.** σαύρα ἡ. a kind of lizard; met., of Sampsaean heresy, Epiph.*haer.*53.2(p.316.13; M.41.961A); **4.** masc. as subst., a heretical sect, translation of Σαμψαῖοι, *ib.*(p.316.17; l.c.); **5.** neut. as subst.; *place exposed to the sun*, Eustrat.*v.Eutych.*24(M.86.2301B); Polychr.Mon.*exp.fid.*(H.3.1376B); Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1156D).

***Ἠλίας (*Ἡ-), ὁ,** *Elijah*; **1.** in gen.; **a.** non-scriptural sources of information, *in nullo...regulari libro...nisi in secretis Eliae prophetae*, Or.*comm.ser.117 in Mt.*(p.250.5; M.13.1769C); ‡Ath.*synops.*75(M.28.432B); βιβλία ἀπόκρυφα...Ἡ. *Const.App.*6.16.2; story of portent before his birth, ‡Epiph.*v.proph.*5(p.32; M.43.396C); **b.** titles: man of God οὐ πάντες μὲν ἄνθρωποι χρηματίζουσιν ἄνθρωποι θεοῦ, μόνοι δὲ οἱ ἄξιοι τοῦ θεοῦ· ὁποῖος ἦν Μωυσῆς καὶ Ἡ. Or.*Cels.*8.25(p.241.28; M.11.1553C); τὸν τῶν προφητῶν πανάριστον· Ἡ. ... οὗτος ἦν Cyr. *hom.div.*9(5^2.368C); **c.** with epithet μέγας, Eus.*Marcell.*1.2(p.11.6; M.24.737A); Ath.*fug.*10(p.75.18; M.25.657B); Chrys.*hom.2.4 in Rom. 16:3*(3.187D); Thdt.*qu.52 in 3Reg.*(1.498); Bas.Sel.*or.*11.1(M.85.148A); Cosm.Ind.*top.*5(M.88.260A); Max.*or.dom.*(M.90.888D); Andr. Cr.*or.*15(M.97.1113B); **d.** as inspired by H. Ghost, Ath.*fug.*17(p.79.31; M.25.665B); *ib.*18(p.81.3; 668B); περὶ...Ἡ. ... καὶ Ἐλισσαίου, τῶν πνευματοφόρων καὶ θαυματοποιῶν, φανερὸν κἂν μὴ λέγωμεν, ὅτι πλήρεις ἦσαν ἁγίου πνεύματος Cyr.H.*catech.*16.28; Anast.S.*qu.et resp.*47(M.89.601D); **e.** as living μετὰ λόγου and hence a Christian, Just.*1apol.*46.3(M.6.397C); **2.** in relation to Jo. Bapt.; **a.** reincarnation asserted by believers in transmigration of souls, Or.*Jo.*6.10(7; p.119.24; M.14.220A); rejected οὐ γὰρ ἐν ψυχῇ Ἡ. φησίν—οὐ γὰρ ἦν μετεμψύχωσις—ἀλλ' ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡ. id.*hom.4 in Lc.*(p.29.8); *ib.*(pp.29.17,30.6); ἐν τούτοις Ἡ. οὐχ ἡ ψυχή...δόκει μοι λέγεσθαι, ἵνα μὴ ἐμπίπτω εἰς τὸ ἀλλότριον τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ

περὶ τῆς μετενσωματώσεως δόγμα id.*comm.in Mt.*13.1(p.172.27; M.13.1088A); 'καὶ προφήτην μὲν καὶ 'Η. ὁ σωτὴρ ἐπὰν αὐτὸν λέγῃ, οὐκ αὐτὸν ἀλλὰ τὰ περὶ αὐτόν,' φησὶ [sc. Heracleon], 'διδάσκει' id.*Jo.*6.20 (12; p.129.30; M.14.236C); **b.** having same χαρίσματα, id.*comm.in Mt.* 13.2(p.178.31; 1093A); *ib.*10.20(p.28.3; 888B); id.*hom.4 in Lc.*(p.29.11); ref. Is.35:2 ἐπειδὴ γὰρ 'Η. μὲν ᾤκει τὸν Κάρμηλον,...ὁ δέ γε 'Ιωάννης ὁ βαπτιστὴς ἐν τῷ πνεύματι 'Η. διαλάμπων, τὸν 'Ιορδάνην ἡγίαζε· διὰ τοῦτο ὁ προφήτης ἐθέσπιζε, τὴν τιμὴν τοῦ Καρμήλου τῷ ποταμῷ δοθήσεσθαι Gr.Nyss.*bapt.Chr.*(M.46.593C); κατὰ τὸν τρόπον τῆς διακονίας 'Ιωάννην 'Η. καλεῖ...ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος τῆς δευτέρας ἔσται παρουσίας, οὕτως οὗτος τῆς προτέρας ἐγένετο πρόδρομος Chrys.*hom. 57.1 in Mt.*(7.577A); both possessing H. Ghost τὸ ἐν 'Η. γενόμενον πνεῦμα τοῦ θεοῦ, ἐν 'Ιωάννῃ Just.*dial.*49.3(M.6.584B); τοῦ τὸν ζῆλον 'Η. κατὰ τὴν κοινωνίαν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔχοντος 'Ιωάννου Or.*Jo.* 6.22(13; p.132.18; M.14.240C); cf.*ib.*6.11(7; p.120.14ff.; 220C); **3.** at Transfiguration; **a.** representing prophets Μωυσῆς μὲν τοῦ νόμου τὸ πρόσωπον δηλῶν, 'Η. δὲ τῶν προφητῶν Or.*fr.22 in Lc.*(p.243); *Const.App.*6.19.4; Anast.Ant.*serm.*1.5(M.89.1369A); **b.** his presence showing that Christ was not Elijah, Chrys.*hom.56.1 in Mt.*(7.566C); Cyr.*hom.div.*9(5².368B); Bas.Sel.*or.*40.3(M.85.457C); **c.** as a valid witness to Christ, having seen God (ref. 3Reg.19:13) ἀλλὰ καὶ μάρτυρας δύο παρέχομεν, τοὺς ἐν ὄρει Σινᾶ τῷ κυρίῳ παραστάντας· Μωσῆς ἦν ἐν ὀπῇ τῆς πέτρας, καὶ 'Η. Cyr.H.*catech.*12.16; ref. 3Reg. 19:32 'Η. τε ἀντέφησεν· οὗτός ἐστιν, ὃν ὡς ἐν λεπτῇ αὔρᾳ τῷ πνεύματι ἀσωμάτον τὸ πάλαι τεθέαμαι Jo.D.*hom.*1.15(M.96.568D); **d.** his presence refuting Jewish accusation against Christ of blasphemy 'Η. ... ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐζήλωσε, καὶ οὐκ ἄν, εἰ ἀντίθεος ἦν, καὶ θεὸν ἑαυτὸν ἔλεγεν...μὴ ὢν ὅπερ ἔλεγε, μηδὲ προσηκόντως τοῦτο ποιῶν, παρέστη καὶ αὐτὸς καὶ ὑπήκουσεν Chrys.*hom.56.1 in Mt.*(7.566E); **e.** as preparing apostles for Passion, etc.; Christ speaking of Passion to Elijah, who has himself suffered from Jews, Chrys.*hom.56.2 in Mt.*(7.566E); Tim.Ant.*cruc.*(M.86.261B); Jo.D.*hom.*1.14 (M.96.568A); **f.** as helping to show extent of Christ's power ἵνα μάθωσιν ὅτι καὶ θανάτου καὶ ζωῆς ἐξουσίαν ἔχει...τὸν τετελευτηκότα, καὶ τὸν οὐδέπω τοῦτο παθόντα εἰς μέσον ἄγει Chrys.*hom.56.2 in Mt.* (7.567A); Cyr.*hom.div.*9(5².369A); *ib.*(368B); ref. Phil.2:10 ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνήγαγεν τὸν Μωυσῆν, ἐκ τῶν ἐπουρανίων κατήγαγεν τὸν 'Η., ἐκ τῶν ἐπιγείων παρέστησεν Πέτρον, καὶ 'Ιάκωβον, καὶ 'Ιωάννην Tim.Ant.*cruc.*(M.86.261B); Jo.D.*carm.transfig.*(M.96.849C); id.*hom.* 1.3,17(M.96.549C,572C); **g.** his vision of Christ in glory being a reward for faithful prophesying, Or.*Jo.*13.47(46; p.273.27; M.14.484A); **h.** recognized as Elijah because he appeared with his chariot, Tim.Ant.*cruc.*(M.86.261B); S. Peter thinking that if anyone attacks Christ, Elijah will rain fire on them, *ib.*(261D); **4.** assumption; **a.** expression of 4Reg.2:1, ὡς εἰς τὸν οὐρανόν, taken to distinguish his ascension from Christ's, Or.*fr.75 in Jo.*(p.542.19); Cyr.H.*catech.*14.25; οὔτε 'Η., οὔτε ἕτερός τις ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ μόνος...ὁ...τοῦ θεοῦ υἱός ‡Epiph.*hom.*4(M.43.481B); Chrys.*ascens.* 5(2.455B); ‡Chrys.*ascens.*1(3.777B); Bas.Sel.*ascens.*4(M.28.1097B); Thdt.*Ps.*23:7(1.755); but contrast ὁ...ἀὴρ τὸν 'Η. εἰς οὐρανὸν ἀνεκόμισεν Adam.*dial.*5.18(p.212.10; M.11.1857C); πρὸς οὐρανόν Gr.Naz.*or.* 28.19(p.50.3; M.36.49C); εἰς τὸν οὐρανόν ‡Chrys.*circ.*(8.88A); some authors using both kinds of expression; not in heaven, Chrys. *ascens.*5(2.455B); εἰς τὸν οὐρανόν id.*stat.*1.9(2.34A); ὡς εἰς οὐρανούς,... πρὸς τὸν οὐρανόν ‡Chrys.*El.*(6.603C); ὡς... Cosm.Ind.*top.*5(M.88.260C); τὸν οὐρανὸν ἀθρόον διατρέχων *ib.*(260B); **b.** assumption being to paradise, whence Adam was driven, Iren.*haer.*5.5.1(M.7.1135A, B); but 'Η. εἰς οὐρανὸν μόνον· Παῦλος δὲ καὶ εἰς οὐρανόν, καὶ εἰς παράδεισον Cyr.H.*catech.*14.26; **c.** in the flesh, Iren.*haer.*5.5.1(M.7. 1134B); miraculous preservation of Jonah and of the three children as instances to prove its possibility, *ib.*5.5.2(1135Cff.); Chrys.*hom. 75.5 in Jo.*(8.445D); **d.** as ground of hope for resurrection of body, *ib.*5.5.1(1134B); Bas.Sel.*ascens.*3(M.28.1096D); ὅτι, εἰ ἐβούλετο [sc. Christ] πάντας ἀνθρώπους εἶναι ἀθανάτους, ἠδύνατο, ἔδειξεν τὸν 'Ενὼχ καὶ τὸν 'Η. μὴ ἐάσας θανάτου πεῖραν λαβεῖν *Const.App.*5.7.8; ἔχεις...εἰκόνα τῆς ἀναστάσεως· λέγω τὴν 'Ηλίου ἁρπαγήν Chrys. *exp.in Ps.*117:17(5.323D); ‡Nil.*fr.ascens.*3(M.79.1501A); Cosm.Ind. *top.*5(M.88.260C); *Chron.Pasch.*p.146(M.92.361A); **e.** as type of Ascension, Or.*hom.4 in Lc.*(p.29.21); Bas.Sel.*ascens.*3(M.28.1097B); making assumption of BMV credible, Andr.Cr.*or.*13(M.97.1081A); **5.** at parousia; **a.** assertion of his presence often based on Mal.4, Just.*dial.*49.2(M.6.581B); Hipp.*antichr.*46(p.29.16; M.10.764C); †Gr. Nyss.*test.*17(M.46.229B); Thdr.Mops.*Mal.*4:5(M.66.632B); τοῦ ἀντιχρίστου ἐκεῖνα τολμῶντος, φανήσεται ὁ μέγας 'Η., κηρύττων 'Ιουδαίοις τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν, καὶ πολλοὺς ἐπιστρέψει Thdt.*Dan.*12:1(2. 1294); Cosm.Ind.*top.*5(M.88.273C); **b.** on other texts, or asserted without biblical reference, Hipp.*antichr.*43(p.27.25; 761A); id.*Dan.* 4.35.3(M.10.656D); Ephr.3.141F; ref. Mt.17:11, Chrys.*hom.57.1 in Mt.*(7.577A); id.*hom.9.2 in 1Thess.*(11.488C); Rom.11:26–27, Thdt. *Ps.*105:47(1.1364); Cosm.Ind.*top.*5(260B); *ib.*(229D); ὁ θεολόγος 'Ιωάννης...ἔδειξεν ὡς 'Η. ἐλεύσεται Rom.Mel.(*SBBAW* 1898² p.167); destruction by antichrist, *1Apoc.Jo.*8(p.76); Andr.Caes.*Apoc.*30 (M.106.313B); death and resurrection ἐγώ εἰμι 'Ενώχ...καὶ οὗτός ἐστιν 'Η. ... μέλλομεν ἀποσταλῆναι παρὰ θεοῦ ἐπὶ τῷ ἀντιστῆναι τῷ ἀντιχρίστῳ καὶ ἀποκτανθῆναι παρ' αὐτοῦ, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι καὶ ἐν νεφέλαις ἁρπαγῆναι πρὸς τὴν τοῦ κυρίου ὑπάντησιν *A.Pil.*B 25(p.331); cf.Tert.*de anima* 50(M.*PL.*2.735A); **c.** corresponding to Jo. Bapt. in first advent, ‡Hipp.*consumm.*21(p.297.9; M.10.921C); Chrys.*hom.57.1 in Mt.*(7.575E); τῆς δὲ προτέρας ἐλεύσεως τοῦ θεοῦ ἡμῶν 'Ιωάννης προέδραμεν, κηρύττων πᾶσιν μετάνοιαν· πρόδρομος 'Η. τῆς δευτέρας ἐλεύσεται παρουσίας ὁ δίκαιος Rom. Mel.(*SBBAW* 1898² p.166); **d.** opinion of Origen; **i.** traditional view cited ὁ 'Ιωάννης...ὡς πρόδρομος γεγονὼς τῆς πρώτης τοῦ Χριστοῦ παρουσίας, ὡς καὶ ὁ Θεσβίτης τῆς δευτέρας Or.*hom.4 in Lc.* (p.28.17); **ii.** not Elijah but Jo. Bapt. will precede Christ (cf. Mal. 3:22ff.), id.*comm.in Mt.*13.2(p.182.16ff.; M.13.1096Bff.); id.*Jo.*2.37 (30; p.97.9; M.14.184A); **e.** accompanied by angels, Chrys.*hom. 56.4 in Mt.*(7.571B); Thdt.*Dan.*12:1(2.1295); and Enoch, Cosm. Ind.*top.*5(M.88.229D); Rom.Mel.(*SBBAW* 1898² p.167); ὀλίγοι οἱ μέλλοντες στῆναι. διὰ τοῦτο 'Η. καὶ 'Ενώχ. οὐκ οἴδαμεν εἰ καὶ ὁ θεολόγος καὶ εὐαγγελιστής, ἀρωγοὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας Thdr. Stud.*epp.*1.36(M.99.1033B); **f.** not sent before Passion ὅτι καὶ νῦν Χριστὸν νομίζοντες 'Η. εἶναι, οὐκ ἐπίστευον αὐτῷ Chrys.*hom.57.2 in Mt.*(7.577E); **6.** according to Jews, has yet to come as forerunner of Messiah, to anoint him, Just.*dial.*8.3(M.6.493B); *ib.*49.1(581B); Heracleon agrees with them that Elijah will baptize before coming of Messiah (cf. Jo.1:25), Or.*Jo.*6.23(13; p.134.2ff.; M.14.241D); οὐκ οἶδα πόθεν κινούμενοι οἱ 'Εβραῖοι παραδιδόασι Φινεές...αὐτὸν εἶναι 'Η. καὶ τὸ ἀθάνατον ἐν τοῖς Ἀριθμοῖς αὐτῷ διὰ τῆς ὀνομαζομένης εἰρήνης ἐπηγγέλθαι *ib.*6.14(7; p.123.20; 225B); δύο...ἥξειν προσδοκωμένων, τοῦ τε κατὰ τὸν νόμον προφήτου φημί, τουτέστι Χριστοῦ, καὶ 'Ηλίου Cyr.*Jo.*5.2(4.476D); **7.** considerations arising out of his life; **a.** goodness of nature shown by feeding by ravens, Clem.*str.*3.6(p.220.4; M. 8.1156A); ref. Transfiguration τὸν ζῶντα νόμον τῆς φύσεως, τὸν διὰ τοῦ ζῶντος προφήτου δηλούμενον Andr.Cr.*or.*7(M.97.952B); *ib.*(953C); **b.** relation of OT and NT ἔδειξε...πᾶσαν προφητείαν, οὐδὲ μετὰ τὸ ἐνανθρωπῆσαι ἀποθνήσκουσαν ἀλλ' ἀναλαμβανομένην εἰς οὐρανόν, ἧς σύμβολον 'Η. ἦν Or.*Cels.*6.68(p.138.23; M.11.1401C); cf.id.*comm.in Mt.*12.38(p.155.23; M.13.1072A); Μωσῆς νομοθέτης...καὶ 'Η. ὁ ζηλωτὴς τῶν προφητῶν συνῆσαν...ὡς φίλοι Χριστοῦ καὶ οἰκεῖοι, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐχθροὶ ἢ ἀλλότριοι· ἐξ ὧν δείκνυται, ὅτι καὶ ὁ νόμος καλὸς καὶ ἅγιος καὶ οἱ προφῆται *Const.App.*6.19.4; **c.** possibility of resurrection proved by raising of widow's son, Or.*Cels.*2.57(p.181.8ff.; M.11. 888B); Eus.*Marcell.*1.2(p.11.6; M.24.737A); *Const.App.*5.7.8; **d.** feeding by ravens indicates that unworthiness of minister does not invalidate sacraments, Isid.Pel.*epp.*2.37(M.78.481A); **e.** wonders done by his mantle a sign of virtue of relics, Chrys.*stat.*8.2(2. 93Af.); **8.** typology; **a.** calling of gentiles signified by mission to widow, Chrys.*El.et vid.*5(3.331D); Proc.G.*3Reg.*17:9(M.87.1169A); **b.** crossing of river as type of baptism, Or.*Jo.*6.46(27; p.155.9ff.; M.14.280B); **c.** sacrifice on Mt. Carmel as type of faith in Trin., Gr.Nyss.*bapt.Chr.*(M.46.592A); *Rit.Epiph.*(p.415); and of baptism, Bas.*hom.*13.3(2.115E; M.31.428D); **d.** as illustration of spiritual life, 3Reg.19:11,12 referred to mystical knowledge of God τάχα...ἐν ὅσοις δεήσει γίνεσθαι πῦρ τῆς καταλήψεως τοῦ κυρίου δηλοῦται διὰ τούτων Or.*Jo.*13.24(p.248.16; M.14.440B); 'Η. ... κεκλεισμένον...τὸν οὐρανὸν...ἀνοίγει· ὅπερ παντὶ τῷ κατορθοῦται ἀεί, διὰ τῆς εὐχῆς λαμβάνοντι τὸν ὑετὸν τῆς ψυχῆς, τῶν διὰ τὴν ἁμαρτίαν πρότερον αὐτοῦ ἐστερημένων id.*or.*13(p.330.2; M.11.460A); Gr.Nyss.*engast.*(p.67.28; M.45. 113A); **e.** assumption compared with circus performance as figure of spiritual combat, ‡Chrys.*circ.*(8.88A); gift of mantle to Elisha signifies gift of divine grace in conversion of sinners, Nil.*epp.*2.241 (M.79.325A); miraculous gift of food teaches men not to be solicitous about things of the body, ‡Nil.*perist.*11.17(M.79.928ff.); ref. 3Reg.17:9 πᾶσα...ψυχὴ χηρεύουσά τε καλῶν καὶ ἀρετῆς ἔρημος καὶ γνώσεως θεοῦ, ἐπειδὰν τὸν θεῖον καὶ διαγνωστικὸν ὑποδέξεται λόγον Max.*ambig.*(M.91.1125C); ref. his experience of God μετὰ τὸ πῦρ ἐκεῖνο, μετὰ τὸν συσσεισμόν, μετὰ τὸ μέγα καὶ κραταιὸν πνεῦμα..., ἃ δὴ ζῆλον καὶ διάκρισιν εἶναι καὶ τὴν ἐν πληροφορίᾳ πρόθυμον πίστιν ὑπολαμβάνω *ib.*(1121C); πᾶς οὖν κατὰ τὸν μέγαν 'Η. ζητῶν ἀληθῶς τὸν θεόν, οὐ μόνον ἐν Χωρὴβ γενήσεται· τουτέστιν, ὡς πρακτικὸς ἐν τῇ ἕξει τῶν ἀρετῶν· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἐν Χωρήβ· τουτέστιν, ὡς

θεωρητικὸς ἐν τῇ κρυφιότητι τῆς σοφίας τῇ ἐν μόνῃ τυγχανούσῃ τῇ ἕξει τῶν ἀρετῶν id.*cap.theol.*174(M.90.1160A); gift of mantle signifies mortification of flesh: the horses, virtues, id.*or.dom.*(M.90.889A).

ἡλικία, ἡ, 1. *age*, of eternal life τὰς διαφόρους...ἡ. ἐκβάλλει Thdt.*Is.*65:20(p.255.35; 2.396); met., of Christians opp. Jews ὡς τέλειοι τὴν ἡ. ἀκούομεν κολάσεων χαλεπωτέρων Or.*hom.18.15 in Jer.*(p.175.3; M.13.497B); **2.** *youth* μὴ συγχρᾶσθαι τῇ ἡ. τοῦ ἐπισκόπου Ign.*Magn.*3.1; *M.Polyc.*3; met., of Adam before Fall νεάζων τὴν πνευματικὴν ἡ. ‡Proc.G.*Pr.*2:17(M.87.1237D).

*__ἡλικιότης, ἡ,__ *mature age*, *Ev.Thom.*A 14(p.152).

ἡλικιώτης, ὁ, 1. *one who is of the same age* ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ἡλικιώτην τοῖς ἀγγέλοις συντάσσει [sc. Valentinus]...τὸ πνεῦμα Ath.*ep.Serap.*1.11(M.26.557B); Didym.*Trin.*2.6(M.39.548B); as adj. οἱ ἡ. αὐτοῦ [sc. τοῦ παρακλήτου] ἄγγελοι Ath.*ep.Serap.*1.10(557A); **2.** perh. *old*, Pall.*h.Laus.*22(p.71.15; M.34.1081C).

ἧλιξ, 1. *equal in duration* to; c. genit., Nonn.*par.Jo.*3:5(M.43.765C); **2.** subst., *adult*, Mac.Mgn.*apocr.*3.8(p.67.11); met., *one who is mature in spirit* τοὺς ἀρτιτόκους ἐκτρέφουσα [sc. σοφία] ἥλικας ἀπεργάζεται καὶ μαθητὰς οὐρανίου βασιλείας ἀποτελεῖ *ib.*3.23(p.104.32).

ἡλιοβολ-έω, *emit* as rays of the sun, of Christ indwelling the soul ὡς ἥλιος...δικαιοσύνην ~ῶν Hesych.S.*temp.*2.64(M.93.1532D).

*__ἡλιοβολία, ἡ,__ *effusion of the rays of the sun*; met., of divine illumination, Nil.*epp.*3.283(M.79.524C); Dion.Ar.*c.h.*15.8(M.3.337A).

*__ἡλιογνῶσται, οἱ,__ *sun-worshippers* ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου, προσεύχονται καὶ λέγουσιν, ἐλέησον ἡμᾶς. οὐ μόνον ἡ. καὶ αἱρετικοὶ τοῦτο ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ Χριστιανοὶ...ἀφέντες τὴν πίστιν Eus.Al.*serm.*22.2(M.86.453D).

ἡλιοειδής, *sunlike*; of garments of Christ at Transfiguration, Gr.Nyss.*hom.11 in Cant.*(M.44.1005C).

*__ἡλιοειδῶς,__ *like the sun*, Nil.*epp.*3.90(M.79.428C); Dion.Ar.*e.h.*3.3.14(M.3.445A); Melet.*nat.hom.*2(M.64.1169D).

*__ἡλιολάτρης, ὁ,__ *sun-worshipper*, Geo.Al.*v.Chrys.*59(p.235.42).

ἡλιόμορφος, *shining like the sun*, *T.Abr.*A 7(p.84.5); *ib.*13(p.92.1); *ib.*16(p.97.9); of eternal life τῆς ἡ. στολῆς opp. dark garment of hell, Ephr.3.511F.

*__ἡλιόπεμπτος,__ *sent by the sun*, *Orac.Sib.*13.151; *ib.*13.164.

*__ἡλιόρατος,__ *resembling the sun* ἀνὴρ θαύμαστος ἡλιόρατος ὅμοιος υἱῷ θεοῦ *T.Abr.*A 12(p.90.23).

ἥλιος, ὁ, *sun*;

A. lit.; **1.** question whether animated ἀρχοντικὸς ἄγγελος ἐν ἡ. Clem.*ecl.*56(p.153.12; M.9.725A); Or.*hom.10.6 in Jer.*(p.76.22; M.13.365A); πειθόμενοι...ἡ. καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας εὔχεσθαι τῷ...θεῷ διὰ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ id.*Cels.*5.11(p.12.11; M.11.1197B); ἡ. ... οὐκ ἔμψυχος ὤν, οὐδὲ λόγῳ χρώμενος Thdt.*Ps.*103:19(1.1337); cf.*ib.*148:3(1577); **2.** not divine; arguments from reason οἱ...νομίζοντες τὸν ἡ. εἶναι θεὸν πλανῶνται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτὸν κινούμενον κατὰ ἀνάγκην Arist.*apol.*6.1,2(M.96.1112A); sun is a part only of universe, Ath.*gent.*27(M.25.53B,C); regularity of its motions argues a creator, *ib.*37(73B); τὸν...ἡ. ἂν αἰσθητὸν ὡς σῶμα καὶ γενητόν· ᾧ ἕπεται τὸ φθαρτὸν εἶναι τοῦτον Zach.Mit.*opif.*(M.85.1049B); sun obeys necessity, Sophr.H.*v.Anast.*(M.92.1705A); ἐκλείπει...ὁ ἡ. καὶ ἡ σελήνη,... ὡς τρεπτά εἰσι καὶ ἀλλοιωτά. πᾶν δὲ τρεπτόν, οὐ θεός Jo.D.*f.o.*2.7(M.94.896B); arguments from scripture and Christian doctrine, Clem.*prot.*4(p.48.23; M.8.164B); οὐδ' αὐτὸς [sc. God] γ' ἂν θέλοι ὁ ἡ. προσκυνεῖσθαι Or.*mart.*7(p.9.3; M.11.573A); divinity disproved by fact of its creation, Chrys.*hom.6.4 in Gen.*(4.44Aff.); argument against Julian, ‡Jo.D.*Artem.*47(p.165.5; M.96.1296B); ref. orientation of tabernacle οἱ τῷ θεῷ μόνῳ λατρεύειν προστεταγμένοι ὄπισθεν τὸν ἡ. ἔχωσι πρὸς τὴν σκηνὴν τετραμμένοι, καὶ μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν τούτου ποιητὴν προσκυνῶσι Thdt.*qu.60 in Ex.*(1.165); worship forbidden, Olymp.*Job* 31:27–28(M.93.332B); ref. creation on fourth day ἡ. δὲ οὔπω ἦν..., ἵνα μήτε φωτὸς ἀρχηγὸν καὶ πατέρα τὸν ἡ. ὀνομάσωσι, μήτε τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων δημιουργὸν οἱ τὸν θεὸν ἀγνοήσαντες ἡγήσωνται Bas.*hex.*6.2(1.51A; M.29.120C); *ib.*5.1(40C; M.96A); Sever.*creat.*3.2(M.56.448f.); cf.Eus.*Ps.*103:19(M.23.1280B); worship allowed to gentiles in OT, ref. Dt.4:19 ἔδωκεν δὲ [sc. ὁ θεός] τὸν ἡ. ... εἰς θρησκείαν ...ἵνα μὴ τέλεον ἄθεοι γενόμενοι τελέως διαφθαρῶσιν Clem.*str.*6.14(p.487.13; M.9.333A); **3.** eclipse at Crucifixion witnessing to divinity of Christ, Ath.*inc.*19.3(M.25.129B); Cyr.H.*catech.*4.10; Gr.Naz.*or.*45.29(M.36.661D); Sever.*creat.*3.7(M.56.455); said to be referred to in other texts: Joel 2:31, Thdr.Mops.ad loc.(M.66.232D); Amos 8:9, Zach.14:6,7, Jo.D.*hom.*4.26(M.96.625C,D); Apoc.6:12, Areth.*Apoc.*18(M.106.597B); **4.** in eschatology; **a.** in gen., ref. times of antichrist πενθεῖ...ὁ ἡ. ‡Hipp.*consumm.*33(p.302.38; M.10.936C); Joel 2:31 referred to second coming, Bas.*hex.*6.4(1.53E; M.29.125D); Thdt.*Joel* 2:31(2.1399); eclipse of Apoc.8:12 prophesied by Joel, Andr.Caes.*Apoc.*25(M.106.293D); τὸ δὲ μέλαν τοῦ ἡ. ... τὸ τοῖς καταλειφθεῖσιν ὑπὸ τῆς θείας ὀργῆς ἀφώτιστον ἐνδείκνυται. οὕτω γὰρ πολλάκις καὶ ὁ μακάριος Κύριλλος ἐξήλειφε Areth.*Apoc.*18(M.106.600A); **b.** question whether eclipse at second coming will be real or figurative, ref. Mt.24:30 εἴ γε ἐκεῖνος μὲν σκοτίζεται..., οὗτος δὲ φαίνεται· οὐκ ἂν φανείς, εἰ μὴ πολλῷ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων φαιδρότερος ἦν Chrys.*hom.76.3 in Mt.*(7.736B); cf.‡Hipp.*consumm.*36(p.303.39; M.10.940A); ref. Mt.24:29 ὁ ἡ. σκοτισθήσεται, οὐκ ἀφανιζόμενος, ἀλλὰ νικώμενος τῷ φωτὶ τῆς παρουσίας αὐτοῦ Chrys.*hom.76.3 in Mt.*(7.735E); in gen., Eus.*fr.Lc.*21:25(M.24.596B); *ib.*21:28(600B); ὁ...ἡ. καὶ ἡ σελήνη ἀμαυρωθήσονται·...τοῦ δημιουργήσαντος αὐτὰ πάλιν μεταστοιχειοῦντος...ἀνακαινιζομένης γὰρ τῆς ἀνθρωπότητος...συνανακτίζεται καὶ ἡ διὰ τὸν ἄνθρωπον δημιουργηθεῖσα κτίσις Cyr.*fr.Mt.*24:29(M.72.441B); **5.** moral and allegorical applications: its undeviating course an example of obedience, Eus.*Ps.*18:6(M.23.192B); sign of eternity because source of night and day, Thdt.*Ps.*88:37(1.1243); ref. Ps.18:5 ἡλίου...ἐπαινεῖται παρὰ τῷ Δαβὶδ κάλλος, καὶ μέγεθος, καὶ δρόμου τάχος, καὶ δύναμις·...τοῦ δὲ κάλλος μέν, ἡ ἀρετή· μέγεθος δέ, ἡ θεολογία· δρόμος δέ, τὸ ἀεικίνητον, καὶ μέχρι θεοῦ φέρον ταῖς ἀναβάσεσι· δύναμις δέ, ἡ τοῦ λόγου σπορὰ καὶ διάδοσις Gr.Naz.*or.*43.66(M.36.584C); ref. Cant.1:5 πειρασμὸν...διὰ τῆς ἑρμηνείας ὀνομάζει τὸν ἡ. Gr.Nyss.*hom.2 in Cant.*(M.44.793B); cf.Andr.Caes.*Apoc.*20(M.106.285B); Areth.*Apoc.*20(M.106.612A); **6.** heret.; **a.** Hermogenes τὸ σῶμα τοῦ κυρίου ἐν τῷ ἡ. αὐτὸν ἀποτίθεσθαι Clem.*ecl.*56(p.152.26; M.9.724C); **b.** Valentinians φησὶν ὁ Πυθαγόρειος λόγος δημιουργὸν... εἶναι τῶν γενομένων πάντων...τὸν μέγαν γεωμέτρην καὶ ἀριθμητὴν ἡ. καὶ ἐστηρίχθαι τοῦτον ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, καθάπερ ἐν τοῖς σώμασι ψυχὴν Hipp.*haer.*6.28(p.154.16; M.16.3234D); **c.** Manich., ref. soul of world πέμπει καὶ συλᾷ ἀπ' αὐτῶν [sc. τῶν ἀρχόντων] τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν διὰ τῶν φωστήρων τούτων, ἡ. καὶ σελήνης, ὑφ' ὧν ὅλος ὁ κόσμος καὶ πᾶσα ἡ κτίσις ἁρπάζεται Hegem.*Arch.*12(p.20.11; M.10.1448B); carries souls to eternal life, Epiph.*haer.*66.10(p.30.20; M.42.44B); ref. Joel 2:31 μηδὲ τὸν σκοτισθησόμενον τοῦτον ἡ., τὸν Χριστὸν εἶναι δυσσεβῶς νομιζέτωσαν Cyr.H.*catech.*15.3; ref. identification of sun with Christ τούτου τεκμήριον ἱκανὸν παρέχουσι τὸ τὸν ἡ. ἐκλείπειν ἐν τῷ τοῦ σταυροῦ καιρῷ Thdt.*haer.*1.26(4.320); **d.** ἡλιοτροπῖται, Jo.D.*haer.*89(M.94.757A) cit. s. ἡλιοτροπῖται.

B. met. and fig.; **1.** of God, *Barn.*5.10; ὡς πηλὸς ὑπὸ ἡ. σκληρύνεται, οὕτως ὑπὸ τῶν αὐγῶν τοῦ θεοῦ ἐπισκοπουσῶν τὸν Ἰσραὴλ ἐσκληρύνθη [sc. ἡ καρδία Φαραώ] Or.*Cant.*2(p.128.31; M.13.113B); τοῦτο ἐν αἰσθητοῖς ἡ., ὅπερ ἐν νοητοῖς θεός, ἔφη τις τῶν ἀλλοτρίων [sc. Plato]. αὐτὸς γὰρ ὄψιν φωτίζων, ὥσπερ ἐκεῖνος νοῦν Gr.Naz.*or.*28.30(p.68.8; M.36.69A); εἰ ὁ τῇ φθορᾷ ὑποκείμενος ἡ. οὕτω καλὸς...ποταπὸς τῷ κάλλει ὁ τῆς δικαιοσύνης ἡ.; Bas.*hex.*6.1(1.50E; M.29.120B); τυφλοί...ὁ ἡ. τοὺς ἀμβλυωποῦντας...οὕτω καὶ οἱ ἄπιστοι...οὐ δύνανται ἐνιδεῖν ταῖς τῆς θεότητος ἀκτῖσιν Cyr.H.*catech.*6.29; God said to be the sun as being in it by essence, presence, and power, Dion.Ar.*d.n.*1.6(M.3.596C); diffusion of divine goodness like diffusion of sun's rays, *ib.*4.1(693B); sun an image of God as source of life, *ib.*4.4(697Cff.); and as drawing everything to itself, *ib.*(700B,C); ὁ ἡ. τῆς δόξης Gr.Agr.*Eccl.*1.3(M.98.757B); **2.** Trin., in gen. ὡς ἐκ τοῦ ἡ. μὲν ἐστιν ἡ ἀκτίς... οὕτω τὸ συναφές τε καὶ ἀΐδιον τῆς ἐκ τοῦ πατρὸς ὑπάρξεως τοῦ μονογενοῦς παραδιδοὺς ὁ ἀπόστολος ἀπαύγασμα δόξης τὸν υἱὸν κατωνόμασε Gr.Nyss.*Eun.*8(2 p.180.18; M.45.773B); Anast.Ant.*fid.*(M.89.1404C); comparison inadequate, Gr.Naz.*or.*31.32(p.187.10; M.36.169B); as illustrating unity ὁ ἡ. καὶ ἡ θέρμη αὐτοῦ καὶ ἡ ἀκτὶς... τρία μὲν ὀνόματά εἰσι, μία δὲ οὐσία ἡλίου Hier.H.*Trin.*(M.40.852C); and consubstantiality ὡς...μένων ὁ ἡ. ὁ αὐτὸς οὐ μειοῦται ταῖς ἐκχεομέναις ὑπ' αὐτοῦ αὐγαῖς, οὕτως οὐδὲ ἡ οὐσία τοῦ πατρὸς ἀλλοίωσιν ὑπέμεινεν, εἰκόνα ἑαυτῆς ἔχουσα τὸν υἱόν Thgn.*hypot.fr.*2(p.76; M.10.240A); Ath.*hom.in Mt.11*:27(M.25.213D); Cyr.*Jo.*1.4(4.46C); Thdt.*haer.*5.2(4.386); and coeternity, Dion.Al.ap.Ath.*Dion.*15(p.57.7; M.25.501C); Cyr.*thes.*14(5[1].139E); ref. Heb.1:3 τὸ...ἀπαύγασμα τίκτεται...ἐξ ἡ., οὐδαμῶς...νοεῖται τοῦ ἡ. μεταγενέστερον·...τὸ οὖν συνυπάρχειν ἀεὶ τῷ πατρὶ τὸν υἱόν, μηνυέτω σοι τὸ ἀπαύγασμα Thdot.Anc.*hom.*2.6(p.77.6; M.77.1376D); Nil.*Magn.*63(M.79.1053B); and coequality, Cyr.H.*catech.*4.5; in anti-heret. argument οὐδὲ...τρεῖς ἀρχὰς ἢ τρεῖς πατέρας εἰσάγομεν, ὡς οἱ περὶ Μαρκίωνα καὶ Μανιχαῖον· ἐπεὶ μηδὲ τριῶν ἡ. ὑπεθέμεθα τὴν εἰκόνα, ἀλλὰ ἡ. καὶ ἀπαύγασμα, καὶ ἓν τὸ ἐξ ἡ. ἐν τῷ ἀπαυγάσματι φῶς Ath.*Ar.*3.15(M.26.352C); ref. Apollinarianism ὥσπερ...συγγενῶς ἔχει πρὸς τὸν ἡ. ἡ ἀκτὶς...οὕτως... εἴπερ τὸ ἡμῖν φανὲν παρὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς ἀπηυγάσθη, καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ τῆς ὑποστάσεως σάρξ ἐστι, σαρκώδης...καὶ ἡ τοῦ πατρὸς φύσις Gr.Nyss.*Apoll.*19(M.45.1160C); **3.** of Father ὁ νοητὸς

ἥ. Or.*Jo*.6.55(37; p.164.19; M.14.297A); Evagr.Pont.*ep*.7(M.32.260B); Jo.D.*f.o*.1.12(M.94.848C); **4.** of Son; ref. Mal.4:2, Cyr.*Mal*.44(3.866D); Hesych.H.*fr.Ps*.103:19(M.93.1288C); Areth.*Apoc*.2(M.106.521B); as giving spiritual light, Clem.*prot*.12(p.84.20; M.8.240C); ὁμοίως ἥ. ταῖς αὐγαῖς τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας τὸν σύμπαντα καταλάμπων κόσμον Eus.*Ps*.71:5(M.23.800A); Ath.*hom.in Mt.11*:27(M.25.220B); Mac.Aeg.*hom*.33.4(M.34.774B); Epiph.*anc*.45(p.56.4; M.43.97D); Cyr.*Is*.3.4(2.505E); as enduring for ever, Or.*hom.1.5 in Jos*.(p.293.29; M.87.1021A); Eus.*Ps*.71:5(800B); συμπαραμενεῖ...τῷ ἥ. τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἣν ἥνωσεν ἑαυτῷ σάρκα ἐμψυχωμένην ψυχῇ λογικῇ..., τὴν ἕνωσιν ἀδιαίρετον ἔχουσα [sc. σάρξ] Didym.*Ps*.71:5(M.39.1465C); Thdt.*Ps*.71:5(1.1104); in other respects ὅνπερ τρόπον...ὁ ἥ. ... πρὸς τοὺς μυχαιτάτους οἴκους ἀποστέλλει τὴν αὐγήν, οὕτως ὁ λόγος...τὰ σμικρότατα τῶν τοῦ βίου πράξεων ἐπιβλέπει Clem.*str*.7.3(p.15.28; M.9.428A); ὁ...τὰ πάντα καθιππεύων δικαιοσύνης ἥ. ... τὴν δύσιν εἰς ἀνατολὴν μετήγαγεν καὶ τὸν θάνατον εἰς ζωὴν ἀνεσταύρωσεν id.*prot*.11(p.80.17; 232B); as being chief of spiritual world, Or.*Jo*.1.25(24; p.31.2; M.14.68B); of Messiah οὗτος ἀναλάμψει ὡς ὁ ἥ. ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐξαρεῖ πᾶν σκότος...ὑπ' οὐρανόν *T.Lev*.18.4; *ib*.18.3; *T.Jud*.24.1; in Inc.; vanquishes darkness of idolatry, Ath.*inc*.55.3(M.25.193B); cf.*ib*.29.3(145B); bringing spiritual light, Chrys.*exp.in Ps*.111:4(5.281D); ‡Chrys.*transfig*.(10.774A); Cyr.*Is*.4.1(2.542C); Gr.Agr.*Eccl*.10.2(M.98.1140D); ref. his baptism εἰ...ὁ ἥ. ... λούεται ἐν ὠκεανῷ, διὰ τί καὶ ὁ Χριστὸς ἐν Ἰορδάνῃ οὐ λούεται;...μόνος ἥ. οὗτος Mel.*bapt*.4(p.311); Ps.18:6 referred to second coming, Clem.*ecl*.56(p.152.21ff.; M.9.724Bff.); ref. Jo.3:30 τοῦ ἥ. φανερουμένου ὁ ἑωσφόρος ἐλαττοῦται Or.*fr. 45 in Jo*.(p.521.6); ref. Jo.3:2 οὐ γὰρ ἀνατετάλκει αὐτῷ ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥ. *ib*.34(p.509.27); ref. Resurrection ὁ τῆς δικαιοσύνης τριήμερος ἥ. ἀνέτειλε ‡Epiph.*hom*.3(M.43.465A); Hesych.H. *fr.Ps*.103:22(M.93.1289A); of Passion; likened to setting of sun, *ib*.103:19(1288C); ref. first and second comings, Thdt.*Mal*.4:2(2.1692); ref. Transfiguration ὥσπερ ὁ ἥ. εἷς μέν ἐστιν, ἔχει δὲ οὐσίας δύο, τοῦ τε φωτὸς...καὶ τοῦ τῇ κτίσει ἐφυστερίζοντος σώματος...οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς...εἷς ἐστιν ἥ. δικαιοσύνης...ἐν δύο ἀδιαιρέτως ταῖς φύσεσι γνωριζόμενος Jo.D.*hom*.1.13(M.96.565A); in heaven, giving spiritual light to angels, Eus.*l.C*.6(p.211.27; M.20.1349C); and saints, Cyr.*Mal*.44(3.867D); in spiritual life τὴν ταπεινὴν...τὴν τὸν ἥ. τῆς δικαιοσύνης ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχουσαν *A.Xanthipp*.8(p.63.10); ὥσπερ...ἥ. φωτίζοντος ἀμαυροῦται τὸ δύνασθαι φωτίζειν σελήνην καὶ ἀστέρας, οὕτως οἱ ἐλλαμπόμενοι ὑπὸ Χριστοῦ...οὐδέν τινων διακονουμένων ἀποστόλων καὶ προφητῶν δέονται...οὐδὲ ἀγγέλων Or.*Jo*.1.25(24; p.31.20; M.14.68D); of Christ in the saints ὡς ἥ. νεφέλαις καθαραῖς Hesych.S.*temp*.1.35(M.93.1492D); *ib*.2.64(1532D); ref. human obstacles to his action ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥ. ... οὐ πᾶσι τὴν ἑαυτοῦ φαιδρότητα χαρίζεται, ἀλλὰ τοῖς ἀξίως αὐτοῦ πολιτευομένοις Bas.*hom.in Ps*.33(1.147A; M.29.360B); ref. Cant.1:5 διὰ τὰς τῶν ἁμαρτιῶν μελανίας, ὅτι παρέβλεψέ με Χριστός, τῆς δικαιοσύνης ὁ ἥ. Ph.Carp.*Cant*.12(M.40.45D); sins preventing man from seeing his light, Thdt.*rect.conf*.17(M.6.1240A); esp. of Jews, Or.*Cant*.2(p.126.30; M.13.111D); Ath.*inc*.40.6(M.25.168A); τοῖς Ἰουδαίων δήμοις ἐμπαροινήσασι τῷ Χριστῷ κατέδυ λοιπὸν ὁ νοητὸς ἥ., οὐκέτι θεοῦ καταλάμποντος Cyr.*Mich*.32(3.419B); ref. degrees of communication of his light ὅθεν ἡ...Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τῇ ἐκ τῆς θρυαλλίδος ἔοικεν λαμπηδόνι, ἣν ἀνάπτουσιν ἄνθρωποι, 'παρ' ἥ. κλέπτοντες ἐντέχνως τὸ φῶς'· κηρυχθέντος δὲ τοῦ λόγου πᾶν ἐκεῖνο, τὸ ἅγιον ἐξέλαμψεν φῶς Clem.*str*.5.5(p.345.6; M.9.52B); ref. Apoc.12:1 τὴν...γυναῖκα τὴν περιβεβλημένην τὸν ἥ. ... τὴν ἐκκλησίαν ἐδήλωσεν, ἐνδεδυμένην τὸν λόγον...ὑπὲρ ἥ. λάμποντα Hipp.*antichr*.61(p.41.12; M.10.780C); ‡Epiph.*hom*.3(M.43.465C); ‡Chrys.*transfig*.(10.774A); ref. Is.26:9 νύκτα καλεῖ, τὸν πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου καιρόν· ὄρθρον δὲ τὴν προφητικὴν πρόγνωσιν· φῶς δὲ ἀληθινὸν τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ἥ. τῆς δικαιοσύνης Cyr.*Is*.3.1(2.361B); **5.** of H. Ghost ὥσπερ ἥ. κεκαθαρμένον ὄμμα παραλαβών, δείξει σοι ἐν ἑαυτῷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀοράτου Bas.*Spir*.23(3.20B; M.32.109B); **6.** of Church; as enduring for ever, Eus.*Ps*.88:36(M.23.1108C); πληρουμένου τοῦ ἥ., ἐκλαμψόντων τῶν δικαίων ὡς ὁ ἥ. Didym.*Ps*.88:36(M.39.1493D); Diod.*Ps*.88:36(M.33.1622C); ἡ ἐκκλησία...μένουσα διηνεκῶς ὥσπερ ὁ ἥ. Cyr.*Ps*.88:37(M.69.1213C); **7.** of BMV; ref. Ps.18:6, ‡Epiph.*hom*.5(M.43.489B); πρὸ τοῦ ἥ. τὸ φῶς σου Germ.CP *or*.7(M.98.353B); **8.** apostles, Dion.Ar.*d.n*.7.1(M.3.865B); **9.** of spiritual life ὥσπερ...ὁ ἥ. οὐ μιαίνεται προσέχων ἐπὶ κόπρον καὶ βόρβορον,...οὕτω...ὁ καθαρὸς νοῦς ἐν τοῖς μιασμοῖς τῆς γῆς συνεχόμενος...οὐ μιαίνεται *T.Benj*.8.3; ἀπεικάζουσα...τὴν...γνῶσιν ἥ. καὶ φωτὶ τοῦ θεοῦ Clem.*prot*.8(p.59.26; M.8.188B).

C. ἡ ἡλίου λεγομένη ἡμέρα, *Sunday*, Just.*1apol*.67.3(M.6.429B) etc.

***ἡλιότευκτος**, *made by the sun*, Dion.Ar.*e.h*.2.1(M.3.392C).

ἡλιοτρόπιον, τό, *solstice*, hence *S. John Baptist's day*, †Jo.Jej.*poenit*.(M.88.1916A).

***ἡλιοτροπῖται, οἱ**, heretics who worshipped the flower heliotrope, taking it as symbol of soul's turning to God οἱ τὰς λεγομένας ἡλιοτρόπους βοτάνας ταῖς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου συμπεριφερομένας, λέγοντες δύναμίν τινα θείαν ἔχειν Jo.D.*haer*.89(M.94.757A).

***ἡλιοφοινίσσομαι**, *be reddened by the sun*, Pall.*v.Chrys*.11(p.67.13; M.47.38).

***ἡλιόφρων**, *of Eastern mind, with Eastern sympathies*, Gr.Naz.*carm*.2.1.11.1803(M.37.1155A).

ἡλιτόμηνος, *untimely born*; neut. plur. as subst., Gr.Naz.*carm*.1.2.1.649(M.37.571A).

***ἡλιωδῶς**, *after the likeness of the sun*, Melet.*nat.hom*.2(M.64.1169D, v.l. ἡλιοειδοῦς).

***ἤλμευγε**, imperf. of ἀμέλγω, *milk* (tr. Lat. *mulgebat*), *M.Perp*.4(p.69.4,7).

ἧλος, ὁ, *nail, corn, wart*; met., *source of irritation*, Chrys.*hom.4.3 in Eph*.(11.106E).

***ἡλότυπος**, *bearing nail-prints*, Nonn.*par.Jo*.20:20(M.43.912B).

***ἡλουργικός**, *of making nails*, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.43(M.87.3588B).

***ἡλουργός, ὁ**, *maker of nails*, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.43(M.87.3588C).

ἡλόω, 1. *nail*, Clem.*paed*.2.11(p.227.2; M.8.537B); Isid.Pel.*epp*.1.253(M.78.336B); **2.** *fix*, Anast.S.*hex*.12(M.89.1065B); the mind, Ephr.1.152B.

***ἥλωμα, τό**, *nail, bolt*, Gr.Mag.*dial*.(tr.Zach.)3.36(M.*PL*.77.303C).

***ἡλωτάριον, τό**, *lock*, Pall.*h.Laus*.38(p.122.3; M.34.1194C).

ἡμεδαπός, 1. *our*, Clem.*str*.2.10(p.137.14; M.8.981B); *ib*.2.16(p.151.13; 1012A); Eus.*v.C*.3.56(p.104.7; M.20.1124A); **2.** subst., *native*, Thdt.*provid*.8(4.624).

ἡμέρα, ἡ, *day*; **1.** lit.; **a.** in gen. Βενιαμίν, ὅ ἐστιν υἱὸς ἡμερῶν *T.Benj*.1.6; name for books of Chronicles αἱ τῶν Ἡ. *Const.App*.2.22.3; ἡ. μίαν οἶδεν ἡ γραφὴ τὸ ἡμερονύκτιον Olymp.*Job* 3:1(M.93.52D); **b.** ref. God ἡμερῶν...παλαιὸς ὁ θεὸς ὑμνεῖται διὰ τὸ...αὐτὸν εἶναι...πρὸ ἡμερῶν...ὡς αἰῶνος καὶ...ἡμερῶν αἴτιον Dion.Ar.*d.n*.10.2(M.3.937B); **c.** day of Christ's Resurrection identified with that of Ps.117:24, Or.*sel.in Ps*.117:24(M.12.1584B) = Chrys.*exp.in Ps*.117:24(5.326Cff.); Thdt.*Ps*.117:24(1.1434); **d.** of Judgement, *T.Lev*.18.2; ἡ ἡ. κυρίου *Const.App*.2.42.1; τὴν ἡ. ἐκείνην Chrys.*sac*.6.13(p.173.13; 1.436B); μεγάλη...ἡ ἡ. Χριστοῦ Cyr.*Os*.9(3.30E); **e.** of last days ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡ. *T.Zab*.8.2; *Barn*.4.9, etc.; **f.** of feasts, Easter ἡ ἁγία ἡ. Thphl.Caes.ap.Eus.*h.e*.5.25(M.20.509A); ἡ μεγάλη ἡ. CAnt.(341)*can*.6; τῆς μεγίστης ἡμερῶν Gr.Naz.*or*.45.2(M.36.625B); ἡ βασιλὶς τῶν ἡ. *ib*.44.10(617C); τὴν ἡ. CBeryt.*act*.(*ACO* 2.1.3 p.20.37; H.2.512E); of saints αἱ ἡ. τῶν ἀποστόλων *Const.App*.8.33.8; ἐν ἡ. μαρτύρων Chrys.*hom.5.3 in 1Tim*.(11.577E); **g.** exeg. Jo.8:56 τὴν...ἡ. ἐνταῦθά μοι δοκεῖ λέγειν τὴν τοῦ σταυροῦ Chrys.*hom.55.2 in Jo*.(8.323E); referred to first or second coming, Cyr.*Jo*.6(4.538Bf.); **h.** ref. superstitious observance; of Devil corrupting moral sense διὰ παρατηρήσεως ἡμερῶν Chrys.*Is.interp*.2(6.27C); practice forbidden by Col.2:8, id.*hom.2.1 in Col*.(11.365F); **i.** phrases ἀφ' ἡμερῶν εἰς ἡμέρας *for ever*, *Pss.Sal*.19.2; μέσον ἡμέρας *at midday*, Clem.*str*.7.12(p.57.15; M.9.512A); **2.** met.; **a.** of Christ, ref. Ps.117:24, Just.*dial*.100.4(M.6.709C); Clem.*str*.6.16(p.506.24; M.9.376C); 'ἐγὼ' γάρ 'εἰμι' φησίν 'ἡ ἡ.' Marcell.*fr*.25 ap.Eus.*Marcell*.1.2(p.12.26; M.24.740B); cf.id.*fr*.37 *ib*.(p.12.29; 740B); ref. Jo.8:56 ἡ. ὁ κύριος τὸ πάθος προσαγορεύει Thdt.*eran*.3(4.202); cf.Cosm.Ind.*top*.5(M.88.240D); **b.** of eternity, Or.*Jo*.20.42(p.385.15; M.14.673A); id.*hom.17.6 in Jer*.(p.150.13; M.13.461D); Evagr.Pont.*ep*.7(M.32.257B); τὴν ἡ. κυρίου τὴν μεγάλην, ἣν...ἀνατολὴ τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου καταφωτίζει †Bas.*Is*.31(1.404B; M.30.180B); Thdt.*Ps*.24:5(1.757); *ib*.93:13(1280); **c.** of this life, ref. Jo.9:4, Am.5:18 ἡ. ... ὠνόμασε τὸν αἰῶνα τοῦτον,... νύκτα τὴν συντέλειαν διὰ τὰς κολάσεις Or.*hom.12.10 in Jer*.(p.96.12; M.13.392B); ref. Eph.6:13 ἡ. ... πονηράν, τὸν παρόντα βίον...φησί Chrys.*hom.6.3 in Eph*.(11.170A); ἀνθρωπίνην...ἡ. ἐκάλεσε τὸ τῆς φύσεως ὀλιγόβιον Thdt.*1Cor*.4:3(3.186); **d.** of spiritual life ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἡ. πνευματικῆς Or.*Jo*.32.2(p.426.13; M.14.741B); ref. Jo.13:30 ἡ. ... καθαιρομένοις...τοὺς ἐν τοῖς ποσὶν τῆς ψυχῆς αὐτῶν ῥύπους *ib*.32.24(p.469.1; 809D); ἡ. λέγει τὴν γνῶσιν τοῦ Χριστοῦ id.*sel.in Ps*.117:24(M.12.1584B); of divine illumination, id.*Jo*.1.25(24; p.31.5; M.14.68B); id.*fr.34 in Jo*.(p.509.28); †Bas.*Is*.135(1.473C; M.30.337A); **e.** of light of Christianity, Clem.*str*.7.7(p.32.34; M.9.461A); cf.Cyr.*ador*.3(1.84E).

ἡμερήσιος, *of the day, daily*; neut. as adv., *daily*, Pall.*h.Laus*.65

(p.161.12; -ια M.34.1251C); Jo.Mosch.*prat.*163(M.87.3029D); Leont. N.*v.Sym.*42(M.93.1724A).

***ἡμερικῶς**, *by day*, *Lit.Gr.Naz.*(M.36.729A).

ἡμερινός, *of day*; met., *righteous* ἡ. ἔργα *cat.Apoc.*10:1(p.327.2).

***ἡμερινῶς**, *by day* τυπικῶς καὶ νυκτερινῶς τὸ πάσχα ὁ Ἰσραὴλ ἐποίησεν· ἐνταῦθα φωτεινῶς καὶ ἡμερινῶς τὸ πάσχα ἑορτάζομεν ‡Epiph.*hom.*3(M.43.469A).

ἡμέριος, *of the day*, *of the sun*, *Orac.Sib.*3.445; neut. as adv., *daily*, Dor.*doct.*4.10(M.88.1672A).

***ἡμεροβαπτιστής**, ὁ, **1.** *one who baptizes daily*; ref. Jo. Bapt., *Hom.Clem.*2.23; **2.** plur., *Hemerobaptists*, a Jewish sect who practised daily ablutions, Epiph.*anac.*17(p.167.25; M.42.845D) ∞ Jo.D. *haer.*17(M.94.688B); αἵρεσις ἡμεροβαπτιστῶν...ἴσα τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων φρονοῦσα, οὐ μὴν ἐξισουμένη τοῖς Σαδδουκαίοις Epiph. *haer.*1.17(p.214.5; M.41.256A); washing away sins, *ib.*(p.214.13; 256A); cleansing household vessels, *Const.App.*6.6.5; Isid.H.*etym.* 8.4.11.

ἡμεροκαλλές, τό, *Martagon lily*, Isid.Pel.*epp.*5.563(M.78.1640A).

ἡμερολόγιον, τό, *diary*, Cosm.Ind.*top.*5(M.88.276A).

***ἡμερομισθέω**, *work by the day*, Jo.Mosch.*prat.*183(M.87.3056A).

ἡμερονύκτιον, τό, *a day and a night*, Isid.Pel.*epp.*1.114(M.78. 257C); *ib.*2.212(653C).

ἥμερος, **1.** *mild, gentle*; **a.** in gen. ῥήματα...ἡ. Herm.*vis.*1.3.3; Clem.*str.*6.16(p.499.23; M.9.357C); Chrys.*hom.7.7 in 2Cor.*(10.491C); **b.** partic. of Christian doctrine οὐδὲν...ἡμερώτερον Herm.*mand.*12. 4.5; of Christian character, Ign.*Eph.*10.2; Clem.*str.*7.7(p.34.7; M.9. 465A); of Christ's judgement of men, Chrys.*hom.48.6 in Mt.*(7. 501E); id.*hom.39.3 in Jo.*(8.230A); **c.** as title, *most clement* ὁ ἡμερώτατος βασιλεὺς Περσῶν Heracl.*ep.*(M.92.1025A); *Ep.*ap.*Chron. Pasch.*p.402(M.92.1025B); neut. as subst., *mildness, gentleness*, Clem. *str.*2.18(p.162.13; M.8.1033B); Or.*princ.*3.1.5(p.200.13; M.11.256A); **2.** *tamed, civilized*; of converts, Chrys.*hom.48.6 in Mt.*(7.501E); *ib.61.3*(615A); ἐπὶ τὸ ἥ. Cyr.*Lc.*19:35(M.72.876C).

ἡμερότης, ἡ, *gentleness, kindness*; in gen., as Christian virtue, Clem.*str.*7.3(p.10.26; M.9.417A); of God ἡ τοῦ δημιουργοῦ ἡ. Cyr. *glaph.Gen.*1(1.7B); id.*Os.*126(3.158A,B); seen in phenomena of nature, id.*Ps.*5:8(M.69.740D); id.*Os.*53(97A); of Christ healing, id. *Lc.*5:12(M.72.557B); as a title, *Clemency*, of emperor ἡ ἡμετέρα ἡ. Const.ap.Eus.*v.C.*3.53(p.100.29; M.20.1116B); Const.*ib.*4.36(p.131. 29; 1185A); id.ap.Ath.*apol.sec.*70(M.25.373B); Ath.*syn.*55(p.278.20; M.26.792C); Pall.*v.Chrys.*9(p.54.11; M.47.31); Leo Mag.*ep.*115(p.62. 29; M.*PL.*54.1032B); of pope, Pall.*v.Chrys.*3(p.21.14; M.47.14); *ib.* (p.22.4; M.47.15); of other prominent men, Bas.*ep.*75(3.171A; M.32. 449C); Greg.Naz.*ep.*104(M.37.204C, v.l. καθαρότητος).

***ἡμεροτρωθέντες**, perh. error for ⟨ἡμεροτροφοῦντες⟩ *feeding daily on*, met. τὸ τῆς ἀγλαοφεγγοῦς καὶ μακαρίας ταύτης ⟨τροφῆς⟩ ἡ. Euthal.Diac.*Ac.*(M.85.628A).

ἡμερούσιος, **1.** *daily*, *A.(Pass.)Andr.*7(p.18.22; καθημερινοί M.2. 1232A); Nil.*spir.mal.*2(M.79.1148A); neut. as subst., *daily wage*, Jo. Mosch.*prat.*134(M.87.2997C); **2.** *of a day* τὸ ἡ. διάστημα Nil.*praest.* 24(M.79.1089B); **3.** neut. as adv., *daily*, *Apophth.Patr.*(M.65.305A).

ἡμερουσίως, *daily*, Geo.Al.*v.Chrys.*19(p.182.35).

ἡμεροφαής, **1.** *shining by day*, *Dial.Ath.et Zacch.*23(p.19); **2.** *shining in the sunlight*, Jo.Mon.*hymn.Chrys.*7(M.96.1381D).

***ἡμερόφοιτος**, *roaming by day*, Bas.*hex.*8.7(1.77B; M.29.181A).

***ἡμερωσύνη**, ἡ, *gentleness*, Eus.Al.*serm.*21.1(M.86.423B).

ἡμέτερος, *our*, of Christians οἱ ἡ. *M.Polyc.*9.1; Clem.*str.*4.4(p.256. 12; M.8.1229B); *A.Andr.et Mt.*3(p.67.9); of the orthodox, Gel.Cyz. *h.e.*3.16.5; of Christian revelation, ref. OT texts ἐν ἐκείνοις ἐσκιογράφηται τὰ ἡ. Thdt.*Ps.*106(1.1365); id.*Ezech.*34:30(2.975); τὴν... προφητείαν...ἡ. id.*Ps.*28:1(778); of human nature in Christ τὴν ἡ. ἀναλήψεται σάρκα Marcell.*fr.*13 ap.Eus.*e.th.*3.3(p.146.31; M.24.984C); τὸ ἡ. σῶμα *ib.*82 ap.Eus.*Marcell.*1.4(p.24.18; M.24.764A); τῆς...ἡ. φύσεώς ἐστιν ἀπαρχή, καὶ πρώτῳ πρέπει τὰ ἡ. λέγειν Thdt.*Ps.*39:7–8 (860); ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου· τοῦτο δείκνυσι τὸ ἡ. id.*ep.*151(4.1300); used for sing. by emperor, Const.ap.Thdt.*h.e.*1.16.3(3.790); Dial. *ib.*2.16.1(864); by Christ ἡ. μύθων Nonn.*par.Jo.*16:4(M.43.877C); = objective genit. ἡ. ... πίστιν faith *in me*, *ib.*6:35(800B).

***ἡμιάγιος**, *half-holy*, ref. τρισάγιον as an expression of equal praise to each Person of Trin. οὐ λέγουσι ἅγιος καὶ ἡ., ἀλλ' ἴσως λέγουσι τὸ ἅγιος Epiph.*anac.*26(p.34.28; M.43.64C).

ἡμιάνθρωπος, *half-man* τελείαν ἔχει τὴν διπλῆν φύσιν ὁ Χριστὸς... οὔτε ἡμίθεος ὤφθη ἐπὶ γῆς, οὔτε ἡ. ἀνέβη εἰς οὐρανούς Ephr.Ant.*fr.* ap.*Doctr.Patr.*4.12(p.32.5; M.86.2108C).

***ἡμιαρείζω**, *be a Semi-Arian* τινες ἡμιαρείζουσιν ἐκείνου [sc. Ἀρείου] μὲν τὸ ὄνομα ἀρνούμενοι, αὐτὸν δὲ καὶ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἐνδεδυμένοι Epiph.*haer.*73.1(conj. ἡμιαρει⟨ανί⟩ζουσιν p.267.28; M.42. 400D).

***ἡμιάρειοι**, οἱ, *Semi-Arians* ἡ., οἱ Χριστὸν μὲν ὁμολογοῦντες,... κτίσμα αὐτὸν φάσκοντες, οὐχ ὡς ἓν τῶν κτισμάτων·...καὶ περὶ...τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ὡσαύτως κτίσμα...ὁρίζονται, παρεκβάλλοντες υἱοῦ τὸ ὁμοούσιον, ὁμοιούσιον δὲ θέλουσι λέγειν. ἄλλοι δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ τὸ ὁμοιούσιον παρεξέβαλον Epiph.*anac.*73(p.230.22; M.42.872A); id.*haer.* 73.1(p.268.7ff.; M.42.401Aff.); anathematized, CCP(381)*can.*1; οἱ δὲ οὔτε κτίσμα οὔτε θεόν, ἀλλ' ἐλεύθερον [ἐδογμάτιζον]· οὓς ἡ. ἐκεῖνος ὠνόμαζε Gr.Presb.*v.Gr.Naz.*(M.35.276A).

ἡμιγενής, *half-complete* εἰ οὖν μία φύσις ὁ Χριστός, πάντως ἡ. ὁ ἄνθρωπος, καθὼς οἱ τῶν Μανιχαίων μῦθοι διδάσκουσιν Anast.S.*hod.*10 (M.89.192A).

***ἡμίγυνος**, *effeminate*, Synes.*ep.*44(M.66.1372C).

***ἡμιδάκτυλος**, ὁ, *half-digit*; a measure of length, Hermias *irris.* 9(M.6.1177D).

***ἡμιδράκων**, ὁ, *half-dragon, half-serpent*, Gr.Naz.*carm.*2.2(poem. 7.104(M.37.1559A).

ἡμιθανής, *half-dead*, *A.Xanthipp.*25(p.75.33); ‡Pall.*h.mon.*9(p.51. 13; M.34.1153D); Jo.Mosch.*prat.*196(M.87.3081C).

ἡμίθεος, ὁ, *half-God*; ref. impossibility of Christ having one nature, Leont.H.*Nest.*3.3(M.86.1609B); Ephr.Ant.*fr.*ap.*Doct.Patr.* 4.12(p.32.5; M.86.2108C) cit. s. ἡμιάνθρωπος; Geo.Pis.*Sev.*611(M.92. 1668A); Anast.S.*hod.*18(M.89.265D) cit. s. ἡμιμερής.

ἡμιθνής, *half-dead*, Eus.*h.e.*8.3.2(v.l. ἡμιθανής M.20.748B); Thdt. *h.rel.*30(3.1292); met., of Arius ὅλος ἡ. ... τὸ βλέμμα Const.ap.Gel. Cyz.*h.e.*3.19.35(M.85.1353B); of men before Inc., Eus.*h.e.*10.4.12(M. 20.853A).

ἡμίϊππος, ὁ, *mule*, in Christol. argument εἰ...ἐφ' ὧν μηδὲ κατὰ μέλος οἱαοῦν ὁμοιότης σώζεται πρὸς θάτερον τῶν τικτόντων, υἱοί τε λέγονται ἵππων οἱ ἡμίονοι, καὶ τέκνα ὄνων οἱ ἡ., πῶς διὰ τὸ ἐκ μέρους ἀνόμοιον, οὐ δύνασθαι υἱὸν καλεῖν τὸν μὴ πάντη ὅμοιον τοῖς τεκοῦσιν αὐτὸν εἰρήκατε; Leont.H.*Nest.*3.4(M.86.1612B).

ἡμίκρανον, τό, *half the head, back part of the head*, Steph.Diac. *v.Steph.*(M.100.1177B); Geo.Al.*v.Chrys.*8(p.170.44).

ἡμικύκλιον, τό, ? *semi-circular couch* or *table*, Chrys.*hom.1.4 in Col.*(11.327E).

ἡμιμεθής, *half-drunk, semi-intoxicated*, Clem.*paed.*2.2(p.171.24; M.8.420B).

***ἡμιμερής**, *half*, ref. monophysite Christology τοῦτο δὲ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἢ τὸ ὁμολογεῖν...μὴ εἶναι αὐτὸν τέλειον ἐν θεότητι, ἀλλ' ἡμίθεον θεόν, καὶ ἡ. ἄνθρωπον Anast.S.*hod.*18(M.89.265D).

***ἡμίνθη**, ἡ, *mint*, Proc.G.*Gen.*1:11(M.87.81A).

ἡμίξηρος, *half-withered*; of limbs and persons, *T.Sym.*2.12; *A.Thom.*A 12(p.117.10); of plants, etc., Herm.*sim.*8.1.9; opp. ὁλόξηρος, met., of one who is only outwardly reconciled, Anast.S. *qu.et resp.*109(M.89.761B).

ἡμιούγκιον, τό, *half-an-ounce*, Thdt.*qu.29 in 1Reg.*(1.374); Mac. Aeg.*cust.cor.*12(M.34.833A,B).

***ἡμιούσιος**, *semi-substantial* ἡμιούσιον...εἰρήκασι τὴν σάρκα τὴν νεκρὰν ζωῆς κεχωρισμένην Anast.S.*hod.*2(M.89.72B).

***ἡμιπαίδευτος**, *half-educated*, Synes.*astrolab.*1(p.133.10; M.66. 1580A).

***ἡμίπλαστος**, *half-formed*, i.e. *composed of two forms, neither of which is complete* ἀπὸ τούτων τῶν ἡμιαρείων καὶ ἀπὸ ὀρθοδόξων τινὲς...τεράστιοι γενηθέντες ἄνθρωποι διφυεῖς καὶ ἡ., ὡς τοὺς Κενταύρους...⟨διέγραψαν⟩ οἱ ἀναγράψαντες τοὺς μύθους, ἐπανέστησαν ἡμῖν Epiph.*haer.*74.1(p.313.12; M.42.473C).

***ἡμισημέριον**, τό, *half-day*, Max.*comput.*12(M.19.1229A).

***ἡμισπάρακτος**, *half-mangled*, Amph.*Seleuc.*143(M.37.1586A).

***ἡμίσταμνος**, ὁ, *half-jar* of wine, *1Apoc.Jo.*5(p.73).

ἥμισυς, *half*, ἐξ ἡμισείας used adverbially, *T.Aser* 2.9; Chrys. *hom.2.1 in Col.*(11.366B); id.*sac.*2.5(p.41.5; 1.377E).

[*]**ἡμισχοίνιον**, τό, *two Roman miles*, Hipp.*haer.*9.13(p.251.18; M. 16.3387C).

ἡμιτέλεστος, *half-initiated*, of catechumens ἔξιτε ἐκ νηοῖο θεοῦ, βροτοὶ ἡ. Eudoc.*Cypr.*1.278(M.85.841D).

ἡμιτελής, **1.** *half-finished, incomplete*, Gr.Nyss.*or.catech.*32(p.115. 12; M.45.80A); id.*Eun.*1(1 p.211.14; M.45.460B); ref. marriage at Cana ἡ. ... γάμοιο μέθην Nonn.*par.Jo.*2:3(M.43.760C); **2.** *half*, Paul. Sil.*Soph.*383(M.86.2134A).

***ἡμιτίμιον**, τό, *half the regular price*, †Gregent.*leg.Hom.*30(M.86. 597B).

***ἡμιτμήξ**, *half*, Paul.Sil.*Soph.*378(M.86.2134A).

ἡμίτμητος, *cut in half*, Geo.Pis.*hex.*98(M.92.1439A); *ib.*1201 (1527A); *divided*, ref. Christ οὐκ ἔστιν ἡ. id.*Sev.*607(M.92.1668A).

ἡμίτομος, 1. *cut in half, divided, separate*, Thdt.*h.e.*5.39.8(3.1083); Eudoc.*Cypr.*1.61(M.85.833D); ἐκ δύο μερικῶν οὐσιῶν καὶ ὑποστάσεων ἡ. εἶπεν [sc. Σευῆρος] ἀποτελεῖσθαι μίαν φύσιν τὸν Χριστόν Anast.S.*hod.*6(M.89.108B); οὐκ ἀντανῆλθεν [sc. Christ] ἡ. πρὸς τοὺς ἄνω Geo.Pis.*Sev.*612(M.92.1668A); 2. of one half or part *cut off, cut out*; of the constellation Argo (i.e. the stern only), Tat.*orat.*9(p.10.15; M.6.825C); of Eve cut out of Adam opp. normal birth of Seth, Gr.Naz.*carm.*1.1.3.38(M.37.411A); met., *cut short*; of an incomplete definition, Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.211.15; M.45.460B); neut. as subst., *half*, *ib.*2(2 p.321.4; 493D); Bas.Sel.*or.*18.2(M.85.232C).

*__ἡμιυιός__, ὁ, *half-son*, Leont.H.*Nest.*3.1(M.86.1604A).

ἡμιφαής, *in half-light* or *semi-darkness*; met., of heretics, Gr.Naz.*carm.*1.1.1.38(M.37.401A).

*__ἡμιφανῶς__, *till* (*only*) *half-visible*, Gr.Nyss.*ep.*12(M.46.1045A).

ἡμίφαυλος, *half-bad*; of those who compromise with the world, Const.Diac.*laud.*8(M.88.488C).

ἡμίφλεκτος, *half-burnt*, Cyr.*Am.*39(3.294D).

§**ἡμιφόριον, τό**, *short outer garment*, *A.Thom.*A 106(p.218.19); worn by monks, ‡Ath.*ep.Cast.*1.6(M.28.856D); made of silk, Pall.*h.Laus.*61(p.156.5; M.34.1228B).

*__ἡμιφωνία, ἡ__, *half-speech, faintness of speech*, Melet.*nat.hom.*11(M.64.1201B).

ἡμίφωνον, τό, *semi-vowel*; as interpreted by Gnostics, Hipp.*haer.*4.14(p.48.17; M.16.3082B); in system of Marcus τὰ...ἡ. ὀκτώ, ὄντα τοῦ Λόγου καὶ τῆς Ζωῆς Iren.*haer.*1.14.5(M.7.604B); equated with aeons, Thdt.*haer.*1.9(4.301).

ἠναγκασμένως, *perforce*, Gr.Nyss.*usur.*(M.46.436C); Jo.D.*haer.*98(M.94.760B).

ἠνεμόφοιτος, *walking on the wind*, Nonn.*par.Jo.*20:24(M.43.912C).

ἡνία, ἡ, *rein*; met., of divine government of the world σοφίας... δεσμοῖς ὥσπερ τισὶν ἡ. Eus.*l.C.*6(p.206.28; M.20.1341A); ὁ ἀνθρώπινος νοῦς...ἔχει...τὰς τῶν θελημάτων ἡ. Cyr.*Rom.*7:20(p.207.21); αἱ ἡ. οὐ τῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, ἀλλὰ τοῦ...Ἀρειανῶν ἐργαστηρίου Gel.Cyz.*h.e.*3.16.7.

ἡνιοχεία, ἡ, *control, government*; of Devil's rule over the air, Bas.*Sel.or.*3.3(M.85.53C).

ἡνιοχεύς, ὁ, *charioteer*, of Christ ἅρματος ὑψιπόροιο...ἡ. Nonn.*par.Jo.*1:36(M.43.756B).

ἡνιοχεύ-ω, *rule* ξύμπαντα πατὴρ θεὸς ~ων Nonn.*par.Jo.*9:31(M.43.829B); *ib.*17:6(884C); of Christ, *ib.*17:2(884B).

ἡνιοχ-έω, 1. *hold the reins*; met., of divine action in the soul ~ῶν ταῖς ἡνίαις τοῦ πνεύματος Mac.Aeg.*hom.*1.3(M.34.453A); *ib.*1.9(460B); hence *ride*, met. ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, εἰς ἣν ἀναβήσεται ὁ κύριος, ~ῶν τοὺς ἐκ περιτομῆς καὶ ἐθνῶν πιστεύοντας Or.*Jo.*10.29(18; p.202.32; M.14.360B); 2. *rule, command*, of God ἡ. τὸ πᾶν Meth.*res.*2.10(p.352.13); of Christ, Eus.*l.C.*11(p.227.22; M.20.1381B); *ib.*12(p.234.28; 1396B); of God's governance of the cherubim, Mac.Aeg.*hom.*1.9(M.34.460B); Chrys.*hom.*5.3 *in Gen.*(4.35A); Ἠλίαν...τὰ οὐράνια ~οῦντα ‡Chrys.*Petr.et El.*2(2.732E); of Christ, Gr.Ant.*mul.ung.*12(M.88.1864D).

ἡνίοχος, ὁ, *charioteer*; not to be received into Church, *Const.App.*8.32.9; met., *one who holds the reins of command*; of God, ref. divine providence ἡνιόχῳ θεοῦ λόγῳ Eus.*p.e.*11.7(522D; M.21.865D); of God as holding reins of Spirit in soul, Mac.Aeg.*hom.*1.3(M.34.453A); ὁ θεὸς...ἡ. τῶν χερουβίμ Anton.Hag.*v.Sym.Styl.*14(p.38.20); of temperance as curbing sensual pleasures, Meth.*symp.*5.3(p.56.9; M.18.101A); of mind as governing senses, *Const.App.*7.34.6; and thoughts, Mac.Aeg.*hom.*40.5(M.34.765B); σωφροσύνη...ὀφθαλμῶν ἡ. †Nil.*vit.*2(M.79.1141C); of righteous anger as curbing temptations, Diad.*perf.*62(p.72.18); of bishop, *MAMA* 1.171 (c. 375); of Satan, Bas.Sel.*or.*3.3(M.85.53C).

ἡνωμένως, 1. *in unity*; a. (subjectively) *while remaining one* or *in union*, Bas.*Spir.*20(3.17E; M.32.104B) cit. s. ἀνόρμητος; Dion.Ar.*d.n.*2.11(M.3.649B) cit. s. ἑνικῶς; b. (objectively) *as one*, of human concepts of the divine: Trin. διακεκριμένως μὲν ἀφορίζεσθαι τοῖς ὑποστατικοῖς ἰδιώμασιν, ἡ. δὲ προσκυνεῖσθαι μιᾷ τῇ φύσει τε καὶ θεότητι Const.Diac.*laud.*19(M.88.501B); Geo.Pis.*hex.*186(M.92.1447A); Christol. οἱ ἅγιοι πατέρες...ἡ. τὰς δύο Χριστοῦ φύσεις εἶπον Anast.S.*hod.*20(M.89.280B); ἡ. ... διαιρεῖ, μίαν μὲν ὑπόστασιν λέγων, φύσεις δὲ δύο Thdr.Raith.*praep.*(p.195.5; M.91.1496C); 2. *in union* opp. singly or simply, opp. μονοειδῶς: θεωρῆσαι πάντα ἐν τῷ πάντων αἰτίῳ, καὶ τὰ ἀλλήλοις ἐναντία, μονοειδῶς καὶ ἡ. Dion.Ar.*d.n.*5.7(M.3.821B), opp. μονομερῶς, ref. Nativity ὁ Χριστὸς...μονομερῶς οὐχ ὑπέστη, ἀλλ' εὐθὺς ἡ. ἐγεννήθη *cat.Heb.*7:1 suppl.(p.538.20) but cf. Marc.Er.*opusc.*10.4(M.65.1121D); 3. *universally, without distinction*, of predicates of the three divine Persons τὰ μὲν ἡ. παραδίδωσι τὰ δὲ διακεκριμένως Dion.Ar.*d.n.*2.2(M.3.640A); *ib.*2.1(637C); ταῦτα κοινῶς ἐπὶ πάσης θεότητος ἐκληπτέον...καὶ ἡ. Jo.D.*f.o.*1.10(M.94.837B).

*__ἡουοκᾶτος__, ὁ, (Lat. *evocatus*) *retired soldier honourably recalled to service*, Heges.ap.Eus.*h.e.*3.20.1(M.20.253A).

*__ἠπατημένως__, *falsely*, †Bas.*Is.*76(1.433A; M.30.245B).

ἡπατοσκοπία, ἡ, *inspection of liver, vaticination*, Eus.*d.e.*5 proem.(p.208.21; M.22.345C); Gr.Nyss.*fat.*(M.45.172C); Soz.*h.e.*7.22.4(M.67.1485C).

[*]**ἠπεδανής**, *weak*, Eudoc.*Cypr.*2.80(M.85.848C).

ἠπειγμένως, *hastily, with all speed*, Const.ap.Ath.*apol.sec.*86(p.165.2; M.25.401D); Bas.*hom.*5.2(2.34C; M.31.240C); ‡Chrys.*pasch.*5.2(8.263E).

ἠπιόθυμος, *gentle* ὁ ἐπίσκοπος, ἔσο...ἠ. *Const.App.*2.57.1.

*__ἠπιόμητις__, *gentle in counsel*, Gr.Naz.*carm.*1.2.2.402(M.37.610A); *ib.*2.2(poem.)2.29(1479A).

ἠπιότης, ἡ, 1. *gentleness*; of God, Cyr.*Os.*70(3.106E); of angel who freed Daniel πῶς κατῆλθεν...; ἐν τῇ ἀγγελικῇ φοβερᾷ ἐξουσίᾳ... ἢ ἠ.; *Dial.Tim.et Aquil.*96 r°; 2. *tractability* μένει [sc. baptized person] ἐν νεότητι καὶ ἠ. Didym.*Trin.*2.1(M.39.453A); 3. *mental simplicity* of disciples; causing Christ to speak in parables, Ammon.*Jo.*16:25(M.85.1500C).

ἠπίως, *kindly*; of God giving grace, *1Clem.*23.1; of Christ forgiving sins, Didym.*Trin.*1.29(M.39.416B).

*__Ἡρακλεωνῖται__, οἱ, *followers of Heracleon*, sect of Valentinian Gnostics, Epiph.*anac.*36(p.1.13; M.42.860C); id.*haer.*35.1(p.44.12; M.41.633A).

ἤρανος, ὁ, *keeper, ruler*, Paul.Sil.*Soph.*178(M.86.2126B).

ἠρέμα, 1. *gently* ἠ. καὶ κατὰ μικρὸν δεῖ τὰς ἐπιπλήξεις ποιεῖσθαι Chrys.*hom.3.1 in 1Cor.*(10.14E); 2. *indirectly*, ref. Gnostics ἀγαμίαν ἐκήρυξαν,...ἠ. κατηγοροῦντες τοῦ ἄρρεν καὶ θῆλυ εἰς γένεσιν ἀνθρώπων πεποιηκότος Iren.*haer.*1.28.1(M.7.690A); 3. *gradually*, *Hom.Clem.*1.6; Chrys.*hom.84.1 in Mt.*(7.797E).

ἠρεμ-έω, *be at rest*, as proof of reality of Christ's humanity ὕπνῳ ἠρέμησε Hipp.*haer.*10.33(p.292.2; M.16.3451C); of God, *ib.*6.29(p.156.11; 3325D); τὸ μὲν ~εῖν αὐτὸν ἀφ' ἡμῶν, καὶ οἷον ἀμελεῖν, δι' ἃς αὐτὸς οἶδεν αἰτίας, ὑπνοῦν Gr.Naz.*or.*31.22(p.172.8; M.36.157B); ὅπως...~εῖ...οὔτε ἐννοῆσαί τινι τῶν ὄντων, οὔτε θεμιτὸν οὔτε ἐφικτόν Dion.Ar.*d.n.*11(M.3.949A).

ἠρεμία, ἡ, *rest, peace, quiet*; ascribed by Valentinians to God, Iren.*haer.*1.1.1(M.7.445A); as mark of Christian, Clem.*paed.*2.7(p.193.30; M.8.465A); ref. Mt.26:36 παιδεύων ἡμᾶς ἐν ταῖς εὐχαῖς ἡσυχίαν κατασκευάζειν ἑαυτοῖς καὶ ἠ. πολλήν Chrys.*hom.83.1 in Mt.*(7.790E).

ἠρεμίζω, *keep silent about*, *A.Petr.c.Sim.*8(p.92.5).

ἤρεμος, *tranquil, unmoved*; of Christ, *A.Thom.*A 80(p.195.17).

*__ἠρεμόω__, *live in solitude, as a hermit*, †Jo.D.*B.J.*35(M.96.1193A).

*__ἤρρει__, error in 'Thdr.Mops.*fr.in Jo.*12:13'(M.66.768A), properly Chrys.*hom.66.1 in Jo.*(8.395E διήρει; B. Corderius *catena in S. Joannem* 12:13 (Antwerp 1630) p.306 ἀνήρει).

*__ἠρτημένως__, *with hesitation, hesitantly*, CCP(394) *act.*(M.119.824C).

*__Ἡρωδιανοί__, οἱ, *Herodians* as Jewish sect, Or.*comm.in Mt.*17.26(p.656.5ff.; M.13.1552Bff.); Gr.Naz.*or.*37.5(M.36.288B) cit. s. κῆνσος; οὗτοι [sc. Ἡ.]...ὅλοι Ἰουδαῖοι ⟨ἦσαν⟩ ἀργοί...Ἡρώδην...ἡγοῦντο Χριστόν Epiph.*haer.*20.1(p.224.8; M.41.269B).

*__Ἡσαϊανισταί__, οἱ, *a sect of the Acephali*, Tim.CP *haer.*(M.86.45A).

*__ᾐσθημένως__, *with perception, understanding*, Dion.Al.*ep.can.*(p.95.9; M.10.1273A); Eus.*h.e.*10.9.9(M.20.904C); *cat.Ps.*36:30(1.678).

ἦσις, ἡ, *delight*, Cyr.*hom.pasch.*9(5².119B).

ἡσυχάζ-ω, 1. *be quiet* or *tranquil, keep silence*; a. theol., ref. Marcellus' alleged doctrine of Logos as impersonal before Creation λόγος, ἔνδον μένων ἐν ~οντι τῷ πατρὶ ἐνεργῶν δὲ ἐν τῷ τὴν κτίσιν δημιουργεῖν ὁμοίως τῷ ἡμετέρῳ ἐν σιωπῶσιν μὲν ~οντι ἐν δὲ φθεγγομένοις ἐνεργοῦντι Eus.*Marcell.*1.1(p.4.15f.; M.24.717B,C); λόγον εἶναι φήσας ἔνδον ἐν αὐτῷ τῷ θεῷ, ποτὲ μὲν ~οντα, ποτὲ δὲ σημαντικῶς ἐνεργοῦντα *ib.*2.1(p.31.33; 777A); of Logos as quiescent in Christ during temptation, Iren.*haer.*3.19.3(M.7.941A) cit. s. ἄνθρωπος; b. of tranquillity in religious life as conducive to prayer ποίας οὖν δεῖται καταστάσεως ὁ νοῦς, ἵνα ἡσυχάσῃ ἀμεταστρόφως ἐκσταθῆναι πρὸς τὸν οἰκεῖον δεσπότην; Evagr.Pont.*or.*3(M.79.1168C); id.*rer.mon.*5(M.40.1257A); μέγα γὰρ ἀληθῶς παρθένῳ ἢ μοναχῷ ~ειν· μάλιστα δὲ τοῖς νέοις. ἀλλὰ γίνωσκε, ὅτι προθῆται ἡσυχάσαι, εὐθέως ὁ πονηρὸς ἔρχεται καὶ βαρεῖ τὴν ψυχήν *Apophth.Patr.*(M.65.201C); 2. t.t., *live as a hermit* (cf. ἡσυχαστής); a. opp. cenobitical life θέλουσί τινες [sc.

ἀδελφοί] αὐτῶν οἰκοδομῆσαι κελλία μακρὰν ἵνα ἡσυχάσωσι *ib.*(85D); from which a monk could pass to eremitical state δίδωσιν αὐτῷ ὁ πατὴρ ἡμῶν Σάβας κελλίον πρὸς τὸ ἡσυχάσαι Cyr.S.*v.Jo.Hes.*7(p.206. 18); ὁ...Σάβας δέδωκεν αὐτῷ ἐντολὰς ~ειν εἰς τὸ ἴδιον κελλίον id.*v.Sab.* 41(p.132.4); **b.** in mountain caves, deserts, or secluded cells τινὶ εὐτόνως εὐχομένῳ ἁγίῳ ἐν ἐρήμῳ ~οντι Evagr.Pont.*or.*111(M.79. 1192C); τῶν ἐν ὄρεσι καὶ σπηλαίοις ~όντων μοναχῶν Nil.*praest.*1(M. 79.1061A); ἀπελθὼν ~ε ἐν κελλίῳ id.*epp.*4.1(M.79.544C); Cyr.S.*v.Jo. Hes.*10(p.208.23); *ib.*11(p.209.11); Jo.Mosch.*prat.*20(M.87.2868B); **c.** dangers and temptations ὁ Ἰάκωβος εἰς τὸ ἑαυτοῦ κελλίον ~ων ἐπειράσθη δεινῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας Cyr.S.*v.Sab.*41(p.131. 19); ὁ ~ων, καὶ ἀκηδίᾳ πολεμῶν ζημιοῦται πολλάκις Jo.Clim.*scal.*27 (M.88.1109A); ἔγνων τοὺς δαιμόνας τοῖς λόγῳ ~ουσι τοὺς ἀλόγους τῶν γυπευτῶν παραβάλλειν συχνότερον ἀναπείθοντας *ib.*(1112D); hence necessity of discretion and faith, *ib.*(1113A) cit. s. αἴσθησις; εἰ μὴ γὰρ πιστεύσει, πῶς ἡσυχάσει; *ib.*(1113B).

***ἡσυχαστήριον, τό,** *cell of a solitary, hermitage*, Jo.Clim.*scal.*1(M. 88.641B).

ἡσυχαστής, ὁ, *solitary, hesychast*, dist. from cenobite (v. ἡσυχία); **1.** description of perfect hesychast ἡ. ἐστιν ὁ τὸ ἀσώματον ἐν σωματικῷ οἴκῳ περιορίζειν φιλονεικῶν, τὸ παράδοξον Jo.Clim.*scal.* 27(M.88.1097B); ἡ. ἐστι τύπος ἀγγέλου ἐπίγειος χάρτῃ πόθου καὶ σπουδῆς γράμμασι τὴν ἑαυτοῦ προσευχὴν ῥαθυμίας καὶ ὀλιγωρίας ἐλευθερώσας. ἡ. ἐστιν ὁ βοήσας ἐναργῶς· 'ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ὁ θεός.' ἡ. ἐστιν ἐκεῖνος ὁ εἰπών· 'ἐγὼ καθεύδω, καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ' *ib.*(1100A); *ib.*(1100D); μηδὲ φωνῆς ὀρνέων ἐπαΐοντα τὸν ἡ. ἠρεμεῖν Thdr.Stud.*or.*12.26(M.99.880D); in acrostic, Thal.*cent.*1. 60–68(M.91.1433A–C); life built on faith, Jo.Clim.*scal.*27(1113B); and prayer, Esaias *cap.spir.*11(M.40.1209A); κράτος δὲ ἡσυχαστῇ προσευχῆς πλῆθος Jo.Clim.*scal.*27(1117B); **2.** ref. individual hesychasts τὸν μέγαν ἡ. Ῥουφῖνον Nil.*epp.*4.17(M.79.557D); ὁ ἡ. Ἰσαάκιος Pall. *v.Chrys.*8(p.50.6; M.47.29); Ἰωάννην τὸν ἐπίσκοπον καὶ ἡ. Cyr.S. *v.Sab.*21(p.105.19); Jo.Mosch.*prat.*52(M.87.2908A); **3.** in legislation εἰ μή τινες αὐτῶν [sc. monks] τὸν ἐν θεωρίᾳ τε καὶ τελειότητι διαζῶντες βίον ἰδιάζον ἔχοιεν οἰκημάτιον, οὓς δὴ καλεῖν ἀναχωρητάς τε καὶ ἡ. εἰώθασιν...ἐπείτοιγε τοὺς ἄλλους, ὅσοις εἰς πλῆθος ἡ ἄσκησίς ἐστιν, ἐν τοῖς καλουμένοις κοινοβίοις εἶναι βουλόμεθα Justn.*nov.*5.3(p.32.2).

ἡσυχαστικός, *solitary* τοῖς ἡσυχαστικωτέροις...τῶν μοναστηρίων *V.Chrys.*(p.301.36); ref. life of a ἡσυχαστής: ἐν ἡ. τόπῳ μετὰ πατρὸς ἐν ὑποταγῇ καθεσθῆναι Jo.Clim.*scal.*4(M.88.724A); *ib.*15(893A); ἀναχωρήσας...ἐν τῷ ἡ. βίῳ Thdr.Stud.*or.*12.6(M.99.853C).

ἡσυχάστρια, ἡ, *anchoress*, Jo.Mosch.*prat.*127(M.87.2988C).

ἡσυχία, ἡ, A. *silence*, of God prior to revelation of his mysteries καὶ ἔλαθεν τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ παρθενία Μαρίας καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῆς ὁμοίως καὶ ὁ θάνατος τοῦ κυρίου· τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡ. θεοῦ ἐπράχθη Ign.*Eph.*19.1; in which Christ speaks to soul ὁ λόγον Ἰησοῦ κεκτημένος ἀληθῶς δύναται καὶ τῆς ἡ. αὐτοῦ ἀκούειν, ἵνα τέλειος ᾖ *ib.*15.2; of silence of the divine life ὅ τί ποτέ ἐστι τῆς θείας εἰρήνης καὶ ἡ. ... ὅπως τε ἠρεμεῖ, καὶ ἡ. ἄγει... οὔτε ἐννοῆσαί τινι τῶν ὄντων, οὔτε θεμιτὸν οὔτε ἐφικτὸν Dion.Ar.*d.n.* 11.1(M.3.949A).

B. *tranquillity, quiet*, as a state of soul necessary for contemplation; **1.** def. ἡ. μὲν σώματός ἐστιν ἠθῶν καὶ αἰσθήσεων ἐπιστήμη καὶ κατάστασις· ἡ. δὲ ψυχῆς, λογισμῶν ἐπιστήμη καὶ ἀσύλητος ἔννοια Jo. Clim.*scal.*27(M.88.1097A); **2.** in gen. ἐν ἡ. τὸν νοῦν ἔχειν πειρᾶσθαι προσήκει Bas.*ep.*2.2(3.71B; M.32.224B); παιδεύων ἡμᾶς ἐν ταῖς εὐχαῖς ἡ. κατασκευάζειν ἑαυτοῖς Chrys.*hom.83.1 in Mt.*(7.790E); τοῦ ...Χριστοῦ τὰς ἀγαθοποιοὺς ἀκτῖνας ἐν ἡ. παραδεχόμενοι Dion.Ar.*ep.* 8.1(M.3.1085C); esp. in religious life τοὺς δὲ καθ' ἑκάστην πόλιν... μονάζοντας ὑποτετάχθαι τῷ ἐπισκόπῳ καὶ τὴν ἡ. ἀσπάζεσθαι CChalc. *can.*4; **3.** means of attaining it: giving up one's own will, Jo.Clim. *scal.*27(M.88.1100A); prayer ἵνα δι' εὐχῆς πρὸς τὴν ἡ. συνδράμωσι *ib.* (1100D); recollection ἡσυχίας φίλος ἀνδρεῖός τις καὶ ἀπότομος λογισμός, ἐν θύρᾳ καρδίας ἀνυστάκτως ἱστάμενος *ib.*(1097A); ἔργον ἡσυχίας ἀμεριμνία προηγουμένη πάντων τῶν πραγμάτων εὐλόγων καὶ ἀλόγων *ib.*(1109B); *ib.*(1112A); suffering with Christ οὐδεὶς εἰς ἡ. τελείαν ἔγκαρπον, καὶ εἰς κατάπαυσιν ἁγίαν τῆς τελειότητος δύναται ἐλθεῖν, ἐὰν μὴ πρῶτον συμπαθῇ τῷ Χριστῷ, καὶ ὑπενέγκῃ ὅλα τὰ παθήματα αὐτοῦ Bars.*resp.*(M.88.1813C); **4.** in rel. to apprehension of divine mysteries ὁ ἡσυχίαν καταλαβὼν ἔγνω βυθὸν μυστηρίων,... κυροῖ τὸ εἰρημένον Παῦλος· εἰ μὴ γὰρ ἐν παραδείσῳ ὡς ἐν ἡ. ἡρπάγη, οὐκ ἂν ἄρρητα ῥήματα ἀκοῦσαι ἠδύνατο. τῆς ἡ. τὸ οὖς δέξεται παρὰ θεοῦ ἐξαίσια Jo.Clim.*scal.*27(M.88.1100C); **5.** effects: contemplation τὴν ἡ. οὐκ εἶναι ἀργήν, ἂν μήτι τῶν θεωρίας ἀξίων τὸν νοῦν κατεῖχε ‡Nil.*perist.*1.1(M.79.812B); constant praise of God, Jo.Clim.*scal.*27 (M.88.1101A); κατευνάζοντες ἡσυχίᾳ τὰ πάθη Nil.*praest.*12(M.79. 1076A); κτῆσαι δὲ καὶ ἡ., ἀδελφέ, ὥσπερ τεῖχος ὀχυρόν· ἡ γὰρ ἡ. ὑψηλότερόν σε ποιεῖ τῶν παθῶν ‡Chrys.*pat.et consumm.*(12.819C); ἡ. ὠφελεῖ, τῶν κακῶν ἀργήσασα...ἡ οὖν ἡ. ὡς καλὴ οὖσα μήτηρ πασῶν τῶν ἀρετῶν τυγχάνει. ἀπογεννᾷ γὰρ αὐτὰς διὰ τῆς πρὸς θεὸν ἀδιαλείπτου καὶ ἀπερισπάστου ἡ. Ant.Mon.*hom.*103(M.89.1745A); **6.** its perfection ἀρχὴ μὲν ἡσυχίας τὸ ἀποσείεσθαι κτύπους, ὡς τὸν βυθὸν ταράσσοντας· τέλος δὲ ταύτης, τὸ μὴ δεδιέναι θορύβους, ἀλλ' ἀναισθητεῖν ἐν τούτοις Jo.Clim.*scal.*27(M.88.1097B); ὦ ἡ., προκοπὴ μοναζόντων· ὦ ἡ., κλῖμαξ οὐράνιος· ὦ ἡ., ὁδὸς βασιλείας οὐρανῶν· ὦ ἡ., κατανύξεως μήτηρ· ὦ ἡ., ἔσοπτρον ἁμαρτημάτων, ἡ δεικνύουσα ἀνθρώπῳ τὰ πλημμελήματα αὐτοῦ·...ἡ δάκρυα μὴ ἐμποδίζουσα·...πραότητος γεννήτρια·...ταπεινοφροσύνης σύσκηνε·...φόβῳ θεοῦ συνεζευγμένη, διανοίας φωταγωγέ·...λογισμῶν κατάσκοπε, καὶ διακρίσεως σύμπονε·...γεννήτρια παντὸς ἀγαθοῦ·...σχόλασις προσευχῆς καὶ ἀναγνώσεως·... γαλήνη λογισμῶν ‡Chrys.*pat.et consumm.*(12.819C–E); exemplified by Mary of Bethany (Lc.10:42), *ib.*(820A).

C. *tranquillity* as state of separation from world, = *solitude*; **1.** non-technical; **a.** double connotation of silence and solitude ἀναχωρῶ ἐπὶ τὴν ἐρημίαν καὶ ἡ. Or.*hom.20.8 in Jer.*(p.190.4; M.13. 520A); ἡ. οὖν ἀρχὴ καθάρσεως τῇ ψυχῇ, μήτε γλώττης λαλούσης τὰ τῶν ἀνθρώπων, μήτε ὀφθαλμῶν εὐχροίας σωμάτων...περισκοπούντων Bas.*ep.*2.2(3.72C; M.32.228A); ἡσυχίας γὰρ μήτηρ ἡ ἔρημος Chrys. *hom.50.1 in Mt.*(7.513D); ἀγαγεῖν σε βούλεται εἰς τὴν ἔρημον, τουτέστιν, εἰς τὴν ἡ. ‡Chrys.*pat.et consumm.*(12.820B); of Moses ὁ τεσσεράκοντα ἔτεσι τῆς μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπιμιξίας ἑαυτὸν ἀποικίσας, καὶ μόνος μόνῳ συζῶν ἑαυτῷ, καὶ διὰ ἡσυχίας ἀμετεωρίστως τῇ θεωρίᾳ τῶν ἀοράτων ἐνατενίζων Gr.Nyss.*Pss.titt.*A 7(M.44.456C); of Christ τοῦ πλήθους ὑποχωρῶν,...ταῖς ἐρήμοις ἐνδιέτριβε, τὸ χρήσιμον τῆς ἡ. τοῖς ὁρᾶν δυναμένοις ἔργῳ παραδηλῶν Nil.*praest.*12(M.79.1076A); of shepherds at Bethlehem ὡς τῇ τῶν πολλῶν ἀναχωρήσει καὶ ἡ. κεκαθαρμένους Dion.Ar.*c.h.*4.4(M.3.181B); of monks τὰς ἐρήμους διώκοντες,...ἐν πολλῇ ἡ. καὶ ἀμεριμνίᾳ τῷ θεῷ προσομιλοῦντες Ant. Mon.*hom.*103(M.89.1745B); **b.** in monastic life ἡ. δὲ καὶ μονοτροπίαν ἑαυτῷ ἁρμόσας Bas.*ep.*45.1(3.133D; M.32.365C); οὐκ ἔστι μοναχοῦ κατάστασιν ἐπιγνῶναι, ἄνευ ἡ. Nil.*inst.*(M.79.1236B); ἔναγχος τῶν βιωτικῶν ἀποστατήσας θορύβων, μεγάλην ἄγειν ἡ. ὀφείλεις id.*epp.*3. 223(M.79.485C); coupled with ἀναχώρησις, ‡Pall.*h.mon.*proem.(p.2. 4; M.65.444B); Egyptian monks called ἡσυχίας ἐρῶντες, Soz.*h.e.* 6.20.1(M.67.1340C); as monk's principal joy, Evagr.Pont.*rer.mon.*2 (M.40.1253B); τὸν μονήρη βίον ὡς ἔστιν ἀναλαβεῖν, καὶ ἐπὶ τὰ τῆς ἡ. ἀποτρέχειν τρόπαια *ib.*3(1253C); φροντίζομεν τῆς ἡσυχίας, ἵνα ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ τοῦ θεοῦ διαμείνωμεν Isaac *ep.*8(p.162); for reasons of charity it may be interrupted, *ib.*9(p.163); *ib.*13(p.166); **2.** as t.t. for solitary life of hesychast, accorded to monks desiring it, either temporarily or permanently, after spending a certain time in community; **a.** description ταῦτά σοι οὕτως παραινεῖν οἶδε τὰ χρήσιμα ὁ τῆς ἡ. τρόπος. φέρε δὴ καὶ τῶν ἑξῆς ἐπιφερομένων ἐν αὐτῇ πραγμάτων παραθήσομαί σοι τὸν νοῦν...καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ σου, συνάγαγέ σου τὸν νοῦν· μνήσθητι ἡμέρας θανάτου· ἴδε τότε τοῦ σώματος τὴν νέκρωσιν...κατάγνωθι τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ματαιότητος· ἐπιμέλησαι τῆς τε ἐπιεικείας καὶ τῆς σπουδῆς, ἵνα δυνηθῇς διαπαντὸς μένειν ἐν τῇ αὐτῇ προθέσει τῆς ἡ. Evagr.Pont.*rer.mon.*9(M.40.1261A,B); ἡ ἡ. ἐστὶ ἀδιάσπαστος θεῷ λατρεία, καὶ παράστασις· ἡ Ἰησοῦ μνήμη ἑνωθήτω τῇ πνοῇ σου (cf. the Jesus-prayer of later hesychasts) καὶ τότε γνώσῃ ἡσυχίας ὠφέλειαν Jo.Clim.*scal.*27(M.88.1112C); **b.** its dangers τοῖς ἐν ἡ., μάλιστα πολεμεῖ τὸ πάθος τῆς ἀκηδίας ‡Nil.*vit.cog.*(M.79.1460A); τῷ αὐτῷ κανόνι καὶ ἐπὶ τῆς ἡ. χρησώμεθα λέγοντες, πολλοὺς δοκίμους δεξαμένη, ἀπεδοκίμασε διὰ τῆς ἰδιορυθμίας Jo.Clim.*scal.*27(M.88. 1108A); ἡ. ἀπείρους ἀποπνίγει *ib.*(1112A); φόβου σοι πολλοῦ καθ' ἡσυχίαν χρὴ...οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀκηδίαν ἐκδιώκειν δύναται *ib.*(1113C); **c.** its requirements μηδεὶς ὑπὸ θυμοῦ καὶ οἰήσεως, ὑποκρίσεώς τε καὶ μνησικακίας ὀχλούμενος, ἴχνος ἡσυχίας ἰδεῖν τολμήσαι *ib.*(1108A); τῶν λόγῳ τὴν ἡ. μετερχομένων σημεῖα...ταῦτα· νοῦς ἀκύμαντος, ἔννοια ἡγνισμένη, ἁρπαγὴ πρὸς κύριον, κολάσεων παράστασις, θανάτου ἔπειξις *ib.*(1108A); cf.*ib.*(1116B); ὁ οὔπω θεὸν γνούς, εἰς ἡ. ἀδόκιμος *ib.*(1112A); **d.** its fruits διὰ τοῦτο καλὸν ἡ ἡ., ὅτι τὸ βλαπτὸν οὐχ ὁρᾶται, τὸ δὲ οὐχ ὁραθὲν οὐ δέχεται διάνοια Nil.*praest.*11(M.79. 1073B) perh. also ref. contemplative quiet in gen.; ἁπλῆ γὰρ ὅλη καὶ ἄθετος τῆς ἡ. ἡ κατάστασις Jo.Clim.*scal.*27(M.88.1116B); **e.** as preparation for apostolate πολλὴν ἡ. πρότερον ἀσκήσαντες, ἐσχήκασιν ἐν ἑαυτοῖς οἰκοῦσαν τὴν δύναμιν τὴν θεϊκήν, καὶ τότε ὁ θεὸς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων Ammonas *ep.*1(p.433.4); οἱ δὲ ἀπὸ θεοῦ πεμπόμενοι, ἀποστῆναι μὲν τῆς ἡ. οὐ βούλονται, εἰδότες ὅτι δι' αὐτῆς ἐκτήσαντο τὰς θείας δυνάμεις, ἵνα δὲ μὴ παρακούσωσι τοῦ δημιουργοῦ, ἔρχονται πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων οἰκοδομὴν *ib.*(p.433.14); **f.** eccl. legislation τοὺς ἐν πόλεσιν ἢ χωρίοις ἐν ἐγκλείστραις βουλομένους

ἀναχωρεῖν...πρότερον ἐν μοναστηρίῳ εἰσιέναι δεῖ...ἐπὶ τριετῆ χρόνον τῷ τῆς μονῆς ἐξάρχοντι ἐν φόβῳ θεοῦ ὑποτάττεσθαι...τηνικαῦτα γὰρ πληροφορίαν πράξουσιν, ὡς οὐ κενὴν θηρώμενοι δόξαν, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ ὄντως καλὸν τὴν ἡ. ταύτην μεταδιώκουσι CTrull.*can*.41; life of hesychast to be given up if needs of Church require, *Ep*.ap.CNic.(787)*act*.3(M.98.1473A).

ἡσύχιος, *quiet*; hence *solitary, eremitical*, of a hesychast τὸν ἐρημικὸν καὶ ἡ. βίον Jo.Clim.*scal*.7(M.88.812A); †Jo.D.*B.J*.12(M.96.965B); οἷς δὲ ὁ βίος ἐστὶν ἡ. καὶ μονότροπος CNic.(787)*can*.22; masc. as subst. πτῶμα...ἡσυχίῳ...προσευχῆς διάστασις Jo.Clim.*scal*.27(1112C).

ἡσυχιότης, ἡ, *tranquillity*, Clem.*str*.7.3(p.13.23; M.9.424A).

***ἠσφαλισμένως**, **1.** *securely, steadily*, Gr.Nyss.*perf*.(p.192.6; M.46.268C); c. ἔχω, *be trustworthy*, Epiph.*haer*.42.11(p.140.25; M.41.749D); *ib*.51.4(p.251.24; 892D); **2.** *guardedly, for safety's sake*, *ib*.69.40(p.188.11; M.42.264C); *ib*.76.52(p.407.11; 625C); Cyr.*Jo*.1.7(4.61C); c. ἔχω, *be a safeguard*, Didym.*Trin*.1.18(M.39.356C).

[*]**ἤτριος**, *fibrous, loosely-knit*, Thdt.*provid*.5(4.546); *ib*.9(651).

ἥττημα, τό, **1.** *defeat, failure*; of Fall, Meth.*Porph*.1.6(p.504.14; M.18.400B); Germ.CP *or*.1(M.98.228D); in gen., Areth.*Apoc*.2(M.106.525B); **2.** *defect*, ‡Ath.*Apoll*.2.13(M.26.1153B).

ἡττόνως, *less*, Or.*princ*.1.3.5(p.56.2; M.11.150B).

[*]**ἠϋκέρως**, (= εὐκέρως) *with fine horns*, *Orac.Sib*.13.162.

ἠχέω, **1.** *make a sound*; of the heavens glorifying God by speaking letters of the alphabet (Gnost.), Hipp.*haer*.6.48(p.180.12; M.16.3275A); met., of replying in writing, Afric.*ep.Or*.(p.80.13; M.11.48A); **2.** *make to cause a sound* ἠ. τὰ κύματα Thphl.Ant.*Autol*.1.7(M.6.1033C); **3.** *make resound*, with accusations βασιλικὰς ἠχήσαντες κατ' αὐτῶν ἀκοάς Petr.II Al.*encycl*.9(M.33.1292A)ap.Thdt.*h.e*.4.22.36; **4.** *proclaim, announce*, *Pss.Sal*.8.1; Meth.*symp*.6.5(p.69.25; M.18.121A).

ἤχημα, τό, *sound, roaring*, Cyr.*Jo*.5.1(cj. 4.469E for ἐν σχήμασι Aubert).

***ἤχησις**, ἡ, *sound*; of music of the spheres as agent of Creation (Gnost.), Hipp.*haer*.6.48(p.180.13; M.16.3275A); in gen., Gr.Nyss.*Pss.titt*.B 10(M.44.536A).

ἠχητικῶς, *with a loud noise*, *cat.Apoc*.8:12(p.309.16).

ἦχος, ὁ, **1.** *sound* τί...ἐστιν Χριστὸς ἀλλ' ὁ λόγος, ἦ. τοῦ θεοῦ; ἵνα λόγος ᾖ τοῦτο τὸ ὀρθὸν ξύλον ἐφ' ᾧ ἐσταύρωμαι· ἦ. δὲ τὸ πλάγιόν ἐστιν, ἀνθρώπου φύσις *A.Petr.c.Sim*.9(p.96.8); δυσφημότηρον...ὁ Ἡρακλέων ...φησὶν ὅτι ὁ λόγος μὲν ὁ σωτήρ ἐστιν, φωνὴ δὲ ἡ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡ διὰ Ἰωάννου διανοουμένη, ἦ. δὲ πᾶσα προφητικὴ τάξις Or.*Jo*.6.20(12; p.129.2; M.14.233Dff.); ref. Christ δαίμονος οὐ μεθέπει...ἠ. ἱμάσθλης Nonn.*par.Jo*.8:49(M.43.821A); **2.** musical *mode*, †Jo.Jej.*poenit*.(M.88.1889A); Jo.Mon.*hymn.Bas*.(M.96.1372A); *Const.Stud*.2(M.99.1705A).

ἠχώ, ἡ, *sound* ἑρμηνεύεται [sc. Abraham]...πατὴρ ἐκλεκτὸς ἠχοῦς Clem.*str*.5.1(p.331.9, v.l. ἤχους M.9.20A); Or.*Cels*.5.45(p.49.11; M.11.1252B); of voice of God, Nonn.*par.Jo*.12:29(M.43.856A); of literary style, Synes.*Dion* 3(p.241.15; M.66.1121A).

Θ

***Θαιμάν**, *Teman*; exeg. Abac.3:3, referred to Inc. μεταλαμβάνεται ...Θ. εἰς τὸν νότον...ὡς γὰρ ἐκ θεοῦ εἰς ἀνθρώπους τὴν ἄφιξιν πεποιημένος...λέγεται ὁ θεὸς ἀπὸ Θ. ἥξειν Eus.*d.e*.6.15(p.271.21; M.22.445D); as Inc. of God who was seen on Horeb, which is to the south, Cyr.*Abac*.2(3.553C); to Bethlehem ἐκ ποίου μέρους τοῦ περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἔρχεται [sc. ὁ κύριος];...ὁ θεὸς ἀπὸ Θ. ἥξει (Θ. δὲ ἑρμηνεύεται νότος) Cyr.H.*catech*.12.20; Cyr.*Abac*.2(3.553D); Θ. οἱ μὲν Λίβα, οἱ δὲ Νότον ἡρμηνεύκασι. προσθεσπίζει δὲ ὁ προφήτης...τὴν τοῦ θεοῦ...ἐνανθρώπησιν, τὴν ἐν Βηθλεὲμ γενομένην, ἥ τις ἀπὸ Νότου καὶ Λιβὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ διάκειται Thdt.*Abac*.3:3(2.1550); to two comings of Christ τὸ δὲ Θ. μεταλαμβάνεται εἰς...'συντέλεια' [both advents being ἐπὶ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος] Eus.*d.e*.6.15(p.270.31; 445A).

***θάκη**, ἡ, *privy*; plur., Ath.*ep.mort.Ar*.3(p.179.26; M.25.688C).

θαλαμεύ-ω, **1.** *admit to the bridal-chamber*; met., of S. Stephen's entry into heaven ἐθαλάμευσε...αὐτὸν ἡ βασιλὶς καὶ παρθένος ‡Chrys.*Steph*.3(12.812A); ὃν πᾶσα ἡ κτίσις...ὕμνησεν, αὕτη [sc. BMV] μόνη...ἐθαλάμευσε Procl.CP *or*.5.2(M.65.720A); ref. a saint τὸν σταυρωθέντα ἐν ψυχῇ ἐθαλάμευσεν *ib*.12.1(788B); hence **2.** *espouse*, Melet.*nat.hom*.2(M.64.1164D); met. τὴν...'Ρωμαϊκὴν ἐλευθερίαν...~ων Thphyl.*exc.Rom*.1(p.221.27; M.113.928C); **3.** *keep at home*; pass., of girls and women, *T.Job* 21(p.116.5 n.); Cyr.H.*ep.Const*.4(M.33.1169B); Chrys.*Anna* 1.6(4.710C); Thdt.*h.rel*.13(3.1210); also τὸν στρατιώτην...~όμενον ‡Nil.*perist*.12.2(M.79.941D); met. εἰρήνη ἐθαλαμεύετο Ast.Soph.*Ps*.6(M.40.457B); **4.** pass. intrans., *stay at home*, Clem.*paed*.3.2(p.239.6; M.8.561B); Synes.*regn*.15(p.33.16; M.66.1080C); *ib*.19(p.43.6; 1089B); met., of Spouse in Cant., Nil.ap.Proc.G.*Cant*.4:13(M.87.1668B).

θάλαμος, ὁ, *wedding-feast*, *T.Jud*.10.4.

θάλασσα, ἡ, *sea*; **1.** in gen. εἰ...ἐκ μερῶν συνέστηκε [sc. God], πάντως αὐτὸς ἑαυτοῦ ἀνόμοιος φανήσεται...εἰ γῆ τυγχάνει, οὐκ ἂν εἴη θ. Ath.*gent*.28(M.25.56C); ὡς δεσπότης ἐπέβαινε...τῇ θ. id.*inc*.18.6(M.25.128D); cf.id.*Ar*.3.56(M.26.441A); id.*ep.Serap*.4.16(M.26.660B); as signifying God's immensity, Cyr.H.*catech*.9.10; its obedience to God an example to men, Geo.Pis.*hex*.380(M.92.1463A); ref. its obedience to providential laws τὸ κύτος τῆς ἀπείρου θ. ... καθὼς διέταξεν αὐτῇ, οὕτως ποιεῖ *1Clem*.20.6; εἰ μὴ κρείττονι προστάξει ἐγεγόνει τούτων μία κρᾶσις, πῶς ἂν...ἡ θ. τῇ γῇ...ἐμίγη καὶ συνῆλθεν, ἀνομοίου οὔσης τῆς ἑκάστου πρὸς τὸ ἕτερον φύσεως; Ath.*gent*.37(73B); *ib*.42(84C); as keeping divinely-fixed limits, Cyr.H.*catech*.9.11; Thdt.*provid*.2(4.508); in Valent. theory formed from tears of Ἐνθύμησις, Iren.*haer*.1.4.3(M.7.484B); of Sophia, Cyr.H.*catech*.6.18; **2.** fig., of this life τὴν θ. τοῦ βίου τούτου Or.*hom.18.5 in Jer*.(p.156.22; M.13.472C); cf.*ib.16.1*(p.132.11; 457D); its instability an image of this life, Bas.*hom*.12.15(2.111A; M.31.417B); θ. ... ἀκουστέον...τὸν τῆς κακώσεως τόπον †Bas.*Is*.250(1.570D; M.30.560B); θ.... λέγει τὴν ὑλώδη ταύτην ζωήν, τὴν πᾶσι τοῖς τῶν πειρασμῶν ἀνέμοις ταρασσομένην, καὶ τοῖς ἐπαλλήλοις πάθεσι κυμαινομένην Gr.Nyss.*Pss.titt*.A 8(M.44.473C); Chrys.*serm.9.2 in Gen*.(4.690B); Cyr.*1Cor*.10:1(M.74.879A); Thdt.*Dan*.7:2–3(2.1190); Areth.*Apoc*.55(M.106.733B); of gentiles ὕδωρ καὶ θ. αἰνιγματωδῶς ὀνομάζει τῶν ἐθνῶν τὴν πληθὺν Cyr.*Is*.2.5(2.342C); ref. monks ὥσπερ τὸν ἰχθὺν εἰς τὴν θ. οὕτως ἡμᾶς εἰς τὸ ὄρος ἐπείγεσθαι Ath.*v.Anton*.85(M.26.961C); τὴν ὑελίνην θ. σημαίνειν φασί τό τε πλῆθος τῶν σωζομένων Andr.Caes.*Apoc*.45(M.106.353C); **3.** an extended use in scripture ἔθος...τῇ θείᾳ γραφῇ θ. ἀποκαλεῖν τὰ πρὸς τῇ ἑσπέρᾳ μέρη, διάτοι τὸ σφόδρα πολλὴν καὶ εὐρεῖαν εἶναι τὴν ἐκείνης θ. Cyr.*Is*.2.1(2.207C); **4.** of Red Sea; **a.** twelvefold division at Exodus λόγος ἀρχαῖός φησιν εἰς δώδεκα τμήματα διαιρεθεῖσαν τὴν θ., ἑκάστῃ φυλῇ μίαν ἀποδοῦναι ὁδόν Ath.*exp.Ps*.135:13(M.27.525D); αὕτη...ἡ ἱστορία ἡ γενομένη ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θ. εἰς τύπον ὑπῆρχε τοῦ κόσμου τοῦ μέλλοντος διαιρεῖσθαι τοῖς δύο καὶ δέκα ἀποστόλοις παρὰ κυρίου Hesych.H.*Ps.tit*.135(M.27.1269C); Didym.*Ps*.135:13(M.39.1596A); Chrys.*exp.in Ps*.135:13(5.399C); Thdt.*qu.25 in Ex*.(1.143); tradition rejected as Jewish fable, *ib.27*(144); **b.** as baptismal type, Just.*dial*.138.2(M.6.793B); δεύτερον [sc. βάπτισμα] τὸ τοῦ Μωσέως, ὅτε τὴν Ἐρυθρὰν διεπέρασε· τυπικὸν γὰρ ἦν· ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ ἡ θ., οὕτω τὸ ὕδωρ ἐν τῷ βαπτίσματι ‡Ath.*qu.script*.101(M.28.760A); ἡ θ. βάπτισμα τυπικῶς, χωρισμὸν ποιοῦσα τοῦ Φαραώ, ὡς καὶ τὸ λουτρὸν τοῦτο τῆς τυραννίδος τοῦ διαβόλου Bas.*Spir*.31(3.26C; M.32.124B); Didym.*Trin*.2.14(M.39.696B); Chrys.*hom.23.2 in 1Cor*.(10.203D); id.*hom.in 1Cor.10:1*(3.234C); Thdt.*qu.27 in Ex*.(1.144); id.*1Cor*.10:1–4(3.225); **c.** in Peratic theory τοῦτό ἐστι...τὸ ἐξελθεῖν ἐξ Αἰγύπτου, ἐκ τοῦ σώματος...καὶ περᾶσαι τὴν θ. τὴν Ἐρυθρὰν τουτέστι τῆς φθορᾶς τὸ ὕδωρ, ὅ ἐστιν ὁ Κρόνος, καὶ γενέσθαι πέραν τῆς Ἐρυθρᾶς θ. τουτέστι τῆς γενέσεως Hipp.*haer*.5.16(p.111.27; M.16.3171C); **d.** as abode of demon, *T.Sal*.23.2(M.122.1356A).

θαλάσσειος, *of the sea*, *Orac.Sib*.3.479.

θαλασσεύ-ω, **1.** *be at sea*, met. ἐπικουρεῖν ἐμοὶ βιωτικῶς ~οντι Sophr.H.*ep.syn*.(M.87.3149C); **2.** *navigate*, Cyr.*Jo*.4.5(4.408D); **3.** *cover with sea*, *M.Thdot.1* 7(p.65.27).

θαλασσίτης, ὁ, a gem; one of the varieties of the hyacinth stone (identified by Epiph. with the lyncurium or tourmaline), so called prob. because of its sea-like colour, Epiph.*gemm*.7(M.43.300A).

***θαλασσοβαδίζω**, *walk on the sea*; ref. S. Bartholomew, Thdr.Stud.*or*.10.8(M.99.801B).

θαλασσοβαφής, *dipped in the sea*; hence *sea-coloured*; of beryl, Epiph.*gemm*.11(M.43.301A); Andr.Caes.*Apoc*.67(M.106.436D).

***θαλασσοθέα**, ἡ, *goddess of the sea* χαίροις, ὦ Ἐφεσίων πόλις, μᾶλλον δὲ θαλασσοθέα †Cyr.*hom.div*.11(5^{2}.379E).

***θαλασσοκτονέω**, *kill in the sea*, ‡Jo.D.*hom*.5(M.96.653A).

θαλασσομαχέω, *fight against the sea*, Ephr.2.154A; Jo.Mosch.*prat*.203(M.87.3093B).

***θαλασσομαχία**, ἡ, *fight against the sea*; met., ref. temptation, Petr.I Al.*ep.can*.9(M.18.484A).

***θαλασσοπορία**, ἡ, *sea-voyage*, Cosm.Mel.*schol*.(M.38.349) in Gr.Naz.*carm*.2.1.1.6.

θαλασσοπόρος, *sea-faring*, Paul.Sil.*Soph*.907(M.86.2153B).

θαλασσ-όω, *throw into the sea*, Pall.*v.Chrys*.9(p.51.21; M.47.30); pass., *be surrounded as with the sea* νῆσον καλεῖ Αἴγυπτον, ὡς ∼ουμένην τῷ ποταμῷ Thdt.*Is*.20:6(p.88.27; 2.284).

***θαλαττικός**, *of the sea*, Pall.*h.Laus*.14(p.37.21, v.l. θαλάττιος M.34.1036A).

θάλεια (-λια), ἡ, *banquet*; **1.** title of Arius' songs expressing his Trin. doctrine Ἄρειος...συνέθηκεν ἑαυτοῦ τὴν αἵρεσιν...ὡς ἐν Θ. ζηλώσας τὸν Αἰγύπτιον Σωσάτην Ath.*syn*.15(p.242.5; M.26.705C); id.*Ar*.1.5(M.26.20C); condemned, Socr.*h.e*.1.9.16(M.67.84B); **2.** of eucharist θ. ζείδωρος Nonn.*par.Jo*.6:26(M.43.797B).

θαλλί(ο)ν, τό, **1.** *palm-leaf, palm-branch*, Procl.CP *or*.9.4(M.65.776D); *Apophth.Patr*.(M.65.93C,253C); **2.** a dry measure, *ib*.(92B).

θαλλός, ὁ, **1.** *branch; stalk*; which a martyr was required to use in pagan cult, *M.Con*.4.4; θ. σίτου *Apophth.Patr*.(M.65.352A); **2.** plur., *palm-leaves*, woven into ropes by solitaries, Pall.*h.Laus*.2(p.17.11; M.34.1011C).

θάλλ-ω, **1.** *flourish, blossom*; of Christian life ∼οντα πρὸς ἀθανασίαν βίον Meth.*res*.2.2(p.331.16; M.41.1164C); **2.** *exult*, *A.Thom*. A 142(p.249.3); **3.** *make to bloom* τοὺς τὴν πίστιν...τεθηλότας Thdt.*Is*.35:7(p.141.5).

θαμβαλέος, **1.** *astonished*, Nonn.*par.Jo*.4:19(M.43.778A); *ib*.8:45(812C); **2.** *astonishing, wonderful* θ. φωνή *ib*.2:18(764B); ἀρχή θ. *ib*.11:44(845C).

θαμβόομαι, *be astonished*, Eus.*h.e*.2.13.7(M.20.169B); Jo.D.*haer*.100(M.94.761B).

θάμβος, τό, *object of wonder*; hence *miracle*, Nonn.*par.Jo*.4:54(M.43.784C).

θαμνοειδής, *shrub-like, bushy*, Cyr.*glaph.Ex*.1(1.262B).

θανασίμως, *mortally* τὴν...ψυχὴν καιρός ἐστι τρῶσαι, οὐ θ. ἀλλὰ σωτηρίως Clem.*paed*.1.75(p.133.15; M.8.340A).

θανατ-άω, **1.** *desire to die*, prob. ref. Marcionists τῇ πρὸς τὸν δημιουργὸν ἀπεχθείᾳ οἱ ἄθλιοι ∼ῶντες Clem.*str*.4.4(p.256.13; M.8.1229C); **2.** *not care about death*, Chrys.*hom.48.2 in Ac*.(9.361C).

θανατηφόρος, *death-bringing, fatal* τὴν ὀργὴν αὐτοῦ [sc. God] τὴν θ. *V.Zos*.7(p.101.27); ref. slavery of mankind before Inc., Clem.*paed*.3.1(p.237.8; M.8.557A); of Easter in rel. to death θανάτου θανατηφόρος πληγή, ἀνθρώπων ἡ ἄφθαρτος τροφή ‡Chrys.*pasch*.6.3(p.123.3; 8.265B); of tree of knowledge, †Dion.Al.*fr*.(p.200.3); of separation from Logos, Clem.*str*.1.8(p.26.27; M.8.737A); θ. ὁ διάβολος Meth.*symp*.5.5(p.59.7; M.18.105B); of heresy, Malch.*ep*.ap.Eus.*h.e*.7.30.3(M.20.709C); of theatres, etc. θ. ἡδονή Isid.Pel.*epp*.5.185(M.78.1436B).

θανατιάω, = θανατάω, *M.Pion*.5.

θανατικός, *deadly, mortal*; **1.** θ. ἁμαρτία Or.*fr.in Ps*.50:16(p.85); περὶ ἁμαρτίας θ., καὶ μὴ θ. Euthal.*epp.cath*.(M.85.684D); ref. heresy τὰ θ. νάματα Thdt.*h.e*.4.11.8(3.967); **2.** τὸ θ. *plague*, ‡Ath.*qu.Ant*.103(M.28.661A); Jo.Mosch.*prat*.131(M.87.2996B); θανατικὸν ἐκ τοῦ βομβῶνος Gr.Syc.*v.Thdr.Syc*.8(p.367); Leont.N.*v.Sym*.38(M.93.1717A); Anast.S.*qu.et resp*.96(M.89.741A).

***θανατοκτόνος**, *death-destroying* τὸ θ. πάθος Procl.CP *or*.17.4(M.65.813A).

***θανατολογ-έομαι**, *be said to be dead* ἡ σὰρξ διὰ τὴν πρὸς θεὸν λόγον...ἕνωσιν...∼εῖται Anast.S.*hod*.12(M.89.200D).

***θανατόπνοος**, *breathing death*; of envy, ‡Chrys.*hom.in Ps*.75:12(5.605B).

θανατοποιός, *deadly, death-dealing*, of devils θ. δυνάμεις Eus.*h.e*.10.4.14(M.20.853B); ἡ θ. ἁμαρτία Gr.Nyss.*hom.12 in Cant*.(M.44.1021D); ref. OT οὐκ ἦν θ. ἡ διαθήκη, ἀλλὰ κατὰ τοῦ θανάτου Epiph.*haer*.66.73(p.114.28; M.42.145A); of heretics, *ib*.34.21(p.38.18; M.41.625B); ref. tree of knowledge οὐ φύσιν εἶχε θανατοποιοῦ γνώσεως ἐργαστικήν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸ γενομένης τῷ Ἀδὰμ τραγῳδίας ἔλαβε τὸ ὄνομα Sever.*creat*.6.4(M.56.488).

θάνατος, ὁ, **I.** *death*;

A. physical; **1.** def.; **a.** (Platonic) ὁ θ. χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος Clem.*str*.7.12(p.51.18; M.9.500A); *ib*.3.9(p.225.24; M.8.1168A); Nemes.*nat.hom*.2(M.40.549A); Isid.Pel.*epp*.3.248(M.78.928B); Andr.Cr.*or*.12(M.97.1049B); Jo.D.*f.o*.4.27(M.94.1220A); **b.** variants of this λέγεται ἐν τῷ θ. τὸ εἶδος χωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς σαρκός Meth.*res*.3.6(p.397.4; M.18.321A); ζωὴ δέ, σώματός τε καὶ ψυχῆς δέσις, ὡς θ. εἶναι, τῶν δὲ τὴν διάστασιν Gr.Naz.*carm*.1.2.34.25(M.37.947A); ὁ θ. ... διάλυσις ψυχῆς τε καὶ σώματος Gr.Nyss.*Apoll*.17(M.45.1153D); τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἡ ἀπὸ τοῦ σώματος ἔξοδος Cyr.*Jo*.7(4.679B); θ. ἔστιν ἐφ' ἡμῶν οὐ τῆς οὐσίας ἀνυπαρξία κατὰ τὸ δόξαν ἑτέροις ἀλλ' ἡ τῶν ἡνωμένων διάκρισις Dion.Ar.*e.h*.2.3.7(M.3.404B); **c.** others, cf. *non...aliud est mors quam a vita discedere*, Or.*princ*.1.2.4(p.31.12; M.11.132C); σώματος...ἐστι θ. ἡ τῶν αἰσθητηρίων σβέσις καὶ ἡ πρὸς τὰ συγγενῆ τῶν στοιχείων διάλυσις Gr.Nyss.*Eun*.2(2 p.366.4; M.45.545B); **2.** nature and causes; **a.** in gen.; natural to man, Ath.*inc*.3.4(M.25.101C); *ib*.21.4(133B); οὐ γὰρ ὁ θ. κακός, ἀλλ' ὁ πονηρὸς θ. κακός Chrys.*exp.in Ps*.110:2(5.267A); **b.** as caused by sin, *Barn*.12.2; τὸ τέλος εἶναι τοῦ νόμου τὸν θ. εἰρῆσθαι νομίζει [sc. Heracleon] ἀναιροῦντος διὰ τῶν ἁμαρτιῶν Or.*Jo*.13.60(59; p.292.10; M.14.513B); cf. *non ipse* [sc. God] *est causa mortis...sed in nostro peccato consistit*, id.*hom.1.9 in Ezech*.(p.333.11; M.13.676A); θ. ... ῥίζαν ἔχων τὴν ἁμαρτίαν Cyr.*ador*.16(1.554D); **c.** ordained by God κατεδικάζετο θ. καὶ φθορᾷ προαναθροῦντος, οἶμαι, θεοῦ τὸ ὡς ἔν γε τῷ συμβεβηκότι λυσιτελέστερον. ... ᾔδει γὰρ ὅτι πέμψει...τὸν ἴδιον υἱὸν...τοῦ θ. καταλύσοντα κράτος id.*glaph.Gen*.1(1.8D); Thdt.*inc*.6(M.75.1424D); ἵνα...μισῇ τὴν ἁμαρτίαν τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, ὡς αἰτίαν θ. γεγενημένην, μετὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς ἐπιφέρει τοῦ θ. τὴν ψῆφον ὁ πάνσοφος id.*qu.37 in Gen*.(1.51); but not caused by him, Thphl.Ant.*Autol*.2.27(M.6.1093B); **d.** scope; devils not subject to death, Clem.*prot*.10(p.74.13; M.8.220A); λάβωμεν Ἐνώχ, ὃς... μετετέθη, καὶ οὐχ εὑρέθη αὐτοῦ θ. *1Clem*.9.3; ref. problem why death began with Abel σαθρὸν ἠβουλήθη ὁ θεὸς γενέσθαι τὸν τοῦ θ. θεμέλιον. εἰ γὰρ Ἀδὰμ πρότερος ἐτελεύτησεν, ἔσχεν ἂν ἐκεῖνος ἰσχυρὰν τὴν κρηπῖδα, πρῶτον νεκρὸν τὸν ἡμαρτηκότα δεξάμενος Thdt.*qu.46 in Gen*(1.58); angels not subject to death, Dion.Ar.*d.n*.4.1(M.3.693C); **3.** of Christ's death; **a.** prophecies and types: Ps.21, Just.*dial*.104.1(M.6.720A); list of prophecies, Ath.*inc*.34.1(M.25.153C); paschal sacrifice, Cyr.*ador*.2(1.79E); OT sacrifices, *ib*.12(430C); Am.9:11, id.*Am*.84(3.350C); **b.** Christol. οὐδὲ...ὁ λόγος ἐπιδέχεται θ., ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινόν ἐστι τὸ τοῦτο ἐπιδεξάμενον, ὡς πολλάκις παρεστήσαμεν Or.*hom.14.6 in Jer*.(p.112.12; M.13.412C); Ath.*inc*.9.1(M.25.112A) cit. s. ἀνάστασις; cf.id.*Ar*.1.41(M.26.96C); ὅπου κεκράτητο ἡ ψυχὴ ἡ ἀνθρωπίνη ἐν θ., ἐκεῖ ἐπιδείκνυται ὁ Χριστὸς τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἰδίαν οὖσαν, ἵνα καὶ παρῇ ὡς ἄνθρωπος ὁ ἀκράτητος ἐν θ., καὶ λύσῃ τὴν κράτησιν τοῦ θ., ὡς θεός ‡Ath.*Apoll*.1.17(M.26.1124C); **c.** as proof of reality of his humanity, cf.Or.*hom.1.4 in Ezech*.(p.328.2; M.13.672C); Ath.*ep.Serap*.4.20(M.26.669B); Anast.S.*hod*.13(M.89.241D); **d.** its circumstances ἔλαθεν τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου...ὁ θ. τοῦ κυρίου Ign.*Eph*.19.1; not devised by Christ εἰ καὶ τοῦτο ποιήσας ἦν, ὑπόνοιαν καθ' ἑαυτοῦ παρεῖχεν, ὡς οὐ κατὰ παντὸς θανάτου δυνάμενος, ἀλλὰ μόνου τοῦ περὶ αὐτοῦ ἐπινοηθέντος Ath.*inc*.24.2(M.25.137B); ref. three-day interval before Resurrection τάχα δὲ καὶ ἐν ἴσῳ τοῦ διαστήματος ὄντος τοῦ τε θ. καὶ τῆς ἀναστάσεως, ἄδηλον ἐγίνετο τὸ περὶ τῆς ἀφθαρσίας κλέος *ib*.26.3(141A); taking place in public so as to preclude disbelief in its reality, *ib*.23.3(136D); οὐκ ἔπρεπε τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, ζωῇ ὄντι, τῷ σώματι ἑαυτοῦ θ. παρ' ἑαυτοῦ διδόναι *ib*.22.1(133D); **e.** ref. Christ's agony, exeg. Ps.21 ἀκούσητε...ὡς αὐτὸς δι' ἐκείνου...σωθῆναι ἀπὸ τοῦ θ. τούτου αἰτῶν Just.*dial*.98.1(M.6.705B); cf. *in morte conturbari refertur*, Or.*princ*.2.6.2(p.141.2; M.11.210C); δειλία μὲν θ. ἐστὶν ἰδίωμα φύσεως ἐκ παρακοῆς προσγενόμενον, τρόμος δὲ θ. ἐστὶν ἀμετανοήτων πταισμάτων τεκμήριον. δειλιᾷ Χριστὸς θ., οὐ τρέμει, ἵνα τῶν δύο φύσεων τὰ ἰδιώματα σαφῶς ἐμφανίσῃ Jo.Clim.*scal*.6(M.88.793B); denial that Jo.12:27, Mt.26:39, Mc.15:34 imply fear of death, Ath.*Ar*.3.54(M.26.436Bff.); Christ being not afraid but showing pity for men, Didym.*Trin*.3.21(M.39.904Aff.); **f.** ref. Christ as second Adam παρθένος, καὶ ξύλον, καὶ θ. τῆς ἥττης ἡμῶν ἦν τὰ σύμβολα. ... θ. ἦν τὸ ἐπιτίμιον τοῦ Ἀδάμ. ἀλλ' ἰδού, πάλιν παρθένος, καὶ ξύλον, καὶ θ. ... καὶ τῆς νίκης ἐγένετο σύμβολα. ... ἀντὶ τοῦ θ. τοῦ Ἀδάμ, ὁ θ. τοῦ Χριστοῦ Chrys.*coemet*.2(2.400A,B); τινές φασιν ἐκεῖ τὸν Ἀδὰμ τετελευτηκέναι καὶ κεῖσθαι· καὶ τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα ὁ θ. ἐβασίλευσεν, ἐκεῖ καὶ τὸ τρόπαιον στῆσαι. καὶ γὰρ τρόπαιον ἐξῄει βαστάζον τὸν σταυρὸν κατὰ τῆς τοῦ θ. τυραννίδος id.*hom.85.1 in Jo*.(8.504A); ἐν αὐτῇ...ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἐπλάσθη ὁ Ἀδάμ, λέγω δὲ τῇ ἕκτῃ, γέγονεν καὶ ἡ παράβασις...καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ θ. ... οὕτως καὶ...ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο διὰ ξύλου σταυροῦ ὁ σωτήριος θ. Cosm.Ind.*top*.2(M.88.124C); **g.** of his death as voluntary; cf. *quamvis...in morte fuerit, sed voluntarie et non, ut nos, necessitate peccati*, Or.*Cant*.3(p.222.25; M.13.184A); Meth.*symp*.9.2(p.116.15; M.18.181A); Cyr.H.*catech*.13.5; Max.*cap*.4.39(M.90.1321C); **h.** and for all men, Ath.*inc*.22.3(M.25.136A); θ. ὑπὲρ πάντων ἔδει γενέσθαι, ἵνα τὸ παρὰ πάντων ὀφειλόμενον γένηται *ib*.20.5(132B); id.*Ar*.1.41(M.26.97A); **i.** effects: destruction of death ἵνα καταργήσῃ θανάτῳ τὸν θ. Cyr.H.*catech*.19.4; Gr.Nyss.*Apoll*.17(M.45.1156A); λυτρικὸν γὰρ θ. φάρμακον ὁ Χριστοῦ θ., καὶ φθορᾶς ἀμείνους οἱ τῆς μυστικῆς εὐλογίας μέτοχοι Cyr.*ador*.2(1.80A); id.*Jo*.11(4.1026E); and of sin, Polyc.*ep*.1.2; ἵνα νεκρωθῇ διὰ τοῦ θ. τὸ παράπτωμα Meth.*symp*.9.2(p.116.16; M.18.181A); and Devil διὰ τοῦ σταυροῦσθαι μέλλοντος θ. γενήσεσθαι ἔκτοτε προεκηρύσσετο τῷ ὄφει Just.*dial*.91.4(M.6.693B); ‡Ath.*serm.fid*.13(p.9; M.26.1269C); Cyr.*Jo*.4.2(4.353C); gift of eternal life, Ign. *Magn*.9.1; Max.*cap*.4.43(M.90.1324C); as participation in

life of God θ. γενέται ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ διὰ τὸν σαρκικὸν αὐτοῦ πατέρα, ἵνα οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ μεταλάβωσι, διὰ τὸν κατὰ πνεῦμα αὐτῶν πατέρα θεόν Ath.*inc.et c.Ar.*8(M.26.996B); Dion.Ar.*e.h.* 4.3.10(M.3.484B); **j.** fruits of his death communicated; through faith and repentance, Ign.*Trall.*2.1; Just.*dial.*13.1(M.6.501A); through baptism which symbolizes the death of Christ ἔστι...τὸ... βάπτισμα εἰς τὸν θ. τοῦ Ἰησοῦ διδόμενον, τὸ δὲ ὕδωρ ἀντὶ ταφῆς *Const.App.*3.17.1; cf.*ib.*7.43.3; *Can.App.*47; Dion.Ar.*e.h.*4.3.10 (M.3.484B); cf.*ib.*2.3.7(404B); τοῦ...δεσποτικοῦ θ. τύπον ἔχει τὸ βάπτισμα Thdt.*Rom.*6:4(3.61); through eucharist which also symbolizes it, Serap.*euch.*13.13; *Const.App.*7.25.5; commemoration of death in anaphora, *Lit.*ap.*Const.App.*8.12.38; **k.** pagan view; Christ's death an argument against his divinity, Cels.ap. Or.*Cels.*7.53(p.203.27; M.11.1497B); **l.** heret., Manichean ὅλως οὐ γέγονε θ. Ath.*Ar.*2.43(M.26.237C); ref. Apollinarian view εἰ...κατὰ μετάστασιν θεότητος ὁ θ. γέγονε καὶ ἡ τοῦ σώματος νέκρωσις, ἴδιον ἄρα θ. ἀπέθανε, καὶ οὐ τὸν ἡμέτερον ‡Ath.*Apoll.*1.18(M.26.1125B); Docetic τὴν οἰκονομίαν τοῦ πάθους καὶ τοῦ θ. καὶ τῆς ἀναστάσεως δόκησιν λέγειν, κατὰ Μαρκίωνα καὶ τοὺς ἄλλους αἱρετικούς *ib.*2.12 (1152C); Eunomian οἱ περὶ Εὐνόμιον...εἰς τὸν θ., ὡς ἔφασκον, τοῦ κυρίου βαπτίζοντες, ὃν ἅπαξ μὲν ἀλλ' οὐχὶ δὶς ἢ τρὶς ὑπὲρ ἡμῶν ἀνεδέξατο Philost.*h.e.*10.4(M.65.585B); **4.** of death of martyrs; in gen., ref. Jo.12:32 τὸν ἐν μαρτυρίῳ θ. ὕψωσιν καλεῖσθαι Or.*mart.* 50(p.47.1; M.11.636A); ref. Jo.21:19 ὁ μαρτυρῶν τῷ ἑαυτοῦ θ. δοξάσει τὸν θεόν *ib.*(p.47.4; 636A); as gate of eternal life, *A.Andr.* A 14(p.55.15); Or.*mart.*22(p.20.13; M.11.592A); θ. μαρτύρων οὐκ ἔστι θ., ἀλλὰ ζωῆς βελτίονος ἀρχὴ καὶ πολιτείας πνευματικωτέρας προοίμια Chrys.*pan.Bab.*1(2.531D); regarded by martyrs as joyful, id.*hom. 38.4 in Mt.*(7.430B); ref. motive οὐ...τὸν χαρακτῆρα σώζουσι τοῦ μαρτυρίου τοῦ πιστοῦ, τὸν ὄντως θεὸν μὴ γνωρίσαντες, θανάτῳ δὲ ἑαυτοὺς ἐπιδιδόασι κενῷ Clem.*str.*4.4(p.256.16; M.8.1229C); of true martyr ὁ αὐτοπροαιρέτως τὸν θ. ὑπὲρ εὐσεβείας ἀναδεξάμενος Or. *mart.*22(p.19.25; M.11.589C); cf.*ib.*29(p.26.18; 600C); ref. Donatists βίαιον θ. μαρτύριον ὀνομάζουσι Thdt.*haer.*4.6(4.360); **5.** of destruction of death by Christ, *Barn.*5.6; *A.Thom.*A 143(p.250.11); Or.*Jo.* 20.39(31; p.381.13; M.14.665C); prophesied by Os.13:15, Cyr.*Os.*156 (3.189B); by reason of his immortality, Or.*Jo.*20.39(31; p.381.23; 665D); cf.id.*princ.*1.2.4(p.31.12; M.11.132C); ὁ κύριος, ἡ ἀφθαρσία νικήσασα τὸν θ. Meth.*symp.*3.7(p.34.25; M.18.72B); Gel.Cyz.*h.e.* 2.19.25(M.85.1280D); by his dying and rising ἵνα ἀποθανὼν καὶ ἀναστὰς νικήσῃ τὸν θ. Just.*1apol.*63.17(M.6.425B); dying being typified by paschal sacrifice, id.*dial.*111.3(M.6.732C); Chrys.*hom. 6.3 in Col.*(11.369B); by his descent into Hades, Or.*engast.*6(p.289. 2; M.12.1020D); Cyr.H.*catech.*14.17; cf.*ib.*14.19; by Resurrection, Meth.*res.*2.18(p.369.1; M.18.284A); ἵνα διὰ...τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τὸν συνεισελθόντα τῇ παρακοῇ θ. ἐξαφανίσῃ. ἀφανισμὸς γάρ ἐστι θανάτου ἡ ἐκ θ. τοῦ ἀνθρώπου ἀνάστασις Gr.Nyss.*Apoll.*21(M.45. 1165B); **6.** of death since Inc. as entry to eternal life, *T.Aser* 5.2; *A.Thom.*A 160(p.271.25); μηδὲ ἀποδειλιάσητε πρὸς τὸν θ.· οὐ γὰρ φθορά ἐστιν, ἀλλὰ ζωῆς ἀφορμή †Bas.*hom.in Ps.*115(1.374C; M.30. 109D); ἀγαθὸν ἂν εἴη ὁ θ., ἀρχὴ καὶ ὁδὸς τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον μεταβολῆς ἡμῖν γινόμενος Gr.Nyss.*Pulch.*(M.46.877A); Chrys.*exp.in Ps.* 48:11(5.211E); cf.id.*hom.83.1 in Jo.*(8.489A); Cyr.*glaph.Gen.*4(1. 135E); as end of care and sin, Gr.Nyss.*Pulch.*(876D); ἀνάπαυσίς ἐστι τοῖς ἀνδρείοις καὶ γενναίοις ὁ θ., τέλος μὲν ὢν τῶν ἄθλων, ἀρχὴ δὲ τῶν ἐπάθλων Isid.Pel.*epp.*3.12(M.78.737A); as sleep ὕπνον...λέγομεν καὶ κοίμησιν τῶν Χριστιανῶν τὸν θ. Mac.Aeg.*hom.*15.39(M.34.601D); Chrys.*coemet.*1(2.398C); id.*Laz.*5.1(1.763E); πρῶτος ἐν ἀνθρώποις ὕπνον ἔδειξε τὸν θ. ὁ Χριστός (ζωὴ γὰρ ἦν κατὰ φύσιν) Cyr.*glaph.Gen.*4 (1.135E); as matter for rejoicing, not mourning, Bas.*hom.*17.1(2. 139A; M.31.484A); Chrys.*vid.*1.3(1.341C); id.*pan.Bern.*3(2.638E); Cyr.*ador.*12(1.430C); as εὐεργέτης to the righteous, ‡Chrys.*serm. pasch.*6; as ἐχθρὸς ἐπιτήδειος to Christians, *ib.*12; **7.** Christian contempt of death; as distinguishing mark of Christians, *Diogn.*1.1; πρὶν τὴν θείαν ἐπιδημίαν γενέσθαι τοῦ σωτῆρος, φοβερὸς ἦν καὶ αὐτοῖς τοῖς ἁγίοις ὁ θ. Ath.*inc.*27.2(M.25.141D); due to belief in resurrection, Ign.*Smyrn.*3.2; *Diogn.*10.7; Tat.*orat.*19(p.21.3; M.6.849A); Just.*2apol.*11.8(M.6.464A); Ath.*inc.*27.1(M.25.141C); πῶς...ἐπιδείξῃ διὰ τῶν ἔργων τὴν πίστιν; ἐὰν καταφρονῇς θ., καὶ γὰρ καὶ ταύτῃ διεστήκαμεν τῶν ἀπίστων· ἐκεῖνοι μὲν γὰρ καλῶς φοβοῦνται τὸν θ., ἀναστάσεως γὰρ ἐλπίδα οὐκ ἔχουσι Chrys.*stat.*5.2(2.62B); cf.id.*hom. 34.4 in Mt.*(7.394A); to possession of good conscience, Just.*2apol.* 12.1ff.(464A); cf.id.*dial.*30.2(M.6.540A); Or.*Cels.*3.78(p.269.19; M.11. 1021C); Chrys.*stat.*5.3(2.64A); ref. Mt.5:10, etc. κεφάλαιον δ', οἶμαι, πάσης ἀρετῆς κύριος παιδεύων ἡμᾶς τὸ δεῖν γνωστικώτερον δι' ἀγάπην τὴν πρὸς θεὸν θ. καταφρονεῖν Clem.*str.*4.6(p.266.22; M.8.1252B); Christian contempt of death a sign of free will, Tat.*orat.*11(p.11.29; M.6.829A); **8.** as penalty for Christianity; suggested by devils to deter men from pursuit of truth, Just.*1apol.*44.12(M.6.396B); preventing philosophers from becoming Christians, Clem.*str.*6.8 (p.465.24; M.9.289A); in apologetic; men of all conditions have readily suffered for Christ, but never for Socrates, Just.*2apol.* 10.8(M.6.461A); or for pagan gods, id.*1apol.*25.1(365B); **9.** ref. moral conduct; remembrance of death preventing sin, Chrys.*exp. in Ps.*110:2(5.266E); id.*exp.in Ps.*48:18(5.221Dff.); ‡Nil.*Epict.*28(M. 79.1296A); Isid.Pel.*epp.*3.248(M.78.928A); promoting virtue, Gr.Naz. *carm.*1.2.31.3(M.37.911A); Jo.Clim.*scal.*6(M.88.796Bff.); Thdr.Stud. *epp.*2.134(M.99.1429B); but knowledge of date of death likely to lead to reliance on man instead of on God, Gr.Agr.*Eccl.*8.9(M.98. 1081A); and to delay in reception of baptism, Jo.Clim.*scal.*6(796A); **10.** of death personified as angel, *T.Abr.*B 9(p.114.5); cf.*T.Abr.*A 16(p.96.16); **11.** met., exeg. Apoc.20:13f. θ. [sc. εἶναι] τὴν γῆν παρὰ τὸ ἐν αὐτῇ κλίνεσθαι τὰ θνήσκοντα, ὅθεν καὶ χοῦς ἐκλήθη θάνατος ἐν ψαλμοῖς (Ps.21:15), εἰς χοῦν θ. κατῆχθαι εἰρηκότος Χριστοῦ Meth.*res.* 2.28(p.385.22; M.18.316C); exeg. Apoc.20:14–15 ὥσπερ γὰρ πόλις οἱ ταύτης οἰκήτορες λέγονται οὕτω καὶ θ. καὶ ᾅδης, οἱ τούτων αἴτιοι Andr.Caes.*Apoc.*64(M.106.424A).

B. fig.; **1.** of γνῶσις as λογικὸς θ., ἀπὸ τῶν παθῶν ἀπάγων καὶ χωρίζων τὴν ψυχήν Clem.*str.*7.12(p.51.18; M.9.500A); **2.** of death to sin; in gen. οἱ...συναποθανόντες τῷ Χριστῷ ἐν ἀγαθῷ θ. γεγόνασι· καὶ οἱ ἀποθανόντες τῇ ἁμαρτίᾳ τὸν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον ἀποτεθνήκασι θάνατον Bas.*hom.in Ps.*33(1.157D; M.29.385A); Cyr.*ador.*16(1.567B); baptism θ. καὶ τέλος λέγεται τοῦ παλαιοῦ βίου τὸ βάπτισμα ἀποτασσομένων ἡμῶν ταῖς πονηραῖς ἀρχαῖς Clem.*exc.Thdot.*77(p.131.8; M.9. 693D); ref. Col.3:5, cf.Or.*hom.12.3 in Num.*(p.102.24; M.12.663A); symbolized by immersion, Bas.*Spir.*35(3.29C; M.32.129C); Dion.Ar. *e.h.*2.3.7(M.3.404B); **3.** of spiritual death; **a.** in gen., as state of sinners, Herm.*sim.*6.2.3; *ib.*8.7.6; ref. fasting as a remedy, Ath.*virg.*6 (p.40.2; M.28.257B); also continence, *ib.*24(p.59.17; 280D); ὥσπερ γὰρ ἐν σαρκὶ τὸ τῆς αἰσθητῆς χωρισθῆναι ζωῆς προσαγορεύομεν θ., οὕτως καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὸν τῆς ἀληθοῦς ζωῆς χωρισμὸν θ. ὀνομάζομεν Gr. Nyss.*or.catech.*8(p.45.14; M.45.36B); cf.id.*Eun.*3(2 p.201.30; M.45. 797C); Isid.Pel.*epp.*3.252(M.78.932B); †Cyr.*hom.div.*14(5².415D); **b.** as state brought about by Fall, Just.*dial.*100.6(M.6.712A); κατὰ τὴν παράβασιν τοῦ Ἀδὰμ θ. αὐτοῦ καταψηφισαμένης τῆς τοῦ θεοῦ ἀγαθότητος, τοῦτο πρῶτον μὲν ὑπέστη κατὰ ψυχήν, τῶν νοερῶν αὐτῆς αἰσθητηρίων τῇ στερήσει τῆς ἐπουρανίου καὶ πνευματικῆς ἀπολαύσεως ἀπεσβηκότων αὐτῷ, καὶ νεκρῶν ὥσπερ γεγενημένων Mac.Aeg.*libert.ment.*26(M.34. 957D); θ. οὐχ ὁ κοινὸς μόνος τῶν μελῶν αὐτοῦ [sc. Adam] ἐκράτησεν, ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς παρακοῆς κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ εἰσβαλών Didym.*Rom.* 7:18(p.4.25); and ended by Inc., Ign.*Eph.*7.2; *Const.App.*7.39.3; **c.** as error or ignorance about God, Ign.*Smyrn.*5.1; τὸ...ἀγνοεῖν τὸν πατέρα θ. ἐστιν Clem.*str.*5.10(p.368.31; M.9.97A); id.*q.d.s.*7(p.164. 21; M.9.612B); **4.** of sin; **a.** in gen., Clem.*prot.*11(p.81.18; M.8.233B); id.*str.*4.3(p.253.17; M.8.1224C) cit. s. ἁμαρτητικός; cf.Meth.*res.*2.8 (p.344.5; M.18.305C); Gr.Naz.*or.*18.42(M.35.1041A); cf.*ib.*37.23(M.36. 308B); *Schol.*71 in Jo.Clim.*scal.*4(M.88.753C); **b.** ref. 'two ways', *Did.*1.1; δύο ὁδοὶ παρετέθησαν ἐνώπιον σοῦ, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θ. ... ὁ οὖν θ. ἐστιν ὁ κόσμος· ἡ δὲ ζωή ἐστιν ἡ δικαιοσύνη Ath.*virg.*18(p.53.15; M. 28.273B); *Const.App.*7.1.2,3; *ib.*7.18.1; v. ζωή; **c.** as diabolically instigated, Or.*comm.in Mt.*13.9(p.203.23ff.; M.13.1116C); ref. demons θανάτου νόμους τοῖς ἀνθρώποις παραδεδώκασιν Tat.*orat.* 15(p.17.4; M.6.840A); *ib.*14(p.15.15; 836B); **d.** as life of unregenerate man ὁ βίος ἡμῶν ὅλος ἄλλο οὐδὲν ἦν εἰ μὴ θ. *2Clem.*1.6; Mac.Aeg. *hom.*15.39(M.34.60D); **e.** ref. 'sin unto death' (cf. 1Jo.5:16) def. ἀνάγκη πρὸς θ. ἁμαρτίαν ἐκείνην εἶναι τὴν οὐκέτι δυναμένην συγχωρεῖσθαι, οἷα ἦν ἡ τοῦ Ἰούδα...ὅταν γὰρ ἐπὶ τοῖς διὰ βίου πᾶσιν ἀδικήμασιν ἀμετανόητός τις ἁλούς, ἐπαυξήσῃ τὴν κακίαν...τότε καὶ πρὸς θ. ἡ ἁμαρτία *cat.1Jo.*5:16f.(pp.142.31–143A); contrasted with other sins οὐ πᾶσα, ἀλλ' ἥν φησιν Ἰωάννης πρὸς θ. ἅμα δὲ καὶ διαστέλλει ὅτι τις ἁμαρτία θ. ἐστιν ψυχῆς, καί τις ἁμαρτία ἀσθένεια αὐτῆς Or.*Jo.*19. 4(3; p.313.19; M.14.549C); cf.id.*comm.in Mt.*12.35(p.149.3ff.; M.13. 1064A); Bas.*hom.*13.4(2.117A; M.31.432B); δέοντα δὲ αἱ μὲν κατ' ἄγνοιαν ἁμαρτίαι, οἱονεὶ ῥύπος τις οὖσαι...τοῦ ἐκ τῆς πλύσεως καθαρισμοῦ· αἱ δὲ πρὸς θ. ἁμαρτίαι τῶν ἑκουσίως ἐξαμαρτανόντων...δεόμεναι τῆς ἐν τῷ καύματι κρίσεως †Bas.*Is.*137(1.475B; M.30.341A); ἡ ἐν συγγνώσει μεγίστη ἁμαρτία, οἷον φόνος, μοιχεία, ἀνδρομανία, θάνατος ψυχῆς λέγεται Anast.S.*qu.et resp.*54(M.89.617A); μὴ πρὸς θ. μὲν ἁμαρτίαν λέγει τὴν ἐν ἀγνοίᾳ *ib.*(616C); ἢ πάλιν ἁμάρτημα πρὸς θ. ἐστιν ἡ εἰς τὸν θεὸν διαβαίνουσα, καὶ οὐκ εἰς τὸν ὁμοφυῆ ἄνθρωπον *ib.*(616D); ref. partic. sins θ. ... ζητούμενον εἴρηκεν τὴν μοιχείαν Clem.*paed.*2.10 (p.216.6; M.8.513B); unnatural vice, Jo.Clim.*scal.*15(M.88.885C);

*Schol.*17 *ib.*(908D); **5.** of eternal death, *Barn.*20.1; Herm.*sim.*6.3,4; θ. ... ἐν ἀθανασίᾳ Tat.*orat.*13(p.14.14; M.6.833A); Clem.*prot.*10(p.67.4; M.8.204A); θ. παρὰ θεοῦ ἐπελεύσεταί σοι αἰώνιος ἐν αἰσθήσει πικρῶς κολαζομένῳ *Const.App.*1.3.3; cf.*ib.*1.33.3; θ. ἀθάνατος· οὐδὲ γάρ ἐστι τῆς ἐκεῖ κολάσεως τέλος Chrys.*hom.5.4 in Jo.*(8.41A); cf.id. *exp.in Ps.*48:15(5.218B); Cyr.*Jo.*6(4.573C); τοῦ...δευτέρου [sc. θ.], τῆς εἰς γέενναν ἐκπομπῆς Andr.Caes.*Apoc.*59(M.106.408B); ἵνα ὁ Χριστὸς ἀπὸ τοῦ νοητοῦ θ. τῆς κατακρίσεως ῥύσηται ἡμᾶς *cat.2Cor.*4:11(p.377.17); **6.** of Devil, cf.Or.*hom.9.11 in Lev.*(p.439.15; M.12.524B); id. *hom.12.3 in Num.*(p.103.3; M.12.663B); opp. God who is life διὸ καὶ τὸ ἀρχέγονον κακὸν ὁ διάβολος καὶ ὁ θ. λέγεται καὶ εὑρετὴς θ. Gr.Nyss.*Eun.*8(2 p.202.2; M.45.797C).

II. *pestilence*, *Pss.Sal.*7.4.

***θανατοφθόρος**, *corrupting by death*, Germ.CP *or.*8(M.98.361C) cit. s. κατάπτωσις.

θανατοφόρος, *bringing death, fatal*, Bas.Sel.*v.Thecl.*2.20(M.85.601D).

θανατ-όω, *put to death*; **1.** physically; ref. divine appointment of time of Christ's death, Just.*dial.*102.2(M.6.713B); ref. purpose of Inc. ἵνα θανατωθεὶς σαρκί, ζωοποιήσῃ πάντας Ath.*Ar.*1.44(M.26.104C); Christol. σαρκὶ θανατωθέντα...καὶ οὐ...θεότητι ‡Ath.*serm.fid.*27(p.24; M.26.1281A); of Christians ~οῦνται, καὶ ζωοποιοῦνται *Diogn.*5.12; ~ούμενοι χαίρομεν Just.*dial.*46.7(576C); **2.** spiritually ἐπιθυμίαι πονηραὶ...θ. τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ Herm.*mand.*12.2.2; Clem.*q.d.s.*18(p.171.23; M.9.624A); πειράζει [sc. Devil], ἵνα τοὺς πειθομένους...θ. Dion.Al.*fr.*(p.252.7); of sin killing soul, Mac.Aeg. *hom.*1.7(M.34.457B); also preoccupation with temporal things, Max. *ambig.*(M.91.1132B); ref. restoration of spiritually dead through Christ, Ath.*inc.et c.Ar.*5(M.26.992A); by means of penance, Dion. Ar.*ep.*8.1(M.3.1088A); **3.** of destruction of evil; Devil being killed through Cross, Just.*dial.*94.2(M.6.700B, v.l. σταυροῦσθαι for τοῦ σταυροῦ ~οῦσθαι); ‡Ath.*serm.fid.*13(p.9; M.26.1269C); ref. slaying of 'old man' in baptism ἀγκιστρεύει...σε Ἰησοῦς...ἵνα θανατώσας ζωοποιήσῃ Cyr.H.*procatech.*5.

θανατώδης, *deadly* θ. εἰσὶν αἱ ἐπιθυμίαι αὗται [sc. αἱ πονηραί] Herm.*mand.*12.2.3; θ. διαλύσεις...τὰς ἁμαρτίας εἶναι νομίζετε *Clem. ep.Petr.*14(M.2.49B).

θάπτ-ω, *bury* οὐ...ἐστιν...τεθαμμένον, ὃ οὐκ ἐγερθήσεται *Agraph.*(p.72); ref. Is.57:2, interpreted of Christ's burial, Just.*dial.*118.1(M.6.749B); ref. Jer.20:6, Rom.6:4 ὁ ἐναντίως διακείμενος τῷ συνθάπτεσθαι τῷ Χριστῷ οὗτος ἐν Βαβυλῶνι ~εται. ἔστι γὰρ καὶ ταφῆναι μετὰ Χριστοῦ καλῶς διὰ τοῦ βαπτίσματος Or.*hom.19.14 in Jer.*(p.172.23; M.13.493C).

θαρραλέως, *confidently* οὐ δειλιῶν [sc. Christ before Passion]... ἀλλὰ θαρραλεώτατα ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ἵν' οὕτως εἴπω, ἀποδυόμενος Or. *Jo.*32.33(15; p.466.10; M.14.805C).

θαρσαλέος (θαρραλέος), **1.** *confident* μόνος θ. ὁ γνωστικός Clem. *str.*7.11(p.47.11; M.9.492A); ref. Christ's agony ἵνα...θ. τὸν ἄνθρωπον πάλιν πρὸς τὸν θάνατον κατασκευάσῃ Ath.*Ar.*3.57(M.26.441C); **2.** *inspiring confidence* τὰ θ. (τουτέστι τὰ ἀγαθά) Clem.*str.*7.11(p.46.29; M.9.489B).

θαρσ-έω (θαρρέω), **1.** *have courage*; unnecessary for 'gnostic' who is beyond fearing, Clem.*str.*6.9(p.467.22; M.9.293A); **2.** *have confidence in* τῷ παντοκράτορι καὶ τῷ κυρίῳ ~οῦντες ἀντιπολιτευόμεθα ταῖς ἀρχαῖς *ib.*4.7(p.269.24; M.8.1260A); id.*prot.*12(p.85.25; M.8.244A); Ath.*decr.*2(p.2.22; M.25.420A); *M.Thdot.*3(p.141.21); c. εἰς, *M. Artem.*41(p.72.32); Thdt.*Jer.*4:29(2.436); Jo.Mal.*chron.*15 p.379(M.97.564B); **3.** *trust*; pass., Cyr.*ep.*1(p.12.12; 5[2].4C); **4.** *make bold*; of Christians who must live good lives before they can venture to say 'Our Father', Gr.Nyss.*or.dom.*2(p.42.37; M.44.1148A); **5.** *say boldly*, Jo.Clim.*scal.*4(M.88.684C); Jo.Mal.*chron.*18 p.493(M.97.713B); **6.** *confirm, reinforce* θ. τὴν βουλήν Eustrat.*v.Eutych.*24(M.86.2301C); Niceph.Ur.*v.Sym.*108(M.86.3088C); **7.** *entrust*; pass., ref. the secret of the last day μὴ θαρρηθέντες τὸ μυστήριον Cyr.*resp.*4(p.585.19; 6[2].382E); id.*ep.*78(5[2].211A); Thdt.*qu.52 in 4Reg.*(1.544); c. infin., id. *ador.*13(1.459C); **8.** *confide*, Nil.*epp.*2.158(M.79.276B); Chrys.*hom.2.1 in 2Thess.*(11.516B); ref. Jo.15:15 πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρὸς ἀπήγγειλα ὑμῖν· τουτέστιν, ἐθάρρησα ὑμῖν id.*hom.7.6 in 1Cor.*(10.58E); Jo.Mosch.*prat.*193(M.87.3073B); *ib.*219(3109D); *Mir.Geo.*8(p.95.4).

θαρσήεις, *confident*, Nonn.*par.Jo.*12:35(M.43.856C); *ib.*7:7(805B).

θαρσηρός, *confident, courageous*, Ephr.3.252B.

***θαρσοποιέω**, *encourage*, *M.Seb.*5(p.175.16); ‡Ath.*proph.*2(M.28.1068A); †Gregent.*disp.*(M.86.652A).

θάρσυνος, *confident*, †Apoll.*met.Ps.*7:2(M.33.1320A).

***θατεράληπτος**, *able to be caught by other means* ἄλλους δ' ὁ πονηρὸς δαίμων...θατεραλήπτους εὑρὼν ἐσφετερίζετο Eus.*h.e.*3.27.1(M.20.273A).

θάτερος, **1.** *each* of two, Eus.*h.e.*5.15(M.20.464A); **2.** *both* οἱ θ. Gel.Cyz.*h.e.*2.21.26(M.85.1289A); **3.** *the other*; of three, *ib.*2.22.12 (1293A); **4.** prob. f.l. for θᾶττον, Sophr.H.*or.*7.9(M.87.3326D).

θατέρως, *in one way or another*, Epiph.*haer.*61.1(p.382.1, v.l. κατὰ θάτερον M.41.1041B).

θαῦμα, τό, A. *wonder*, ref. God and his works; of his approach to the soul, Clem.*str.*2.2(p.115.21; M.8.936A); of redemption ὦ θ. μυστικοῦ id.*prot.*11(p.79.4; M.8.228C); ref. Christ as spiritual food, id.*paed.*1.6(p.115.10; M.8.300B); regeneration (Gnost.) θ. θαυμάτων Hipp.*haer.*5.8(p.92.18; M.16.3143C); ref. a cure, Gr.Naz.*or.*8.18(M.35.812A).

B. *trick* τί θαυμάτων ἀπάτη διασκεδάζεις τὸ ἔθνος; ‡Chrys.*Steph. protomart.*1.1(8.18C); ref. stage performances μὴ τοῖς διαβολικοῖς θ. τὸν διάβολον θεραπεύοντες, τοῦ διαβόλου γενώμεθα σύγκληροι Bas.Sel. *or.*27.2(M.85.316A); of magical performances, Ath.*inc.*48.3(M.25.181D).

C. *admiration* ἀπελθόντες ὥστε αὐτὸν δῆσαι, ἀπανῆλθον δεθέντες τῷ θ. Chrys.*hom.52.1 in Jo.*(8.304B).

D. *miracle*; **1.** in gen., *M.Polyc.*15.1; Or.*fr.61 in Jo.*(p.533.14); Thdr.Heracl.*Is.*1:2(M.18.1309B); Gr.Naz.*or.*18.13(M.35.1001Dff.); Chrys.*hom.2.3 in 1Tim.*(11.560C); Evagr.*h.e.*1.14(p.24.23; M.86.2461A); Jo.Mosch.*prat.*125(M.87.3108A); as being above the natural order, Gr.Nyss.*or.catech.*24(p.91.7; M.45.64C); νόμῳ θαύματος, ἀλλ' οὐ λόγῳ φύσεως Leont.B.*Nest.et Eut.*2(M.86.1321B); **2.** effects; faith and hope, Cyr.*hom.pasch.*18.4(5[2].244D); effects being permanent, unlike those of human marvels, Isid.Pel.*epp.*1.397(M.78.405A); **3.** ref. Christian attitude to miracles; not to be expected, Chrys. *hom.35.3 in Jo.*(8.206A); ἐν τοῖς μακαρισμοῖς...οὐδαμοῦ τοὺς τὰ θ. ποιοῦντας τίθησιν, ἀλλὰ τοὺς βίον ἔχοντας ὀρθόν id.*compunct.*1.8(1.137A); ἐρωτᾷς τὸν τρόπον τῶν τοῦ θεοῦ θ.; εἰ ἐφικτὸν ἦν ἡμῖν τὸ ἀκατάληπτον τοῦ λόγου, οὐκ ἦν θ., ἀλλὰ κατὰ φύσιν πρᾶγμα Thdot. Anc.*hom.*2.4(p.75.26; M.77.1373B); tales of miracles beneficial to soul, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo.*20(M.87.3480C); **4.** as wrought by God; in OT, Gr.Naz.*or.*13.1(M.35.853A); Chrys.*hom.14.3 in Mt.*(7.181B); of virgin birth, Ath.*inc.*20.4(M.25.132B); cf.*ib.*33.3(153A); Amph. *hom.*1.3(M.39.40C); **5.** as wrought by Christ τῶν ἔργων τὰ θ. Eus. *h.e.*1.2.23(M.20.65B); Ath.*inc.*38.5(M.25.161D); by his divinity, *ib.* 49.4(184C); Chrys.*hom.26.2 in Mt.*(7.315C); Isid.Pel.*epp.*1.393(M.78.404B); Nonn.*par.Jo.*2:7(M.43.761A); as proof of divinity, Or. *fr.94 in Jo.*(p.558.3); Gr.Nyss.*or.catech.*11(p.57.18; M.45.44B); ἤρκει ...μόνα τὰ θ. ἐκφαίνειν τὴν ἄναρχον καὶ ἀπροσδεῆ αὐτοῦ θεότητα Didym.*Trin.*3.17(M.39.876B); which did not convince Pilate and Jews, Chrys.*hom.86.2 in Mt.*(7.814A); gospels vary in number of miracles recorded, *ib.1.2*(6A); fact that miracles were wrought instantaneously a proof of their supernatural character, id.*hom. 35.3 in Jo.*(8.205D); ψευδῆ εἰσι καὶ ἀπόβλητα τὰ λεγόμενα παιδικὰ θ. τοῦ Χριστοῦ *Schol.* in Anast.S.*hod.*13(M.89.229B); **6.** of miracles of saints; in gen., Eus.*h.e.*6.9.1(M.20.537C); Ath.*v.Anton.* 83(M.26.960B); Bas.*Spir.*74(3.62D; M.32.205C); Thdt.*h.e.*1.7.4(3.755); *ib.*1.24.7(807); wrought by God in saints, Ath.*v.Anton.*58(928B); τοιαύτη τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ἡ δύναμις, μᾶλλον δὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐνεργοῦντος ἐν ἐκείνῳ τὰ θ. Gr.Nyss.*v.Gr.Thaum.*(M.46.932C); of apostles, *A.Mt.*7(p.225.1); *A.Phil.*37(p.18.5); *ib.*74(p.29.10); Eus. *h.e.*2.1.7(M.20.136C); Chrys.*hom.4.2 in Eph.*(11.54E); ref. Ac.3:6 ἐκ τοῦ θ. ἀναγκαία ἡ παραδοχὴ τῆς θεότητος τοῦ μονογενοῦς τοῖς ὁρῶσιν ἐγίνετο †Bas.*hom.in Ps.*115(1.371C; M.30.104B); of prophets, Gr. Nyss.*v.Gr.Thaum.*(M.46.932D); **7.** of miracles of Christians in gen.; ref. Heb.6:5 δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος. τίνας...; ἢ τὸ θαύματα ἐπιτελεῖν, ἢ τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος Chrys.*hom.9.3 in Heb.*(12.96B); as done through faith, id.*comm.inGal.*3:5(10.697C); θαυμάτων ἐδεξάμεθα χάρισμα, καὶ ἀπιστίαις αὐτὸ παρωσάμεθα Isid.Pel.*epp.*1.250(M.78.333C); **8.** ref. miracle-working images; of BMV, Evagr. *h.e.*5.18(p.213.23; M.86.2828C); of Christ, Thdr.Stud.*antirr.*2.19(M.99.365D); **9.** of miracles wrought by Devil and the wicked, Eus.*h.e.*7.17(M.20.680A); εἰ δὲ φαίη τις, τί οὖν συνεχώρει ὁ θεὸς τοῖς ἀναξίοις τὰ θ., φαίην ἐγώ· ὅτι διὰ τὴν δόξαν οἰκείου ὀνόματος ἐπλήρου τὰς θεοσημείας ὁ κύριος, καὶ τῶν δαιμόνων κωλύων ἐπιβουλάς, καὶ ὁδὸν τῷ εὐαγγελίῳ ὁμαλίζων ἀπρόσκοπον Isid.Pel.*epp.*1.145(M.78.280C); and by heretics, Leont.H.*monoph.*testimonia(M.86.1896cf.).

***θαυμασία, ἡ**, *wonder*, Jo.Mosch.*prat.*195(M.87.3080C).

θαυμάσιος, *wonderful, admirable*; **1.** of holy persons ὁ θαυμασιώτατος Πολύκαρπος *M.Polyc.*5.1; *ib.*16.2; τοὺς θ. προφήτας Or.*Jo.*20.39 (36; p.377.2; M.14.656A); οἱ θ. ἀπόστολοι id.*hom.19.13 in Jer.*(p.169.12; M.13.489A); ὁ θ. Μωσῆς Eus.*d.e.*1.3(p.16.25; M.22.37B); Ἀβδιοῦ τὸν θ. Thdt.*Abd.*proem.(2.1450); **2.** iron. of heretics, Hipp.*haer.*5.8

(p.89.5; M.16.3139B); **3.** as complimentary title, Bas.*ep*.313(3.444B; M.32.1061B); *ib*.215(323B; M.789D); Marc.Diac.*v.Porph*.63; **4.** neut. as subst., *wonder, marvel*; of works of God, *T.Sym*.6.7; Herm. *vis*.4.1.3; *A.Petr.et Paul*.26(p.190.4); ἡ τοῦ θεοῦ σοφία, ἡ διὰ τῶν ἐναντίων θαυματουργήσασα τὰ μεγάλα θ. Gr.Nyss.*hom.8 in Cant*.(M.44.948C); of divine miracles, *A.(Pass.)Petr.et Paul*.20(p.136.12); τὰ θ. τοῦ Ἰησοῦ *A.Andr.et Mt*.11(p.78.5); Jo.Mosch.*prat*.75(M.87.2928C); of miracles worked by apostles, *A.Jo*.42(p.172.1); *A.Phil*.12(p.6.22); *A.Petr.et Andr*.2(p.118.5).

θαυμασιότης, ἡ, 1. *astonishment*, Clem.*str*.2.8(p.132.26; M.8.973A); **2.** *wonderful nature, wondrousness*; of Christ, Or.*engast*.7(p.290.26; M.12.1024A); *cat.Lc*.22:43(p.159.28); as complimentary title, Chrys.*ep*.20(3.606D); Marc.Er.*opusc*.7.11(M.65.1088A); Firm. *ep*.1(M.77.1481A); Thdt.*ep*.8(4.1067); τῆς ὑμετέρας θ. *ib*.125(1210).

***θαυμασιόω**, *amaze, astound*, Eus.*d.e*.3.5(p.131.26; perh. error for θαυμαστόω M.22.221D).

θαυμασμός, ὁ, *wonder*, Just.*dial*.100.1(M.6.709A); Clem.*str*.1.2(p.13.24; M.8.709A); Or.*Cels*.proem.(p.52.8; M.11.644C); id.*Jo*.2.34(28; p.92.2; M.14.173C); Didym.*Ac*.10:10(M.39.1677A) cit. s. ἔκπληξις; Chrys.*hom.4.4 in Eph*.(11.31A).

θαυμαστικός, 1. *astonishing*, †Bas.*Is*.46(1.415D; M.30.205C); **2.** *expressing astonishment* θ. ... φωνή Gr.Nyss.*hom.8 in Cant*.(M.44.948A).

θαυμαστικῶς, 1. *in astonishment, wonderingly*, Or.*Jo*.32.18(11; p.457.13; M.14.792C); θ. φησι πρὸς αὐτήν Gr.Nyss.*hom.3 in Cant*.(M.44.816A); **2.** *wonderfully* τὸν νόμον θ. ἐξέλαβεν Chrys.*comm.in Gal*.5:23(10.722D).

***θαυμαστοθέατος**, *wonderful to behold*, Jo.D.*hom*.5(M.96.652D).

θαυμαστός, 1. *wonderful*; of God, *1Clem*.60.1; Herm.*mand*.12.4.2; τὸ...θ. ὄνομα αὐτοῦ id.*sim*.9.18.5; of Messiah ὁ θ. *Dial.Ath.et Zacch*.28(p.21); of divine works, *1Clem*.35.1; ἡ ἐπαγγελία τοῦ Χριστοῦ...θ. *2Clem*.5.5; in OT, Chrys.*hom.14.3 in Mt*.(7.181B, v.l. θαύματα Gaume); ἀνάστασις...θ. Cosm.Ind.*top*.2(M.88.121C); πᾶσα... πρᾶξις...τοῦ Χριστοῦ...θ.· ἀλλὰ πάντων ἐστὶ θ. ὁ τίμιος αὐτοῦ σταυρός Jo.D.*f.o*.4.11(M.94.1128D); of virtues θ. ἐστιν ἡ ἀγάπη *1Clem*.50.1; θ. ... ἡ παρθενία Meth.*symp*.1.1(p.7.9; M.18.36B); exeg. Is.5:2 ἡ καλουμένη Σωρήκ, ἐκλεκτή τις οὖσα καὶ θ. Or.*hom.12.1 in Jer*.(p.86.28; M.13.377D); iron., of error τῆς θ. φιλοσοφίας Hipp.*haer*.4.15(p.49.6; M.16.3083A); *ib*.27.1(p.53.20; 3090A); Eus.*Marcell*.1.1(p.9.5; M.24.729B); **2.** *admired*, Chrys.*hom.24.1 in Mt*.(7.300B).

***θαυμαστοτόκος**, *bringing forth marvels*; of body of BMV, Jo.D. *hom*.9.13(M.96.740C).

θαυμαστ-όω, 1. *magnify, make wonderful* or *admirable*, ref. God's action in saints ὑπὸ θεοῦ τεθαυμαστωμένοι οἱ ὅσιοι Eus.*Ps*.4:4(M.23.108A); *ib*.15:3(156C); αἱ κατ' εἶδος ἀρεταί, ἃς θ. ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις Ath.*exp.Ps*.15:3(M.27.101B); Ephr.3.184F; Gr.Nyss.*or.catech*.40(p.162.21; M. om.); Didym.*Ps*.15:3(M.39.1228B); Chrys.*exp.in Ps*.4(5.16B); Cyr.*Ps*.15:3(M.69.808C); Thdt.*Ps*.4:5(1.631); in Christ πῶς ...οὐκ ἐθαυμάστωσεν ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ πληρώσας προφητείας, παραδόξων δυνάμεων γενομένων δι' αὐτοῦ...καὶ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν; Didym.*Ps*.4:4(M.39.1165D); **2.** *declare wonderful* or *admirable*; ref. God as praised by men, †Bas.*bapt*.1.2.5(2.633A; M.31.1533C); ~ῶν μετ' ἐμοῦ τὸ ἔλεός σου ‡Nil.*narr*.7(M.79.685A); hence **3.** pass., *be admired*, Mac.Aeg.*hom*.45.2(M.34.788A); Chrys.Herm.*2.3 in 1Thess*.(11.437B).

θαυμαστῶς, 1. *wonderfully*, Herm.*vis*.3.4.1; id.*sim*.5.5.4; θαυμαστότατα λέγων ὁ Πέτρος Gr.Naz.*ep*.20(M.37.53C); **2.** *with astonishment*, Herm.*vis*.1.1.3.

***θαυματογραφία, ἡ,** *account of miracles*, Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.67(M.87.3652D).

***θαυματολογία, ἡ,** *collection of marvels*, Synes.*Dion* 5(p.248.5; M.66.1128B).

***θαυματολόγος, ὁ,** *narrator of marvels*, Eus.*Hierocl*.19(524C; M.22.825C).

θαυματοποι-έω, 1. *juggle*; met., of Eunomius ὥσπερ τις τῶν ἐπὶ σκηνῆς ~ῶν Gr.Nyss.*Eun*.1(1 p.25.6; M.45.253A); **2.** *perform miracles*, ref. Elijah and the rain τόν...Ἰωάννην τοιοῦτον μέν τι θαυματοποιῆσαι οὐδὲν ἡ θεία φησὶν ἱστορία id.*virg*.6(p.279.14; M.46.349C).

θαυματοποιΐα, ἡ, 1. *working of miracles* ἡ θ. τῶν ἐν Αἰγύπτῳ σημείων Gr.Nyss.*hex*.11(M.44.73C); **2.** *miracle*, Eus.*Hierocl*.35(534D; M.22.848C); Bas.*hom*.11.4(2.93E; M.31.377C).

θαυματοποιός, 1. *wonder-working* ὁ...θ. τοῦ θεοῦ λόγος Ath.*gent*.44(M.25.88C); **2.** as subst.; **a.** *juggler*, Clem.*str*.7.11(p.47.25; M.9.492B); **b.** *worker of miracles*, Iren.*haer*.1.13.2(M.7.581A); Hipp. *haer*.6.40(p.171.19; M.16.3258C); *Const.App*.8.1.15; μηδεὶς ὑμῶν ἐπαιρέσθω κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, κἂν...θ. *ib*.8.1.17; Anast.S.*hod*.7(M.89.113C).

θαυματουργ-έω, 1. *work wonderfully*; of God in Creation, Gr.Naz. *or*.32.9(M.36.184C); of divine wisdom, Gr.Nyss.*hom.8 in Cant*.(M.44.948C); of Christ ὅσα ὁ σωτὴρ...ἐθαυματούργησε Const.*or.s.c*.15 tit.(p.152.13; M.20.1276B); ὁ θεὸς λόγος γέγονεν ἄνθρωπος, οὐ μεταβληθεὶς τὴν φύσιν, ἀλλὰ ~ήσας τὴν ἕνωσιν Thdot.Anc.*exp.symb*.2(M.77.1317A); τεθαυματούργηκεν ὡς θεός Cyr.*Is*.3.3(2.458E); **2.** *work miracles*; of God, Diod.*Ps*.82:18(M.33.1616B); Chrys.*hom.18.1 in Rom*.(9.631E); so acting when human resources are at an end, id. *ep*.1.1(3.528D); of Christ, id.*hom.42.2 in Jo*.(8.250D); μὴ νομίσητε ὅτι τότε ἐθαυματούργησε, νῦν δὲ οὐ θ. id.*hom.33.3 in Heb*.(12.306C); Cyr.*Lc*.11:57(M.72.721D); id.*Ps*.46:4(M.69.1053A); ἀπαθεῖ δὲ θεότητι διὰ σαρκὸς ~ῶν ‡Hipp.*Ber.Hel*.2(p.322.31; M.10.833B); beginning at 30, the age of manhood, Leont.B.*Nest.et Eut*.2(M.86.1336A); Sophr.H.*ep.syn*.(M.87.3177D); of H. Ghost διὰ τοῦτο ἐκεῖνο συγχωρεῖ [sc. ὁ...Χριστός] ~εῖν, ἵνα μάθωσιν αὐτοῦ τὴν ἀξίαν Chrys.*hom.78.3 in Jo*.(8.461D); of Christians: apostles, *ib.42.3*(251C); id.*hom.4.2 in 2Thess*.(11.453D); πῶς...ἔμελλον ~εῖν, τὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριν οὐδέπω ἔχοντες; id.*hom.4.5 in Ac.princ*.(3.89C); and their successors, Thdt.*Heb*.2:2(3.555); apostles and martyrs, CCP(553) *act*.8 ap.Evagr.*h.e*.4.38(p.189.23; M.86.2780A); of the wicked, Chrys. *hom.24.1 in Mt*.(7.299E); οὐδὲ ἡ τῶν σημείων ἐπίδειξις ὀνίνησί τι τὸν ~οῦντα ἀρετῆς χωρίς *ib*.(300A); of images μή τις εἴπῃ, τίνος ἕνεκεν αἱ παρ' ἡμῖν εἰκόνες οὐ θ.; πρὸς ὃν ἀποκρινούμεθα, ὅτι...τὰ σημεῖα τοῖς ἀπίστοις οὐ τοῖς πιστεύουσιν CNic.(787)*act*.4(H.4.184A); **3.** *work miraculously*; of God, Diod.*Ps*.92:4(M.33.1626D); ἐπὶ τῶν ἀποστόλων ...τοιαῦτα ἕτερα ἐθαυματούργησε διὰ πάντων Chrys.*hom.15.1 in Rom*.(9.594D); ref. Christ τοσαύτη παρ' ἐμοὶ δυνάμεως περιουσία, ὡς καὶ ἑτέρους δύνασθαι ποιεῖν ταῦτα ~εῖν id.*hom.57.3 in Mt*.(7.579C); μὴ ...ζήτει λόγον τῶν ὑπὲρ λόγον γενομένων καὶ ~ηθέντων ἐκ δυνάμεως θεϊκῆς Thdot.Anc.*exp.symb*.4(M.77.1320A); ref. Inc., *ib*.14(1333A); of H. Ghost, Thdt.*Trin*.26(M.75.1185A); id.*h.rel*.proem.(3.1106); of saints, Gr.Naz.*or*.24.17(M.35.1189B); Euthal.Diac.*Ac*.proem.(M.85.636A); Chrys.*hom.26.3 in 2Cor*.(10.621B); Thdt.*h.e*.4.18.12(3.979); Evagr.*h.e*.2.3(p.40.30; M.86.2493B); **4.** pass., *be miraculously changed* into, Proc.G.*Gen*.16:1(M.87.349C); ὕδωρ...νέκταρ ~εῖται Geo.Pis.*hex*.1795(M.92.1573A).

θαυματούργημα, τό, *miracle, marvel*; wrought by God, Cyr.H.*ep.Const*.3(M.33.1168B); *ib*.6(1172B); in OT, Cyr.*Is*.4.2(2.583E); by Christ, *Anaph.Pil*.A 5(p.439); Chrys.*hom.8.9 in Eph*.(11.68A); Leont.B.*Nest.et Eut*.2(M.86.1336A); ‡Chrys.*hom*.9(13.235D) but cf. Gr.Ant.*bapt*.2.7(M.88.1877C δημιουργήματα); by saints, Elijah and Elisha, Ast.Am.*hom*.10(M.40.328B); S. Nicholas, Jo.Mon.*hymn.Nic. Myr*.8(M.96.1389A).

θαυματουργία, ἡ, 1. *working of wonders*; ref. God in nature, Eus. *l.C*.1(p.197.22; M.20.1321B); λέγε...ἑκάστην ὑπόθεσιν ἐκ θεοῦ γεγονυῖαν, πόσην ἔχει τὴν θ. Epiph.*haer*.64.66(p.508.12; M.41.1185A); **2.** *wonder, marvel* τὰς σὰς θ. ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ἐξηγοῦμαι Or.*Ps*.72:28(p.97); ref. blessed in heaven τὰς θ. ὁρῶσιν Mac.Aeg.*hom*.17.4(M.34.625C); **3.** *working of miracles*; of God, Epiph.*haer*.66.82(p.124.13; M.42.160A); Ammon.*Ac*.27:24(M.85.1601A); Diod.*Ps*.82:18(M.33.1616B); εὐαγγελικῆς θ. Epiph.*haer*.51.16(p.273.4; M.41.920C); Chrys.*hom.77.2 in Jo*.(8.453E); denial that Christ's θ. is of same order as that of holy men, Leont.H.*Nest*.1.19(M.86.1480D); c. genit. ἡ τῶν σημείων θ. Chrys.*hom.62.1 in Mt*.(7.619C); *ib.37.4*(420B); τὰς...τῶν σημείων ἐργασάμενος θ. Gel.Cyz.*h.e*.2.24.25(M.85.1304C); **4.** *miracle*; of God δυνατὸς ταῖς θ. ‡Ath.*Apoll*.2.18(M.26.1164C); Ammon.*Ac*.16:29(M.85.1560C); Jo.Mosch.*prat*.79(M.87.2937B); of Christ, Eus.*d.e*.1.1(p.3.29; M.22.17A) al.; ὁ Χριστὸς ταῖς ἀναγράπτοις θ. πρὸς πίστιν τῶν ὁρώντων κεχρημένος τὰ καινὰ τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας αὐτοῦ μαθήματα συνεστήσατο *ib*.3.2(p.97.26; 169C); ‡Tit.Bost.*palm*.1(M.18.1265B); Chrys.*hom.53.2 in Mt*.(7.540B); τοὺς δὲ λέγοντας, ὅτι οὐ χρὴ κοινοποιεῖν τὴν σάρκα τῇ θεότητι τοῦ μονογενοῦς, οὐδὲ τὴν θεότητα τῇ σαρκὶ ἐν ταῖς θ. ... φαμὲν διημαρτηκέναι τῆς ἀληθείας Cyr.*resp*.20(p.586.2; 6².390A); †Gr.II Papa *ep.Leon*.1(H.4.5C); of Christians, *A.Jo*.16(p.160.20); Thdt. *Rom*.1:4(3.15); id.*h.e*.1.23.9(3.805); of Elijah, Bas.Sel.*or*.10.2(M.85.141B).

***θαυματουργικός**, *miracle-working*, Jo.Clim.*scal*.26(M.88.1033B).

θαυματουργός, 1. *working miracles*; of God, ‡Meth.*palm*.3(M.18.388C); ἡ θ. τοῦ Χριστοῦ δύναμις Eus.*h.e*.3.24.3(M.20.264C); θ. τοῦ Χριστοῦ εἰκόνι *A.Thadd*.5(p.275.18n.); θ. ... τοῦ σωτῆρος ἡ σάρξ Proc.G.*Is*.6:6–13(M.87.1940B); **2.** as subst.; **a.** *worker of miracles*; of Christ, Gr.Naz.*carm*.1.2.24.326(M.37.813A); Chrys.*hom.67.1 in Mt*.(7.662B); Vict.*Mc*.4:1(p.301.25); of Gr. Thaum., Gr.Nyss.*v.Gr.*

Thaum.(M.46.893A); Thdr.Lect.*h.e.*2.54(M.86.209B); †Gr.II Papa *ep.Leon.*2(H.4.13D); of saints, *ib.*; Thphn.*chron.*p.16(M.108.17A); **b.** *conjuror, magician*; ref. accusation that Christ did miracles like a magician, Eus.*d.e.*3.5(p.131.25; M.22.221D); in gen., Geo.Pis. *Pers.*2.310(M.92.1231A).

θέα, ἡ, 1. *contemplation, vision*; **a.** ref. etym. of *θεός*: *ἐκ τῆς θ., τὴν θεότητα παρωνομάσθαι* Gr.Nyss.*tres dii*(M.45.125D); **b.** of angels' contemplation of God according to the capacities of their various orders, Dion.Ar.*e.h.*4.3.5(M.3.480B); **c.** of vision of God by men; as end of human nature, Clem.*prot.*10(p.72.28; M.8.216A); but fully attained by few, id.*str.*5.1(p.330.8; M.9.17A); because transcended by the divine *δι' ἀβλεψίας...ἰδεῖν...τὸ ὑπὲρ θ.* Dion.Ar.*myst.*2(M.3.1025A); ref. divinity of Christ *τῆς ὑπὲρ θέαν...ὄψεως* Jo.D.*hom.*1.7 (M.96.557A); of prophet's vision of Christ through H. Ghost, Or. *Jo.*6.3(2; p.109.23; M.14.204A); prophetic visions of God, Ath.*hom. in Mt.11:27*(M.25.217D); obtained through Son, Clem.*exc.Thdot.* 12(p.110.24; M.9.661C); by prayer, virtue, knowledge of Son, id.*str.* 6.12(p.483.11; M.9.324B); love, Or.*schol.in Cant.*5:6(M.17.273C); vision producing lasting pleasure, Clem.*paed.*2.1(p.160.6; M.8.393A); making soul glorious, Or.*Jo.*32.27(17; p.472.33; 817A); **2.** *appearance, aspect*, of risen Christ *ἐν καινῇ θ.* ‡Gr.Naz.*Chr.pat.*2451(M.38. 328A); **3.** *spectacle, show*; of gladiatorial shows forbidden to Christians because of human death involved, Athenag.*leg.*35.2 (M.6.969A); Iren.*haer.*1.6.3(M.7.508B); of theatrical shows forbidden because occasions of sin, Clem.*paed.*3.11(p.278.20ff.; M.8.653Bf.); *ἀπέχεσθε...πάσης θ. δαιμονικῆς Const.App.*2.62.4.

θεαγωγία, ἡ, *evocation of deities ὅσα περὶ μαντείας, θ., ψυχαγωγίας, ἄστρων δυνάμεως, τερατεύονται* Gr.Naz.*or.*27.10(M.36.25A); performed by Apollonius of Tyana, Bas.Sel.*v.Thecl.*1(M.85.540D).

***θεάδελφος, ὁ,** *brother of God*; of S. James, Sophr.H.*nativ.* (p.508.12).

***θεαδής,** *pleasing God τὸ δὲ θεοειδεῖς* [v.l. *θειώδεις*] *τῷ θεῷ αὐτοὺς ἀρέσκειν, οἷον θεαδεῖς* [v.l. *θεοαδεῖς*] *ὄντας, ἅδειν γὰρ τὸ ἀρέσκειν* Oecum.*Apoc.*9:17(p.118).

***θεαθέν,** *by sight*, †Jo.D.*B.J.*9(M.96.929A).

θεαίτητος, *asked of God*, tr. name Samuel, Thdt.*qu.6 in 1Reg.* (1.358).

θέαμα, τό, *spectacle, sight*;

A. in gen.; **1.** *visible object*, exeg. Pr.8:22 *ὁδὸς δὲ σωματικόν τί ἐστι θ., ἥτις ἐστὶν ὁ κυριακὸς ἄνθρωπος* †Ath.*exp.fid.*4(M.25.205C); **2.** *public spectacle φεῦγε καὶ τὰς ἱπποδρομίας, τὸ ἐμμανὲς θ. καὶ ψυχὰς ἐκτραχηλίζον* Cyr.H.*catech.*19.6; *φεύγετε δὴ καὶ τὰ ἀπρεπῆ τῶν θ., τὰ θέατρά φημι καὶ τὰς Ἑλληνικὰς πομπάς Const.App.*2.62.2; *θέατρον... ἔνθα ἀσελγῆ θεάματα καὶ ἀκούσματα* Chrys.*hom.1.1 in Ac.princ.* (3.51D); **3.** *spectacle of horror κοινὸν τῶν ἐθνῶν τῆς ἀπανθρωπίας θ. Ep.Lugd.*ap.Eus.*h.e.*5.1.37(M.20.421C); ‡Gr.Naz.*Chr.pat.*1105(M.38. 224A); **4.** *wonder, marvellous spectacle ποικίλον τε ἰδὼν θ.* Gr.Thaum. *pan.Or.*14(p.32.21; M.10.1092C); Philost.*h.e.*3.11(M.65.496B); *ib.*3.26 (513A); of earthly paradise, ‡Caes.Naz.*dial.*147(M.38.1097); of wonders performed in pagan magic, Or.*Cels.*1.68(p.122.23; M.11. 788C); of God's wonders *τὰ ὄντως δυνατὰ θ. τῶν θείων ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων* Dion.Ar.*c.h.*8.1(M.3.237B).

B. of objects of mystical contemplation *τὸν Πυθαγόρου καὶ Πλάτωνος...περὶ ψυχῆς λόγον, πεφυκυίας ἀναβαίνειν ἐπὶ τὴν ἀψῖδα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ τόπῳ θεωρεῖν τὰ τῶν εὐδαιμόνων θεατῶν θ.* Or.*Cels.*3.80(p.270.22; M.11.1025A); *ἔστι γὰρ ἐν τῷ θεῷ ἐναποθησαυρισμένα πολλῷ μείζονα τούτων θ., ἅτινα οὐδεμία φύσις τῶν ἐν σώματι μὴ πρότερον ἀπαλλαγεῖσα παντὸς σώματος χωρῆσαι δύναται* id.*mart.*13(p.13.26; M.11.581A); Meth.*symp.*8.2(p.82.16; M.18.140C); *διὰ τῆς δυνάμεως φωτιστικῆς τῷ κάλλει τῆς τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου εἰκόνος ἐνατενίζομεν, καὶ δι' αὐτῆς ἀναγόμεθα ἐπὶ τὸ ὑπέρκαλον τοῦ ἀρχετύπου θ.* Bas.*Spir.*47(3.39C; M.32.153A); *οἰκείοις μὲν εἰς τὰ θεῖα συμβόλοις χρώμεθα κἀκ τούτων αὖθις ἐπὶ τὴν ἁπλῆν καὶ ἡνωμένην τῶν νοητῶν θ. ἀλήθειαν ἀναλόγως ἀνατεινόμεθα* Dion.Ar.*d.n.*1.4(M.3. 592C); id.*myst.*1(M.3.997B) cit. s. *αἴσθησις*.

C. of spiritual sense of scripture, Andr.Cr.*or.*7(M.97.940B).

D. *idea, conception*, Gr.Thaum.*pan.Or.*15(p.35.3; M.10.1096B).

***θεαματίζομαι,** *be granted a vision of τὴν...δόξαν ὁ...Ἡσαΐας θεαματισθεὶς* Germ.CP *or.*1(M.98.241B).

θεάμων, ὁ, *one who beholds, seer*; met., of theologians and philosophers, Meth.*symp.*7.7(p.78.13; M.18.133C); Synes.*provid.*2.8 (p.129.20; M.66.1280A); Max.*ep.*13(M.91.520A).

***θεανδρία, ἡ,** *God-manhood*, of Christ *μητέρα ἐπίγειον, καὶ υἱὸν οὐράνιον, καινήν φημι θ.* ‡Meth.*Sym.et Ann.*11(M.18.376C).

***θεανδρικός,** *of the God-man*, descriptive of incarnate Christ, and mode of operation of his Person in divine and human natures; **1.** of Christ's incarnate life *τὰ δὲ ἑξῆς τῆς θ. αὐτοῦ πολιτείας, πάλιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου μαθησόμεθα* Thdt.*pental.*(5.122); ‡Caes.Naz.*dial.* 14(M.38.872); birth, *ib.*107(973); Gr.Agr.*Eccl.*4.4(M.98.932B); body, ‡Gr.Nyss.*hom.3.80 in Jo.*(p.155.28); soul, ‡Caes.Naz.*dial.*26(885); victory of Cross *σταυροῦ...ἐν ᾧ τὸ πᾶν τῆς θ. νίκης ἤρτητο ib.*133 (1036); **2.** in phrase *θ. ἐνεργεία*: *οὐ κατὰ θεὸν τὰ θεῖα δράσας, οὐ τὰ ἀνθρώπεια κατὰ ἄνθρωπον, ἀλλ' ἀνδρωθέντος θεοῦ, καινήν τινα τὴν θ. ἐνέργειαν ἡμῖν πεπολιτευμένος* Dion.Ar.*ep.*4(M.3.1072C) cit. ap. CLater.*act.*3(H.3.781A); *ταύτης δέ φαμεν τῆς δυνάμεως καὶ τὴν καινὴν* [v.l. *κοινὴν*] *καὶ θ. λεγομένην ἐνέργειαν, οὐ μίαν ὑπάρχουσαν, ἀλλ' ἑτερογενῆ καὶ διάφορον, ἣν ὁ ἐξ Ἀρείου πάγου Παύλῳ...Διονύσιος ἔφησεν, ὡς τὸ θεοπρεπὲς ἐν ταὐτῷ καὶ ἀνθρώπινον ἔχουσαν καὶ...ἑκάστην ἐντελῶς δηλοῦσαν ἐνέργειαν* Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3177B); not to be understood in monothelite sense *οὐ διὰ τοῦτο...ἐξαρνούμεθα, τήν τε τοῦ...Διονυσίου θ. ἐνέργειαν...αὗται μὲν γὰρ διὰ τὴν ἕνωσιν, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας διόλου τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν συμφυΐαν, εὐσεβῶς αὐτοῖς ἐκηρύχθησαν...ἡ γὰρ θ. τῆς θείας ὁμοῦ καὶ ἀνδρικῆς ἐνεργείας ὑπάρχει περίληψις* Max.*opusc.*(M.91.100B); Dionysius' phrase misused by monothelites *τοῦ γὰρ...Διονυσίου φήσαντος...καινήν τινα θ. ἐνέργειαν ἡμῖν πεπολιτευμένος, ἑκάτερος...κατεψεύσατο. ὁ μὲν Κῦρος...μίαν ἀντὶ τῆς καινῆς θ. ἐνέργειαν αὐτὸν εἰρηκέναι φήσας. ὁ δὲ Σέργιος... ἀκυρώσας πάντη τοῦ διδασκάλου τὴν θ. ῥῆσιν, καὶ μίαν ἁπλῶς ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ δογματίσας ἐνέργειαν* Martin.ap.CLater.*act.*3(H.3. 781E); Max.*schol.ep.*4*Dion.Ar.*(M.4.536A); in monothelite theology *Σεβῆρος...λέγων ὡς τὰ μὲν θείως, τὰ δὲ ἀνθρωπίνως ὁ αὐτὸς ἐνήργησε, τὸ τῆς ἐνεργείας θεανδρικόν, οὐ μόνον μέντοι θεοπρεπὲς ὁμοίως δεῖξαι προῄρητο καταθεάσασθαι ῥᾷον* Them.*fr.*ap.CLater.*act.*3(784D); *μία νοοῖτο θ. τοῦ Χριστοῦ ἡ ἐνέργεια...ἀλλ' οὐ μία θεοπρεπής ib.*(784E); *μία τοῦ λόγου θ. ... ἐνέργειά τε καὶ γνῶσις ib.*; in terms of union between Cyrus and monophysites *εἴ τις...οὐχ...ὁμολογεῖ...τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐνεργοῦντα τὰ θεοπρεπῆ καὶ ἀνθρώπινα μιᾷ θ. ἐνεργείᾳ κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις Διονύσιον, θεωρίᾳ μόνῃ διακρίνων τὰ ἐξ ὧν ἡ ἕνωσις γέγονε, καὶ ταῦτα τῷ νῷ διασκοπῶν ἄτρεπτα καὶ ἀσύγχυτα μετὰ τὴν...ἕνωσιν μένοντα...ἀ. ἐ.* Cyrus Al.*cap.*7(H.3. 1341C); commented by Pyrr.*serm.fr.*(H.3.1345Cf.); *Μακάριος... ἀρχιεπίσκοπος Ἀντιοχείας εἶπεν...λέγω...ἓν θέλημα καὶ θ. ἐνέργειαν* CCP(681)*act.*8(H.3.1165B); refutation of monothelite theory of *μία θ. ἐνέργεια* Martin.ap.CLater.*act.*3(785C); in conciliar definition *εἴ τις κατὰ τοὺς...αἱρετικοὺς τὴν θ. ἐνέργειαν, μίαν ἀνοήτως ἐκδέχεται, ἀλλ' οὐχὶ διπλῆν αὐτὴν ὁμολογεῖ...τουτέστι θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, ἢ τὴν ἐπ' αὐτῇ τῇ θεανδρικῇ καινὴν ῥῆσιν, μιᾶς εἶναι σημαντικὴν ἐνεργείας, ἀλλ' οὐχὶ τῆς ἑκατέρων...ἐνώσεως δηλωτικήν, εἴη κατάκριτος* CLater.*can.*15; orthodox explanation of term *ἡ... 'θ.' ... διπλῆν τοῦ διπλοῦ τὴν φύσιν ἐνέργειαν περιφραστικῶς δηλονότι σημαίνει* Max.*opusc.*(M.91.84D); *ib.*(85A); Anast.S.*hod.*1(M.89.45D); *δηλοῖ ἡ θ. ἐνέργεια, ὅτι ἀνδρωθέντος θεοῦ...ἡ ἀνθρωπίνη αὐτοῦ ἐνέργεια θεία ἦν...καὶ ἡ θεία ἐνέργεια οὐκ ἄμοιρος τῆς θείας αὐτοῦ ἐνεργείας, ἀλλ' ἑκατέρα σὺν τῇ ἑτέρᾳ θεωρουμένη* Jo.D.*f.o.*3.19(M.94. 1080C); *οὐδὲ εἶπεν...Διονύσιος μίαν θ. ἐνέργειαν· ἀλλ' ἀπολύτως· καινήν, ἤτοι ξένην. ἑκάστη γὰρ αὐτῶν ξένη ἦν καὶ θ. οὐ γὰρ ἀριθμὸν ἐμφαίνων εἶπεν, ἀλλὰ τὸν ξένον τρόπον* id.*volunt.*44(M.95.184C); **3.** of image of Christ *τοῦ μηκέτι πλανᾶσθαι...εἰς τὰ εἴδωλα· ἀλλ' ἀντεικονίζειν τὴν θ., ἄχραντον, χειροποίητον στήλην τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος...Χριστοῦ* Pamph.H.*can.*4(p.144.20); *τόν...θεανδρικὸν Χριστοῦ χαρακτῆρα...ἀνετυπώσατο* ‡Jo.D.*ep.Thphl.*3(M.95.348C).

***θεανδρικῶς,** *in divine-human manner*, of mode of operation of Person of Christ *ὡς ἐν εἶναί τι θ. ζῶν πρόσωπον τόδε* Leont.H.*monoph.* testimonia(M.86.1856D); *θ. ἐκ Μαρίας ἐπιφανεὶς* ‡Epiph.*hom.*1(M. 43.432C); *θ. ἤγουν θεϊκῶς ἅμα καὶ ἀνδρικῶς* Max.*ambig.*(M.91.1056C).

***θεανδρίτης, ὁ,** *theandrite, man-god*, word coined to describe Christ as a compound being, divine and human natures being commingled *μηδεὶς...λεγέτω ὅτι θ. τὸν κύριον Ἰησοῦν φησιν· οὐ γὰρ θεανδριτικὴν εἶπεν ἀπὸ τοῦ ὁ θ. σχηματίσας, ἀλλὰ θεανδρικὴν ἐνέργειαν, οἷον θεοῦ καὶ ἀνδρὸς συμπεπλεγμένην ἐνέργειαν* Max.*schol.ep.*4 *Dion. Ar.*(M.4.536A).

***θεανδριτικός,** *pertaining to a man-god* (i.e. pertaining to a being compounded of commingled divine and human natures); rejected as explanation of operation of divinity and manhood in Christ, Max.*schol.ep.*4 *Dion.Ar.*(M.4.536A) cit. s. *θεανδρίτης*.

***θέανδρος, 1.** subst., *God-man*, of Christ *ὁ ἐκ τῆς ἀείπαιδος τεχθεὶς θ.* ‡Caes.Naz.*dial.*133(M.38.1036); **2.** adj., *wedded to God ἐκκλησία...οὐκέτι χήρανδρος, ἀλλὰ θέανδρος* ‡Epiph.*hom.*1(M.43. 432B).

***θεανθρωπία, ἡ,** *God-manhood εἴ τις θ. λέγει, καὶ οὐχὶ θεὸν καὶ ἄνθρωπον μᾶλλον λέγει, ἀναθεματιζέσθω* ‡Quint.*ep.*(p.17.13; M.85. 1740B).

***θεανθρωπικός**, *pertaining to God-manhood* θεανθρώπου γὰρ ὑπάρχοντος τοῦ Χριστοῦ, καὶ πᾶσα πρᾶξις αὐτοῦ θ. καὶ θεανδρική. τὸ δὲ οὕτω λέγειν οὐ φέρει σύγχυσιν ταῖς ἐνεργείαις ‡Cyr.*Trin.*19(6^{3}.25D; M.77.1160A).

***θεάνθρωπος, ὁ, 1.** *God-man*, cf. *nascitur...deus-homo*, Or.*princ.* 2.6.3(p.142.13; M.11.211C); Χριστὸς οὖν ὁ ἐκ Μαρίας θεὸς ἄνθρωπος ‡Ath.*Ar.*4.36(p.86.15; M.26.524C); Leont.H.*Nest.*4.37(M.86.1708B); θέλων δὲ καὶ κατ' ἄμφω τὰς θελήσεις, κατ' ἄμφω τε τὰς ἐνεργείας ἐνεργῶν, εἷς ὁ αὐτὸς θ. ‡Cyr.*Trin.*18(6^{3}.24E; M.77.1157B); *ib.*19(25D; M.1160A); ὡς ἡ ψυχὴ λογικὴ καὶ ἡ σὰρξ εἷς ἐστιν ἄνθρωπος, οὕτω καὶ ὁ θ. εἷς ἐστι Χριστός ‡Ath.*symb.*3(M.28.1588B); Olymp.*Job* 41:3 (M.93.437C); ‡Jo.D.*hom.*5(M.96.656A); **2.** as adj. (= θεανθρωπικός) τῷ θ. ... τόκῳ Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1076C).

***θεανθρωπότης, ἡ,** *God-manhood*, in argument against monophysites εἰ μία φύσις τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν ἕνωσιν, πῶς ὀνομάζεται; χριστότης· δηλαδὴ ἡ θ.· ποίᾳ φύσει; εἰ μία, δηλονότι τῇ μιᾷ αὐτοῦ φύσει. οὐκοῦν ἡ θ. αὐτοῦ. καὶ ἔσται ἡ ἐν Χριστῷ θεότης παθητή Jo.D. *volunt.*8(M.95.140A).

***θεανθρωπόω,** *make God-man*, of Christ προῆλθες...θεανθρωπωθείς *Lit.Gr.Naz.*(M.36.721C).

***θεαρεσκία, ἡ,** *pleasing God*, *Apophth.Patr.*(M.65.421A, v.l. for θεοῦ ἀρεσκείαν).

θεάρεστος, *pleasing to God*; **1.** of persons ὁ δὲ τὰ θεῷ ἐποφειλόμενα πράττων, ζητεῖ θ. ἄνδρας Or.*exp.in Pr.*11(M.17.192C); ‡Meth.*palm.*5 (M.18.392C); opp. αὐτάρεσκος, ‡Proc.G.*Pr.*17:18(M.87.1400A); **2.** of actions and conduct ὀλίγων ἐστὶ...ἀνδρῶν τὸ ἐν πᾶσιν...ἐπίστασθαι, εἰ θ. ἐστι τὸ γινόμενον ‡Ath.*qu.Ant.*132(M.28.680D); τῆς θ. πολιτείας τὰ κατορθώματα Cyr.*Rom.*14:16(p.246.8); exeg. Rom.8:27 ὑπὲρ ἁγίων φησίν· ἀντὶ τοῦ, ὑπὲρ καθαρῶν καὶ θ. ἔργων τὰς αἰτήσεις ποιεῖται Gennad.*fr.Rom.*8:27(p.382.28n.; M.85.1700C); Mod.*dorm.*1(M.86.3281A); παραγυμνοῖ τὸν θ. ἔρωτα Sophr.H.*v.Anast.*(M.92.1685D); Jo.D.*f.o.*4.17(M.94.1176B); **3.** of worship λατρεία θ. ‡Hipp.*consumm.*34 (p.303.4; M.10.937A); **4.** of Constantine's legislation θ. κατορθωμάτων *Chron.Pasch.*p.8(M.92.84B).

θεαρέστως, *in a manner pleasing to God*, †Cyr.*hom.div.*14(5^{2}.406E); *Chron.Pasch.*p.84(M.92.240C).

***θεαρχία, ἡ,** *Godhead*, *source* or *principle of deity* ἐπὶ τῇ παρθένῳ ἡ ἐπέλευσις τοῦ πνεύματος ἐγένετο, ἐν πᾶσι τοῖς οὐσιωδῶς προσοῦσιν αὐτῷ κατὰ τὴν θ. ‡Ath.*annunt.*9(M.28.929B); τὸν λόγον...ὡς ἕνα δηλονότι τῆς τρισυποστάτου καὶ μιᾶς θ. ‡Gr.Nyss.*hom.1.3 in Jo.*(p.94.14); Dion.Ar.*c.h.*2.1(M.3.137A); τῆς ὑπερουσίου θ. μακαριότητα *ib.*2.3 (140C); *ib.*7.3(212C); id.*d.n.*1.3(M.3.589C); *ib.*2.1(637C); ἓν πρόσωπον καὶ θ. μίαν Geo.Pis.*hex.*190(M.92.1448A); πατὴρ...τῶν θεουμένων θεαρχία Jo.D.*f.o.*1.12(M.94.845A); ὁ τρισσοφεγγὴς τῆς θ. τύπος id. *carm.pent.*102(p.216; M.96.837B).

***θεαρχικός,** *of* or *belonging to the Godhead, divine*; **1.** of Father as ultimate Godhead τὴν ἀρχικὴν καὶ ὑπεράρχιον τοῦ θ. πατρὸς φωτοδοσίαν Dion.Ar.*c.h.*1.2(M.3.121A); Jo.D.*hom.*12.11(M.96.796D); **2.** of Logos, Dion.Ar.*e.h.*3.3.12(M.3.444A); as θεαρχικώτατος νοῦς... καὶ θεαρχικωτάτη δύναμις *ib.*1.2(372A); id.*d.n.*2.1(M.3.637B); Max. *ambig.*(M.91.1385A); ‡Sophr.H.*v.m.Cyr.et Jo.*1(M.87.3677A); τοῦ θ. λόγου καὶ ποιητοῦ Gr.Agr.*Eccl.*3:18(M.98.877C); *ib.*3:20(884B); θεαρχικώτατε λόγε *Lit.Jac.*(*NBP* 10^{2} p.105); of divine wisdom, Gr. Agr.*Eccl.*2:12(837B); of incarnate Christ, Dion.Ar.*e.h.*4.3.4(477C); *ib.*5.3.5(512C); **3.** of H. Ghost, *ib.*2.2.8(397A); *ib.*2.3.8(404C); *ib.*5.3.5 (512C); **4.** of Persons of Trin. ἑκάστης τῶν ἁγίων τριῶν θ. ὑποστάσεων ‡Ath.*annunt.*9(M.28.932); ὁ ἀληθὴς περὶ αὐτοῦ λόγος καὶ τῶν ἄλλων δύο θ. ὑποστάσεων ‡Gr.Nyss.*hom.5.5 in Jo.*(p.175.24); Dion.Ar.*d.n.* 2.5(M.3.641D); *ib.*2.11(652A); τὴν μοναδικὴν θ. ἐκ θ. τριῶν ὑποστάσεων πεφυκυῖαν Gr.Agr.*Eccl.*4:1(M.98.920A); Jo.D.*Jacob.*10(M.94.1440A); **5.** of Trin. as a whole τῇ θεαρχικωτάτῃ καὶ βασιλίδι τριάδι Andr. Caes.*Apoc.*1(M.106.224A); Jo.D.*f.o.*3.10(M.94.1021A); without subst. τελεῖσθε πάντες τῇ θεαρχικωτάτῃ ‡Jo.D.*carm.pent.*46(p.215; M.96. 836A); ἄληπτός ἐστιν ἡ θεαρχικωτάτη *ib.*21(p.214; 833B); **6.** of being or substance of God τὴν...ὑπερουσιότητα τὴν θ. Dion.Ar.*d.n.*1.5(M.3. 593C); cf.*ib.*5.1(816B); τὴν θ. ... ὕπαρξιν *ib.*2.1(636C); θ. ἰδιότητος id. *c.h.*15.2(M.3.329A); ‡Gr.Nyss.*hom.1.42 in Jo.*(p.108.3); ἡ θ. μακαριότης, ἡ φύσει θεότης Dion.Ar.*e.h.*1.4(M.3.376B); *ib.*3.3.3(429A); **7.** of God's attributes: goodness, Dion.Ar.*c.h.*7.4(M.3.212B); id. *e.h.*1.5(M.3.376D); *ib.*3.3.11(441A); beauty, id.*c.h.*3.2(165A); *ib.*7. 1(205C); hiddenness, *ib.*12.3(293B); power, *ib.*13.3(293B); id.*e.h.* 5.1.3(505B); light, id.*c.h.*9.3(M.3.261A); life, id.*d.n.*2.1(M.3.637A); **8.** of Christ's attributes: sinlessness, id.*e.h.*5.3.4(M.3.512B); weakness (in Inc.) τὴν ἀπειροδύναμον τῆς θ. ἀσθενείας id.*d.n.*3.2(M.3.681D); **9.** of divine activity in rel. to man; beneficence, id.*e.h.*3.3.8(M.3. 437A); *ib.*7.3.7(561D); σοφοποιΐα id.*c.h.*14(M.3.321A); judgements, id. *e.h.*7.3.7(561C); *ib.*(564A); revelation, id.*c.h.*1.2(121B); *ib.*3.2(165A); *ib.*4.2(180B); *ib.*9.3(260C); id.*e.h.*6.3.6(537C); of Christ's death, *ib.*2.3.7(404B); of Christ as θ. τῶν θείων νοῶν ἀφιέρωσις *ib.*4.3.12 (484D); of the Inc. as θεαρχικὸν μυστήριον id.*c.h.*4.4(181B); of activity of God in Christian worship, id.*e.h.*4.3.10(484A); *ib.*5.1.7 (509A); and in selection of priests, *ib.*5.3.5(512B); **10.** of man's knowledge of God, id.*c.h.*7.3(M.3.209C); *ib.*7.4(212A); of imagery under which God is apprehended, *ib.*2.3(140C); *ib.*2.5(144C); *ib.*4.2 (180A); of mystical apprehension, id.*e.h.*6.3.6(M.3.537B); of summit of mystical ascent ἐπὶ τὴν ἀκρότητα τὴν θ. ... ἱερῶς ἀναχθήσεται *ib.* 2.3.4(400C); of καταπαύσεις as its goal, id.*c.h.*7.4(212C); **11.** of sacraments θ. ... ἐποψιῶν καὶ κοινωνιῶν id.*e.h.*7.3.3(M.3.557C); of eucharist, *ib.*3.1(425A); as θ. κοινωνία *ib.*3.2(428A); *ib.*6.3.5(536B); *ib.*7.3.9 (565B); of its benefits, *ib.*3.1(424D); **12.** of scriptures as divine promises, *ib.*7.3.2(557B); **13.** of prayer θ. ὁμιλίαν *ib.*7.3.6(561C); **14.** of hymns; **a.** Psalms, id.*d.n.*1.3(M.3.589B); **b.** 'Seraphic hymn', id.*c.h.*13.4(M.3.305A); **15.** of priests, id.*ep.*8.4(M.3.1096A); **16.** of an inspired prophet Ἰωὴλ τοῦ θεαρχικωτάτου ‡Jo.D.*carm.pent.*92(p.216; M.96.837A).

***θεαρχικῶς,** *divinely*, Dion.Ar.*c.h.*4.3.10(M.3.484A).

θεαστικός, *inspired*, Areth.*Apoc.*8(M.106.553B).

θεατής, ὁ, *spectator, observer*; **1.** Tat.*orat.*23(p.26.3; M.6.857C); Chrys.*hom.48.3 in Mt.*(7.497A); met. προβήσομαι...ὡς ἂν τῶν τῆς μανίας πολέμων θεατὴς γένωμαι Const.ap.Gel.Cyz.*h.e.*3.19.6(M.85. 1345C); **2.** of disciples at Transfiguration τοὺς θ. τοῦ τηλικούτου κάλλους Or.*Cels.*6.77(p.146.24; M.11.1416A); **3.** of witnesses, seen and unseen, of Christian's progress in life, *ib.*8.31(p.247.12; 1564B); cf.Chrys.*hom.2.3 in Tit.*(11.741B); **4.** of God as observer of men's actions ὡς ἐπὶ θεοῦ θ. πᾶν ὅ τί ποτ' οὖν ἐπιτελοῦντας Or.*Cels.*3.57 (p.252.19; M.11.996C); in etym. of word θεός: ἐκ τῆς θέας τὴν θεότητα παρωνομάσθαι, καὶ τὸν θ. ἡμῶν θεόν Gr.Nyss.*tres dii*(M.45.121D); **5.** of one who exercises mental and spiritual perception γνῶσις... ὀξυωπεστέρους ποιοῦσα τοὺς πιστοὺς καὶ τῶν πραγμάτων ἀκριβεῖς θ. Clem.*ecl.*28(p.145.27; M.9.713B); of those who attain summit of mystical contemplation (Platonic and Pythagorean), Or.*Cels.*3.80 (p.270.22; M.11.1025A) cit. s. θέαμα.

θεατικός, *of seeing* μίαν δὲ καὶ ταύτην εἶναι τὴν ἐνέργειαν τὴν ἐποπτικὴν καὶ ὁρατικὴν καὶ ὡς ἄν τις εἴποι θ., καθ' ἣν τὰ πάντα ἐφορᾷ...ὑπειλήφαμεν, ἐκ τῆς θέας τὴν θεότητα παρωνομάσθαι, καὶ τὸν θεατὴν ἡμῶν θεόν Gr.Nyss.*tres dii*(M.45.121D); τὴν ἐποπτικήν τε καὶ θ. δύναμιν, ἥνπερ δὴ θεότητα λέγομεν *ib.*(128B); τὸ θεὸς ὄνομα... ἀριδηλότερον...τῆς θ. ἐνεργείας ἐστὶ παραστατικόν ‡Cyr.*Trin.*11 (6^{3}.17C; M.77.1145C).

θεατρίζ-ω, 1. *act on stage, be an actor* ἀμφότεροι οὖν βαπτισθέντες ἀπέστησαν τοῦ ~ειν Pall.*h.Laus.*37(p.110.3; M.34.1185A); of an actor baptized in mockery on the stage βαπτισθεὶς...οὐκέτι ἠνέσχετο θεατρίσαι *Chron.Pasch.*p.276(M.92.685A); met. ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήστρας τῆς ἑαυτῶν ζωῆς οἱ πολλοὶ ~ουσιν Bas.*hom.*1. 2(2.2D; M.31.165B); **2.** *exhibit, show off* ὁ ὄρνις...~ει τὸ κάλλος ταῖς ἐρασταῖς Gr.Naz.*or.*28.24(p.59.6; M.36.60B); Nil.*epp.*2.18(M.79.208B); Bas.Sel.*or.*27.1(M.85.312A); **3.** *make a spectacle of, put to shame* before οἴμοι τῇ...τοῖς δαίμοσιν ~ομένῃ *A.Xanthipp.*26(p.76.38); martyrs ~ων τοὺς μακαρίους *Ep.Lugd.*ap.Eus.*h.e.*5.1.47(M.20.425C); Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.205.12; M.45.452E); οὐκ ἔξεστι λαϊκὸν ὑβρίζειν ἱερέα ἢ ~ειν *Poen.App.*7(p.154.20).

θεατρικός, *theatrical*, Clem.*str.*3.1(p.195.11; M.8.1100A); masc. as subst., *actor*; of actor's life as being no preparation for heaven, Mac.Aeg.*hom.*28.20(M.34.708C); neut. as subst., *theatricality*, Isid. Pel.*epp.*2.228(M.78.665B).

***θεάτρισμα, τό,** *show*, Gr.Naz.*ep.*178(M.37.293A).

θεατρισμός, ὁ, *object of ridicule*, Gr.Nyss.*hom.in 1Cor.6:18*(M.46. 493C).

***θεατροκοπ-έω,** *court applause for* ὅστις [sc. Nero] παμμούσῳ φθόγγῳ μελιηδέας ὕμνους ~ῶν *Orac.Sib.*5.142; Tat.*orat.*19(p.21.13; M.6.849A).

θεατροκοπία, ἡ, *courting of popular favour, publicity* οὐδὲ φιλόσοφος ἐγενόμην δημόσιος, οὐδὲ θεατροκοπίαις ἐπεθέμην Synes.*ep.*57 (M.66.1397B).

***θεατρομανής,** *mad on the theatre*, ‡Ath.*sem.*11(M.28.157A); ὁ θ. ...ἐρωτομανὴς γίνεται Isid.Pel.*epp.*5.463(M.78.1596B).

***θεατρομανία, ἡ,** *folly of the theatre*, Or.*Cels.*3.56(p.251.28; M.11. 996A); πομπὴ δὲ διαβόλου ἐστὶ θεατρομανίαι Cyr.H.*catech.*19.6; θεατρομανίᾳ εἴ τις πρόσκειται...ἢ παυσάσθω ἢ ἀποβαλλέσθω *Const. App.*8.32.15.

θέατρον, τό, A. *theatre*; **1.** in gen.; **a.** *theatre* (the building) εἰ γάρ τις ὥσπερ ἐπὶ θεάτρου κορυφῆς καθίσας, τὸν κόσμον κατοπτεύσειε

Chrys.*hom.82.3 in Jo.*(8.487B); as place of public assembly, ‡Pion. *v.Polyc.*30; **b.** *show, play* performed in theatre, Clem.*prot.*7(p.58.26; M.8.185C); *Chron.Pasch.*p.312(M.92.796B); **2.** of theatre and its spectacles as evil καθέδρα δὲ λοιμῶν καὶ τὰ θ. καὶ τὰ δικαστήρια εἴη ἂν Clem.*str.*2.15(p.149.13; M.8.1008A); τί μὲν γὰρ οὐκ ἐπιδείκνυνται αἰσχρὸν ἔργον ἐν θεάτροις; id.*paed.*3.11(p.278.32; M.8.656A); τὰ ἔθνη ...ἐν τοῖς θ. αὐτῶν ὡς ἐν συναγωγῇ πάντες συνέρχονται *Const.App.*2.60.2; κατατρέχεις εἰς τὸ θ., ἰδεῖν νηχομένας γυναῖκας,...καταλιπὼν τὸν Χριστόν Chrys.*hom.7.6 in Mt.*(7.113C); τὸ θ. ὅλον σατανικόν *ib.48.3*(497A); ταῦτα ὑμᾶς τὰ θ. τῆς ἀσελγείας διδάσκει, ὁ λοιμὸς ὁ δυσκατάλυτος, τὰ δηλητήρια φάρμακα...ἡ μεθ' ἡδονῆς τῶν ἀκολάστων ἀπώλεια *ib.73.6*(712B); prison preferable in its effects to theatre ἐν δὲ θ.... ἀνάλωμα χρόνου...πορνείας γυμνάσιον, ἀκολασίας διδασκαλεῖον, προτροπὴ αἰσχρότητος...ἀσχημοσύνης παραδείγματα id. *hom.42.4 in Ac.*(9.323B); id.*David* 3.1(4.770A); id.*Laz.*7.1(1.791D); **3.** forbidden to Christians, Clem.*paed.*3.11(p.278.30; M.8.656A); id.*str.*7.7(p.28.11; M.9.452B); *Hom.Clem.*4.19; *Const.App.*2.61.2; Chrys.*hom.6.7 in Mt.*(7.99B); under penalty of excommunication, id.*theatr.*4(6.276D); Χριστιανοὺς αὐτοὺς [sc. μίμους] ἐποίησε καὶ τοῦ θεάτρου ἀπέστησε Pall.*h.Laus.*37(p.109.16; M.34.1185A); **4.** met., of Christian life as contest in theatre, Clem.*str.*7.3(p.15.4; M.9.425A); μέγα θ. συγκροτεῖται ἐφ' ὑμῖν ἀγωνιζομένοις Or.*mart.*18(p.16.24; M.11.585A); Meth.*symp.*8.1(p.81.12; M.18.140A); ὁ γὰρ ὑποκριτὴς μέχρι τότε φαίνεται λαμπρός, ἕως ἂν τὸ θ. κάθηται...πλὴν ἀλλὰ τοῦ θ. λυθέντος, σαφέστερον ἅπασιν ἐκκαλύπτεται. τοῦτο...τοὺς κενοδόξους ὑπομένειν ἀνάγκη Chrys.*hom.20.1 in Mt.*(7.260C); id.*hom.83.4 in Jo.*(8.497A); id.*hom.23.5 in 1Cor.*(10.207E); ἀναχώρησον ἐκ τῆς γῆς, πρὸς ἐκεῖνο ἴδε τὸ θ. τὸ ἐν τοῖς οὐρανοῖς id.*hom.2.3 in Tit.*(11.741B); of life as tight-rope performance in theatre, Or.*Cels.*3.69(p.262.2; M.11.1012B); of the world as a theatre λόγος οὐράνιος, ὁ γνήσιος ἀγωνιστὴς ἐπὶ τῷ παντὸς κόσμου θ. στεφανούμενος Clem.*prot.*1(p.4.16; M.8.53C); Bas.*hex.*6.1(1.50B; M.29.117C); of an author's *setting* or *staging* for his story, Chrys.*hom.1.1 in Jo.*(8.2E).

B. *assembly of spectators, audience*; **1.** *public meeting*, Chrys.*hom.40.5 in Mt.*(7.443E); id.*hom.1.2 in 1Tim.*(11.551A); **2.** *audience* οὐδὲ ...ἀπέστησαν οἱ ἀκροαταί, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὸ θ. ἅπαν ἠκολούθησε Chrys. *hom.25.1 in Mt.*(7.306D); id.*hom.76.3 in Jo.*(8.450A); Vict.*Mc.*4:2 (p.301.31); of congregation in church οὐ γάρ ἐστι τὸ θ. τοῦτο γέλωτος, οὐδὲ διὰ τοῦτο συνήλθομεν, ἵνα ἀνακαγχάζωμεν Chrys.*hom.6.6 in Mt.* (7.98A); id.*hom.31.1 in Rom.*(9.746E); μετὰ τὸ λυθῆναι τὸ πνευματικὸν τοῦτο θ. id.*pan.Pelag.Ant.*1.3(2.589B); id.*pan.Juln.*5(2.680C); Bas. Sel.*or.*34.1(M.85.369C); **3.** *spectators*, Chrys.*hom.52.1 in Mt.*(7.530B); *ib.57.4*(582B); esp. of heavenly host as spectators of Christians' activities in this world, *ib.34.4*(394A); id.*hom.9.2 in 2Tim.*(11.717B).

C. *spectacle, sight* θ. αἰσχρὸν καὶ γέλως κεκλημένοις Gr.Naz.*carm.* 1.2.10.839(M.37.740A); Chrys.*hom.35.3 in Ac.*(9.273B); id.*hom.21.6 in 1Cor.*(10.188C).

***θεατρονόμιον**, τό, ? *theatre-going* μὴ φέροντος τὴν ἐρημίαν τῆς ἐκκλησίας, ἣν ἀρχαὶ πονηραὶ καὶ ἐξουσίαι εἰργάσαντο, καθάπερ θ. ἀποδείξασαι Pall.*v.Chrys.*10(p.61.22; M.47.35; v.l. θεατρονόμον, conj. θέατρον ἀνομιῶν).

***θεατρόσκοπος**, ὁ, *ardent theatre-goer*, Pall.*v.Chrys.*5(p.33.13; M. 47.21).

***θεαφίζω**, *be sulphurous*, †Jo.D.*B.J.*15(M.96.997B).

θεάφι(ο)ν, τό, *sulphur*; part of horrors of hell, †Cyr.*hom.div.*14 (5^{2}.411C); θεάφιν *A.Barth.*7(p.146.27).

***θεαφώδης**, *sulphurous*, *M.Ner.et Ach.*20(p.19.18).

θε-άω, *see, contemplate*; **1.** of God παρὰ...τὸ...θεᾶσθαι τὰ πάντα ὁ θεὸς ὀνομάζεται Evagr.Pont.*ep.*11(M.32.265A); θεότης...ἡ πάντα ∼ωμένη πρόνοια Dion.Ar.*d.n.*12.2(M.3.969C); πηγὴν ζωῆς...ἀεὶ δι' ἑαυτῆς ἑαυτὴν ∼ωμένην id.*ep.*9.1(M.3.1104C); this being understood of Trin., Max.*schol.ep.*9 *Dion.Ar.*(M.4.560A); **2.** of man's contemplation of God; as goal of life, Clem.*paed.*1.12(p.150.12; M.8. 369C); ἔστι...ὁ θεὸς ἀγάπη καὶ δι' ἀγάπην ἡμῖν ἐθεάθη id.*q.d.s.*37 (p.184.1, v.l. ἐθηράθη M.9.37C); as possible only for pure in heart, Or.*Cels.*7.45(p.196.17; M.11.1485C); ἰδοῦσαι [sc. virgins] μακρόθεν ἃ μὴ ἕτερος ἀνθρώπων ἐθεάσατο Meth.*symp.*8.2(p.82.13; M.18.140C); made possible through Inc., Clem.*str.*5.3(p.336.13; M.9.33A); contemplation of Trin. possible through Christ as the way (ref. Jo. 14:6), Proc.G.*Jos.*2:16(M.87.1001C); in Docetist's view of Christ μὴ δύνασθαι θεαθῆναι...διὰ τὸ μεταβαλλόμενον μέγεθος τῆς δόξης Hipp. *haer.*10.16(p.278.13; M.16.3434C).

θεηγενής, *born of God*; of Christ, Nonn.*par.Jo.*19:23(M.43.901C); *ib.*21:20(920B); met., *divine* θ. ἔργα *ib.*12:42(857B).

θεηγορ-έω, **1.** *speak as from God* θεηγορεῖ [sc. Μωσῆς]...περὶ τῆς ἀνωτάτω πασῶν οὐσίας Cyr.*Juln.*1(6^{2}.14D); *ib.*8(267A); Χριστοῦ ∼οῦντος, δωρεὰν εἰληφότας ὁμοίως παρέχειν ‡Caes.Naz.*dial.*1(M.38. 856); *ib.*11(868); **2.** *speak of as being divine* ξύλα τε καὶ λίθους ∼ῶν οὐκ αἰσχύνεται Cyr.*Juln.*6(6^{2}.194A); *ib.*10(331D).

***θεηγορία**, ἡ, *divine utterance*; of scriptural texts, Didym.*Trin.* 3.1(M.39.781B); *ib.*3.35(965A); ‡Caes.Naz.*dial.*140(M.38.1060).

θεηγόρος, **1.** *speaking of God*; **a.** of persons ὁ θ. ἀνήρ [i.e. S. Paul] Mac.Mgn.*apocr.*3.39(p.136.22); θ. ... προφήτης Nonn.*par.Jo.*1:21(M. 43.753A); *ib.*1:25(753B); Ἰησοῦν...θ. *ib.*11:56(849A); Cyr.*hom.div.*2 (5^{2}.354C); Eudoc.*Cypr.*1.270(M.85.841D); τῶν θεηγόρων πατέρων διδασκαλίας Leont.B.*Nest.et Eut.*1(M.86.1305D); θ. Διονύσιος Sophr.H. *ep.syn.*(M.87.3177C); Max.*opusc.*(M.91.165C); ὁ ἀληθὴς θ. ... Διονύσιος id.*ambig.*(M.91.1312D); ὁ θ. ... Βασίλειος Jo.D.*f.o.*4.16(M.94.1169A); CNic.(787)*act.*4(H.4.168E); **b.** of things θ. ἀνθερεῶνα Nonn.*par.Jo.* 1:8(M.43.752A); θ. χείλεα *ib.*8:28(817A); θ. δήνεα βίβλων Paul.Sil. *ambo.*106(M.86.2256A); θ. στόματι Jo.D.*hom.*1.6(M.96.556C); **2.** as subst., *theologian*, esp. of NT writers σάλπιγγες τῶν σημασιῶν, τουτέστι, τῶν θ. οἱ λόγοι Cyr.*ador.*4(1.121B); *ib.*6(210A); *ib.*17(598A); id.*Rom.*8:3(M.74.817B); τὸν τῶν θ. ἰχνηλατοῦντες σκοπόν id.*Nest.*1 proem.(p.15.20; 6^{1}.5A); θεηγόροι [i.e. apostles] καταυγάσατε ἡμᾶς *IGC As.Min.*61; †Jo.D.*B.J.*9(M.96.932C).

***θεηδόκος**, *receiving God, being hostess to God*; of Mary of Bethany, Nonn.*par.Jo.*11:2(M.43.840A).

θεηδόχος, =θεοδόχος, *receiving God*; **1.** of altar δώρων δοχεῖον ἁγνόν, ἡ θ. τράπεζα Gr.Naz.*carm.*1.2.34.226(M.37.961A, v.l. θυηδόχος); **2.** of the beach where Christ appeared to disciples (Jo.21:1) θ. ἠόνα Nonn.*par.Jo.*21:7(M.43.916C).

θεηλασία, ἡ, *driving by God*; of exile sent as divine vengeance, *T.Benj.*7.2(v.l. αἰχμαλωσία).

θεήλατος, **1.** *driven by God*, *Orac.Sib.*3.713; **2.** *pursued, driven mad by God*; as term of abuse in theological argument, Epiph.*anc.* 15(p.23.18; M.43.44A); ὁ θ. Ὠριγένης *ib.*54(p.63.11; 112B); ὁ βδελυρὸς καὶ θ. Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo.*32(M.87.3525A); Jo.D.*f.o.*3.3(M.94. 993A); **3.** *sent by God*; of plagues and other punishments, Eus.*d.e.* 3.7(p.146.28; M.22.245D); id.*h.e.*8.16.2(M.20.789B); Ast.Soph.*fr.*2 a ap.Ath.*Ar.*2.37(M.26.228A); Chrys.*hom.72.3 in Jo.*(8.426E); Bas. Sel.*or.*9.2(M.85.133A); Jo.D.*f.o.*3.10(M.94.1021A).

***θεηλάτως**, *madly*, Leont.H.*monoph.*(M.86.1845A).

θεημάχος, v. θεομάχος.

***θεητόκος**, = θεοτόκος, Nonn.*par.Jo.*2:2(M.43.760C); *ib.*19:25 (904B).

***θεητός**, *visible*; met., Gr.Naz.*carm.*1.1.4.94(M.37.423A); ref. senses of scripture, *ib.*2.2(poem.)7.140(561A).

θεία, ἡ, *aunt*, Ath.*apol.Const.*6(M.25.604C); id.*h.Ar.*13(p.189.22; M.25.708B); Amph.*Seleuc.*337(M.37.1600A); *Chron.Pasch.*p.311(M. 92.793A); ref. aunts of clergy, excepted from prohibition against *subintroductae*, CNic.(325)*can.*3.

θειάζ-ω, **1.** *deify, regard as divine*; **a.** ref. Christ μετὰ τὴν τελευτήν, καὶ πολὺ μᾶλλον τότε ἢ πρότερον, αὐτὸν τεθειάκασιν Eus.*d.e.*3.4(p.118. 7; τεθνηκότα τετιμήκασιν M.22.201B); **b.** in gen. θ. ... τὸν διάβολον Clem.*str.*4.11(p.285.19; M.8.1293A); ἄθεος...ὁ πάντα ∼ων *ib.*7.1(p.5. 13; M.9.408A); Eus.*l.C.*15(p.247.17; M.20.1420A); Mac.Mgn.*apocr.* 4.29(p.218.5); Philost.*h.e.*7.12(M.65.549C); **c.** met., *set great store by*, ref. Epicurus θ. ... σαρκὸς εὐσταθὲς κατάστημα Clem.*str.*2.20(p.178. 2; M.8.1064A); Eus.*l.C.*5(p.205.17; M.20.1337C); Philost.*h.e.*2.5(M. 65.469B); Synes.*provid.*2(p.121.22; M.66.1272A); **2.** *be inspired* ∼οντες λόγων ἱερῶν παιδεύμασιν Eus.*l.C.*1(p.96.15; M.20.1320A); of prophets, id.*p.e.*7.11(313C; M.21.537D).

θειασμός, ὁ, *frenzy, inspiration, religious enthusiasm*; **1.** pagan ἔπη δέ, οὐκ ἔκ τινος θ. καὶ κατοχῆς...ἀλλ' ἐκ τῆς Ἐμπεδοκλέους... ποιήσεως Thdt.*affect.*10(p.244.22; 4.952); Bas.Sel.*v.Thecl.*2.12(M.85. 585C); **2.** Christian Γρηγόριος...εἶπε θ. τινος εἶναι τὸ χρῆμα Evagr. *h.e.*5.21(p.216.23; M.86.2836B).

θεϊκός, *divine*; **1.** ref. God, in gen. θ. οὐσία Eus.*e.th.*1.12(p.71.11; M.24.848A); φύσις Bas.*ep.*262.2(3.404C; M.32.973C); Epiph.*haer.*76. 31(p.381.12; M.42.581A); δύναμις Clem.*prot.*10(p.74.5; M.8.217C); *ib.* 11(p.78.9; 228A); Eus.*v.C.*2.16(p.47.21; M.20.993B); id.*l.C.*15(p.244. 19; M.20.1413B); *Lit.Bas.*(p.343.23); ἐξουσία Didym.(‡Bas.)*Eun.*5 (1.316C; M.29.757C); πρόνοια Clem.*paed.*2.10(p.215.2; M.8.512B); σοφία id.*prot.*4(p.48.27; 164B); φωνή id.*paed.*1.12(p.148.22; 368B); **2.** partic., ref. Trin. μὴ διαιρῶν [sc. Marcell.] μὲν τὴν...θ. δύναμιν Eus.*e.th.*1.5(p.64.26; M.24.833B); οὐδὲ τρεῖς θεοὺς ὀνομάζειν δυνάμεθα, τοὺς τὴν θ. ταύτην, ἤτοι ἐποπτικὴν δύναμιν...συνημμένως καὶ ἀδιακρίτως δι' ἀλλήλων ἐφ' ἡμῶν...ἐνεργοῦντας Gr.Nyss.*tres dii*(M.45. 128A); τὰ συναφείας τῆς θ. ἑρμηνεύματα...τὸν λόγον, τὸ πνεῦμα Didym. (‡Bas.)*Eun.*5(1.307C; M.29.737A); ἅτε δὴ καὶ τῆς θ. ἐνεργείας δι' αὐτοῦ [sc. H. Ghost] πληρουμένης *ib.*(304D; M.729C); ref. the three

Persons τῶν αὐτῶν θ. ἔργων *ib.*(307C; M.737A); τριάς Epiph.*exp.fid.*18(p.520.3; M.42.820A); ἑνότης Dion.Ar.*d.n.*13.3(M.3.980C); **3.** ref. Father, Eus.*e.th.*1.20(p.86.21; M.24.876A); **4.** ref. Christ; **a.** Christol. δύο θελήματα...δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον...τὸ δὲ θ. Ath.*inc.et c.Ar.*21(M.26.1021C); τὸ σῶμα φύσει μέν ἐστιν ἀνθρώπινον, τῇ δὲ ἑνώσει τῆς οἰκονομίας θ. ‡Ath.*dial.Trin.*4.1(M.28.1249D); τῇ μὲν θ. φύσει ἀπαθής ‡Ath.*Apoll.*1.11(M.26.1112C); τάς τε ἀνθρωπίνας [sc. φωνάς], καὶ...τὰς θ., παρ' ἑνὸς εἰρῆσθαι διακεισόμεθα Cyr.*ep.*17(p.38.8; 5^2.73B); ὁ Παῦλος ἀναμίξας τὰ θ., ἑκάτερα περὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ λέγει Thdot.Anc.*exp.symb.*3(M.77.1317D); Arian οὐκοῦν ἔδει καὶ τὰ θ. βλέποντας ἔργα τοῦ λόγου, ἀρνήσασθαι τοῦ σώματος αὐτοῦ τὴν γένεσιν Ath.*Ar.*3.35(M.26.400A); Apollinarian σῶμα ἀνθρώπινον ἔσχεν ὁ Χριστός, ἢ οὔ;...οὔ...ἀλλ' ὁποῖον;...θ. ‡Ath.*dial.Trin.*4.1(M.28.1249D); σῶμα μεμορφωμένον, ταῖς θ. καταλαμπόμενον ἐνεργείαις *ib.*4.9(1264C); φησι [sc. Apoll.] λέγειν ἡμᾶς ὅτι ὁ σταυρωθεὶς οὐδὲν εἶχε θ. ἐν τῇ ἑαυτοῦ φύσει Gr.Nyss.*Apoll.*27(M.45.1181A); **b.** of Inc. and redemption πρὸς...ἡμᾶς θ. κατάβασις Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3160B); ἵνα δελεάσῃ αὐτὸν ὥσπερ δράκοντα, αἱμοβόρον, τῷ θ. ἀγκίστρῳ, καταβάλλει Jo.Eub.*concept.*19(M.96.1492D); ref. works performed by incarnate Christ ἡ θ. δύναμις Or.*fr.53 in Jo.*(p.527.14); Eus.*theoph.fr.*6(p.19*.31; M.24.628B); id.*fr.Lc.*9:1(M.24.544B); διὰ τί μὴ καὶ ἐκ τῶν θ. ἔργων ἐπιγινώσκουσι τὸν ἐν τῷ πατρὶ λόγον; Ath.*Ar.*3.55(M.26.437C); id.*ep.Serap.*4.22(M.26.673A); Gr.Nyss.*Apoll.*45(M.45.1232C); διὰ πάντων ἀχωρίστως τῇ θ. δυνάμει συνεκφαίνων τῆς οἰκείας σαρκὸς τὴν ἐνέργειαν Max.*ambig.*(M.91.1052C); αὐτὸς...τῇ θ. αὐτοῦ δυνάμει ἀνέστη Jo.V H.*icon.*16(M.96.1361B); **c.** ref. glorified Christ, Eus.*l.C.*2(p.199.15; M.20.1325B); ἦν γὰρ αὐτὸν πρὸ τούτου θεωρήσας [sc. Isaiah] ἐν τῇ θ. καὶ ἐνδόξῳ αὐτοῦ μορφῇ Ath.*inc.et c.Ar.*23(M.26.1025B); ref. Jo.17:5 δόξα ‡Ath.*Apoll.*2.15(M.26.1157B); **d.** neut. as subst., *divinity*, Iren.*haer.*3.11.8(M.7.888B); τὸ...θ. αὐτοῦ...φανερῶς ἔστιν ἰδεῖν, ὅτε ὑπ' ἀγγέλων προσκυνεῖται Hipp.*fr.*18 *in Pss.*(p.146.12; M.10.609A); ἵν'...ἄγευστος ᾖ πάντῃ τῆς ἁμαρτίας, κατά γε τὸ θ. ‡Ath.*Apoll.*1.2(1096B); Epiph.*exp.fid.*17(p.518.23; M.42.817A); ref. risen Christ τὸ θ. καὶ σωματικὸν εἰς ἓν πνευματικὸν τελούμενον id.*haer.*69.67(p.215.22; M.42.309C); Jo.D.*disp.*(M.96.1345B); **5.** ref. H. Ghost, Didym.*Trin.*1.7(M.39.272A); ἡ θ. τοῦ πνεύματος δόξα id.(‡Bas.)*Eun.*5(1.309E; M.29.741D); heret. οὐδ' ὅτι καταμόνας ἐν θεοῦ δόξῃ τὸ πνεῦμα κηρύσσεται, συνίεις τὴν θ. δόξαν ἐπ' αὐτοῦ *ib.*(308D; M.740B); Nil.*Eulog.*2(M.79.1096B); τὸ τοῦ πνεύματος...θ. Cyr.*thes.*33(5^1.335B); **6.** ref. doctrine and law; ref. law of nature πᾶσιν...ἀνθρώποις...ἐνέστακταί τις ἀπόρροια θ. Clem.*prot.*6(p.52.2; M.8.173A); ἐντολαὶ κυριακαί, αἱ δὴ δόξαι οὖσαι θ. id.*paed.*1.12(p.151.28; M.8.376A); ref. teaching of Christ θ. ... διδασκαλία *ib.*2.8(p.194.10; 465B); θ. σοφίας διδάσκαλος Vict.*Mc.*3:20(p.297.31); ref. preaching of an apostle, *A.Thom.*A 39(p.156.21); ref. scriptures, †Hipp.*Artem.*ap.Eus.*h.e.*5.28.13(M.20.516A); Gr.Naz.*ep.*235(M.37.377C); Epiph.*haer.*9.1(p.197.14; M.41.224B); **7.** ref. grace, Clem.*paed.*1.6(p.108.1; M.8.285B); ἡ θ. χάρις τοῦ Ἰησοῦ *Narr.Jos.*3(p.465.2); Gr.Nyss.*or.dom.*2(p.44.2; M.44.1148B); Jo.Mon.*hymn.Nic.Myr.*4(M.96.1385A); **8.** ref. worship λειτουργία ἡ θ. Clem.*paed.*2.4(p.182.19; M.8.441A); and virtues ἡ ταπείνωσις μέγα ἔργον ἐστὶ καὶ θ. Dor.*doct.*2.8(M.88.1649C); †Jo.D.*B.J.*30(M.96.1141A); **9.** of kingdom of heaven, Eus.*fr.Lc.*9:26(M.24.548D); Ath.*inc.et c.Ar.*20(M.26.1020A); **10.** of angels, *A.(Pass.)Petr.et Paul.*27(p.142.15); *A.Petr.et Paul.*48(p.199.19); **11.** ref. men τῷ τῆς θ. ἐπηγορίας ἐπωνύμῳ δυναμούμενος [sc. Const.] Eus.*l.C.*2(p.199.7; M.20.1325A); ref. soul ἡ θ. εἰκών Gr.Naz.*carm.*1.2.10.21(M.37.682A); ὅτε...τὴν ῥοπὴν δῶμεν πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, θ. ὀνομάζεται ἡμῶν τὸ θέλημα, οὐ κατ' οὐσίαν ἀλλὰ κατὰ τὴν πρᾶξιν Ephr.Ant.*fr.*(M.86.2105D); **12.** in special senses; **a.** *of God* ἐπιλαμψάσης θ. ὄψεως Eus.*l.C.*11(p.223.29; M.20.1377A); φρονήσει κινούμενος θ. Pall.*h.Laus.*6(p.22.20; θείῳ πόθῳ M.34.1018C); **b.** *for God* ζῆλος θ. Epiph.*haer.*68.3(p.143.2; M.42.188B); *ib.*68.8(p.148.13; 196B); μέριμνα...θ. Isid.Pel.*epp.*1.213(M.78.317A); **c.** *about God, godly* παιδαγωγία θ. Clem.*paed.*1.12(p.151.32; M.8.376B); θ. φροντίδες *ib.*2.2(p.169.9; 413B); ἐπανελθὼν εἰς φρόνημα θ. Pall.*h.Laus.*26(p.82.16; M.34.1092A); **d.** *with God*; ref. Son θ. κοινωνία Eus.*e.th.*3.20(p.181.11; M.24.1045A); ref. saints and angels ἡ θ. ὁμωνυμία Dion.Ar.*c.h.*12.3(M.3.293B); **e.** *due to God* ἡμᾶς προσήκει μόνον τὸν υἱὸν καὶ μηδένα ἕτερον θ. τιμῇ σέβειν Eus.*e.th.*2.7(p.106.10; 912C).

***θεϊκῶς**, *as God*; **1.** ref. the Godhead αὐτοεῖναι...ἀρχικῶς...θ. καὶ αἰτιατικῶς Dion.Ar.*d.n.*11.6(M.3.956A); **2.** Trin. θ. ... ἐν τῷ πατρὶ ὢν λόγος καὶ σοφία Ath.*Ar.*3.46(M.26.421A); οὐκ ἐγένετο, ἀλλ' ἐγεννήθη θ. [sc. Logos] Didym.*Trin.*1.15(M.39.300B); τὸ πνεῦμα ἐκπορεύεται παρὰ τοῦ πατρός, καὶ μένει παρὰ τῷ υἱῷ θ. *ib.*1.31(425A); θ. ... ἐγεννήθη ὁ θεὸς λόγος ἐκ θεοῦ Hier.H.*Trin.*(M.40.857D); **3.** ref. Christ; **a.** in gen. ἐὰν...τις θ. τὰ παρὰ τοῦ λόγου γινόμενα βλέπων, ἀρνήσεται τὸ σῶμα... Ath.*Ar.*3.35(M.26.397C); ref. his body θ. προσκυνεῖται ‡Ath.*Apoll.*1.6(M.26.1101C); ref. Phil.2:9 εἰ...[sc. θ. ὁ υἱὸς τῷ πατρί] οὐχ ὑποτέτακτο, ἀλλ' ὕστερον ὑποταγήσεται, ἀνθρωπίνως ὡς ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ οὐ θ. ὑπὲρ ἑαυτοῦ Didym.(‡Bas.)*Eun.*4(1.288E; M.29.693B); ἕνα...ὁμολογοῦμεν υἱόν, γεννηθέντα μὲν θ. ἐκ πατρός ...ἀποτεχθέντα δὲ τὸν αὐτὸν ἐκ γυναικὸς κατὰ σάρκα Cyr.*Heb.*2:14(p.464.9; M.74.965B); id.*Chr.un.*(5^1.734B) cit. s. γεννάω; ἀπεστάλη...ἀνθρωπίνως, οὐ θ. Thdt.*Zach.*2:8(2.1606); Jo.D.*f.o.*3.7(M.94.1012B) cit. s. συστέλλω; ὢν μὲν θ., γενόμενος ὡς ἄνθρωπος id.*hom.*1.11(M.96.564A); **b.** ref. miracles πεινῶντα μὲν αὐτὸν...σωματικῶς, θ. δὲ χορτάζοντα...πεντακισχιλίους Ath.*Dion.*9(p.52.22; M.25.493B); οὐδὲ οἷόν τε ἦν, τοῦ κυρίου δι' ἡμᾶς ἀνθρώπου γενομένου, ἀνόητον εἶναι τὸ σῶμα αὐτοῦ...ὁ αὐτὸς ἦν ἀνθρωπίνως μὲν λέγων 'ποῦ Λάζαρος κεῖται;' θ. δὲ τοῦτον ἀνεγείρων· ὁ αὐτὸς δὲ ἦν σωματικῶς μὲν ὡς ἄνθρωπος πτύων, θ. δὲ...ἀνοίγων τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ...τυφλοῦ id.*tom.*7(M.26.805A); ἀνθρωπίνως μὲν ἐξέτεινε τὴν χεῖρα, θ. δὲ ἦν παύων τὴν νόσον id.*Ar.*3.32(M.26.392A); θ. τε ἅμα καὶ σωματικῶς ἐνεργοῦντα Χριστόν Cyr.*Lc.*5:12(M.72.556B); δι' ὧν...ἔδει γνωρίζεσθαι θεόν, ταῦτα θ. ἐνεργεῖ id.*thes.*23(5^1.228A); οὐκ ἀνθρωπίνως...ἔπραττε τὰ ἀνθρώπινα· οὐ γὰρ ἄνθρωπος μόνον...οὐδὲ θ. ἐνήργει τὰ θεῖα· οὐ γὰρ θεὸς μόνον Jo.D.*f.o.*3.15(M.94.1060B); **c.** ref. his knowledge, exeg. Mt.24:36 οὐκ ἠθέλησε θ. εἰπεῖν, ὅτι οἶδα Ath.*Ar.*3.48(M.26.425A); cf.*ib.*3.44(416B); *ib.*3.46(421B); **d.** ref. his birth θ. μέν, ὅτι χωρὶς ἀνδρός· ἀνθρωπικῶς δὲ ὅτι νόμῳ κυήσεως, ὁμοίως ἄθεος Gr.Naz.*ep.*101(M.37.177C); ref. Passion τὸ μὴ πάσχειν θ., καὶ τὸ λέγεσθαι παθεῖν ἀνθρωπίνως Cyr.*ep.*46(p.161.7; 5^2.144C); θ. ἄνθρωπος ὢν διεξῄει τὰ πάθη τῆς φύσεως, κατ' ἐξουσίαν ἐπιτελούμενα θεϊκήν Max.*ambig.*(M.91.1060B); ref. Resurrection ἵνα...ἀναστῇ θ. ‡Ath.*Apoll.*1,6(M.26.1104B); Cyr.*Jo.*8(4.720C); Sev.Ant.*res.*(p.826.4; M.46.640B); ref. earthly life and teaching θ. διδάξει Ath.*Ar.*3.48(425C); ἔλεγε...θ.· ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου *ib.*3.57(444B); ref. Jo.17:5 θ. καὶ οὐκ ἀνθρωπίνως ᾔτει Didym.(‡Bas.)*Eun.*4(1.292A; M.29.701A); **4.** ref. men ἔχεις τὰς τοῦ υἱοῦ προσηγορίας· βάδιζε δι' αὐτῶν· ὅσαι τε ὑψηλαί, θ. καὶ ὅσαι σωματικαί, συμπαθῶς Gr.Nyss.*or.*30.21(p.143.13; M.36.133A).

***θειογαμία**, ἡ, *marriage with an uncle*; forbidden by canons, Tim.I Al.*resp.*(M.33.1304B).

***θειογένεθλος**, *divinely begotten* θ. λόγος Eulog.*fr.Trin.*3(p.365).

θειογενής, *born of God*, *Orac.Sib.*5.261.

***θειοδόχος**, v. *θεοδόχος.

***θειολατρεία**, ἡ, *worship of God*, Gr.Naz.*carm.*2.1.50.96(M.37.1392A).

θειολόγος, ὁ, *theologian*, Gr.Naz.*carm.*2.2(poem.)7.130(M.37.1561A).

***θειόνοος**, *of god-like mind*; of martyrs, Sophr.H.*v.Cyr.et Jo.* suppl.(M.87.3421D).

***θειοποιέω**, *deify*, *Orac.Sib.fr.*3.22.

θεῖος, **A.** *of God*; **1.** in gen., ref. Jo.4:24 εἰ...πνεῦμα, δῆλον ὅτι θ. Eus.*Marcell.*1.1(p.5.14; M.24.721A); ἡ θ. οὐσία Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.73.3; M.45.301D); Isid.Pel.*epp.*4.211(M.78.1305B); Manich. τὰ κακὰ ἄρα ἐκ τῆς θ. οὐσίας *Disp.Phot.*(M.88.544A); ἡ θ. οὐσία ἀμέριστός ἐστιν· αἱ δὲ ψυχαὶ μέρη τῆς θ. οὐσίας εἰσὶ καθ' ὑμᾶς *ib.*(536B); orthodox ἐπὶ...τῆς ἀσωμάτου καὶ θ. οὐσίας, οὐ πάθος, οὐ μερισμὸς...συμβήσεται Cyr.*thes.*4(5^1.31C); ἡ θ. φύσις in gen., Clem.*paed.*3.7(p.258.10; M.8.608B); Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.105.9; 340A); Cyr.*thes.*4(5^1.23D); οὐδὲν...οὕτως ἴδιον καὶ χαρακτηριστικὸν τῆς θ. φύσεως, ὡς τὸ ἀΐδιον Isid.Pel.*epp.*3.18(M.78.744C); ἡ φύσις ἡ θ. πάντῃ ἁπλῆ Leont.H.*monoph.*41(M.86.1793D); ἡ θ. φύσις ἀσώματός τε καὶ ἀπερίγραπτος Leont.N.*serm.*1(M.93.1568C); οὔτε ἀρχὴν κινήσεως, οὔτε ἠρεμίαν, ἤγουν τέλος, ὁμολογεῖ ἐπὶ τῆς θ. φύσεως Anast.S.*hod.*8(M.89.140A); Jo.D.*f.o.*1.14(M.94.860Aff.); (Messalian) ἡ θ. φύσις τρέπεται καὶ μεταβάλλεται εἰς ὅπερ ἂν ἐθέλῃ..., ἵνα συγκραθῇ ταῖς ἑαυτῆς ἀξίαις ψυχαῖς Tim.CP *haer.*(M.86.49A); ἡ θ. δύναμις Hipp.*haer.*1.15(p.18.10; M.16.3040B); Or.*Cels.*8.70(p.287.1; M.11.1621C); Eus.*v.C.*2.6(p.43.26; M.20.985B); Gr.Nyss.*v.Mos.*45(M.44.316A); τὸ θ. βούλημα Or.*or.*28.8(p.380.14; M.11.528C); Gr.Nyss.*or.catech.*5(p.27.6; M.45.24D); id.*tres dii*(M.45.129B); ἡ...θ. θέλησις Cyr.*ador.*6(1.179C); τὸ θ. θέλημα Jo.D.*f.o.*2.3(M.94.872A); *ib.*(872C); ἡ θ. πρόνοια CAlex.*ep.*8(p.94.27; M.25.264B); Nil.*epp.*1.1(M.79.81A); Dion.Ar.*d.n.*4.33(M.3.733B); Areth.*Apoc.*54(M.106.724D); ἡ θ. ὀργή Cyr.*hom.pasch.*1(5^2.8E); Bas.Sel.*or.*27.2(M.85.313C); Proc.G.*2Reg.*14:11(M.87.1137C); ἡ θ. γνῶσις *1Clem.*40.1; σύνεσις Thdt.*Ps.*118:27(1.1445); ἐπιστήμη Dion.Ar.*e.h.*1.1(M.3.369); δόξα Or.*Cels.*5.60(p.64.2; 1276D); ref. anthropomorphic metaphors used of God θ. αἴσθησις *ib.*8.20(p.238.2; 1548D); ἀγαθότης Isid.Pel.*epp.*3.117(M.78.821B); μακροθυμία,...ἀνεξικακία *ib.*5.260(1488B); καλλονή Dion.Ar.*c.h.*2.4(M.3.144A); μακαριότης *ib.*3.2(165C); **2.** Trin.;

a. in gen., Dion.R.ap.Ath.*decr*.26(p.22.10; M.25.464A); θ. τριάδος Apoll.*fid.inc*.7(p.199.20; M.*PL*.8.877D); **b.** ref. relations τὰ ψευδῆ περὶ τῆς τοῦ κυρίου γεννήσεως ὑπολαμβάνοντες οἱ ποίησιν αὐτοῦ τὴν θ. ... γέννησιν λέγειν τολμῶντες Dion.R.ap.Ath.*decr*.26(p.23.9; M.25.465A); τὴν θ. οὐσίαν τοῦ λόγου ἡνωμένην φύσει τῷ ἑαυτοῦ πατρί Ath.*hom.in Mt*.11:27(M.25.216B); θ. γέννησις Bas.*Eun*.2.5(1.241E; M.29.581A); τὸ μὲν θ. ... γέννημα, ἀπείρξειεν ἂν οἶμαι παντελῶς οὐδὲν τῶν εἰς ἀναγκαίους ἡκόντων λόγους, τῷ ἰδίῳ συνυφεστάναι γεννήτορι, ἀεὶ καὶ ἀνάρχως πατρὸς νοουμένου τε καὶ ὄντος θεοῦ Cyr.*dial.Trin*.2(5^{1}.459E); ὑπερβήσεται τὴν καθ' ἡμᾶς γνῶσιν...ὁ τῆς θ. γεννήσεως τρόπος id.*thes*.5(5^{1}.33D); θ. ἕνωσις Dion.Ar.*d.n*.2.4(M.3.640D); θ. διάκρισις *ib*.2.5(641D); ἡ θ. πατριὰ καὶ υἱότης *ib*.2.8(645C); **3.** ref. Father θ. δύναμις Serap.*euch*.10.2; θ. τοῦ πατρὸς οὐσία, ἀσώματος οὖσα, τομῆς τε καὶ διαιρέσεως ἀνεπίδεκτός ἐστιν Cyr.*thes*.9(5^{1}.68E); θ. καὶ πατρικὴ φιλανθρωπία Dion.Ar.*c.h*.8.2(M.3.240D); **4.** ref. Son; **a.** in gen. ὁ λόγος θ. Just.*1apol*.10.6(M.6.341A); ὁ λόγος...ἀρχὴ θ. τῶν πάντων Clem.*prot*.1(p.7.15; M.8.61B); ζῷον θ. Eus.*ecl*.1(M.22.1121B); λόγος...θ. Ath.*gent*.40(M.25.81B); Isid.Pel.*epp*.3.18(M.78.744C); ὁ θ. ἱεράρχης Dion.Ar.*e.h*.1.3(M.3.373C); exeg. Ps.109:2 ἡ θ. δύναμις..., τοῦτ' ἔστιν...ὁ λόγος †Gregent.*disp*.2(M.86.653D); θ. λόγος Leont.N.*serm*.1(M.93.1569C); **b.** ref. Inc. μυστήριον θ. Clem.*prot*.11(p.79.1; M.8.228C); οὐκ ἐξ ἀνθρωπείου σπέρματος ἀλλ' ἐκ θ. δυνάμεως Just.*1apol*.32.9(M.6.380B); θ. ... πρὸς ἡμᾶς ἐπιφάνεια Ath.*inc*.1.1(M.25.97A); τὴν σάρκωσιν τὴν θ. ‡Ath.*Ar*.4.31(p.81.5; M.26.517A); τῆς θ. ἐπιδημίας Gr.Nyss.*or.catech*.18(p.74.11; M.45.53C); **c.** Christol. τὴν θ. ἕνωσιν ‡Ath.*Ar*.4.32(p.81.11; 517B); τῆς καθ' ὑπόστασιν θείας ἑνώσεως Max.*opusc*.(M.91.96C); θέλημα κατὰ φύσιν εἶχεν ἀνθρώπινον, ὥσπεροῦν καὶ κατ' οὐσίαν θεῖον *ib*.(80C); ὡς ἐκ δύο μὲν τῆς τε θ. καὶ τῆς κοινῆς ἀνθρωπείας ἄμφω προϋπαρχουσῶν τῆς ἑνώσεως Χριστοῦ φαμεν Leont.H.*monoph*.58(M.86.1801B); δύο θελήματα ἀδιάβλητα, τὸ μὲν φύσει ἀνθρώπινον, τὸ δὲ ὑπὲρ φύσιν καὶ θ. Anast.S.*serm.imag*.3(M.89.1160D); ref. operations ἡ θειοτέρα τοῦ Ἰησοῦ δύναμις Or.*Jo*.10.25(16; p.197.30; M.14.352B); τὰ θ. λόγια Chrys.*hom.47.1 in Jo*.(8.275A); cf.*ib*.47.2(278A); δεικνὺς...τὴν ἐν τοῖς θαύμασι θείαν τοῦ λόγου ...ἐνέργειαν, μὴ τοῦ αὐτοῦ μόνον διὰ τὴν φύσιν ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὐτῆς τῆς ἁγίας σαρκός, διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν· συνεργάτιν γὰρ ἑαυτοῦ ταύτην ἐν τοῖς θ. παρελάμβανεν, ᾗ φησιν ὁ διδάσκαλος, ὥσπερ καὶ ψυχὴ τὸ ἴδιον σῶμα, πρὸς τὴν τῶν οἰκείων ἔργων ἐκπλήρωσιν Max.*opusc*.(M.91.101C); ref. miracles ἐν τοῖς τοιοῖσδε θ. καὶ ἀνθρωπίνη φύσις συνεργοῦσαι ὁρῶνται Leont.H.*monoph*.6(1773A); ref. Christ's humanity ἡ θ. ... ψυχή Cyr.*inc.unigen*.(5^{1}.692E); *ib*.(693B); τὴν ἀνδρικὴν Ἰησοῦ θ. ζωήν Dion.Ar.*e.h*.5.3.4(512A); θ. σῶμα Gr.Ant.*mul.ung*.3(M.88.1852A); ὅτι...τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον ἑνώσει θεῖον τὸ...σῶμα αὐτοῦ τυγχάνει, οὐ δεῖ ἀμφιβάλλειν Anast.S.*hod*.23(M.89.301B); ref. monophysite heresies ποτὲ μὲν τὴν θ. φύσιν εἰς σάρκα τετράφθαι λέγοντας, ποτὲ δὲ τὴν σάρκα εἰς θεότητος μεταβεβλῆσθαι φύσιν Thdt.*ep*.83(p.51.3; 4.1150); θεὸς ἀληθὴς ὁ Χριστός,...καὶ θ. ὄντως αὐτοῦ τὸ ἅγιον σῶμα τῇ θεώσει Anast.S.*hod*.14(244C); Apollinarian θ. οὐσίαν τοῦ γεννηθέντος ἐξ αὐτῆς ἐν μορφώσει σαρκίνῃ Apoll.*quod un.Chr*.11(p.302.2; M.28.129D); σῶμα τὸ θ. *ib*.12(p.302.16; 132A); θείᾳ ἣν ἐμψυχίᾳ ψυχωθέν ‡Ath.*dial.Trin*.4.1(M.28.1252A); ἡ θ. σάρκωσις, ἡ μήτε ἄνθρωπος οὖσα, μήτε θεός Gr.Nyss.*Apoll*.3(M.45.1128C); Nestorian ὡς μηκέτι καὶ τὴν θ. καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐν τῷ αὐτῷ φύσιν κατ' αὐτοὺς εἶναι Tim.CP *haer*.(M.86.41A); in anti-monophysite argument ἡμῖν ἀκοινώνητον τὸ θ. ἐν Χριστῷ [i.e. on monoph. principles] Leont.H.*monoph*.34(1792A); ἢ παθητὸν καὶ ῥευστὸν λέγων τὸ θ., ἢ ἀρνούμενος τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ...Χριστοῦ Anast.S.*hod*.12(209A); **d.** ref. events of incarnate life: conception, Hesych.H.*serm*.4(M.93.1456B); Procl.CP *annunt*.5(M.85.444A); *ib*.(445B); death, etc. τὸ θ. πάθος Thdr.Lect.*h.e*.2.32(M.86.201A); θ. κάθοδος Dion.Ar.*e.h*.4.3.10(484B); τῆς θ. ἐνεργείας μὴ χωρισθείσης ἐξ αὐτοῦ [sc. Christ's body in death] Anast.S.*hod*.1(45B); Resurrection, Thdt.*ep*.145(4.1253); *ib*.146(1273); ἐκ τῆς κατὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐνεργείας, παραστήσας ὄντως θ. αὐτοῦ εἶναι τὴν δύναμιν, ἐκ δὲ τῆς δυνάμεως, τὴν οὐσίαν Leont.H.*Nest*.5.3(M.86.1728B); **e.** ref. divinization through Christ ἵν' ἡ ἀνθρωπίνη [sc. φύσις] τῇ πρὸς τὸ θειότερον κοινωνίᾳ γένηται θ. οὐκ ἐν μόνῳ τῷ Ἰησοῦ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς μετὰ τοῦ πιστεύειν ἀναλαμβάνουσι βίον, ὃν Ἰησοῦς ἐδίδαξεν Or.*Cels*.3.28(p.226.14; M.11.956D); ὁ μετέχων τοῦ υἱοῦ θ. γίνεται κοινωνὸς φύσεως Cyr.*thes*.4(5^{1}.25D); **5.** ref. H. Ghost, in gen., Herm.*mand*.11.12; Clem.*paed*.1.6(p.106.23; M.8.284A); Cyr.H.*procatech*.9; Bas.*Eun*.2.5(1.241E; M.29.581A); Leont.H.*Nest*.5.3(1725D); theol. πῶς ἔσται ποίημα τὸ ἔχον ἐν ἑαυτῷ φυσικῶς τῆς θ. οὐσίας τὸ ἴδιον καὶ ἐξαίρετον; Cyr.*thes*.34(357E); πῶς ἔσται γενητὸν τὸ δι' οὗ θ. οὐσίας ἡμῖν ἡ εἰκὼν ἐγχαράττεται; *ib*.(360B); οὐσίας θ. ὑπάρχει Thdt.*Trin*.23(M.75.1177Dff.); *ib*.24(1181C); ἐπὶ...τῆς θ. φύσεως τῆς ἁπλῆς καὶ ἀσυνθέτου, τὸ μὲν εἶναι πνεῦμα θεοῦ...ὁμολογητέον Jo.D.*f.o*.1.7(M.94.805A); ref. his divinizing action τὸ πνεῦμα... δι' οὗ τῷ θεῷ κολλώμεθα, καὶ ἓν ὡς πρὸς αὐτὸν ἀποτελούμεθα, τῆς τε θ. αὐτοῦ φύσεως γινόμεθα κοινωνοί Cyr.*thes*.34(356D); (Gnost.) ἔστι...τὸ πνεῦμα τὸ ἐν τῷ κόσμῳ ὁ ὄρνις ὁ Κύκνος...τοῦ θ. σύμβολον πνεύματος Hipp.*haer*.4.49(p.73.24; M.16.3118B); **6.** neut. as subst.; **a.** *divinity*, as simple ἁπλοῦν...τῇ φύσει τὸ θ. ἐστι καὶ ἀσύνθετον Gr.Nyss.*Apoll*.2(M.45.1128B); Bas.Sel.*or*.35.4(M.85.297C); Jo.D.*f.o*.1.7(M.94.808A); changeless τὸ...θ. καὶ ἀθάνατον καὶ ἀκίνητον καὶ ἀναλλοίωτον Athenag.*leg*.22.5(M.6.937C); Cyr.*thes*.10(5^{1}.78D); incorporeal, cf.Athenag.*leg*.29.2(957C); μὴ ἀνθρωπόμορφον τὸ θ. Or.*Cels*.7.66(p.216.6; M.11.1516A); Ath.*gent*.22(M.25.44Bff.); infinite, Isid.Pel.*epp*.3.18(M.78.745A); *ib*.3.149(841B); Cosm.Ind.*top*.2(M.88.132D); one, Athenag.*leg*.7.1(M.6.904A); incomprehensible, Gr.Nyss.*Eun*.8(2 p.177.7; M.45.769B); perfect, Jo.D.*f.o*.1.5(801A); (Arian) ἦν...πρὶν γεννηθῆναι [sc. τὸν υἱόν], κατ' ἐκείνους ἐν μονάδι τὸ θ. Cyr.*thes*.9(5^{1}.66E); (Manich.) περιγραπτὸν εἰσάγων τὸ θ., ὃν ἀγαθὸν καὶ παντοδύναμον ὁμολογεῖς, καὶ ταῦτα ἀπὸ τῆς κακίστης ὕλης περιγραφόμενον Jo.D.*Man*.2(M.96.1321C); ref. knowledge of the divine, as made possible through baptism, Clem.*paed*.1.5(p.105.27; M.8.281A); of the divine as without physical form μὴ σχηματίζῃς τὸ θ. ἐν ἑαυτῷ προσευχόμενος Evagr.Pont.*or*.66(M.79.1181A); ἄποσον...τὸ θ. καὶ ἀσχημάτιστον *ib*.67(1181B); some understanding of the divine being attainable by virtuous, Isid.Pel.*epp*.2.186(M.78.636C); ref. participation by creatures αὗται [sc. angelic powers]...εἰσιν αἱ πρώτως καὶ πολλαχῶς ἐν μετουσίᾳ τοῦ θ. γινόμεναι Dion.Ar.*c.h*.4.2(M.3.180A); ref. Christ's divinity, veiled from Satan by the humanity, Gr.Nyss.*or.catech*.24(p.92.16ff.; M.45.64D); as impassible, Isid.Pel.*epp*.4.166(M.78.1257A); invisible, Cyr.*inc.unigen*.(5^{1}.693D); monophysite doctrine incompatible with fact that divinity is ἀνελλιπές, Anast.S.*hod*.13(M.89.224C); **b.** as synonymous with *God* οὐκ ὀργίζεται τὸ θ. Clem.*paed*.1.8(p.130.7; M.8.332C); Philost.*h.e*.8.3(M.65.557B); τὸ θ. ὥσπερ φιλάνθρωπόν ἐστιν Isid.Pel.*epp*.5.260(M.78.1488C).

B. *divine* by participation or derivation, *holy*; **1.** of Christian doctrine, creeds τὸ θ. ... τῆς ἁγίας ἐκείνης συνόδου χρησμῴδημα Cyr.*dial.Trin*.1(5^{1}.389C); τοῦ θ. συμβόλου Basilisc.*encycl*.(p.50.10; M.86.2600D); in gen. θ. δόγματα Evagr.Pont.*ep*.1(M.32.248A); Cyr.*thes*.6(5^{1}.48B); id.*Nest*.1 proem.(p.14.16; 6^{1}.1B); Cosm.Ind.*top*.2(M.88.73B); Max.*opusc*.(M.91.72C); διδασκαλία θ. Clem.*prot*.9(p.65.2; M.8.197C); ‡Ath.*Ar*.4.9(p.53.19; M.26.480B); Thdt.*ep*.100(4.1169); θ. λόγος Just.*dial*.23.3(M.6.525C); τὰ τῶν Χριστιανῶν θ. διδάγματα id.*2apol*.13.1(M.6.465B); *ib*.4.3(452A); τὰ θ. μυστήρια Gr.Nyss.*Eun*.8(2 p.186.22; M.45.780D); θ. κήρυγμα Isid.Pel.*epp*.3.345(M.78.1001D); **2.** of scripture ἡ θ. γραφή, αἱ θ. γραφαί Clem.*paed*.2.3(p.179.3; M.8.433C); τῶν...φερομένων γραφῶν καὶ ἐν πάσαις ἐκκλησίαις θεοῦ πεπιστευμένων εἶναι θ. Or.*Jo*.1.2(4; p.6.11; M.14.28A); *Hom.Clem*.16.8; Didym.*Trin*.2.10(M.39.644B); Cosm.Ind.*top*.1(M.88.57C); Jo.D.*f.o*.1.5(M.94.801A) v. γραφή; τὰ θ. λόγια Ath.*Ar*.1.10(M.26.33A); Cyr.*thes*.10(5^{1}.82B); Dion.Ar.*e.h*.2.1(M.3.392A); ὁ θ. λόγος *Const.App*.1.8.19; Nil.*exerc*.14(M.79.736B); Proc.G.*Ex*.3:2(M.87.525A); τὴν...ἕνωσιν τῶν θ. νοημάτων καὶ τῶν ἐπιγείων λόγων Isid.Pel.*epp*.2.3(M.78.460A); **3.** of divine illumination, Mac.Aeg.*elev*.15(M.34.904B); Cyr.*dial.Trin*.1(5^{1}.387C); Dion.Ar.*c.h*.7.2(M.3.208A); *ib*.1(120A); **4.** of providential law, Just.*2apol*.5.2(M.6.452B); πολεμούντων ἀλλήλοις τῶν ἐναντίων θ. νόμῳ Athenag.*leg*.3.2(M.6.896C); cf.*ib*.31.1(961B); Ath.*gent*.42(M.25.85B); Dion.Ar.*c.h*.8.2(M.3.240D); **5.** τὰ θ. *divine truths* τῶν θ. γνῶσις Just.*dial*.3.5(M.6.481B); Hipp.*haer*.4.28(p.55.20; M.16.3091A); τὰ θεῖα θεωρίας Or.*Cels*.6.23(p.93.21; M.11.1325C); Ath.*gent*.3(M.25.8C); id.*ep.Aeg.Lib*.14(M.25.569B); Gr.Naz.*or*.20.1(M.35.1065A); Cyr.*thes*.4(5^{1}.30D); τὰ θ. ... διὰ τῶν ἀνομοίων συμβόλων ἐκφαίνεται Dion.Ar.*c.h*.2(M.3.136C); **6.** of inspiration, Eus.*h.e*.1.13.4(M.20.121A); cf.id.*v.C*.2.12(p.46.15; M.20.992A); **7.** of grace, Or.*Cels*.7.44(p.195.1; M.11.1484C); id.*Jo*.10.25(16; p.197.31; M.14.352B); Serap.*euch*.19.2; *Can.App*.80; Isid.Pel.*epp*.4.51(M.78.1101A); Mod.*dorm*.1(M.86.3280A); Jo.D.*f.o*.2.3(M.94.869B); of gifts of grace θ. χαρίσματα Or.*fr.44 in Jo*.(p.519.6); Cyr.*thes*.34(5^{1}.355C); **8.** of sacraments: baptism, Or.*fr.36 in Jo*.(p.512.14); θ. μυστήριον Serap.*euch*.20.1; θ. ἀναγέννησις *ib*.20.2; Cyr.H.*catech*.19.1; θ. κολυμβήθρα Thdt.*Mich*.7:28(2.1516); Max.*opusc*.(M.91.104B); eucharist θ. ἀναφορά *Can.App*.3; θ. μυστηρίων Thdr.Lect.*h.e*.2.34(M.86.201A); θ. δῶρα Dion.Ar.*e.h*.3.3.7(M.3.436D); *ib*.3.1(424D); id.*c.h*.1.3(M.3.124A); Anast.S.*hod*.24(M.89.836A); *Lit.Jac*.(p.160.11); **9.** of ministry ἱεράρχην ὁ λέγων δηλοῖ τὸν ἔνθεόν τε καὶ θ. ἄνδρα Dion.Ar.*e.h*.1.3(M.3.373C); θ. ἱερουργίας *ib*.5.1.5(505B); θ. ἱερωσύνη Max.*opusc*.(M.91.72B); **10.** of virtue ἡ θ. ἀρετή Just.*2apol*.2.13(M.6.445B); Gr.Thaum.*pan.Or*.9(p.23.1; M.10.1077D); Isid.Pel.*epp*.3.118(M.78.821B); Cyr.*ador*.5(1.143D); Max.*opusc*.(M.91.92C); τὸ τῆς ἀρετῆς...θειότατον

Niceph.Ur.*v.Sym.*proem.2(M.86.2988C); of Christian conduct in gen. ἀγωγὴ ἡ θ. Clem.*paed.*1.7(p.122.25; M.8.313C); of partic. virtues, Herm.*vis.*3.8.7; Ath.*gent.*19(M.25.40A); Isid.Pel.*epp.*3.117(M.78.821B); of ascetical exercises θ. γυμνάσματα Jo.Clim.*scal.*4(M.88.685B); **11.** of men; **a.** saints, in gen.; prophets and apostles, Or.*Cels.*7.49(p.200.7; M.11.1492C); ascetics, Thdt.*h.rel.*3(3.1138); Cosm.Ind.*top.*2(M.88.73A); Eustrat.*v.Eutych.*proem.1(M.86.2276B); of partic. saints Ἀθανάσιος Philost.*h.e.*2.11(M.65.473A); Βασίλειος Leont.B.*cap.Sev.*5(M.86.1904A); Γρηγόριος Max.*opusc.*(M.91.65B); Συμεών Niceph.Ur.*v.Sym.*proem.1(M.86.2988A); Διονύσιος Jo.D.*f.o.*1.12(M.94.844C); of OT saints Μωσῆς *Const.App.*6.24.5; Cyr.*dial.Trin.*5(5^1.579E); οἱ θειότατοι προφῆται Ign.*Magn.*8.2; θ. Ἡσαΐου Thdt.*Jer.*22:7(2.509); †Gregent.*disp.*2(M.86.673B); Δαβίδ Cyr.*dial.Trin.*3(5^1.477E); Thdt.*haer.*5.1(4.379); Jo.D.*f.o.*1.7(M.94.808A); ὁ θειότατος...Ἰώβ *Const.App.*5.7.21; Ἰσαάκ Anast.S.*hod.*19(M.89.269A); esp. of apostles, Jo.D.*carm.dorm.BMV* 107(p.231; M.96.1365B); S. Paul ὁ θ. ἀπόστολος Or.*fr.106 in Lam.*(p.276.10; M.13.657D); Eus.*Marcell.*1.1(p.5.21; M.24.721A); Παῦλος Cyr.*dial.Trin.*1(5^1.407C); Thdt.*haer.*146(4.1249); Παῦλος ὁ θειότατος Jo.D.*haer.Nest.*34(M.95.205A); Ἰωάννης Thdt.*Eph.*proem.(3.400); ὁ θ. εὐαγγελιστής Leont.B.*Apoll.*(M.86.1956A); Jo.D.*haer.Nest.*32(204C); Πέτρος Thdt.*Gal.*5:1(3.387); of the fathers, Thdt.ap.*cat.Mt.*24:15(p.197.2); Max.*opusc.*(M.91.80B); **b.** man in image of God τῇ λογικῇ ψυχῇ τὸ θ. ἐξεικονίζοντες Isid.Pel.*epp.*3.95(M.78.800C); θ. ... ἡγούμεθα εἶναι τὴν ψυχήν, οὐ μὴν τῆς θειοτάτης καὶ βασιλικωτάτης φύσεως μοῖραν *ib.*5.187(1444C); ref. 1Cor.11:7 of soul of the male εἰκόνα θ. *ib.*3.95(801B); through grace; ref. the converted αἱ θειότεραι ψυχαί Or.*Cels.*6.23(p.93.24; M.11.1325C); id.*hom.16.1 in Jer.*(p.133.3; M.13.440A); ref. an ascetic ἡ θ. ... ψυχή Thdt.*h.rel.*3(3.1139); ref. Christian souls ἀγάλματα θ. Dion.Ar.*c.h.*3.2(M.3.165A); of the perfect οἱ θ. id.*e.h.*1.5(M.3.377B); **c.** of emperor Κωνσταντίνου τοῦ θ. Thdr.Lect.*h.e.*1.4(M.86.168B); τοῖς θειοτάτοις...δεσπόταις Thds.Imp.*ep.Diosc.*(p.69.35; H.2.72B); ὁ θ. *Chron.Pasch.*p.278(M.92.693A); hence *imperial* θ. γράμμα Marc.Diac.*v.Porph.*26; Thds.Imp.*ep.Cyr.*(p.114.26; H.2.1344A); id.*sacr.*3(p.71.1; H.2.76A); θ. νόμος *Chron.Pasch.*p.323(825B); **12.** of angels θ. ἄγγελος Or.*Cels.*1.66(p.119.24; M.11.784B); ὁ θειότατος Γαβριήλ Dion.Ar.*c.h.*4.4(M.3.181B); θειότατοι σεραφίμ id.*e.h.*4.3.9(M.3.481C); θ. ζῴων Or.*Jo.*1.39(42; p.51.20; M.14.104A); τῶν θ. δυνάμεων Procl.CP *annunt.*2(M.85.429A); Dion.Ar.*c.h.*8.1(M.3.237B); Areth.*Apoc.*10(M.106.572A); **13.** eccl.; **a.** of feasts, Easter ἡ...θ. ἑορτή Cyr.*hom.pasch.*1(5^2.1A); unspecified, Thdt.*ep.*41(4.1099); Presentation, Leont.N.*serm.*1(M.93.1565A); of BMV, Jo.Eub.*concept.BMV* 22(M.96.1497B); Jo.D.*carm.dorm.BMV* 13(p.229; M.96.1364A); **b.** of churches and altars, Thdr.Lect.*h.e.*1.35(M.86.181C); Dion.Ar.*e.h.*3.2(M.3.425B); Niceph.Ur.*v.Sym.*1(M.86.2989D); **c.** of eccl. legislation θ. ... διατάξεις *Const.App.*8.4.1; θ. κανόσιν CChalc.*can.*26; ref. CNic.(325) ὁ θ. ... τῶν ἀρχιερέων ὅμιλος Thdt.*h.e.*1.9.14(3.768).

C. in objective sense, *of God* i.e. directed to God ἡ θ. ἐπίγνωσις Thdt.*Ezech.*28:25f.(2.920); θ. γνῶσις id.*Ps.*92:1(1.1272); Dion.Ar.*c.h.*7.3(M.3.209D); Tim.CP *haer.*(M.86.13B); Max.*qu.dub.*27(M.90.808B); ὁ θ. ἔρως Dion.Ar.*c.h.*15.8(M.3.337B); id.*e.h.*4.13(M.3.712A); ἀγάπη θ. Jo.Clim.*scal.*1(M.88.637A); Leont.N.*serm.*1(M.93.1577B); of fear of God, Clem.*paed.*2.4(p.183.13; M.8.444A); Dor.*doct.*4 tit.(M.88.1657B); ref. prayer θ. ἐπίκλησις Thdt.*Ps.*77:31(1.1072); id.*h.rel.*8(3.1183); *representing God* θ. εἰκόνες Or.*Cels.*7.66(p.216.3; M.11.1513D).

D. of things created *by God* τὰ θ. δημιουργήματα Clem.*paed.*3.12(p.290.17; M.8.680A); of communion *with God* ἡ θ. κοινωνία Gr.Nyss.*or.catech.*6(p.31.3; M.45.25D); of hope *in God* ἡ θ. ἐλπίς Thdt.*Ps.*90:6(1.1259).

θειότης, ἡ, *divinity*; **1.** ref. God in gen. ἐναντίον...ἐστιν αὐτοῦ τῇ θ. καὶ τῇ κατ' αὐτὴν πάσῃ δυνάμει ἡ τοῦ ἀδικεῖν δύναμις Or.*Cels.*3.70(p.262.32; M.11.1012D); as omnipresent, *ib.*4.5(p.277.31; 1033D); to be confessed even at price of martyrdom, id.*Jo.*6.54(36; p.163.10; M.14.293C); in valediction ἡ θ. ὑμᾶς τοῦ μεγάλου θεοῦ διαφυλάξει πολλοῖς ἔτεσι Const.ap.Eus.*h.e.*10.5.20(M.20.888B); *ib.*10.6.5(893A); οὐ γάρ ἐστι δυνατὸν ἐν τῇ ἁπλότητι τῆς θ. τὸ ποικίλον τε καὶ πολυειδὲς τῆς ἀντιληπτικῆς ἐνεργείας κατανοῆσαι Gr.Nyss.*hom.opif.*6.1(M.44.137D); **2.** Trin.; (Arian) exeg. Rom.1:20 τὴν εἰρημένην ἐνταῦθα θ. οὐκ ἄν τις φαίη Χριστὸν εἶναι, ἀλλ' αὐτὸν ὑπάρχειν τὸν πατέρα· οὕτως οἶμαι καὶ ἡ ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θ., οὐχ ὁ μονογενὴς υἱός, ἀλλὰ ὁ γεννήσας ὑπάρχει πατήρ Ast.Soph.*fr.*1 ap.Ath.*Ar.*2.37(M.26.225C); νοῦς καὶ λόγος ἡ θ. ἐστίν Gr.Nyss.*hom.opif.*5.2(M.44.137B); **3.** of Father τὸ δὲ ἀγνοεῖν τὸν πατέρα θάνατός ἐστιν...καὶ τὸ μὲν μὴ φθείρεσθαι θειότητος μετέχειν ἐστί Clem.*str.*5.10(p.369.2; M.9.97A); **4.** of Christ, reported by the gospels, Or.*Cels.*1.63(p.115.17; M.11.777B); attested by saints, *ib.*1.47(p.97.16; 748B); *ib.*7.35(p.186.10; 1469D); by Jo. Bapt. in the womb, id.*Jo.*2.37(30; p.96.7; M.14.181B); exhibited in miracles τὰ ὑπ' αὐτοῦ γενόμενα παράδοξα οὐ μαγγανείᾳ...ἀλλὰ θ. id.*Cels.*8.9(p.227.24; 1532A); τοσαῦτα σημεῖα ποιήσας, οὐ μικρὸν τοῦτό φησιν αὐτοῦ τῆς θ. εἶναι σημεῖον Chrys.*hom.32.1 in 1Cor.*(10.286E); in Inc. συγκαταβαίνων...ἔσθ' ὅτε τῷ μὴ δυναμένῳ αὐτοῦ τὰς μαρμαρυγὰς καὶ τὴν λαμπρότητα τῆς θ. βλέπειν οἱονεὶ σὰρξ γίνεται Or.*Cels.*4.15(p.285.19; 1048A); divinity known everywhere in consequence of Inc., Ath.*inc.*45.1(M.25.176C); in relation to his humanity τὸ... θνητὸν αὐτοῦ σῶμα καὶ τὴν ἀνθρωπίνην ἐν αὐτῷ ψυχὴν...ἑνώσει...τὰ μέγιστά φαμεν προσειληφέναι καὶ τῆς ἐκείνου θ. κεκοινωνηκότα εἰς θεὸν μεταβεβληκέναι Or.*Cels.*3.41(p.237.7; 973A); as participated in by Christians ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ ἀνακραθεὶς αὐτοῖς καὶ μεταδεδωκὼς αὐτοῖς τῆς ἑαυτοῦ θ. id.*Jo.*19.4(1; p.303.5; M.14.532B); Christ's divinity signified by fact that Isaac, as his type, was not sacrificed, Clem.*paed.*1.5(p.104.3; M.8.277B); **5.** ref. H. Ghost διὰ τὴν ἐν αὐτῷ [sc. prophet] τοῦ πνεύματος θ. *Hom.Clem.*2.10; *ib.*8.10; Gr.Nyss.*Maced.*14(M.45.1317D); *ib.*6(1309A); **6.** claimed by Simon Magus, *Hom.Clem.*2.27; **7.** as title of address: imperial, *Ep.*ap. Ath.*apol.sec.*85(p.164.8; M.25.401B); Pulch.*ep.Bass.*(p.135.19; H.2.680E); Sabinian.*supplic.*1(p.65.9; H.2.573A); †Gregent.*leg.hom.*29(M.86.597A); ?of a bishop τὴν σὴν θ. Thdt.*ep.*2(4.1061); **8.** as synonymous with *God*, (Gnost.) λέγοντες τὴν τοῦ παντὸς οὐσίαν καὶ δύναμιν καὶ πατρικὴν θ. ἀπὸ τῆς τοῦ ἐγκεφάλου διαθέσεως διδάσκεσθαι Hipp.*haer.*4.51(p.76.7; M.16.3122B); τῆς θεραπείας τῆς τῇ θ. ὀφειλομένης Const.ap.Eus.*h.e.*10.7.2(M.20.893B); ὑπὲρ...εἰρήνης, ἣν ἡ θ. εἰς τὸ διηνεκές σοι χαρίζεται CArim.*ep.Const.*1(p.238.29; M.26.700B); *Const.App.*2.52.1; **9.** *sacred character*, of doctrine τῆς τούτων [sc. θείων] θ. Just.*dial.*3.5(M.6.481B); Or.*hom.20.6 in Jer.*(p.186.8; M.13.513B); ref. Lc.14:18 οἱ...ἀγρὸν ἀγοράσαντές εἰσιν..., οἱ παραλαβόντες δόγματα ἕτερα τῆς θ. id.*fr.69 in Lc.*(p.267); ἡ τῆς γραφῆς θ. id.*princ.*4.1.7(p.303.14; M.11.353C); ἡ θ. τῆς δυνάμεως τῶν τῆς προσκυνητῆς τριάδος ἐπικλήσεων id.*Jo.*6.33(17; p.142.30; M.14.257A).

***θειόφορος**, **1.** *inspired*; ref. authors of scripture, or perh. of theologians, Gr.Naz.*carm.*1.1.3.55(M.37.412A); **2.** *in possession of God*; of the blessed in heaven, *ib.*1.1.4.94(423A).

θειώδης, *godlike* τὸ θ. Just.*dial.*134.2(M.6.785A); of the bearing of the good man, Clem.*fr.*44(p.221.26); of angels θειωδεστέρας ὄντες οὐσίας *Hom.Clem.*8.12; in gen., ‡Just.*qu.Chr.*11.11(M.6.1481A).

θειωδῶς, *divinely*; **1.** ref. scripture τὰ θ. προστεταγμένα Adam.*dial.*1.25(p.50.8; M.11.1753C); Dion.Ar.*c.h.*4.4(M.3.181B); ‡Cyr.*Trin.*1(6^3.2A; M.77.1121A); †Jo.D.*B.J.*19(M.96.1029A); and divine laws, Max.*ambig.*(M.91.1161D); **2.** *imperially, by the emperor* τὰ θ. προσταχθέντα Ath.*apol.sec.*85(p.164.11; M.25.401B).

θείως, **1.** *divinely*, ref. scripture θ. λέλεκται Clem.*str.*2.7(p.131.29; M.8.972A); θ. ἡ δύναμις ἡ τῷ Ἑρμᾷ κατὰ ἀποκάλυψιν *ib.*1.28(p.111.1; 928A); ref. divinization by grace τῆς...ἱερᾶς ἀγαπήσεως ἡ πρὸς τὴν ἱερουργίαν τῶν θειῶν ἐντολῶν ἀρχικωτάτη πρόοδος ἡ τοῦ εἶναι θ. ἀρρητοτάτη δημιουργία Dion.Ar.*e.h.*2.1(M.3.392B); τὸ εἶναι θ. ἐστὶν ἡ θεία γέννησις *ib.*; ἡ...ἁγία τριάς, ἡ...πάντων κτιστῶν...θ. δεσπόζουσα Sophr.H.*or.*3.2(M.87.3217C); **2.** *in a godlike way* ὥστε τὰς...θείας [sc. δυνάμεις] θειοτέρως κινεῖσθαι Ath.*gent.*44(M.25.88D); **3.** *excellently*; of Christian opp. pagan teachers λέγομεν...μειζόνως καὶ θ. Just.*1apol.*20.3(M.6.357C); ref. BMV ἐν...τῇ ταύτης νηδύϊ ὁ λόγος ἑαυτῷ τὸν οἶκον διεπλάσατο, ὃν τρόπον ἐξ ἀρχῆς τὸν Ἀδὰμ ἐκ τῆς γῆς· μᾶλλον δὲ θειοτέρως ‡Ath.*Ar.*4.34(p.83.2; M.26.520B).

***θέλγημα**, τό, *charm, attraction*, Mac.Mgn.*apocr.*4.11(p.171.34).

[*]**θέλγηστρον**, τό, prob. f.l. for θέλγητρον, Nil.*spir.mal.*4(M.79.1149B).

θέλγητρον, τό, *charm* τὰ τῆς ἁμαρτίας...θ. Meth.*Porph.*1(p.504.9; M.18.400B).

θέλημα, τό, **I.** etym. θ. ... λέγεται κατὰ τὸ 'θέειν λίαν' ἢ 'τοῦ θελητοῦ λῆμμα' ἢ ὡς κράτημα ‡Ath.*def.*2(M.28.540D) = Anast.S.*hod.*2(M.89.61D); and def.;

A. various senses; **1.** properly, *that which is willed, object of an act of willing*; **2.** *faculty of will*, or *act of willing* τὸ...θ., ποτὲ μὲν σημαίνει τὴν θέλησιν, τουτέστι τὴν θελητικὴν δύναμιν· ποτὲ δὲ τὸ θελητόν, τουτέστι τὸ πρᾶγμα ὅπερ θέλομεν Jo.D.*volunt.*24(M.95.153C); **3.** *result* or *product of will* τὸ θ. αὐτοῦ ἔργον ἐστὶ καὶ τοῦτο κόσμος ὀνομάζεται Clem.*paed.*1.6(p.106.9; M.8.281B); id.*str.*4.26(p.325.1; M.8.1381A); Max.*ambig.*(M.91.1085B).

B. in sense of *faculty of will*; **1.** defined; **a.** οὐσίας νοερᾶς καὶ λογικῆς ἔφεσις πρὸς τὸ καταθύμιον ‡Ath.*def.*2(M.28.540D) reproduced by Anast.S.*hod.*2(M.89.61C); **b.** ὄρεξις λογικὴ καὶ ζωτική Max.*opusc.*(M.91.13A); **2.** divided into three types of will corresponding to the three orders of beings capable of willing [sc. θ.] θεϊκόν, ἀγγελικὸν

καὶ ψυχικόν ‡Ath.*def*.2(M.28.540D); and three types dist. in scripture θ. θεῖόν ἐστι τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ. θ. δὲ φυσικὸν ἡ ἐργασία τοῦ θεοῦ θελήματος. θ. δὲ σαρκικὸν ἡ παρακοὴ τοῦ θείου νόμου *ib*.; Anast.S.*hod*.2(M.89.64A).

II. in men;

A. *moral will* οὐ γάρ ἐσμεν ἐπιθυμίας τέκνα, ἀλλὰ θ. Clem.*str*.3.7 (p.222.29; M.8.1161B).

B. θ. φυσικόν *natural will*, as common and necessary attribute of humanity opp. θ. γνωμικόν (*purposive, deliberate will*, i.e. faculty of, or object of, free rational choice): θ. φυσικὸν...κοινὸν πᾶσιν ἀνθρώποις. τοῦτο δέ ἐστι τὸ φιλόζωον. ... εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα θ. ἐν ἡμῖν, ἅπερ καλοῦνται γνωμικά. ἄλλος...θέλει ἰδιάζειν, ἄλλος γεωργεῖν. πολλὰ γνωμικὰ θ. ἔχομεν,...ἓν δὲ φυσικὸν θ. ἔχομεν πάντες ‡Ath.*def*.2 (M.28.540D) = Anast.S.*hod*.2(M.89.64D); θ. φυσικόν ἐστιν οὐσιώδης τῶν κατὰ φύσιν συστατικῶν ἔφεσις. θ. γνωμικόν ἐστιν ἡ ἐφ' ἑκάτερα τοῦ λογισμοῦ αὐθαίρετος ὁρμή τε καὶ κίνησις Max.*opusc*.(M.91.153A); *ib*.(280A).

C. of selfish desire; to be abandoned by those entering upon religious obedience, Ant.Mon.*hom*.113(M.89.1785B); Hesych.S. *temp*.1.31(M.93.1489C) cit. s. ἀθέλητος.

III. in God; **A.** in gen.; **1.** of his positive will, *1Clem*.42.2; Cyr.H.*catech*.23.14; Gr.Nyss.*or.dom*.4(p.70.8; M.44.1164A); abs. ἐάνπερ θ. ᾖ τοῦ ἀξιωθῆναί με Ign.*Rom*.1.1; *Polyc*.8.1; Clem.*str*.6.18 (p.517.25; M.9.400A); **2.** of his permission of evil οὔτε...ὁ κύριος θελήματι ἔπαθεν τοῦ πατρός, οὔθ' οἱ διωκόμενοι βουλήσει τοῦ θεοῦ διώκονται...ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ἄνευ θ. τοῦ κυρίου τῶν ὅλων Clem.*str*.4.12 (p.286.8; M.8.1293C); and of distn. bet. his primary will to save, and secondary will to punish 'κατὰ τὴν εὐδοκίαν...τοῦ θ. αὐτοῦ'. ...ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ...αὐτή ἐστι· πανταχοῦ γὰρ εὐδοκία τὸ θ. ἐστι τὸ προηγούμενον. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλο θ.· οἷον, θ. πρῶτον, τὸ μὴ ἀπολέσθαι ἡμαρτηκότας· θ. δεύτερον, τὸ γενομένους κακοὺς ἀπολέσθαι Chrys.*hom. 1.2 in Eph*.(11.5C); hence of distn. bet. God's three θελήματα: κατ' εὐδοκίαν, κατ' οἰκονομίαν, κατὰ συγχώρησιν Max.*qu.dub*.20(M. 90.801B).

B. partic.; **1.** ref. Creation; **a.** of eternal exemplars or ideas, pre-existent in God, according to which Creation was accomplished παραδείγματα δέ φαμεν εἶναι τοὺς ἐν θεῷ...προϋφεστῶτας λόγους... καὶ θεῖα καὶ ἀγαθὰ θ. τῶν ὄντων ἀφοριστικὰ καὶ ποιητικά Dion.Ar. *d.n*.5.8(M.3.824C); **b.** of God's will as cause of Creation, Clem.*fr*.48 (p.224.23)ap.Max.*ambig*.(M.91.1085B); Ath.*Ar*.3.64(M.26.457B); Gr. Nyss.*Eun*.8(2 p.188.8; M.45.781D); administered by Son, Clem. *prot*.12(p.84.34; M.8.241B); **2.** ref. Inc. and redemption, Clem.*str*.7.2 (p.8.15; M.9.413A); Bas.*Spir*.18(3.15E; M.32.100B); Gr.Naz.*or*.19.13 (M.35.1060A); Gr.Nyss.*or.dom*.4(p.70.8; M.44.1164A); Sophr.H.*ep. syn*.(M.87.3161A); **3.** as known and performed by man; **a.** God's will embracing every virtue, Gr.Nyss.*or.dom*.4(p.74.3; M.44.1165A); **b.** learnt through practice ποιοῦντες γὰρ τὸ θ. τοῦ θεοῦ, τὸ θ. γινώσκομεν Clem.*str*.1.7(p.25.17; M.8.733B); **c.** ascertained by 'gnostic' through μάθησις, *ib*.7.11(p.44.7; M.9.485A); **d.** infused into souls of the faithful, *ib*.6.17(p.513.4; 389A); **e.** of man's avoidance of sin through subjection of his θέλησις to God's θέλημα, Jo.D.*volunt*.19 (M.95.149C); **4.** ref. Son's generation; **a.** ref. Son as begotten by Father's will υἱὸν θεοῦ κατὰ θ. καὶ δύναμιν Ign.*Smyrn*.1.1; θελήματι δὲ τῆς ἁπλότητος αὐτοῦ προπηδᾷ λόγος Tat.*orat*.5(p.5.21; M.6.813C); οὗτος δὴ ὁ υἱὸς ἐκ θ. τοῦ πατρὸς ἐγενήθη Or.*princ*.4.4.1(p.349.11); in Arian doctrine, Ath.*Ar*.3.60(M.26.449A); **b.** of Son as θ. of Father, Clem.*str*.5.1(p.329.23; M.9.16B); τὸ θ. τοῦ πατρός ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός Hipp.*Noët*.13(p.255.24; M.10.820D); opp. Arian teaching πῶς οὖν δύναται, βουλὴ καὶ θ. τοῦ πατρὸς ὑπάρχων, ὁ λόγος γίνεσθαι καὶ αὐτὸς θελήματι καὶ βουλήσει; Ath.*Ar*.3.64(M.26.457B); Gr.Nyss. *Eun*.12(1 p.276.3; M.45.984A); Cyr.*thes*.7(5[1].54E); **5.** of unity of will between Father and Son ὥστε εἶναι τὸ θ. τοῦ θεοῦ ἐν τῷ θ. τοῦ υἱοῦ, καὶ γενέσθαι τὸ θ. τοῦ υἱοῦ ἀπαράλλακτον τοῦ θ. τοῦ πατρός, εἰς τὸ μηκέτι εἶναι δύο θ., ἀλλὰ ἓν θ. Or.*Jo*.13.36(p.260.33; M.14.461A); ‡Dion.Al.*fr.in Lc*.22:42(p.233.11; M.10.1597C); ἓν ἐστι θ. τὸ ἐκ πατρὸς ἐν τῷ υἱῷ Ath.*Ar*.3.66(M.26.464A); Bas.*Spir*.21(3.18B; M.32. 105B); οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θ. τὸ ἐμόν (Jo.6:38)· οὐδὲ γάρ ἐστι τὸ ἐμὸν τοῦ σοῦ κεχωρισμένον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἐμοῦ τε καὶ σοῦ Gr.Naz.*or*.30.12 (p.126.13; M.36.120A); Chrys.*hom.in Mt*.26:39(3.20C); id.*hom*.24.1 *in Mt*.(7.299A); ἐπειδὴ γὰρ ἓν θ. πατρὸς καὶ υἱοῦ, ἅπερ ὁ υἱὸς ἐβούλετο, ταῦτα καὶ ὁ πατὴρ ἤθελεν id.*comm.in Gal*.1:4(10.663B); Max.*opusc*. (M.91.68C); **6.** of unity of will in Trin., Bas.*Spir*.21(3.18B; M.32. 105B); μία τις γίνεται τοῦ ἀγαθοῦ θ. κίνησίς τε καὶ διακόσμησις, ἐκ πατρός, διὰ υἱοῦ, πρὸς τὸ πνεῦμα διεξαγομένη Gr.Nyss.*tres dii*(M.45. 128A); πᾶσαν τὴν διὰ τῆς κτίσεως ὑποστᾶσαν φύσιν, θελήματος κίνησιν ...καὶ δυνάμεως διάδοσιν, εἰκότως ἄν τις προσαγορεύσειεν ἐκ πατρὸς ἀρχομένην, καὶ δι' υἱοῦ προϊοῦσαν, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ τελειουμένην id.*Maced*.13(M.45.1317B); ἐν...θ. πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος Chrys.*hom*.78.3 *in Jo*.(8.463A); Cyr.*Jo*.4.1(4.334B); ‡Cyr.*Trin*.10 (6[3].15C; M.77.1141D) cit. s. κίνησις.

IV. Christol.; **A.** doctrine of two wills in Christ; **1.** in gen. δύο θ. ἐνταῦθα [sc. Mt.26:19] δείκνυσι, τὸ μὲν ἀνθρώπινον, ὅπερ ἐστὶ τῆς σαρκός· τὸ δὲ θεϊκόν, ὅπερ θεοῦ Ath.*inc.et c.Ar*.21(M.26.1021B); denial of Christ's human will by Apollinarius implies circumscription of divine will, Gr.Nyss.*Apoll*.31(M.45.1192B); ref. Mt.26:41 δύο θ. ἐμφαίνει, τὸ μὲν θεῖον, τὸ δὲ ἀνθρώπινον Sever.*fr*.ap.*Doct.Patr*.18 (p.120.3); κατεδέξατο τὰ πάθη, προελόμενος τὸ θεῖον θ. παρὰ τὸ ἀνθρώπινον Cyr.*Ps*.68:18(M.69.1169B); ἐν δύο φύσεσι καὶ θ. ... θέλοντα...ὡς θεόν Mod.*dorm*.10(M.86.3304C); CLater.*can*.10; Max. *Pyrrh*.(M.91.301A); ἀποβαλλόμενοι...τὴν ἀσεβεστάτην...περὶ ἑνὸς θ. ...αἵρεσιν CCP(681)*ep.Agath*.(M.*PL*.87.1251C); Jo.D.*volunt*.27(M.95. 157D); **2.** in orthodox theology; no θ. γνωμικόν predicated of Christ, on ground that to do so would imply ignorance and variability in his will εἰ γὰρ γνώμην τὴν διάθεσιν καλοῦσιν οἱ πατέρες, γίνεται δὲ διάθεσις πρὸς τὸ κρυβὲν ἐμφρόνως ὡς ἀπὸ τῆς βουλεύσεως, πῶς φασί τινες τὸν κύριον, τὸν ὑπὲρ ταῦτα πάντα, θ. φέρειν γνωμικόν; ‡Dion. Al.*fr.in Lc*.22:44(p.245.3; M.10.1593C); ‡Cyr.*Trin*.21(6[3].26E; M.77. 1161A) cit. s. γνώμη; εἶχεν οὖν θ. φυσικὸν ὡς ἄνθρωπος ὁ σωτήρ, τῷ αὐτοῦ θεϊκῷ θ. τυπούμενον...οὐδὲν γὰρ ἠναντίωται...θεῷ φυσικόν, ὁπόταν οὔτε γνωμικόν Max.*opusc*.(M.91.48D); whereas Nestorius postulated a union in Christ of θ. γνωμικά, resulting in division of his person, v. γνωμικός; **3.** two wills in Christ therefore held to be θ. φυσικά, not γνωμικά (which might imply possibility of mutual opposition): ὁ κύριος...δύο κεκτῆσθαι καὶ θ. πιστεύεται φυσικά, θεῖόν τε καὶ ἀνθρώπινον...ἐπεὶ δὲ μιᾶς ὑποστάσεως ἔγνωσται, σφαλερὸν εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῦ διάφορα θ. γνωμικά ‡Cyr.*Trin*.20(6[3].26C; M.77. 1160D); ἐν δὲ Χριστοῦ θ. λέγων...εἰ μὲν ὡς Χριστοῦ φυσικόν... οὐδετέρῳ [sc. of Father or mother] κατ' οὐσίαν ἑνούμενον...εἰ δὲ γνωμικόν, μόνης ἔσται τῆς αὐτοῦ χαρακτηριστικὸν ὑποστάσεως· προσώπου γὰρ ἀφοριστικὸν ὑπάρχει τὸ γνωμικόν...οὐ γάρ...ἔλεγόν [sc. οἱ πατέρες] ποτε γνωμικῶν ἐπὶ Χριστοῦ θ. διαφοράν, ἵνα μὴ δίγνωμον καὶ δίβουλον...καὶ διὰ τοῦτο διπρόσωπον αὐτὸν κηρύττωσιν Max.*opusc*. (M.91.53C,56B); τοὺς προαιρετικὸν καὶ γνωμικὸν αὐτὸ [sc. τὸ ἐν θ.] λέγοντας προσλαμβανόμενος...οὐ μόνον ψιλὸν ἄνθρωπον εἰσῆγε τὸν κύριον, ἀλλὰ καὶ τρεπτὸν id.*Pyrr*.(M.91.329D); *ib*.(300C); δύο φυσικὰς θελήσεις ἤτοι θ. ἐν αὐτῷ...κηρύττομεν· καὶ δύο μὲν φυσικὰ θ. οὐχ ὑπεναντία...ἔδει γὰρ τὸ τῆς σαρκὸς θ. κινηθῆναι, ὑποταγῆναι δὲ τῷ θ. τῷ θεϊκῷ κατὰ τὸν...Ἀθανάσιον *Symb.CP*(681)(H.3.1400C); Jo.D. *volunt*.27(M.95.157D); τὸ γὰρ θελητικὸν...καθ' ἑκατέραν φύσιν λέγειν τὸν Χριστόν, οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ δύο φυσικὰ θ. ... νοεῖν Jo.VI CP *ep*. (M.96.1425A); v. προαιρετικός.

B. of doctrine of one will in Christ; **1.** Apollinarian θεϊκῷ θ. μόνῳ κινούμενος Apoll.*fr*.108(p.232.29)ap.Max.*opusc*.(M.91.169C); id. *fr*.150(p.247.24)ap.*Doct.Patr*.41(p.307.6); ἤρκει...τὸ αὐτοῦ [sc. τοῦ θεοῦ] θ. διὰ τοῦ ἐν σαρκὶ σκηνώσαντος λόγου πρὸς ταύτην ζωοποιεῖν καὶ κινεῖν *ib*.2(p.204.6)ap.Anast.S.*monoph*.(M.89.1181D); ἑαυτῷ...ὅλος... θεὸς ἦν ὁ Χριστός...οὐ τὸν τρεπτὸν νοῦν ἑαυτῷ καταμίξας, θ. φυσικῷ ἐπὶ τἀναντία κινούμενον, ἑαυτῷ δὲ μᾶλλον γενόμενος νοῦς ἀτρέπτῳ θ. θεϊκῷ πάντα πεποίηκεν Polem.*fr*.173(p.274.8f.)ap.Max.*opusc*.(M.91. 172A); **2.** in teaching of Nestorius; unity of Person depending on identity of will οὐκ ἄλλος ἦν ὁ θεὸς λόγος καὶ ἄλλος ὁ ἐν ᾧ γέγονεν ἄνθρωπος. ἓν γὰρ ἦν ἀμφοτέρων τὸ πρόσωπον ἀξίᾳ καὶ τιμῇ...μηδενὶ τρόπῳ...ἑτερότητι βουλῆς καὶ θ. διαιρούμενον Nest.*fr*.B 9(p.224.15)ap. CLater.*act*.5(H.3.896C); **3.** in monothelite doctrine ἕν ἐστι τὸ θ. τοῦ Χριστοῦ Coll.*fr*.(p.313.25; H.3.897E); εἰ γὰρ μία ἐστί...φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη...ἀναμφιβόλως καὶ ἓν θ. Anth.CP *fr*.ap.CCP(681) *act*.10(H.3.1240D); ἓν θ. ὁμολογοῦμεν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ Honor.*ep.Serg*.1(H.3.1320D); monothelite view caused by failure to distinguish between θ. φυσικόν and θ. γνωμικόν: τοῖς μονοθελήταις τὸ μὴ εἰδέναι τὴν διαφορὰν τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ὑποστατικοῦ θ., τουτέστι, τοῦ γνωμικοῦ, αἴτιον γέγονε τοῦ ἓν λέγειν ἐπὶ Χριστοῦ θ. Jo.D.*volunt*. 20(M.95.152A).

V. Devil being without θ. and having only ἐπιθυμία, Heracleon ap.Or.*Jo*.20.24(20; p.359.7; M.14.628C).

VI. as name of aeon in system of Barbeliote and Valentinian Gnostics, Iren.*haer*.1.29.1(M.7.692D); Hipp.*haer*.6.38(p.170.9; M.16. 3258A).

θελήμων, *glad, willing*, Nonn.*par.Jo*.19:16(M.43.901A); met. θ. πότμος *ib*.19:30(904C).

θέλησις, ἡ, I. *exercise of will* ἀποθέμενοι ἐκεῖνο ὃ περικείμεθα νέφος τῇ αὐτοῦ θ. *2Clem*.1.6; *A.Xanthipp*.9(p.64.15); Max.*schol.c.h*.11(M. 4.93C); dat., *voluntarily*, *Disp.Phot*.3(M.88.565C).

II. *object of will* (= θέλημα) αἱ δὲ οὐ συνεδόκησαν τῇ θ. αὐτῶν *A.Thom.*A 169(p.284.6); hence γῆ θελήσεως, *promised land* (rendering THDN, Σαβειρ), Thdt.*Dan.*11:16(2.1276).

III. *faculty of will*; **A.** def. θ. ἐστι τῆς νοερᾶς ψυχῆς ὁ ἐφ' ἡμῖν λόγος, ὡς αὐτεξούσιος αὐτῆς ὑπάρχουσα δύναμις. θ. ἐστι νοῦς ὀρεκτικός, καὶ διανοητικὴ ὄρεξις, πρὸς τὸ θεληθὲν ἐπινεύουσα Iren.*fr.*5(M.7.1272B); θ. ἐστι φυσικὴ δύναμις τοῦ κατὰ φύσιν ὄντος ὀρεκτική. ... φυσικὴ ὄρεξις τῇ τοῦ λογικοῦ φύσει κατάλληλος. ... φυσικὴ αὐτοκράτορος νοῦ αὐτεξούσιος κίνησις; ἢ νοῦς περί τι αὐθαιρέτως κινούμενος Clem.*fr.*40(p.220.13; M.9.752A); dist. from βούλησις, *ib.*41(p.220.22) ap.Max.*Pyrr.*(M.91.317C) cit. s. βούλησις; θ. ἐστι φυσική, παντὸς νοεροῦ αὐθαίρετος δύναμις Alex.Al.*ep.Aegl.*(M.18.584A); Eust.*fr.*52 ap.Max.*opusc.*(M.91.277A); dist. from προαίρεσις: ἡ μὲν θ. ἁπλῆ τις ὄρεξίς ἐστι, λογική τε καὶ ζωτική· ἡ δὲ προαίρεσις, ὀρέξεως καὶ βουλῆς καὶ κρίσεως σύνοδος Max.*opusc.*(13A); in rel. to free will τὸ...αὐτεξούσιον...θ. ἐστιν. ... ἐν τοῖς ἀλόγοις ἄγει μὲν ἡ φύσις· ἄγεται δὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐξουσιαστικῶς κατὰ θ. κινουμένῳ id.*Pyrr.*(304C); in relation to τὸ θελητόν: θ. ἐστιν αὐτὴ ἡ θελητικὴ τῆς ψυχῆς δύναμις, καθ' ἣν θέλομεν. θελητὸν δὲ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ὅπερ τις θέλει Jo.D.*volunt.*21(M.95.152B); ἡ μὲν θ. ... καὶ αὐτὸ τὸ ἁπλῶς θέλειν, φυσικόν· τὸ δὲ θελητόν, τουτέστι τὸ τοιῶσδε θέλειν, γνωμικὸν καὶ ὑποστατικόν *ib.*22(152C).

B. of God; **1.** of subjection to God's will of that of man, Jo.D.*volunt.*19(M.95.149C); **2.** ref. Son's generation; **a.** ref. Son as begotten by will of Father, Just.*dial.*61.1(M.6.613C); Or.*Apoc.*26(p.32); in Arian and Semi-Arian theology ὑπῆρξε δὲ θ. πατρῴα...ἡ σοφία· σοφία ὑπῆρξε σοφοῦ θεοῦ θελήσει Ar.*Thal.fr.*2 ap.Ath.*syn.*15(M.26.708A); Ἄρειος...βουλήσεως καὶ θ. υἱόν σε ἀποκαλῶν ‡Jo.D.*Artem.*65(p.155.7n.; M.96.1313A); τοὺς λέγοντας...ὅτι οὐ βουλήσει οὐδὲ θ. ἐγέννησεν ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν ἀναθεματίζει ἡ...ἐκκλησία *Symb.Ant.*(345)2(p.252.8; M.26.729A); cf. *quod neque consilio neque voluntate pater genuerit filium*, *Symb.Sard.Orient.*ap. Hil.Pict.*de synodis* 34(M.*PL.*10.507C) altered in orthodox sense to *aut voluntate aut arbitrio pater genuit filium* (prob. representing ἢ ὅτι γνωμῇ ἢ θελήσει ὁ πατὴρ ἐγέννησε τὸν υἱόν), v. E. Schwartz *Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft* 1936 p.3; υἱὸς μὲν πατρὸς θελήσει γεγέννηται μόνου Philost.*h.e.*9.14(M.65.636C); **b.** doctrine denied by orthodox as implying substitution of θέλησις as 'mother' for God the Father, Gr.Naz.*or.*29.6(p.80.11ff.; M.36.80C); since nothing is prior to generation of Son, priority of Father's θ. is excluded, Cyr.*dial.Trin.*2(5^1.457C); id.*thes.*7(5^1.51B); Max.*ambig.*(M.91.1264A); Son himself being θ. of Father, Cyr.*dial.Trin.*2(455A); id.*Jo.*5.5(4.527D) cit. s. βουλή; **c.** ref. Son as not the image of Father's θέλησις, but of his οὐσία, ‡Ath.*dial.Trin.*1.4(M.28.1121D); *ib.*2.9(1169C); **3.** of unity of will between Father and Son μίαν μετὰ τοῦ θεοῦ τὴν θέλησιν ἔσχεν ὁ σωτήρ...ἡ σχέσις τῆς ἀγάπης μίαν τῶν πολλῶν...ἐργάζεται θέλησιν ‡Paul.Sam.*fr.*4(p.339.19ff.); πῶς δύναταί ἐμοῦ τε καὶ τοῦ πατρὸς διακριθῆναι τὰ ἔργα, ὅπου θ. καὶ λόγος καὶ...θεότης μία; Amph.*fr.*ap.CLater.*act.*5(H.3.864C); θ. ... ὡς ἄνθρωπος ἔχων...τὴν τοῦ πατρικοῦ θελήματος πλήρωσιν Max.*opusc.*(M.91.68C); θ. μίαν ἔχουσιν ὅ τε πατὴρ καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ ἀνάρχως γεννηθεὶς υἱός id.*ambig.*(M.91.1264B); denied by Anomoeans, v. ἐνέργεια; **4.** of unity of will in Trin. εἴ τις μὴ εἴπῃ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος μίαν...θ., ἀνάθεμα ἔστω Dam.Papa *anath.*ap.Thdt.*h.e.*5.11.11(3.1039); ‡Cyr.*Trin.*7(6^3.8D; M.77.1132B) = Jo.D.*f.o.*1.8(M.94.809A); *ib.*10(15C; M.1141D) = Jo.D.*ib.*(828C); Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3157A).

C. in Christ; **1.** of reality of Christ's human will, compared with θ. αὐτεξούσιος bestowed on Adam, ‡Ath.*Apoll.*1.15(M.26.1120B); λόγον, θ.,...πάντα τὰ κατὰ φύσιν ἀνθρώπῳ προσόντα, προσείληφε ‡Cyr.*Trin.*14(6^3.20B; M.77.1149D); *ib.*20(6^3.26B; M.1160C); **2.** of union of divine and human natures in Christ, in Nestorian doctrine ἡ δὲ κατὰ τὴν θ. ἕνωσις Nest.*fr.*B 6(p.219.20)ap.*Doct.Patr.*41(p.305.1); **3.** of two wills in Christ δύο τοίνυν θ. ἐν τῷ Χριστῷ· θέλων δὲ καὶ κατ' ἄμφω τὰς θ. ... εἷς ὁ αὐτὸς θεάνθρωπος ‡Cyr.*Trin.*18(6^3.24E; M.77.1157B); *Symb.CP*(681)(H.3.1400C) cit. s. θέλημα; Anast.S.*hod.*2(M.89.65C); τοῦ κυρίου,...ἐπειδὴ δύο φύσεις, δύο καὶ φυσικαὶ θ. Jo.D.*volunt.*26(M.95.157B); **4.** of one will in Christ ἕνα τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦμεν καὶ μίαν...τήν τε φύσιν καὶ τὴν θ. καὶ τὴν ἐνέργειαν προσκυνοῦμεν Apoll.*fr.*151(p.248.6)ap.*Doct.Patr.*41(p.307.18); ἡ γὰρ θ. θεότητος μόνης (Apollinarian) ‡Ath.*Apoll.*2.10(M.26.1148C); ἡ κατ' εὐδοκίαν τῶν φύσεων ἕνωσις μίαν ἀμφοτέρων τῷ τῆς ὁμωνυμίας λόγῳ ἐργάζεται τὴν προσηγορίαν, τὴν θ. ... μηδενὶ τρόπῳ διαιρουμένην Thdr.Mops.*ep.Domn.*(p.338.24; M.66.1012C); *ib.*(p.339.4; 1013A) cit. s. ἕνωσις; ἡ κατὰ θ. ἕνωσις...μίαν...δεικνῦσα πεποιημένην τὴν θ. καὶ τὴν ἐνέργειαν Nest.*fr.*B 6(p.219.20)ap.*Doct.Patr.*41(p.305.1); id.*fr.*202(p.220.5)*ib.*(p.305.10); id.*fr.*C 9(p.224.6)ap.CLater.*act.*5(H.3.896C) cit. s. συνάπτω; μίαν αὐτοῦ...τὴν θ. ... κηρύττομεν Eun.Berrh.*fr.*178(p.276.29)ap.*Doct.Patr.*41(p.309.13); μία...ἡ γνῶσις ἐπὶ Χριστοῦ, καθάπερ καὶ ἡ θ. Them.*fr.ib.*(p.314.2); τὴν ὡς ἑνὸς μίαν θ. ... πῇ μὲν ἀνθρωπίνως κινεῖσθαι, πῇ δὲ θεοπρεπῶς id.ap.CCP(681)*act.*10(H.3.1240D).

D. as name of aeon in system of Ptolemaeus, cf.Iren.*haer.*1.29.1(M.7.693A); δύο συζύγους...ἃς καὶ διαθέσεις καλοῦσιν, Ἔννοιαν καὶ Θ. Hipp.*haer.*6.38(p.169.14; M.16.3255B); Ath.*Ar.*3.60(M.26.449A).

E. as equivalent to Manich. 'good principle', *Disp.Phot.*(M.88.536D).

θελητής, ὁ, 1. *one who wills*; **a.** of men, ref. pagan doctrines of fate εἱμαρμένην γὰρ καὶ τύχην...οἰακοστρόφους ὥσπερ τινὰς ἐφίσταντες τῷ βίῳ, ἕκαστον μὲν ἡμῶν οὐκ εἶναί φασι τῶν πρακτέων θ. ἢ κύριον Cyr.*ador.*6(1.192A); **b.** of God; theol., ref. Arian doctrine of Son's generation by Father's will ὥσπερ γὰρ τῆς ἰδίας ὑποστάσεώς ἐστι θ., οὕτω καὶ ὁ υἱός, ἴδιος ὢν αὐτοῦ τῆς οὐσίας, οὐκ ἀθέλητός ἐστιν αὐτῷ Ath.*Ar.*3.66(M.26.461C), reproduced by Cyr.*thes.*7(5^1.56D); ἦν...ἅμα πατὴρ ὁ θεός, καὶ θ. τοῦ εἶναι πατήρ id.*dial.Trin.*2(5^1.457D); **2.** *one who desires*; c. genit., †Bas.*hom.in Ps.*37(1.369E; M.30.100C); Thdr.Mops.*Mich.*7:18(M.66.396C); Cyr.*Ps.*37:14(M.69.964D).

***θελητικός,** *possessing the faculty of will, willing, purposive*;

A. of men as rational beings possessing faculty of will productive of either good or evil desires, being itself morally neutral πᾶν γὰρ νοερὸν...θ. ‡Ath.*def.*2(M.28.540D); ἥτις δύναμις...ἕξις ψυχῆς θ. ταύτης...θελημάτων προβολαὶ γίνονται δύο...θεϊκοῦ τε καὶ πονηροῦ Ephr.Ant.*fr.*(M.86.2105D); πᾶν γὰρ φύσει λογικόν, καὶ φύσει θ. πάντως ἐστί Max.*opusc.*(M.91.77B); *ib.*(221D); τὸ θ. differentiating men from animals, Anast.S.*serm.imag.*3(M.89.1165C); θ. natures comprising the divine, the angelic, and the 'psychic', ‡Ath.*def.*2(540B).

B. of God; **1.** ref. providence φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον διὰ παντὸς μόνῃ τῇ θ. δυνάμει νομοθετεῖ καὶ διατάττεται Eus.*l.C.*12(p.229.30; M.20.1388A); ἕκαστον κατὰ τὴν θ. αὐτοῦ ἄχρονον ἔννοιαν, ἥτις ἐστὶ προορισμός, καὶ εἰκών, καὶ παράδειγμα, ἐν τῷ προορισθέντι καιρῷ γίνεται Jo.D.*f.o.*1.9(M.94.837A); **2.** of God's power of willing, productive of many partic. acts of will ἐν τῇ θ. τοῦ θεοῦ δυνάμει πολλὰ θεοῦ ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς λέγονται εἶναι θελήματα Ephr.Ant.*fr.*(M.86.2105C).

C. Christol.; **1.** of doctrine of one will ἀναπληρούσης τῆς θείας ἐνεργείας τὸν τῆς ψυχῆς τόπον καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου νοός· ὅθεν οὐ προσέθηκε [sc. Jo.1:14] 'καὶ ψυχή'· ἀδύνατον γὰρ δύο νοερὰ καὶ θ. ἐν τῷ ἅμα κατοικεῖν, ἵνα μὴ τὸ ἕτερον κατὰ τοῦ ἑτέρου ἀντιστρατεύηται διὰ τῆς οἰκείας θελήσεως καὶ ἐνεργείας Apoll.*fr.*2(p.204.12)ap.Anast.S.*monoph.*(M.89.1181Dff.); **2.** of doctrine of two wills κατ' ἄμφω τὰς αὐτοῦ φύσεις...θ. ὑπάρχοντα φύσει...παρίστησι...ὁ λόγος Max.*opusc.*(M.91.160C); οὐ μόνον καθ' ὃ θεὸς καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιος ἦν θ., ἀλλὰ καθ' ὃ ἄνθρωπος καὶ ἡμῖν ὁμοούσιος id.*Pyrr.*(M.91.324C); ὁ αὐτὸς θεὸς τέλειος...καὶ ἄνθρωπος τέλειος,...ἐν δύο φύσεσι νοεραῖς, θ. τε καὶ ἐνεργητικαῖς Jo.D.*f.o.*1.2(M.94.793A); Jo.VI CP *ep.*(M.96.1425A) cit. s. θέλημα.

θελητός, *wished for, willed*; **1.** in gen. θέλημα...λέγεται, κατὰ τὸ...τοῦ θ. λῆμμα ‡Ath.*def.*2(M.28.540D); **2.** ref. God; **a.** of eternal idea of rational and purposive justice pre-existent in the divine nature κατὰ τὸ πᾶσαν ἰσότητα, νοητὴν...καὶ θελητὴν ἐξῃρημένως καὶ ἑνιαίως ἐν ἑαυτῷ προειληφέναι Dion.Ar.*d.n.*9.10(M.3.917A); this ἰσότης θελητή defined as ἣν ἐθέλοντες καὶ ἐκ προαιρέσεως κατορθοῦσιν οἱ τὸ δίκαιον καὶ τὸ περὶ τὸν βίον ἰσονομικὸν μετιάσι Max.*schol.d.n.*9.10(M.4.384D); **b.** in orthodox argument that to deny Son's generation to be ἐκ βουλήσεως does not imply that he is ἀθέλητος: ὡς τὸ εἶναι ἀγαθὸς οὐκ ἐκ βουλήσεως μὲν ἤρξατο, οὐ μὴν...ἀθελήτως ἐστὶν ἀγαθός· ὃ γάρ ἐστι, τοῦτο καὶ θ. ἐστιν αὐτῷ Ath.*Ar.*3.66(M.26.461C); **c.** of identity of will between Father and Son κέκληνται...εἰς ἀποστολὴν διὰ Χριστοῦ...ἀλλ' ἦν...τὸ χρῆμα καὶ αὐτὸ θ. τῷ πατρί. ... ὅτι καὶ βουλὴ καὶ σοφία καὶ θέλησις τοῦ πατρὸς ὁ υἱός Cyr.*ador.*11(1.376D); **3.** ref. Christ οὐκ ἂν ἠθέλησε παθεῖν...ποιεῖται δὲ θ. τὸ ἀνεθέλητον διὰ τὰ ἐκ τοῦ πάθους χρήσιμα...ἀνεθέλητον...Χριστῷ τὸ...πάθος, θ. δὲ δι' ἡμᾶς Cyr.*Jo.*4.1(4.331C); ἀβούλητος...ὁ θάνατος ἦν· θ. δ' οὖν ὅμως *ib.*(332C); τὸ...τεθνάναι θ. μὲν ἔχει, διὰ τὸ βεβουλῆσθαι τὴν θείαν φύσιν· ἀνέθελητον δέ, διὰ τὰ...πάθη id.ap.Max.*opusc.*(M.91.165A); τοῦτο [sc. his humiliation] θ. ἐποιήσατο διὰ σέ id.*apol.Thdt.*10(p.139.18; 6^1.234A); **4.** as subst., Valent. aeon, consort of Sophia Θελητός, ὅ ἐστι Φῶς Val.Gn.ap.Epiph.*haer.*31.5(p.392.10; M.41.484A); Iren.*haer.*1.1.2(M.7.449B); *ib.*1.2.2(453A); Hipp.*haer.*6.30(p.157.22; M.16.3239A).

***θελητῶς,** *voluntarily, in accordance with one's wish*, ref. Son's generation; **1.** Arian εἰ μὴ ἀνεθελήτως τέτοκεν ὁ πατὴρ τὸν υἱὸν θ. ...

πάντως που καὶ προηγήσεται...τῆς τοῦ υἱοῦ γεννήσεως ἡ θέλησις τοῦ πατρός Cyr.*dial.Trin.*2(5^{1}.454B); **2.** orthodox; **a.** Father possesses all his attributes voluntarily, but his will is not anterior to them θ. ὁ θεὸς ἀθάνατός ἐστιν..., ἢ ἀνεθελήτως;...οὐ προηγεῖται τῆς... ὑπάρξεως καὶ ἀθανασίας θέλημα Didym.*Trin.*1.9(M.39.285B); πότερα θ., ἤγουν ἀνεθελήτως ὑπάρχει τε καὶ ἔστιν ὁ πατήρ. καὶ εἰ μὲν οὐ θ. ... ἐκβεβίασται...εἰ δὲ...θ. ... προηγήσεταί που τῆς ὑπάρξεως...τὸ θέλειν αὐτοῦ Cyr.*dial.Trin.*2(5^{1}.454E); *ib.*(455D); **b.** since fatherhood is God's essential attribute, generation of Son is voluntary, but not preceded by deliberation θ. οὖν ἄρα καὶ ἀβουλήτως ὑπάρχει καὶ ὁ λόγος ἐν τῷ πατρί id.*thes.*7(5^{1}.53D); **c.** if fatherhood is not God's essential attribute διημάρτηκε καὶ λογισμοῦ τοῦ πρέποντος, καὶ εἰσδέδεκται θ. τὸ πεφυκὸς ἀδικεῖν id.*dial.Trin.*2(5^{1}.457B).

θελκτήριος, *seductive*, Meth.*symp.*11(p.132.19; M.18.209A).

θελκτικός, *enticing*, Just.*2apol.*11.4(M.6.461C); Isid.Pel.*epp.*1.364 (M.78.389A).

θέλξις, ἡ, *enchantment*, met. τῆς φιλοτησίας θ. Meth.*symp.*2.2 (p.16.14; M.18.49A); ref. energumen θ. ἢ ταραχαῖς ἐνεσχημένον Dion. Ar.*c.h.*3.7(M.3.433B); cf.*ib.*4.3(477A); ref. BMV ταῖς ἐναντίαις θ. ἄχαυνος Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.693C).

θέλ-ω, **I.** *will*;

A. of men; **1.** ref. antecedent will required for moral effort αἱ... λογικαὶ δυνάμεις τοῦ βούλεσθαι διάκονοι πεφύκασι· ~ε, φησί, καὶ δυνήσῃ Clem.*str.*2.17(p.153.22; M.8.1016B); **2.** importance of moral will for attainment of salvation μὴ λέγε· πῶς μου ἐξαλείφονται αἱ ἁμαρτίαι; ἐγώ σοι λέγω· τῷ ~ειν, τῷ πιστεύειν Cyr.H.*procatech.*8; ἀρκεῖ...τὸ ~ῆσαι, καὶ τὸ πᾶν ἤνυσται Chrys.*hom.49.4 in Mt.*(7.509B); ὁδός...ἐστι λύσεως ἁμαρτημάτων, οὐ πόνων δεομένη...ἀλλὰ θελῆσαι μόνον id.*hom.1.2 in Philm.*(11.777D); *ib.1.3*(778A); **3.** of freedom of moral will εἰ ~εις βλασφημῆσαι...οὐδείς σοι ἀντίκειται...εἰ ~ει τις, ὑποτάσσεται τῷ θεῷ Mac.Aeg.*hom.*15.23(M.34.592B); **4.** of relation of man's moral will to grace, ref. Jo.5:6 διὰ τοῦτο ἤκουσε τὸ '~εις;' ἵνα τὸ ~ειν ἐπαγάγῃ τὴν ἐνέργειαν Cyr.H.*hom.*4(M.33.1136B); πολλοὺς...ἠλευθέρωσε, τῷ ~ειν διδοὺς χάριν Gr.Naz.*carm.*2.1.83.28(M.37.1430A); ἂν θελήσῃς, τότε ἐνεργήσει τὸ ~ειν...ὅταν γὰρ θελήσωμεν, αὔξει τὸ ~ειν ἡμῶν λοιπόν Chrys.*hom.8.1 in Phil.*(11.257D); ὅτι τεύξῃ τοῦ σπουδαζομένου εὔδηλόν ἐστιν, ἕως ἂν τρέχῃς, ἕως ἂν ~ῃς id. *hom.12.3 in Heb.*(12.125C).

B. of God; **1.** ref. God's will as inseparable from his nature ~ει γὰρ εἶναι τοῦτο ὅπερ ἔστιν ἀεὶ καὶ ἔσται Cyr.*thes.*7(5^{1}.56D); **2.** God's power being coextensive with his will, Eus.*d.e.*4.1(p.151.17; M.22. 252D); τὸ θελῆσαί σου, πρᾶξίς ἐστι συντετελεσμένη Gr.Naz.*or.*16.12 (M.35.952A); Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.93B); **3.** of God's will as sole cause of Creation ἐν θελήματι τοῦ θελήσαντος τὰ πάντα, ἅ ἔστιν Ign.*Rom.*proem.; Iren.*haer.*1.12.1(M.7.573A); εἷς θεός ἐστιν...πάντα ποιῶν ὡς ~ει, καθὼς ~ει, ὅτε ~ει Hipp.*Noët.*8(p.249.25; M.10.816B); Clem.*str.*7.12(p.50.4; M.9.496D); id.*fr.*48(p.224.26)ap.Max.*ambig.*(M. 91.1085B); Eus.*d.e.*4.1(p.151.13; M.22.252C); **4.** God's will being to save rather than punish, Just.*1apol.*15.8(M.6.349C); this positive will not inconsistent with will to chastise sinners ὁ θεὸς ~ει...τὰ μὲν ἐν μακροθυμίᾳ...ἅπερ ἀγαθά...λέγεται· τὰ δὲ κατ' ὀργὴν διὰ τὰς ἁμαρτίας...ἅπερ κακὰ ὀνομάζεται Bas.*reg.br.*276(2.511E; M.31.1273C); **5.** ref. generation of Son; **a.** of Logos by Father's will ὅτε ἠθέλησεν, καθὼς ἠθέλησεν, ἐγέννα τὸν λόγον αὐτοῦ, δι' οὗ τὰ πάντα ἐποίησεν καιροῖς ὡρισμένοις παρ' αὐτοῦ Hipp.*Noët.*10(p.251.19; M.10.817B); Arian and Semi-Arian εἴτε γὰρ ἀνάξιον τοῦ δημιουργοῦ τὸ ~οντα ποιεῖν, ἐπὶ πάντων ὁμοίως ἀνῃρήσθω τὸ ~ειν...εἴτε προσῆκον τῷ θεῷ τὸ βούλεσθαι, καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου γεννήματος ὑπαρχέτω τὸ κρεῖττον. οὐ γὰρ δυνατὸν ἑνί τε καὶ τῷ αὐτῷ θεῷ τὸ ~ειν ἐπὶ τῶν ποιουμένων ἁρμόττειν, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι προσήκειν Ast.Soph.*fr.*15 ap.Ath.*Ar.* 3.60(M.26.449B); εἴ τις μὴ θελήσαντος τοῦ πατρὸς γεγεννῆσθαι λέγοι τὸν υἱόν, ἀνάθεμα ἔστω *Symb.Sirm.*1 *anath.*25(p.256.11; M.26.740B); εἰ μὲν γὰρ οὐ ~ων, φασί [sc. γεγέννηκε τὸν υἱόν], τετυράννηται...εἰ δὲ ~ων θελήσεως υἱὸς ὁ υἱός Gr.Naz.*or.*29.6(p.80.9; M.36.80C); εἰ μὴ βουλήσει, φησί, γέγονεν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ... μὴ ~ων ἔσχεν υἱὸν ὁ πατήρ Cyr.*thes.*7(5^{1}.52E); **b.** this view denied πῶς...οὐχ ὑπερβάλλει πᾶσαν μανίαν τὸ...ἐνθυμεῖσθαι ὅτι...ὁ θεὸς βουλεύεται καὶ...~ειν ἑαυτὸν προτρέπτεται ἵνα...λόγον...ἔχῃ; Ath.*Ar.*3.63(M.26.456C); ὁ υἱὸς τῇ θελήσει ᾗ ~εται παρὰ τοῦ πατρός, ταύτῃ καὶ αὐτὸς ἀγαπᾷ καὶ ~ει...τὸν πατέρα· καὶ ἕν ἐστι θέλημα τὸ ἐκ πατρὸς ἐν υἱῷ *ib.*3.66(464A); Arian argument refuted ~ων...ὁ πατήρ, ἢ μὴ ~ων;...εἰ μὲν δὴ ~ων, πότε τοῦ ~ειν ἠργμένος;...εἰ δὲ οὐ ~ων, τί τὸ βιασάμενον εἰς τὸ εἶναι; Gr. Naz.*or.*29.7(p.82.10f.; M.36.81C); μηδέποτε τὸ καλὸν ἀεὶ ἀπεῖναι αὐτοῦ, μηδὲ ἄνευ υἱοῦ τὸν πατέρα θελῆσαι· θελήσαντα δὲ μὴ ἀδυνατῆσαι ...ἐν τῷ κατὰ γνώμην εἶναι καὶ ἀεὶ ἔχειν τὸν υἱόν, διὰ τὸ ἀεὶ ~ειν τὸ ἀγαθόν Gr.Nyss.*Eun.*8(2 p.194.24; M.45.789C); ~ει...τὸν υἱὸν καὶ φιλεῖ,...οὕτω καὶ ὁ υἱός...οὐκ ἀθέλητός ἐστιν αὐτῷ, εἰ καὶ βούλησις οὐδαμοῦ τῆς γεννήσεως προδραμοῦσα φαίνεται Cyr.*thes.*7(5^{1}.56D); εἰ ...ἐν σοφίᾳ καὶ λόγῳ τὸ ~ειν τοῦ πατρός,...σοφία δὲ καὶ λόγος ἐστὶ... ὁ υἱός, αὐτὸς ἄρα ἐστὶν ὁ ἐν ᾧ πᾶσα θέλησις τοῦ πατρός id.*dial.Trin.*2 (5^{1}.454E); **6.** ref. Father's specific operation in redemption πατὴρ ...ἠθέλησεν, υἱὸς ἐποίησεν, πνεῦμα ἐφανέρωσεν Hipp.*Noët.*14(p.257.17; M.10.821C); **7.** [Valentinian] ref. emanation of aeon **Θέλησις**: δύο ζυγοὺς ἔχειν τὸν ἀγένητον, Ἔννοιαν καὶ Θέλησιν· καὶ πρῶτον ἐνενόησεν, εἶτα ἠθέλησε Ath.*Ar.*3.60(M.26.449A) citing Iren.*haer.*1. 12.1(M.7.572A), cf.Hipp.*haer.*6.38(p.169.15; M.16.3255B); Epiph. *haer.*33.1(p.448.15; M.41.556B).

C. of Christ; **1.** ref. identity of will in Father and Son τοῦτο τὸ ~ειν ἐν ἑαυτῷ ποιῶν ὅπερ ἦν καὶ ἐν τῷ πατρί Or.*Jo.*13.36(p.260.30; M. 14.461A); τὸ γὰρ ἐκείνου ~ειν οὐδὲ ὑπεναντίον θεῷ, θεωθὲν ὅλον Gr. Naz.*or.*30.12(p.126.1; M.36.117C); ἠθέλησέ τι ὁ πατήρ, καὶ ὁ ἐν τῷ πατρὶ ὢν υἱὸς εἶδε τὸ θέλημα τοῦ πατρός Gr.Nyss.*Eun.*12(1 p.276.2; M.45.984A); **2.** Christol; **a.** ref. doctrine of one will ἀδύνατόν ἐστιν ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ ὑποκειμένῳ δύο τοὺς τἀναντία ~οντας ἀλλήλοις συνυπάρχειν ἑκατέρου τὸ θεληθὲν ἑαυτῷ καθ' ὁρμὴν αὐτοκίνητον ἐνεργοῦντος Apoll.*fr.*150(p.247.25)ap.*Doct.Patr.*41(p.307.8); Them. *fr.ib.*(p.314.5); **b.** ref. doctrine of two wills, Ath.*Ar.*3.57(M.26.441C); Chrys.*anom.*7.6(1.511B); Thphl.Al.*poenit.*ap.*Doct.Patr.*18(p.120.14); Cyr.*Jo.*4.1(4.331B); Max.*opusc.*(M.91.68B); *ib.*(160B); **3.** ref. Son's will as cause of Creation, Evagr.Pont.*ep.*9(M.32.261B); **4.** ref. Christ's will to save, *2Clem.*2.7; and to suffer, †Thdt.*prop.*(4.1055); εἰπεῖν θέλεις πρὸς ἐμέ, ὅτι ὁ Χριστὸς ~ων ἔπαθεν, ἢ μὴ ~ων; καὶ ἐάν σοι εἴπω, ~ων ἔπαθεν, ἵνα μοι εἴπῃς...προσκύνησον τοὺς Ἰουδαίους, ἐπειδὴ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐποίησαν...σὺ λέγεις θέλημα εἶναι, ἐγὼ λέγω ἀνοχὴν καὶ μακροθυμίαν Jo.D.*disp.*(M.96.1340D).

II. *desire, look upon with favour* θελήσατε, ἵνα καὶ ὑμεῖς θεληθῆτε Ign.*Rom.*8.1; *Hom.Clem.*11.25; θελέσθω καὶ φιλείσθω τοίνυν ὁ υἱὸς παρὰ τοῦ πατρός Ath.*Ar.*3.66(M.26.461C).

III. *suppose* ~εις γάρ, παρῆλθέ τι τὸν ἄνδρα ἐν τῷ ῥοίζῳ τῆς τῶν λόγων ἐξηγήσεως· οὐκ ἔχω λέγειν· ~εις, κατὰ ἀφέλειαν ἀπ' αὐτοῦ ὁ λόγος προηχθῇ Epiph.*haer.*73.35(p.310.6; M.42.468C).

IV. = μέλλω, *be about to*, *T.Reub.*1.7; Jo.Mosch.*prat.*19(M.87. 2865C).

θέμα, τό, **1.** *prize*, of reward of Christian life τὸ θ. ἀφθαρσία καὶ ζωὴ αἰώνιος Ign.*Polyc.*2.3; *Orac.Sib.*2.48ff.; θ. μάρτυσι δώσει ἀθάνατον *ib.*2.46; **2.** *horoscope*; its use punished by excommunication, Epiph.*mens.*15(M.43.261C); πῶς τοῦδέ τινος τὸ θ. περιέχει, τίνες αὐτοῦ γεγόνασιν οἱ γονεῖς, εἰ ἐλεύθεροι, εἰ ἀγαθοί; Proc.G.*Gen.* 1:15(M.87.96A,B); **3.** military; **a.** *legion*, Thphn.*chron.*p.251(M.108. 629A); *ib.*p.298(728B); **b.** *military district*, *ib.*p.293(717B).

θεματίζω, *assert*, CCP(681)*or.imp.*(H.3.1421D).

θέμεθλα, τά, *foundations*, Nonn.*par.Jo.*4:39(M.43.781A).

θεμέλιος, ὁ (**θεμέλιον**, τό), *foundation*; **1.** of God's will in rel. to Creation ἥδρασεν ἐπὶ τὸν...τοῦ ἰδίου βουλήματος θ. *1Clem.*33.3; **2.** of Christ, ref. saints αὐτός...θ. αὐτοῖς ἐγένετο Herm.*sim.*9.14.6; as foundation of γνῶσις, Clem.*str.*7.9(p.41.1; M.9.480A); σὰρξ ἁγία θεότητι συμφυής...θ. αἰωνίου ζωῆς Apoll.*fr.*155(p.249.6)ap.Leont.B. *Apoll.*(M.86.1964B); **3.** of apostles and prophets ὁ μέν τις ἐν τῷ θ. ἀπόστολος ἢ προφήτης βαστάζων τοὺς ἐπικειμένους Or.*Jo.*10.39(23; p.216.11; M.14.381C); Const.ap.Gel.Cyz.*h.e.*2.7.2,3(M.85.1232C,D); Chrys.*hom.2.2 in Ac.princ.*(3.63Aff.); **4.** of S. Peter Σίμων, ὁ διὰ τὴν ἀληθῆ πίστιν καὶ τὴν ἀσφαλεστάτην αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας ὑπόθεσιν τῆς ἐκκλησίας θ. εἶναι ὁρισθεὶς καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ...μετονομασθεὶς Πέτρος *Clem.ep.*1(M.2.33A); cf.*Hom. Clem.*17.19; Chrys.*hom.in Mt.18:23*(3.4E); id.*hom.in 2Tim.3:1*(6. 282E); ref. Mt.16:16 ὁ μακάριος Πέτρος τέθεικε τὸν θ., μᾶλλον δὲ αὐτὸς ὁ δεσπότης Thdt.*1Cor.*3:11(3.181); τὸν πρῶτον τῆς ἐκκλησίας θ. καταμάθωσι κλονούμενον, καὶ ὑπὸ τῆς θείας χάριτος βεβαιούμενον id. *haer.*5.28(4.478); **5.** of virtues as foundation of spiritual life: continence, Clem.*str.*7.12(p.50.18; M.9.497A); faith, hope, charity, *ib.* 4.7(p.273.5; M.8.1265B); in gen., Mac.Aeg.*hom.*28.23(M.34.709C); πίστιν τὸ τῆς υἱοθεσίας θ. Bas.Sel.*or.*20.2(M.85.253B).

θεμελι-όω, **1.** *found, establish*; **a.** ref. Creation, Herm.*vis.*1.3.4; (Gnost.) ἐν τῷ οἰκητηρίῳ, οὗ ἡ ῥίζα τῶν ὅλων τεθεμελίωται Hipp.*haer.* 5.9(p.98.18; M.16.3154B); *ib.*7.27(p.206.20; 3318C); ἅπερ διὰ τοῦ λόγου γέγονε, ταῦτα τῇ σοφίᾳ τεθεμελίωται Ath.*decr.*17(p.14.20; M.25. 444D); **b.** Christol. (orthodox), ref. Col.1:26 αὐτός ἐστι τὸ πρὸ τῶν αἰώνων θεμελιωθέν ‡Ath.*dial.Trin.*1.9(M.28.1132B); ‡Ath.*serm.fid.* 31(p.28; M.26.1285C); Pr.8:23 fulfilled of Christ in Inc., Ath.*Ar.*2. 74(M.26.305A); *ib.*2.76(309A); (Arian) ὁ υἱός...πρὸ αἰώνων κτισθεὶς καὶ ~ωθεὶς Ar.*ep.Alex.*(p.13.9; M.26.709B); id.*ep.Eus.*(p.3.3; M.42. 212B); **c.** ref. Church, as founded on faith, Ath.*ep.Serap.*3.6(M.

26.633C); *ib.*1.27(596A); Paul.Em.*hom.*1(p.10.32; M.77.1436D); by apostles τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου ἐν Ῥώμῃ...~ούντων τὴν ἐκκλησίαν Iren.*haer.*3.1.1(M.7.845A); *ib.*3.3.3(849A); ref. S. Paul ~οῦν ἐκκλησίαν Or.*hom.12.8 in Jer.*(p.95.11, conj. for θεμένου; M.13.389C θέμενος); **d.** of foundation of spiritual life ~ώσει [sc. God] σε ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ Herm.*vis.*1.3.2; *ib.*4.1.4; ὑπακοὴ...~οῦται ἐντολαῖς Clem.*paed.*1.13(p.151.14; M.8.373A); of wisdom of God as foundation of redemption, Ath.*Ar.*2.73(M.26.301B); ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐτεθεμελίωτο ...ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ *ib.*2.76(362B); τῇ ψυχῇ τεθεμελιώσθω δόγμα τὸ περὶ θεοῦ Cyr.H.*catech.*4.4; **2.** *confirm*; of faith confirmed by repentance, Clem.*str.*2.13(p.143.20; M.8.993B); τὴν πίστιν, εἴτε ὑπὸ ἀγάπης ἐθεμελιώθη εἴτε καὶ ὑπὸ φόβου *ib.*2.6(p.129.5; 965A).

θεμελίωσις, ἡ, *foundation,* met. τῆς κατὰ τὴν πίστιν θ. †Bas.*Is.*209(1.536B; M.30.480C).

θεμελιωτής, ὁ, *founder,* †Bas.*Is.*291(M.30.629A); *Lit.Marc.* (Brightman p.135.12).

***θεμελιωτικός,** *of founding*; neut. as subst., *power of founding,* Dion.Ar.*c.h.*15.5(M.3.333B).

***θεμελιωτός,** *fashioned,* ref. Arian doctrine of Son κτιστὸν εἶναι καὶ θ. Eus.Nic.*ep.Paulin.*(p.16.9; M.82.913D).

θεμιστεύ-ω, *decree* τοῦ θεοῦ ~οντος τὸν ἄνθρωπον τῶν τῆς σοφίας ἐργάτην τεθῆναι...φυτῶν Meth.*symp.*8.3(p.84.12; M.18.141C).

***θεμιστονόμος,** ὁ, *adjudicator, Orac.Sib.*13.26.

θεμιστοπόλος, *dispensing justice, Orac.Sib.*12.174; Nonn.*par.Jo.*7:52(M.43.813A); met. θ. βίβλου...νόμοις *ib.*18:31(896A).

***θεοαδής,** v. *θεαδής.

***θεοβάστακτος,** *bearing God,* of BMV θρόνος θ. Germ.CP *or.*5(M.98.324D); ῥίπτει Παῦλος ἑαυτὸν εἰς τοὺς θ. αὐτῆς πόδας *ib.*8(368A).

***θεοβδέλυκτος,** *abhorred by God*; of a human sacrifice, Thphn.*chron.*p.327(M.108.789C).

θεοβλαβής, *mad*; met., as subst., ref. heretics τῆς ψυχῆς γνόφον καὶ...τὸ θ. Philost.*h.e.*6.2(M.65.533B); of sinners οἱ θ. Areth.*Apoc.*45(M.106.761D).

***θεοβούλητος,** *willed by God, Hom.Clem.*1.21; *Clem.ep.*1(M.2.36A).

***θεοβουλία,** ἡ, *divine counsel, divine plan,* Anast.S.*hod.*4(M.89.93B).

***θεοβούλως,** *according to the divine will,* Gr.II Papa *ep.Germ.*(M.98.149D).

***θεόβροχος,** *rained from God*; of the flood, Tim.Ant.*Sym.*(M.86.237C).

***θεόβρυτος,** *welling forth from God,* met., of BMV ἡ κρήνη ἡ θ. Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.689C).

***θεοβύθιστος,** *to be sent by God to the bottom of the sea* ὁ...θ. στόλος Thphn.*chron.*p.294(M.108.720B).

***θεογενεσία,** ἡ, *divine generation, coming into being to God,* hence *baptism,* Dion.Ar.*e.h.*2.1(M.3.392B); ἡ τῆς ἱερᾶς τελετὴ θ. *ib.*2.3.1(397A); *ib.*2.3.8(404C); *ib.*3.1(425A).

***θεογενικός,** *belonging to the Godbearer,* ref. BMV θ. ἀγκάλαις τὸν κτίστην βαστάσασα ‡Jo.D.*hom.*6.7(M.96.672C).

***θεογεννητρία,** ἡ, *mother of God,* Ephr.3.524E; Jo.Mon.*hymn.Geo.*7(M.96.1397D); ὦ πανολβία τρισάνασσα θ. Andr.Cr.*or.*14(M.97.1108A).

***θεογεννήτωρ,** ἡ, *mother of God*; of BMV, Jo.Mon.*hymn.Chrys.*8(M.96.1384B); θ. καὶ δᾳδοῦχε τῶν πιστῶν ‡Meth.*Sym.et Ann.*10(M.18.372C).

***θεογεώργητος,** *tilled of God,* of BMV θ. χωρίον Mod.*dorm.*2(M.86.3285A).

***θεόγληνος,** *with divine eyes,* Nonn.*par.Jo.*20:12(M.43.909B).

***θεόγλυπτος,** *carved by God* τὴν θεόγλυπτον πέτραν (perh. ref. S. Peter) *CIG* 8816.

θεόγλωσσος, *divinely speaking* θ. βίβλου Nonn.*par.Jo.*2:22(M.43.764C); *ib.*5:37(792A); *ib.*7:26(809A).

θεογνωσία, ἡ, **A.** *knowledge of God*; **1.** in gen. ἡ τῆς ἁγίας τριάδος θ. ‡Bas.*h.myst.*59(p.393.21); ref. Rom.1:28, threats against those neglecting it, Bas.*jud.*3(2.215B; M.31.657A); **2.** means of its attainment; from inborn principles κἂν τῷ ποιεῖν νόμον δέδωκας αὐτῷ ἔμφυτον, ὅπως οἴκοθεν...ἔχοι τὰ σπέρματα τῆς θ. *Lit.*ap.*Const.App.*8.12.19; Cyr.*Juln.*3(6^2.101A); through consideration of visible creation [sc. ὁ κόσμος]...θεογνωσίας ἐστὶ παιδευτήριον, διὰ τῶν ὁρωμένων...χειραγωγίαν τῷ νῷ παρεχόμενος πρὸς τὴν θ. τῶν ἀοράτων Bas.*hex.*1.6(1.6E; M.29.13B); Chrys.*Anna* 1.2(4.701C); by which means some Greeks obtained limited knowledge of God, Anast.S.*qu.et resp.*96(M.89.737B); through reflection on providence, Chrys.*Is.interp.*7(6.74A); id.*scand.*7(3.477B); as learnt by sinners from the pious and those instructed in religion, Or.*exp.in Pr.*14:9(M.17.193A); **3.** ref. obstacles to its acquisition οὐδὲν...οὕτω πρὸς ἀκριβῆ θ. ἄχρηστον, ὡς ἀπόνοια καὶ τὸ προσηλῶσθαι πλούτῳ Chrys.*hom.5.1 in 1Cor.*(10.34C); οὔτε ἱκανῶς...χωροῦμεν...ὅσα τὰ ῥητὰ τῆς θ. ἐξειπεῖν Dion.Ar.*d.n.*3.3(M.3.684B); **4.** ref. OT religion, opp. idolatry κέκληνται...εἰς θ. διὰ Μωυσέως Cyr.*Os.*12(3.34C); Proc.G.*Gen.*proem.(M.87.24C); Jo.Mal.*chron.*3 p.57(M.97.133A); **5.** of revelation through Inc., Eus.*h.e.*10.4.10(M.20.852B); φανεὶς ὁ Χριστὸς λαμπρὰν θεογνωσίας ἡμέραν εἰργάσατο Mac.Mgn.*apocr.*3.13(p.89.3); Procl.CP *or.*6.15(M.65.749A); θεογνωσίας τὴν ἀνθρωπότητα ἔρημον [i.e. before Inc.] Thdr.Stud.*nativ.BMV* 5(M.96.685B); as ἡ ἀληθὴς θ. Eus.*d.e.*1.1(p.3.14; M.22.16C); ἡ σάρκωσις τοῦ μονογενοῦς φωταγωγεῖ τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν ἀληθῆ θ. Ammon.*Jo.*1:4(M.85.1393C); Cyr.*Ps.*49:4(M.69.1077C); id.*Jo.*11.6(4.958C); and of revelation through Cross δι' αὐτοῦ τὰ τῆς θ. ἔργα πᾶσι πεφανέρωται Ath.*gent.*1(M.25.4B); Cyr.H.*catech.*13.40; **6.** of Christianity; **a.** in gen., ref. Jews and idolaters μήπω τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἐσχηκότας καὶ θ. Or.*adnot.in Dt.*27:18(M.17.33C); cf.*ib.*27:17(33C); ref. heretics μὴ παρ' αὐτοῖς ἔνι θ., ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ Ath.*ep.Marcell.*21(M.27.33C); ἄγονος...ἡ ἔξωθεν παίδευσις...πρὶν εἰς τὸ φῶς ἐλθεῖν τῆς θ. Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.329B); καλεῖ πρὸς θ. τὴν ἀληθῆ...τὸ κήρυγμα τὸ εὐαγγελικόν Cyr.*Arcad.*(p.74.28; 5^2.61B); Jo.V II.*icon.*11(M.96.1357D); **b.** as prophesied, Eus.*d.e.*1.1(p.5.1; M.22.17D); †Bas.*Is.*159(1.492A; M.30.380B); τὴν ἐσομένην τοῖς ἔθνεσι θ. προλέγων Thdt.*Jer.*10:7(2.464); id.*Ps.*103:31(1.1341); Proc.G.*Is.*55:1–13(M.87.2553C); *ib.*41:1–7(2349C); **c.** resting on faith τῆς θ. ... κεφάλαιόν ἐστιν ἡ εἰς τὸν υἱὸν πίστις Gr.Nyss.*Pss.titt.*A 5(M.44.504A); faith playing a larger part than reason in acceptance of Christianity, Chrys.*hom.4.2 in 1Cor.*(10.26C); τοῖς ἐξ ἐθνῶν διὰ πίστεως κεκλημένοις εἰς θ. Cyr.*Nest.*3.3(p.65.43; 6^1.80D); **d.** transmitted through baptism, Bas.*Spir.*35(3.29D; M.32.132A); *ib.*75(64A; M.209A); τὸ τῆς θ. μυστήριον Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.114.12; M.45.349A); *ib.*4(2 p.83.30; 660A); τὴν διὰ τῆς τοῦ ὕδατος παλιγγενεσίας ἐσομένην τοῖς εὐσεβέσι θ. προδηλῶν Thdt.*Ezech.*1:3(3.681); and preaching, *Const.App.*2.26.7; Cyr.*Abac.*50(3.564A); Dam.*troph.*suppl.(p.277.10); τὸ τῆς θ. κήρυγμα †Jo.D.*B.J.*16(M.96.997C); *ib.*30(1144B); **e.** ref. apologetic function of miracles τῇ τῶν θαυμάτων σαγήνῃ πρὸς τὸ φῶς τῆς θ., ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς ἀγνωσίας αὐτοὺς...ἀνήγαγον ‡Cyr.*Trin.*1(6^3.2C; M.77.1121B) = Jo.D.*f.o.*1.3(M.94.793C); **f.** witnessed to by martyrdom τοῖς τῶν ἁγίων αἵμασιν ἡ θ. ᾠκοδομήθη Oecum.*Apoc.*6:9(p.91); Dion.Ar.*d.n.*7.4(M.3.873A) cit. s. ἁπλοῦς; **g.** ref. Christian revelation stimulating application of reason to divine mysteries πότε...οὕτω θ. ἐξέλαμψεν...εἰ μὴ ὅτε ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ γέγονε; Ath.*v.Anton.*79(M.26.953A); τὸν ἀκριβῶς τὰ βάθη τοῦ μυστηρίου διασκοπούμενον,...κατὰ τὸ ἀπόρρητον μετρίαν τινὰ κατανόησιν τῆς κατὰ τὴν θ. διδασκαλίας λαβεῖν Gr.Nyss.*or.catech.*3(p.15.10; M.45.17C); **7.** ref. spiritual life, monastic τὸν...βίον τῆς θ. Bas.*reg.fus.*10.1(2.352D; M.31.945A); ref. contemplation τῷ πνευματικῷ τῆς θ. ὄρει Gr.Nyss.*hom.1 in Cant.*(M.44.773A); θεὸς ὁ ἐν ἰδίῳ πνεύματι γράφων ἡμῖν τῆς θ. τὴν ὁδόν Cyr.*Arcad.*(p.77.31; 5^2.65E); ref. rejoicing in suffering ἡ ἀληθὴς θ. ... δι' ἧς δυνάμεθα παρακαλεῖν τὸν θεόν Marc.Er.*opusc.*8.4(M.65.1108C); by angelic illumination, Dion.Ar.*c.h.*13.3(M.3.301D).

B. *knowledge* of Christ *as God* ἐποίει τὰ θαύματα, ὥστε αὐτοὺς εἰς τὴν ἑαυτοῦ θ. ἐπισπάσασθαι Chrys.*hom.28.3 in Mt.*(7.338A); *ib.57.1*(619C,D).

C. *God's knowledge* τῶν σωμάτων διάλυσιν...ᾠκονόμησε γίνεσθαι κατὰ τὴν οὐσιώδη αὐτοῦ θ. Clem.*fr.*42(p.221.3; M.9.768B).

θεόγνωστος, *known to God,* Gr.Naz.*ep.*102(M.37.200C).

θεογονία, ἡ, **1.** *genealogy of gods, theogony*; composed by Hesiod and other pagan writers, Athenag.*leg.*17.1(M.6.921C); Clem.*prot.*2(p.19.31; M.8.96C); *Hom.Clem.*6.3; not to be understood as implied in Christian teaching on generation of Son, Ath.*Maced.dial.*1.12(M.28.1309C); **2.** *divine generation* τῆς πατρικῆς θ. τὴν εἴδησιν Alex.Al.*ep.Alex.*12(p.27.10; M.18.565B); Dion.Ar.*d.n.*2.5(M.3.641D); **3.** *divine birth* (of Christ), Jo.D.*carm.theog.*tit.(M.96.817C).

[*]**θεογόνος,** *begetting God* τῆς θ. θεότητος Dion.Ar.*d.n.*2.1(M.3.637B); *ib.*2.7(645B) cit. s. θεόφυτος.

***θεόγραπτος,** **1.** *written by God,* Dion.Ar.*e.h.*4.3.1(M.3.473D); CNic.(787)*act.*4(H.4.160C); **2.** *painted by God* τὴν θ. Χριστοῦ εἰκόνα Thdr.Stud.*epp.*2.108(M.99.1629B).

***θεόγραφος,** **1.** *drawn, portrayed by God*; of appearance of Cross at Jerusalem at time of victory of Constantius over Magnentius, Philost.*h.e.*3.26(M.65.513A); of portrait of Christ (perh. that said to have been sent to Abgar of Edessa) carried by Heraclius in Persian campaign, Geo.Pis.*Pers.*1.150(M.92.1208A); **2.** written by God τὴν δεκάδα τῶν θ. ἐντολῶν †Cyr.*coll.VT*(6^4.74B; M.77.1285C); spiritually interpreted πλάκας γνώσεως θ. σὺν αὐτοῖς μετὰ χεῖρας νοερὰς ἐπιφερόμενοι Jo.Clim.*scal.*25(M.88.988C); ἡ τῶν

προφητῶν θ. βίβλος ‡Jo.D.*hom.*5(M.96.648C); met., of BMV θ. πλάξ Ephr.3.529E; βίβλον θ. Taras.*praesent.BMV* 8(M.98.1489A).

***θεογράφος,** *writing about God,* Geo.Pis.*hex.*1800(M.92.1573A).

θεοδέγμων, 1. *receiving God,* Nonn.*par.Jo.*1:41(M.43.757A); *ib.* 3:32(772C); *ib.*19:38(905C); of Paradise, or of Mount of Olives θ. κῆπον *IGC As.Min.*263; of Christ's tomb, Germ.CP *or.*2(M.98. 248D); **2.** *received from God* Παῦλος, ὅλης σοφίης θεοδέγμονος ἔμπλεος ἀνήρ Paul.Sil.*Soph.*787(M.86.2149B); id.*ambo.*300(M.86.2263).

***θεόδεκτος,** *acceptable to God,* Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3197D); Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.696A).

***θεόδευτος,** *God-drenched;* of burning bush as type of BMV, Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.689D).

***θεοδήγητος,** *guided by God,* of emperor τῇ θ. αὐτοῦ...γαληνότητι Serg.*ep.*2(H.3.1317E); as complimentary epithet in polite address, Gr.II Papa *ep.Germ.*(M.98.148A).

***θεοδηγήτως,** *as led by God,* Gr.II Papa *ep.Germ.*(M.98.153D).

***θεόδηλος,** *revealing God;* of ephod, Leont.N.*serm.*3(M.93. 1608A) cit. ap. Jo.D.*imag.*1(M.94.1273B).

***θεόδημος,** *? to the people of God* ἡ θ. τοῦ δεσπότου κατέλαβεν αἰγληφόρος παρουσία ‡Epiph.*hom.*2(M.43.456D).

θεοδίδακτος, *taught by God;* **A.** of persons; **1.** of Christians in gen. γίνεσθε...θ., ἐκζητοῦντες, τί ζητεῖ κύριος ἀφ' ὑμῶν *Barn.*21.6; αὐτοὶ θ. ἐστε Alex.Al.*ep.Alex.*35(p.25.9; M.18.561A); Chrys.*hom.54.2 in Gen.* (4.523E); **2.** of inspired prophets, Thphl.Ant.*Autol.*2.9(M.6.1064A); of Jo. Bapt. ἀληθὴς ὁ μαρτὺς θ. ὢν Cyr.*Jo.*1.7(4.62B); of S. Paul, Gr. Nyss.*Eun.*3(2 p.36.23; M.45.604B); of Antony as recipient of divine revelations, Ath.*v.Anton.*66(M.26.936C); **3.** of soul enlightened by Christian faith, Tat.*orat.*29(p.30.11; M.6.1064A); †Jo.D.*B.J.*29(M. 96.1136D).

B. of doctrine, etc.; Christian doctrine οὐκ ἀνθρωπικοῖς οὖσιν, ἀλλὰ θεοφάτοις καὶ θ. Athenag.*leg.*11.1(M.6.912A); *ib.*32.2(964B); evangelists' conception of Christ, Cyr.*Jo.*proem.(4.7A); Christian beliefs about God, opp. pagan theories, Eus.*p.e.*2.6(72D; M.21.140A); revelation of incarnate Christ θ. περὶ αὐτοῦ μυστήριον Cyr.*Jo.*4.1(4. 345B); Christian wisdom, as source of all wisdom, Clem.*str.*6.18 (p.517.28; M.9.400A); inspired utterances, such as cries of multitude on Palm Sunday, ‡Meth.*palm.*2(M.18.385D) (cf. θεολογέω E.4); a text of scripture, Isid.Pel.*epp.*1.434(M.78.421B); Lord's Prayer as taught by Christ, Cyr.H.*catech.*23.18.

***θεοδίκαστος,** *awarded by divine judgement* ὀργή τις θ. παραλαβοῦσα Thdr.Lect.*fr.*(M.86.225A) cit. ap. Jo.D.*imag.*3(M.94.1392B).

***θεοδινής,** *divinely moved,* Nonn.*par.Jo.*3:8(M.43.768A); *ib.*4:14 (776B); *ib.*6:21(797A).

***θεοδιφής,** *seeking God,* Synes.*hymn.*4.262(p.33; M.66.1608).

***θεοδόκος,** *receiving God;* of BMV, Procl.CP *annunt.*4(M.85. 437C).

***θεόδοξα, ἡ,** *glory of God,* Didym.*Ps.*18:2(M.39.1268C).

***θεοδόξαστος,** *glorified by God,* of BMV τῆς θ. κόρης Germ.CP *or.*9 (M.98.373B).

***θεοδοξία, ἡ,** *appearance of divinity,* Clem.*prot.*4(p.48.1; M.8. 161B).

***Θεοδοσιανοί, οἱ,** *Theodosians,* followers of deposed bishop Theodosius of Alexandria, who denied human ignorance in Christ, †Leont.B.*sect.*5.6(M.86.1232D).

***Θεοδοτιανοί, οἱ,** *Theodotians,* followers of Theodotus of Byzantium Θ. ψιλὸν ἄνθρωπον φάσκοντες εἶναι τὸν Χριστὸν καὶ ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς γεγεννῆσθαι Epiph.*haer.*54.1(p.318.15; M.41.964A); Μελχισεδεκιανοὺς πάλιν ἕτεροι ἑαυτοὺς καλοῦσιν, ἀποσπασθέντες τάχα ἀπὸ τῶν Θ. καλουμένων *ib.*55.1(p.324.2; 972A).

***θεοδοχία, ἡ,** *reception of God,* Dion.Ar.*c.h.*13.3(M.3.304A).

***θεοδόχος (*θειο-),** *receiving God;* **1.** of Christ's humanity; **a.** as θ. ἄνθρωπος: Χριστὸν δὲ νῦν λέγομεν οὐ πρὸς τὸ ἀΐδιον τῆς θεότητος ἀναπέμποντες τοῦτο τὸ ὄνομα, ἀλλὰ πρὸς τὸν θ. ἄνθρωπον...ἐν ᾧ κατῴκησε πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς Gr.Nyss.*hom. 13 in Cant.*(M.44.1056A); id.*or.catech.*32(p.116.10; M.45.80B); **b.** as θ. σάρξ or σῶμα: τοῦ θ. σώματος ἐκείνου ταύτην δεξαμένου τὴν χάριν *ib.* 37(p.148.12; 93C); ἡ θ. ἐκείνη σάρξ *ib.*(p.151.10; 97B); οὐκ ἔγνω ἡ παρθένος ὅπως ἐν τῷ σώματι αὐτῆς τὸ θ. συνέστη σῶμα id.*hom.13 in Cant.*(M.44.1053B); οὐ γὰρ γάμος αὐτοῦ τὴν θ. ἐδημιούργησε σάρκα Thdt.*eran.*1(4.64); Leont.H.*Nest.*4(M.86.1669C); ἐξ αὐτῆς τῆς νηδύος τὴν θ. σάρκα...διαπλαττόμενος Leont.N.*serm.*1(M.93.1581B); cf.Nest. *fr.*C 9(p.263.12); **2.** of BMV; **a.** as term preferred by Nestorius to θεοτόκος: cf. τὴν θ. τῷ θεῷ λόγῳ συνθεολογῶμεν μορφήν, τὴν θ. τῷ θεῷ μὴ συνθεολογῶμεν παρθένον· θ. *dico, non* θεοτόκον, ὃ *litteram, non* κ *exprimi volens,* Nest.*fr.*C 10(p.276.4); cf. οἶδα σεβασμίαν τὴν δεξαμένην θεόν *ib.*11(p.277.20)ap.Cyr.*Nest.*1.1(p.18.25; 6.10A); **b.** view of Nest. attacked by Cyril ἐπειδὴ δὲ αἰτιᾶται ὡς λέξιν ἀσυνήθη εἴρηκεν ἡ γραφὴ ἢ γοῦν ἡ ἁγία σύνοδος θεοτόκον ὀνομάσασα τὴν ἁγίαν παρθένον, ἐρωτάσθωσαν αὐτοὶ ποῦ Χριστοτόκον ἢ θ. εὗρον γεγραμμένον. πρὸς τούτῳ ἐνέθηκεν αὐταῖς λέξεσιν οὕτως· τὴν θ. τῷ θεῷ μὴ συνθεολογῶμεν παρθένον, οὐκ εἰδὼς ὃ λέγει. εἰ γὰρ μὴ τέτοκε θεὸν...πῶς ἔτι θ. ἐστίν; Cyr.*ep.*10(p.111.35; 5².35B); and others εἰ δὲ θεὸς...τὸ ἐκ τῆς παρθένου τεχθέν, πῶς οὐ θεοτόκος ἡ παρθένος, ἀλλὰ θ.; ‡Ath.*nativ.Chr.*4(M.28.965A); **c.** in orthodox use ἐπὶ τὴν θέαν τοῦ ζωαρχικοῦ καὶ θ. σώματος συνεληλύθαμεν Dion.Ar.*d.n.*3.2(M.3.681C); cf. θ. σῶμα τάχα τὸ τῆς ἁγίας θεοτόκου λέγει Max.*schol.d.n.*3.2(M.4. 236C); ἡ θ. κυοφόρος παρθένος Sophr.H.*or.*2.32(M.87.3256C); κύριος... ἁγιάσας αὐτὴν εἶναι θ. χωρίον, ἐν ᾧ ὁ...πατὴρ...γέγονε γεωργός Mod. *dorm.*2(M.86.3284B); ἡ μυστικὴ κλεὶς τῆς θ. πύλης Geo.Pis.*hex.*1785 (M.92.1572A); σῶμά σου θ. Jo.D.*carm.dorm.BMV* 48(p.229; M.96. 1364C); νέος ναὸς ἡ νέα κόρη ἀνίσταται θ. ναός Jo.Eub.*concept.BMV* 15(M.96.1484B); σὲ προετύπου στάμνος ἡ μαννοδόχος, ὑπέραγνε, τὴν θ. τράπεζαν Jo.Mon.*hymn.Nic.Myr.*3(M.96.1384D); **3.** of Simeon, ‡Cyr.H.*occurs.*tit.(M.33.1187); τὸν θ. πρεσβύτην ‡Meth.*Sym.et Ann.* 11(M.18.373D); **4.** of land of Palestine ἐν χθονὶ θειοδόχῳ Sophr.H. *mir.Cyr.et Jo.*(M.87.3421D); esp. Bethlehem, id.*nativ.*(p.513.6); **5.** of the intelligence πρὸς τῶν θ. ... ὑμνεῖσθαι νοῶν Dion.Ar.*c.h.*7.4(M.3. 212C); **6.** of power to attain communion with God τῆς γνωστικῆς, τῆς θ. δυνάμεως μετέχουσι *ib.*13.3(304A); **7.** of grace to know God τῆς θ. χάριτος ἀμοιρήσαντες Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.321B).

***θεοδρόμος, 1.** as adj.; **a.** *pursuing divine course* τῶν ἁγίων πατέρων θ. σύνοδος ‡Jo.D.*ep.Thphl.*8(M.94.356A); **b.** *moving to God;* of star of Bethlehem, ‡Serg.*acath.*97(p.142; M.92.1340C); **2.** as subst., *runner in God's race,* Ign.*Philad.*2.2; id.*Polyc.*7.2.

***θεόδροσος,** *bedewed by God;* of Gideon's fleece as typifying BMV, ‡Sophr.H.*triod.*(M.87.3860A).

θεοδώρητος, *God-given;* in gen., of fish of Mt.17:27, Clem.*paed.* 2.1(p.163.18; M.8.400A); id.*str.*6.17(p.513.1; M.9.389A); Jo.Mosch. *prat.*80(M.87.2937C); of emperor θ. κράτος Hadr.Papa *ep.Const.* M.*PL.*96.1218D); of Hebrew tongue as θ. διάλεκτος, Or.*Cels.*3.7 (p.208.15; M.11.929A); of grace, Clem.*str.*6.7(p.459.28; 277B); knowledge, *ib.*8.1(p.80.16; 560A); virginity, Meth.*symp.*3.14(p.44.1; M. 18.84C); wisdom, Eus.*Marcell.*1.3(p.16.29; M.24.748D); works of holy men, Pall.*h.Laus.*61(p.157.14; M.34.1233B); providential signs of vocation, Isid.Pel.*epp.*4.172(M.78.1264C); God's commandments, †Cyr.*coll.VT*(6⁴.74C; M.77.1285D); baptism as θ. ἀναγέννησις, *Hom. Clem.*11.35.

θεοείδεια, ἡ, *divine likeness* τὸν...ἁπάσης ἱεραρχίας σκοπὸν τῆς θεομιμήτου θ. ἐξηρτημένον Dion.Ar.*c.h.*7.2(M.3.208A); cf.*ib.*8.1(237C); id.*d.n.*4.22(M.3.724B).

θεοειδής, *Godlike;* **1.** in gen., *like God,* in Gnost. idea of human body τὰ...μέχρις ὀμφαλοῦ θεοειδεστέρας τέχνης εἶναι Clem.*str.*3.4 (p.211.9; M.8.1137B); of the rational soul, Eus.*p.e.*6.6(249B; M.21. 424B); of man ζῷον...θεοειδέστατον Cyr.*glaph.Gen.*1.2(1.5C); of vision of Moses, Clem.*paed.*2.8(p.203.16; M.8.488A); Max.*ambig.*(M. 91.1117C); **2.** ref. Inc. (Marcionite) θ. ... τὸ σῶμα ἐν ὁμοιώσει τῇ καθ' ἡμᾶς μόνῃ ‡Ath.*Apoll.*1.12(M.26.1116A); of man as result of redemption θ. εὑρισκόμενοι Sophr.H.*or.*2.48(M.87.3284C); Max.*ambig.* (M.91.1040D); **3.** ref. sacraments, of effect of baptism ἡ φύσις... ἀνακαινιζομένη κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος ἐν ἀρχῇ τὸ θ. ὁμοίωμα Gr. Nyss.*Eun.*2(2 p.297.16; M.45.468C); ref. baptismal renunciation τῇ ...θ. τῶν ἐναντίων ἀπαθείᾳ Dion.Ar.*e.h.*2.3.8(M.3.404C); ref. sacraments in gen. τῇ τῶν διαιρετῶν θ. συμπτύξει τὴν πρὸς τὸ ἓν κοινωνίαν καὶ ἕνωσιν *ib.*3.1(424C); cf.*ib.*3.3.4(429C); ref. liturg. symbolism, *ib.*3.3.3(428D); **4.** ref. virtue σωφροσύνη ἡ θ. Gr.Thaum.*pan. Or.*12(p.28.14; M.10.1085B); σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ποιούσης ἡμᾶς θ. Euthal.Diac.*epp.Paul.*(M.85.764A); ἡ θ. ἀρετή Dion.Ar.*e.h.* 4.3.1(M.3.473B); οὐδὲν...τῆς θείας ἀγάπης θεοειδέστερον Max.*ambig.* (M.91.393B); **5.** of Christians θ. ... ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ κατὰ ψυχὴν Clem. *str.*6.9(p.468.6; M.9.293B); of the perfect, Gr.Thaum.*pan.Or.*9(p.23. 4; M.10.1077D); τὰς νοερὰς φύσεις θ. ἀπεργάζεται [sc. God] Gr. Naz.*or.*21.1(M.35.1084A); in gen., Gr.Nyss.*or.catech.*5(p.25.5; M.45. 24B); οἱ θ. Dion.Ar.*e.h.*7.3.6(M.3.560C); **6.** of angels ἑκάστη τῶν περὶ θεὸν διακόσμησις θεοειδεστέρα τῆς μᾶλλον ἀφεστηκυίας ἐστί id. *ep.*8.2(M.3.1092B); τῆς θ. αὐτῶν ἱερώσεως id.*c.h.*1.3(M.3.124A); θ. νόας *ib.*2.1(137A); **7.** neut. as subst., *likeness to God,* Meth.*res.*1.35 (p.274.4; M.18.292C); τὸ θ. τοῦτο καὶ θεῖον...τὸν ἡμέτερον νοῦν τε καὶ λόγον Gr.Naz.*or.*28.17(p.47.18; M.36.48C); Gr.Nyss.*or.catech.*6 (p.32.7; M.45.28A); ref. angels, Dion.Ar.*c.h.*5(M.3.196C); Max.*schol. c.h.*13.4(M.4.101A).

θεοειδῶς, 1. *like God,* ref. angels τὸ θ. εἶναι ἔχουσι Dion.Ar.*d.n.*5.8 (M.3.821C); θ. κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὰ πάντα εἰσόμεθα Max.*ambig.*(M.91.

1088A); **2.** _by God, divinely_ τὰ θ. ἡμῖν ἐκ τῶν ἱερῶν λογίων ἐκπεφασμένα Dion.Ar._d.n._1.2(M.3.588C).

__θεοείκελος__, _Godlike_; **1.** in gen.; of virginity, Gr.Naz._carm._1.2.1.51 (M.37.526A); _ib._1.2.1.728(577A); exeg. Cant.5:16 οὗ τὸ κάλλος... ἐστι...θ. Gr.Nyss._hom.14 in Cant._(M.44.1080D); **2.** of man; **a.** in gen., Clem._prot._12(p.85.16; M.8.244A); **b.** ref. soul θ. ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ κατὰ ψυχήν id._str._6.9(p.468.6; M.9.293B); Meth._symp._6.1(p.64.22; M.18.113C); τὸ θ. δεδωρημένος [i.e. Christ to the soul], ἄφθαρτον φύσιν, ἀσώματον, λογικήν Eus._h.e._10.4.56(M.20.872A); of soul before Fall, id._p.e._7.18(332D; M.21.561B); **c.** of the body, Meth._res._3.15 (p.411.28; M.18.317A); **d.** of Adam, ‡Nil._perist._10.4(M.79.892D); **e.** of Dion. Ar., Max._ambig._(M.91.1289A).

*__θεοεπαίνετος__, _praised by God_, ‡Meth._Sym.et Ann._10(M.18.373B).

__θεοεχθρία, ἡ__, _enmity towards God_, Eus._d.e._3.3(p.113.20; M.22.193D); id._h.e._3.17(M.20.249C).

*__θεόζευκτος__, _yoked together by God_, Amph._hom._2.7(M.39.53D).

*__θεόζηλος__, _zealous for God_, Thdr.Stud._epp._1.53(M.99.1101C).

*__θεοήφαντος__, v. *θεοῦφαντος.

*__θεοηχής__, _filled with the sound of God's voice_ θ. ... ἀκοάς Taras._ep._1(M.98.1436B).

*__θεοθαρσής__, _confident in God_, Leont.H._monoph._testimonia(M.86.1853A).

*__θεοθεμελίωτος__, _founded by God_; of empire, Agath.Papa _ep.imp._ (M._PL_.87.1174A).

*__θεοθεράπευτος__, _of divine healing_, ‡Chrys._hom._13(13.255E).

*__θεόθετος__, _set by God_, of BMV χαῖρε, τράπεζα, τὸ θ. κρᾶμα Thdr.Stud._nativ.BMV_ 7(M.96.689C).

*__θεοΐδρυτος__, _established by God_, Mod._dorm._10(M.86.3305A).

*__θεοκάπηλος__, _trading in divine things_; of Athanasius' opponents, Gr.Naz._or._21.31(M.35.1117C); simoniacal priests, Isid.Pel._epp._1.106 (M.78.253C); false teachers, Olymp._fr.Lam._4:10(M.93.753B).

*__θεοκαταγνώστης, ὁ__, _one who condemns God_, of heretics θ., οἱ καὶ βλάσφημοι Jo.D._haer._92(M.94.757B).

__θεοκατάρατος__, _cursed by God_; of Jews, Leont.Abb._v.Gr.Agr._73 (M.98.680A).

*__θεοκατασκεύαστος__, _divinely wrought_, of BMV θ. κιβωτός Thdr. Stud._or._5.1(M.99.721A).

*__θεοκατήγορος, ὁ__, _accuser of God_, Thdr.Stud._epp._1.49(M.99.1088C).

*__θεοκατόρθωτος__, _directed by God_, Agath.Papa _ep.imp._(M._PL_.87.1166A).

*__θεοκάτοχος__, _held by God_, Tim.Ant._Sym._(M.86.237C).

__θεοκέλευστος__, _ordained by God_, †Gregent._leg.Hom._61(M.86.613C); †Gregent._disp._(M.86.781D).

*__θεοκήρυκτος__, _proclaimed by God_, ‡Jo.D._ep.Thphl._30(M.95.384C).

__θεοκῆρυξ, ὁ__, _herald of God_, Leont.N._v.Jo.Eleem._13(p.27.2); _ib._ proem.(in v.l. p.4n.).

__θεοκίνητος__, _moved by God_ τῆς θ. τῶν προφητῶν ὑμνολογίας Dion. Ar._e.h._4.3.12(M.3.485B); ref. BMV τὸ τῶν σεραφὶμ ἐξαπτέρυγον ψυχῆς θ. πτεροῖς ὑπερβέβηκας Sophr.H._or._2.18(M.87.3237C); of lips, Thdr. Stud._or._5.2(M.99.721B); of Christ's human nature, Serg._ep._ap. CCP(681)_act._12(H.3.1317A).

*__θεοκλητέω__, v. θεοκλυτέω.

__θεόκλητος__, **1.** _called by God_ λόγου ἡ Βηθλεὲμ πατρὶς θ. ἐλέχθη _Orac. Sib._8.479; Nonn._par.Jo._1:22(M.43.753A); ‡Meth._Sym.et Ann._11(M.18.376A); **2.** _called by God's name_ θ. δ' ἐνὶ νηῷ Nonn._par.Jo._2:14(M.43.764A); _ib._4:21(777B); _ib._9:22(828C).

__θεοκλυτ-έω__, **1.** _call on God_, ‡Gr.Naz._Chr.pat._811(M.38.201A); **2.** _call on as divine_, cf. τῶν ἄστρων ποιοῦνται τὴν θεωρίαν...διὰ τῶν εὐχῶν ~οῦντες Porphyry ap.Eus._p.e._9.2(404B; M.21.681B); **3.** _be inspired, speak with God's voice_, Cyr._Is._2.4(2.289C); -κλητέω _ib._4.3 (2.648C); id._ador._6(1.192A); id._hom.pasch._14(5^2.193C); id._Juln._1(6^2.25B); _ib._2(59C); pass. ἃ δεῖ πρὸς ἑκάστην τῶν ἐκκλησιῶν τὸν ταῦτα ~ούμενον διαμαρτύρεσθαι Areth._Apoc._2(M.106.525A).

*__θεοκλυτία, ἡ__, _word inspired by God, inspiration_, Areth._Apoc._5 (M.106.536B); ἀστέρα τοῦτον διδόναι ἡ θ. ἐπαγγέλλεται _ib._6(548A).

__θεόκλυτος__, _inspired_, _Orac.Sib._14.301.

__θεόκμητος__, _wrought by God_, Nonn._par.Jo._20:18(M.43.912A).

*__θεοκοίρανος__, _ruling as God_, Synes._hymn._1.83(p.61; M.66.1589).

__θεόκραντος__, _? veiling God_, Paul.Sil._Soph._770(M.86.2148B).

*__θεοκρισία, ἡ__, _divine judgement_, Dion.Ar._c.h._8.2(M.3.241B); _ib._15.5(333B).

__θεόκριτος__, _determined by God_, Dion.Ar._ep._8.1(M.3.1085A); Geo. Pis._Sev._559(M.92.1664A); Max._opusc._(M.91.73B).

*__θεοκρίτως__, _by the judgement of God_, _Libell._ap.CLater._act._2(H.3.721B); Gr.Agr._Eccl._4.3(M.98.925B).

*__θεοκρυφής__, _concealing God_, Geo.Pis._hex._1489(M.92.1549A).

*__θεόκταντος__, _killed at the divine command_, Thphn._chron._p.44(M.108.165C); _ib._p.414(981C).

__θεόκτιστος__, _created by God_, Marc.Er._opusc._4(M.65.996B); Anast.S._serm.imag._3(M.89.1169A).

*__θεοκτονία, ἡ__, _slaying of God_, ‡Caes.Naz._dial._170(M.38.1133).

*__θεοκτόνος__, _slaying God_; **1.** of those responsible for Christ's death, Gr.Naz._carm._1.1.10.11(M.37.466A); esp. of Jews, Euther._confut._3(M.28.1377A); Isid.Pel.ap._cat.Mt._suppl.(p.256.18); Leont.H._Nest._7.2(M.86.1764B); ‡Caes.Naz._dial._118(M.38.1004); θ. φθόνου Geo.Pis._res._61 (M.92.1380A); **2.** as subst.; **a.** of Jews, Gr.Naz._carm._1.2.34.250(M.37.963A); Cyr._Ps._58:6(M.69.1112C); Leont.B._Nest.et Eut._2(M.86.1336B); Max._ambig._(M.91.1129D); ‡Ath._azym._(M.26.1329B) = ‡Jo.D._azym._2(M.95.393B); **b.** of heretics, Gr.Naz._ep._101(M.37.180B); Σαμοσατῖται...θ. ... γεγονότες Epiph._haer._65.2(p.5.3; M.42.13D).

*__θεόκτυπος__, _sounding from God_, Cosm.Mel._hymn._10(5.167; M.98.497B).

*__θεοκυβέρνητος__, _God-controlled_, ‡Jo.D._hom._6.9(M.96.676A).

*__θεοκυήτωρ__, _conceiving God_; of BMV, ‡Sophr.H._triod._(M.87.3897C); _ib._(3960D).

*__θεοκύμων__, **1.** _conceiving God_; of BMV, Paul.Sil._Soph._803(M.86.2150A); **2.** _born of God_, Synes._hymn._1.10(p.57; M.66.1588).

*__θεοκύρωτος__, _ratified by God_, ‡Jo.D._ep.Thphl._30(M.95.384D).

*__θεολαμπής__, _shining with divine light_, Gr.Naz._carm._2.2(poem.)7.118(M.37.1560A); Thdot.Anc._hom.BMV et Sym._3(M.77.1393B).

*__θεολάμπω__, _shine with divine light_, Jo.D._carm.transfig._(M.96.848C).

*__θεολάξευτος__, _carved by God_, of BMV θ. λύχνον Taras._praesent. BMV_ 8(M.98.1489C).

*__θεολατρέω__, _worship God_, Meth._res._2.4(p.335.19; M.41.1168D).

*__θεόλεκτος__, **1.** _uttered by God, inspired_ προφῆται, ἀπόστολοι...καὶ τὰς θ. αὐτῶν φωνάς Eulog._palm._3(M.86.2920A); Sophr.H._v.Cyr.et Jo._27(M.87.3413B); Germ.CP _or._2(M.98.264D); θ. εὐαγγελίων ‡Jo.D._ep.Thphl._30(M.95.384C); **2.** _chosen by God_ τοῦ...Ἄβελ τὴν θ. ... προσφοράν Gr.Nyss._v.Ephr._(M.46.841D); Const.Diac._laud._1(M.88.480A); Leont.N._v.Sym._proem.4(M.93.1673A); Jo.D._hom._9.6(M.96.732B).

*__θεόλεστος__, _cursed_ τὰ θ. πτώματα ‡Jo.D._Artem._70(in v.l. p.110.14n.); of heretics, Jo.D._Man._1.67(M.94.1561C); in gen., Thphn._chron._p.423(M.108.1001B).

__θεοληπτέομαι__, _be possessed by God_, Nil._Magn._23(M.79.1000A).

__θεοληπτικός__, _inspired_; superl., ‡Thdt._nativ.Jo.Bapt._(5.92).

__θεόληπτος__, **1.** _chosen by God_; of Aaron, Pall._v.Chrys._1(p.5.4; M.47.6); of S. Paul, Jo.D._hymn.dorm.BMV_ 76(p.230; M.96.1365A); **2.** _inspired, possessed by God_; of Moses, Cyr._dogm._6(6^2.374B; θεσπέσιος p.558.14); David, id._Joel._45(Aubert; μακάριος 3.245B); prophets, †Bas._Is._proem.5(1.381B; M.30.125B); Dion.Ar._e.h._4.3.12(M.3.485A); id._d.n._2.1(M.3.637A); prophetesses, Bas.Sel._v.Thecl._1(M.85.492A); martyrs, Const.Diac._laud._26(M.88.508D); divines, Sophr.H._ep.syn._(M.87.3157B); Jo.VI CP _ep._(M.96.1432D).

__θεοληψία, ἡ__, _inspiration_; of prophets, Eus._d.e._5 proem.(p.202.18; M.22.336B); cf._ib._(p.206.33).

__θεολογ-έω__, _speak of God_;

A. _speculate_ or _teach about God_; **1.** ref. scope of this activity, its basis in Christ's teaching ~ῶν ἀπήγγειλε τὰ περὶ θεοῦ τοῖς γνησίοις αὐτοῦ μαθηταῖς· ὧν ἴχνη ἐν τοῖς γεγραμμένοις εὑρίσκοντες ἀφορμὰς ἔχομεν ~εῖν Or._Cels._2.71(p.193.16; M.11.908B); such speculation likened to looking at reflections of sun in water, Gr.Naz._or._28.3 (p.26.3; M.36.29B); ref. allegorical interpretation of scripture ἀποστρέφει κατὰ τὴν τῶν ὑπὸ φύσιν καὶ χρόνον ἀφαίρεσιν, ἀποφατικῶς ~ούμενος ‡Proc.G._Pr._23:5(M.87.1452A); speculation not to be perpetual, ref. Ps.1:2 οὐ τὸ μεμνῆσθαι [sc. θεοῦ] διηνεκῶς κωλύω, τὸ θ. δέ Gr.Naz._or._27.4(p.7.2; 16C); **2.** in gen., ref. Trin., Bas._hom.in Ps._28 (1.115C; M.29.284C); Gr.Naz._or._34.15(M.36.253C); μίαν τῶν τριῶν ὑποστάσεων ὁμοφυῆ θεότητα ἐθεολογήσας Jo.Mon._hymn.Bas._(M.96.1372C); Jo.D._hom._12.9(M.96.793B); ref. Son, exeg. Jo.1:1 ὁ Ἰωάννης, περὶ τοῦ υἱοῦ ~ῶν Ath._Ar._2.58(M.26.269B); Gr.Naz._ep._58(M.37.116A); Cyr._deip.BMV_ 7(p.21.41; M.76.264B); Procl.CP ap.Anast.S._hod._7(M.89.117B); **3.** in scripture αἱ γραφαὶ θ. τὸν θεὸν καθ' αὐτόν Or._hom.18.6 in Jer._(p.158.9; M.13.476A); cf.id._Cels._4.99(p.373.25; M.11.1180C); προφῆται καὶ ἀπόστολοι καὶ μᾶλλον αὐτὸν [sc. Son] τῶν ἄλλων θεολογήσαντες ἀνθρώπων Meth._symp._7.1(p.71.11; M.18.124A); Eus._e.th._1.20(p.96.17; M.24.893A); id._h.e._1.2.5(M.20.56B); Gr.Nyss._Eun._4(2 p.61.8; M.45.632C); Procl.CP _or._2.5(M.65.697D); of S. John ὥσπερ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ ~εῖ περὶ τοῦ λόγου Euthal.Diac._epp.cath._(M.85.684C); Cyr._Arcad._(p.109.4; 5^2.112D);

Hymn.(AS 1 p.506); of S. Paul Τιμοθέῳ δὲ γράψας, εἰς ἄκρον ἐθεολόγησεν περὶ αὐτοῦ [sc. Christ] Didym.Trin.1.27(M.39.404A); Chrys. hom.18.1 in 1Tim.(11.654D); allegorical, ref. Spouse in Cant. τοῖς πνευματικοῖς τελειωθεῖσα, ~οῦσά σου τὸ μετὰ πατρὸς καὶ πνεύματος ὁμοούσιον Proc.G.Cant.7:13(M.87.1769A); **4.** pagan speculation contrasted with Christian μὴ δυνηθέντες δὲ εἰς τὸ μέγεθος τοῦ ὄντως θεοῦ ἐκτεῖναι τὸν νοῦν, ταῦτα ἐθεολόγησαν Hipp.haer.4.41(p.65.8; M.16.3106A); ταῦτα...μυθολογοῦσιν [sc. pagans]· οὐ γὰρ θ. Ath.gent.19(M.25.40C); **5.** ptcpl. pass. neut. as subst., *doctrine*, Ammon.Jo.1:8 (M.85.1396C); Dion.Ar.d.n.3.3(M.3.684A); Max.prol.Dion.(M.4.20B).

B. *speak of God* in prayer, hence *praise*, Or.schol.in Cant.7:1(M.17.280D); προσευχόμενοι μὴ βαττολογήσωμεν ἀλλὰ θ. id.or.21.1(p.345.3; M.11.480C); ref. 1Tim.6:15 ὁ ἀπόστολος ~ῶν τὸν πατέρα Eus. e.th.2.23(p.133.18; M.24.961A); Procl.CP annunt.5(M.85.448A); ref. angels, Eus.l.C.1(p.198.17; M.20.1324A); ‡Cyr.H.occurs.14(M.33.1201A); Didym.Ps.18:2(M.39.1268B); Eulog.palm.4(M.86.2920B).

C. *think of, speak of as God* τοῖς τελείοις ~εῖται, καὶ ἐν τῇ τοῦ θεοῦ μορφῇ κατὰ τὴν γνῶσιν αὐτῶν θεωρεῖται Or.schol.in Lc.9:31(M.17.344C); ~εῖται μὲν ὁ λόγος, γενεαλογεῖται δὲ ἄνθρωπος ‡Ath.Apoll.2.16(M.26.1164B); ref. μεσοπεντηκόστη as being between feasts of Resurrection (declaring Christ to be God) and of H. Ghost (declaring the latter to be Lord) ἐκεῖθεν θ. καὶ ταύτην κυριολεκτεῖ Leont.B.mesopent.(M.86.1977A).

D. *speak of, discuss divine truths* Ἰησοῦν ἐν παραβολαῖς ~οῦντα Dion.Ar.ep.8.1(M.3.1108A); ὁ...Ἰωάννης...οἷα δὴ μετὰ παρρησίας ~ῶν,...μητέρα τοῦ Ἰησοῦ προσηγόρευσεν Sev.Ant.res.(p.848.2; M.46.648B).

E. *acknowledge as divine*; **1.** ref. God in gen., Eus.l.C.12(p.234.12; M.20.1393D); τὸν ποιητὴν...τοῦ παντὸς μόνον θεὸν γνωρίζειν...καὶ μόνον διὰ τοῦ Χριστοῦ θ. id.d.e.3.6(p.136.15; M.22.229D); id.Is.35:6 (M.24.341A); **2.** Trin.; **a.** in gen. εἰ...ἄλλον τινὰ θ. καὶ κυριολογεῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιόν φατε ὑμεῖς παρὰ τὸν πατέρα τῶν ὅλων καὶ τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἀποκρίνασθέ μοι Just.dial.56.15(M.6.601B); Ath.ep.Serap.1.28 (M.26.596A); ‡Ath.annunt.3(M.28.920C); πάντας τοὺς μὴ ~οῦντας τὴν ὁμοούσιον τριάδα κατὰ τὸν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐκτεθέντα τόμον, Πνευματομάχους χρῆσαι καλεῖν CCP(381)†can.18; οὐ πασῶν δὲ ~ουμένων τῶν οὐσιῶν, ἀλλὰ μιᾶς παρὰ πάσας, ἥτις ἐστὶ θεότης μία ἐν τριάδι Epiph. haer.76.51(p.405.30; M.42.624C); **b.** ref. relations of Father and Son, Or.or.29.10(p.386.3; M.11.536D); ὁ...λόγος...σὺν τῷ πατρὶ...ἐστι... ~ούμενος Ath.Ar.2.71(M.26.300A); Didym.Trin.1.27(M.39.393B); ib. (405B); εἰ οὐκ ἐστὶ προσκυνητός, πῶς ἄρα ~εῖται; Epiph.haer.69.31 (p.180.16; M.42.252B); in anti-Arian argument μωρὸν τὸ κτίσιν ~εῖν ib.69.36(p.184.19; 257C); Gennad.fr.3(p.77.19); **c.** ref. H. Ghost ~ούμενον μετὰ τοῦ λόγου Ath.ep.Serap.1.31(M.26.601A); **3.** of Father τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας...ἐν ᾗ μόνος ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἐθεολογεῖτο Didym.Trin.1.25(M.39.380B); **4.** of Christ, in gen. ὁ νῦν ~ούμενος υἱὸς λόγος Or.Jo.2.1(p.52.17; M.14.105A); id.fr.3 in Jo.(p.486.29); cf.ib.6(p.488.6); Eus.l.C.11(p.226.23; M.20.1380D); of orthodox opp. Arians τῶν τὸν δεσπότην Χριστὸν ~ούντων Thdt.h.e.4.25.3(3.1002); cf.ib.5.32.3(1071); of his divinity as acknowledged in OT: Gen. 19:24 Μωσῆς...δύο θ. κυρίους Eus.p.e.11.14(532A; M.21.884A); Ps. 44:7,8, Cyr.deip.BMV 7(p.21.41; M.76.264); in NT ὁ ~ούμενος ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ [sc. S. John] Eus.e.th.2.14(p.116.14; M.24.929C); ref. Col.1:15–17 τὰς ἀποστολικὰς φωνάς, δι' ὧν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ~εῖ id.Marcell.2.3(p.44.26; M.24.800B); ib.3.6(p.164.30; 1016A); Cyr.ap. cat.Heb.1:2(p.292.34); by other witnesses: Jo. Bapt., Eus.e.th.1.20 (p.83.17; 869B); S. Peter in Ac.2 φανερώτερον αὐτὸν ἐθεολόγει Cyr. deip.BMV 21(p.28.41; 281B); ref. Mc.3:12, Dion.Ar.ep.8.1(M.3.1089B); children on Palm Sunday, Eulog.palm.10(M.86.2932B); Christian writers γράμματα...Ἰουστίνου καὶ Μιλτιάδου καὶ Τατιανοῦ καὶ Κλήμεντος καὶ ἑτέρων πλειόνων, ἐν οἷς ἅπασι ~εῖται ὁ Χριστός †Hipp.Artem.ap.Eus.h.e.5.28.4(M.20.512C); Christol. of the humanity ἡ σὰρξ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ ἐθεολογήθη Ath.inc.et c.Ar.3(M.26.989A); Socr.h.e.3.23.45(M.67.445B); Anast.S.hod.12(M.89.200D) cit. s. ἀνθρωπολογέω; in heret. sense τὴν ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς περὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ φερομένην θεολογίαν ἐπὶ τὴν σάρκα μεταφέρει [sc. Marcellus], αὐτὸν μὲν τὸν ἀληθῶς προόντα τοῦ θεοῦ υἱὸν ἀρνούμενος, τὴν δὲ σάρκα ~ῶν Eus.Marcell.2.2(p.43.22; 797A); Apoll.ep. Dion.10(p.260.19; M.PL.8.935A) cit. s. ἀνθρωπολογέω; ὅτι τῇ ἑνώσει τῇ πρὸς τὸν θεὸν λόγον ~ουμένη...ἡ τοῦ κυρίου σάρξ Val.Apoll.apol. 1(p.287.26)ap.Leont.B.Apoll.(M.86.1953A); **5.** of H. Ghost ὁ...μὴ ~ῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, διαλύει τὸ βάπτισμα Or.exp.in Pr.22:28(M.17.221B); opp. Pneumatomachoi ~εῖτε καὶ ὑμεῖς, ὡς οἱ Ἀρειανοὶ καὶ Ἕλληνες, τὴν κτίσιν Ath.ep.Serap.1.29(M.26.597A); in gen., Gr.Naz. or.23.12(M.35.1164C); ref. 1Jo.5:6,10 Ἰωάννης...βοᾷ περὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου ~ῶν αὐτό Gel.Cyz.h.e.2.21.15(M.85.1285C); ref. 2Cor.3:17, 1Cor.12:4,6 σαφεστάτη...ἀπόδειξις ~οῦσα τὸ πνεῦμα ib.2.21.25(1288D); **6.** *deify*; of men deified in India, Clem.str.1.15(p.42.22; M.8.769B); Eus.d.e.3.4(p.118.2; M.22.201B); ref. Rom.1:25 τὴν μέμψιν τὴν...ἐπὶ τοῖς τὴν κτίσιν ~οῦσι Epiph.haer.64.8(p.417.22; M.41.1081A); κολάσει τοὺς ~οῦντας αὐτοῦ τὰ ποιήματα Zach.Mit. opif.(M.85.1132C); κρήνας καὶ ποταμοὺς θ. ‡Caes.Naz.dial.50(M.38.921).

θεολογία, ἡ, A. *teaching about God, about the divinity*; **1.** in gen. ἡ περὶ τοῦ τῶν ὅλων ποιητοῦ τε καὶ δημιουργοῦ θ. Eus.p.e.11.7(520C; M.21.864A); Bas.Spir.12(3.9C; M.32.85A); Gr.Naz.or.23.6(M.35.1157A); ἀνέμιξε [sc. psalmist]...θ. τοῖς λόγοις, καὶ προφητείαν Thdt. Ps.35:1(1.829); id.qu.19 in Gen.(1.24); **2.** its nature and scope πάνυ κεκρυμμένως εἴρηται [i.e. in scripture] διὰ τοὺς...μὴ δυναμένους παρακολουθῆσαι μεγαλονοίᾳ καὶ σεμνότητι θεολογίας Or.Cels.6.18 (p.89.13; M.11.1317C); ὁ θεῖος Βαρθολομαῖός φησι, καὶ πολλὴν τὴν θ. εἶναι καὶ ἐλαχίστην...ἐμοὶ δοκεῖ ἐκεῖνο ὑπερφυῶς ἐννοήσας, ὅτι καὶ πολύλογός ἐστιν ἡ ἀγαθὴ πάντων αἰτία, καὶ βραχύλεκτος ἅμα καὶ ἄλογος Dion.Ar.myst.1.3(M.3.1000B); διττὴ γὰρ ἡ θ. ὧν ἡ πρώτη περὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ διαλέγεται·...κατὰ γὰρ τὴν δευτέραν, δυνατὸν αὐτοῦ θεωρεῖσθαι τὸ πρόσωπον Proc.G.Ex.33:20(M.87.677C); **3.** Trin. πολλὴν θ. σχέσιν τε πατρὸς πρὸς υἱὸν καὶ υἱοῦ πρὸς πατέρα ἔστι μαθεῖν...ἀπὸ τῶν προφητῶν Or.Jo.2.34(28; p.92.15; M.14.176A); Ath. Ar.1.18(M.26.49A); ἐπὶ δὲ τῆς θ. μίαν φύσιν ὁμολογοῦμεν τῆς ἁγίας τριάδος, τρεῖς δὲ ὑποστάσεις ‡Ath.def.8(M.28.537B); ref. Gen.1:27 τὸ γοῦν προοίμιον τῆς ἡμετέρας γενέσεως, θ. κατανενόηται ἀληθινή ‡Bas.struct.hom.1.3(1.325F; M.30.13C); Gr.Naz.or.28.1(p.21.11; M.36.25C); of Nicene teaching ἡ θ. ib.25.8(M.35.1209B); ἡ περὶ τῆς ἁγίας τριάδος θ. †Cyr.coll.VT(6^4.8A; M.77.1185C); Thdt.h.e.2.31.8(3.909); περὶ ἑνωμένης καὶ διακεκριμένης θ. Dion.Ar.d.n.2 tit.(M.3.636B); **4.** ref. Christ ἡ περὶ τοῦ σωτῆρος θ. Or.Jo.1.24(23; p.30.13; M.14.65D); Eus.h.e.2 proem.1(M.20.132C); as subject-matter of Heb.1 θ. Χριστοῦ ἐν δόξῃ πατρὸς καὶ ἐξουσίᾳ τῶν πάντων Euthal.epp.cath.(M.85.777A); ἡ ἀποστολικὴ θ. Thdt.Heb.proem.(3.542); **5.** ref. H. Ghost, Gr.Naz.ep.58(M.37.117B); ἡ...ἁγία...σύνοδος προσέθηκεν...τῷ συμβόλῳ καὶ τὴν θ. τοῦ πνεύματος Thphn.chron.p.59(M.108.201A); **6.** of scripture, ref. Gal.3:19 ὁ νόμος, ὡς ἡ θ. φησί, δι' ἀγγέλων ἡμῖν ἐδωρήθη Dion.Ar.c.h.4.2(M.3.180B); ἡ θ. τῶν...γραφῶν id.e.h.1.2(M.3.372C); **7.** in title of Gr. Naz. ὁ ἐν θ. μέγας Γρηγόριος ‡Nil.vit.cog.(M.79.1449C); τὸν τῆς θ. ἐπώνυμον Γρηγόριον Taras.ep.5(M.98.1468A); **8.** ref. relation of pagan teaching about God to Christian ἥ τε βάρβαρος ἥ τε Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τὴν ἀΐδιον ἀλήθειαν σπαραγμόν τινα...τῆς...τοῦ λόγου τοῦ ὄντος ἀεὶ θεολογίας πεποίηται Clem.str.1.13 (p.36.29; M.8.756B); οἱ παρὰ τούτων τῶν προφητῶν τὴν θ. δεδιδαγμένοι ποιηταί ib.5.4(p.340.25; M.9.41C); ref. Celsus ὡς ἐπὶ ἐνεργέστερον διδάσκαλον τῶν θεολογίας πραγμάτων ἀναπέμπει ἡμᾶς ἐπὶ τὸν Πλάτωνα Or.Cels.7.42(p.192.23; M.11.1480D); **9.** plur., of partic. doctrines τῶν θείων δογμάτων πανηγυρικαῖς θ. Eus.v.C.4.45(p.136.14; M.20.1196B); ταῖς δογματικαῖς θ. ἀλήθειαν ἐπεμαρτύρει [sc. Const.] ib.4.33(p.130.14; 1181B); of truths about Christ revealed by H. Ghost, Bas.Eun.2.16(1.251D; M.29.604C); of proofs of Christ's divinity, Didym.Trin.1.26(M.39.385C); and of H. Ghost's divinity, ib.2.4(516C); τίνες αἱ καταφατικαὶ θ., τίνες αἱ ἀποφατικαί Dion.Ar. myst.3(M.3.1032C).

B. *naming of God* ἐπί τινος θ. ἀπορρήτου Or.Cels.1.24(p.75.4; M.11.705A); αὕτη δέ ἐστιν ἡ διὰ τῶν τεσσάρων στοιχείων ἀνεκφώνητος...θ. Eus.p.e.11.14(532B; M.21.884A); Trin. πᾶσα θ. ἡνωμένη τέ ἐστι καὶ διακεκριμένη Ant.Mon.hom.1(M.89.1436C).

C. *praise*; **1.** by angels αὐτῷ καὶ δυνάμεις ἀφανεῖς...τὴν ὀφειλομένην καὶ πρέπουσαν θ. ἀναπέμπουσιν Eus.l.C.1(p.198.13; M.20.1324A); ref. trisagion τὴν παραδοθεῖσαν ἡμῖν ἐκ τῶν σεραφὶμ θ. Cyr. H.catech.23.6; Lit.Marc.(p.131.29); **2.** by men ᾄδει...τῷ θεῷ ὁ διὰ ὑγιῶν δογμάτων τὴν ψυχὴν παιδευόμενος, ὁ τὰς πρεπούσας αὐτῷ θ. ἐκ διανοίας κεκαθαρμένης ἀναπέμπων Or.Ps.67:5(p.80); Eus.h.e.10.3.3 (M.20.848A); θυσίας τὰς δι' εὐχῶν καὶ ἀπορρήτου θ. τοῖς αὐτοῦ θιασώταις τίς ἐπιτελεῖν παρέδωκεν ἄλλος ἢ μόνος ὁ ἡμέτερος σωτήρ; id.l.C.16(p.253.6; M.20.1425D); of prayer of good thief θ. λῃστοῦ Mod.dorm.1(M.86.3281A); αἱ θ. Sophr.H.v.Anast.(M.92.1708B).

D. *mystical knowledge of God*; of beatific vision, ref. Spouse in Cant. ὅτε τὸ ἡγεμονικὸν αὐτοῦ καθοραθέν, τῇ τῆς θ. σφραγῖδι τετύπωται Or.schol.in Cant.4:12(M.17.273A); ἀγάπη δὲ θύρα γνώσεως φυσικῆς, ἣν διαδέχεται θ. καὶ ἡ ἐσχάτη μακαριότης Evagr.Pont.cap.pract. A proem.(M.40.1221C); cf.Pall.h.Laus.40(p.126.3ff.; M.34.1204C); ὁ νοῦς ἡμῶν...εἰς...τὴν θ. χαίρων ἑαυτὸν ἐπιδίδωσι διὰ τὸ πλατὺ καὶ ἀπολελυμένον τῶν θείων θεωρημάτων Diad.perf.68(p.82.21); οὔτε... τὸ τῆς θ. χάρισμα ἑτοιμάζεταί τινι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰ μὴ ἑτοιμάσῃ ἑαυτὸν ib.66(p.80.19); οἱ...τῆς θεωρητικῆς ἤδη μυστικῶς ἀξιωθέντες θ.

...πάσης φαντασίας ὑλικῆς τὸν νοῦν καθαρὸν καταστήσαντες Max.*qu.Thal.*10(M.90.288D).

E. *theology* in wider sense; **1.** in gen., as difficult to study because mind is weighed down by body, Gr.Naz.*or.*20.1(M.35.1068A); πρὸ παντός, καὶ μᾶλλον θ., εὐχῆς ἀπάρχεσθαι χρεών Dion.Ar.*d.n.*3.1(M.3.680D); id.*myst.*1.1(M.3.997A); id.*c.h.*2.1(M.3.137A); **2.** in titles of books ἐν τῇ περὶ ἀρχῶν καὶ θ. ἐξηγήσει Clem.*q.d.s.*26(p.177.25; M.9.632C); ἡ συμβολικὴ θ. Dion.Ar.*c.h.*15.6(M.3.336A).

F. *acknowledgement as God* ἡ τοῦ πατρὸς δοξολογία, τοῦ υἱοῦ ἐστιν θ. Euthal.Diac.*epp.cath.*(M.85.685C); of good thief's acknowledgement of Christ, Isid.Pel.*epp.*1.255(M.78.336C); of S. Peter's confession, Dion.Ar.*e.h.*7.7(M.3.564C).

G. *divinity*; **1.** Trin. ἐν τριάδι ἡ θ. τελεία ἐστί Ath.*Ar.*1.18(M.26.49A); ποία οὖν αὕτη θ. ἐκ δημιουργοῦ καὶ κτίσματος συγκειμένη; id.*ep.Serap.*1.2(M.26.533B); εἰς πλῆθος ἀπεσχισμένον τὴν θ. μὴ σκεδαννύντες Bas.*Spir.*45(3.38A; M.32.149B); cf.*ib.*47(39E; M.153C); πάντα τὰ τῆς θ. ὀνόματα κατὰ τὸ ἴσον ἐπί τε ⟨τοῦ⟩ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ λέγεται Gr.Nyss.*Eun.*7(2 p.165.32; M.45.756C); cf.*ib.*8(p.191.27; 785D); ‡Chrys.*fid.*3(1.831E); τρεῖς δὲ μὲν τὰς ὑποστάσεις, μίαν δὲ φύσιν ἐπὶ τῆς θ. ὁμολογοῦμεν Leont.B.*cap.Sev.*11(M.86.1904C); †Leont.B.*sect.*1.2(M.86.1197D); Thdr.Raith.*praep.*(p.195.7; M.91.1496D); **2.** ref. Christ; **a.** as attested by S. John, Eus.*h.e.*3.24.13(M.20.268B); ὁ δὲ Λουκᾶς, καὶ αὐτὸς διὰ τῶν σωματικῶν ἀρχῶν τῇ θ. προσέβη Bas.*Eun.*2.15(1.250B; M.29.601A); τὸ τῆς θ. κηρύσσει [sc. S. John] μυστήριον Gr.Nyss.*Eun.*4(2 p.53.1; M.45.624A); cf.*ib.*8(p.179.2; 772B); S. Peter in Ac.2:24, Cyr.*deip.BMV* 21(p.28.32; M.76.1281A); *ib.*20(p.28.18; 280C); Is.8:3, Proc.G.*Is.*9:1–7(M.87.2009D); ref. S. Peter ὁ δι' ἀποκαλύψεως τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν τοῦ υἱοῦ θ. δεξάμενος Alex.Sal.*Barn.*14(p.440E); **b.** as contrasted with οἰκονομία, Eus.*h.e.*1.1.7(M.20.52B); διὰ θ. καὶ οἰκονομίας τὸν τὸ μυστήριον ἡμῖν τὸ ἀποκεκρυμμένον γνωρίσαντα ἀνυμνήσωμεν Thdt.*inc.*35(M.75.1477A); Jo.D.*f.o.*1.2(M.94.792B); both to be confessed, Bas.*Eun.*2.3(1.240A; M.29.577A); ἵνα μὴ θατέρῳ προσβαίνοντες, θατέρου ἐκπίπτωμεν· καὶ τῇ θ. προσέχοντες, τῆς οἰκονομίας καταφρονῶμεν Evagr.Pont.*ep.*3(M.32.252C); Thdt.*inc.*35(1477A); ἦσαν γὰρ πάλαι διδαχθέντες θεολογεῖν τὸν Χριστόν, καὶ μηδαμῶς αὐτὸν τῆς οἰκονομίας, ὡς ἄνθρωπον, χωρίζειν ἐκ τῆς θ. Socr.*h.e.*7.32.3(M.67.808D); οὐδὲ φιλαλήθους διανοίας καθέστηκε, τὰ ἐπὶ τῆς θ. αὐτοῖς εἰρημένα, μετάγειν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας Max.*Pyrr.*(M.91.348C); types of both ἡ σμύρνα καὶ ὁ λίβανος, τουτέστιν ἡ θ. τε καὶ οἰκονομία Thdt.*Cant.*3:6(2.83); πορφύρα and βύσσος of Pr.31:22, Proc.G.ad loc.(M.87.1540D); **c.** as contrasted with ἐνανθρώπησις, Sever.*Heb.*1:1–2(p.346.18); †Leont.B.*sect.*1.4(M.86.1200C); **3.** heret. εἰς θ. ... λαμβάνουσι...τὸν Μελχισεδέκ Marc.Er.*opusc.*10.6(M.65.1125A).

θεολογικός, 1. *concerning God*; **a.** *about God, of God* πᾶσα θ. φωνὴ ἐλάττων μέν ἐστι τῆς διανοίας τοῦ λέγοντος, ἐλάττων δὲ τῆς τοῦ ἐπιζητοῦντος ἐπιθυμίας Bas.*ep.*7(3.80A; M.32.245A); τὰ θ. ῥήματα id.*Spir.*2(3.3A; M.32.69C); ἡ θ. ἐπιστήμη Dion.Ar.*c.h.*7.4(M.3.212B); id.*d.n.*2.2(M.3.640A); in title of a work αἱ θ. ὑποτυπώσεις *ib.*1.1(585B); ἡ θ. ὑμνολογία Max.*myst.*24(M.91.709B); **b.** *in God, to God* θ. πίστις *ib.*(709B); θ. εὐχαριστία *ib.*; **2.** *speaking about God*; **a.** of theologians; superl., *outstanding in theology*, iron. of Eun. ὦ...θ. Gr.Naz.*or.*28.7(p.31.8; M.36.33B); Γρηγόριε...ἱεραρχῶν ὁ θ. Thdr.Stud.*cant.*8.1(p.351); **b.** of statements about the Godhead, Athenag.*leg.*10.3(M.6.909B); Christol. οὐ χρὴ τὰ οἰκονομικῶς εἰρημένα τοῖς θ. συναρμόττειν Thdt.*eran.*2(4.110); of mystical apprehension as ἡ θ. χάρις Max.*carit.*2.26(M.90.992C).

θεολογικῶς, 1. *so as to speak of* Christ *as God*, ref. 1Cor.1:24 τὸ παρὰ Παύλου θ. εἰρημένον· 'Χριστὸν θεοῦ δύναμιν' Didym.*Trin.*3.7(M.39.849A); τὰ μὲν θ. τὰ δὲ οἰκονομικῶς ἡ θεία λέγει γραφή Thdt.*eran.*2(4.110); *ib.*(113); **2.** *in the manner of the theologian* (i.e. Gr. Naz.) θ. εἰπεῖν Jo.D.*imag.*1.8(M.94.1237C); *ib.*3.8(1328B).

θεολόγος, *speaking of God*; **A.** in gen.; **1.** ref. preaching or teaching about God θ. προφητῶν ἀνδρῶν Eus.*p.e.*10.1(461A; M.21.768B); of David as among οἱ θ. ἄνδρες Ath.*gent.*46(M.25.92B); of S. John, *ib.*42(84D); S. Paul, *ib.*35(69C); cf.id.*inc.*10.2(M.25.113A); ἡ θ. τοῦ μαθητοῦ [sc. S. John]...γλῶσσα Philost.*h.e.*7.14(M.65.552C); of Basil ἡ θ. ... σάλπιγξ Jo.Mon.*hymn.Bas.*8(M.96.1376A); τὰς...θ. ... γλώσσας †Jo.D.*B.J.*23(M.96.1069B); cf.*ib.*39(1229A); **2.** of speaking of God in prayer, *occupied with God in mystical prayer* ἡ θ. ψυχή Diad.*perf.*71(p.86.22).

B. as subst.; **1.** *one who teaches about God*; **a.** in OT ὁ Μωσῆς θ. Clem.*str.*1.22(p.93.11; M.8.896C); οἱ καθ' Ἑβραίους θ. Eus.*d.e.*1.1(p.5.13; M.22.20A); of prophets, Bas.*Eun.*1.14(1.226D; M.29.544C); Gr.Naz.*or.*31.16(p.165.10; M.36.152A); Dion.Ar.*c.h.*8.2(M.3.241A); **b.** of evangelists, Ath.*inc.*18.1(M.25.128A); esp. S. John, ‡Ath.*serm.fid.*26(p.23; M.26.1280D); Paul.Em.*hom.*2.4(p.13.20; M.77.1441B); Ἰωάννης...ὁ πολὺς ἐν θεολόγοις Didym.*Trin.*1.27(M.39.405B); Dion.Ar.*ep.*10(M.3.1117A); *Chron.Pasch.*p.246(M.92.592B); as the theologian *par excellence* ὁ θ. Or.*fr.1 in Jo.*(p.483.14); *ib.*(p.484.7); *A.Jo.*5(p.153.33); Ephr.3.108E; ὁ τῷ ὄντι θ. ‡Gr.Nyss.*hom.1.3 in Jo.*(p.94.3); Anast.S.*hod.*21(M.89.284A); **c.** of Gr. Naz. μόνον τοῦτον μετὰ τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην θ. ὀνομασθῆναι Gr.Presb.*v.Gr.Naz.*(M.35.288C); ὁ θ. Γρηγόριος Philost.*h.e.*8.11(M.65.564C); Max.*Pyrr.*(M.91.316C); Jo.D.*f.o.*3.15(M.94.1048B); **d.** of others Πέτρος, ἡ κορυφαία καὶ πρεσβυτάτη τῶν θ. ἀκρότης Dion.Ar.*d.n.*3.2(M.3.681D); of theologians enlightened by H. Ghost, *ib.*1(585B); iron. of Eunomius ὦ κενὲ θ. Gr.Naz.*or.*29.10(p.87.13; M.36.88A); ὁ καινὸς θ. Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.94.17; M.45.328A); *ib.*4(2 p.50.14; 620C); **2.** *theologian* in wider sense, Dion.Ar.*c.h.*2.2(M.3.137C); **3.** *one speaking of God in prayer*, hence *one practising mystical prayer* εἰ θ. εἶ, προσεύξῃ ἀληθῶς, καὶ εἰ ἀληθῶς προσεύχῃ, θ. εἶ Evagr.Pont.*or.*60(M.79.1180B); Diad.*perf.*72(p.88.19,25).

***θεολοίδορος,** *reviling God*, Leont.B.*Nest.et Eut.*5(M.86.1752B).

***θεομακάριστος,** *blessed of God* Πολύκαρπε θεομακαριστότατε Ign.*Polyc.*7.2; of Christ's Passion, id.*Smyrn.*1.2; of BMV μακαρία σὺ εἶ ἐν γενεαῖς γενεῶν θεομακάριστε Ephr.3.526F; ‡Meth.*Sym.et Ann.*5(M.18.357C).

θεομαχ-έω, *war against God*; **1.** of Christians, acc. Porphyry and other pagans τί γὰρ ἄλλο ἢ ~οῦντας; Eus.*p.e.*1.2(5A; M.21.28C); **2.** of Julian ~εῖ γὰρ ἐκτόπως Cyr.*Juln.*2(6².61D); **3.** of Jewish opponents, id.*Is.*4.2(2.615E); **4.** of heretics, esp. Gnostic ~εῖ...Καρποκράτης Clem.*str.*3.2(p.199.29; M.8.1109B); Arians, Ath.*decr.*3(M.25.'428'(420)C); id.*Ar.*2.32(M.26.216A); Philost.*h.e.*2.3(M.65.465D); Eunomians, Didym.(‡Bas.)*Eun.*5(1.314B; M.29.753A); id.*Trin.*1.17(M.39.340C); **5.** of gen. attitude of those who rebel against God, Pall.*h.Laus.*21(p.67.21; M.34.1075C); ὁ ζήλῳ θείῳ ποιῶν τι, οὗτος οὐ ~εῖ ‡Just.*qu.et resp.*52(M.6.1296B).

θεομαχία, ἡ, *war against God*; **1.** of battle of gods in pagan mythology compared with Marcion's theology of two conflicting deities, Cels.ap.Or.*Cels.*6.74(p.144.2; M.11.1409B); **2.** of revolt of Satan τὴν ἀπὸ τῶν κρειττόνων δι' οἰκείαν μεγαλαυχίαν καὶ θ. ἀπόπτωσιν μεμαθήκαμεν Eus.*p.e.*7.16(329B; M.21.556C); of fallen man, id.*h.e.*1.2.19(M.20.64A); **3.** of efforts of builders of Babel, *Apoc.Bar.*2(p.85.28); **4.** of Jewish opposition to Christ and apostles, ‡Just.*qu.et resp.*108(M.6.1357A); **5.** of pagan opposition to Christianity Δομετιανὸς...τῆς Νέρωνος...θ. διάδοχον ἑαυτὸν κατεστήσατο Eus.*h.e.*3.17(M.20.249C); by persecutors overthrown by Constantine γιγάντων τρόπον θεομαχίαν ἐνστησάμενοι *ib.*10.4.31(861B); of Licinius' party οἱ τῆς θ. σύμβουλοι id.*v.C.*2.18(p.48.9; M.20.996A); of heresy, esp. Marcion's denial of creator, Clem.*str.*3.3(p.201.5; M.8.1116A); **6.** of final war of antichrist μελλούσης γὰρ τὰ τῆς θ. τέρατα καταργεῖν τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος Eus.*Lc.*21:28(M.24.600D); **7.** of gen. disposition to rebel against God πλεονεξίαι, μιαιφονίαι, θ. δυσσέβειαι Eus.*l.C.*5(p.204.1; M.20.1336A); Niceph.Ur.*v.Sym.*173(M.86.3145B).

θεομάχος (poet. **θεημ-**), *fighting against God*;

A. as adj., of evil spirits τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα δοξάζοντες, ἢ ὑπό τινων...θ. πνευμάτων...τυφλῶν δίκην ὧδε κἀκεῖσε περιηγμένοι Eus.*p.e.*4.4(140B; M.21.245A); ὅτι...τῷ πονηρῷ καὶ θ. πνεύματι κάτοχος ἦν [sc. ὁ Ἰουλιανός], ἀποφήσαιμ' ἂν οὐδαμῶς Cyr.*Juln.*6(6².194E); of building of Babel θ. πυργοποιΐας Cosm.Ind.*top.*3(M.88.136B); of Egypt as home of idolatry, Chrys.*hom.8.5 in Mt.*(7.127A); id.*pan.Aeg.*1(2.699A); of Jews, as idolaters in time of prophets, Cyr.*Os.*30(3.55B); id.*Mich.*41(3.429C); id.*Is.*1.1(2.29A); as enemies of Christ and Church, *Narr.Jos.*1.1(p.459); Procl.CP *or.*14.3(M.65.797D); τὸ τῶν Ἰουδαίων θ. καὶ φιλαίτιον καὶ φιλόψογον ἔθνος Sev.Ant.ap.*cat.Mt.*12:18(p.91.1); Germ.CP *or.*2(M.98.244C) cit. s. γογγυστικός; of tyrants overthrown by Constantine, Eus.*v.C.*1.3(p.8.14; M.20.913B); of Chosroes, Heracl.*ep.*(M.92.1017C); of heresies and heretics; Marcion likened to a Titan as an opponent of creator, Clem.*str.*3.4(p.207.10; M.8.1129A) cit. s. γίγας; Arians and Arianism, Ath.*ep.Aeg.Lib.*22(M.25.589B); Gr.Naz.*or.*42.3(M.36.460C); Gel.Cyz.*h.e.*2.14 tit.(M.85.1256B); †Diad.*Ar.*1(M.65.1149A); Arians, Eunomians, Macedonians, Procl.CP *ep.*2.13(M.65.869B); Eunomianism, Bas.*Eun.*2.27(1.264C; M.29.636B); Manicheism, Sev.Ant.ap.*cat.Mt.*15:5(p.122.31); Nestorius, Evagr.*h.e.*1.2(p.7.1; M.86.2424A); all heresies, θεημ-, Gr.Naz.*carm.*1.1.1.15(M.37.399A); Nest.*ep.Cyr.*2(p.32.16; M.77.57A); Sophr.H.*ep.syn.*(M.87.3189B); and disbelievers, θεημ-, Nonn.*par.Jo.*3:18(M.43.769A); in gen., of rebellious disposition, opposed to God εἰς θ. γνώμην ἀνάγων τοὺς εὐχερεῖς Mac.Mgn.*apocr.*10(p.15.15); τὸν...παλαιὸν ἄνθρωπον...θ. Mac.Aeg.*hom.*2.2(M.

34.464C); θεημ-, Nonn.*par.Jo.*8:40(M.43.820A); θεημ-, *ib.*18:14(892B); Olymp.*Job* 21 proem.(M.93.221C).

B. as subst.; **1.** of heretics; Ophites, Gr.Naz.*or.*45.8(M.36.632C); Arians θ. καὶ φθορέας τῶν ψυχῶν Alex.Al.*ep.encycl.*8(p.10.14; M.18.577C); Ath.*Ar.*1.13(M.26.40B); id.*ep.Serap.*1.3(M.26.536A); Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.35.4; M.45.261C); ἀνοήτως λέγουσιν οἱ θ. περὶ τοῦ υἱοῦ, ὅτι ἦν ὅτε οὐκ ἦν Cyr.*thes.*4(5^{1}.19E); Origen ὁ μανιώδης καὶ θ. CAlex.(401)*ep.*ap.Justn.*Or.*(p.203.4; M.86.971A); Justn.*Or.*(p.191.1; 949B); Const.Pogon.*edict.*(H.3.1456D); **2.** in gen. of rebels against God οὐδεὶς θ. καὶ ἀλάζων...ὑποκάτω πίπτει τοῦ θεοῦ, ἀλλ' οἱ τὴν ἐκ πίστεως ὑποταγὴν καταδεξάμενοι Bas.*hom.in Ps.*44(1.165B; M.29.404A); Cosm.Ind.*top.*3(M.88.164B).

***θεομεγάλυντος,** *magnified by God*; of BMV, ‡Jo.D.*hom.*5(M.96.648B).

θεομηνία, ἡ, *wrath of God, divine visitation,* Soz.*h.e.*2.4.4(M.67.944B); Proc.G.*2Reg.*1:19(M.87.1121A); of natural calamities, *Chron.Pasch.*p.246(M.92.592A); *ib.*p.322(821B).

***θεομήνυτος,** *taught by God,* ‡Chrys.*hom.*13(13.251C).

[*]θεομήτηρ, ἡ, v. θεομήτωρ.

θεόμητις, *divinely wise,* Nonn.*par.Jo.*8:43(M.43.820B).

***θεομητρικός,** *of the mother of God,* Mod.*dorm.*1(M.86.3280B); *ib.*8(3297C); *ib.*12(3308A).

θεομήτωρ ([*]θεομήτηρ), ἡ, *mother of God,* title of BMV τὴν παναγίαν ἔνδοξον θ. Sym.Styl.J.*ep.Just.*(M.86.3217A); τὴν θ. Μαρίαν Anast.Ant.*serm.*3.2(M.89.1388C); ‡Ath.*occurs.*20(M.28.1000B); ‡Gr.Nyss.*occurs.*(M.46.1176B); †Cyr.*coll.VT*(6^{4}.7D; M.77.1185B); Mod.*dorm.*1(M.86.3277B); Sophr.H.*or.*2.25(M.87.3245A); Max.*opusc.*(M.91.60A); Leont.N.*serm.*1(M.93.1569A); ‡Jo.D.*hom.*6.11(M.96.677C); id.*carm.dorm.BMV* 80(p.230; M.96.1365C); Thdr.H.*ep.syn.*(H.4.145D); Jo.Mon.*hymn.Blas.*6(M.96.1404D); -μήτηρ, Jo.Mon.*hymn.Petr.*2(M.96.1392A).

***θεόμιλος,** *holding converse with God,* ‡Jo.D.*hom.*5(M.96.648C).

***θεομιμησία, ἡ,** *imitation of God*; **1.** through spiritual union with God in virtue of which men can be called θεοί: ὅσα τῶν νοερῶν... πρὸς τὴν ἕνωσιν αὐτῆς [sc. τῆς θεαρχικῆς κρυφιότητος]...ὁλικῶς ἐπέστραπται, καὶ πρὸς τὰς θείας αὐτῆς ἐλλάμψεις...ἀνατείνεται, τῇ κατὰ δύναμιν, εἰ θέμις εἰπεῖν, θεομιμησίᾳ, καὶ τῆς θεϊκῆς ὁμωνυμίας ἠξίωται Dion.Ar.*c.h.*12.3(M.3.293B); θεογνωσίας τε καὶ θ. ... εἰς ἡμᾶς τῆς θεαρχικῆς ἐλλάμψεως διαδιδομένης *ib.*13.3(304A); id.*ep.*8(M.3.1085A); **2.** of imitation of Christ, rendered impossible if his true humanity is denied, Leont.B.*Nest.et Eut.*2(M.86.1327A); *ib.*(1349C).

***θεομίμητος,** *imitating God*; **1.** neut. as subst., of imitation of Christ, rendered impossible by monophysite Christology πῶς γὰρ δὴ τὸ θ. ἕξομεν, μὴ συμπαθόντες τῷ πεπονθότι; Leont.B.*Nest.et Eut.*2(M.86.1321D); in gen. παρακαλεῖτε [sc. τοὺς ἐχθροὺς] ὡς ἀδελφούς, τὸ θ. ἐνδεικνύμενοι Jo.VI CP *ep.*(M.96.1432D); **2.** adj. and neut. as subst., ref. imitation of God as goal of spiritual progress ἱεραρχία... ἐπὶ τὸ θ. ἀναγομένη Dion.Ar.*c.h.*3.1(M.3.164D); τὸν...ἀπάσης ἱεραρχίας σκοπὸν τῆς θ. θεοειδείας ἐξηρτημένον ἀρρεπῶς εἶναι *ib.*7.2(208A); πᾶσαν ...θ. ἐνέργειαν ἐπὶ θεὸν μὲν ὡς αἴτιον ἀναφέρουσιν *ib.*13.3(304A); εἰς θεοειδῆ μονάδα συναγόμεθα, καὶ θ. ἕνωσιν id.*d.n.*1.4(M.3.589D); Max.*opusc.*(M.91.57B); διαθέσεως, ἀλλ' οὐ τάξεως εἶναι τὸ θ. id.*ep.*1(M.91.364B); expressed in charity, ‡Jo.D.*fid.dorm.*8(M.95.253C); and in conduct which denotes possession of divine ὁμοίωσις, Jo.D.*spir.neq.*(M.95.97A).

***θεομιμήτως,** *in a manner imitating God* ἱεράρχης...τὸν προσιόντα φωτίσαι θ. ἑτοιμότατος ὤν Dion.Ar.*e.h.*2.3.4(M.3.400B); θ. ... ἐπίθες τοῖς ὤμοις τὸ πρόβατον Max.*ep.*11(M.91.457C); Andr.Caes.*Apoc.*34(M.106.329A); *in imitation of Christ, ib.*40(344C).

***θεομίσεια, ἡ,** *hatred of God,* Eus.*h.e.*9.7.2(M.20.809B).

θεομισής, 1. *hated by God,* Cels.ap.Or.*Cels.*1.71(p.124.24; M.11.792A); ἀδύνατον ἔσται ἄνθρωπος θ., ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀγαπᾷ τὰ ὄντα πάντα Or.*Cels.*1.71(p.124.27; 792A); ψυχῆς...θεομισέστατα πάθη Meth.*lepr.*12(p.466.13); θ. αἱρέσεων Eus.*h.e.*4.7.3(M.20.316C); θ. γοητείαν Cyr.*Jon.*2(3.368B); Isid.Pel.*epp.*5.215(M.78.1460C); **2.** *hating God*; of the Devil, Didym.*Trin.*3.20(M.39.897B); τὰ...τῶν αἱρετικῶν θ. καὶ ἀνόσια στίφη Cyr.*Os.*16(3.39B); παραιτούμενος τὸν θ. καὶ ἐπιστρέφων τὸν ἀλιτήριον *ib.*130(163C); Ἄχαζ...εἰδωλολάτρης...καὶ θ. (in contrast with Ἐζεχίας...θεοφιλής) id.*Is.*3.4(2.476E); τοῦ θ. Λικιννίου Gel.Cyz.*h.e.*1.11.32(M.85.1221D); τῶν θεομισῶν τυράννων *ib.*3.1.1.

θεομίσητος, *hated by God, Chron.Pasch.*p.393(M.92.1608C); Heracl.*ep.*(M.92.1020B).

***θεόμοιος,** *like God,* Anast.S.*serm.imag.*3(M.89.1164C).

θεόμορφος, *in the image of God,* ‡Ath.*annunt.*3(M.28.913B); †Cyr.*hom.div.*11(5^{2}.379C).

***θεονομικός,** *of divine law,* Dion.Ar.*c.h.*4.3(M.3.181A).

***θεονύμφευτος, ἡ,** *bride of God*; of BMV, Ephr.3.533D.

***θεόνυμφος, ἡ,** *bride of God*; **1.** of Church, Meth.*symp.*11.2(p.136.3; M.18.212C); **2.** of BMV, Germ.CP *ep.dogm.*3.13(M.98.304D).

***θεοπαγής,** *fixed by God* στήριγμα θ. ... τῆς πίστεως τὴν σὴν ἀποστολικὴν καθέδραν ἱδρύσατο...Χριστός Serg.C.*ep.*(H.3.729A).

***θεοπάθεια, ἡ,** *suffering of God*; **1.** alleged by Nestorians to be implied in Cyril's Christology οἴονται πάλιν ἐκεῖνοι τὴν καλουμένην παρ' αὐτοῖς θ. ἡμᾶς εἰσφέρειν διὰ τούτου· καὶ οὐκ ἐννοοῦσι τὴν οἰκονομίαν, κακουργότατα δὲ πειρῶνται μεθιστᾶν εἰς ἄνθρωπον ἰδικῶς τὸ πάθος· εὐσέβειαν ἐπιζήμιον ἀσυνέτως ἐπιτηδεύοντες, ἵνα μὴ ὁ τοῦ θεοῦ λόγος ὁμολογῆται σωτήρ Cyr.*ep.*46.3(p.161.9; 5^{2}.144C); **2.** in monophysite Christology τί οὖν πυνθάνεσθε ἡμῶν ὡς ἀμφιβαλλομένου ὄντος ποία φύσις προσήλωτο, εἰ μὴ θ. φυσικὴν καὶ οὐ τὴν κατ' οἰκείωσιν λέγετε; Leont.H.*monoph.*46(M.86.1797A); οὔτε μὴν ἑτερογενῶν οὐσιῶν ὀνομάσαντες ἕνωσιν...τὴν μιαρὰν θ. ἱεροῖς μιγνύναι βουλόμενοι δόγμασιν Sophr.H.*or.*2.6(M.87.3224B).

***θεοπαίδευτος,** *instructed by God,* Gr.Nyss.*Eun.*8(2 p.195.14; M.45.792D).

θεόπαις, ὁ, as adj.; **1.** *who is divine Son* αὐτὸς ὁ θ. κατ' εἰκόνα ...δημιουργήσας Eus.*h.e.*10.4.56(M.20.872A); **2.** *who bears a divine Son,* of BMV, Nonn.*par.Jo.*19:26(M.43.904B); Andr.Cr.*can.Ann.*(M.97.1308C); Thdr.Stud.*nativ.BMV* 2(M.96.681A).

θεοπαράδοτος, *delivered, handed down by God,* of eucharist τὰ θ. μυστήρια διδάσκοντας †Cyr.*hom.div.*10(5^{2}.378D); of divine λόγια, Dion.Ar.*e.h.*1.4(M.3.376B); of formula of episcopal consecration, Eustrat.*v.Eutych.*25(M.86.2304A); of the gospels, ‡Jo.D.*ep.Thphl.*3(M.95.348D); of Christian doctrine and practice, Dion.Ar.*e.h.*2.1(M.3.392B); of the ministry τὴν θ. ... τάξιν id.*ep.*8(M.3.1088C).

***θεοπάρακτος,** *brought into being by God,* ‡Just.*qu.Chr.*3.5(M.6.1444A).

***θεοπάροχος,** *furnished by God,* Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1081A).

***θεοπασχία, ἡ,** *suffering of God*; hence, *the Theopaschite heresy* which asserts that Godhead suffered in Christ, Anast.S.*hod.*12(M.89.201D,204A); *ib.*13(244B); ‡Jo.D.*ep.Thphl.*8(M.95.356A).

***θεοπασχίανος, ὁ,** = θεοπασχίτης, epithet applied to Apollinarians, Alex.Sal.*Barn.*34(p.448D).

***θεοπασχίτης, ὁ,** *Theopaschite,* i.e. one who asserts, on the ground of monophysitism, that Godhead suffered; epithet applied to Eutyches, Dioscorus, and monophysites ἡ ἀνθρωπότης μόνη ἔπασχε, ἡ δὲ θεότης ἀπαθὴς διέμεινε. καὶ ταῦτα λέγων, ἀντιστομίζεις θ. ‡Ath.*qu.al.*19(M.28.792C); οἱ δὲ θ. ... τὸ σταυρικὸν πάθος...τῇ θείᾳ φύσει προσγράφειν ‡Gr.Nyss.*hom.7.155 in Jo.*(p.279.21); αἱ...γραφαὶ ...Χριστὸν παραδιδόασι...ἐσταυρωμένον, καὶ οὐ τὸ τρισάγιον...ἀλλὰ καὶ ἀποβλητέους εἶπον αἱ γραφαὶ τοὺς θ. ‡Pamph.Abyd.*ep.Petr.*(p.10.13; H.2.852A); subdivisions of Theopaschite sect enumerated, Tim.CP *haer.*(M.86.41B); Εὐτυχέως καὶ Διοσκόρου τῶν θ. Jo.D.*rect.sent.*7(M.94.1432B); Χριστοῦ παθόντος σαρκί, ὦ θ., καὶ οὐ θεότητι Anast.S.*hod.*10(M.89.188B); ‡Jo.D.*azym.*1(M.95.392C); as rejecting images of the Crucified, CCP(754)*decr.*(H.4.361A); in gen., Thphn.*chron.*p.97(M.108.288B).

***θεοπατορία, ἡ,** *state of being the father of God*; ref. David as ancestor of Jesus, Cyr.*Ps.*20:4(M.69.836C).

θεοπάτωρ, ὁ, *ancestor of God*; of David as ancestor of Jesus, Dion.Ar.*ep.*8.1(M.3.1085B); †Gregent.*disp.*(M.86.628A); Jo.D.*f.o.*4.11(M.94.1132A); id.*imag.*1.1(M.94.1232B); Thdr.Stud.*or.*5.1(M.99.721A); of Joseph ὁ θ. Ἰωσὴφ σὺν τῇ θεοτόκῳ Steph.Diac.*v.Steph.*(M.100.1038A); of Joachim and Anna, *Lit.Chrys.*(p.358.35); *Euchol.*(p.32).

θεοπειθής, *believing, trusting in God, Orac.Sib.*8.477; Dion.Al.*ep.can.*(M.10.1272B; θεοπρεπεῖ p.94.2); Nonn.*par.Jo.*5:11(M.43.785C); ἐλπίδες...θ. *ib.*5:45(792C); θ. λαῷ *ib.*18:21(893A); of Abraham, *ib.*8:53(821B); of prayer, Max.*opusc.*(M.91.92C).

θεόπεμπτος, *sent by God*; **1.** of spiritual and intellectual gifts, Clem.*str.*6.8(p.463.16; M.9.284C); θ. ... πίστις Or.*fr.11 in Jo.*1:16(p.493.29); Didym.ap.*cat.Ac.*5:14(p.90.19); θ. λογισμοί Diad.*perf.*26(p.28.9); **2.** of visions and dreams, *Hom.Clem.*17.15; **3.** of afflictions, Nil.*epp.*3.17(M.79.377C); *ib.*3.99(432B).

***θεοπιστία, ἡ,** *faith in God,* Tim.Ant.*caec.*4(M.28.1005C); Thdr.Stud.*ref.*(M.99.436B).

***θεοπλανησία, ἡ,** *state of going astray from God,* Ath.*Ar.*2.14(M.26.176B).

***θεοπλαστία, ἡ, 1.** *devising gods*; of pagan idolatry, Ath.*gent.*19(M.25.40B); of unworthy representations of God, found in scripture, and to be interpreted allegorically, Dion.Ar.*ep.*9.1(M.3.1105B); **2.** *assumption of form by God* ἡ καθ' ἡμᾶς Ἰησοῦ θ. Dion.Ar.

d.n.2.9(M.3.648A); τὸ θεαρχικὸν τῆς ἀφθέγκτου θ. μυστήριον id.c.h.4.4 (M.3.181B); Max.opusc.(M.91.57C).

***θεόπλαστος**, *formed by God*, of man σκεῦος εἶ θ., παρὰ θεοῦ γενόμενον ‡Bas.*struct.hom.*2.1(1.338D; M.30.41C); cf. ἐπλάσθη μὲν ἡ σάρξ· ἐποιήθη δὲ ἡ ψυχή *ib.*(338B; M.41A); Ἀδὰμ ὡς θ. †Apoll.*ep. Bas.*1(M.32.1104A).

***θεόπλευρος**, *of the side of God*, i.e. *piercing the side of God* λόγχῃ τῇ θ. καρδίαν τοῦ τυράννου τὴν ἄσαρκον διατρήσας ‡Epiph.*hom.*2(M.43.456A); πίστει πίετε τὸ αἷμα κενωθὲν τῆς θ. σφαγῆς Andr.Cr.*triod.*(M.97.1417C).

θεοπληγής, *smitten by God*, Synes.*provid.*2.2(p.115.16; M.66.1264D).

θεόπληκτος, *smitten by God*, Cyr.H.*catech.*6.23.

θεόπληξ, = foreg., Max.*opusc.*(M.91.177D).

θεόπλοκος, *made by God*, ref. Christ σὰρξ θ. Leont.H.*Nest.*4.46 (M.86.1717D); θ. δόγματα Jo.Mon.*hymn.Nic.Myr.*7(M.96.1388B).

***θεόπλουτος**, *made rich by God* ὁ πλοῦτος ἐκείνοις [sc. Abraham and Job] οὐκ ἐν χρυσῷ ἦν, οὐδὲ ἐν ἀργύρῳ, οὐδὲ ἐν οἰκοδομήμασιν, ἀλλ' ἐν θρέμμασιν· ἄλλως δὲ καὶ θ. οὗτος ἦν Chrys.*hom.12.3 in 1Tim.*(11.615A).

***θεοπνευστία**, ἡ, *divine inspiration*, Jo.VI H.*v.Jo.D.*34(M.94.481A).

θεόπνευστος, **A.** *divinely inspired*; **1.** of scripture (cf. 2Tim. 3:16); **a.** as representing voice of H. Ghost, Or.*Jo.*6.48(29; p.157.2; M.14.284A); ὅσα ἡ θεία γραφὴ λέγει, τοῦ πνεύματός εἰσι τοῦ ἁγίου φωναί...οὐκοῦν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος οἱ θεοφορούμενοι τῶν ἁγίων ἐμπνέονται. καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα γραφὴ θ. λέγεται, διὰ τὸ τῆς θείας ἐμπνεύσεως εἶναι διδασκαλίαν Gr.Nyss.*Eun.*7(2 p.155.24,156.10; M.45.744Bff.); **b.** hence as containing hidden significance, Or.*Jo.*10.39 (23; p.215.25; M.14.381A); ἔθος δὲ τῇ θ. γραφῇ ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων σχηματίζειν ἔσθ' ὅτε τὰ μὴ ἐμφανῆ, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ καὶ νοήσει δρώμενα Cyr.*Ps.*7:13(M.69.753D); and deep mysteries κοινὸς μὲν ὁ λόγος τῆς θ. γραφῆς, διδάσκει δὲ μέγα καὶ βαθὺ μυστήριον Procl. CP *or.*2.1(M.65.837C); **c.** and requiring to be read with faith that they are inspired, †Bas.*Is.*197(1.526D; M.30.457C); **d.** comprising; **i.** Law δι' ὃν [sc. Ezra] γίνεται ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ λαοῦ καὶ ὁ τῶν θ. ἀναγνωρισμὸς καὶ ἀνακαινισμὸς λογίων Clem.*str.*1.21(p.77.25; M.8.853A); ὁ νόμος ὁ Μωσαϊκός, ἀγαθὸς δέ, ὅτι θ. μόνος αὐτοῖς, καίτοι πολλῶν ὄντων παρ' ἀνθρώποις νόμων Olymp.*fr.Lam.*4:1(M.93.752A); **ii.** Prophets μαθητεύοντες γὰρ τὰ ἔθνη οἱ ἀπόστολοι, εἶχον μεθ' ἑαυτῶν τὰ θ. τῶν προφητῶν λόγια, τὰ μαρτυροῦντα τῷ Χριστῷ Tit.Bost.*palm.*5(M.18.1272A); **iii.** OT history στηλιτεύει αὐτὴν [sc. Jezebel] ἡ θ. ἱστορία Gr.Naz.*or.*35.3(M.36.260B); **iv.** OT as a whole, Gr.Nyss.*hex.*(M.44.68C); Proc.G.*Is.*22:1–14(M.87.2176C); its inspiration being due to Christ δηλωθεὶς αἴτιος εἶναι πάσης ἐκείνης τῆς θ. γραφῆς, παρελκυσάσης ἕως τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου Or.*fr.12 in Jo.*(p.494.21); whose Inc. proves it to be inspired, id.*princ.*4.1.6(p.301.15; M.11.352B); **v.** gospels, Eus.*qu.Marin.*proem.(M.22.937A); τὰ θ. ... λόγια *Chron.Pasch.*p.218(M.92.534C); **vi.** canonical scriptures as a whole, *Proem.*in Dor.*doct.*(M.88.1612B); opp. apocryphal books ἐπειδήπερ τινὲς ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι ἑαυτοῖς τὰ λεγόμενα ἀπόκρυφα, καὶ ἐπιμῖξαι ταῦτα τῇ θ. γραφῇ, περὶ ἧς ἐπληροφορήθημεν, καθὼς παρέδοσαν τοῖς πατράσιν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου Ath.*ep.fest.*39(M.26.1435B); criterion of inspiration being authenticity and early testimonies to canonicity περὶ μέντοι τοῦ θ. τῆς βίβλου [sc. Apocalypse] περιττὸν μηκύνειν τὸν λόγον ἡγούμεθα, τῶν μακαρίων Γρηγορίου...καὶ Κυρίλλου, προσέτι δὲ καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων, Παπίου, Εἰρηναίου, Μεθοδίου καὶ Ἱππολύτου ταύτῃ προσμαρτυρούντων τὸ ἀξιόπιστον Andr.Caes.*Apoc.*proem.(M.106.220B); **vii.** hence θ. as freq. epithet of γραφαί or γραφή applied either to contents of scriptures or to the actual volumes κατὰ τὰς θ. γραφάς Clem.*str.*7.16(p.71.23; M.9.540C); Or.*princ.*4.2.1(p.300.10; M.11.352B); id.*exc.in Ps.*5:3(M.17.120C); Meth.*res.*1.28(p.257.15; M.41.1136B); Eus.*h.e.*3.4.6(M.20.220C); θ. ἀναγνωσμάτων id.*Lc.*14:16(M.24.572C); τὰ θ. ... λόγια ἀφανῆ ποιεῖσθαι πυρὶ φλεχθέντα id.*v.C.*3.1(p.77.1; M.20.1053B); *ib.*4.34(p.130.23; 1181C); ‡Bas.*struct.hom.*1.1(1.324A; M.30.12A); †Bas.*bapt.*2.5.2(2.658E; M.31.1593C); Cyr.H.*catech.*4.33; Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.52A); Mac.Aeg.*hom.*5.6(M.34.508C); Chrys. *hom.in Jer.10:23*(6.160C) cit. s. γραφή; Cyr.*Is.*1.1(2.25B); id.*Os.*3 (3.17C); **viii.** and of doctrine contained or implied in scripture τὰ προσφυῆ τοῖς θ. λόγοις ὑπὸ τῶν μακαρίων ἀποστόλων τε καὶ διδασκάλων παραδιδόμενα Clem.*str.*7.16(p.73.5; M.9.544A); ἡ θ. ... διδασκαλία Gr.Nyss.*Trin.*4(M.32.688C; om. p.74.9); id.*hom.5 in Cant.*(M.44.873C); ταῦτα [sc. Trinitarian doctrine] φρονεῖν ἐκ τῆς θ. διδασκαλίας ἐμάθομεν id.*Eun.*6(2 p.133.1; M.45.717A); rejected by heretics in favour of their own fancies, Thdt.*Trin.*proem.(M.75.1148A); **e.** sufficiency of inspired scripture for knowledge of truth αὐτάρκεις μὲν γάρ εἰσιν αἱ...θ. γραφαὶ πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἀπαγγελίαν· εἰσὶ δὲ καὶ πολλοὶ τῶν μακαρίων ἡμῶν διδασκάλων εἰς ταῦτα συνταχθέντες λόγοι· οἷς ἐάν τις ἐντύχοι, εἴσεται μέν πως τὴν τῶν γραφῶν ἑρμηνείαν, ἧς δὲ ὀρέγεται γνώσεως τυχεῖν δυνήσεται Ath.*gent.*1(M.25.4A); **f.** as basis of credal statements τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἐν κυρίῳ φρόνημα, μαρτυρούμενον ἀβιάστως ὑπὸ τῶν θ. γραφῶν *Symb.Ant.*(345)10(p.254.12; M.26.736A); and test of doctrinal truth οὔτε γὰρ ἐξ οὐκ ὄντων τὸν υἱὸν λέγειν ἀσφαλές, ἐπεὶ μηδαμοῦ τοῦτο τῶν θ. γραφῶν φέρεται περὶ αὐτοῦ *ib.*3(p.252.10; 729A); παρὰ τὸ βούλημα τῆς θ. γραφῆς τοιαῦτα τετολμήκασι...διορίσασθαι *ib.*8(p.253.25; 732D); τίς νόμος, ποῖοι προφῆται, τίς θ. λόγος, ποῖον συνόδου δόγμα, τοιοῦτον ἡμῖν παρακατέθετο; Gr.Nyss.*Apoll.*34(M.45.1200A); κριτήριον ἀσφαλὲς τῆς ἀληθείας ἐπὶ παντὸς δόγματος ἡ θ. ἐστι μαρτυρία Gr.Nyss.*Eun.*1 (p.107.23; M.45.341B); **g.** as affording spiritual food, Eus.*Is.*49:9 (M.24.433D); but when hidden significance is not investigated this food is raw and fit for irrational beasts only, Gr.Nyss.*hom.1 in Cant.*(M.44.764A); **h.** inspired character of all scripture consistent with degrees of inspiration in its several parts ἐπίστησον εἰ, ἐπὰν λέγῃ ὁ Παῦλος, πᾶσα γραφὴ θ. ... ἐμπεριλαμβάνει καὶ τὰ ἑαυτοῦ γράμματα, ἢ οὐ τό, κἀγὼ λέγω καὶ οὐχ ὁ κύριος...καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια ἐνίοτε ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα...οὐ μὴν τὸ εἰλικρινὲς τῶν ἐκ θείας ἐπιπνοίας λόγων· ἢ καὶ τούτῳ παραστατέον ὅτι ἡ παλαιὰ μὲν οὐκ εὐαγγέλιον, οὐ δεικνύουσα τὸν ἐρχόμενον ἀλλὰ προκηρύσσουσα, πᾶσα δὲ ἡ καινὴ τὸ εὐαγγέλιόν ἐστιν Or.*Jo.*1.3(5; p.6.24; M.14.28B); πάσης μὲν θ. γραφῆς ἡ ἀνάγνωσις γίνεται τοῖς προσέχουσιν εὐσεβείας ἐπίγνωσις· ἡ δὲ σεπτὴ τῶν εὐαγγελίων γραφὴ ὑψηλοτέρων ἐστὶ διδαγμάτων ὑπεροχή· τὰ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἐμφερόμενα λόγια ὑψίστου βασιλέως ὑπάρχει θεσπίσματα Chrys.*hom.in Mt.7:4*(3.25A); **2.** of non-scriptural writings; epitaph of Abercius θ. ἐπίγραμμα *V.Aberc.*76; Basil's *Hexaemeron*, Gr.Nyss.*hex.*proem.(M.45.61A); **3.** of a conciliar decision (condemnation of Nestorius), CEph.*ep.*(*ACO* 1.1.2 p.70.11; H.1.1444D).

B. *holy* λῦσαι...ἱμάντα θ. πεδίλου Nonn.*par.Jo.*1:27(M.43.753C); θ. ...ἀμφὶ λοετρῶν *ib.*4:1(773A); θειότατόν μοι καὶ θεόπνευστον σύστημα ‡Meth.*Sym.et Ann.*3(M.18.353A).

C. *divinely breathing, sweet-smelling* νάμασι τοῖς θ. *Orac.Sib.*5.308; μυρίσμασι θ. *T.Abr.*A 20(p.103.22).

θεόπνους, *breathed on by God, permeated with God's Spirit* ζῶν δὲ Χριστὸς σῶμα θ. καὶ πνεῦμα ἐν σαρκὶ θεϊκόν, νοῦς οὐράνιος Apoll.*fr.*155 (p.249.3)ap.Leont.B.*Apoll.*(M.86.1964B); τῶν ὑπερτέρων νόων ὑπερβέβηκεν ἡ θεόπνους ἀκρότης Geo.Pis.*hex.*1474(M.92.1547A).

***θεοπόθητος**, *beloved by God*; epithet of BMV, ‡Jo.D.*hom.*6.7(M.96.672B).

θεοποι-έω, **I.** *make into a god*; *deify*; *divinize*;

A. ref. creature-worship; **1.** in gen. τὰ δὲ στοιχεῖα καὶ τὰ μόρια αὐτῶν ~οῦσιν Athenag.*leg.*22.6(M.6.940B); *ib.*22.7(940B); Tat.*orat.* 18(p.20.13; M.6.845B); ~ούμενοι τὰ κωφὰ καὶ ἀναίσθητα εἴδωλα Arist.*apol.*13.1; *ib.*7.4; Clem.*prot.*2(p.19.19; M.8.96A); Or.*hom.*5.2 *in Jer.*(p.33.2f.; M.13.300A); τὸ μὲν Γαριζεὶν ~οῦσιν οἱ Σαμαρεῖς Or. *Jo.*13.13(p.237.21; M.14.417C); ἐπλανήθησαν τὰ μέρη τοῦ παντὸς ~ήσαντες Eus.*l.C.*12(p.232.10; M.20.1392A); Ath.*gent.*20(M.25.41B); μανία σαφής...~εῖν τὰ μὴ ὄντα †Bas.*Is.*304(1.609C; M.30.649C); instigated by Devil, ‡Ath.*diab.*5(p.7.5); of deified men παλαιοῦ νόμου κεκρατηκότος μὴ ἄλλως τινὰ παρὰ Ῥωμαίοις ~εῖσθαι μὴ οὐχὶ ψήφῳ καὶ δόγματι συγκλήτου Eus.*h.e.*2.2.2(M.20.140B); **2.** of antichrist τοῦ ὑπ' αὐτῶν ~ηθέντος ἀντιχρίστου Areth.ap.*cat.Apoc.* 16:10f.(p.416.25); **3.** of worship of material things by sinners ~ήσαντες ἑαυτῶν τὰς ἡδονάς Bas.*reg.fus.*20.2(2.364D; M.31.972C); id.*reg.br.*63(2.436D; M.31.1124D); οὐδεὶς δὲ ~ῶν τι ἄλλο παρὰ τὸν θεὸν δύναται προσκυνῆσαι τῷ θεῷ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. ~οῦσι δέ, οἱ μέν, κοιλίαν...οἱ δέ, ἀργύριον †Bas.*hom.in Ps.*28(1.358C; M.30.73B).

B. Christol.; **1.** of Christ 'deified' by Father, Or.*Jo.*2.2(p.54.33; M.14.109A) cit. s. αὐτόθεος; οὔτε ὑφεστὼς [sc. Χριστός] δίχα τοῦ ~οῦντος αὐτὸν πατρός, οὔτ' ἄνευ τοῦ πατρὸς θεολογούμενος, ἀλλ' ὅλον αὐτὸ τοῦτο ὤν τε καὶ ζῶν καὶ ὑφεστὼς διὰ τὸν ἐν αὐτῷ πατέρα, συνών τε τῷ πατρὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτὸν ~ούμενος, τό τε εἶναι ὁμοῦ καὶ τὸ θεὸς εἶναι οὐκ ἐξ ἑαυτοῦ παρὰ δὲ τοῦ πατρὸς ἐσχηκὼς Eus. *d.e.*5.4(p.225.10,13; M.22.372B); **2.** his humanity deified by union with Logos τὸ ἐκ τῆς παρθένου σῶμα, χωρῆσαν πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, τῇ θεότητι ἀτρέπτως ἥνωται καὶ τεθεοποίηται Hymen.*ep.*8(p.329.3); ὁ λόγος, σὰρξ γενόμενος, τὸν ἐκ σπέρματος Δαβὶδ ἀνείληφέν τε καὶ ἐθεοποίησεν Eus.*d.e.*7.3(p.339.27; M.22.553C); ἐλάμβανε [sc. ὁ λόγος] γὰρ κατὰ τὸ ὑψοῦσθαι τὸν ἄνθρωπον. ὕψωσις δὲ ἦν τὸ ~εῖσθαι αὐτόν. αὐτὸς δὲ ὁ λόγος εἶχεν ἀεὶ τοῦτο κατὰ τὴν

πατρικὴν ἑαυτοῦ θεότητα Ath.*Ar*.1.45(M.26.105B); *ib*.2.70(296A) cit. s. ἄνθρωπος; οὐ γὰρ ἠλαττοῦτο τῇ περιβολῇ τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐθεοποιεῖτο τοῦτο id.*decr*.14(p.12.30; M.25.'448'(440)D); ἡ τὴν ἀνθρώπου φύσιν ἐνδυσαμένη σοφία, τουτέστιν, ὁ τοῦ θεοῦ λόγος...~οῦσα παρὰ τοῖς ὁρῶσι τὸν ἀναληφθέντα ναόν,...οὕτως ἐν σοφίᾳ προέκοπτεν ἡ ἀνθρωπότης, ~ουμένη δι' αὐτῆς Cyr.*thes*.28(5¹.251E); *ib*.20(197D); Leont.H.*Nest*.5.25(M.86.1748A) cit. s. θεοποιός; **3.** in Callistus' alleged theory that Father, being identical with Son, took flesh which he deified οὐ γάρ, φησίν, ἐρῶ δύο θεούς, πατέρα καὶ υἱόν, ἀλλ' ἕνα. ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ γενόμενος πατὴρ προσλαβόμενος τὴν σάρκα ἐθεοποίησεν ἑνώσας ἑαυτῷ καὶ ἐποίησεν ἕν Hipp.*haer*.9.12 (p.249.5; M.16.3386A); **4.** in heresies denying divinity of Christ, in gen. οἱ δόσει καὶ χάριτι ~εῖσθαι λέγοντες τὸν υἱόν Apoll.*fid.sec. pt*.1(p.167.4; M.10.1105A); οἱ ἀπὸ Παύλου τοῦ Σαμοσατέως, ὕστερον αὐτὸν μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν ἐκ προκοπῆς τεθεοποιῆσθαι λέγοντες *Symb.Ant*.(345)4(p.252.29; M.26.729C); Arian οὐκ ἔστιν ἀληθινὸς θεὸς ὁ Χριστός, ἀλλὰ μετοχῇ καὶ αὐτὸς ἐθεοποιήθη Ar.*Thal.fr*.3 ap. Ath.*Ar*.1.9(M.26.29B); ὥστε εἰ θεὸν ὁμολογῶσι [sc. Eunomians] τὸν κύριον, καὶ τὴν λοιπὴν κτίσιν ~ήσουσιν Gr.Nyss.*Eun*.4(2 p.59.25; M. 45.629D); τῇ χάριτι τῆσδε τῆς υἱοθεσίας ἣν φατε [sc. Nestorians] ~ηθέντα Leont.H.*Nest*.3.8(M.86.1632B); **5.** ref. Jewish and pagan contention that Christians deify a man αὐτὸς γὰρ Μωσῆς εἶπε· 'ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου'· βλέπεις οὖν τίνα ~εῖς *Dial. Tim.et Aquil*.fol.100 v°; οὐχ, ὡς σὺ [sc. Julian] νενόμικας, τεθεοποιήκαμεν ἄνθρωπον Cyr.*Juln*.6(6².203A).

C. of Christians; **1.** ref. agents and means of deification; **a.** God ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀρυσά⟨μενος⟩ εἰς τὸ ~ηθῆναι αὐτούς Or.*Jo*.2.2(p.55.1; M.14.109A); θεὸς τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ λόγῳ τῆς διανοίας ἁγιάζει ~ῶν Mac.Mgn.*apocr*.4.26(p.212.21); σχέσει γὰρ τῇ πρὸς θεὸν υἱοποιηθέντες παρ' αὐτοῦ ~ούμεθα Cyr.*thes*.1(5¹.25A); ὁ θεός...ἀξίους ~εῖ Max.*cap*. 1.78(M.90.1212B); **b.** Trin. ὥσπερ ὁ πατὴρ δημιουργεῖ, ἁγιάζει, δικαιοῖ καὶ ~εῖ τοὺς πρὸς οὓς γίνεται, τὸν ἴσον τρόπον καὶ ὁ μονογενής, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ποιεῖ Didym.*Trin*.3.16(M.39.868C); **c.** Christ τοῖς ἀπὸ τοῦ λόγου ~ηθεῖσι Or.*mart*.25(p.22.27; M.11.593D); τρεφόμενοι τῷ ἐν ἀρχῇ πρὸς θεὸν θεῷ λόγῳ ~ηθῶμεν id.*or*.27.13(p.372.2; M.11. 517A); αὐτὸς γὰρ ἐνανθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς ~ηθῶμεν Ath.*inc*.54.3(M. 25.192B); ὁ γὰρ λόγος σὰρξ ἐγένετο, ἵνα καὶ προσενέγκῃ τοῦτο ὑπὲρ πάντων καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ μεταλαβόντες ~ηθῆναι δυνηθῶμεν ἄλλως οὐκ ἂν τούτου τυχόντες, εἰ μὴ τὸ κτιστὸν ἡμῶν αὐτὸς ἐνεδύσατο σῶμα id.*decr*.14(p.12.25; M.25.'448'(440)D); αὐτὸς υἱοποίησεν ἡμᾶς τῷ πατρί, καὶ ἐθεοποίησε τοὺς ἀνθρώπους γενόμενος αὐτὸς ἄνθρωπος id.*Ar*.1.38(M.26.92B); γέγονεν ἄνθρωπος καὶ ἀπέθανεν, ἵνα ἡμεῖς...~ηθῶμεν ‡Ath.*pass*.11(M.28.205B); ἡμεῖς γάρ φαμεν ἄνθρωπον γεγενῆσθαι τὸν τοῦ θεοῦ λόγον πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν, ἵνα...~ηθῶμεν πρὸς ὁμοιότητα τοῦ κατὰ φύσιν ἀληθινοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ Apoll.*fid.sec. pt*.31(p.179.8; M.10.1117A); Gr.Nyss.*beat*.5(M.44.1249A); εἰ κτίσμα ἐστὶ...ὁ τοῦ θεοῦ λόγος,...πῶς θεῷ κολλώμεθα καὶ ~ούμεθα συναφθέντες αὐτῷ; Cyr.*thes*.15(5¹.168A); ὁ γὰρ χωρὶς ἁμαρτίας γενόμενος ἄνθρωπος, δῆλον ὅτι χωρὶς τῆς εἰς θεότητα μεταβολῆς, τὴν φύσιν ~ήσει Max.*cap*.1.62(M.90.1204B); and his doctrine οὐρανίῳ διδασκαλίᾳ ~ῶν [sc. Χριστός] τὸν ἄνθρωπον Clem.*prot*.11 (p.81.1; M.8.233A); denied of angels opp. Christ, Didym.*Trin*.2.4 (M.39.481C); **d.** H. Ghost θεϊκοῦ πνεύματος ὑπεδεξάμεθα, δι' οὗ καὶ ~ούμεθα ‡Ath.*ep.cath*.(M.28.84A); πνεῦμα θεῖον...τοῦ θεοῦ ἡμᾶς υἱοὺς ποιεῖ, καὶ ~εῖ Didym.*Trin*.2.25(M.39.749C); εἰ θεοὺς ὀνομάζομεν τοὺς κατ' ἀρετὴν τελείους, ἡ δὲ τελείωσις διὰ τοῦ πνεύματος, πῶς τὸ ἑτέρους ~οῦν, αὐτὸ τῆς θεότητος ἀπολείπεται; Bas.*Eun*.3.5(1.276D; M.29.665B); τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον...τοῖς ἁγίοις δι' υἱοῦ χορηγούμενον, διά τε τοῦτο ~οῦν Cyr.*thes*.33(5¹.335E); †Jo.D.*B.J*.10(M.96.945A); **e.** grace ὁ γὰρ χάριτι ~ούμενος, τῆς μεταπτωτῆς ἐστι φύσεως, ἐξ ἀπροσεξίας ποτὲ καὶ ἀπορρεούσης τοῦ κρείττονος Bas.*Eun*.3.5(1.276E; 665C); Cyr.*thes*.32(5¹.313B); **f.** baptism, word, and priestly ministry πῶς ἐνδύσῃ [sc. Χριστόν] ὁ μήπω τὸ βάπτισμα εἰληφώς;...ἐπεὶ δὲ βούλομαί σε ὅμοιον θεῷ ποιῆσαι, φεύγεις τὸν λόγον τὸν ~οῦντά σε ‡Bas.*struct.hom*.1.21(1.334F; M.30.33C); τέλος...τῆς ἀληθοῦς ἱερωσύνης, τὸ διὰ τούτων ~εῖσθαί τε καὶ ~εῖν Max.*ep*.31(M.91.625A); **g.** scripture, Clem.*prot*.9(p.65.5; M.8.197C) cit. s. γράμμα; **h.** virginity and other virtues, Gr.Nyss.*virg*.1(p.252.8; M.46.320D); Max. *myst*.7(M.91.685D); **2.** of advanced state in spiritual life εἰρήσθω γὰρ τὴν μὲν φρόνησιν ὑπάρχειν γνῶσιν θείαν καὶ ἐν τοῖς ~ουμένοις Clem. *str*.6.15(p.495.9; M.9.349A); προσευχόμενοι μετὰ διαθέσεως τῷ λόγῳ ~ουμένης λέγωμεν Or.*or*.25.2(p.358.22; M.11.497C); ὁ κεκαθαρμένος καὶ ὑπεραναβὰς πάντα ὑλικὰ νοῦς, ἵνα ἀκριβώσῃ τὴν θεωρίαν τοῦ θεοῦ, ἐν οἷς θεωρεῖ ~εῖται id.*Jo*.32.27(17; p.472.30; M.14.817A); **3.** involving immortality, Hipp.*haer*.10.34(p.293.6; M.16.3454B); **4.** ref. partic. individuals τὸ δεδοξασμένον πρόσωπον Μωυσέως, ~ηθέντος αὐτῷ τοῦ νοῦ Or.*Jo*.32.27(17; p.472.34; M.14.817A); heret. ὁ Σίμων... ~ῆσαι ἑαυτὸν ἐπεχείρησεν Hipp.*haer*.6.7(p.135.4; M.16.3206D); *ib*.6. 14(p.139.15; 3214B); Πεπουζηνοὶ προδήλως εἰσὶν αἱρετικοί...Μοντανῷ καὶ Πρισκίλλῃ τὴν τοῦ Παρακλήτου προσηγορίαν ἀθεμίτως...ἐπιφημίσαντες...ὡς ἀνθρώπους ~οῦντες Bas.*ep*.188 *can*.1(3.269C; M.32. 668A); ref. Collyridians, giving divine honours to BMV προφάσει γὰρ δικαίου ἀεὶ ὑπεισδύνων τὴν διάνοιαν ὁ διάβολος τῶν ἀνθρώπων τὴν θνητὴν φύσιν ~ῶν Epiph.*haer*.79.4(p.479.10; M.42.745C).

II. pass., *be made by God*, Const.Diac.*laud*.6(M.88.485C).

***θεοποίησις, ἡ,** *deification, making divine*, ref. Jo.10:35 πῶς δὲ καὶ θ. γένοιτ' ἂν χωρὶς τοῦ λόγου; Ath.*Ar*.1.39(M.26.93A); ἡ παρὰ τῆς σοφίας μεταδιδομένη τοῖς ἀνθρώποις θ. καὶ χάρις *ib*.3.53(433B); διὰ τοῦτο...γέγονεν ἡ συναφή, ἵνα τῷ κατὰ φύσιν τῆς θεότητος συνάψῃ τὸν φύσει ἄνθρωπον, καὶ βεβαία γένηται ἡ σωτηρία καὶ ἡ θ. αὐτοῦ *ib*.2.70 (296B).

θεοποιητικός, *deifying* τὴν ἀγάπην,...ἐπὶ πᾶσι θ. Max.*ambig*.(M. 91.1249B).

θεοποίητος, *wrought by God*, Dion.Al.ap.Eus.*p.e*.7.19(333B; M.21. 564A).

θεοποιΐα, ἡ, 1. *invention of gods*; of invention of pagan theogonies, Eus.*p.e*.1.6(17B; M.21.48B); τὰς μὲν Ἑλλήνων θ., καὶ ἃς καλοῦσι θεογονίας, Ὀρφεύς τε καὶ Ὅμηρος...ἐδίδαξαν Isid.Pel.*epp*.1. 21(M.78.196B); **2.** *making into gods, deification*, Eus.*p.e*.2.6(74C; M.21.141B); ζῴων ἀλόγων θ. id.*d.e*.1.2(p.9.34; M.22.28A); id.*Is*.19:1 (M.24.221A); **3.** in gen., *idolatry* ἀθέων ἐθνῶν τὴν δαιμονικὴν θ. *ib*.41:15(380C); Ath.*gent*.21(M.25.44A); ἐπαρᾶται κακῇ προλήψει θεοποιΐας λέγων, τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ Epiph.*haer*.66.69(p.109.31; M.42.137C); **4.** *deification, being made divine* τῆς βρώσεως τοῦ δένδρου ἐρασθεῖσα [sc. Eve] θεοποιΐαν ἐφαντάζετο Procl.CP *or*.6.16(M. 65.752B); [sc. Devil] ἄρχων καὶ θεὸς οὐ κατ' οὐσίαν, ἀλλὰ κατὰ θ. ἐξέπεσε Proc.G.*Gen*.3:22(M.87.224B).

θεοποιός, A. of pagans, *devising gods*, as subst. προσκυνοῦσιν δὲ οἱ θ. οὐ θεοὺς καὶ δαίμονας...γῆν δὲ καὶ τέχνην, τὰ ἀγάλματα ὅπερ ἐστίν Clem.*prot*.4(p.40.7; M.8.144C); ὦ θ., νέων πάτερ οὐρανιώνων Gr. Naz.*carm*.2.2(poem.)7.69(M.37.1556A).

B. *deifying*; **1.** of divine nature in Christ ἡ μὲν γὰρ ἐθέωσεν ὡς θ. φύσις· ἡ δὲ ἐθεώθη ὡς θεοποιουμένη Leont.H.*Nest*.5.25(M.86.1748A); **2.** of divine grace and virtues by which men are deified; **a.** God and his attributes τὸ καλὸν δὲ καὶ τὸ σοφὸν ἐπὶ τῆς ὅλης θεότητος ὑμνεῖται, καὶ τὸ φῶς, καὶ τὸ θ. Dion.Ar.*d.n*.2.1(M.3.637B); πᾶσα πατροκινήτου φωτοφανείας πρόοδος, εἰς ἡμᾶς...φοιτῶσα...ἐπιστρέφει πρὸς τὴν τοῦ συναγωγοῦ πατρὸς ἑνότητα, καὶ θ. ἁπλότητα id.*c.h*.1.1 (M.3.121A); **b.** Christ αὐτὸς ὢν τὸ θ. καὶ φωτιστικὸν τοῦ πατρός, ἐν ᾧ τὰ πάντα θεοποιεῖται καὶ ζωοποιεῖται, οὐκ ἀλλοτριοούσιός ἐστι τοῦ πατρὸς ἀλλ' ὁμοούσιος Ath.*syn*.51(p.274.27; M.26.784A); πρὸς τοὺς ἐπιγείους ἡμᾶς θεϊκῆς καὶ θ. καταβάσεως Sophr.H.*ep.syn*.(M.87. 3160B); Christ's blood, Jo.D.*prec*.3(M.96.817B); **c.** H. Ghost τὸ πάντων...θ. Cyr.H.*catech*.4.16; Apoll.*fid.sec.pt*.27(p.177.1; M.10. 1116B); Didym.(‡Bas.)*Eun*.5(1.305B; M.29.732B); τῆς θ. καὶ υἱοποιοῦ τοῦ πνεύματος χάριτος Leont.B.*Nest.et Eut*.1(M.86.1301A); **d.** benefits of Communion, Jo.D.*anacr*.(M.96.855A); **e.** Christ's words, *ib*.(855B); **f.** virtues ἀντεισαγόμενος ἕτερον πλοῦτον θ. καὶ ζωῆς χορηγὸν αἰωνίου Clem.*q.d.s*.19(p.172.11; M.9.624C); πῶς γὰρ εἰς τὴν ἑορτὴν συνεισελεύσονται Χριστῷ, μὴ κοσμήσαντες ἑαυτῶν τὴν σκηνὴν κλάδοις ἁγνείας, τῷ θ. καὶ μακαρίῳ φυτῷ; Meth.*symp*.9.4 (p.119.10; M.18.188A).

***θεοπότιστος,** *watered by God*; of BMV θ. ἐλαίαν, Taras.*praesent. BMV* 8(M.98.1489B).

***θεοπραγία, ἡ,** *divine action*, †Gregent.*disp*.(M.86.720A).

θεοπρέπεια, ἡ, *godliness, reverence towards God* ἡ θ. ἕξις ἐστὶ τὸ πρέπον τῷ θεῷ σῴζουσα Clem.*str*.7.1(p.4.31; M.9.405B).

θεοπρεπής, A. *befitting God, worthy of God*; **1.** ref. divine attributes ἡ θ. ... φιλανθρωπία Dion.Al.*fr*.(p.60.7); Gr.Nyss.*or.catech*. proem.(p.4.14; M.45.12B); ref. H. Ghost οὐ μὴν ἀλλότριόν τι καθ' ὁμοιότητα τοῦ ἡμετέρου πνεύματος ἔξωθεν ἐπιρρεῖν τῷ θεῷ καὶ ἐν αὐτῷ γίνεσθαι τὸ πνεῦμα θ. ἐστιν οἴεσθαι *ib*.2(p.14.8; 17B); θ. ἡμερότης Cyr.*Os*.154(3.187B); *ib*.126(158A); τὴν θ. λογιότητα καὶ σοφίαν Dion. Ar.*c.h*.2.3(M.3.140C); τὰς θ. θεωνυμίας id.*d.n*.2.1(M.3.636C); τὰ θ. τῇ ὅλῃ θεαρχίᾳ πρόσεστι *ib*.(637C); **2.** ref. incarnate life of Christ; **a.** ref. inseparability of τὰ θ. and τὰ ἀνθρωποπρεπῆ v. s. ἀνθρωποπρεπής; **b.** of partic. events τὰ θ. ... θαύματα Or.*fr.94 in Jo*.(p.558. 3); τὸ...θ. τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως Gr.Nyss.*or.catech*.9(p.53.5; M. 45.40D); ref. Mt.10:29,30 πῶς οὐ θεός, ὁ θ. τὴν ἐξουσίαν...ἀνημμένος ...; Cyr.*Arcad*.(p.87.17; 5².80A); ref. command to Lazarus θ. ... τὸ κέλευσμα *cat.Jo*.11:49(p.319.2); **3.** exeg. and theol., ref. spiritual interpretation of scripture θεοπρεπέστερον νοήσαντες τὸν Ἰορδάνην

Or.*Jo.*6.48(29; p.157.22; M.14.285A); *ib.*13.24(p.248.6; 440A); ref. anthropomorphic expressions ἃ δὴ προσήκει μεταφέρειν ἐπὶ θ. ἐννοίας, οὐδὲν θνητὸν οὐδ᾽ ἀνθρώπινον ἐν τῷ θεῷ εἶναι φανταζομένους Eus.*Marcell.*1.1(p.5.10; M.24.720D); τῶν θ. ... συμβόλων Dion.Ar.*ep.*9.1(M.3.1108A); **4.** of saints, etc. ὀνόματος θεοπρεπεστάτου [i.e. that of martyr] Ign.*Magn.*1.2; cf.id.*Smyrn.*11.1; the Church of Smyrna θεοπρεπεστάτῃ *ib.*proem.; of Polycarp θ. πρεσβύτην *M. Polyc.*7.2; θεοφιλὴς ὁ θ. μόνος Clem.*str.*7.1(p.4.32; M.9.405B); of a confessor ὁ θεοπρεπέστατος...Διόσκορος Dion.Al.ap.Eus.*h.e.*6.41.20 (M.20.612A); οἱ...ὡς ἀληθῶς θ. φημὶ δὲ...ἀποστόλους Eus.*h.e.*3.24.1 (M.20.264B); τοὺς...θ. καὶ [τοὺς] μακαρίους προφήτας id.*d.e.*1 proem. (p.2.10; M.22.16A); **5.** of Christian doctrine θ. ... διδασκαλίας Eus. *v.C.*4.55(p.140.6; M.20.1205B); θ. ... ἀναπτύξεσιν Dion.Ar.*d.n.*9.5(M. 3.913A); **6.** of virtue; virtues as καθαρσία θ. Clem.*prot.*1(p.10.9; M.8.65C); τὰς...θ. ἀρετάς Eus.*l.C.*proem.(p.196.12; θεοφιλεῖς M.20. 1317B); θ. ... ἀπάθεια Gr.Nyss.*ep.*3(M.46.1021D); θ. σεβασμιότης Dion.Ar.*c.h.*4.1(M.3.177D); **7.** of divine gifts to man καὶ ζωῇ καὶ λόγῳ καὶ σοφίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς θ. ἀγαθοῖς κατεκοσμήθη Gr.Nyss.*or. catech.*5(p.23.12; M.45.21D); **8.** of Holy Communion, Euthal.Diac. *epp.Paul.*(M.85.756B).

B. *divine*; **1.** of Christ, Eus.*e.th.*1.20(p.81.2; M.24.865B); ref. divine names as applied to Son ὅσαι...τὸ θ. ἑρμηνεύουσι Gr.Nyss. *Eun.*3(2 p.44.4; M.45.612C); θ. ... οἰκονομία Cyr.*inc.unigen.*(5[1]. 679B); δεικνυσιν ἑαυτοῦ τὸ θ. id.*fr.Mt.*23:37(M.72.439D); ἀπὸ τῶν ταπεινοτέρων γὰρ τῆς οἰκονομίας ἀρξάμενος, ἐπὶ τὰ θεοπρεπέστερα προέβη Areth.*Apoc.*1(M.106.500B); **2.** holy things τὰς θ. τελετάς Eus.*l.C.*proem.(p.196.12; M.20.1317C); θ. παράδεισον id.*h.e.*3.24.4 (M.20.264C); τῆς Χριστιανῶν ἀρχαιότητος τὸ παλαιὸν ὁμοῦ καὶ θ. *ib.* 1.2.1(53B); of divine truths τὰ θ. Cyr.*Jo.*5(4.520D); ref. idols τῶν... δοκούντων θ. Dion.Ar.*c.h.*9.3(M.3.260C).

C. *like God*; ref. Christ's redemptive work εἰς τὸ θεοπρεπέστερον τὴν εἰκόνα ἐπισκευάσας Meth.*res.*2.24(p.380.14; M.18.329D).

θεοπρεπῶς, A. *in a way worthy of God, as befits God*; **1.** exeg. and theol.; **a.** in gen. θ. νοῶμεν Bas.*Spir.*20(3.17E; M.32.104C); Didym. *Trin.*1.27(M.39.397D); ‡Ath.*dial.Trin.*1.6(M.28.1125C) cit. s. ἀνθρωποπαθῶς; Cyr.*Nah.*1(3.479D); θ. ... τὸ ἐμφύσημα νοητέον Thdt.*qu. 23 in Gen.*(1.39); τοῖς θ. νοοῦσι Dion.Ar.*d.n.*5.8(M.3.824A); τὰ θεῖα θ. νοητέον *ib.*7.2(869A); *ib.*9.9(916C); cf.*ib.*10.2(937B); Jo.D.*f.o.*1.7(M. 94.808B); **b.** of Christ ὁ τῆς εἰκόνος λόγος θ. παραδεχθείς, τὴν ἑνότητα ἡμῖν παρίστησι τῆς θεότητος Bas.*hom.*24.4(2.193A; M.31.608B); Chrys. *hom.39.4 in 1Cor.*(10.367C); Diad.*ascens.*5(M.65.1145B) cit. s. ἀνθρωποπρεπῶς; **2.** ref. worship and other human action μόνον τὸν γνωστικὸν...θ. τὸν τῷ ὄντι θεὸν θρησκεύοντα Clem.*str.*7.1(p.3.27; M.9. 404B); cf.*ib.*(p.5.8; 408A); θεοῦ λόγων θ. ἀκηκοότες Or.*Jo.*6.4(2; p.110.23; M.14.204D); ref. BMV δοξάσειε θ. ... μητέρα ‡Meth.*Sym.et Ann.*10(M.18.373B); τὰς χιτῶνας τῶν ψυχῶν θ. ἐξαλλάξωμεν ‡Epiph. *hom.*1(M.43.429A); ref. CNic. θ. ἐκφωνηθείσης τῆς πίστεως Gel.Cyz. *h.e.*2.32.8(M.85.1337D); δοίη ὁ θεὸς θ. ὑμνῆσαι τὰς τῆς...θεότητος... πολυωνυμίας Dion.Ar.*d.n.*1.8(M.3.597C); *ib.*4.12(709B); **3.** of divine action, ref. Christ πολλάκις ἀνθρωπίνως ἐφθέγγετο, καὶ πάλιν...θ. Chrys.*anom.*7.4(1.506A); Nil.*epp.*3.323(M.79.357D); Ἰησοῦς...θ. ... τῆς πάντων προνοῶν σωτηρίας Marc.Er.*opusc.*3.1(M.65.965B); κεκλεισμένον τὸν τάφον...ἀπολιπόντα θ. Sev.Ant.*res.*(p.800.6; M.46. 629B); ἰασάτο (sic)...θ. τὸν ὑπομείναντα τὴν πληγήν Vict.*Mc.*14:50 (p.429.2); hence

B. *divinely*, ‡Chrys.*BMV* 1(8.238D); Dion.Ar.*d.n.*1.1(M.3.588A); id.*c.h.*8.2(M.3.240D); Gr.Ant.*mul.ung.*3(M.88.1852A); ref. BMV οὐ σαρκικῶς γεγέννηκεν...ἀλλὰ θ. Maro ap.Anast.S.*hod.*22(M.89.296B).

C. *as God*; **1.** of Christ τοῦτο λέγων θ. Isid.Pel.*epp.*1.79(M.78. 237A); cf.*ib.*1.80(237C); Sev.Ant.*res.*(p.856.1; M.46.649D); ἔδει γὰρ αὐτὸν διὰ μὲν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν ἡμῖν γενέσθαι θ., συνανακίρνασθαι δὲ ὥσπερ τοῖς ἡμετέροις σώμασι διὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ σαρκὸς καὶ τοῦ τιμίου αἵματος Vict.*Mc.*14:22(p.423.17); θεοπ-, Jo.D.*Man.*1.20(M.94. 1524C); **2.** ref. H. Ghost λέγει...καὶ τὸ πνεῦμα θ. Thdt.*1Tim.*4:1(3. 659).

***θεοπρεσβύτης, ὁ,** *ambassador of God*, ref. a messenger of the church of Smyrna, Ign.*Smyrn.*11.2.

***θεοπρόβλητος,** *promoted, advanced by God*; title of emperors, Isid.Pel.*epp.*4.144(M.78.1225A); of empire, Sophr.H.*trop.*(M.87. 4009A).

θεοπρόπος, *inspired*, of Caiaphas θ. ἀνήρ Nonn.*par.Jo.*11:51(M. 43.848C); of Christ, *ib.*4:29(780A).

***θεοπροστάτευτος,** *championed by God*, Tim.CP *haer.*(M.86. 237B).

***θεοπρότακτος,** *preferred by God*; of BMV, ‡Jo.D.*hom.*5(M.96. 648B).

θεόπτης, ὁ, *one who sees God*, Ἀβραὰμ τὸν πατριάρχην, τὸν θ. τὸν μέγαν Gr.Naz.*carm.*1.2.10.491(M.37.715A); Μωϋσῆς θ. ἐγένετο Sophr.H.*or.*5(M.87.3313A); τοῖς πάλαι πιστοῖς θ. Geo.Pis.*Sev.*202 (M.92.1637A); ὁ θ. Ἡσαΐας Germ.CP *or.*1(M.98.241B); Jo.D.*carm. transfig.*(M.96.848A); as adj. τῇ καταβάσει τοῦ ἁγίου καὶ θ. ἡλίου [prob. Ἡλίου] Jo.Clim.*scal.*7(M.88.812B); θ. πατράσι Geo.Pis.*van.*3 (M.92.1581A).

θεοπτία (-εία), ἡ, *vision of God*; **1.** of special visions granted to Moses, prophets, etc. Δανιὴλ...τὴν θ. ὑπογράφων Eus.*h.e.*1.2.24(M. 20.65B); Μωσῆς...προστάττεται...σύμβολα καταστήσασθαι τῶν ἐν ταῖς θεοπτείαις νενοημένων id.*d.e.*4.15(p.176.14; M.22.293B); *ib.*7.1(p.298. 2; 488C); Didym.*Trin.*1.19(M.39.364B); Epiph.*haer.*51.7(p.257.27; M. 41.901A); ἐδίδου τὰς θ. τοῖς ἁγίοις προφήταις ὁ...θεός Cyr.*Is.*1.4(2. 101E); *ib.*2.4(306D); Dion.Ar.*ep.*8.1(M.3.1085A); **2.** of special visions seen by partic. individuals in post-biblical times, Cyr.H.*ep.Const.*1 (M.33.1165A); Epiph.*haer.*30.11(p.347.4; M.41.424D); **3.** of vision, or contemplation, of God; granted: to angelic orders ἡ τάξις [sc. τῶν σεραφίμ] μέσοις πτεροῖς ἐν συμμετρίᾳ πρὸς θ. ἀνάγεται Dion.Ar. *e.h.*4.3.7(M.3.481B); to Adam before Fall ὅλος ἦν καὶ διὰ παντὸς ἐν θεοπτίαις ὁ νοῦς Cyr.*Rom.*5:18(p.186.26; M.74.789A); and after Redemption, id.*Os.*62(3.95E); to pure in heart, id.*ador.*4(1.136A); and in gen. as object of mystical ascent εἰς...τὰ ὑπερτενῆ τῆς θ. ἱέντες ὑψώματα id.*hom.pasch.*15(5[2].199A); μέχρι γὰρ ἐννοίας μόνης ἐπὶ τὴν θ. ἡ τῶν γενητῶν ἔρχεται φύσις id.*Jo.*5(4.450D); πολλάκις γοῦν ὑψωσά μου τὸν λογισμόν, οὐδὲν δὲ ἧττον τῆς θ. ἀπώλισθον Olymp. *Job* 4:17(M.93.76B); **4.** of divine revelation not fully manifested in OT, Didym.*Trin.*1.18(M.39.348C); τὸ τῆς ἀληθοῦς θ. εἰσδέξασθαι φῶς Cyr.*Is.*3.1(2.382D); id.*Jo.*3.3(4.265E); of revelation in Christ, Ammon.*Jo.*14:22(M.85.1492A).

θεοπτικός, *able to see God, seeing God*, of angels ἡ δὲ τῶν χερουβὶμ [sc. ἐπωνυμία], τὸ γνωστικὸν αὐτῶν καὶ θ. Dion.Ar.*c.h.*7.1(M.3. 205C); τῶν θ. τάξεων id.*e.h.*5.1.5(M.3.505A); τὰ σεραφὶμ...διὰ τοῦ πλήθους τῶν ὀφθαλμῶν τὸ πρὸς τὰς θείας αὐγὰς θ. αὐτῶν διδασκόμενος Andr.Caes.*Apoc.*10(M.106.256C); of human understanding θ. διανοίᾳ τὰς θεοειδεῖς ἐποπτεύσωμεν...θεωρίας Dion.Ar.*d.n.*1.8(M.3. 597B).

***θεόπτωτος,** *fallen away from God* τὸν θ. Χοσρόην *Chron.Pasch.* p.386(M.92.992A).

***θεορήμων,** v. *θεορρήμων.

***θεορήτωρ, ὁ,** *one who speaks from God, inspired person*; of children at Christ's entry into Jerusalem, ‡Epiph.*hom.*1(M.43. 437B); of Cyril, Anast.S.*hod.*10(M.89.177B).

***θεορρημοσύνη, ἡ,** *divine doctrine*, Dion.Ar.*e.h.*2.3.1(M.3.397B).

***θεορρήμων (*θεορήμων),** *speaking from God* τὸν τοῖς θεορήμοσιν ἐοικότα νοῦν Cyr.*Chr.un.*(5[1].740D); ᾗ φησιν ὁ θ. Leont.H. *Nest.*2.16(M.86.1573B); ὁ θ. Γρηγόριος Jo.D.*imag.*1.11(M.94.1241B); θεορή-, Cosm.Mel.*schol.*34(M.38.445) in Gr.Naz.*carm.*1.1.18.

θεόρρητος, *uttered by God, inspired*, Meth.*symp.*8.17(p.111.13; M. 18.173C); θ. ... βίβλων Nonn.*par.Jo.*5:39(M.43.792B); *CIG* 9267.

θεόρρυτος, *flowing from God*; of blood of Christ, Gr.Naz.*carm.* 1.1.9.93(M.37.464A); of Christ's words, Nonn.*par.Jo.*8:14(M.43. 813C); of divine revelation, Geo.Pis.*Sev.*84(M.92.1628B); of Logos, id.*hex.*184(M.92.1447A); of influence of H. Ghost τοῖς θ. τοῦ πνεύματος νάμασι Jo.D.*hom.*4.28(M.96.629B).

θεός, ὁ, *God*;

A. in gen.; **1.** derivations; **a.** from θέω: ἑνὸς ὄντος τοῦ θ. κατὰ τὴν ἀμετάτρεπτον τοῦ ἀεὶ θεῖν τὰ ἀγαθὰ ἕξιν Clem.*str.*4.23(p.315.22; M.8. 1360C); cf.id.*prot.*2(p.19.15; M.8.96A); Eus.*p.e.*1.9(29D; M.21.70A); Jo.D.*f.o.*1.9(M.94.836B); **b.** from θεάομαι, θεωρέω (derivation being expressed or implied) θ. ... ὁ μέλλων ὁρᾶσθαι Iren.*haer.*4.38.3(M.7. 1108C); διὰ...τὸ αἰτίους εἶναι τοῦ θεωρεῖν τὰ ὁρώμενα, πρώτους θ. ἀνηγορεύεσθαι Eus.*p.e.*5.3(182D; M.21.316D); θ. λέγοντες, τὸν ἔφορον καὶ ἐπόπτην...ἐπινοοῦντες ἐπικαλούμεθα Gr.Nyss.*Eun.*2(1 p.257.12 M.45.960C); cf.id.*tres dii*(M.45.124A); **c.** from τίθημι: θ. ... παρὰ τὴν θέσιν εἴρηται, καὶ τάξιν Clem.*str.*1.29(p.112.2; M.8.929A); **d.** alternative derivations given together; τίθημι and θέω, Thphl.Ant. *Autol.*1.4(M.6.1029A); Dion.Al.ap.Eus.*p.e.*14.27(782D; M.21.1288A); τοῦ θ., κἂν ἀπὸ τοῦ θέειν, ἢ αἴθειν,...διὰ τὸ ἀεικίνητον καὶ δαπανητικὸν τῶν μοχθηρῶν ἕξεων Gr.Naz.*or.*30.18(p.136.6; M.36.128A); τίθημι, θεάομαι, Evagr.Pont.*ep.*11(M.32.265A); θεωρέω, θέω, αἴθω, Anast.S.*hod.*2(M.89.85C); θέω, αἴθω, θεάομαι, *Schol.*4 in Jo.Clim. *scal.*1(M.88.645A); θῶ, q.v., θέω, or θεάομαι, †Jo.D.*Trin.*5(M.95. 16A); **2.** synonyms, cf. *deus, quod...Hebraice Baruch dicitur*, Iren. *haer.*2.24.2(M.7.791A); *Eloe, secundum Judaicam vocem, deum significat*, *ib.*2.35.3(838B); κἂν τε κύριον ἀκούσωμεν, κἂν τε θ., οὐδεμία ἐν τοῖς ὀνόμασίν ἐστι διαφορά Chrys.*hom.14.2 in Gen.*(4.108A);

3. definitions τὸ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἀεὶ ἔχον καὶ τοῦ εἶναι πᾶσι τοῖς ἄλλοις αἴτιον, τοῦτο...ἐστιν ὁ θ. Just.*dial.*3.5(M.6.481B); θ. ἐστιν οὐσία νοερά, ἀθεώρητος, καὶ ἀνερμήνευτος· θ. ἐστι πνεῦμα ἄυλον, ὀφθαλμὸς ἀκοίμητος, νοῦς ἀκίνητος, οὐσία δημιουργικὴ πάντων ‡Ath.*qu.al.*1(M.28.773B).

B. ref. God's existence as inferred; **1.** from motion ἰδὼν...τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα, ὅτι κατὰ ἀνάγκην κινεῖται, συνῆκα τὸν κινοῦντα...εἶναι θ. Arist.*apol.*1.2; **2.** from existence of mutable things which points to an immutable creator, who is God, Jo.D.*f.o.*1.3 (M.94.796Aff.); **3.** from design τὸν διακοσμήσαντα τὸ πᾶν τοῦτο, τοῦτον εἶναι τὸν θ. Athenag.*leg.*7.1(M.6.904B); Thphl.Ant.*Autol.*1.6 (M.6.1033A); Ath.*Ar.*2.32(M.26.216B); Chrys.*diab.*1.8(2.259E); ἡ τῆς κτίσεως συνοχή, καὶ συντήρησις, καὶ κυβέρνησις, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἐστὶ θ. Jo.D.*f.o.*1.3(M.94.796C).

C. ref. attributes; **1.** of divine transcendence as implying that God is unlike creatures, Clem.*str.*2.16(p.152.2ff.; M.8.1012C); Or.*Cels.*3.69(p.261.19; M.11.1009D); Eus.*e.th.*3.5(p.163.6; M.24.1012C); ἔστιν οὐχ ὡς ἡμεῖς ἐσμεν, ἔστι μέντοι ὡς θ. Ath.*Ar.*1.23(M.26.60B); hence same terms cannot be used univocally of both τὸ μέγας ἐπὶ θεοῦ ὅταν λέγῃ, οὐ πρός τι μέγας φησίν, ἀλλ' ἀπολύτως μέγας Chrys.*hom.5.2 in Tit.*(11.759D); εἰ πᾶν τὸ ὑπὸ γένος καὶ εἶδος χωρὶς τῶν συμβεβηκότων, τοῦτο οὐσία κυρίως, ὑπ' οὐδὲν δὲ τούτων ἐστὶ θ., οὐκ ἄρα οὐσία κυρίως λέγεται θ. Cyr.*thes.*3(5¹.18E); Dion.Ar.*d.n.*4.20 (M.3.720B); Max.*schol.d.n.*5.1(M.4.308D); ὁ θ., ὁ μήτε οὐσία, ἀλλ' ὑπὲρ οὐσίαν· μήτε ἁπλοῦς, ἀλλ' ὑπὲρ ἁπλότητα *ib.*1.1(189A); **2.** lists of attributes, Arist.*apol.*1.4; Athenag.*leg.*10.1(M.6.908B); *Hom.Clem.* 2.45; Cyr.H.*catech.*6.7; *Doct.Patr.*1.19(p.8.1ff.); Jo.D.*f.o.*1.2(M.94. 792C); **3.** being and attributes; **a.** fullness of being ὁ ὄντως ὢν θ. Clem.*str.*7.9(p.40.18; M.9.477B); Hipp.*haer.*10.34(p.292.20; M.16. 3454B); Or.*fr.47 in Jer.*(p.222.4); Gr.Nyss.*Eun.*2(1 p.257.8; M.45. 960C); Dion.Ar.*d.n.*5.4(M.3.817D); **b.** simplicity, Or.*Jo.*1.19(22; p.24.23; M.14.57B); Ath.*gent.*41(M.25.81C); id.*decr.*22(p.18.21; M.25. 453C); εἰ...πνεῦμα ὁ θ. ἁπλοῦς...καὶ ἀσύνθετος, καὶ ἀσχημάτιστος Thdt.*qu.20 in Gen.*(1.25); id.*Is.*40:12(p.157.22; 2.328); cf.Or.*princ.* 1.1.6(p.21.10; M.11.125A); denial that plurality of attributes implies that God is composite, Adam.*dial.*1.10(M.18.1081B); Bas.*ep.*139.5(3. 279A; M.32.689C); ‡Ath.*dial.Trin.*1.18(M.28.1144D); Jo.D.*f.o.*1.9(M. 94.836A); v. ἁπλοῦς; ref. heresies; simplicity of God renders divine emanations impossible, the Thinker and the Thought being identical, Iren.*haer.*2.13.5(M.7.745A); God's simplicity implies that knowledge of attributes is equivalent to knowledge of essence (Anomoean), Bas.*ep.*234.1(3.357B; M.32.868B); **c.** incorporeality; ref. argument that if God were corporeal he would be material and so corruptible, Or.*princ.*2.4.3(p.130.17; 201C); id.*Jo.*13.21 (p.245.5ff.; 433A); but cf.*ib.*(p.244.21; 432C) cit. s. αἰθερώδης; ὅτι... ἀσώματον [sc. θ.], δῆλον. πῶς γὰρ σῶμα, τὸ ἄπειρον, καὶ...καὶ ἀσχημάτιστον, καὶ ἀναφὲς...ἁπλοῦν, καὶ ἀσύνθετον; Jo.D.*f.o.*1.4(M.94.797B); ref. arguments from scripture (e.g. Jer.23:24, Sap.1:7) that he is everywhere and is spirit, Gr.Naz.*or.*28.8(p.32.7; M.36.33D); ref. anthropomorphisms in scriptures as not proving the contrary, Or.*fr.in 1Reg.*(p.296.23); cf.Ath.*Ar.*3.1(M.26.324A); θ. ἐστιν, ὡς καὶ ὁ κύριος λέγει, πνεῦμα. πνεῦμα δέ ἐστι κυρίως οὐσία ἀσώματος καὶ ἀπερίγραπτος Clem.*fr.*39(p.220.6; M.9.769B); Or.*princ.*1.1.4(p.19. 25ff.; M.11.123C); **d.** impassibility, Just.*1apol.*25.2(M.6.365B); θ. ... ἀπαθὴς ἄθυμός τε καὶ ἀνεπιθύμητος Clem.*str.*4.23(p.315.16; M.8. 1360C); **e.** incorruptibility, Tat.*orat.*7(p.7.9; M.6.820B); Iren.*haer.* 2.13.9(M.7.748A); Clem.*str.*5.11(p.371.14ff.; M.9.104A); ἀφθαρσία...ὁ θ. Ath.*inc.et c.Ar.*15(M.26.1012A); ref. teaching of Marcellus τοῦ θεοῦ...σωματικὸν πάθος, ὅπερ οὐ θέμις ἐπὶ τῆς...ἀσωμάτου φύσεως παραδέχεσθαι Eus.*e.th.*3.3(p.157.7; M.24.1001B); **f.** perfection πάντοτε ὁ θ. τέλειος διαμένει, πλήρης ὢν...πάντων τῶν ἀγαθῶν Thphl.Ant. *Autol.*2.15(M.6.1077A); Clem.*str.*7.14(p.63.12; M.9.524A); Meth.*creat.* 3(p.495.13; M.18.336A); Ath.*gent.*39(M.25.77C); his perfection proved from Mt.5:48, Cyr.H.*catech.*6.8; Chrys.*stat.*10.4(2.111D); cf.id.*hom. 3.1 in Ac.9:1*(3.117B); †Bas.*Is.*25(1.398D; M.30.165C); **g.** holiness, v. ἅγιος; **h.** goodness, cf. *deus non est, cui bonitas desit,* Iren.*haer.* 3.25.3(M.7.968C); ὁ φύσει ἀγαθὸς θ. Clem.*paed.*1.9(p.138.16; M.8. 349A); id.*str.*6.16(p.504.3; M.9.369B); cf.Or.*princ.*4.4.8(p.359.11; M. 11.409C); Ath.*gent.*41(M.25.81D); Cyr.*Os.*133(3.166B); Dion.Ar.*e.h.* 2.2.1(M.3.393A); ὁ...θ. ... αὐτοαγαθότης Max.*carit.*3.27(M.90.1025A); God alone being essentially good, Clem.*str.*3.5(p.216.4; M.8.1148A); Bas.*hom.in Ps.*33(1.150B; M.29.368B); φύσει ἀγαθὸς μόνος ὁ θ. ἐστιν Diad.*perf.*2(p.6.8); hence impossibility of sin τὸ μηδ' ὅλως ἐξαμαρτάνειν..., ὃ δή φαμεν εἶναι θεοῦ Clem.*paed.*1.2(p.92.3; M.8.253A); οὐ δύναται αἰσχρὰ ὁ θ., ἐπεὶ ἔσται ὁ θ. δυνάμενος μὴ εἶναι θ. Or.*Cels.*5. 23(p.24.14; M.11.1216D); τὸ μηδὲν ἁμαρτεῖν...μόνου θ. Gr.Naz.*or.*16. 15(M.35.953B); **i.** infinity, ubiquity μεῖζον...ἐστι τὸ χωροῦν τοῦ χωρουμένου· θ. γὰρ οὐ χωρεῖται, ἀλλὰ αὐτός ἐστι τόπος τῶν ὅλων Thphl.Ant.*Autol.*2.3(M.6.1049C); Or.*Cels.*7.34(p.184.15; M.11.1468C); Thdt.*qu.20 in Gen.*(1.27); because of his transcendence, Clem.*str.* 2.2(p.116.2; M.8.937A); Cyr.H.*catech.*18.3; θ. ... πανταχοῦ,...τί γὰρ δύναται χωρῆσαι τὴν ἀσώματον φύσιν; ‡Chrys.*cruc.*(2.821D); **j.** immutability, eternity τὸν ἄτρεπτον καὶ ἀεὶ ὄντα θ. Just.*1apol.*13.4 (M.6.348A); τὸν θ. τὸν ἀπαθῆ καὶ ἀμετάβλητον Clem.*ecl.*52(p.151.23; M.9.721C); θ. ἐστιν ἀΐδιος οὐσία καὶ ἀπαράλλακτος *Doct.Patr.*33 (p.261.13); without beginning or end, Tat.*orat.*4(p.4.29; M.6.813A); ‡Ath.*dial.Trin.*1.2(M.28.1117D); ‡Gr.Nyss.*Ar.et Sab.*10(M.45.1296B); because cause of all things, Athenag.*leg.*4.2(M.6.897B); Iren.*haer.* 4.11.2(M.7.1002A); Epiph.*haer.*66.14(p.36.17; M.42.49B); being in a continuous present, †Bas.*Is.*119(1.461E; M.30.312A); θ. ἦν μὲν ἀεί, καὶ ἔστι, καὶ ἔσται· μᾶλλον δέ, ἔστιν ἀεί Gr.Naz.*or.*45.3(M.36.625C); **k.** unity (v. εἷς); taught by philosophers, Athenag.*leg.*6.1(M.6. 901A); by Hebr. tradition and gentile reasoning, Iren.*haer.*2.9.1 (M.7.734A); demonstrated by argument that if there were more than one God, both would be in the same place, Athenag.*leg.*8 (904Cff.); cf. *quemadmodum...poterit super hunc* [sc. *deum*] *alia plenitudo...aut alius deus esse: cum oporteat deum horum omnium pleroma...omnia circumcontinere, et circumcontineri a nemine?* Iren.*haer.*2.1.2(M.7.710A); cf.*ib.*2.1.5(712A); and inferred from harmony of universe, Ath.*gent.*38(M.25.76C); and fact that there can be only one God because God is the perfect being, Jo.D.*f.o.* 1.5(M.94.801A); ref. scriptural proof, Ign.*Magn.*8.2; Athenag.*leg.*9 (905Cff.); Iren.*haer.*2.35.2(838A); Thdt.*haer.*5.1(4.377–8); Jo.D.*f.o.* 1.5(M.94.800D); hence freq. use of term τῶν ὅλων θεός, e.g. Clem. *str.*1.27(p.109.9; M.8.924B); Or.*hom.1.10 in Jer.*(p.9.19; M.13.268B); Cyr.H.*procatech.*9; cf. εἷς...ὤν, καὶ μόνος ὤν, καὶ ἀεὶ ὁ αὐτὸς ὤν, πάντων ἐστὶ θ. Eun.*apol.*28(M.30.368A); **l.** knowledge extending to everything, Clem.*str.*5.7(p.354.22; M.9.69A); τὸ...εἰδέναι τὰ πάντα... πρέποι ἂν μόνῳ τῷ κατὰ φύσιν ὄντι θ. Cyr.*Is.*4.1(2.564E); incl. future, Clem.*q.d.s.*6(p.164.6; M.9.612A); Or.*or.*4.3(p.309.12; M.11. 432A); and secrets of men's hearts, id.*princ.*3.1.13(p.218.3; M.11. 275A); Chrys.*hom.4.5 in Mt.*(7.56A); God knowing everything in his own essence, which is cause of all things, Clem.*fr.*48(p.224.24) ap.Max.*ambig.*(M.91.1085B); Dion.Ar.*d.n.*7.2(M.3.869C); Max.*schol. d.n.*7.2(M.4.349A,B); id.*carit.*3.22(M.90.1024A); **m.** wisdom, Clem. *paed.*1.10(p.145.25; M.8.361A); ὁ...θ. ... αὐτοσοφία Max.*carit.*3.27(M. 90.1025A); **n.** truth, Iren.*haer.*2.13.9(M.7.748A); θ. ... τῶν ὄντων ἀληθείας τὸ μέτρον Clem.*prot.*6(p.52.25; M.8.73B); **o.** freedom, Tat. *orat.*7(p.7.14; M.6.820B); Iren.*haer.*2.1.1(M.7.710A); cf.*ib.*2.5.5(723C); Clem.*str.*7.7(p.32.7; M.9.460A); Ath.*Ar.*3.62(M.26.456A); οὐ...ἐστιν ἀνάγκη παρὰ θεῷ· ἀνώτερος νόμων ἐστί Chrys.*Dan.*9:1–3(6.246C); **p.** love, *Diogn.*10.2; ὁ...θ. ἡμῶν ἡ ἀγάπη ἐστί Gr.Naz.*or.*22.4(M.35. 1136A); **q.** justice and mercy ὁ θ. ... σπλαγχνίζεται ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ Herm.*mand.*9.3; cf.id.*sim.*9.23.4; εἰ ἔστιν ὁ θ.,...ἀκόλουθον εἶναι καὶ δίκαιον Chrys.*diab.*1.8(2.260A); δικαιοσύνη ὁ θ. Dion.Ar. *d.n.*8.7(M.3.893D); **r.** goodness expressed in providence, Jo.D.*f.o.* 2.29(M.94.964B); **s.** power, cf. *sapientia, per quam deus omnipotens dicitur,* Or.*princ.*1.2.10(p.43.6; M.11.141A); τῷ...θ., ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ὄντι, καὶ ἀγεννήτῳ ὑπάρχοντι, ὡς πρὸς ἑαυτόν, πάντα δύνατα Iren.*haer.*4.38.1(M.7.1105A); δύναμίς ἐστιν ὁ θ., ὡς πᾶσαν δύναμιν ἐν ἑαυτῷ...ὑπερέχων Dion.Ar.*d.n.*8.1(M.3.889D); not extending to self-contradiction or evil δύναται...πάντα ὁ θ., ἅπερ δυνάμενος τοῦ θ. εἶναι καὶ τοῦ ἀγαθὸς εἶναι καὶ σοφὸς εἶναι οὐκ ἐξίσταται Or.*Cels.*3.70(p.262. 24; M.11.1012D); Epiph.*haer.*76.31(p.380.11; M.42.580A); Dion.Ar. *d.n.*8.6(M.3.893B).

D. of divine operations *ad extra*; **1.** creation; **a.** in gen., cf. *proprium est...hoc dei supereminentiae, non indigere aliis organis ad conditionem eorum, quae fiunt,* Iren.*haer.*2.2.5(M.7.715A); μόνος ὁ θ. ἐποίησεν, ἐπεὶ καὶ μόνος ὄντως ἐστὶ θ. Clem.*prot.*4(p.48.16; M.8. 164A); Chrys.*hom.38.2 in Ac.*(9.289D); **b.** in rel. to his nature, cf. *facere...proprium est benignitatis dei,* Iren.*haer.*4.39.2(M.7.1110C); διὰ μόνην ἀγαθότητα τὸ πᾶν παραγαγεῖν τὸν θ. Max.*schol.d.n.*1.5 (M.4.205B); Jo.D.*f.o.*2.2(M.94.864C); cf.*ib.*4.21(1197A); **2.** in rel. to evil οὐκοῦν ἔξω τῆς τῶν κακῶν αἰτίας ὁ θ., ὁ τῶν ὄντων, οὐχ ὁ τῶν μὴ ὄντων ποιητὴς ὤν Gr.Nyss.*or.catech.*7(p.40.8; M.45.32D); θ. ... οὐδὲν κακὸν ἐποίησεν,...ἀγαθὸς ὢν τὴν φύσιν,...πάντα περιέχων, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς περιεχόμενος Epiph.*haer.*66.15(p.38.19; M.42.52B); τὸ κακὸν οὔτε ἐν φύσει ἐστὶν...κακὸν γάρ τι ὁ θ. οὐκ ἐποίησεν Diad.*perf.*3(p.6. 16); evil being incompatible with divine goodness, cf. *si dicamus quia bonus deus in ipsa conditione sua aliquid sibi creavit inimicum, ...absurdum videbitur,* Or.*princ.*3.4.5(p.270.17; M.11.325B); εἰ... κακῶν αἴτιος [sc. ὁ θ.], οὐκ ἀγαθὸς δηλονότι· ὥστε...ἐστιν ἄρνησις τοῦ

θ. Bas.*hom*.9.2(2.73D; M.31.332B); Dion.Ar.*d.n*.4.21(M.3.721D); οἶδεν ὁ θ. τὸ κακὸν ἢ ἀγαθόν, καὶ παρ' αὐτῷ αἱ αἰτίαι τῶν κακῶν, δυνάμεις εἰσὶν ἀγαθοποιοί *ib*.4.30(729C); ref. Rom.9:14 θεὸν...κηρυττούσης τῆς γραφῆς...ἀναίτιον κακίας Clem.*str*.4.26(p.323.26; M.8.1380A); ref. God's justice εἰ...ἁμαρτητικοὺς λογισμοὺς ἐδημιούργησεν ὁ θ., πῶς καταδικάζει τὸν ἁμαρτήσαντα; ‡Ath.*Apoll*.2.6(M.26.1140C); **3.** in rel. to human action, sustaining the activity of prophets, teachers, etc. ὥσπερ αἱ θεραπεῖαι καὶ αἱ προφητεῖαι καὶ τὰ σημεῖα, οὕτως καὶ ἡ γνωστικὴ διδασκαλία δι' ἀνθρώπων ἐνεργοῦντος τοῦ θ. ἐπιτελεῖται Clem.*ecl*.16(p.141.9; M.9.705B); ἐπὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτὸν ὁ θ. ἤγαγε CAlex.*ep*.ap.Ath.*apol.sec*.6(p.92.8; M.25.257C); ὁ Ἡσαΐας (μᾶλλον δὲ ὁ θ. δι' αὐτοῦ) εἰπών Eus.*e.th*.2.22(p.132.20; M.24.960A); Chrys. *stat*.11.5(2.122B); as being prime mover in spiritual life, hence virtues are God's work, Ath.*inc*.53.3(M.25.192A); ὁ...θ. συνεργεῖ τοῖς τῆς ἀρετῆς ἐρασταῖς Thdt.*Ps*.89:17(1.1256); οὐ...ἔξωθεν...ὁ θ. ἐπὶ τὰ θεῖα κινεῖ, νοητῶς δέ Dion.Ar.*e.h*.1.4(M.3.376B); God's knowledge of men not abolishing their freedom, Thdt.*Rom*.8:30(3.93).

E. Trin.; **1.** partic. ref. Father ὁ θ. πατήρ Clem.*str*.6.17(p.515.10; M.9.393C); Or.*Jo*.20.17(15; p.348.32; M.14.609C); Ath.*gent*.6(M.25. 13B); cf. ἕνα θ. ἔχομεν καὶ ἕνα Χριστὸν καὶ ἓν πνεῦμα *1Clem*.46.6; Or. *princ*.3.1.17(p.227.14; M.11.285B); Bas.*hom*.24.7(2.196D; M.31.616C); **2.** ref. Son τὸ...θ. ἕνα...εἶναι...υἱὸν ἐν πατρί Clem.*paed*.1.8(p.133.9; M.8.337C); τοῦ κατ' οὐσίαν θ. καὶ πατρὸς τὸν κατ' οὐσίαν θ. καὶ υἱὸν γεγεννηκότος Evagr.Pont.*ep*.3(M.32.249C); Epiph.*haer*.76.35(p.385. 18; M.42.588D); v. infra F; **3.** ref. H. Ghost εἰ τοίνυν θ. εἴρηται παρὰ τὸ τεθεικέναι ἢ θεᾶσθαι τὰ πάντα, τὸ δὲ πνεῦμα πάντα γινώσκει τὰ τοῦ θ.,...θ. οὖν τὸ πνεῦμα Evagr.Pont.*ep*.11(M.32.265A); θ. τὸ πνεῦμα; πάνυ γε. ... ὁμοούσιον; εἴπερ θ. Gr.Naz.*or*.31.10(p.156.11; M.36. 144A); θ. ἐκ θ. τὸ πνεῦμα Epiph.*haer*.69.27(p.177.24; M.42.248A); **4.** ref. whole Trin. ὅλη...[sc. ἡ τριάς] εἷς θ. ἐστι Ath.*ep.Serap*.1.17(M. 26.569C); Jo.Mon.*hymn.Bas*.3(M.96.1372C); **5.** ref. significance of θ. in Trin. contexts μὴ πρόσωπον δηλοῖ ὁ θ., ἀλλὰ τὴν οὐσίαν Gr.Nyss. *comm.not*.(M.45.177C); Thdt.*ep*.146(4.1267); Jo.D.*fid.Nest*.13(p.564); and theol. implications of this significance, Ath.*Ar*.3.15(M.26. 352Cff.); οὐ...τρεῖς θ.,...ἀλλὰ τῆς τριάδος τὴν ἕνωσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν ὀνομάτων ἐπιγινωστέον Didym.(‡Bas.)*Eun*.5(1.310D; M.29. 744C); Jo.D.*volunt*.8(M.95.136D); **6.** ref. heresies; **a.** Sabellian λόγον αὐτὸν μόνον...ἡνωμένον τῷ θ.,...ὀνόμασιν μὲν διαφόροις πατρὸς καὶ υἱοῦ χρηματίζοντα οὐσίᾳ δὲ καὶ ὑποστάσει ἓν ὄντα Eus.*Marcell*.1.1 (p.4.22; M.24.720A); cf.id.*e.th*.1.5(p.64.21; M.24.833B); **b.** opposite view of some Origenists τρεῖς θ. τρόπον τινὰ κηρύττουσιν, εἰς τρεῖς ὑποστάσεις ξένας ἀλλήλων...κεχωρισμένας Dion.R.ap.Ath.*decr*.26 (p.22.7; M.25.464A); **c.** in teaching of Paul. Sam. θ. πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα ἕνα θ., ἐν θ. δὲ ἀεὶ ὄντα τὸν αὐτοῦ λόγον καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ὥσπερ ἐν ἀνθρώπου καρδίᾳ ὁ ἴδιος λόγος Epiph.*haer*.65.1(p.3.9; M.42.13A); **d.** Arian ὡς μόνος καὶ ἀρχὴ πάντων, οὕτως ὁ θ. πρὸ πάντων ἐστί. διὸ καὶ πρὸ τοῦ υἱοῦ ἐστιν Ar.*ep.Alex*.(p.13.12; M.26.709C); refutation εἰ...ἐξ οὐκ ὄντων ἐστὶ κτίσμα...ὁ λόγος· ἢ οὐκ ἔστι θ. ἀληθινός,...ἢ...ἀνάγκη λέγειν αὐτοὺς δύο θ. Ath.*Ar*.3.16(M.26.353C); Bas.*hom*.24.1(2.189E; M.31.600C); ἄνθρωπος ἄνθρωπον γεννᾷ, καὶ θ. θεόν Epiph.*haer*.69.26(p.176.7; M.42.244C); **e.** theory of Pneumatomachoi, some believing H. Ghost to be a creature, Ath.*ep.Serap*. 1.29(M.26.597A); others that his divinity was not clearly proved in scripture, Gr.Naz.*or*.31.5(p.150.7ff.; M.36.137C); cf.*ib*.43.68(588A).

F. theol., of Son; **1.** ref. Christ as God, Ign.*Eph*.18.2; id.*Rom*. 3.3; Just.*dial*.34.2(M.6.548A); Clem.*prot*.11(p.78.13; M.8.228A); Iren. *haer*.1.10.1(M.7.549B); **2.** his divinity proved; from scripture, Just.*dial*.68.4(M.6.633B); Cyr.H.*catech*.10.6; from Resurrection, Ath. *inc*.45.4(M.25.177B); testimony of demons, *ib*.32.5(152B); witness of elements at Crucifixion, *ib*.19.3(129B); miracles, id.*Ar*.2.12(M.26. 172C); Chrys.*hom*.29.2 *in Mt*.(7.343E); **3.** of Christ as θ. rather than ὁ θ.: ὁ Ἰωάννης...τίθησιν μὲν γὰρ τὸ ἄρθρον, ὅτε ἡ 'θ.' ὀνομασία ἐπὶ τοῦ ἀγενήτου τάσσεται τῶν ὅλων αἰτίου, σιωπᾷ δὲ αὐτό, ὅτε ὁ λόγος 'θ.' ὀνομάζεται Or.*Jo*.2.2(p.54.15; M.14.108B); αὐτόθεος ὁ θ. ἐστι...πᾶν δὲ τὸ παρὰ τὸ αὐτόθεος μετοχῇ τῆς ἐκείνου θεότητος θεοποιούμενον οὐχ 'ὁ θ.' ἀλλὰ 'θ.' κυριώτερον ἂν λέγοιτο, οὗ πάντως ὁ πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ἅτε πρῶτος τῷ πρὸς τὸν θ. εἶναι σπάσας τῆς θεότητος εἰς ἑαυτόν, ἐστὶ τιμιώτερος, τοῖς λοιποῖς παρ' αὐτὸν θεοῖς...διακονήσας τὸ γενέσθαι θεοῖς, ἀπὸ τοῦ θ. ἀρυσά⟨μενος⟩ εἰς τὸ θεοποιηθῆναι αὐτούς *ib*. (p.54.30; 109A); Marcell.*fr*.76 ap.Eus.*e.th*.2.19(p.126.26; M.24.948D); ref. Jo.1:1 δυνάμενος...εἰπεῖν· καὶ ὁ θ. ἦν ὁ λόγος, μετὰ τῆς τοῦ ἄρθρου προσθήκης, εἴγε...ἡγεῖτο...εἶναι τὸν λόγον τὸν ἐπὶ πάντων θ., οὐχ οὕτως ἐξέδωκε τὴν γραφήν. ... διό φησιν 'καὶ θ. ἦν ὁ λόγος', ἵν' ἴδωμεν θ. τὸν ἐπὶ πάντων πρὸς ὃν ἦν ὁ λόγος. καὶ θ. αὐτὸν τὸν λόγον ἄκουε, ὡς εἰκόνα τοῦ θ. Eus.*e.th*.2.17(p.120.15; M.24.937B); cf.*ib*.2.14 (p.114.35; 928B); such doctrine denied, ref. Jo.20:28 οὐ γὰρ ἁπλῶς ἔφη κύριός μου καὶ θ. μου, ἵνα μή τις οἴηται καθ' ὁμοιότητα τὴν ἡμετέραν ἡγοῦν τῶν...ἀγγέλων κύριον αὐτὸν εἰρῆσθαι καὶ θ. Cyr.*Jo*.12.1 (4.1109C); **4.** as δεύτερος θ.; cf. ἐστὶ...θ. ... ἕτερος ὑπὸ τὸν ποιητὴν τῶν ὅλων, ὃς καὶ ἄγγελος καλεῖται Just.*dial*.56.4(M.6.597B); Or.*Cels*. 5.39(p.43.22; M.11.1244B); *ib*.6.61(p.132.2; 1392C); ὁ μὲν ἀληθὴς καὶ μόνος θ. εἷς ἂν εἴη, μόνος κυρίως τυγχάνων τῆς προσηγορίας· ὁ δὲ δεύτερος μετουσίᾳ τοῦ ἀληθοῦς τῆς κοινωνίας ἠξίωται Eus.*d.e*.5.4 (p.225.7; M.22.372B); this doctrine attacked δεύτερον θ. λέγων τὸν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἀνθρωπικώτερον γεγενῆσθαι θ., ποτὲ δὲ κτίσμα αὐτὸν εἶναι διοριζόμενος Marcell.*fr*.40 ap.Eus.*Marcell*.1.4(p.28.9; M. 24.769B); from pagan standpoint ὀνομάζει...[sc. Moses] θ. πλειόνας, ἐξαίρετον δὲ τὸν πρῶτον, ἄλλον δὲ οὐχ ὑπείληφε δεύτερον Juln.Imp. ap.Cyr.*Juln*.8(6^{2}.253B).

G. Christol.; **1.** various expressions of union of God and man ἐν σαρκὶ γενόμενος θ. Ign.*Eph*.7.2; θ. ἐν ἀνθρώπου μορφῇ Tat.*orat*.21 (p.23.6; M.6.852C); Clem.*paed*.1.2(p.91.23; M.8.252C); ὁ μόνος ἄμφω, θ. τε καὶ ἄνθρωπος id.*prot*.1(p.7.19; M.8.61B); Hipp.*Noët*.17(p.263.9; M.10.828A); Or.*princ*.1 proem.4(p.10.9; M.11.117B); cf. *deus-homo*, *ib*.2.6.3(p.142.13; 211D); θ. ἄνθρωπος Gr.Naz.*carm*.2.1.11.647(M.37. 1073A); Jo.Eub.*concept.BMV* 19(M.96.1492B); θ. καὶ ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν ὁμολογῶ υἱὸν τοῦ θ., ἕνα υἱὸν δύο φύσεσιν Amph.*fr*.ap.*Doct. Patr*.2(p.12.13; M.39.113B); τέλειος θ. ... καὶ τέλειος ἄνθρωπος, καὶ μετὰ τὴν καθ' ὑπόστασιν τῶν φύσεων ἕνωσιν Jo.D.*volunt*.8(M.95. 137A); **2.** ref. operations of divine and human natures; **a.** considered distinctly, of Christ dying as man θ. γὰρ οὐ θεμιτὸν ἀποθνήσκειν λέγειν Or.*Jo*.20.11(p.341.1; M.14.597B); ἀνέστη...ὅτι θ. ἦν αὐτὸς ἐν σώματι Ath.*Ar*.1.44(M.26.101C); ἄνθρωπος γενόμενος ὁ κύριος, δείκνυσι τὸ μὲν κλαίειν τοῦ ἀνθρωπίνου, ἐγείρει δὲ Λάζαρον ὡς θ. id.*Dion*.9(p.52.21; M.25.493A); **b.** as operating indivisibly τοῦ πάθους τοῦ θ. Ign.*Rom*.6.3; in virtue of hypostatic union ὁ... ἀποθανὼν θ. ἐστιν, οὐ φύσει θεότητος ἀποθνήσκων, ἀλλ' ἑνώσεως οἰκονομίᾳ ‡Ath.*dial.Trin*.4.7(M.28.1261B); Jo.D.*f.o*.3.4(M.94.997D); **3.** in Docetist view ἐφανέρωσεν ἡμῖν ὅτι θ. ἐστιν. μὴ οὖν νομίσῃς ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν *A.Andr.et Mt*.10(p.76.14); **4.** acc. Paul. Sam. μὴ... θ. πρὸ τῆς ἐνσάρκου γενέσεως ὄντα τὸν Χριστὸν ὡμολόγει Eus.*Marcell*. 1.14(p.74.20; M.24.853B); Ath.*syn*.26(p.252.26; M.26.729C); ‡Ath. *Apoll*.1.20(M.26.1128A); **5.** in Apollinarian view τὸν θ. λόγον...οὐ διαιροῦμεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ σαρκός, ἀλλ' ἔστιν ἓν πρόσωπον,...ὅλος ἄνθρωπος, ὅλος θ. Apoll.*fid.inc*.3(p.194.21; M.*PL*.8.876C); Ἰουδαῖοι τὸ σῶμα σταυρώσαντες τὸν θ. ἐσταύρωσαν *ib*.6(p.198.24; 877C); Gr. Naz.*ep*.102(M.37.200B) cit. s. θεοφόρος; in anti-Apollinarian argument εἰ...ὁμοούσιος τοῦ λόγου ἡ σὰρξ καὶ συναΐδιος, ἐκ τούτου ἐρεῖτε καὶ τὰ πάντα κτίσματα συναΐδια τῷ...θ. ‡Ath.*Apoll*.1.12(M.26.1113B); εἰ...θ. ὁ διὰ σαρκὸς παθών..., παθητὸν ἐρεῖτε καὶ τὸν πατέρα, καὶ τὸν παράκλητον *ib*.2.13(1153B); Nestorian τὸ παρελθεῖν τὸν θ. ἐκ τῆς Χριστοτόκου παρθένου παρὰ τῆς θείας ἐδιδάχθην γραφῆς, τὸ δὲ γεννηθῆναι θ. ἐξ αὐτῆς οὐδαμοῦ ἐδιδάχθην Nest.*fr*.C 11(p.277.25)ap. Cyr.*Nest*.1.1(p.18.28; 6^{1}.10B); Cyr.*Nest*.1.1(p.18.32; 6^{1}.10B) cit. s. θεοφόρος; cf. ἡμεῖς [sc. orthodox]...οὔ φαμεν τὸν υἱὸν τῆς παρθένου γενέσθαι υἱὸν θεοῦ,...ἀλλὰ τὸν υἱὸν τοῦ θ. γενέσθαι υἱὸν τῆς παρθένου Jo.D.*fid.Nest*.12(p.564).

H. ref. man's knowledge of God; **1.** God is incomprehensible, Iren.*haer*.4.19.2(M.7.1030B); ὁ...θ. ἀναπόδεικτος ὢν οὐκ ἔστιν ἐπιστημονικός Clem.*str*.4.24(p.317.22; M.8.1365A); θ. καταλαμβανόμενος οὐκ ἔστι θ. ‡Ath.*qu.Ant*.1(M.28.597D); τί...ἐστι θεοῦ οὐσία...καὶ ἀγνοοῦμεν καὶ λέγειν οὐ δυνάμεθα Jo.D.*f.o*.1.2(M.94.793B); **2.** and ineffable, Just.*2apol*.13.3(M.6.465C); Tat.*orat*.4(p.5.13; M.6.813B); because he is not in any category, Clem.*str*.5.12(p.380.15; M.9. 121A); θ. ... ᾧ μηδὲν ὄνομα προσκέοιτο ἂν ἰδικῶς Cyr.*glaph.Gen*.5(1. 173B); τὸ κατ' οὐσίαν ἀσήμαντον θ. Anast.S.*hod*.2(M.89.53A); **3.** but some knowledge of what he is not is possible, Ath.*h.Ar*.proem.2 (p.182.3; M.25.693A); ὁ θ. γινώσκεται...διὰ ἀγνωσίας Dion.Ar.*d.n*.7.3 (M.3.869C); Jo.D.*f.o*.1.4(M.94.800B); **4.** and some knowledge of his attributes and operations ἐκ μὲν τῶν ἐνεργειῶν γνωρίζειν λέγομεν τὸν θ. ..., τῇ δὲ οὐσίᾳ αὐτῇ προσεγγίζειν οὐχ ὑπισχνούμεθα Bas.*ep*.234.1 (3.357D; M.32.869A); Gr.Naz.*or*.28.21(p.53.10; M.36.53B); Chrys.*exp. in Ps*.143:3(5.461D); hence τὸ...πατὴρ καὶ θ. ... οὐκ ὀνόματά ἐστιν, ἀλλ' ἐκ τῶν εὐποιϊῶν καὶ τῶν ἔργων προσρήσεις Just.*2apol*.6.2(M.6. 453A); Clem.*str*.5.12(p.381.1; M.9.121B); Dion.Ar.*d.n*.2.7(M.3.645A); **5.** men having innate knowledge of God, Clem.*prot*.6(p.52.2; M.8. 173A); Bas.*Eun*.1.12(1.224D; M.29.540A); θ. ... πρὸς τὴν ἑκάστου τῶν λογικῶν οὐσιῶν δύναμιν τὴν αὐτοῦ γνῶσιν κρυφίως ἐνθέμενος Max. *cap*.5.100(M.90.1392B); Jo.D.*f.o*.1.1(M.94.789B); **6.** knowing God through self-knowledge, Clem.*paed*.3.1(p.235.21; M.8.556A); Ath. *inc*.12.1(M.25.116D); τὸν θ. ἔστιν ἐπιγνῶναι...ἐκ τῆς οἰκείας ἡμῶν κατασκευῆς Bas.*hex*.9.6(1.87A; M.29.204C); **7.** and consideration of

effects of his activity in world, Thphl.Ant.*Autol.*1.5(M.6.1032A); Ath.*gent.*34(M.25.69A); Chrys.*stat.*10.5(2.113C); *οὐκ ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ τὸν θ. γινώσκομεν, ἀλλ' ἐκ τῆς μεγαλουργίας αὐτοῦ* Max.*carit.*1.96(M.90.931C); **8.** through living a virtuous life, Thphl.Ant.*Autol.*1.2(M.6.1028A); Ath.*virg.*17(p.52.25; M.28.273A); Gr.Nyss.*beat.*6(M.44.1269A); **9.** through revelation; **a.** through appearances of Logos in OT, Just.*dial.*56.4(M.6.597B); *ib.*86.5(681B); Clem.*paed.*1.7(p.124.3; M.8.320A); Chrys.*Is.interp.*6(6.64B); **b.** through advent of Christ in NT, *Diogn.*8.1; Ath.*inc.*35.6(M.25.156C); Cyr.H.*catech.*6.6; **c.** through scripture, Athenag.*leg.*7.2(M.6.904B); Ath.*decr.*9(p.8.18; M.25.432A); Epiph.*haer.*70.6(p.239.24ff.; M.42.349D); sometimes in anthropomorphic terms, Or.*fr.4 in 1Reg.*(p.295.26; M.12.992A); images being adapted to men's varying capacities, Max.*qu.Thal.*28 (M.90.360D); God's simplicity forbidding literal interpretation, Jo.D.*f.o.*1.11(M.94.841B); **10.** through baptism *τοῦ λουτροῦ·...τῆς γνώσεως τοῦ θ.* Just.*dial.*14.1(M.6.504C); faith *ἐπίστευσαν τί θ. πίστει γὰρ μόνῃ θεωρεῖται ἡ...φύσις ἐκείνη* Chrys.*hom.4.8 in Ac. princ.*(3.93A); and prayer, Clem.*str.*4.23(p.316.2; M.8.1361A); the most perfect knowledge attainable being in beatific vision, Thphl.Ant.*Autol.*1.7(M.6.1036B); Bas.*fid.*2(2.225D; M.31.681A); Gr.Naz.*or.*28.17(p.47.14ff.; M.36.48C); **11.** ref. obstacles to knowledge of God; the body, Or.*princ.*1.1.5(p.20.15ff.; M.11.124B); *μέσος ἡμῶν τε καὶ θ. ὁ σωματικὸς οὗτος ἵσταται γνόφος* Gr.Naz.*or.*28.12(p.40.17; M.36.41A); sin, Thphl.Ant.*Autol.*1.2(M.6.1028A); Bas.*hom.in Ps.*45(1.175B; M.29.428A); **12.** of knowledge of God by pagans; **a.** derived by Plato and others from scripture, Just.*1apol.*59.1(M.6.416C); *ib.*60.5ff.(420A); Clem.*prot.*6(p.53.16; M.8.176B); **b.** as expressed in sayings quoted from pagan authors, Thphl.Ant.*Autol.*2.37(M.6.1116B); Clem.*str.*5.12(p.380.3; M.9.120C); Eus.*p.e.*passim.

I. ref. plurality of gods in Gnost., Marcionite, and Manich. systems; **1.** two gods; in gen. (Valent.), Iren.*haer.*3.7.1(M.7.864B); *τὸν κτίστην ἄλλον εἶναι παρὰ τὸν πρῶτον θ.* Clem.*str.*4.13(p.289.28; M.8.1301A); (Cerinthus), Hipp.*haer.*7.33(p.220.12; M.16.3342A); (Marcion), Just.*1apol.*26.5(M.6.368C); Bas.*hom.*24.4(2.192B; M.31.605C); (Manich.), Hegem.*Arch.*11(p.18.6; M.10.1445A); as good and evil (Marcion), cf. *dividens deum in duo, alterum quidem bonum, et alterum judicialem dicens,* Iren.*haer.*3.25.3(968C); (Manich.) *δύο... θ.,...ἕνα τῷ ἑνὶ ἀντικείμενον· καὶ τὸ μὲν ἀγαθόν, τὸν δὲ πονηρὸν εἰσηγεῖται* Hegem.*Arch.*7(p.9.12; 1437A); Epiph.*haer.*66.8(p.29.7; M.42.41C); as gods of NT and OT (Marcion) *ἕτερον...εἶναι τὸν ἀγαθὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν παρὰ τὸν τοῦ νόμου θ.* Or.*or.*29.12(p.387.7; M.11.537C); (Manich.), Tit.Bost.*Man.*3 proem.(M.18.1208D); **2.** three gods (Simon Magus) *ὄντα θ. θεῶν· ὃς δύο ἔπεμψε θ., ἀφ' ὧν ὁ μὲν εἷς ἐστιν ὁ κόσμον κτίσας, ὁ δὲ ἕτερος ὁ τὸν νόμον δούς* *Hom. Clem.*3.2; Simon claiming to be one of these gods himself, Cyr.H.*catech.*6.15; Epiph.*haer.*21.1(p.238.10; M.41.285B); **3.** four gods (Apelles) *εἶναί τινα θ. ἀγαθόν,...τὸν δὲ πάντα κτίσαντα εἶναι δίκαιον,... καὶ τρίτον τὸν Μωσεῖ λαλήσαντα—πύρινον δὲ τοῦτον εἶναι—εἶναι δὲ καὶ τέταρτον ἕτερον, κακῶν αἴτιον* Hipp.*haer.*7.38(p.224.1; M.16.3346A); (Naassene), *ib.*5.7(p.86.10; 3135B); **4.** names of God in OT taken by some Gnostics as names of different gods, Iren.*haer.*2.35.3 (M.7.838B); Thdt.*haer.*5.3(4.392); **5.** (Peratic) *οἱ θ. τῆς ἀπωλείας καὶ ὁ θ. τῆς σωτηρίας. εἰσὶ δὲ...οἱ θ. τῆς ἀπωλείας οἱ ἀστέρες* Hipp.*haer.*5.16(p.112.2; M.16.3171C); **6.** these ideas refuted by arguments that infinity can belong to only one God, Iren.*haer.*2.1.2(M.7.710B); Dion.Ar.*d.n.*4.21(M.3.721D); there cannot be equality of good and bad principles: one would neutralize the other, Cyr.H.*catech.*6.13; Jo.D.*Man.*1.9(M.94.1513A); ref. Marcion, cf. *hic...qui judicialis, si non bonus sit, non est deus,...et...qui bonus, si non et judicialis, idem quod hic patietur,* Iren.*haer.*3.25.3(M.7.968C); cf.Or.*princ.*2.5.3 (p.136.29; M.11.207C); and from scripture, *ib.*2.4.1ff.(p.127.10ff.; 194D); Adam.*dial.*1.1(p.2.17; M.11.1717A); Cyr.H.*catech.*6.16.

J. in anti-pagan apologetic; **1.** heathen gods said to be false because **a.** material, Athenag.*leg.*22.2(M.6.937A); Ath.*gent.*29(M.25.57B); *ib.*22(44D); Cyr.H.*catech.*6.11; **b.** corruptible, Arist.*apol.*4.1; *ib.*7.1ff.; Tat.*orat.*21(p.23.20ff.; M.6.853A); Ath.*gent.*10(M.25.21D); Cyr.H.*catech.*6.11; **c.** not self-sufficient, Arist.*apol.*3.2; *ἐνδεὴς...ἡ ὕλη τῆς τέχνης, ὁ θ. δὲ ἀνενδεής* Clem.*prot.*4(p.44.15; M.8.153B); Ath.*gent.*13(M.25.28D); Chrys.*stat.*10.4(2.111D); **d.** demons are not gods, for they themselves acknowledge Christ, Ath.*inc.*15.5(M.25.124A); **e.** gods are evil, Tat.*orat.*21(p.23.23; M.6.853B); and incite to unnatural crimes, Athenag.*leg.*26.2(M.6.952A); *τίς...ἀπολογία...περὶ τοῦ εἶναι τούτους θ.;...ἀνθρώπους αὐτούς, καὶ ἀνθρώπους οὐ σεμνοὺς ὄντας, ὁ λόγος ἀπέδειξεν* Ath.*gent.*18(M.25.37A); Gr.Naz.*or.*31.16 (p.64.10; M.36.149C); **2.** ref. origins of pagan attitude to God; **a.** as projection of human desires, cf. *non...totius gentilitatis error hinc accepit exordium, dum ea, quae multum diligunt homines, deos esse volunt?* Or.*hom.2.3 in Jud.*(p.477.10; M.12.960A); *ἦν αὐτοῖς θ. ... τὰ ...πρὸς ἡδυπαθῆ ζωὴν αὐτοῖς συμβαλλόμενα. θ. γοῦν αὐτοῖς ἦν ἡ τῶν σαρκῶν ἡδονή, θ. ἡ τροφή* Eus.*theoph.*3(p.12*.21); Ath.*gent.*8(M.25.17A); *εἰς...τὴν τῶν παθῶν καὶ ἡδονῶν ἀλογίαν πεσόντες οἱ ἄνθρωποι,...ἐν ἀλόγοις καὶ τὸ θεῖον ἀνεπλάσαντο...καὶ θεοὺς τοσούτους γλύψαντες* *ib.*19(40A); **b.** as caused by devils persuading men to worship them as gods, Just.*1apol.*5.2(M.6.336A); Tat.*orat.*21(p.24.4f.; M.6.853B); Ath.*inc.*15.2(M.25.121C); id.*exp.Ps.*95:5(M.27.416C); and promoting worship of other false gods, Just.*1apol.*26.1ff.(368A); being instigators of idolatry, Thdt.*ep.*146(4.1266).

K. of men as 'gods'; **1.** as divinized by grace, cf.Or.*hom.6.5 in Ex.*(p.196.21; M.12.335A); *τοῖς κατὰ χάριν...θ.* Cyr.*Jo.*1.10(4.105C); Anast.S.*hod.*2(M.89.53C); by participation in God *παρὰ...τὸν ἀληθινὸν θ. θεῶν πλειόνων τῇ μετοχῇ τοῦ θ. γινομένων* Or.*Jo.*2.3(p.55.9; M.14.109C); Ath.*ep.Serap.*2.4(M.26.613Bf.); cf.id.*Ar.*1.39(M.26.93A); Cyr.*thes.*17(5^1.181D); through Christ *ὁ λόγος ἄνθρωπος,...ἵνα ὁ ἄνθρωπος...υἱὸς γένηται θ.* Iren.*haer.*3.19.1(M.7.939B); *ἄνθρωποι τὴν φύσιν ὄντες, θεοὶ χρηματίζομεν, ὡς ὄντες καὶ τοῦτο ἐν Χριστῷ* Cyr.*thes.*23(5^1.229B); *διὰ τοῦτο γέγονεν...ἄνθρωπος ὁ...θ. λόγος, ἵνα ποιήσῃ θ. ... τοὺς ἀνθρώπους* Max.*cap.theol.*2.25(M.90.1136B); and by virtue, Hipp.*haer.*10.33(p.290.5; M.16.3450A); *θ. ὀνομάζομεν τοὺς κατ' ἀρετὴν τελείους* Bas.*Eun.*3.5(1.276D; M.29.665B); Max.*cap.*1.28(M.90.1189C); **2.** in various met. uses; *θ. γίνεται* [sc. almsgiver] *τῶν λαμβανόντων* *Diogn.*10.6; cf. *unusquisque, quod prae ceteris colit,...hoc ei deus est,* Or.*hom.2.3 in Jud.*(p.476.2; M.12.959A); of bishop *ὑμῶν ἐπίγειος θ. μετὰ θεόν* *Const.App.*2.26.4; OT priests, Thdt.*Ps.*135:2(1.1520); judges, Or.*sel.in Ex.*21:6(M.12.293C); Moses, Gr.Nyss.*Trin.*8(p.80.12; M.32.696A); as typifying Christ, Thdt.*eran.*2(4.85); angels, *Hom.Clem.*16.14.

***θεόσαρκος,** *of divine flesh* *πῶς χρὴ ὀνομάζειν τὸν Χριστὸν ἄνθρωπον, θ. ἄνθρωπον ἢ ἀνθρωπόσαρκον θεόν;* Leont.H.*Nest.*6.5(M.86.1756C); Anast.S.*hod.*23(M.89.301C); ref. eucharist *μερίδα λαβεῖν ...τῆς αὐτῆς θ. μερίδος* †Anast.S.*relat.*42(p.63.19).

θεόσδοτος, *God-given*; in gen., Cyr.*Os.*170(3.195D); id.*Jo.*1.9(4.74B); Dion.Ar.*c.h.*3.3(M.3.168A); Anast.S.*serm.imag.*3(M.89.1169A); ref. Inc. *γέγονεν ἄνθρωπος, ᾧ πάντα θ.* Cyr.*thes.*14(5^1.146A); id.*Jo.*11.12(1006A); of Law, Thdt.*2Par.*5:17(1.592A); †Gregent.*disp.*(M.86.624A); Max.*ambig.*(M.91.1117C); Christianity *ἡ θ. θρησκεία* Meth.*creat.*1(p.493.4; M.18.332A); theologians *θ. διδασκάλους* Leont.B.*Nest.et Eut.*3(M.86.1360D); prophecy, Iren.*haer.*1.13.4(M.7.585A); wisdom, Clem.*str.*5.13(p.381.29; M.9.125A); the working of grace *θ. ...χρῆμα* Cyr.*Ps.*50:17(M.69.1101B); fasting as *θ. ἐργαλεῖον* Sophr.H.*or.*5(M.87.3313A); ref. Christmas *θ. ἑορτῶν* id.*nativ.*(p.503.26); of virtues, Clem.*str.*5.13(p.381.22; M.9.124B); *ib.*4.19(p.303.14; M.8.1336A); virginity, Gr.Naz.*carm.*1.2.1.11(M.37.523A); *ib.*1.2.1.353 (549A).

θεοσέβεια, ἡ, I. *worship of God*; ref. demons who turn men from it, Tat.*orat.*17(p.19.11; M.6.844B); *θυσία...σώματός τε καὶ τῶν τούτου παθῶν ἀμετανόητος χωρισμός, ἡ ἀληθὴς τῷ ὄντι θ. αὕτη* Clem.*str.*5.11(p.370.26; M.9.101B); ref. Rom.12:1, Jo.4:24 *ὁ ἀπόστολος διδάσκει λέγων λογικὴν λατρείαν τὴν τοιαύτην θ.* Heracleon ap.Or.*Jo.*13.25(p.249.3; M.14.441A); of worship of God as perfect in heaven, Or.*ib.*13.13(p.238.12; 420B); ref. Jo.4:46–53 *τὸ Ἰσραηλιτικὸν γένος, ἀσθενῆσαν ἐν τῇ θ.* *ib.*13.58(57; p.289.19; 509B).

II. *religion,* consisting of doctrine and practice *ὁ...τῆς θ. τρόπος ἐκ δύο τούτων συνέστηκε, δογμάτων εὐσεβῶν, καὶ πράξεων ἀγαθῶν* Cyr.H.*catech.*4.2.

A. of right belief; **1.** orthodoxy in gen. *ἀσέβειά ἐστι τὸ ἐν τῷ τῆς θ. λόγῳ τελευτᾶν λέγοντα ἄλλον εἶναι θεὸν...παρὰ τὸν ὄντως ὄντα* *Hom.Clem.*3.7; *ib.*8.9; in Judaism, Hipp.*haer.*9.30(p.263.6; M.16.3410A); of an interpretation of Christianity, Marcell.*fr.*30 ap.Eus.*Marcell.*1.2(p.12.24; M.24.740B); **2.** Christianity, in gen. *ἡ θ. τῶν Χριστιανῶν* *Diogn.*1.1; *Hom.Clem.*10.12; Eus.*v.C.*4.71(p.147.3; M.20.1225B); *Const.App.*1 proem.; *τὴν πᾶσαν ἀκρίβειαν τῆς θ. καὶ πίστεως τῆς ὀρθῆς* Epiph.*haer.*69.13(p.163.14; M.42.224A); its nature *ἐπιστήμη τίς ἐστιν ἡ Χριστιανικὴ θ.* Clem.*fr.*68(p.229.3); *δωρεά...ἡ διδασκαλία τῆς θ.* id.*str.*1.6(p.25.16; M.8.733A); *θ. ἐξομοιοῦσα τῷ θεῷ κατὰ τὸ δυνατὸν τὸν ἄνθρωπον* id.*prot.*9(p.64.31; M.8.197C); as revealed to prophets and apostles, Or.*Jo.*6.4(2; p.111.21; M.14.205B); as *τὸ θεοσεβείας μυστήριον* *Diogn.*4.6; Or.*Jo.*2.34(28; p.93.15; M.14.176D); Eus.*h.e.*3.26.4(M.20.272C); proofs of its divine origin found in its acceptance by all kinds of men, Or.*princ.*4.1.2(p.295.6; M.11.345A); and in practice of virginity by Christians, Ath.*apol.Const.*33 (M.25.640B); in relation to reason; principles of Christianity attested by prophets rather than abstract reason, *Hom.Clem.*15.5;

ref. Gnost. speculations ἐντεῦθεν τὴν θ. συνιστᾶν πειρώμενοι μακρὰν ἀπεμφαίνουσαν τῆς τούτων ὑπολήψεως Hipp.haer.4.50(p.74.4; M.16.3118B); ἡ...περὶ τῆς θ. ... γνῶσις οὐ τοσοῦτον τῆς παρὰ τῶν ἀνθρώπων διδασκαλίας δεῖται, ὅσον ἀφ' ἑαυτῆς ἔχει τὸ γνώριμον Ath.gent.1(M.25.4A); cf. τοῖς...ὑπὸ φιλοσοφίας δεδικαιωμένοις βοήθεια θησαυρίζεται καὶ ἡ εἰς θ. συναίσθησις Clem.str.1.4(p.17.29; M.8.717C); contrasted with heresy, Iren.haer.1.16.3(M.7.633B); Hipp.haer.6.52(p.184.12; 3282B); Const.ap.Socr.h.e.1.9.30(M.67.88C); τῶν ἔξωθεν τῆς θ. †Bas.Is.79(1.435A; M.30.252A); ἡ πλάνη καὶ ἡ διχόνοια ὑποσπείρειν ἀπὸ τῆς μιᾶς θ. εἰς πολλὰς παραπεποιημένας γνώμας Epiph.haer.8.9(p.197.9; M.41.224A).

B. of practical piety and right conduct; **1.** nature and scope; not including Jewish observances, *Diogn.*4.5; cf.*ib.*3.3; εἰ δὲ ἀγάπη ὁ θεός, ἀγάπη καὶ ἡ θ. Clem.str.4.16(p.292.26; M.8.1308A); τέλος... ἐστιν θεοσεβείας ἡ ἀΐδιος ἀνάπαυσις ἐν τῷ θεῷ id.paed.1.13(p.151.17; M.8.373B); as main business of life, *Const.App.*2.60.6,7; **2.** learned from scripture, Marcell.fr.59 ap.Eus.Marcell.1.4(p.18.18; M.24.753A); **3.** practised esp. by ascetics, desert being its homeland, Ath.v.Anton.44(M.26.908B); **4.** its apologetic value; its rapid extension a sign of divine origin of Christianity, Or.princ.4.1.5(p.299.11; M.11.349B); αἱ...γυναῖκες διὰ τῆς αἰδοῦς καὶ πραότητος τὴν θ. ἐνδείκνυσθε εἰς ἐπιστροφὴν καὶ προτροπὴν πίστεως καὶ τοῖς ἐκτὸς πᾶσιν *Const.App.*1.10.3.

C. as style of address; of pope ἡ θ. σου Marcell.ep.ap.Epiph.haer.72.2(p.256.17; M.42.384C); Ath.ep.Afr.10(M.26.1045D); other bishops, id.apol.sec.40(p.118.23; M.25.323A); Bas.ep.48(3.141C; M.32.384C); Thdt.ep.16(4.1078); a synod ἡ ὑμετέρα θ. Pall.v.Chrys.15(p.89.24; M.47.51); a priest, Thdt.ep.19(4.1081); clergy, *ib.*75(4.1124); a deaconess, *ib.*17(4.1079); *ib.*101(4.1170); emperor, Ath.apol.Const.2(p.280.8; M.25.597B).

θεοσεβ-έω, 1. *serve God* οἱ ἐν σωφροσύνῃ ~οῦντες *T.Jos.*6.7; Clem.paed.2.10(p.223.5; M.8.529A); id.str.4.22(p.312.24; M.8.1356A); ἀγνῶς...θ. *A.Petr.c.Sim.*5(p.86.11); **2.** *be pious, religious,* Athenag.leg.4.2(M.6.897B); cf.*ib.*14.2(917B); ref. Christian and pagan ideas of piety, *ib.*12.2,3(913Bff.); of Christians as not religious in Jewish way, *Diogn.*3.1; **3.** *be Christian,* Eus.l.C.6(p.206.11; M.20.1340B); Ath.v.Anton.77(M.26.949C); οἱ ~οῦντες *pious Christians, ib.*24(880A); *ib.*28(885B).

θεοσεβής, 1. *pious, religious,* θ. γνώμη Just.dial.93.2(M.6.697B); μόνον ὄντως εἶναι θ. τὸν γνωστικόν Clem.str.7.1(p.3.4; M.9.401B); οἱ ...θ. ἀγαθῆς τῆς ἀμοιβῆς τεύξονται id.prot.10(p.66.30; M.8.204A); θ. ἀγωγή Ath.h.Ar.78(p.226.26; M.25.788B); as imperial title ἡ σὴ θ. ἀνεξικακία Ath.apol.Const.35(M.25.641B); θ. βασιλεύς Epiph.haer.69.13(p.163.11; M.42.221D); superl., Eus.v.C.3.43(p.95.25; M.20.1104A); id.l.C.6(p.212.2; M.20.1349C); Ath.h.Ar.29(p.198.20; 725C); Pall.v.Chrys.2(p.11.19; M.47.10); as title of functionaries, Or.mart.1(p.3.6; M.11.564A); id.or.2.1(p.298.18; M.11.417A); as eccl. title θεοσεβεστάτῳ ἐπισκόπῳ Cyr.ep.13(p.92.12; 5².43A); *ib.*(p.92.27; 5².43E); θ. ... ἀββᾶς Cosm.Ind.top.6(M.88.321B); of Christians in gen. τὸ...θ. γένος τῶν Χριστιανῶν *M.Polyc.*3; as deserving name more than the Jews, Just.dial.118.4(M.6.749C); *ib.*119.6(753A); Athenag.leg.37.1(M.6.972A); hence **2.** *Christian,* Chrys.hom.6.1 in 1Tim.(11.579B); θ. παράδοσις Clem.str.6.15(p.294.25; M.9.348A); as subst. plur., Mel.fr.(p.307)ap.Eus.h.e.4.26.5(M.20.393A); *Hom.Clem.*12.11; Eus.h.e.8.6.6(753A); id.v.C.1.17(p.16.30; M.20.933B).

θεοσεβῶς, *piously,* Clem.str.4.8(p.279.3; M.8.1280A); id.fr.49(p.224.34); †Hipp.Laz.(p.218.5; M.62.776).

θεοσημεία (-μία), ἡ, *miracle*; **1.** in gen., of vision of angels at Christ's birth, Or.Cels.1.60(p.111.10; M.11.769C); eclipse at Crucifixion, *ib.*2.35(p.161.23; 857A); *ib.*2.36(p.162.12; 857B); in OT, Eus.h.e.10.4.5(M.20.849B); Constantine's vision, id.v.C.1.28(p.21.8; M.20.944B); Soz.h.e.1.3.1(M.67.865A); divine healing, Thdt.qu.10 in Ex.(1.124); plagues of Egypt, Dion.Ar.ep.7(M.3.1081A); virgin birth, Leont.H.Nest.5.1(M.86.1724D); **2.** of Christ's miracles, Epiph.anc.27(p.36.8; M.43.65C); Isid.Pel.epp.1.54(M.78.217A); Cyr.Chr.un.(5¹.748D); Proc.G.Is.59:1–18(M.87.2608C); Jo.D.haer.Nest.20(M.94.197C); Christol. τὴν πρὸς τὸ ἴδιον σῶμα ἕνωσιν ἀδιαίρετον, δι' αὐτοῦ... θ. εἰργάζετο Vict.Mc.1:31(p.277.26); *ib.*7:32(p.338.27); εἷς...ὢν... καθ' ὑπόστασιν...καὶ δύο φύσεις ὁ αὐτὸς γνωριζόμενος, κατ' ἄλλην μὲν τὰς θ. εἰργάζετο, κατ' ἄλλην δὲ τὰ ταπεινὰ παρεδέξατο Sophr.H.ep.syn.(M.87.3176D) ∞ Jo.D.Jacob.55(M.94.1465A); δείκνυται...ὡς θεός, καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἄνθρωπος ὤν, θεϊκῶς ἐνεργῶν, καὶ τὰς θ. φυσικῶς προβαλλόμενος Max.opusc.(M.91.84C); as signs of his divinity, Cyr.Juln.7(6².248B); id.Jo.3(4.273C); id.apol.Thdt.7(p.131.6; 6¹.225B); θεοσημείας ἔργα Thdr.Stud.epp.2.162(M.99.1509C); as done by power of H. Ghost, Cyr.Lc.4:14(M.72.536A); **3.** of saints' miracles; Moses, Cyr.Rom.11:30(M.74.852A); apostles, id.Nah.17(3.496A); cat.Ac.3:15(p.64.1); in gen., Evagr.h.e.1.13(p.61.16; M.86.2453C); as worked by apostles to make converts, Jo.D.f.o.1.3(M.94.793C).

***θεοσημεῖον, τό,** *miracle,* Ammon.Jo.1:15(M.85.1400B); Epiph.haer.30.10(p.345.13; M.41.421B); performed by Christ, *ib.*51.21(p.278.22; 925B); by apostles, *ib.*29.5(p.327.5; 400A); *ib.*42.11(p.151.8; 768A); in OT, *ib.*42.11(p.131.32; 757C).

***θεοσθενής,** *strengthened by God,* Thdr.Stud.epp.1.51(M.99.1096D).

***θεοσκέπαστος,** *defended by God,* Agath.Papa ep.imp.(M.PL.87.1163C).

***θεόσκηνος,** *in which God tabernacles* θ. σκηνήν Leont.N.serm.3(M.93.1608A).

***θεόσκιος,** *shrouding God,* Jo.D.imag.1(M.94.1273B).

***θεοσκόρπιστος,** *dispersed by God*; of Jews, Hier.II.Trin.(M.40.849B).

θεοσοφία, ἡ, 1. *knowledge of divine things,* of Christian doctrine καινὴ καὶ ἀληθὴς θ. Eus.p.e.1.5(16D; M.21.48A); Dion.Ar.myst.1.1(M.3.997A); of scripture τῶν λογίων...θ. id.d.n.2.2(M.3.640A); ref. theologians οἱ τῆς καθ' ἡμᾶς θ. ἀρχηγικοί *ib.*7.4(873A); in gen., Leont.B.Nest.et Eut.3(M.86.1368D); **2.** *divine wisdom* θεοσοφίας θαυματουργία [i.e. Inc.] Thdot.Anc.exp.symb.23(M.77.1345D); **3.** as mode of address αὐτῷ δὲ παρὰ τῆς σῆς θ. ἐπισκεφθῆναι Thdr.Stud.epp.2.15(M.99.1164D).

θεόσοφος, *full of divine wisdom,* of OT theologians θ. εὕροντο Eus.p.e.11.5(513B; M.21.852B); of scripture θ. λόγια *M.Artem.*28(p.160.28); θ. διδασκαλίαι Max.opusc.(M.91.245C); of saints, Soz.h.e.1.13.3(M.67.897A); Leont.B.mesopent.(M.86.1977B); as subst., *theologian,* Dion.Ar.c.h.2.5(M.3.145A); Leont.B.Nest.et Eut.1(M.86.1280C); Sophr.H.ep.syn.(M.87.3152B).

***θεοσόφως,** *with God-given wisdom,* Clem.str.1.1(p.12.24; M.8.708A); ‡Meth.Sym.et Ann.12(M.18.377C).

θεόσσυτος, *sent by God,* Nonn.par.Jo.6:30(M.43.800A); *ib.*8:20(816B); *ib.*12:47(857C).

***θεόστεπτος,** *crowned by God* θ. ἐν ἑορταῖς Paul.Sil.Soph.583(M.86.2141B); of emperors, Sophr.H.trop.(M.87.4009A); *Lit.Jac.*(p.186.17).

***θεοστεφής,** = foreg., ref. BMV τὴν ἱεράν σου καὶ θεοστεφῆ ἀνυμνήσω κάραν ‡Meth.Sym.et Ann.9(M.18.369A); of a martyr, Geo.Pis.Sev.553(M.92.1664A); of the empire τῆς ὑμετέρας θ. καὶ Χριστιανικωτάτης βασιλείας Sym.Styl.J.ep.Just.(M.86.3216C); of emperors ὁ θ. Θεοδόσιος ‡Sophr.H.v.m.Cyr.et Jo.14(M.87.3688A); Φωκᾷ τῷ θ. *IGC As.Min.*113; κράτος...θ. Θεοδώρας *CIG* 8638; of peace of Church θ. ... γαληνότης Anast.Ap.a.Max.1.4(M.90.116B).

θεοστήρικτος, *stablished by God* θ. οἴκῳ Nil.epp.2.204(M.79.308C); esp. of emperors in complimentary address θ. ὑμῶν καρδία Sym.Styl.J.ep.Just.(M.86.3217B); θ. ... κράτος Geo.Pis.Pers.2.78(M.92.1217A); τοῖς θ. ... βασιλεῦσιν Max.ep.44(M.91.648C); Anast.Ap.a.Max.1.4(M.90.116A).

θεοστιβής, *trodden by God,* Gr.Naz.or.45.19(M.36.649B); met., of BMV, Thdr.Stud.nativ.BMV 7(M.96.689D).

***θεοστοιχής,** *pleasing to God* τὴν θ. καὶ θεόπλαστον μοναδικὴν ἕξιν Thdr.Stud.epp.2.164(M.99.1521A).

***θεόστολος, ὁ,** *envoy of God*; of apostles, Thdr.Stud.epp.2.208(M.99.1629A).

***θεόστομος,** *divinely breathed* ἡ τοῦ θ. αὐτοῦ [sc. Christ] ἐμφυσήματος μετάδοσις τοῦ πνεύματος Anast.S.hod.1(M.89.45D); id.serm.imag.3(M.89.1169A).

***θεόστοργος,** *beloved by God,* Nonn.par.Jo.4:45(M.43.781B).

***θεοστράτηγος, ὁ,** *divine captain*; of an angel, *Pers.*(p.19.1; θεῖε στρατηγὲ M.10.108C).

***θεοστυγέω,** *hate God,* ‡Caes.Naz.dial.21(M.38.880).

θεοστυγής, *hateful to God*; **1.** of persons; in gen., *Hom.Clem.*1.12; of Jews ἡ μὲν πρώτη κληρονομία, τουτέστιν ὁ Ἰσραήλ, οὐ κρατίστη ἦν ἀλλὰ καὶ θ. μᾶλλον Cyr.Ps.15:6(M.69.812A); Nonn.par.Jo.21:20(M.43.920B); of heretics, Ath.Ar.3.16(M.26.356B); *ib.*3.41(409B); Philost.h.e.6.2(M.65.533B); Taras.ep.5(M.98.1464C); of pagan deities, Athenag.leg.30.1(M.6.957D); **2.** of things and qualities θ. ... τολμήματα Cyr.Os.4(3.22E); id.Am.17(3.267B); id.Abac.27(3.541B); Nonn.par.Jo.8:40(M.43.820A).

***θεοστυγία, ἡ,** *hatred of God,* 1Clem.35.5; Eus.h.e.2.18.8(M.20.188A).

***θεοσύλλεκτος,** *assembled by God,* of councils ἡ θ. ὁμήγυρις τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου Leont.H.Nest.7.1(M.86.1760C); CCP(681)act.18(H.3.1397E); CNic.(787)act.2(H.4.77D); ‡Jo.D.ep.Thphl.8(M.95.356B); of assembled Church, ‡Jo.D.fid.dorm.15(M.95.261C); ‡Jo.D.Artem.1(p.151.12; M.96.1252A); Χριστοῦ λαὸς θ. *ib.*3(p.153.7; 1253C).

***θεοσύλληπτος**, *having conceived God*; of BMV, Rom.Mel.(*AS* 1 p.32).

***θεοσύναπτος**, **1.** *uniting to God* ἡ θ. ἀγάπησις †Cyr.*hom.div.*10(5^2. 377E); **2.** *joined by God* (sc. in matrimony), Thdr.Stud.*epp.*2.51 (M.99.1261B).

***θεοσυνέργητος**, *working together with God*, Thphn.*chron.*p.11(M. 108.81B); Areth.*Apoc.*proem.(M.106.493A).

***θεοσυνεσία**, ἡ, *understanding of divine things*, Thdr.Stud.*epp.* 1.23(M.99.981A).

***θεοσύνετος**, *divinely wise*, Thdr.Stud.*epp.*2.155(M.99.1484C).

***θεοσύνθετος**, prob. f.l. for θεοσύνετος, Thdr.Stud.*epp.*2.206(M. 99.1625B).

***θεοσύστατος**, *commending God*, ‡Chrys.*Jo.theol.*1(8.132C).

***θεοσφαγία**, ἡ, *divine sacrifice*, of eucharist φοβερὰν...ζωοποιὸν θ. ‡Chrys.*poenit.*1.2(9.764B).

***θεόσωμος**, *of the body of God* θ. ταφὴν τοῦ κυρίου ‡Epiph.*hom.* 2 tit.(M.43.440A); of Christ's death θ. θυσίαν *ib.*(441C); θ. νεκρώσεως Anast.S.*hod.*13(M.89.241A); θ. πλευρᾷ Thdr.Stud.*or.*2(M.99. 693A).

***θεόσωστος**, *divinely protected*, Thdr.Stud.*epp.*2.146(M.99.1457C).

***θεότακτος**, *ordered according to the divine will*, v.l. for θεότευκτος *Orac.Sib.*5.502; Thdr.Stud.*epp.*1.36(M.99.1032A).

***θεοτείχιστος**, *defended by God*, in complimentary address to emperors τὴν θ. ὑμῶν εὐσέβειαν CCP(681)*act.*1(H.3.1057D).

***θεοτελής**, *divinely perfect* λόγων καὶ νόμων οὐρανίων καὶ θ. ‡Amph.*circ.*8(p.20B); τὰ θεοπρεπῆ πάντα τῇ ὅλῃ θεαρχίᾳ πρόσεστι κατὰ τὸν θ. λόγον Dion.Ar.*d.n.*2.1(M.3.637C); ἡ ψυχὴ...ἐνεργοῦσα καθ' ὃν καὶ ἔστι καὶ γεγένηται θ. λόγον Max.*ambig.*(M.91.1249B); *ib.* (1317C); τράπεζα...θεοτελῶν μυστηρίων...πλήθουσα Andr.Cr.*or.*13(M. 97.1084B); θ. τὴν μαρτυρίαν ποιούμενον Thdr.Stud.*epp.*2.100(M.99. 1353D); *completed in God* θ. βίον *ib.*2.145(1457B).

θεοτερπής, *delighting God*, Nonn.*par.Jo.*6:28(M.43.797C); *ib.*8:32 (817B).

θεότευκτος, **1.** *fashioned by God*; **a.** of things, ref. Law θ. ... πλάκας Gr.Nyss.*v.Gr.Thaum.*(M.46.913A); ταῖς πλαξὶ τῆς καρδίας τὸν θεῖον νόμον ἐγχαράξωμεν, πυξίον γενόμενοι θ. ‡Caes.Naz.*dial.*194(M. 38.1184); of Temple, *Orac.Sib.*5.150; of picture of Christ said to have been sent by him to Abgar, Evagr.*h.e.*4.27(p.175.7; M.86. 2748C); of Church as θ. σκηνή ‡Gr.Nyss.*occurs.*(M.46.1165A); exeg. Ps.47:9 πόλει...θ. ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Eus.*h.e.*10.4.7(M.20.849C); of BMV θ. οἰκία Mod.*dorm.*3(M.86.3285B); **b.** of people λαὸς θ. *Orac. Sib.*5.502, v.l. θεότακτος; πάντων δ' ἡγητῆρα κατέστησεν θ. *ib.fr.*3.13; **2.** *produced, uttered by God* θείαν...φωνὴν καὶ θ. Sophr.H.*or.*7.10 (M.87.3337B); **3.** *divinely wrought*; of arms of Achilles, ‡Just.*coh. Gr.*1(M.6.232A); **4.** *attaining to God* (τυγχάνω); hence, *intercessory* τῇ μεσιτείᾳ τῶν θ. ὑμῶν προσευχῶν Max.*opusc.*(M.91.209D).

***θεοτευξία**, ἡ, *working of God*, ‡Gr.Nyss.*occurs.*(M.46.1153A).

***θεοτευχής**, *of God's fashioning*, Gr.Naz.*carm.*2.2(poem.)7.301(M. 37.1575A).

***θεοτήρητος**, *guarded by God*, Leont.Abb.*v.Gr.Agr.*20(M.98. 584A).

θεότης, ἡ, *deity*;

A. of God in gen.; **1.** definitions and explanations ἡ μὲν γὰρ ὑπόστασις 'τὸ εἶναι' σημαίνει· ἡ δὲ θ. 'τὸ τί εἶναι' ‡Ath.*dial.Trin.*1.2 (M.28.1120A); τὸ ὑπὲρ πᾶσαν οὐσίαν εἶναι καὶ φύσιν, ὃ μόνου θεοῦ καὶ οἱονεὶ φύσις θ. Gr.Naz.*or.*29.14(p.94.12; M.36.92D); τὸ τῆς θ. ὄνομα, εἴτε τὴν ἐποπτικὴν εἴτε τὴν προνοητικὴν ἐξουσίαν σημαίνει Gr.Nyss. *Eun.*12(2 p.277.21; M.45.888D); **2.** properties; **a.** unity, θ. being one because perfect, Gr.Nyss.*or.catech.*proem.(p.4.6ff.; M.45.12Bff.); proved from Eph.4:6 and 2Petr.1:4, Didym.*Trin.*1.16(M.39.333B); **b.** simplicity, Gr.Naz.*or.*30.2(p.110.12; M.36.105B); οὐ...ἡ ἁπλότης, τούτου κατὰ τὸ ἴσον πάντως καὶ ἡ θ. κεχώρισται Gr.Nyss.*Apoll.*2 (M.45.1128B); Cyr.*thes.*9(5^1.69C); ἁπλουστάτην θ. Dion.Ar.*d.n.*12.3 (M.3.969C); **c.** incorporeality, Ath.*gent.*21(M.25.44A); cf.‡Ath.*Apoll.* 1.5(M.26.1100D); ref. Jo.1:14 μὴ κατάπτωσιν τῆς θ. ἐννοήσῃς. οὐ γὰρ μεταβαίνει ἐκ τόπου εἰς τόπον ὡς τὰ σώματα †Bas.*Chr.generat.*2 (2.597A; M.31.1460C); **d.** infinity ἄπειρον...ἡ θ. Gr.Nyss.*or.catech.*10 (p.54.9; 41B); Thdr.Stud.*antirr.*3.4(M.99.392B); **e.** various characteristics τὸ χαρακτηρίζον τὴν θ. ἡ περὶ μελλόντων ἐστὶν ἀπαγγελία Or.*Cels.*6.10(p.80.17; M.11.1305A); μυρίας...τῆς θ. ἐνεργείας Cyr.H. *catech.*6.7; τὸ...ἀληθῶς καθαρὸν ἡ θ. ἐστίν Gr.Nyss.*or.catech.*36(p.140. 8; 92D); κατ' ἀρχὰς...ἡ...θ. ἦν id.*Apoll.*3(1129A); ἄτρεπτος...ἡ θ. Jo.Nic.*nativ.*(M.96.1449C); **3.** not comprehensible, Gr.Nyss.*tres dii* (M.45.129D); cf.Dion.Ar.*d.n.*1.5(M.3.593B); *ib.*1.8(597C); οὐδὲν τῶν νοητῶν ὁ παντὸς νοητοῦ καθ' ὑπεροχὴν αἴτιος. ... οὐδὲ ἑνότης, οὐδὲ θ. ... id.*myst.*5(M.3.1045D,1048A); τῆς θ. ἐνεργείας νοεῖν ἢ λέγειν ἀδύνατον Jo.D.*f.o.*1.11(M.94.841B); but ἡ...τῆς θ. μαρτυρία διὰ τῶν θαυμάτων ἐστίν Gr.Nyss.*or.catech.*34(p.129.6; M.45.85D); revealed in scripture, Dion.Ar.*d.n.*1.1(588A).

B. Trin.; **1.** in gen., Dion.Ar.*d.n.*2.4(M.3.641A); *ib.*2.1(636C); Jo. D.*f.o.*1.12(M.94.848C); **2.** one divinity common to all three Persons μία θ. ἐστὶν ἐν τριάδι Ath.*Ar.*1.18(M.26.48C); ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς θ. ἐστὶν ἡ ἕνωσις Bas.*Spir.*45(3.38C; M.32.149C); τρεῖς ὑποστάσεις,...μία θ. Epiph.*haer.*25.6(p.273.24; M.41.328D); τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, τῆς μιᾶς...θ. Cosm.Ind.*top.*proem.1(M.88. 52A); Jo.V H.*icon.*4(M.96.1353A); **3.** of divinity of Father and Son; **a.** in gen., ref. Gen.1:26 τὸ γὰρ ποιήσωμεν τὸ πανάγιον καὶ ἀπαράλλακτον τῆς τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ θ. παρίστησιν ἡ φωνή Gel.Cyz.*h.e.*2.14.6 (M.85.1257A); ὅλον μὲν τὸ πλήρωμα τῆς θ. ὁ πατήρ, ὡς πατήρ, ὅλον δὲ τὸ πλήρωμα τῆς θ. ὁ υἱός, ὡς υἱός ‡Ath.*Sabell.*8(M.28.109C); ref. Is.62:1,2 βραχίονα...τοῦ πατρὸς...καλεῖ τὸν μονογενῆ...οὐχ ὡς μέρος θ. ...ἀλλ' ὡς τῇ οὐσίᾳ συνημμένον ‡Ath.*comm.essent.*(M.28.64D); φύσει ...οὐκέτι δεύτερος, διότι ἡ θ. ἐν ἑκατέρῳ μία Bas.*Eun.*3.1(1.272B; M. 29.656A); θεὸν γεννήσας οὐκ αὐτὸς τῆς θ. ἐστερήθη Cyr.H.*catech.*11.18; ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τοῦ Ἄβελ ἀνθρωπότης μία, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ πατρὸς καὶ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ θ. μία Gr.Nyss.*fid.*(M.45.141C); ref. Jo.1:14 μία θ. Epiph.*haer.*57.4(p.349.16; M.41.1001B); ἔστι...μία θ. πατρὸς καὶ υἱοῦ, κἂν ἑκάτερος τῇ τῶν ὀνομάτων ποικιλίᾳ διαφόρως σημαίνηται Cyr.*thes.*9(5^1.69E); **b.** of Son as image of Father ἡ ἐν αὐτῷ θ. εἰκὼν τῆς ἀληθινῆς θ. Or.*Jo.*13.36(p.261.26; M.14.461C); χαρακτὴρ καὶ εἰκὼν τῆς θ. Gr.Thaum.*symb.*(p.3.4; M.10.985A); εἷς δὲ καὶ μονογενὴς τοῦ θεοῦ υἱός, εἰκὼν τῆς πατρικῆς θ., καὶ διὰ τοῦτο θεός Eus.*e.th.*1.2 (p.63.29; M.24.832C); *Symb.Ant.*341(2)(p.249.17; M.26.721C); Ath. *Ar.*3.5(M.26.332B); *ib.*2.43(240A); εἰκόνα εἶναι τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου τὸν μονογενῆ, εἰκόνα δὲ οὐ χαρακτῆρος σωματικοῦ, ἀλλ' αὐτῆς τῆς θ. Bas.*ep.*236.1(3.361B; M.32.877A); id.*Spir.*45(3.38B; M.32.149B); Didym.*Trin.*1.16(M.39.336C); **4.** ref. H. Ghost and other Persons ἀπὸ τῶν...γραφῶν δείκνυται μὴ εἶναι κτίσμα τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ ἴδιον τοῦ λόγου καὶ τῆς τοῦ πατρὸς θ. Ath.*ep.Serap.*1.32(M.26. 605A); of H. Ghost and Son ἡ τῆς φύσεως ἑνότης τὸν διαμερισμὸν οὐ προσίεται, ὡς μήτε τὸ τῆς μοναρχίας σχίζεσθαι κράτος εἰς θ. διαφόρους κατατεμνόμενον Gr.Nyss.*or.catech.*3(p.16.8; M.45.17D); Didym.(‡Bas.)*Eun.*5(1.311C; M.29.748A); **5.** ref. heresies; ref. tritheistic reaction against Sabellianism κατατέμνοντας...τὴν μοναρχίαν εἰς τρεῖς...μεμερισμένας...θ. Dion.R.ap.Ath.*decr.*26(p.22.3; M. 25.461D); ref. Sabellianism and Arianism ἢ διὰ τὸ ἓν θέλημα τῆς θ., καὶ ἓν λέγειν πρόσωπον...ἢ διὰ τὰ τρία πρόσωπα, καὶ τρία θελήματα Max.*opusc.*(M.91.273B); ref. Sabellianism διαίρεσιν θεότητος, καὶ ἀρχῶν καὶ θεῶν ἀρίθμησιν καταιτιώμενος, τῇ Ἰουδαϊκῇ στηρίζεται γνώμῃ ‡Ath.*Apoll.*1.21(M.26.1129C); δογματίζει...τὸν αὐτὸν εἶναι πατέρα, τὸν αὐτὸν υἱόν, τὸν αὐτὸν εἶναι ἅγιον πνεῦμα,...ὡς ἐν ἀνθρώπῳ σῶμα, καὶ ψυχή, καὶ πνεῦμα, καὶ εἶναι μὲν τὸ σῶμα...τὸν πατέρα, ψυχὴν δὲ...τὸν υἱόν, τὸ πνεῦμα δὲ ὡς ἀνθρώπου, οὕτως καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐν τῇ θ. Epiph.*haer.*62.1(p.389.16; M.41.1052A); ref. condemnation of denial by Paul. Sam. of Son's pre-existence περὶ δὲ τῆς τοῦ υἱοῦ θ. ἁπλούστερον γράφοντες, οὐ κατεγένοντο περὶ τὴν τοῦ ὁμοουσίου ἀκρίβειαν Ath.*syn.*45(p.270.19; M.26.773B); ref. Arianism οὐδὲ...διστάσειεν ἄν τις τὸν πατέρα...θεότητι...μείζονα εἶναι, διαμαρτυρουμένου αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ [cf. Jo.14:28] *ib.*28(p.257.10; 741C); οὐ ταὐτόν, φησί, τὸ ἀγέννητον καὶ τὸ γεννητόν. ... ὅτι μὲν φανερῶς ὁ λόγος οὗτος ἐκβάλλει τὸν υἱὸν τῆς θ., ἢ τὸν πατέρα, τί χρὴ λέγειν; Gr.Naz.*or.*27.10(p.87.7; M.36.85D); cf.*ib.*18.16(M.35.1005A); καθέλκοντες [sc. Arians]...τὰ περὶ τῆς ἀρρητοτάτης θ. εἰς τὰ τῆς ἡμετέρας φύσεως ἀποτελέσματα Didym.*Trin.*1.16(M.39.332A); εἰ...ὁ πατὴρ οἶδε καὶ αὐτὸς οὐκ οἶδε [cf. Mt.24:36], πῶς δύναται ἡ αὐτὴ θ. πατρὸς καὶ υἱοῦ ὑπάρχειν; Epiph.*haer.*69.43(p.191.8; M.42.269B); περὶ...τὴν θ. ...ἐσφάλλετο, ὅτι ἔλεγε κτίσμα εἶναι τοῦ θεοῦ τὸν υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα †Leont.B.*sect.*3.4(M.86.1216C); ref. notion that Christ's flesh is consubstantial with Godhead τίς δὲ...ταύτην ἐπενόησεν ἀσέβειαν ὥστε...εἰπεῖν ὅτι ὁ λέγων ἐκ Μαρίας εἶναι τὸ κυριακὸν σῶμα οὐκέτι τριάδα ἀλλὰ τετράδα ἐν τῇ θ. φρονεῖ; Ath.*ep.Epict.*2(p.5.6; M.26.1053A); νομίζουσιν ἀντὶ τριάδος τετράδα λέγεσθαι, ὡς προσθήκης γινομένης διὰ τὸ σῶμα...καὶ ὑπονοοῦντες δύνασθαι τὴν θ. προσθήκην λαμβάνειν *ib.*9(p.15.2; 1065A).

C. ref. Father δέον τῇ ἀφάτῳ δυνάμει τῆς θ. αὐτοῦ πεπεῖσθαι περιέχεσθαι καὶ συνέχεσθαι τὰ πάντα ὑπ' αὐτοῦ Or.*or.*23.1(p.349.28; M.11.485D); Gr.Naz.*or.*31.26(p.178.8; M.36.161C); μόνη...πηγὴ τῆς... θ. ὁ πατήρ Dion.Ar.*d.n.*2.5(M.3.641D).

D. ref. Christ, v. ἀνθρωπότης; **1.** gen., Or.*Jo.*1.18(20; p.22.32; M.14.53D) cit. s. ἀνθρωπότης; τῆς σωτηρίου θ. Eus.*l.C.*18(p.259.4; M. 20.1437C); ref. Jo.10:11 ποιμὴν [sc. καλεῖται] διὰ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς θ. Cyr.H.*catech.*10.3; τῇ ἑαυτοῦ θ. περιποιεῖ τὸν λαόν Didym.*Trin.*

1.27(M.39.396A); Isid.Pel.*epp*.4.166(M.78.1256B); Cyr.*Nest*.3.1(p.57.14; 6¹.67C); ἡ πάντων αἰτία...τοῦ Ἰησοῦ θ. Dion.Ar.*d.n*.2.10(M.3.648C); **2.** ref. union of natures, Or.*or*.26.4(p.361.25; M.11.501D); τὸν Χριστόν, ἄνθρωπον ἀκράτῳ θ. καὶ τελείᾳ πεπληρωμένον καὶ θεὸν ἐν ἀνθρώπῳ κεχωρημένον Meth.*symp*.3.4(p.31.1; M.18.68A); Cyr.*Is*.1.4(2.107E); Παῦλος...θ. τε καὶ ἀνθρωπότητα συλλέγων εἰς ἓν id.*inc.unigen*.(5¹.695D); Leont.B.*Nest.et Eut*.3 proem.(M.86.1269C); Max.*opusc*.(M.91.36C); as hypostatic ὁ Χριστὸς τὰς δύο οὐσίας καὶ φύσεις ἔσχεν ἀτρέπτους καὶ ἀκεραίους, τὴν θ. καὶ τὴν ἀνθρωπότητα ἐν μιᾷ ὑποστάσει ‡Ath.*def*.8(M.28.537B); ‡Proc.G.*Pr*.30:5(M.87.1524B); Jo.D.*f.o*.3.11(M.94.1025C); ref. such analogies as relation of iron to fire οὕτω καὶ ἡ ἀνθρωπίνη τοῦ κυρίου σάρξ, αὐτὴ μετέσχε τῆς θ., οὐ τῇ θ. μετέδωκε τῆς οἰκείας ἀσθενείας †Bas.*Chr.generat*.2(2.597A; M.31.1460C); ὁμολογῶ τὴν πανάμωμον αὐτοῦ ἀνθρωπότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος οὕτω καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένην τῇ ἀχράντῳ αὐτοῦ θ., ὥσπερ ὅλη δι' ὅλου ἕνωται ἡ ψυχὴ ἡ ἡμῶν τῷ ἡμετέρῳ σώματι Anast.S.*hod*.21(M.89.281A); without confusion εἴ τις...λέγει...τραπεῖσαν τὴν θ. εἰς σάρκα ἢ συγχυθεῖσαν ἢ ἀλλοιωθεῖσαν...ἀνάθεμα ἔστω Apoll.*ep.Jov*.3(p.253.9; M.28.29A); Cyr.*apol.orient*.(p.49.4; 6¹.178D); μὴ ὑπομείναντα παραλλαγὴν...κατὰ τὴν θ., ἐν τῷ προσλαβεῖν τὸ ἀνθρώπινον Max.*schol.e.h*.4.3.10(M.4.157B); Anast.S.*hod*.8(M.89.124A); μὴ μεταβαλὼν τὴν τῆς θ. αὐτοῦ φύσιν εἰς τὴν τῆς σαρκὸς οὐσίαν, μήτε τὴν οὐσίαν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ εἰς τὴν φύσιν τῆς αὐτοῦ θ. Jo.D.*f.o*.3.2(M.94.988A); **3.** of Christ's divinity as hidden from Devil κρύπτων...τὸ τῆς θ. ἀξίωμα, ἵνα λάθῃ τοῦ δράκοντος τὸ πανούργευμα †Hipp.*theoph*.4(p.259.12; M.10.856A); διὰ τί οὐκ...ἡ θ. μόνον τὸν ἄνθρωπον...ἔσωσεν...ἄνευ σαρκός;...κατ' ἀρχάς, ὅταν ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον...οὐκ ἐνίκησεν ὁ διάβολος τὴν θ. ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπότητα. διὸ καὶ ἔπρεπε πάλιν αὐτὴ ἡ...ἀνθρωπότης ἵνα...νικήσῃ τὸν ἐχθρὸν αὐτῆς τὸν διάβολον...εἰ γὰρ γυμνὴ ἡ θ. προσήρχετο,...οὐ θαυμαστόν, εἰ καὶ ἐνικήθη· ὑπὸ τῆς θ. γὰρ προσβαλὼν ἐνικήθη ‡Ath.*qu.al*.20(M.28.792Cff.); διὰ τοῦτο περικαλύπτεται τῇ σαρκὶ ἡ θ., ὡς ἄν, πρὸς τὸ σύντροφόν τε καὶ συγγενὲς αὐτῷ βλέπων, μὴ πτοηθείη τὸν προσεγγισμὸν τῆς ὑπερεχούσης δυνάμεως Gr.Nyss.*or.catech*.23(p.89.6; M.45.64A); **4.** of his divinity in events of incarnate life ἡ ἐπιφάνιος [sc. ἑορτή]...καθ' ἣν ὁ κύριος ἀνάδειξιν ὑμῖν τῆς οἰκείας θ. ἐποιήσατο *Const.App*.5.13.2; *ib*.8.33.7; πνεῦμα ἅγιον...καθαῖρον αὐτήν [sc. BMV], καὶ δύναμιν δεκτικὴν τῆς τοῦ λόγου θ. παρέχον, ἅμα δὲ καὶ γεννητικήν Jo.D.*f.o*.3.2(M.94.985B); as recognized by Jo. Bapt., ‡Chrys.*praecurs*.1(2.807B); Gr.Ant.*bapt*.1(M.10.1181A); as shown at his baptism, ref. Ps.28:3,4 ὁ...Δαβὶδ καὶ τὴν φωνὴν προφητεύων, ἣν ἐξ οὐρανῶν ὁ πατὴρ ἐπαφῆκε τῷ υἱῷ βαπτιζομένῳ, ἵνα πρὸς τὸ φυσικὸν τῆς θ. ἀξίωμα τοὺς ἀκούοντας ὁδηγήσῃ Gr.Nyss.*bapt.Chr*.(M.46.596A); in Transfiguration ἐμφανίσας αὐτοῖς τὸ ἀπρόσιτον αὐτοῦ τῆς θ. κάλλος, οὐχ ὅσον ἦν, ἀλλ' ὅσον ἠδύνατο βαστάσαι ἀνθρώπων ἀνύστακτα βλέφαρα Tim.Ant.*cruc*.(M.86.261A); Andr.Cr.*or*.7(M.97.932C); *ib*.(949C); as not leaving him at Passion, ref. Mt.27:46 φωνῆς...γενομένης καὶ ψυχῆς σημαινομένης, οὐ χωρισμὸν θεότητος δηλούσης, ἀλλὰ νέκρωσιν σώματος σημαινούσης, μήτε τῆς θ. τοῦ σώματος ἐν τῷ τάφῳ ἀπολιμπανομένης μήτε τῆς ψυχῆς ἐν τῷ ᾅδῃ χωριζομένης ‡Ath.*Apoll*.2.14(M.26.1156C); *ib*.1.18(1125B); against Arians, Epiph.*haer*.69.63(p.212.16; M.42.305A); Nil.*epp*.1.102(M.79.125C); as inseparable from soul and body of dead Christ κατέρχεται εἰς τὰ καταχθόνια ἐν θ. καὶ ἐν ψυχῇ Epiph.*inc*.2(p.230.3; M.41.276D); τῆς θ. αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦ σώματος οὔσης καὶ μετὰ τῆς ψυχῆς· οὐ γὰρ ἐχωρίσθη μετὰ τὴν ἕνωσιν ἡ θ. τῆς ἀνθρωπότητος οὐδαμῶς οὐδαμοῦ· ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἦν· καὶ ἐν τάφῳ παρῆν ἀπαθῶς Gr.Ant.*mul.ung*.2(M.88.1849B); in opinion of Mars of Edessa σοφίζονται...οἱ...φάσκοντες [i.e. followers of Cyril], ὅτι ἀχώριστος ἦν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ ἡ θ. Anast.S.*hod*.14(M.89.248C); in risen Christ ἵνα δείξῃ καὶ τῆς θ. τὴν ἐνέργειαν, καὶ τοῦ σώματος τὴν ἀλήθειαν Gr.Thaum.*fid.cap*.1(p.147.24; M.10.1128A); **5.** of divinity as impassible, Apoll.*ep.Jov*.2f.(p.252.1,253.9; M.28.28B,29A); ἡ ἀπαθὴς θ. ‡Ath.*Apoll*.1.15(M.26.1121B); εἰ γὰρ αὐτὴ τέθνηκε τοῦ μονογενοῦς ἡ θ., συναπέθανε ταύτῃ πάντως καὶ ἡ ζωή, καὶ ἡ ἀλήθεια...ταῦτα γὰρ κατὰ διαφόρους ἐπιβολὰς ὁ μονογενὴς θεὸς...ἐστι Gr.Nyss.*Apoll*.5(M.45.1132C); ref. Mt.27:46 εἰ γὰρ τὸ πάσχον ἡ θ.,...πῶς μία οὐσία ἡ θ. ἐν τῷ πάθει μερίζεται, καὶ ἡ μὲν καταλείπει, ἡ δὲ καταλείπεται...; *ib*.24(1176B); ἡ θ. οὐ πάσχει...ἀπαθὴς διαμένει ὁ θεός, συμπάσχει δὲ τῇ σαρκί, ἵνα τὸ πάθος εἰς τὴν θ. λογισθῇ, μὴ πασχούσης τῆς θ., εἰς τὸ εἶναι ἡμῖν ἐν θεῷ τὴν σωτηρίαν Epiph.*haer*.69.24(p.174.23; M.42.241A); id.*inc*.2(p.229.20; M.41.276C); Cyr.*deip.BMV* 4(p.20.20; M.76.260A); ἴσμεν...παρὰ τῆς θείας διδαχθέντες γραφῆς, ὡς ἀπαθὴς ἡ τῆς θ. φύσις. ἀπάθειαν τοίνυν καὶ πάθος ἀκούοντες, καὶ ἀνθρωπότητος καὶ θ. ἕνωσιν, τοῦ παθητοῦ σώματος τὸ πάθος εἶναί φαμεν, τὴν ἀπαθῆ δὲ φύσιν ἐλευθέραν μεμενηκέναι τοῦ πάθους ὁμολογοῦμεν Thdt.*eran*.3(4.190); παθητὸς σαρκί, καὶ ἀπαθὴς ὁ αὐτὸς ἐν θ. Just.Imp.*edict*.(p.199.11; M.86.2796D); εἰ φύσιν Χριστοῦ μόνην θ. εἶναι λέγει,...ἢ παθητὸν καὶ ῥευστὸν λέγων τὸ θεῖον, ἢ ἀρνούμενος τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ προσάγει καὶ ἐσθίει ἐπὶ τῆς μυστικῆς θυσίας Anast.S.*hod*.13(M.89.209A); heret. Οὐαλεντῖνος...κοινὸν τῆς τριάδος τὸ πάθος λέγει, τῆς θ. μέρος τὴν σάρκα φανταζόμενος ‡Ath.*Apoll*.2.3(M.26.1136C); τὸ τῇ θ. τοῦ Χριστοῦ προσάπτειν τὸ πάθος, ἐκ τῆς Ἀρείου καὶ Εὐνομίου βλασφημίας κεκλόφασιν Thdt.*eran*.proem.(4.3); παθητὴν εἰσάγει τὴν θ. κατὰ τὴν Ἀρείου μανίαν Justn.*ep.Thdr.Mops*.37(p.57.5; M.86.1065B); (Arian) ἄψυχον...τοῦ κυρίου τὴν σάρκα, καὶ τὸ πάθος καὶ τὴν ταραχὴν τὴν θ. ἀντὶ τῆς ψυχῆς ὑπομεῖναι Tim.CP *haer*.(M.86.37B); (Apollinarian) τὸ πάθος δὲ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ θ. δέξασθαι· καὶ ἐν τῇ τριημέρῳ ἐκείνῃ νεκρώσει τοῦ σώματος, καὶ τὴν θ. συναπονεκρωθῆναι τῷ σώματι, καὶ οὕτω παρὰ τοῦ πατρὸς πάλιν ἀπὸ τοῦ θανάτου διαναστῆναι *ib*.(40B); conciliar condemnations εἴ τις τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ ἐσταυρωμένον ἀκούων, τὴν θ. αὐτοῦ, φθοράν, ἢ πάθος, ἢ τροπήν, ἢ μείωσιν, ἢ ἀναίρεσιν ὑπομεμενηκέναι λέγοι, ἀ. ἔ. *Symb.Sirm*.1 *anath*.13(M.26.737B); τοὺς παθητὴν τοῦ μονογενοῦς λέγειν τολμῶντας τὴν θ., τοῦ τῶν ἱερῶν ἀπωθεῖται [sc. Leo Mag.] συλλόγου *Symb.Chalc*.(p.129.18; II.2.456B); **6.** of heresies denying divinity of Christ οἱ...τὴν θ. αὐτοῦ περιγράψαντες, τὸν δὲ ἄνθρωπον ὡς ἅγιον καὶ δικαιότατον πάντων ἀνθρώπων ὁμολογήσαντες Or.*Jo*.10.6(4; p.176.14; M.14.316B); (Beryllus of Bostra) τὸν σωτῆρα...μηδὲ μὲν θ. ἰδίαν ἔχειν, ἀλλ' ἐμπολιτευομένην αὐτῷ μόνην τὴν πατρικὴν Eus.*h.e*.6.33.1(M.20.593A); (Ebionites) τὴν...τοῦ υἱοῦ θ. μὴ εἰδότας id.*e.th*.1.14(p.74.16; M.24.853A); (Artemon, Theodotus, Sabellius, Paul of Samosata, Marcellus, Photinus), Thdt.*eran*.2(4.79); (Photinus) ἀπὸ Μαρίας ἔχειν τὴν ἀρχὴν τῆς θ. καὶ τῆς σαρκὸς τὸν Χριστὸν Anast.S.*hod*.5(M.89.100B); **7.** in Apollinarian view ἡ τῆς θ. ἀλήθεια μετὰ τοῦ σώματος ἕν ἐστι καὶ εἰς δύο φύσεις οὐ μερίζεται Apoll.*ep.Dion*.3(p.258.2; M.*PL*.8.929C); σὰρξ ἁγία θεότητι συμφυὴς id.*fr*.155(p.249.5)ap.Leont.B.*Apoll*.(M.86.1964B); Gr.Nyss.*Apoll*.24(M.45.1177A); refuted πῶς...ἡ μετὰ χρόνον σὰρξ ὁμοούσιος ἂν λέγοιτο τῆς ἀχρόνου θ.; †Gr.Thaum.*fid.cap*.2(p.148.1; M.10.1128B); Ath.*ep.Epict*.2(M.26.1052C); οὐ δύναται...θ. καλεῖσθαι κτιστὸν ὑπάρχον τὸ πανάγιον σῶμα, ἵνα μὴ φανῶμεν ὁμοούσιον λέγοντες κτίσματι τὴν θ. τῆς ἁγίας τριάδος Anast.S.*hod*.13(M.89.205A); **8.** question whether BMV is mother of divinity (v. supra 5) οὐ γάρ που θ. γυμνήν, ὡς ἔφην, ἐκτέτοκεν ἡ παρθένος Cyr.*apol.Thdt*.1.15(p.113.7; 6¹.207A); ὑπόστασιν...ἐγέννησεν ἡ ἁγία θεοτόκος ἐν δυσὶ γνωριζομένην ταῖς φύσεσι, θ. μέν, ἐκ πατρὸς γεννηθεῖσαν ἀχρόνως Jo.D.*f.o*.4.7(M.94.1113C); **9.** of Christ's divinity; **a.** as incomprehensible, ref. Jer.17:9 τῆς αὐτοῦ θ. τῆς ἀκαταλήπτου Epiph.*haer*.54.4(p.321.23; M.41.968B); Andr.Cr.*or*.7(M.97.933C); **b.** as known by revelation ἀποκαλύπτει...δι' ἁγίου πνεύματος τοῖς αὐτοῖς δούλοις τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ πατρὸς θ. Epiph.*haer*.54.4(p.321.27; M.41.968B); πίστει μόνῃ τὰ περὶ τῆς θ. πάντα παραδίδονται Anast.S.*hod*.14(M.89.249C); in scripture τῶν [sc. gospels] συνιστάντων τὴν ἐν Ἰησοῦ θ. Or.*Cels*.2.33(p.160.2; M.11.853A); *ib*.2.36(p.162.12; 857B); id.*Jo*.1.4(6; p.8.9; M.14.29D); τοὺς οἰομένους μὴ πάνυ τι τὴν θ. παρίστασθαι τοῦ σωτῆρος ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου id.*comm.in Mt*.12.6(p.77.19; M.13.989A); ‡Bas.*struct.hom*.1.2(1.325C; M.30.13B); Δαυίδ, ἀνακηρύττοντα αὐτοῦ τὴν θ. Chrys.*hom.71.2 in Mt*.(7.696B); some texts referring to the divinity, others to the humanity τὰ μὲν ὑψηλότερα πρόσαγε τῇ θ. καὶ τῇ κρείττονι φύσει παθῶν καὶ σώματος Gr.Naz.*or*.29.18(p.101.13; M.36.97B); Chrys.*hom.29.4 in 1Cor*.(10.368C,D); specific instances τὸ...'οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου' περὶ τῆς θ. [sc. διαλέγεται] Or.*Jo*.19.2(1; p.299.23; 525D); Eus.*e.th*.1.20(p.93.1; M.24.885C); Chrys.*hom.45.2 in Jo*.(8.264A); Thdt.*eran*.3(4.191); cf. εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν οὖν, καὶ οὐκ εἰς τὴν θ. ταῦτα [Mt.28:18] νοεῖν δεῖ Didym.(‡Bas.)*Eun*.4(1.289B; M.29.693C); Chrys.*hom.15.1 in Rom*.(9.595C); id.*hom.67.1 in Jo*.(8.401D); ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐπὶ τοῦ μονογενοῦς λέγω υἱοῦ, καὶ τὸ Χριστὸς καὶ τὸ υἱὸς ποτὲ μὲν ἐπὶ τῆς θ., ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος, ⟨ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος⟩ καὶ θ. Nest.*fr*.C 10(p.273.17)ap.Cyr.*Nest*.2.1(p.34.30f.; 6¹.33E); cf.*ib*.C 3(p.228.1); **c.** proved by miracles, Const.ap.Gel.Cyz.*h.e*.2.7.16(M.85.1236B); †Bas.*hom.in Ps*.115(1.371C; M.30.104B); Bas.*ep*.234.3(3.358C; M.32.869D); τὸ...σῶμα τὴν ἐν αὐτῷ θ. διὰ τῆς ἁφῆς τὰς ἰάσεις ἐνεργοῦν ἐπεσήμαινε Gr.Nyss.*res*.1(M.46.616C); Cyr.*fr.Mt*.9:6(M.72.392D); Thdt.*eran*.1(4.20); Ephr.Ant.*fr*.(M.86.2105B); ref. eclipse at Crucifixion βοᾷ ὁ ἥλιος...ἐγώ...τὸ φῶς τῆς θ. αὐτοῦ φοβηθείς, συνέστειλα τὰς ἀκτῖνας Procl.CP *or*.13(M.65.793C); by Father's voice τῆς μακαρίας ἐκείνης φωνῆς,...μαρτυρούσης ἀψευδῶς τῷ μονογενεῖ τὴν θ. Andr.Cr.*or*.7(M.97.936C); by character of his teaching, *Hom.Clem*.1.6; **d.** witnessed to by Christians, *A.Andr*.A 16(p.57.1); Leo Mag.*ep*.43(p.4.15; M.*PL*.54.824B); **e.** as symbolized, ref. Dan.2:35 τοῦ μὲν ὄρους τὴν προΰπαρξιν τῆς θ. αὐτοῦ σημαίνοντος, τοῦ δὲ λίθου τὴν ἀνθρωπότητα Eus.*e.th*.1.20(p.94.25; M.

24.889B); σύμβολον...τῆς ὑπερλάμπρου θ., ὁ χρυσός Cyr.*ador*.9(1.293E); τὸ...πῦρ σημαίνει τὴν θ. Ephr.2.268D.

E. ref. H. Ghost; in gen., Gr.Naz.*or*.31.26(p.178.6; M.36.161C); ref. Jo.16:12, Jo.14:26, as one of the truths to be taught at his coming, *ib*.31.27(p.180.12; 164C); ref. indwelling of H. Ghost τὸ πῦρ τὸ οὐράνιον τῆς θ. Mac.Aeg.*hom*.11.1(M.34.544D); his divinity proved from scripture, Ath.*ep.Serap*.1.32(M.26.605A); ref. 1 Jo.3:24, 1Cor.3:16, Eph.2:21–22 εἰ...ἐν ἡμῖν ὁ θεὸς ἐνοικεῖν λέγεται διὰ τοῦ πνεύματος, πῶς οὐχὶ φανερᾶς ἀσεβείας ἐστὶν αὐτὸ τὸ πνεῦμα λέγειν ἀμέτοχον τῆς θ.; Bas.*Eun*.3.5(1.276D; M.29.665B); list of proof-texts, Gr.Naz.*or*.31.29(p.182.4ff.; M.36.165Aff.); attested by baptism being given in his name, Chrys.*hom.20.3 in 1Cor*.(10.173C); denied by Arians, Eun.*apol*.25(M.30.861D); by Sabellius and Eunomians, Gr.Nyss.*Eun*.10(2 p.234.23; M.45.836D).

F. ref. participation of creatures in the divinity ἐν θ. τυγχάνων [sc. Devil] πέπτωκεν Or.*Jo*.32.18(11; p.457.7; M.14.792B); ἐν ἡμῖν μὲν γὰρ ἀπαρχὴ καὶ ἀρραβὼν θεότητος κατοικεῖ Ath.*inc.et c.Ar*.9(M.26.997B); ref. Trin. εἰς ἣν καὶ βαπτιζόμενοι, καὶ ἐν ταύτῃ συναπτόμενοι τῇ θ. id.*ep.Afr*.11(M.26.1049C); cf.Dion.Ar.*e.h*.1.4(M.3.376B); ref. divinization through Christ; of human nature as made to share in divinity through Inc., Mac.Aeg.*hom*.30.2(M.34.721C); cf.*ib*.4.9 (480A); ὁ...φανερωθεὶς θεὸς διὰ τοῦτο κατέμιξεν ἑαυτὸν τῇ ἐπικήρῳ φύσει, ἵνα τῇ τῆς θ. κοινωνίᾳ συναποθεωθῇ τὸ ἀνθρώπινον Gr.Nyss.*or.catech*.37(p.151.11; M.45.97B); Cyr.*inc.unigen*.(5^1.680A); of individual participation τῶν τετιμημένων ἀπὸ θεοῦ διὰ τοῦ μονογενοῦς θεοῦ λόγου μετοχῇ θεότητος Or.*Cels*.3.37(p.234.2; M.11.968C); cf.*ib*.7.65(p.215.14; 1513B); ἑνωθέντες αὐτοῦ τῇ θ. ... οὐ κατὰ συναλοιφὴν μιᾶς οὐσίας κατὰ δὲ τελείωσιν τῆς εἰς ἄκρον ἀρετῆς Eus.*e.th*.3.18 (p.179.29; M.24.1041B); by baptism, Dion.Ar.*e.h*.4.3.11(M.3.484C); by eucharist λέγεται...μετάληψις ὅτι δι' αὐτῆς μεταλαμβάνομεν τῆς Ἰησοῦ θ. Jo.D.*fr.Mt*.26:27(M.96.1409D); through H. Ghost τῇ...τοῦ πνεύματος μετοχῇ συναπτόμεθα τῇ θ. Ath.*Ar*.3.24(M.26.373C); Didym.(‡Bas.)*Eun*.5(1.314D; M.29.753C); Cyr.*thes*.13(5^1.135B); Anast.S.*hod*.14(M.89.256C).

G. in personal sense, of God πνεῦμα θεότητος Herm.*mand*.11.10, 14; *ib*.10.1.4ff.; τῶν διαιρούντων τὴν κατὰ τὸ εὐαγγέλιον θ. ἐκ τῆς νομικῆς θ. Or.*Cels*.7.25(p.176.17; M.11.1456D); ἡ θ. φυλάξειέ σε Constantius ap.Ath.*apol.Const*.23(M.25.624C); Epiph.*haer*.69.30(p.179.28; M.42.249D); ἡ ὑπὲρ τὸ εἶναι θ. Dion.Ar.*c.h*.4.1(M.3.177D); of pagan gods αἱ θ. Isid.Pel.*epp*.1.63(M.78.224B).

***θεοτητοανθρωπότης**, ἡ, *God-manhood*; descriptive of monophysite conception of Christ's nature, to be rejected by orthodox, Jo.D.*Jacob*.35(M.94.1453A).

θεοτίμητος, *honoured by God*, esp. as style of address of bishops, Nil.*epp*.3.13(M.79.373B); Sym.Styl.J.*ep.Just*.(M.86.3217B); Max.*ep*.14(M.91.536A); and other high-ranking clergy, id.*opusc*.(M.91.57A); Jo.D.*trisag*.1(M.95.24C).

***θεοτιμία**, ἡ, *honour from God*, Nil.*epp*.3.134(M.79.445A).

***θεοτίμος**, *honouring God*, *Orac.Sib*.5.268.

***θεοτοκίον**, τό, *hymn addressed to BMV*; of concluding troparion of an ode, Andr.Cr.*can.Ann*.1(M.97.1308A); Jo.D.*poem*.2(p.118); *Hymn*.(*AGC* p.59); Jo.Mon.*hymn.Bas*.(M.96.1372B); *Euchol*.(p.380).

θεοτόκος, *God-bearing, who is mother of God*, title of BMV;

A. before 5th-cent. Christol. controversies, gen. as adj. ἐνταῦθα Ἰωσὴφ τὴν Μαρίαν μνηστεύεται καὶ μάρτυς ἀληθινὸς τῆς θ. γίνεται Hipp.*ben.Jac*.1(p.13.7), passage omitted by Armenian and Georgian versions, and prob. interpolated, cf.id.*fr.Cant*.(Slavonic) 18(p.359.9); οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰωσὴφ καὶ τῆς θ. ἐλέχθη Or.*sel.in Dt*.22:23(M.12.813C); πρὸς τὴν ἁγίαν θ. ὁ Συμεὼν φησι id.*Ps*.21:21 (p.477)(if authentic); id.*hom.7 in Lc*.7(p.50.9); cf. Ὠριγένης δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῶν εἰς τὴν πρὸς τοὺς Ῥωμαίους...ἐπιστολὴν ἑρμηνευτῶν πῶς θ. λέγεται πλατέως ἐξήτασε Socr.*h.e*.7.32.17(M.67.812B); cf. ὁ δὲ Πιέριος ἐν τῷ πρώτῳ λόγῳ...ἐνέτυχον δὲ αὐτοῦ καὶ ἑτέροις σπουδάσμασι πλείοσιν ἀναγκαίοις καὶ μάλιστα τῷ περὶ τῆς θ. Phil.Sid.*fr*.7(p.171.2); Χριστὸς...κατὰ σάρκα τεχθεὶς ἐκ τῆς ἁγίας ἐνδόξου δεσποίνης ἡμῶν θ. Petr.I Al.*fr*.(M.18.517B); Χριστός, σῶμα φορέσας ἀληθῶς...ἐκ τῆς θεοτόκου Μαρίας Alex.Al.*ep.Alex*.12(p.28.15; M.18.568C); βασιλὶς ἡ θεοσεβεστάτη τῆς θ. τὴν κύησιν μνήμασι θαυμαστοῖς κατεκόσμει Eus.*v.C*.3.43(p.95.26; M.20.1104A); τὴν θ. τὴν αὐτοῦ τοῦ σωτῆρος μητέρα id.*qu.Marin*.2.5(M.22.945B); Γαβριὴλ...εὐαγγελιζομένου τὴν θ. id.*Marcell*.2.1(p.32.16; M.24.777B); cf. Εὐσέβιος ἐν τῷ τρίτῳ λόγῳ τῷ εἰς τὸν βίον Κωνσταντίνου...φησί...ἡ βασίλισσα...τῆς θ. τὴν κύησιν...κατεκόσμει Socr.*h.e*.7.32.14ff.(812A); cf.Eust.*fr*.45(Syriac)(p.85), prob. spurious; ‡Eust.*Laz*.18(p.41); cf. Concilium Antiochense (325)*act*.(Opitz 3.1; p.39.10); ὁ Γαβριήλ, καὶ ἐπὶ τῆς θ. Μαρίας...ὡμολόγησε Ath.*Ar*.3.14(M.26.349C); δι' ἡμᾶς σάρκα λαβὼν ἐκ παρθένου τῆς θ. [some MSS omit] Μαρίας *ib*.3.29(385A); γεννωμένης τῆς σαρκὸς ἐκ τῆς θ. Μαρίας αὐτὸς λέγεται γεγεννῆσθαι *ib*.3.33(393B); Ἰωάννης, γενομένης φωνῆς παρὰ τῆς θ. [v.l. κυριοτόκου] Μαρίας, ἐσκίρτησεν id.*v.Anton*.36(M.26.897A); id.*inc.et c.Ar*.22(M.26.1025A); ‡Ath.*Ar*.4.32(p.81.16; M.26.517B); ‡Ath.*Apoll*.1.4(M.26.1097C some MSS only); Cyr.H.*catech*.10.19; μή τι θεόν φησιν ἐκ τῆς παρθένου τεχθήσεσθαι; θ. δὲ ὑμεῖς οὐ παύεσθε Μαρίαν καλοῦντες Juln.Imp. ap.Cyr.*Juln*.8(6^2.262D); θ. ὑμεῖς ἀνθ' ὅτου τὴν παρθένον εἶναί φατε; πῶς γὰρ ἂν τέκοι θεὸν ἄνθρωπος οὖσα καθ' ὑμᾶς; *ib*.(276E); ὁμολογῶ δὲ καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ ἔνσαρκον οἰκονομίαν καὶ τὴν θ. τὴν κατὰ σάρκα τεκοῦσαν αὐτὸν ἁγίαν Μαρίαν †Bas.*ep*.360(3.462E; M.32.1100B); †Bas. *Chr.generat*.5(2.600A; M.31.1468B); εἴ τις οὐ θ. τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρίς ἐστι τῆς θεότητος Gr.Naz.*ep*.101(M.37.177C); ἐξ αὐτῆς τῆς παρθενικῆς συλλήψεως, καθ' ἣν καὶ θ. ἀποδέδεικται ἡ παρθένος...ἀχώριστός ἐστι καὶ ἀμέριστος τῆς ἑαυτοῦ σαρκός Apoll. *fid.inc*.4(p.195.15; M.*PL*.8.876C); εἰ δὲ μὴ ἐπικοινωνεῖ [sc. τοῦ λόγου ἡ σάρξ]...οὐδὲ θ. ἡ παρθένος ἔτι πιστευθήσεται, ὅπερ ἀθέμιτον καὶ ἀσεβὲς τὸ τοιοῦτον καὶ ἀλλότριον πάσης θεοσεβοῦς ψυχῆς *ib*.5(p.196.22; 877A); ἡ παρθένος ἀπ' ἀρχῆς σάρκα τεκοῦσα τὸν λόγον ἔτικτεν καὶ ἦν θ. *ib*.6(p.198.24; 877C); Gr.Nyss.*ep*.3(M.46.1024A) cit. s. ἀνθρωποτόκος; Γαβριὴλ εὐαγγελιζόμενος τὴν θ. Didym.*Trin*.1.31(M.39.421B); *ib*.2.4(481C); *ib*.(484A); ἡ θ., ἐξ ἧς τὸ κατὰ σάρκα Χριστός, ἐκ πάντων εἰς τὴν οἰκονομίαν ἐπελέγη *ib*.3.6(848C); τὴν θ. Μαριὰμ *ib*.3.41(988C); τέλειον εἰς ἑαυτὸν ἀναπλάσας ἄνθρωπον ἀπὸ Μαρίας τῆς θ. διὰ πνεύματος ἁγίου Epiph.*anc*.75(p.95.2; M.43.157C); ‡Chrys.*occurs*.(2.814E); ‡Chrys.*ador*.1.4(3.823C); Ant.Ptol.ap.Cyr.*Arcad*.12(p.66.33).

B. objections by Nestorians to its use; **1.** protests of Dorotheus of Marcianopolis ἐν συνάξει, καθεζομένου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐκκλησίας...εὐλαβεστάτου Νεστορίου...τετόλμηκεν εἰπεῖν· εἴ τις λέγει θ. εἶναι τὴν Μαρίαν, οὗτος ἀνάθεμα ἔστω Cyr.*ep*.11(p.11.9; 5^2.37D); and Anastasius θ. τὴν Μαρίαν καλείτω μηδείς. Μαρία γὰρ ἄνθρωπος ἦν. ὑπὸ ἀνθρώπου δὲ θεὸν τεχθῆναι, ἀδύνατον Socr.*h.e*.7.32.2(M.67.808C); **2.** objections of Nestorius, on ground that **a.** term is unscriptural, cf.Nest.*fr*.A 1(p.167.10); contradicting Heb.7:3, *ib*.C 9 (p.252.5); scriptures referring human experiences to Christ, not to God, id.*ep.Cyr*.2(p.31.3; M.77.53B); cf.id.*fr*.C 11(p.277.25)ap.Cyr.*ep*.40.9(p.24.22; 5^2.114A); **b.** not sanctioned by Fathers, cf. *hanc enim theotocon vocantes non perhorrescunt, cum sancti...patres per Nicaean nihil amplius de sancta virgine dixissent, nisi quia dominus noster...incarnatus est ex spiritu sancto et Maria virgine*, Nest.*fr*.A 1(p.167.5); cf. τὴν λέξιν μόνην ὡς τὰ μορμολύκια πεφόβηται ...οὐκ ἀκριβῶς προσεῖχε τοῖς παλαιοῖς,...φαίνεται τοίνυν ὁ Νεστόριος ἀγνοήσας τὰς πραγματείας τῶν παλαιῶν Socr.*h.e*.7.32.9f.,18(M.67.809Bff.); **c.** BMV did not bear the divinity, Nest.*fr*.C 9(p.252.5); nor, being a creature, could she bear the creator, *ib*.(p.252.10); **d.** comparison drawn between relation of Logos and man in Christ's birth and that between soul and body in ordinary birth ὥσπερ οὖν ἡ γυνὴ τίκτει μὲν...σῶμα, ψυχοῖ δὲ θεός, καὶ οὐκ ἂν λέγοιτο γυνὴ ψυχοτόκος, ὅτι ἔμψυχον ἐγέννησεν, ἀνθρωποτόκος δὲ μᾶλλον, οὕτω καὶ ἡ...παρθένος, καὶ εἰ τέτοκεν ἄνθρωπον συμπαρελθόντος αὐτῷ τοῦ θεοῦ λόγου, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο θ. id.*fr*.D 1(p.352.13)ap.Cyr.*Nest*.1.4 (p.23.36; 6^1.17E); **e.** comparison drawn between BMV and Elisabeth πνεῦμα ἅγιον ἔχων...ὁ...βαπτιστὴς ἀπετίκτετο. τί οὖν; καλεῖς τὴν Ἐλισάβετ πνευματοτόκον; Nest.(p.352.19)*ib*.1.5(p.25.6; 6^1.19D); **f.** Father alone is properly θ., id.*fr*.C 10(p.276.7); **g.** term suggests Apollinarianism or Arianism, *ib*.A 6(p.181.18); cf. *scientes quidem quod sermo, quo dicitur* θεοτόκος, *a multis haereticis assumatur ut suus, retinentes vero, quia nonnulli, qui hic sunt, hanc vocem sumentes incautius, per hoc ipsum in haereticas...cogitationes incidunt, et praecipue Arii et Apollinarii impiorum*, *ib*.A 7(p.184.12); τοῖς Ἀρείου καὶ Εὐνομίου καὶ Ἀπολιναρίου καὶ πάντων τοῖς χοροῖς τῶν τοιαύτης φρατρίας σπουδὴ τὸ θεοτόκος εἰσάγειν *ib*.C 10(p.273.8) ap.Cyr.*Nest*.2.1(p.34.25; 6^1.33D); cf. *multa dogmatum ibi experimenta suppeditant, maxime quidem, quae sunt Apollinaris sectae et Arii et Eunomii si investiges, unusquisque eorum θ. appellavit virginem sanctam*, id. *fr*.C 18(p.300.21); *noli eam θ. tantummodo appellare. hoc enim Apollinaris vociferatur, hoc etiam Arius praedicat ac veneratur*, *ib*.(p.303.16); **h.** term has pagan ring, *ib*.C 9(p.252.3); suggesting that BMV is a goddess, *ib*.D 3(p.353.18)ap.Cyr.*Nest*.1.10 (p.31.33; 6^1.29C); **i.** hence Χριστοτόκος is preferable, id.*ep.Cyr*.2 (p.31.3; M.77.53B); id.*fr*.A 6(p.181.21); id.*fr*.ap.CEph.(431)*act*.1(H.1.1412B); *Χριστοτόκος dicat, quod nomen sit duarum significatio naturarum*, id.*fr*.C 18(p.312.20); id.ap.Cyr.*ep*.40.9(p.24.22; 5^2.114A); Cyr.*Chr.un*.(5^1.716C) cit. s. ἀνθρωποτόκος; Thdt.*haer*.4.12(4.371); †Leont.B.*sect*.4.4(M.86.1221C); **j.** or else θεοδόχος, Nest.*fr*.C 10(p.276.

4); **k.** but *θ.* may be accepted; **i.** on account of union between Logos and his 'temple', cf.*ib.*A 1(p.168.1); cf. *concessi, ut pie genitricem...dei virginem nominarent...propter unitionis rationem, quae facta est ex ipso angeli vocum principio, ib.*A 7(p.185.10); *genitrix...dei propterea quod templum, quod in ea creatum est a spiritu sancto, unitum est deitati, ib.*C 19(p.319.11); **ii.** if confusion of natures is avoided, cf. *ad hanc quidem vocem, quae est θ., nisi secundum Apollinaris et Arii furorem ad confusionem naturarum proferatur, volentibus dicere non resisto, ib.*A 6(p.181.18); *ib.*A 7 (p.185.12); *ib.*C 10(p.273.6); **iii.** if used in conjunction with ἀνθρωποτόκος, cf.*ib.*A 9(p.191.19); *ib.*(p.192.6); *ib.*C 18(p.301.17), *ib.*(p.309.8) citt. s. ἀνθρωποτόκος; *ib.*(p.312.26); *ib.*C 19(p.319.11); thus guarding against both Arianism and Apollinarianism and also heresy of Paul of Samosata and Photinus, *ib.*C 18(p.303.15); **iv.** for sake of avoiding schism, *ib.*(p.302.2); **1.** position of Nest. summarized τὴν μὲν θ. φωνὴν ὑπὸ τοῦ...πνεύματος ἤδη χαλκευθεῖσαν διὰ πολλῶν ἐγκρίτων πατέρων, ἐξώθησέ τε καὶ ἀπεβάλετο· τὴν δὲ Χριστοτόκος παραχαράξας, ἀντεχάλκευσέ τε καὶ ἀνετύπωσε Evagr.*h.e.* 1.2(p.7.7; M.86.2424A); **3.** view of Diodorus of Tarsus, cf. *verumtamen dicatur propter unitionem Maria dei genetrix...fatenda vero et hominis genetrix,* Diod.*fr.*(*ACO* 1.4 p.216.17); **4.** views of Theodore of Mopsuestia, Thdr.Mops.*fr.inc.*15(p.310.11; M.66.992B) cit. s. ἀνθρωποτόκος; Nestorius influenced by his views, Evagr. *h.e.*1.2(p.7.22; M.86.2425A); and **5.** Theodoret θ. προσαγορεύομεν, οὐχ ὡς θεὸν φύσει γεννήσασαν, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον τῷ διαπλάσαντι αὐτὸν ἡνωμένον θεῷ Thdt.ap.Cyr.*apol.Thdt.*1(p.109.17; 6¹.204E); *ib.*(p.109. 27; 6¹.205A), id.*ep.*151(4.1303–4), id.*inc.*35(M.75.1477A) citt. s. ἀνθρωποτόκος; **6.** extremer Nestorians' position (e.g. that of Alexander of Hierapolis) will admit θ. as term of popular devotion, but not in dogmatic formulae unless always combined with ἀνθρωποτόκος, cf.Alex.Hierapolitanus *ep.*ap.*Synodicon* 94(M.84.708cff.).

C. orthodox comment; **1.** by Proclus ὁ αὐτὸς ἐν κόλποις πατρὸς καὶ ἐν γαστρὶ παρθένου, ἐν ἀγκάλαις μητρὸς καὶ ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων ...οὕτως ἐτέχθη, ὡς συνελήφθη ἀπαθῶς εἰσῆλθεν, ἀφράστως ἐξῆλθεν ...ἰδοὺ ἀπόδειξις ἐναργὴς [sc. Ezech.44:1–2] τῆς ἁγίας καὶ θ. Μαρίας Procl.CP *or.laud.BMV* 9(p.107.10–26; M.65.689C); **2.** by Thalassius τὴν ἀπείθειαν αὐτοῦ [sc. Νεστορίου], τὸ μὴ λέγειν θ. τὴν...παρθένον Thal.CP *Thds.*2(M.91.1473B); **3.** by Cyril, insisting upon retention of term on ground that **a.** Christ's divinity necessitates its use θεὸς ἡμῶν ὁ Ἐμμανουήλ, ὃν ἡ ἁγία θ. παρθένος ἀπεκύησεν Cyr.*Ps.*61:7 (M.69.1117B); θ. ὠνόμαζον τὴν ἁγίαν παρθένον (τέτοκε γὰρ τὸν Ἐμμανουήλ, ὅς ἐστι θεὸς ἀληθῶς) id.*ep.*18(p.114.2; 5².79C); θεὸν εἶναι πιστεύοντες, ὁμολογοῦντες δὲ θ. καὶ τὴν κατὰ σάρκα τεκοῦσαν αὐτόν id. *ep.*31(p.73.17; 5².97B); θεὸς...ἐστιν ἄρα ἐνανθρωπήσας ὁ ἐκ Μαρίας τεχθεὶς...θ. δὲ πάντως καὶ αὐτή id.*deip.BMV* 18(p.27.19; M.76.277B); φύσει μὲν καὶ ἀληθείᾳ θεός ἐστιν...θ. δὲ δι' αὐτὸν καὶ ἡ τεκοῦσα παρθένος id.*Arcad.*2(p.63.3; 5².43E); εἰ γὰρ εἶναι πιστεύουσι θεὸν ἀληθῶς αὐτὸν...ἀνθ' ὅτου καταπεφρίκασι θ. εἰπεῖν τὴν τεκοῦσαν αὐτόν, κατά γε φημὶ τὴν σάρκα; id.*Chr.un.*(5¹.726B); **b.** it is implied in fact of the one Person of the eternal Son ἕνα καὶ τὸν αὐτόν, φύσει μὲν ὄντα θεὸν...ἐν ἐσχάτοις δὲ...καιροῖς γενόμενον ἄνθρωπον, καὶ διὰ τῆς ἁγίας καὶ θ. παρθένου γεγεννημένον id.*Thds.*(p.53.29; 5².16D); id.*Chr. un.*(5¹.719A); Nestorian refusal of word implies division of Christ, id.*ep.*45(p.152.12; 5².136B); ὅτε τοίνυν καὶ θεός ἐστιν ἀληθῶς...πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις θ. εἶναι τὴν...παρθένον; προσκύνησον ὡς ἕνα, μὴ διελὼν εἰς δύο μετὰ τὴν ἕνωσιν· τότε γελάσει μάτην ὁ παράφρων Ἰουδαῖος id. *ep.*1(p.23.12; 5².19B); οἱ δὲ θ. ὀνομάζουσι τὴν ἁγίαν παρθένον ἕνα τε εἶναί φασιν υἱὸν καὶ Χριστὸν καὶ κύριον, τέλειον ἐν θεότητι, τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι id.*ep.*40(p.24.28; 5².114C); id.*Arcad.*6(p.63.35; 5².45A); **c.** and in assumption of flesh by one Person θεὸς κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ εἰς ἑνότητα συνενηνεγμένος, τὴν πρός γε φημὶ τὴν ἰδίαν σάρκα· οὗ δὴ πεφηνότος ἀληθοῦς, θ. ἂν λέγοιτο...εἰκότως ἡ...παρθένος id.*ep.* 1(p.19.2; 5².13D); θ. ... τὴν ἁγίαν παρθένον, οὐχ ὡς τῆς τοῦ λόγου φύσεως...τὴν ἀρχὴν τοῦ εἶναι λαβούσης...ἀλλ' ὡς γεννηθέντος ἐξ αὐτῆς τοῦ ἁγίου σώματος ψυχωθέντος λογικῶς, ᾧ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἑνωθεὶς ὁ λόγος γεγεννῆσθαι λέγεται κατὰ σάρκα id.*ep.*4.7(p.28.18; 5². 24E); id.*apol.orient.*7(p.35.3; 6¹.160A); ὁ γὰρ ἐκ θεοῦ πατρὸς κατὰ φύσιν υἱός, ἔμψυχόν τε καὶ ἔννουν ἑαυτῷ σῶμα λαβών, γεγέννηται σαρκικῶς διὰ τῆς...θ. Μαρίας, καὶ οὐκ εἰς σάρκα τραπεὶς...προσλαβὼν δὲ μᾶλλον αὐτήν, καὶ τοῦ εἶναι θεὸς οὐκ ἠμεληκὼς id.*Pulch.*(p.27.12; 5².129E); σάρκα λαβὼν καὶ ἰδίαν αὐτὴν ποιησάμενος ἐγεννήθη σαρκικῶς διὰ τῆς ...θ. Μαρίας id.*Arcad.*4(p.63.24; 5².44D); γέννησιν σαρκικὴν...ὑπομεῖναι λέγεται, διάτοι τὸ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου λαβεῖν τὸ ἑνωθὲν αὐτῷ σῶμα κατὰ ἀλήθειαν, ὅθεν καὶ θ. εἶναί φαμεν...ὡς σαρκικῶς...τεκοῦσαν αὐτὸν καίτοι γέννησιν ἔχοντα τὴν προαιώνιον ἐκ πατρός id.*schol.inc.*28 (p.224.12; cf.M.75.1399D); use of term involved by doctrine of hypostatic union, id.*ep.*4.7(p.28.18; 5².24E) cit. supra; ἐπειδὴ δὲ θεὸν ἑνωθέντα σαρκὶ καθ' ὑπόστασιν ἡ ἁγία παρθένος ἐκτέτοκε σαρκικῶς, ταύτῃ τοι καὶ θ. εἶναι φαμὲν αὐτήν, οὐχ ὡς τῆς τοῦ λόγου φύσεως τῆς ὑπάρξεως τὴν ἀρχὴν ἐχούσης ἀπὸ σαρκός...ἀλλ'...ἐπειδὴ καθ' ὑπόστασιν ἑνώσας ἑαυτῷ τὸ ἀνθρώπινον id.*ep.*17(p.40.4; 5².75B); **d.** its use does not imply derivation of Christ's divinity from Mary, id.*ep.*4 (p.28.18; 5².24E), id.*ep.*17(p.40.4; 5².75B) citt. s. c supra; id.*schol. inc.*28(p.224.21–31; cf.M.75.1400Af.); but **e.** is implied by the miraculous birth θαυμάζω δὲ ὅτι θ. ὀκνοῦντες εἰπεῖν τὴν ἁγίαν παρθένον θεοπρεπῶς αὐτὴν γεννῆσαί φασιν· οὐ γὰρ ἄνθρωπος κοινὸς τίκτεται θεοπρεπῶς id.*apol.orient.*1(p.35.31; 6¹.161A); **f.** θ. is of unique application, whereas Χριστοτόκος could be applied to others besides BMV, id.*ep.*1(p.14.28; 5².7D); *ib.*(p.15.1; 8A); **g.** on Nestorius' view of union of natures, Mary is no more Χριστοτόκος than θ.: εἰ γὰρ Χριστοτόκος, πάντως ὅτι καὶ θ.· εἰ δὲ οὐ θ., οὐδὲ Χριστοτόκος id. *deip.BMV* 9(p.22.38; M.76.265B); **h.** term is used by fathers, id. *ep.*4.7(p.28.18; 5².24E); εἰ δὲ μὴ ἐδόκει φορτικὸν εἶναι τὸ ἐσόμενον, πολλὰς ἂν ἔπεμψα βίβλους πολλῶν ἁγίων πατέρων, ἐν αἷς ἔστιν εὑρεῖν οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πλειστάκις κειμένην τὴν φωνήν, ἐν ᾗ ὁμολογοῦσιν εἶναι θ. τὴν ἁγίαν παρθένον id.*ep.*8(p.109.25; 5².31A); εὑρίσκω γὰρ ἐν συγγραφαῖς καὶ τὸν...Ἀθανάσιον πλειστάκις αὐτὴν ὀνομάσαντα θ. καὶ τὸν ...Θεόφιλον καὶ ἑτέρους πολλοὺς τῶν ἁγίων καὶ...ἐπισκόπων, τοῦτο μὲν Βασίλειον, τοῦτο δὲ Γρηγόριον, καὶ...τὸν...Ἀττικόν id.*ep.*14(p.98. 15; 5².44C); id.*ep.*18(p.114.2; 5².79C); ὅτι δὲ ἡ θ. φωνὴ καὶ αὐτοῖς γέγονε συνήθης τοῖς πρὸ ἡμῶν ἁγίοις πατράσιν, οἳ καὶ ἐπ' ὀρθῇ θαυμάζονται πίστει, καὶ εἰς δεῦρο παρὰ πᾶσι τοῖς ἀνὰ πᾶσαν...τὴν ὑπ' οὐρανόν, δεῖν ᾠήθην ἀληθὲς ἀποφῆναι id.*Arcad.*9(p.65.17; 5².47D); cf.id.*apol. orient.*14(p.37.4; 5².162E); **i.** justified by scripture, id.*deip.BMV* 23 (p.29.22; M.76.284A); Χριστοτόκος being no more a scriptural term than θ., id.*ep.*10(p.111.35; 5².35B); **j.** and cherished by Christian people, id.*ep.*2(p.24.25; 5².21A); **k.** being used by Eastern and Western theologians, id.*ep.*8(p.109.23; 5².30E); **4.** in Cyril's anathema εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ θεὸν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν τὸν Ἐμμανουὴλ καὶ διὰ τοῦτο θ. τὴν ἁγίαν παρθένον (γεγέννηκε γὰρ σαρκικῶς σάρκα γεγονότα τὸν ἐκ θεοῦ λόγον), ἀνάθεμα ἔστω id.*ep.*17 *anath.*1(p.40.23; 5².76A); **5.** its vindication at Ephesus (431) σύνοδος θ. ... κηρύττουσα τὴν...παρθένον Eulog.*fr.*(M.86.2944A); **6.** Cyril's insistence on acceptance of it by Paul of Emesa before his reconciliation, Cyr.*ep.* 37(p.154.19; 5².152E); **7.** its acceptance by oriental bishops κατὰ ταύτην τὴν τῆς ἀσυγχύτου ἑνώσεως ἔννοιαν ὁμολογοῦμεν τὴν ἁγίαν παρθένον θ. διὰ τὸ τὸν θεὸν λόγον σαρκωθῆναι καὶ ἐνανθρωπῆσαι καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συλλήψεως ἑνῶσαι ἑαυτῷ τὸν ἐξ αὐτῆς ληφθέντα ναόν Jo.Ant. *ep.Cyr.*2(p.9.3; M.77.172D); this definition accepted by Cyril as formula of union (433), Cyr.*ep.*39(p.17.15; 5².106C); having been advanced by oriental bishops at CEph.(431)*relat.orient.*(*ACO* 1.1.7 p.70.21; cf.H.1.1558E); and probably composed by Theodoret, cf. Alex.Hierapolitanus *ep.*ap.*Synodicon* 96(M.84.712Bff.); accepted by Paul of Emesa τίκτει οὖν ἡ θ. Μαρία τὸν Ἐμμανουήλ...Ἐμμανουὴλ δὲ θεὸν ἐνανθρωπήσαντα Paul.Em.*hom.*1.1–3(p.10.9,15); προσεπάγουσι δὲ [sc. orientals] ὅτι διὰ τὴν ἄφραστόν τε καὶ ἀσύγχυτον ἕνωσιν καὶ θ. εἶναι πιστεύουσι τὴν ἁγίαν παρθένον Cyr.*ep.*40(p.28.30; 5².118D); γεγράφασι...οἱ ἐκ τῆς ἀνατολῆς...λέγοντες ἐναργῶς καὶ θ. τὴν...παρθένον, καὶ ὅτι εἷς ἐστιν υἱὸς τοῦ θεοῦ id.*ep.*42(p.19.11; M.77.221B); **8.** defended by Theodoret against Nestorians ἕνα προσκυνοῦμεν υἱὸν μονογενῆ τὸν ἐνανθρωπήσαντα θεὸν λόγον, τὴν ἁγίαν δὲ παρθένον θ. ἀποκαλοῦμεν, ἐπειδὴ τὸν Ἐμμανουὴλ γεγέννηκεν Thdt.*ep.*151(4.1311); cf.†Thdt.*Nest.*(4.1047); **9.** affirmed at Chalcedon ἀναθεματίζοντες πᾶσαν αἵρεσιν...τῶν λεγόντων ἐξ οὐρανοῦ τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ἡμῶν ὑπάρχειν καὶ μὴ ἐκ τῆς ἁγίας καὶ θ. Μαρίας τῆς παρθένου *Libell.*ap. CChalc.*act.*4(*ACO* 2.1.2 p.110.37; H.2.416B); πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς...ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς θ. κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα *Symb.Chalc.*(p.129.29; H.2.456C); cf. ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν... τῆς θ. κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα διὰ Φωτεινὸν καὶ Θεόδωρον καὶ Διόδωρον καὶ Νεστόριον τοὺς λέγοντας αὐτὸν ἄνθρωπον ἐξ ἀρετῆς κατὰ προκοπὴν θεοποιηθέντα, καὶ οὐχὶ θεὸν ἐκ θεοῦ ὄντα *Doct.Patr.*24(p.176.21); **10.** affirmed by post-Chalcedonian theologians; e.g. **a.** Leont. B. τὸ τὰς ἀρχὰς ἔχειν ἐκ τῆς θ. ἀδελφῆς τε ἡμῶν οὔσης κατὰ τὴν φύσιν *Nest.et Eut.*2(M.86.1325C); Leont. H. τὴν...ὑπόστασιν ἰδικὴν μὲν ὡς πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸ πνεῦμα καὶ πρὸς πάντας τοὺς μὴ ἐκ τῆς ἁγίας παρθένου ἀνθρώπους, μόνον δὲ κοινὴν ὡς πρὸς τὴν ἐκ τῆς θ. ληφθεῖσαν τῷ λόγῳ σάρκα *Nest.*2.14(M.86.1568C); μόνον ἰδικώτατον καὶ κυριώτατον καὶ σημαντικώτατόν ἐστι τῇ ἁγίᾳ...παρθένῳ ὄνομα τὸ θ. *ib.*4.37 (1708D); **b.** Pamph. H. ἐπεὶ οὖν ὁ κυριακὸς ἄνθρωπος...ἐστὶν ἐκ παρθένου, ὑπομεῖναι λέγεται γέννησιν ὁ λόγος ὡς τὰ τούτου οἰκειούμενος ἴδια· ἴδιον γὰρ σαρκὸς τὸ γεννᾶσθαι, καὶ διὰ τοῦτο κυρίως...θ.

ἡ παρθένος ὑπάρχει καὶ οὐ Χριστοτόκος *panopl.*4.1(p.611); **c.** Justn. σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁγίας ἐνδόξου θ. καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας *conf.*(p.72.32; M.86.995C); τοῦ αὐτοῦ θεοῦ λόγου σαρκωθέντος τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο θ. εἶναι τὴν...Μαρίαν *ib.*(p.88.14; 1011C); εἴ τις κατ' ἀναφοράν, ἢ καταχρηστικῶς θ. λέγει τὴν ἁγίαν...Μαρίαν, ἢ ἀνθρωποτόκον, ἢ Χριστοτόκον, ὡς τοῦ Χριστοῦ μὴ ὄντος θεοῦ, ἀλλὰ μὴ κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν θ. αὐτὴν ὁμολογεῖ διὰ τὸ τὸν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα θεὸν λόγον...ἐξ αὐτῆς σαρκωθῆναι καὶ γεννηθῆναι, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω *ib.*(p.92.3; 1015B); σχεδὸν ἅπας ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς πίστεως ἀγὼν συνεκεκρότητο διαβεβαιουμένοις, ὅτι θ. ἐστιν ἡ ἁγία Μαρία id.*typ.Thdr.Mops.*(M.86.1037B); **d.** Eulog. κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν θεὸς ὁ Χριστός, διὸ καὶ κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν θ. τὴν ἁγίαν παρθένον φαμὲν *fr.dogm.*(M.86.2957A) ap.*Doct.Patr.*29(p.212.9); **e.** Sophr. H. εἰ γὰρ ὁ ἐκ σοῦ τεχθησόμενος, σεσαρκωμένος θεός ἐστι κατ' ἀλήθειαν, θ. σὺ δικαιότατα λέγοιο, ὡς θεὸν κατὰ ἀλήθειαν τίκτουσα *or.*2.22(M.87.3241C); **f.** Cyrus Al. εἴ τις οὐχ ὁμολογεῖ τὴν ἁγίαν δέσποιναν ἡμῶν καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν κυρίως καὶ κατὰ ἀλήθειαν θ. εἶναι, ὡς τὸν θεὸν λόγον...τεκοῦσαν, ἀνάθεμα ἔστω *cap.*5(H.3.1341B); **g.** Max. διὸ καὶ θ. ἀληθῶς ἡ παρθένος...τεκοῦσα τὸν ὑπερούσιον λόγον *ambig.*(M.91.1053A); id.*ep.*12(M.91.504A); **h.** Anast. S. εἰ οὖν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς...αὐτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεός...πῶς οὐ θ. κυρίως καὶ ἀληθινῶς ἡ παρθένος κληθήσεται; ap.*Doct.Patr.*3(p.27.19); **i.** Mod. σώζει...ἀληθῶς ἐκ πάσης θλίψεως τοὺς ὁμολογοῦντάς σε θ. *dorm.*10(M.86.3301C); **j.** Jo. D. ὡς...θεὸς ἀληθὴς ὁ ἐξ αὐτῆς γεννηθείς, ἀληθὴς θ. ἡ τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἐξ αὐτῆς σεσαρκωμένον γεννήσασα *f.o.*3.12(M.94.1028B); δικαίως καὶ ἀληθῶς θ. τὴν ἁγίαν Μαρίαν ὀνομάζομεν· τοῦτο γὰρ τὸ ὄνομα ἅπαν τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας συνίστησι, εἰ γὰρ θ. ἡ γεννήσασα, πάντως θεὸς ὁ ἐξ αὐτῆς γεννηθείς, πάντως δὲ καὶ ἄνθρωπος *ib.*(1029C); *ib.*4.14(1161A); id.*haer.Nest.*1(M.95.188A); **k.** Thdr. Abuc. ἀποδεικνύων θεὸν τὸν Χριστόν, συναποδείκνυμι, ὅτι καὶ ἡ αὐτὸν τεκοῦσα, θ. ὀφείλει ὀνομάζεσθαι· πῶς γὰρ οὐ θ. ἡ θεὸν υἱὸν ἔχουσα; *opusc.*14(M.97.1537B); **11.** in argument against monophysites; if there is 'confusion' of Christ's natures, BMV is not properly θ., Eust.Mon.*ep.*(M.86.913A); εἰ μὴ δύο φύσεις θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μία, τίς ἰδίως Χριστοῦ ἐστι φύσις; ἆρα γε ὄντως καθ' ὑμᾶς Χριστοτόκος ἡ ἁγία παρθένος καὶ οὐ θ. λέγοιτο Leont.H.*monoph.*55(M.86.1800A).

D. non-controversial use (esp. in popular devotion) very freq. ἡ ἁγία Μαρία ἡ θ. ἔστηκε καὶ ἔκλαιεν *Apophth.Patr.*(M.65.357B); Procl. CP *annunt.*4(M.85.437C); τὴν μητέρα τῆς ζωῆς, ζωηφόρον σκηνὴν τῆς ἀκηράτου φύσεως τὴν θ. καὶ θεοδόχον καὶ θεοτρόφον Anast.S.*hex.*12(M.89.1053B); ὤμοσεν...κατὰ τῆς θ. Leont.N.*v.Sym.*37(M.93.1716C); exeg. Apoc.12:1 τὴν θ. ἡμῖν ζωγραφεῖ Oecum.*Apoc.*12:1(p.135); τὴν θεωρίαν τὴν περὶ τῆς κοινῆς δεσποίνης τῆς ἁγίας...θ. Μαρίας *ib.*12:2(p.138); Apoc.14:14 νεφέλην...τοὺς ἀγγέλους καλεῖ...ἢ γοῦν νεφέλην καλεῖ τὴν θ. *ib.*14:14(p.168); ref. oil from holy image of BMV, Eustrat.*v.Eutych.*45(M.86.2328A); of BMV as intercessor γένοιτο δὲ ἡμᾶς...εὐχαῖς τῆς δεσποίνης ἡμῶν θ. ... συναριθμίους τοῖς ἐκ δεξιῶν γενέσθαι Cosm.Ind.*top.*5(M.88.313C); συντέτακται δὲ τῷ τέλει τοῦ πρώτου ἀντιφώνου τό, ταῖς πρεσβείαις τῆς θ. σῶσον ἡμᾶς...ἐπεὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν ψυχῶν καὶ συγχωρήσεως πταισμάτων τὴν θείαν τελοῦμεν μυσταγωγίαν, εἰκότως ὡς ὑπερτέραν οὖσαν τὴν θεοῦ μητέρα πάντων τῶν ἁγίων...εἰς ἱκεσίαν προσκαλούμεθα ‡Sophr.H.*liturg.*13(M.87.3993B); θεός, οὗ καὶ ἡμεῖς τῆς λαμπρᾶς βασιλείας, εὐχαῖς τῆς ὑπεράγνου θ. τύχοιμεν Hesych.S.*temp.*100(M.93.1544D).

***θεότολμος**, *bold in God*, *Hymn.*(*AS* 1 p.572).

***θεοτράπεζος**, *of God's table*, Thdr.Stud.*epp.*2.220(M.99.1668B).

***θεοτρόπος**, *turning to God*, Geo.Pis.*Sev.*546(M.92.1661B).

***θεοτρόφος**, *feeding God*; of BMV, Anast.S.*hex.*12(M.89.1053B).

***θεοτυπία**, ἡ, *figure of God*, Dion.Ar.*myst.*3(M.3.1033B).

***θεότυπος**, *engraved by God*; of tablets of Law, Cosm.Mel.*schol.*(M.38.454) in Gr.Naz.*carm.*1.1.1.12; Leont.N.ap.Jo.D.*imag.*1(M.94.1273B).

***θεοτύπωτος**, *bearing divine likeness*; of sacred images, Leont.N. ap.Jo.D.*imag.*3(M.94.1384B).

~~**θεούδεια** (-εία), ἡ, *godly fear, reverence* θεουδείης ἀδεέι Nonn.*par.*~~ *Jo.*15:22(M.43.876C); plur., *ib.*3:21(769B); *ib.*9:31(829B).

θεουδής, **1.** *God-fearing*, *MAMA* 1.171 (c. 340); Πατρικίου...θ. ἀρχιερῆος *ib.*1.412; Gr.Naz.*carm.*1.2.1.82(M.37.528A); Nonn.*par.Jo.*8:39(M.43.820A); *ib.*9:28(829B); *ib.*21:17(917C); Paul.Sil.*Soph.*963(M.86.2155B); **2.** of things, *holy*, Nonn.*par.Jo.*1:28(M.43.753C); *ib.*4:36(780C); *ib.*7:12(805C); Paul.Sil.*Soph.*979(M.86.2156B); of image of God in man θ. τύπους καὶ χαρακτῆρας Chrys.*fr.Job* 1:1(M.64.509C).

***θεοϋπαίνετος**, *praised by God*, ‡Meth.*Sym.et Ann.*10(M.18.373B).

***θεούπολις**, ἡ, *city of God*, name for Antioch, cf. τῆς πάλαι μὲν Ἀντιόχου, νῦν δὲ θεοῦ πόλεως καλουμένης Leont.B.*Nest.et Eut.*3(M.86.1364D); τῆς μεγάλης καὶ κορυφαιοτάτης ἐκκλησίας θεουπόλεως Ἀντιοχείας *Lit.Jac.*(*NBP* 10[3] p.86).

***θεουπολίτης**, ὁ, *citizen of Theopolis*, i.e. Antioch, Epiph.CP *sent.*(p.111.17; M.86.785C).

***θεοϋπόστατος**, **1.** *of divine hypostasis* θ. δογματίζεται ἡ Χριστοῦ σάρκωσις καὶ οὐδαμῶς ἀνθρωποϋπόστατος ‡Ath.*annunt.*6(M.28.925B); Ἰεσσαὶ ῥάβδος...ἐξ ἧς ἀναβήσεται τῷ κόσμῳ ἄνθος θ. ‡Jo.D. *hom.*6.3(M.96.664C); **2.** *divine* τῷ τοῦ θ. ἄνθρακος ψωμισμῷ Germ.CP *or.*1(M.98.221C).

***θεουργ-έω**, **1.** *deify, make divine*; of operation of divine grace through Inc., Max.*opusc.*(M.91.57A); ἐξ ὧν ἢ δι' ὧν [sc. virtues] ἡ τῆς ἀγάπης χάρις δημιουργημένη, πρὸς τὸν θεὸν ἄγει θεουργηθέντα τὸν δημιουργήσαντα ἄνθρωπον id.*ep.*2(M.91.405A); διὰ σαρκὸς παθητῆς τὸ γένος ἅπαν τῇ φθορᾷ γεωθὲν ∼οῦσαν id.*ambig.*(M.91.1044D); ἵνα...ὅλος ἄνθρωπος θεωθῇ τῇ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος θεοῦ χάριτι ∼ούμενος *ib.*(1088C); θεουργῆσαι τὴν ἡμετέραν φύσιν διὰ τοῦ σαρκὶ παθεῖν αὐτὸν ἑκουσίως ὑπὲρ ἡμῶν CLater.*act.*5(H.3.908C); **2.** *consecrate* μεταδιδόναι τῶν ἁγιασμάτων ἤδη ∼ηθέντων ὑπὸ σεσωσμένου πρεσβυτέρου Thdr. Stud.*epp.*2.203(M.99.1617C).

θεουργία, ἡ, **1.** *divine work*, Dion.Ar.*c.h.*7.2(M.3.208C,D); ‡Caes. Naz.*dial.*21(M.38.880); as done by Christ, Eust.*fr.*13(p.71; M.18.697A); αὐτὸς Ἰησοῦς...πάσης...θ. ἀρχὴ καὶ οὐσία Dion.Ar.*e.h.*1.1(M.3.372A); Max.*ambig.*(M.91.1168A); attributed to H. Ghost, Dion.Ar. *d.n.*2.1(M.3.637C); **2.** *miracle*, Leont.B.*Nest.et Eut.*2(M.86.1336C).

θεουργικός, **1.** *of the divine operation* θ. ὁμοίωσις Dion.Ar.*c.h.*7.2(M.3.208C); θ. γνῶσις *ib.*7.3(209C); neut. plur. as subst., *divine works*, id.*e.h.*1.5(M.3.377B); id.*c.h.*7.2(208C); **2.** *doing a divine work*; of priests, Juln.Imp.ap.Cyr.*Juln.*10(6[2].354A); of oil at baptism, Dion.Ar.*e.h.*2.7(M.3.396D); of sanctification, *ib.*4.3.11(484D); θ. δύναμις [i.e. of God] *Lit.Marc.*(p.142.13).

θεουργός, **1.** *divinely operating*; of operation of H. Ghost, Geo. Pis.*hex.*1772(M.92.1571A); **2.** *deifying, making divine* εὐπάθειαν... ἧς ἐν μεθέξει πολλάκις γεγόνασι καὶ ἄνδρες ἱεροὶ κατὰ τὰς θ. τῶν θείων ἐλλάμψεων ἐπιφοιτήσεις Dion.Ar.*c.h.*15.9(M.3.340A); of baptismal gift of H. Ghost, id.*e.h.*2.3.8(M.3.404D); of mystical illumination θεουργὸν τῆς θεαρχίας ἔλλαμψιν *ib.*5.1.2(501B); of realities expressed in symbols θ. μυστήρια id.*ep.*9.1(M.3.1108A); of grace of Christ in redemption, Max.*opusc.*(M.91.245C).

***θεοΰφαντος**, *divinely woven*, *T.Abr.*A 20(p.103.21); †Jo.D.*B.J.*16(M.96.1001A); Thdr.Stud.*nativ.BMV* 1(M.96.681A); θεοήφαντος Ephr.3.530D.

***θεοφαής**, *divinely shining* τὰ ἱερὰ σώματα τῶν ὁσίων· οἷς ὁ πλοῦτος τῶν ἀρετῶν, ἐν νυκτὶ τοῦ τῇδε βίου ἄστροις ἐοικόσι θ. Thdr. Stud.*epp.*2.16(M.99.1165B).

θεοφάνεια, ἡ, *divine manifestation*;

A. nature and gen. characteristics; **1.** def. ἡ πάνσοφος δὲ θεολογία τὴν ὅρασιν ἐκείνην, ἥ τις ἐν ἑαυτῇ διαγεγραμμένην ἀνέφαινε τὴν θείαν, ὡς ἐν μορφώσει τῶν ἀμορφώτων ὁμοίωσιν, ἐκ τῆς τῶν ὁρώντων ἐπὶ τὸ θεῖον ἀναγωγῆς, εἰκότως καλεῖ θ. Dion.Ar.*c.h.*4.3(M.3.180C); **2.** as never revealing divine essence, *ib.*; θ. εἶναί φησιν οὐ διὰ τὸ φαίνειν τὸν θεὸν καὶ δεικνύειν, ὅ τί ποτέ ἐστι· τοῦτο γὰρ ἀμήχανον· ἀλλ' ὅτι θείας ἐλλάμψεως οἱ ἅγιοι ἀξιοῦνται διά τινων ὁράσεων ἱερῶν καὶ αὐτοῖς ἀναλόγων, ἃς δι' ἀγγέλων γίνεσθαι λέγει Max.*schol.c.h.*4.3(M.4.56C); **3.** as recorded ἁπάσης...θ. καὶ θεουργίας ἐν τῇ ποικίλῃ συνθέσει τῶν ἱεραρχικῶν συμβόλων ἱερογραφουμένης Dion.Ar.*e.h.*4.3.12(M.3.485B); as contained in scripture, *ib.*5.3.7(513C).

B. recipients; angels; highest order receiving greatest visions, Dion.Ar.*c.h.*7.1(M.3.205B); gentiles τοῖς ἔθνεσι πρώτοις, μήπω μηδὲ ὀνόματος ὄντος ἐν ἀνθρώποις Ἰσραηλιτικοῦ, οἱ χρησμοὶ παρείχοντο τοῦ θεοῦ καὶ αἱ θ. Eus.*fr.Lc.*7:29(M.24.540C); OT saints, ref. Gen.12:6 τὸν αὐτὸν σωτῆρα τὸν [τε] ἔναγχος ἐπιφανέντα τῷ βίῳ καὶ πρόπαλαι θεοφανείας πεποιῆσθαι φιλοθέοις ἀνδράσιν id.*v.C.*3.51(p.99.8; M.20.1112A); τὸν μονογενῆ θεόν...ἐν τῇ γενομένῃ Μωυσεῖ θ. Gr.Nyss.*Eun.*2(2 p.307.7; M.45.477D); Jo.D.*f.o.*3.1(M.94.981B); Christians; of ~~Constantine's vision, Eus.*l.C.*18(p.259.7; M.20.1437C); in gen.,~~ Leont.H.*Nest.*1.14(M.86.1456A).

C. of first coming of Christ; **1.** in gen. τὴν σωτήριον θ. Or.*fr.*397 *in Mt.*20:1(p.168; M.17.361A); τῆς πρώτης τοῦ σωτῆρος θ. ἄντρῳ Eus. *v.C.*3.41(p.95.6; M.20.1101A); id.*l.C.*9(p.221.21; M.20.1369C); τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ θ. Epiph.*haer.*51.6(p.254.29, v.l. παρουσίαν M.41.897A); Proc.G.*Is.*9:1–7(M.87.2000B); Max.*opusc.*(M.91.160C); ἡ ἐκ τῆς ἀείπαιδος Μαρίας ἐν σαρκὶ θεανδρικὴ θ. τοῦ μὲν πατρὸς βουληθέντος, τοῦ δὲ υἱοῦ σαρκωθέντος, τοῦ δὲ πνεύματος συνεργήσαντος ‡Caes.Naz. *dial.*167(M.38.1129); *Lit.Jac.*(p.206.25); ἡ θ. τοῦ ἑνὸς τῆς ἁγίας τριάδος ‡Meth.*Sym.et Ann.*2(M.18.352C); **2.** as prophesied in OT

τὴν...τοῦ θεοῦ λόγου οἰκονομίαν...τὴν προκαταγγελθεῖσαν μὲν διὰ τῶν προφητῶν, φανερωθεῖσαν δὲ διὰ τῆς κατὰ σάρκα τοῦ υἱοῦ θ. Gr.Nyss. *hom.5 in Cant.*(M.44.860D); Ast.Am.*hom.*14(M.40.389A); Cyr.*Ps.* 52:1(M.69.1108A); **3.** its effects: destruction of power of magic, Ath.*inc.*46.3(M.25.177D); cessation of symbolical character of Jewish rites, Gr.Nyss.*or.catech.*18(p.76.11; M.45.56A); **4.** heret. τῶν ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς θ. δόκησίν τινα γεγενῆσθαι δογματιζόντων ἐν σωματικῇ μορφῇ κατεσχηματισμένην Gr.Nyss.*ep.*3(M.46.1020D).

D. of Christ's resurrection appearances, Eus.*qu.Marin.*2.3(M.22.944C); cf.id.*qu.Marin.suppl.*1.5(M.22.992C).

E. of second coming, ref. Lc.9:26 περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ θ. παραδιδοὺς αὐτοῖς μυστήρια Eus.*fr.Lc.*9:26(M.24.548B); *ib.*19:12 (589A); *ib.*18:2(588C).

F. in spiritual life, ref. help given by Word to those who pray πρὸς τὴν χρείαν ἑκάστῳ γίνεται τὰ τῆς θ. Ath.*Ar.*2.63(M.26.144B); ref. revelation of God obtainable at liturgy by those whose minds are clear of images, Dion.Ar.*e.h.*3.3.11(M.3.440B).

G. of vision of heavenly Christ, Dion.Ar.*d.n.*1.4(M.3.592C); σημειώσαι ὅτι καὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ σῶμα ὁρατὴν θ. φησιν, ὡς κατὰ ταὐτὸν ἁρμόττειν τὸ ῥητὸν καὶ κατὰ Νεστοριανῶν καὶ Ἀκεφάλων, καὶ τῶν ὑπολαμβανόντων μὴ εἶναι καὶ νῦν καὶ ἔσεσθαι μετὰ σαρκὸς τὸν κύριον Max.*schol.d.n.*1.4(M.4.197C).

H. of Constantine's vision of the labarum, Eus.*v.C.*1.32(p.22.29; M.20.948B).

I. *feast of Christmas* ἡ γὰρ ἐπὶ τῇ θ. τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ χάρις, ἡ διὰ τῆς ἐκ παρθένου γεννήσεως ἀναδειχθεῖσα τῷ κόσμῳ, οὐχ ἁπλῶς ἐστιν ἁγία πανήγυρις, ἀλλὰ...πανήγυρις πανηγύρεων Gr.Nyss.*laud. Bas.*(M.46.789A); cf.id.*ep.*4(M.46.1025A); Χριστῷ τὸν σωματικὸν ἑορτάζομεν τόκον θεοφανείας ἐντρυφῶντες ἡμέραν Job.Mon.*inc.*2(M.86.3316C).

J. *feast of Christ's baptism* (*Epiphany*) τοῦ φωτίσματος ἡμέραν θεοφανείας προσηγορίᾳ τιμῶντες Job.Mon.*inc.*2(M.86.3316C).

θεοφάνια, τά, neut. plur.; **1.** *Christmas* ὄνομα θώμεθα τῇ ἑορτῇ ἡμῶν θ.· ἑορτάσωμεν τὰ σωτήρια τοῦ κόσμου, τὴν γενέθλιον ἡμέραν τῆς ἀνθρωπότητος †Bas.*Chr.generat.*6(2.602B; M.31.1473A); τὰ δὲ νῦν θ. ἡ πανήγυρις, εἴτουν γενέθλια Gr.Naz.*or.*38.3(M.36.313C); Ast.Am.*hom.* 4(M.40.217C); celebrated before S. Stephen's day, *ib.*12(340A); ὀκτὼ εἰδῶν Ἰανουαρίων, ὅτε ἀληθῶς τὰ θ. ἐγένετο καὶ ἐγεννήθη Epiph. *haer.*51.29(p.300.15; M.41.940A); in gen., Isid.Pel.*epp.*3.110(M.78.816D); **2.** *feast of Christ's baptism* (*Epiphany*); **a.** in gen., †Hipp. *theoph.*tit.(p.257.1; M.10.852); Marc.Diac.*v.Porph.*21; -εια *Rit. Epiph.*tit.(p.415); **b.** dist. from Christmas, chief feast being ἡ κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ γέννησις· ἀπὸ γὰρ ταύτης τὰ θ., καὶ τὸ πάσχα Chrys.*Philogon.*3(1.497C); τὰ γενέθλια μὲν τοῦ σωτῆρος...τελεῖται... πρὸ ὀκτὼ καλανδῶν Ἰανουαρίων κατὰ Ῥωμαίους· θ. δὲ ὡσαύτως·... τρισκαιδεκάτῃ τετάρτου μηνὸς κατὰ Ἀσιανούς ‡Chrys.*pasch.*7.1(8².275B); ἐν τῇ προλαβούσῃ ἑορτῇ τῶν γενεθλίων τοῦ σωτῆρος...ἐν δὲ τῇ σήμερον ἑορτῇ τῶν θ. Procl.CP *or.*7.1(M.65.757C); **c.** observances Πέτρον φησὶ τὸν Κναφέα ἐπινοῆσαι...τὴν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς θ. ἐπίκλησιν ἐν τῇ ἑσπέρᾳ γίνεσθαι Thdr.Lect.*h.e.*2.48(M.86.209A); βάπτισμα οὐ ποιοῦσι [sc. Acephali] κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα· ἀλλ' ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων θ., ἤγουν φώτων, ἀρύονται ὕδατα, καὶ ταῦτα φυλάττοντες, ἐν αὐτοῖς βαπτίζουσιν Tim.CP *haer.*(M.86.56C); ref. fasting on eve but not on day itself, *Catech.Stud.*7(M.99.1697B); **3.** it is often uncertain which of the two feasts is meant; e.g. ‡Nil. *narr.*4(M.79.640C); Thphl.Al.*theoph.*(M.65.33B); Philost.*h.e.*6.2(M.65.533B); Cyr.S.*v.Euthym.*5(p.13.24); *ib.*39(p.57.16).

θεόφαντος, *revealing God,* Isid.Pel.*epp.*1.263(M.78.340C).

θεοφάντωρ, *revealing God,* of theologians θ. Κύριλλος Anast.S.*hod.* 10(M.89.176C); τοῦ θ. Διονυσίου Max.*opusc.*(M.91.84D); id.*ambig.*(M.91.1260B); id.*Pyrr.*(M.91.348B); ‡Jo.D.*ep.Thphl.*22(M.95.373B).

θεόφατος, *uttered by God,* Athenag.*leg.*11.1(M.6.912A).

***θεοφεγγής,** *shedding divine light,* Eus.*h.e.*10.4.59(M.20.872C); ‡Jo.D.*fid.dorm.*(M.95.252C).

***θεοφερής,** *God-bearing,* of BMV ἡ θ. λογικὴ ὁλκάς Mod.*dorm.*4(M.86.3288C).

θεόφθεγκτος, *sounded by God* προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεβόων τῇ θ. αὐτῶν σάλπιγγι Mod.*dorm.*7(M.86.3296A).

***θεόφθογγος,** *uttering words of God, inspired*; of apostles, Rom. Mel.(*AS* 1 p.169); θ. λύραν κρούων ὁ Δαβίδ Geo.Pis.*hex.*90(M.92.1438A); Jo.D.*hom.*1.3(M.96.549B); ref. preaching θ. λόγοι †Jo.D.*B.J.* 33(M.96.1177B); Thdr.Stud.*cant.*7.1(p.349).

θεοφιλής, 1. *loved by God, pleasing to God*; **a.** of doctrine θ. λογισμός *Hom.Clem.*16.14; οὐ θ. ἀλλ' ἀσεβὲς τὸ ἐργαστήριον τῶν Ἀρειομανιτῶν Ath.*ep.mort.Ar.*4(p.180.3; M.25.689A); **b.** of saints, Meth.*symp.*2.2(p.17.18, v.l. θεοφυές M.18.49C); Ath.*fug.*19(M.25.669A); **c.** of virtues, qualities, etc. τῇ θ. παρρησίᾳ Eus.*h.e.*7.16(M.20.677B); θ. ἀθανασίας Euthal.Diac.*Ac.*(M.85.628A); of table of abstemious man, ‡Chrys.*provid.*6(2.776D); **d.** as title, usu. superl.; **i.** of bishops, Jov.*ep.*(M.26.813A); Bas.*ep.*52.1(3.144E; M.32.392B); *ib.*33(112D; M.320A); Socr.*h.e.*6 proem.7(M.67.660A); Procl.CP *ep.* (p.67.18; M.65.881A); Thdt.*ep.*101(4.1170); **ii.** other ecclesiastics: deacon, Cyr.*ep.*69(5².197A; θεοσεβέστατος p.15.27); priest, *IGC As. Min.*225(p.71) c. 602; **iii.** imperial, Ath.*apol.Const.*(p.279.5; M.25.596A); Cyr.H.*ep.Const.*1(M.33.1165A); *ib.*2(1168A); *IGC As.Min.* 280(p.94); **iv.** in gen., address τὴν...θ. φιλόσοφον [i.e. Hypatia] Synes.*ep.*4(M.66.1341B); **2.** *loving God,* Clem.*q.d.s.*34(p.182.26; M.9.640C); ref. Lam.4:20 οἱ γὰρ θ. διὰ παντὸς τὸν Χριστὸν ἀναπνέουσι, πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτὸν ἔχοντες Or.*fr.116 in Lam.*(p.276.31; M.13.660A); γράμματα βασιλικὰ...ἐπὶ θ. διανοίας ἁγίῳ πνεύματι τυπωθέντα Chrys. *hom.3.2 in Jo.*(8.17C); οἱ θ. *M.Thdot.1* 36(p.84.21); **3.** *intimate with God,* including both the foreg. senses; **a.** of humanity since Inc. εἰ δὲ κοινὰ τὰ φιλῶν, θ. δὲ ὁ ἄνθρωπος (καὶ γὰρ οὖν φίλος τῷ θεῷ, μεσιτεύοντος τοῦ λόγου) Clem.*prot.*12(p.86.10; M.8.244C); hence **b.** of Christians τοῦ θ. καὶ θεοσεβοῦς γένους τῶν Χριστιανῶν *M.Polyc.*3.2; Clem.*str.*6.1(p.422.20; M.9.208B); **c.** of spiritual life, Tat.*orat.*12 (p.13.14; M.6.832B); goal of life of virtue being τὸ θ., Clem.*str.*4.20 (p.304.26; M.8.1337C); cf.*ib.*7.1(p.4.1; M.9.404B); **d.** of saints ὁ... θεοφιλέστατος μάρτυς Eus.*h.e.*5.21.4(M.20.488A); Ath.*fug.*17(p.79.30; M.25.665B); id.*v.Anton.*4(M.26.845C); **4.** *belonging to God, divine* θ. Πρόνοια *Hom.Clem.*2.35.

θεοφιλία (-εια), ἡ, *love of God,* Jo.VI H.*v.Jo.D.*6(M.94.437B); as title; imperial, Eus.*v.C.*4.74(p.148.10; M.20.1229A); Chrys.*ep.Eud.* (M.64.496A); of a priest, Nil.*epp.*3.30(M.79.385B); of bishops, Cyr. *ep.*76(5².204A); CCP(448)*act.*6(p.136.20; H.2.157A); of archimandrite, Thdr.Stud.*epp.*1.35(M.99.1028D); of a prioress, *ib.*2.134 (1432C); of deaconess, Thdt.*ep.*17(4.1079); of monks, Justn.*monoph.* (M.86.1105B); Zos.*alloquia* 8(M.78.1692D).

θεόφιλος, *beloved by God,* Leont.Abb.*v.Gr.Agr.*9(M.98.561B).

***θεοφοβία, ἡ,** *fear of God,* ‡Ath.*synops.*46(M.28.377B).

θεόφοβος, *God-fearing,* Jo.Disc.*v.Epiph.*3(M.41.28D); Cyr.*Jo.*9 (4.788E).

***θεοφόβως,** *with the fear of God,* Thdr.Stud.*epp.*2.180(M.99.1560A).

θεοφορ-έω, 1. *bear God* ὁ γνωστικὸς...ἤδη ἅγιος, ~ῶν καὶ ~ούμενος Clem.*str.*7.13(p.58.26; M.9.513B); *ib.*6.12(p.484.19; 325B); ref. Christ ἡ σὰρξ ~εῖται ἐν τῷ λόγῳ Ath.*Ar.*3.41(M.26.409C); **2.** *inspire*; **a.** Christol. ἵνα μὴ ὡς ἄνθρωπος ἁπλῶς ~ήσας νοοῖτο Cyr.*hom. pasch.*17.2(5².226E); **b.** of prophets οὐδενὶ ἄλλῳ ~οῦνται οἱ προφητεύοντες εἰ μὴ λόγῳ θείῳ Just.*1apol.*33.9(M.6.381C); cf.*ib.*35.3(384B); ψυχαῖς...καθαρωτάταις, ἅστινας ~εῖ καὶ προφήτας ποιεῖ Or.*Cels.*4.95 (p.368.4; M.11.1173B); cf.*ib.*8.54(p.270.24; 1597C); Eus.*fr.Lc.*21:28 (M.24.600A); †Bas.*Is.*proem.3(1.380A; M.30.124A); Gr.Nyss.*res.*3(M.46.676C); id.*Eun.*8(2 p.177.18; M.45.769C); ptcpl. pass. neut. as subst., *inspiration,* Areth.ap.*cat.Apoc.*16:2(p.410.20); **c.** of writers of scripture, Clem.*fr.*8(p.197.29; M.9.749C); the author of Gen., Mac.Mgn.*apocr.*3.13(p.84.23); **d.** of saints τελείους καὶ ~ουμένους Ath.*Ar.*3.23(M.26.372B, v.l. διαφορουμένους); ‡Ath.*v.Syncl.*11(M.28.1492D); τῶν ἀληθῶς ἁγίων, τῶν ἐν τῷ ἁγίῳ πνεύματι ~ουμένων Gr. Nyss.*or.dom.*1(p.18.23; M.44.1132A); id.*v.Macr.*(p.390.5; M.46.977B); Jo.D.*hom.*1.6(M.96.556A); **e.** of non-Christians ὁ Πλάτων οἷον ~ούμενος Clem.*str.*1.8(p.28.3; M.8.737C); of a magician ~εῖσθαι δοκῶν Hipp.*haer.*4.28(p.54.14; M.16.3090B).

θεοφόρησις, ἡ, *bearing by God, inspiration,* of prophetic inspiration θεοφορήσει δὲ κρείττονος δυνάμεως...τὴν γνῶσιν ἀνατιθέντες Eus. *p.e.*11.7(521B; M.21.864C).

θεοφόρητος, 1. *borne by God*; *inspired,* of David ὁ θεοφορητότατος ‡Hipp.*fr.17 in Pss.*(p.144.28; M.10.720C); **2.** *borne by* (i.e. assumed by) *God,* of Christ ἀλλ' ἔστιν ἄνθρωπος θ., καὶ οὐ θεοφόρος· οὐ γὰρ ἡ σὰρξ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ ὁ λόγος ἐν τῇ σαρκί Leont.H.*Nest.* 6.7(M.86.1757A).

θεοφορία, ἡ, *inspiration,* Or.*Cels.*3.81(p.271.33; M.11.1028A); Eus. *p.e.*4.1(132D; M.21.233B); id.*d.e.*5 proem.(p.206.24; M.22.344A).

θεοφόρος, *bearing God*; **1.** of BMV ἡ θ. Hesych.H.*serm.*5(M.93.1461A); **2.** Christol.; **a.** of flesh of Christ ἡ σὰρξ ἡ θ. †Bas.*Is.*72(1.430E; M.30.241A); Bas.*ep.*261.2(3.402B; M.32.969C, v.l. Χριστοφόρος); ref. 1Cor.11:12 ἵνα δείξῃ ὅτι ἐκ τοῦ ἀνθρωπείου φυράματος ἡ θ. σὰρξ συνεπάγη id.*Spir.*12(3.9E; M.32.85C); ὑπόδημα...τῆς θεότητος ἡ σὰρξ ἡ θ. Thdt.*eran.*1(4.61); **b.** Nestorian, ref. Mt.2:13 μὴ θεὸς ἀληθῶς, θ. δὲ μᾶλλον ἄνθρωπος ἦν ὁ Χριστός, ὡς γοῦν οἴεται καταδεικνὺς τὴν τοῦ ἀγγέλου φωνὴν τῷ μακαρίῳ λέγοντος Ἰωσὴφ ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον Cyr.*Nest.*1.1(p.18.32; 6¹.10B); ‡Ath.*annunt.*11(M.28.932Df.);

Cyr.*ep*.2(p.24.7; 5^2.20B); ref. Jo.8:40 εἰ μὴ θ. ἄνθρωπος ὁ Χριστός; οὐδ' ἄρα ἄνθρωπός ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ ἀκούων τὴν ἀλήθειαν παρὰ τοῦ θεοῦ Leont.H.*Nest*.6.7(M.86.1757A); refutations λέγομεν, ὅτι οὐ θ. ἄνθρωπος ἔστιν ὁ Χριστός, ἀλλὰ σαρκοφόρος θεός ‡Ath.*annunt*.11 (933B); εἴ τις τολμᾷ λέγειν θ. ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν καὶ οὐχὶ δὴ μᾶλλον θεὸν εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ὡς υἱὸν ἕνα καὶ φύσει, καθὸ γέγονε σὰρξ ὁ λόγος...ἀνάθεμα ἔστω Cyr.*ep*.17 *anath*.5(p.41.5; 5^2.76C); id.*Jo*.9.1 (4.790B); Val.Apoll.*apol*.2(p.288.20)ap.Leont.B.*Apoll*.(M.86.1953C); Jo.D.*f.o*.3.12(M.94.1032B); ref. anti-Nestorian arguments; **i.** from scripture, ref. Is.35:3–6 θεὸν ὀνομάζει καίτοι λαλῶν ἐν πνεύματι, ὅτι μὴ ἄνθρωπον ἁπλῶς θ. ἠπίστατο τὸν Ἐμμανουὴλ...ἀλλὰ θεὸν ἀληθῶς ἐνηνθρωπηκότα Cyr.*ep*.1(p.19.9; 5^2.14A); Jo.8:40 ἔστιν ἄνθρωπος θεοφόρητος, καὶ οὐ θ.· οὐ γὰρ ἡ σὰρξ ἐσκήνωσεν ἐν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ ὁ λόγος ἐν τῇ σαρκί Leont.H.*Nest*.6.7(M.86.1757A); Mt.16:16 οὐδ' ἄσαρκον καταθεώμενος λόγον, οὐδὲ ψιλὸν καὶ θ. ἄνθρωπον Jo.D.*haer. Nest*.19(M.95.197B); **ii.** union of natures dist. from divine indwelling in men φαμὲν γὰρ ἡμεῖς τὸ μὴ χρῆναι πρός τινος θ. ἄνθρωπον ὀνομάζεσθαι τὸν Χριστόν, ἵνα μὴ καθ' ἕνα τῶν ἁγίων νοοῖτο Cyr.*apol. Thdt*.5(p.126.25; 6^1.220D); cf.id.*hom.pasch*.20(5^2.259C); id.*ep*.17(p.36.6; 5^2.70D); **iii.** ref. theol. implications of the term εἰ Χριστὸς αὐτὸς ὁ φορούμενος ἦν καθ' ὑμᾶς ὁ καὶ θ., δύο θεοὺς μεσάζει Χριστός· ἑνὶ τῷ ἔνδον αὐτοῦ χωρουμένῳ, διότι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ· καὶ ἑνὶ τῷ ἔξωθεν φορουμένῳ, διότι θ. ὑμῖν δοκεῖ ὁ Χριστός Leont.H.*Nest*.6.2(M.86.1753D); **c.** Apollinarian; term rejected τὸ δεῖν προσκυνεῖν μὴ ἄνθρωπον θ., ἀλλὰ θεὸν σαρκοφόρον Gr.Naz.*ep*.102(M.37.200B); Apollinarian conception of orthodox interpretation of Heb.1:6 θ. ἀγγέλους θ. ἀνθρώπῳ καταδουλοῦντες Gr.Nyss.*Apoll*.42(M.45.1224C); **d.** orthodox senses θεὸν ὄντα σαρκοφόρον, καὶ ἄνθρωπον θ. Valent. Imp.*ep.episc*.ap.Thdt.*h.e*.4.8.10 (anti-Nest. interpolation: καὶ οὐκ ἄνθρωπον θ. 3.959); τὸν θ. δὲ ἄνθρωπον ὡς πολλοῖς τῶν ἁγίων πατέρων εἰρημένον παραιτούμεθα...καλοῦμεν δὲ θ. ἄνθρωπον, οὐχ ὡς μερικήν τινα θείαν χάριν δεξάμενον, ἀλλ' ὡς πᾶσαν ἡνωμένην ἔχοντα τοῦ υἱοῦ τὴν θεότητα Thdt.ap.Cyr.*apol.Thdt*.5(p.126.13; 6^1.220B); **3.** of angels, Gr.Nyss.*Apoll*.42(M.45.1224C); name 'throne' signifying τὸ θ., Dion. Ar.*c.h*.7.1(M.3.205D); **4.** of men; **a.** of Christian τὸ θ. γίνεσθαι τὸν ἄνθρωπον προσεχῶς ἐνεργούμενον ὑπὸ τοῦ κυρίου καὶ καθάπερ σῶμα αὐτοῦ γινόμενον Clem.*exc.Thdot*.27(p.116.15; M.9.673B); ἡ θ. συνείδησις Diad.*perf*.50(p.56.8); **b.** of men as inspired, esp. prophets ὁ χορὸς τῶν θ. ‡Gr.Thaum.*annunt*.1(M.10.1149B); τῶν θ. προφητῶν Eus.*d.e*.4.1(p.150.15; M.22.252A); ‡Ath.*hom.in Mt.21*:9(M.28.1029C); Thdt.*affect*.10(p.259.1; 4.968); Hesych.H.*proem.proph*.(M.93.1340A); Cosm.Ind.*top*.3(M.88.164A); apostles, †Thdt.*Nest*.(4.1051); Cosm.Ind.*top*.3(177B); Barnabas ὁ τῶν ἐθνῶν θ. ὁδηγός Alex. Sal.*Barn*.proem.6(p.432D); εἰκὸς καὶ τοὺς τοιούτους θ. καλεῖν, ἵνα τὸ ἐπίκτητον τῇ ὑποστάσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, ἡ θεία φύσις νοηθῇ Leont.H. *Nest*.6.1(M.86.1753B); theologians Ἰγνάτιος ὁ καὶ θ. Ign.*Eph*. proem.; in gen., Gr.Nyss.*Eun*.2(1 p.301.4; M.45.1012C); fathers of Nicaea, Eust.Seb.*ep*.ap.Soz.*h.e*.6.11.2(M.67.1320C); Dor.*doct*.23.1(M.88.1829B); in gen., Max.*ambig*.(M.91.1189A); *Chron.Pasch*.p.198(M.92.488C); Jo.D.*f.o*.3.6(M.94.1005A); orthodox Christians; in gen., Ign.*Eph*.9.2; οὐδεὶς...τῶν θ. γέννησιν προσηγόρευσε τὴν τοῦ θείου πνεύματος ὕπαρξιν Thdt.*haer*.5.3(4.388); Leont.H.*monoph*.(M.86.1816C); of partic. persons ὁ θ. πατὴρ ἡμῶν Θεόδωρος ὁ Στουδίων Anast.*temp*.(p.279); emperors, ‡Jo.D.*ep.Thphl*.30(M.95.384D); **c.** of men transmitting divine power by miracles ὁ θ. Ἡλίας... ἐγείρει τὸν υἱὸν τῆς χήρας ‡Ath.*disp*.44(M.28.497D); **d.** of saints, as bearing God in themselves by grace: of desert fathers, ‡Pall. *proem*.(p.4.28; M.34.995); Chrysostom, Isid.Pel.*epp*.1.310(M.78.361C); an ascetic, Cyr.S.*v.Sab*.20(p.105.3); Leo Mag., Jo.Mosch.*prat*.148(M.87.3012C); πᾶς θ. ἄνθρωπος Χριστὸς λέγεσθαι δύναται Jo.D.*f.o*.3.12(M.94.1032B); **5.** of scripture τὰ θ. διδάγματα Isid.Pel.*epp*.1.90(M.78.244D).

θεοφραδής, *speaking from God, inspired*, Nonn.*par.Jo*.3:2(M.43.765B); *ib*.3:7(768A); *ib*.12:44(857B).

***θεόφραστος**, **1.** *speaking from God* θ. γλώττῃ Isid.Pel.*epp*.3.402 (M.78.1037C); **2.** *spoken from God* τοῖς αὐτοῦ θ. λόγοις Max.*ambig*. (M.91.1304C).

***θεοφρούρητος**, *guarded, watched over, by God*; of universe, ‡Just.*qu.Chr*.5(M.6.1456B); of Christians τὸ τῶν Χριστιανῶν θ. ... γένος ‡Jo.D.*Artem*.35(M.96.1284C); of Church, Sophr.H.*ep.syn*.(M.87.3189A); as address or title of honour θ. δέσποτα Max.*comput*.1 (M.19.1217B); τῆς σῆς...θ. εὐκλείας Jo.D.*jej*.1(M.95.65B); of emperors, Cyrus Al.*ep*.3(H.3.1340A).

θεόφρων, *of godly mind*; esp. of scriptural writers and notable theologians, Gr.Naz.*carm*.1.1.1.17(M.37.399A); Isid.Pel.*epp*.1.443 (M.78.425C); Max.*ambig*.(M.91.1033C); Jo.D.*hom*.8.5(M.96.708C).

***θεοφυής**, *begotten by God*, Meth.*symp*.2.2(M.18.49C; θεοφιλές p.17.18).

***θεοφύλακτος**, *guarded by God*; **1.** in gen. τὸν σαυτοῦ θ. πλοῦτον... τοῖς μοναχοῖς ἐξαντλεῖς Nil.*epp*.2.157(M.79.273D); Leont.N.*v.Jo. Eleem*.1(p.7.8); esp. of cities, †Cyr.*hom.div*.10(5^2.378A); Jo.Thess. *dorm.BMV* A 1(p.376.8); Jo.VI CP *ep*.(M.96.1417C); **2.** of Christians in gen., Max.*ep*.2(M.91.392D); *ib*.14(537C); τοῦ θ. σου τέκνου Thdr. Stud.*epp*.1.17(M.99.961B); *ib*.2.137(1437B); **3.** as title of emperors τοῦ θ. Καίσαρος Τιβερίου νέου Κωνσταντίνου *CIG* 8646 (Egypt, 577); *IGC As.Min*.114 (Ephesus, 613); *Chron.Pasch*.p.385(M.92.988A); *IGC As.Min*.79; *ib*.80 (saec. vii); and imperial forces τοῦ θ. στρατοῦ *Chron.Pasch*.p.397(M.92.1016C); in complimentary address ἡ ὑμετέρα θ. γαληνότης Sym.Styl.J.*ep.Just*.(M.86.3216C); *ib*.(3217D).

***θεοφύτευτος**, *planted by God*, of BMV παράδεισος θ. ‡Ath. *occurs*.16(M.28.995C); of good thief θ. φραγμοῦ τυχορύγε Ephr.3.475F; of a monk, Thdr.Stud.*epp*.1.8(M.99.933D).

***θεόφυτος**, *planted by God* πηγαία θεότης ὁ πατήρ, ὁ δὲ Ἰησοῦς [v.l. υἱός] καὶ τὸ πνεῦμα, τῆς θεογόνου θεότητος...βλαστοὶ θ. Dion.Ar.*d.n*. 2.7(M.3.645B).

***θεοφώτιστος**, *divinely illuminated*, of BMV ἡ νοητὴ καὶ θ. σελήνη Thdr.Stud.*or*.5.1(M.99.721A).

***θεοχάλκευτος**, *forged by God*, of Ephrem's eloquence κλεὶς θ. τοὺς τῶν πλουσίων θησαυροὺς διανοίγων Gr.Nyss.*v.Ephr*.(M.46.837D); met. of BMV λυχνίαν...θ. Taras.*praesent.BMV* 8(M.98.1489B).

***θεοχάρακτος**, **A.** *engraven* or *written by God*; **1.** of tables of Law, Gr.Naz.*or*.4.107(M.35.641C); *Lit.Praesanct*.(p.352.16); **2.** of Christian doctrines as new Law, Max.*ep*.19(M.91.592B); χαῖρε, βιβλίον ἐσφραγισμένον [sc. BMV]...ἐξ ἧς ὁ θ. νόμου κύριος...ἀναγινώσκεται Thdr.Stud.*nativ.BMV* 7(M.96.692B); **3.** of gospels, Cyr.S.*v.Sab*.57 (p.155.23); Thdr.Stud.*antirr*.9(M.99.340D); id.*epp*.1.34(M.99.1025D); **4.** of declaration of faith of Pope Agatho, CCP(681)*or.imp*.(H.3.1421E); **5.** of works of Bas., Thdr.Stud.*epp*.2.164(M.99.1520B); and of Jo. D., Jo.VI H.*v.Jo.D*.33(M.94.476A).

B. portrayed by God τύπος...θ. ... τυγχάνει τοῦ Χριστοῦ ὁ θεῖος Ἰσαάκ Anast.S.*hod*.19(M.89.269A).

***θεοχάριστος**, *granted* or *bestowed by God*, Max.*ep*.44(M.91.644D); Thdr.Stud.*epp*.2.220.1(M.99.1668A).

***θεοχάριτος**, *graced by God*; of BMV, Ephr.3.524E; ‡Meth.*Sym. et Ann*.10(M.18.372C).

***θεοχαρίτωτος**, *graced by God, full of divine grace*, ‡Jo.D.*fid. dorm*.1(M.95.248B); θ. λείψανον Thphn.*chron*.p.370 (θεοχαριτώτατον M.108.885B); of BMV, ‡Jo.D.*hom*.6.10(M.96.677A); *Lit.Jac*.(*NBP* 10^2 p.84); *Hymn*.(*AS* 1 p.529).

***θεοχολωτέομαι**, *be under divine wrath*, Jo.Mal.*chron*.4 p.76(M.97.157A).

***θεοχρηματίστος**, *having received a message from God*, ‡Jo.D. *hom*.5(M.96.648B).

θεόχρηστος, *containing a divine oracle*, Didym.*Trin*.1.18(M.39.344B).

***θεόχριστος**, *anointed by God*, *Orac.Sib*.5.68; met., of scriptural writers οἱ θ. Dion.Ar.*d.n*.3.2(M.3.681B).

***θεοχώρητος**, *containing God*, of BMV τὸ τοῦ ὑψίστου θ. σκεῦος Tim.Ant.*descr.BMV* 8(M.28.957A); ‡Jo.D.*hom*.5(M.96.648C).

***θεοψήφιστος**, *chosen by God*; title of emperor, CCP(681)*act*.3 (H.3.1065C); *ib.or.imp*.(1424A).

***θεόψηφος**, *decided by God* πᾶν ὁτιοῦν...κανονισθήσεται, καὶ κρίσιν ἕξει θ. Thdr.Stud.*epp*.2.6(M.99.1128D).

θεόω, **I.** *make into a god, deify*;

A. of pagans deifying creatures, Eus.*l.C*.13(p.235.23; M.20.1397A); *ib*.(p.235.31; 1397B).

B. Christol.; **1.** of Christ's humanity deified by hypostatic union; **a.** in gen. τὰ γὰρ ἀμφότερα ἓν τῇ συγκράσει, θεοῦ μὲν ἐνανθρωπήσαντος ἀνθρώπου δὲ θεωθέντος Gr.Naz.*ep*.101(M.37.180A); id.*or*.38.13(M.36.325C); τῇ βροτείᾳ φύσει ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ θεὸς ἑνωθείς, ἐθέωσε μὲν αὐτήν...μένει γὰρ αὕτη βροτεία φύσις καὶ μετὰ τὴν θέωσιν, καὶ τεθεωμένη φύσις βροτεία καὶ λέγεται καὶ ἔστι· τεθεωμένη σάρξ, μετὰ ψυχῆς νοερᾶς ‡Cyr.*Trin*.14(6^3.21B; M.77.1152C); τὴν κάτω φύσιν θεώσας κειμένην, ἐν τοῖς οὐρανοῖς συναγαγών, συνεδριάζειν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ πεποίηκε †Gregent.*disp*.(M.86.772A); Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν ἐξωράισε τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν τῇ ὡραιότητι...τῆς θεότητος αὐτοῦ, θεώσας αὐτὴν ἐν ἑαυτῷ Mod.*dorm*.8(M.86.3297B); τὴν ἡμετέραν οὐσίαν...ἐθέωσε, πυρακτωθέντος δίκην σιδήρου Max.*opusc*.(M.91.60B); ἡ μὲν φύσις τῆς σαρκὸς θεοῦται, οὐ σαρκοῖ δὲ τὴν φύσιν τοῦ λόγου· θεοῖ μὲν τὸ πρόσλημμα, οὐ σαρκοῦται δέ Jo.D.*Jacob*.52(M.94.1461C); **b.** ref. interrelationship between divine and human natures ἡ μὲν

[sc. θεότης] ἐθέωσεν ὡς θεοποιὸς φύσις· ἡ δὲ ἐθεώθη ὡς θεοποιουμένη Leont.H.*Nest*.5.25(M.86.1748A); ἡ μὲν [sc. φύσις] ἐθέωσε δηλονότι ὡς θεία, ἡ δὲ ἐθεώθη ὡμολογημένως ὡς μὴ φύσει θεία πάλαι *ib*.5.10(1733B); *ib*.4.37(1712B); **c.** of his mind and will ὁ νοῦς, θεωθεὶς ἑνώσει θεοῦ λόγου, οὐ τρέπεται ‡Ath.*dial.Trin*.4.5(M.28.1256C); τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν οὐδὲ ὑπεναντίον θεῷ, θεωθὲν ὅλον Gr.Naz.*or*.30.12(p.126.1; M.36.117C); commented ὅλον δι' ὅλου τῇ πρὸς τὸ πατρικὸν συννεύσει τε καὶ συμφυΐᾳ τεθεωμένον, καὶ θεῖον τῇ ἑνώσει κυρίως, ἀλλ' οὐ τῇ φύσει, καὶ γενόμενον ἀληθῶς καὶ λεγόμενον· μηδαμῶς καὶ θεωθῆναι, τοῦ κατὰ φύσιν ἐκστᾶν. τῷ γοῦν θεωθὲν ὅλον εἰπεῖν, τὴν τοῦ κατ' αὐτὸν ἀνθρωπίνου θελήματος πρὸς τὸ θεῖον αὐτοῦ καὶ πατρικὸν ἕνωσιν ὁ διδάσκαλος παραστήσας, πᾶσαν ἐναντίωσιν...τελείως ἀπήλασε Max.*opusc*.(M.91.81D); ὁπόταν λέγῃ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ· τὸ γὰρ ἐκείνου θέλειν τοῦ ἐν τῷ σωτῆρι νοουμένου ἀνθρώπου δείκνυσι τὸ ἀνθρώπινον τοῦ σωτῆρος θέλημα δι' αὐτῆς τῆς ἑνώσεως τῆς πρὸς τὸν λόγον θεωθῆναι...ὡσαύτως ἀποδεικνύουσιν, ὅτι καὶ ἀνθρώπινον, εἰ καὶ θεωθέν, ἔσχηκε θέλημα...εἰ οὖν καὶ θεῖον καὶ θεωθὲν ἔσχε, δύο πάντως ἔσχε θελήματα Agath.Papa *ep.imp*.(M.*PL*.87.1187D); Const.Pogon.*edict*.(H.3.1453A); cf.CLater.*act*.5(H.3.909B,C); τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ θέλημα θεωθὲν οὐκ ἀνῃρέθη *Symb.CP*(681)(H.3.1400E); cf.Jo.D.*f.o*.3.17(M.94.1069C); **d.** of his flesh προελθὼν δὲ θεὸς μετὰ τῆς προσλήψεως, ἓν ἐκ δύο τῶν ἐναντίων, σαρκὸς καὶ πνεύματος, ὧν τὸ μὲν ἐθέωσε, τὸ δὲ ἐθεώθη Gr.Naz.*or*.45.9(M.36.633D) cit. Jo.D.*f.o*.3.17(M.94.1069A) commenting ἡ σὰρξ τοῦ κυρίου τεθεῶσθαι λέγεται,...οὔτε μὴν ἡ σὰρξ θεωθεῖσα τῆς οἰκείας ἐτράπη φύσεως, ἢ τῶν αὐτῆς φυσικῶν ἰδιωμάτων *ib*.; τῆς καθ' ὑπόστασιν ἑνώσεως...τὴν δύναμιν, καθ' ἣν ὁ λόγος σεσάρκωται, καὶ ἡ σὰρξ ἔμψυχος καὶ ἔννους ἀμεταβλήτως τεθέωται Sophr.H.*ep.syn*.(M.87.3164C); Max.*ambig*.(M.91.1040C); of deification of flesh as consummated after Resurrection, Leont.H.*Nest*.4.37(M.86.1712A); **2.** in controversy; **a.** Apollinarian θεὸς σεσωματωμένος καὶ σῶμα τεθεωμένον Apoll.*fr*.147(p.246.26)ap.Leont.B.*Apoll*.(M.86.1965B); **b.** agst. Nestorians διὰ τῆς πρὸς τὸν φύσει θεὸν ἑνώσεως αὐτῆς ὑποστατικῆς μεταδιδομένης αὐτῇ [sc. human nature] τῆς τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ θεοῦ τιμῆς· οὕτω γὰρ πραγματιωδῶς χαρίσματα καὶ τιμὴ καὶ ὀνομασία μεγάλη τοῦ θεωθέντος παρὰ τοῦ ἀληθῶς θεώσαντος αὐτὸ θεοῦ ἀληθῶς ἐν δόσει ἑαυτοῦ δείκνυται Leont.H.*Nest*.3.5(M.86.1616A); **c.** in monophysite view μετὰ γὰρ τὴν ἕνωσιν οὐκέτι εἰσὶ δύο φύσεις. ἐθεώθη γὰρ ἡ σάρξ, καὶ ἀνεκράθη ὥσπερ σταγὼν ὄξους ἐν τῷ πελάγει Anast.S.*hod*.10(M.89.192C).

C. of men; **1.** in gen. πέρας τοῦ μυστηρίου, τῇ πρὸς θεὸν νεύσει θεούμενον Gr.Naz.*or*.38.11(M.36.324A) = *ib*.45.7(632B); commented θεούμενον δέ, μετοχῇ τῆς θείας ἐλλάμψεως, καὶ οὐκ εἰς τὴν θείαν μεθιστάμενον οὐσίαν Jo.D.*f.o*.2.12(M.94.924A); ‡Paul.Sil.*therm.Pyth*.(M.86.2268); Melet.*nat.hom*.30(M.64.1284C); **2.** of deification as caused by God; **a.** in gen. ἡ φύσει θεότης, ἡ ἀρχὴ τῆς θεώσεως, ἐξ ἧς τὸ θεοῦσθαι τοῖς θεουμένοις ἀγαθότητι θείᾳ Dion.Ar.*e.h*.1.4(M.3.376B); ἀρχὴ γίνεται [sc. God] τοῦ θεοῦσθαι καὶ ἀγαθύνεσθαι τοὺς θεουμένους καὶ ἀγαθυνομένους id.*ep*.2(M.3.1069A); id.*d.n*.1.3(M.3.589C); **b.** through Christ, his deifying power being adduced as argument for his divinity, Gr.Naz.*or*.40.42(M.36.420A); ὃ γὰρ ἁρμόττει τῷ σαρκωθέντι θεῷ διὰ τὸ σῶμα [i.e. in Ascension], τοῦτο καὶ τοῖς θεωθησομένοις διὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, θεοὺς τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι φιλοτιμησαμένου θεοῦ Diad.*ascens*.6(M.65.1145D); τὴν ὑλικὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν...τῷ θεῷ καὶ πατρὶ προσαγαγὼν σωθεῖσαν, φιλωθεῖσάν τε καὶ θεωθεῖσαν Max.*ep*.12(M.91.468C); **c.** and H. Ghost εἰ μὴ θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, θεωθήτω πρῶτον, καὶ οὕτω θεούτω με τὸν ὁμότιμον Gr.Naz.*or*.34.12(M.36.252C); *ib*.31.28(p.181.12; 165A); τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον...θεοῦν, οὐ θεούμενον *ib*.41.9(441B); ‡Cyr.*Trin*.9(6³.13C; M.77.1140B); **3.** as effected by Christian life; **a.** in gen. ὑψοῦ βίῳ τὸ πλεῖον, ἢ φρονήματι· ὁ μὲν θεοῖ σε, τῷ δὲ καὶ πίπτεις μέγα Gr.Naz.*carm*.1.2.33.90(M.37.934A); ὅσοι καθάρσει σωμάτων θεούμενοι *ib*.1.2.10.630(725A); **b.** monastic or eremitical τίς ἀδελφῶν συμφυΐαν...τῶν ὑπὸ σοῦ [sc. Basil] θεουμένων; id.*ep*.6(M.37.29C); ὄλβιος, ὅστις ἔρημον ἔχει βίον, οὐδ' ἐπίμικτον τοῖς χαμαὶ ἐρχομένοις, ἀλλ' ἐθέωσε νόον id.*carm*.1.2.17.2(M.37.781A); **4.** as connected with various aspects of contemplative life εἰς δὲ τὴν ἀπάθειαν θεούμενος ἄνθρωπος Clem.*str*.4.23(p.315.26; M.8.1361A); ἡ τῆς ἐποψίας ἑστίασις, τρέφουσα νοητῶς καὶ θεοῦσα πάντα τὸν εἰς αὐτὴν ἀνατεινόμενον Dion.Ar.*e.h*.1.3(M.3.376A).

II. = θειόω, *consecrate, dedicate* χρῆσον...εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ μυστηρίου τὸ οὖς καὶ πρὸς τὴν ἀκρόασιν θέωσον τὴν διάνοιαν Mac.Mgn.*apocr*.3.23(p.105.28).

θεραπεία, ἡ, A. *service, worship*; **1.** of God, its nature θ. ... τοῦ θεοῦ ἡ συνεχὴς ἐπιμέλεια τῆς ψυχῆς τῷ γνωστικῷ καὶ ἡ περὶ τὸ θεῖον αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀδιάλειπτον ἀγάπην ἀσχολία Clem.*str*.7.1(p.4.13; M.9.404C); βασιλικωτάτην θ. ..., τὴν διὰ τῆς θεοσεβοῦς γνώμης τε καὶ γνώσεως *ib*.7.7(p.32.15; 460B); its effects διὰ τὴν τοῦ ἀρίστου...θ. ... φίλον ὁμοῦ καὶ υἱὸν τὸν γνωστικὸν ἀπεργάζεται *ib*.7.11(p.49.7; 496A); αὐτοὶ ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν θεὸν θ. ὠφελούμενοι καὶ ἄλυποι καὶ ἀπαθεῖς γινόμενοι Or.*Cels*.8.8(p.227.1; M.11.1529B); **2.** of creatures παρὰ τῶν ἀλόγως βιούντων αἰτοῦσι [sc. evil spirits]...θ. Just.*1apol*.12.5(M.6.344A); θ. δαιμόνων ἐστὶν ἡ θ. τῶν νομιζομένων θεῶν Or.*Cels*.7.69(p.218.27; M.11.1517D); of worship of images as irrational, *ib*.1.20(p.71.17; 696B); **3.** of service of God in ascetic life, Thdt.*affect*.3(p.94.25; 4.786); Dion.Ar.*e.h*.6.1.3(M.3.533A).

B. *religion, system of belief*, Or.*or*.28.9(p.381.4; M.11.529A); τοῦ Χριστιανισμοῦ...θ. Const.ap.Eus.*v.C*.2.24(p.51.8; M.20.1001B).

C. *healing*, **1.** *miraculous*; **a.** wrought by God through men, Clem.*ecl*.16(p.141.9; M.9.705B); οὐκ ὀλίγαι θ. τῷ Ἰησοῦ ὀνόματι... ἐπιτελοῦνται Or.*Cels*.3.28(p.225.15; M.11.956A); *ib*.3.33(p.229.29; 961C); οὐ θ. ... ἀνθρώπων ἐστὶν ἡ θ. ἀλλὰ μόνου τοῦ θεοῦ τοῦ ποιοῦντος Ath.*v.Anton*.56(M.26.925A); *ib*.58(928A); hence forbidden to glory in miraculous powers of healing, *ib*.37(897B); **b.** in apologetic, Or.*hom.5.3 in Jer*.(p.34.7; M.13.301A); id.*Jo*.6.33(17; p.142.24; M.14.256D); miraculous cures inducing belief in God, *Hom.Clem*.27.2; *ib*.15.4; **2.** spiritual; **a.** by God rebuking men, cf.Is.30:1, Clem.*paed*.1.9(p.135.22; M.8.344A); warning them of consequences of sin, *ib*.1.10(p.143.17; 357B); of Logos healing all ills of the soul, Or.*Cels*.8.72(p.289.6; M.11.1625A); Eus.*e.th*.3.15(p.172.26; M.24.1029B); **b.** by divine truth; Christian doctrine, Or.*Cels*.3.60(p.255.3; 1000C); ἐπὶ τὴν θ. τῆς ψυχῆς...τὰ γεγραμμένα...ἀλληγοροῦντος id.*Jo*.10.28(18; p.201.26; M.14.357C); **c.** by sacraments, ref. water and Spirit healing body and soul φάρμακα πρὸς θεραπείαν Gr.Nyss.*bapt.Chr*.(M.46.581B); of eucharist φάρμακον ζωῆς...εἰς θ. παντὸς νοσήματος Serap.*euch*.13.15; **d.** by human means θ. παντὸς πάθους, μάθησίς τε τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ πῶς ἂν ἐξαιρεθείη τοῦτο, καὶ...ἡ ἄσκησις τῆς ψυχῆς Clem.*str*.7.16(p.69.27; M.9.536C); Jo.Clim.*past*.2(M.88.1169A); **3.** ref. art of healing; medical art as pattern for spiritual healing, Bas.*reg.fus*.55(2.397C; M.31.1044C); of arts of corporal and spiritual healing ἀμφοτέρων τῶν θ. Gr.Naz.*or*.2.22(M.35.432A); **4.** *remedy*, sometimes prescribed by demons to obtain divine honours for themselves, *Hom.Clem*.9.14; met., of spiritual remedies, Or.*hom.14.1 in Jer*.(p.106.15; M.13.405A); Ath.*v.Anton*.56(M.26.925A); τὸν σταυρὸν...θ. τῆς κτίσεως id.*gent*.1(M.25.5A); of truth as remedy against error, Gr.Nyss.*or.catech*.proem.(p.2.11; M.45.10B); ἰατρὸς...ὢν [sc. bishop] τῆς ἐκκλησίας..., πρόσαγε θ. ἑκάστῳ τῶν νοσούντων *Const.App*.2.20.11.

D. *care*, Just.*1apol*.9.3(M.6.340B); Clem.*paed*.3.11(p.271.11; M.8.637A).

θεραπευτέον, *one must treat medically*, met. διδάσκει...ὁ θεῖος νόμος πῶς θ. τοὺς τὰ μέτρια πλημμελήσαντας Thdt.*qu.9 in Num*.(1.222).

θεραπευτής, ὁ, 1. *servant* or *worshipper of God*; **a.** of Christians in gen. θ. τοῦ θείου οἱ ἐλευθερικωτάτην καὶ βασιλικωτάτην θεραπείαν προσάγοντες, τὴν διὰ τῆς θεοσεβοῦς γνώμης τε καὶ γνώσεως Clem.*str*.7.7(p.32.14; M.9.460A); Or.*Jo*.6.8(5; p.117.9; M.14.216A); τὸν θ. μου καὶ μάρτυρα Στέφανον id.*or*.6(p.315.17; M.11.440B); Eus.*v.C*.3.1(p.76.13; M.20.1053A); **b.** ref. ascetic life, of Christians in the world πάλιν ἀγροὶ καὶ πάλιν ἐρημίαι τοὺς τοῦ θεοῦ θ. ὑπεδέχοντο Eus.*v.C*.2.2(p.41.9; 980C); id.*l.C*.17(p.255.15; M.20.1432C); of monks οἱ μὲν θ., οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάζοντες, ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρεσίας καὶ θεραπείας Dion.Ar.*e.h*.6.1.3(M.3.532D); Γαιῷ θ. id.*ep*.1(M.3.1065A); of Egyptian ascetics, described by Philo in *De Vita Contemplativa* θ. αὐτοὺς καὶ θεραπευτρίδας ἀποκαλεῖσθαί φησιν..., ἤτοι παρὰ τὸ τὰς ψυχὰς τῶν προσιόντων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ κακίας παθῶν ἰατρῶν δίκην ἀπαλλάττοντας ἀκεῖσθαι καὶ θεραπεύειν, ἢ τῆς περὶ τὸ θεῖον καθαρᾶς καὶ εἰλικρινοῦς θεραπείας τε καὶ θρησκείας ἕνεκα Eus.*h.e*.2.17.3(M.20.176A); cf. τῶν παρὰ Ἰουδαίοις φιλοσοφησάντων τήν τε θεωρητικὴν καὶ τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν βίοι· ὧν οἱ μὲν Ἐσσηνοί, οἱ δὲ θ. ἐκαλοῦντο Phot.*cod*.104(M.103.372B); **2.** *one who attends to something* οἱ θ. τοῦ χρυσίου [i.e. goldsmiths] Gr.Nyss.*or.catech*.26(p.99.6; M.45.69A); **3.** *healer* ὁ ἰατρὸς...ἀνεπιστήμων ἐστὶ θ. πρὶν ἂν...μάθῃ τῶν νοσούντων τὸ θεραπεύειν Ast.Am.*hom*.9(M.40.301B); ἐφημίζετο γὰρ οὗτος παθῶν εἶναι θείᾳ δυνάμει θ. Philost.*h.e*.4.7(M.65.521A); of Christ Ἰησοῦς τοίνυν ἐστὶ κατὰ μὲν Ἑβραίους σωτήρ, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν, ὁ ἰώμενος, ἐπειδὴ ἰατρός ἐστι ψυχῶν καὶ σωμάτων, καὶ θ. πνευμάτων· τυφλῶν μὲν αἰσθητῶν θ. Cyr.H.*catech*.10.13; Epiph.*haer*.29.4(p.325.23; M.41.397A).

θεραπευτικός, 1. *inclined to serve*; neut. as subst., of priesthood τὸ θ. τοῦ θεοῦ Or.*Jo*.1.2(3; p.5.19; M.14.25A); *servile*, of prayer τί προσάγεις τοὺς θ. ... λόγους τῷ πρὸς τὰ ἔργα βλέποντι; Gr.Nyss.*or.dom*.5(p.94.28; M.44.1180A); **2.** *healing*, *Hom.Clem*.9.18; met., of

Christ forgiving sins, Clem.*paed*.1.2(p.93.8; M.8.256A); Eus.*d.e*.4.4 (p.155.6; M.22.257D); Proc.G.*Is*.1:24–31(M.87.1861B); **3.** *medicinal*, met. ἐδεξάμην τὴν ἐπιστολὴν...ἐπιγράφουσαν, ἐγκύκλιος ἐπιστολή, ἤτοι θ. καὶ εὐθὺς...ἐξέστην Thdr.Stud.*epp*.2.162(M.99.1504D).

θεραπευτικῶς, 1. *so as to serve*, Dion.Ar.*c.h*.7.1(M.3.205D); **2.** *curatively*, Mac.Aeg.*elev*.11(M.34.900A); Chrys.*hom.2.1 in 2Cor*. (10.429B).

θεραπευτός, *curable*, Eus.*h.e*.1.13.2(M.20.120B).

θεραπεύ-ω, A. *worship, serve*; **1.** God; **a.** of Christians worshipping God alone, Athenag.*leg*.16.3(M.6.921A); ἕνα...θεόν,...τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ~ομεν Or.*Cels*.8.12(p.229.24; M.11.1533B); of Christ as God πιστεῦσαι ἔδει καὶ θ. Chrys.*hom.64.3 in Jo*.(8.386D); ref. Jo.16:7 πείθων...ἵνα αὐτὸ [sc. τὸ πνεῦμα] ~σωσιν *ib.78.3*(461D); **b.** ref. nature of worship οὐ...μιμεῖσθαί τις δυνήσεται τὸν θεὸν ἢ δι' ὧν ὁσίως ~ει οὐδ' αὖ ~ειν...ἢ μιμούμενος Clem.*prot*.11(p.82.22; M.8. 236C); θεὸν...ὁ ~ων ἑαυτὸν ~ει id.*str*.4.23(p.315.30; M.8.1361A); οὐχ ὡς δεόμενον τὸν θεὸν ~ομεν...ἀλλ' ὡς αὐτοὶ ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν θεὸν θεραπείας ὠφελούμενοι Or.*Cels*.8.9(p.226.31; 1529B); ἐλέῳ θεὸς ~εται Gr.Naz.*or*.14.15(M.35.864B); ἔδωκέ σοι βίου προθεσμίαν ὁ θεὸς εἰς τὸ θ. αὐτόν Chrys.*hom.58.5 in Jo*.(8.343A); **2.** creatures; of worship of demons, Or.*Cels*.8.13(p.230.5ff.; M.11.1533C); ref. a statue of Christ τὰ πρέποντα ἐθεράπευον, σέβοντες μὲν ἢ προσκυνοῦντες οὐδαμῶς Philost.*h.e*.7.3(M.65.540A); **3.** met., of time-serving καιροὺς ~ομεν Chrys.*hom.10.3 in 1Tim*.(11.602E); **4.** *suit, please* ἂν ~ηται τὸ κράτος σου Thphn.*chron*.p.156(M.108.424A); **5.** *grant* τὴν ἀξίωσιν ἐθεράπευε Thphyl.*exc.gent*.15(p.488.23; M.113.952B).

B. *heal*; **1.** physical ills; of God curing those sick from diabolical causes, Tat.*orat*.16(p.18.11; M.6.841B); of Christ's cures prophesied in Is.35:5–6, Or.*Cels*.2.45(p.169.19; M.11.869C); ref. cures by Christ as proving his divinity, Quad.ap.Eus.*h.e*.4.3.2(M.20.308B); Or.*Cels*. 2.45(p.169.19; M.11.869C); τίς ἀνθρώπων τοιαύτας νόσους ἐθεράπευσεν, οἵας ὁ...κύριος; Ath.*inc*.49.1(M.25.184B); of God healing men through saints, *Hom.Clem*.7.1; Ath.*v.Anton*.14(M.26.865A); *ib*.56 (925A); οὐ προστάττων...ἐθεράπευεν ὁ Ἀντώνιος, ἀλλ' εὐχόμενος καὶ τὸν Χριστὸν ὀνομάζων *ib*.84(961A); ref. evil spirits οὐ θ. οἱ δαίμονες, τέχνῃ δὲ τοὺς ἀνθρώπους αἰχμαλωτεύουσι Tat.*orat*.18(p.20.14; M.6. 845B); ref. cures by Aesculapius as diabolical imitation of prophecies about Christ's cures, Just.*dial*.69.3(M.6.637A); of evil spirits claiming credit for cures due to natural causes, Athenag.*leg*.27.2(M.6. 953A); *Hom.Clem*.16.9; **2.** of spiritual healing; by God, Clem.*paed*. 1.8(p.128.4; M.8.328B); Or.*Cels*.8.72(p.289.5; M.11.1625A); id.*engast*. 6(p.289.24; M.12.1021B); παρεδόθη...αὐτῷ [sc. Christ]...θεραπεῦσαι τὸ δῆγμα τοῦ ὄφεως Ath.*hom.in Mt.11*:27(M.25.212A); cf.id.*inc*.44. 2(M.25.173B); of Christ's desire to heal souls, Dion.Ar.*ep*.8.1(M.3. 1088A); of healing of ignorance and error by divine truth; through scripture, Clem.*prot*.8(p.59.14; M.8.188A); prophets πέμπων [sc. ὁ θεός] τοὺς ~οντας, μέχρις οὗ ἔλθῃ ὁ ἀρχιατρός Or.*hom.18.5 in Jer*. (p.156.15; M.13.472C); Christianity, id.*Cels*.3.48(p.245.7; 984B); *ib*. 3.54(p.250.9; 992C); orthodox faith, Const.ap.Gel.Cyz.*h.e*.3.19.7(M. 85.1345D); *Const.App*.2.20.3; of the soul through baptism, *Hom. Clem*.7.8; pastoral care, esp. of bishops, Meth.*lepr*.6(p.459.25); *Const.App*.2.18.7; love, Meth.*symp*.10.5(p.128.4; M.18.201B); repentance, Gr.Nyss.*ep.can*.8(M.45.236B); Thdt.*Ps*.50:2(1.933); different remedies needed for different wounds of the soul, Or.*hom.2.2 in Jer*.(p.18.22ff.; M.13.280B); *Const.App*.2.41.5; **3.** met.; **a.** of correction; of material things, Meth.*res*.1.43(p.290.5); intellectual θ. τὸ ἀπὸ Κέλσου τραῦμα Or.*Cels*.5.1(p.1.10; M.11.1181A); Ath.*ep. Serap*.1.20(M.26.577B); ὁ...Μελέτιος τὰ...πρῶτα...~ων τὸ ἑτεροούσιον ὑπεκρίνετο Philost.*h.e*.5.1(M.65.529A); Thdt.*1Cor*.8:6(3.215); moral, Ath.*apol.sec*.34(p.112.18; M.25.305A); *ib*.33(p.111.32; 304B); Thdt. *Jer*.38:17–18(2.569); **b.** of reconciliation, *Apophth.Patr*.(M.65.100C); **c.** of restitution τὰς ζημίας...θεραπεῦσαι Ath.Scholast.*coll*.4.13(p.57); Phot.*nomoc*.2.1(M.104.576); **d.** of smoothing out a difficulty in scripture, Just.*dial*.57.3(M.6.605A).

C. *apply a remedy to*, met.; **a.** the soul, Chrys.*hom.68.3 in Jo*. (8.408A); **b.** of treating gently, consoling, *T.Jos*.7.2; Bas.*ep*.228(3. 351C; M.32.856B); Chrys.*hom.4.2 in Phil*.(11.221D); Thdt.*Ezech*.9:8 (2.740); **c.** of mitigating νεφέλης τὴν ὕπαιθρον ἀηδίαν ~ούσης Gr. Nyss.*v.Mos*.44(M.44.313D); Thdt.*provid*.8(4.611).

D. *care for, look after* οὐ...μικρὸν δύναται τὸ θ. ἁγίους,...κοινωνοὺς γὰρ ἡμᾶς ποιεῖ τῶν ἐκείνοις ἀποκειμένων μισθῶν Chrys.*hom.1.2 in Phil*.(11.196D).

θεράπων, ὁ, *servant, worshipper*; of Moses, ref. Num.12:7, Heb. 3:5 ὁ θ. Or.*fr.7 in Jo*.(p.538.14); id.*Jo*.20.36(29; p.377.2; M.14. 660A); ἦν πρᾶος σφόδρα, καὶ ὑπὲρ τούτου λέγεται θ. θεοῦ Dion.Ar.*ep*. 8.1(M.3.1085A); of Christians τοῦ Χριστοῦ...θ. Const.ap.Eus.*v.C*.4.42 (p.134.6; M.20.1189C); Ath.*Ar*.3.57(M.26.444A); of orthodox opp. heretics, id.*h.Ar*.79(p.227.21; M.25.789A); of the saints θεράποντες ...τοῦ θείου οἱ...θεραπείαν προσάγοντες, τὴν διὰ τῆς θεοσεβοῦς γνώμης Clem.*str*.7.7(p.32.14; M.9.460A); Ath.*Ar*.2.53(260C); esp. of Const. ἐμὲ τὸν θεοῦ θ. Const.ap.Ath.*apol.sec*.86(p.165.24; M.25. 404C) al.; Ath.*apol.Const*.12(M.25.609B).

***θεραφίμ, τό,** *teraphim* τὸ...θ. ... οὐ θεϊκὸν δέ, ἀλλ' εἰδωλικόν Or. *sel.in Jud*.17:5(M.12.949C); Thdt.*qu.24 in Jud*.(1.341); διὰ τοῦ θ. αἱ τῶν εἰδώλων ἐδηλοῦντο προρρήσεις id.*qu.33 in 1Reg*.(1.378).

θερειγενής, *that comes with summer*, Paul.Sil.*Soph*.316(M.86. 2132A).

θερίζ-ω, 1. *reap*; **a.** ref. Manich. theory of transmigration of souls μεταγγίζεται ἡ ψυχὴ...ἐὰν...θερίσασα...εἰς μογγιλάλους. ... οἱ δὲ θερισταί, ὅσοι ~ουσιν, ἐοίκασι τοῖς ἄρχουσι τοῖς ἀπ' ἀρχῆς οὖσιν εἰς τὸ σκότος, ὅτε ἔφαγον ἐκ τῆς τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πανοπλίας Hegem.*Arch*.10(p.15.6ff.; M.10.1441C); **b.** met., ref. Jo.4:35 οὐκ αὐτοὶ [sc. οἱ προφῆται] ἐθέρισαν, ἀλλ' οἱ ἀπόστολοι Chrys.*hom.34.2 in Jo*.(8.197D); **2.** *cut off*, met., ref. apostles' preaching θ. ... ἐκ νομικῆς λατρείας τοὺς ἔτι νόμῳ δουλεύοντας Cyr.*Jo*.2.5(4.199E).

θερισμός, ὁ, 1. *harvest*, met. οὐδενός ἐστι συνάγειν...πάντα ἀπὸ τοῦ θ. ... εἰ μή...Ἰησοῦ Χριστοῦ Or.*hom.15.3 in Jer*.(p.127.23; M.13. 432B); **2.** ? *cutting-off, destruction*, as name of the death-principle in Manich. system ὁ θ. ἄρχων Hegem.*Arch*.9(p.14.10, vv.ll. θερισμοῦ, θεριστής; M.10.1441B).

θεριστής, ὁ, *reaper*, ref. Manich. theory that a man's soul will enter after death into crops of the kind he reaped, Hegem.*Arch*. 10(p.15.11; M.10.1441C).

θέριστρον, τό, 1. *light summer garment*, †Bas.*Is*.129(1.469C; M.30. 328B); **2.** *veil* τὸ θ., συγκαλύπτον μετὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τὸ πρόσωπον Gr.Nyss.*hom.12 in Cant*.(M.44.1029B); Ph.Carp.*Cant*.140(M.40. 105C); Nil.ap.Proc.G.*Cant*.5:4(M.87.1684B).

[*]**θέρμα, τά,** *lupins*, Gr.Naz.*carm*.1.2.10.550(M.37.720A); Jo. Mosch.*prat*.134(M.87.2997C).

θερμαίν-ω, 1. *heat*; **2.** *be fervent, fiery*, of Hebr. *seraphim* as signifying ~οντες, Dion.Ar.*c.h*.7.1(M.3.205B); id.*e.h*.4.3.10(M.3.481C); ~οντες ὀνομάζονται καὶ θρόνοι *ib*.

[*]**θερμανσία, ἡ,** v. θερμασία.

θερμαντήρ, ὁ, *pot* or *kettle for boiling water*, Thdt.*qu.34 in 3Reg*. (1.472).

θερμασία, ἡ, *heat*; **1.** lit. (θερμανσία), Melet.*nat.hom*.30(M.64. 1281A); **2.** met., of passion, Cyr.*Os*.76(3.111A).

θέρμη, ἡ, *fervour* ἡ...θ. τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ Diad.*perf*.15(p.18.10); *ib*.58(p.64.22); ἡ κατὰ θεὸν θ. Ammon.*ep*.2(p.437.9); θ. εἰς τὸ μοναχικόν Jo.Mosch.*prat*.105(M.87.2961D); Jo.Clim.*past*.13(M.88. 1193D).

***θερμήλατος,** *beaten, hammered*; of metal, Jo.Mal.*chron*.10 p.239 (M.97.368B).

θερμίζω, *take treatment at hot springs*, Thphn.*chron*.p.158(M.108. 428B).

θέρμιον, τό, *lupin*, Cosm.Ind.*top*.2(M.88.100B,C); Jo.Mosch.*prat*. 127(M.87.2992A); Leont.N.*v.Sym*.31(M.93.1709A).

***θερμόβλυστος,** *bubbling out hot*, ‡Paul.Sil.*therm.Pyth*.33(M.86. 2263).

***θερμοδοτέω,** *act as θερμοδότης*, Leont.N.*v.Sym*.33(M.93.1712A).

θερμοδότης, ὁ, *servant who brings hot water* or perh. *hot drinks*, Leont.N.*v.Jo.Eleem*.6(p.5.6); cf.id.*v.Sym*.33(M.93.1712A).

***θερμοπνοέω,** *be ardent*, Thphn.*chron*.p.394(M.108.940B).

θερμός, 1. *hot*; of hot water allowed for baptism if cold unavailable, *Did*.7.2; **2.** met., *ardent, intense* θ. περὶ τὴν εὐσέβειαν Didym. (‡Bas.)*Eun*.4(1.290A; M.29.696C); θ. ἐραστὴν τῆς...αἱρέσεως Philost. *h.e*.8.3(M.65.557A); ἡ πίστις θ. Chrys.*hom.80.2 in Mt*.(7.768C); *ib*. *26.1*(313C); as subst., of fervour of seraphim implied in their name, Dion.Ar.*c.h*.7.1(M.3.205B).

θερμότης, ἡ, *fervour*, Chrys.*hom.25.1 in Mt*.(7.307D); ἡ θ. τῆς ἀγάπης id.*hom.9.3 in Eph*.(11.72A); in seraphim, Dion.Ar.*c.h*.7.1 (M.3.205C); in monks, cooled by example of the lukewarm, Ammonas *ep*.3(p.440.3); of false fervour in the self-willed, *ib*.5.3 (p.448.5); θ. τῆς πίστεως Philox.*ep*.34(p.181); *ib*.22(p.173); τῆς τῶν ἁγίων χάριτος...τῆς...θ. Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.45(M.87.3593C).

***θερμωτικός,** *heating*, Anast.S.*qu.et resp*.96(M.89.749A).

θέσις, ἡ, A. *laying down, disposition*; **1.** *arrangement, constitution* of man οὐδὲ τὸ δίκαιον ἐκ μόνης φαίνεσθαι τῆς θ. ῥητέον, ἐκ δὲ τῆς ἐντολῆς Clem.*str*.1.6(p.23.3; M.8.729A); physical *frame* or *structure*, Geo.Pis.*carm*.1.21; *ib*.1.56; id.*hex*.630(M.92.1485A); τὴν...τῶν πτερῶν ἐξαπλῆν θ. [i.e. of seraphim] Dion.Ar.*e.h*.4.3.7(M.3.481A); met., ref. apostles as pillars ἀκίνητοι τῇ θ. τῆς πίστεως Const.ap.

Gel.Cyz.*h.e.*2.7.3(M.85.1232D); *plan* of a church, Marc.Diac.*v.Porph.* 75; **2.** *decree, ordinance* τὴν κυριακὴν θ. *Const.App.*2.44.2; in etym. of θεός: ἔστι...διαθήκη ἣν ὁ...θεὸς τίθεται, θεὸς δὲ παρὰ τὴν θ. εἴρηται, καὶ τάξιν Clem.*str.*1.29(p.112.2; M.8.929A); τῆς τοῦ σαββάτου φυλακῆς οὐχ ἡ φύσις διδάσκαλος, ἀλλ' ἡ θ. τοῦ νόμου Thdt.*Ezech.*20:13(2.826); esp. θέσει, κατὰ θέσιν (opp. φύσει, κατὰ φύσιν) *by decree, at will, arbitrarily*; *accidentally*, always = *not essentially*, ref. view of Simon Magus μηδὲν...εἶναι αἴτιον δίκης εἰ πράξει τις κακῶς, οὐ γάρ ἐστι φύσει κακός, ἀλλὰ θ. Iren.*haer.*1.23.3(cf.M.7.672B); κατὰ φύσιν ἐστὶν ὁ θεὸς ἀγαθός, ᾧ μηδὲν ἐπισυμβαίνει κακόν, κατὰ δὲ θ. ἄνθρωπος λέγεται ἀγαθός Adam.*dial.*3.9(p.126.27; M.11.1800C); ἥλιος...τῆς θερμῆς ὑπάρχων οὐσίας, τῇ θ. πυρὸς διαφέρει Tit.Bost.*Man.*2.31(M.18.1193D); ref. Inc. εἰ θ. ἦν ἐν τῷ σώματι ὁ λόγος,...τὸ δὲ θ. λεγόμενον φαντασία ἐστί, δοκήσει εὑρίσκεται καὶ ἡ σωτηρία...τῶν ἀνθρώπων... κατὰ τὸν...Μανιχαῖον Ath.*ep.Epict.*7(p.11.9; M.26.1061A); *ib.*2(p.4.14; 1053A); ref. Pr.8:22 εἰ...ἡμεῖς κατὰ φύσιν ἐσμὲν υἱοί, ἔσται καὶ αὐτὸς κατὰ φύσιν κτίσμα...εἰ δὲ ἡμεῖς θ. ... πρὸς υἱότητα καλούμεθα, καὶ αὐτὸς θέσει κτίσμα διὰ τὴν...οἰκονομίαν, τὸ ἐκ φύσεως οὐκ ἀπολλύων ἀξίωμα Cyr.*thes.*15(5^1.165D); ref. H. Ghost ἀγαθόν, εὐθές, ἡγεμονικόν, φύσει οὐ θ. Gr.Naz.*or.*31.29(p.183.9; M.36.165C); ἔστιν... ἅπασι τοῖς φωτιζομένοις ἀρχὴ τοῦ φωτίζεσθαι θεὸς μὲν φύσει,...θ. δὲ ...ἡ κατὰ μέρος ὑπερκειμένη [sc. οὐσία] τῇ μετ' αὐτὴν ἑκάστῃ Dion.Ar.*c.h.*13.3(M.3.301D); **3.** *affirmation, attribution*, Trin., ref. divine names ὡς...ἐπ' ἐκείνων ἀθέτησίν τινα...τῶν ἀλλοτρίων τοῦ θεοῦ ἐσήμαινον αἱ φωναί, οὕτως ἐνταῦθα θ. καὶ ὕπαρξιν τῶν οἰκείων τῷ θεῷ ...ἀποσημαίνουσιν Bas.*Eun.*1.10(1.223A; M.29.536B); ref. predication of ἀγέννητος and γέννητος of Father and Son ποῖον τῶν εἰρημένων θ. τινὸς νοήματος καὶ ποῖον τὴν τοῦ τεθέντος ἀναίρεσιν ἐνδείκνυται Gr.Nyss.*Eun.*1(1 p.203.22; M.45.452A); Didym.(‡Bas.)*Eun.*4(1.281D; M.29.677B); ref. names Father, Son, Spirit τὰ δ' ἄλλα πάντα θέσει ἢ κλήσει, οὐχ ὅμοια τούτοις ἐνεργείᾳ Epiph.*anc.*71(p.88.21; M.43.148B); ἡ πάντων θ. ἡ πάντων ἀφαίρεσις, τὸ ὑπὲρ πᾶσαν καὶ θ. καὶ ἀφαίρεσιν Dion.Ar.*d.n.*2.4(M.3.641A); **4.** *adoption*; of divine adoption of men, Clem.*str.*2.17(p.153.17; M.8.1016A); ref. Jo.1:12 τὸ... γενέσθαι, διὰ τὸ μὴ φύσει, ἀλλὰ θ. αὐτοὺς λέγεσθαι υἱούς φησι Ath.*Ar.*2.59(M.26.272C); κατὰ θέσιν τὴν υἱοθεσίαν λαμβάνεις Cyr.H.*catech.*3.14; ref. 1Cor.8:5f. τὸν μὲν οὐσίᾳ θεόν,...τοὺς δὲ τῇ θ. θεούς Mac.Mgn.*apocr.*4.26(p.211.11); ref. means by which adoption is effected θ. καὶ χάριτι υἱοποιούμεθα δι' αὐτοῦ [sc. τοῦ λόγου], μετέχοντες τοῦ πνεύματος αὐτοῦ Ath.*Ar.*3.19(M.26.364C); ‡Bas.*h.myst.*62(p.397.21); through faith in Christ, Cyr.*Jo.*1(4.91E); through Inc., Jo.Mon.*hymn.Geo.*6(M.96.1397C); denied of Son, Alex.Al.*ep.Alex.*(p.24.9; M.18.557C); υἱὸς...τοῦ θεοῦ ἐστι φύσει, καὶ οὐ θ. Cyr.H.*catech.*11.7; Gr.Nyss.*Eun.*4(2 p.79.14; M.45.653B); Epiph.*anc.*71(p.89.6; M.43.149A); asserted by Arius, Const.ap.Gel.Cyz.*h.e.*3.19.26(M.85.1352B); Ath.*Dion.*23(p.63.1; M.25.513A); by Eunomius, Didym.(‡Bas.)*Eun.* 5(1.314A; M.29.753A); by Marcellus, Acac.Caes.*fr.Marcell.*ap. Epiph.*haer.*72.9(p.263.24; M.42.393D); Christol., bearing of divine adoption of men οὐκ ἂν...εἴη τὸ κατὰ θ. καὶ ὁμοίωσιν, μὴ προϋποκειμένου πρότερον τοῦ ἀληθοῦς Cyr.*thes.*32(5^1.309B); of diabolical adoption; ref. Jo.8:44 as interpreted by Heracleon ταῦτα εἴρηται...πρὸς τοὺς φυσικούς, θέσει υἱοὺς διαβόλου γενομένους, ἀφ' ὧν τῇ φύσει δύνανταί τινες καὶ θ. υἱοὶ θεοῦ χρηματίσαι Or.*Jo.*20.24(20; p.359.4; M.14.628D); Epiph.*anc.*72(p.90.19; M.43.152B); **5.** *punctuation, stop* at the end of verse of psalm, Marc.Diac.*v.Porph.*77; plur., Isid.H.*etym.*1.20.1.

B. *that in which something is laid, receptacle*, tombs αἱ...τῶν σωμάτων θ. Gr.Nyss.*anim.et res.*(M.46.88B); *IGC As.Min.*12.

θέσκελος, **1.** *divine*; of Christ, Nonn.*par.Jo.*19:7(M.43.900A); *ib.* 3:13(768A); θ. ἄρτος *ib.*6:23(797B); διδάγματα θ. *ib.*8:20(816B); **2.** *God-inspired*; of Elijah, *ib.*1:21(753A).

θέσμιος, *of judgement* θ. αὐλή Nonn.*par.Jo.*18:33(M.43.896B).

***θεσμογράφος**, **ὁ**, *lawgiver*, †Apoll.*met.Ps.*9:21(M.33.1324A).

***θεσμοδοσία**, **ἡ**, *ordinance*, Didym.*Trin.*1.27(M.39.401C).

***θεσμοδοτέω**, *command, order*, Procl.CP *annunt.*1(M.85.428C).

θεσμοθεσία, **ἡ**, *ordinance, law*, Dion.Ar.*c.h.*4.3(M.3.180D); *ib.*4.4 (181C); τὴν...τῆς καθ' ἡμᾶς ἱεραρχικῆς παραδόσεως θ. *ib.*2.5(145C); Const.VI Imp.*sacr.*(H.4.38A); Thdr.Stud.*epp.*1.14(M.99.957A).

θεσμοθετέω, *legislate, ordain*, Const.*or.s.c.*6(p.159.15; M.20.1245B) cit. s. θεσμός, Didym.*Trin.*2.13(M.39.689C); θεὸς ἐθεσμοθέτει διὰ Μωυσέως Cyr.*Am.*36(3.290B); ἱερωσύνη ἐθεσμοθετήθη Isid.Pel.*epp.*3. 249(M.78.928C); of Christ ἀνάστασιν θεσμοθετήσας *Lit.Jac.*(*NBP* 10^2 p.106).

***θεσμοθέτημα**, **τό**, *ordinance*, Jo.D.*hom.*9.2(M.96.725C).

***θεσμοθέτησις**, **ἡ**, *legislation*, Didym.*Trin.*2.27(M.39.768B).

θεσμός, **ὁ**, *law*; **1.** of natural law, in gen. οἱ...τῆς φύσεως...θ. Meth.*symp.*3.2(p.29.11; M.18.64B); *Const.App.*6.14.4; ref. Christ ἀγνοοῦμεν...ὅπως ἐκ παρθενικῶν αἱμάτων ἑτέρῳ παρὰ τὴν φύσιν θεσμῷ διεπλάττετο Dion.Ar.*d.n.*2.9(M.3.648A); exeg. Pr.6:20 τοὺς τεθέντας ἐν τῇ φύσει τῶν ὅλων παρὰ τῆς πάντων αἰτίας σοφίας λόγους ‡Proc.G.*Pr.*6:20(M.87.1276A); esp. ref. providence, *T.Neph.*8.10; Const.ap.Eus.*v.C.*2.58(p.64.26, v.l. καιρόν M.20.1032C); of law that a higher order of beings enlightens a lower, Dion.Ar.*c.h.*4.3(M.3. 181A); of providential laws as not fated τὸ λέγειν εἱμαρμένον τινὰ θ. εἶναι δηλοῖ ὅτι θ. πᾶς ἔργον ἐστὶ τοῦ θεσμοθετήσαντος. ἡ τοίνυν [ἡ] εἱμαρμένη, εἴπερ ἐστὶ θ., θεοῦ ἂν εὕρημα εἴη Const.*or.s.c.*6(p.159.15; M.20.1245B); **2.** of revealed law, Clem.*str.*1.26(p.104.14; M.8.916A); of Word as rule of human actions νόμος ὢν ὄντως καὶ θ. *ib.*7.3(p.12. 18; M.9.421A); in Christianity οἱ περὶ ὁμολογίας καὶ ἀρνήσεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θ. Eus.*h.e.*8.9.8(M.20.761B); ref. heret. and simoniacal ordination, Ath.*ep.encycl.*2(p.171.19; M.25.228A); ref. the orders of bishop, priest, and deacon εἰ μὴ...θ. τις ἦν καὶ τάξεων διαφορά, ἤρκει ἂν δι' ἑνὸς ὀνόματος τὰ ὅλα τελεῖσθαι *Const.App.*8.46.10; **3.** of law as promulgated or followed by the Church; **a.** in matters of doctrine οὐδὲ...ζητεῖν...εἰ ἦν καὶ προῆν ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ τῆς ἐκκλησίας ἐπιτρέποι ἂν θ. Eus.*Marcell.*1.1(p.4.28; M.24.720A); of orthodoxy ὁ παλαιὸς τῆς ἐκκλησίας θ. CArim.*ep.Const.*1(p.237. 29; M.26.697B); τὸν Πέτρου θρόνον μὴ ἀδοξεῖν, ὑπὸ δύο ἡγεμόσιν ἰθυνόμενον· ὅ...ἐστι...ἐκκλησιαστικοῦ θ. ἀλλότριον Soz.*h.e.*4.15.6(M. 67.1153A); ref. custom of using symbols to guard doctrines from the profane, Dion.Ar.*e.h.*1.5(M.3.376D); ref. worship of images οὐ... εὐσεβῶν βασιλέων ἀνατρέπειν ἐκκλησιαστικοὺς θ. Jo.D.*imag.*1(M.94. 1281A); **b.** in morals, Eus.*h.e.*8.18(M.20.741C); φυλάξωμεν καθαροὺς ἑαυτοὺς τῷ θεῷ—ταῦτα γὰρ κανόνες εἰσὶν καὶ θ. τῆς ἐκκλησίας Meth. *lepr.*9(p.462.10); εἰρήνην κατὰ τὸν τῆς ἐκκλησίας θ. ... φυλάττειν Constantius Imp.ap.Ath.*apol.sec.*55(p.135.26; M.25.348D); **c.** liturg., Eus.*v.C.*4.74(p.147.14; M.20.1225C); Ath.*apol.sec.*11(p.97.1; M.25. 268D); Bas.*Spir.*66(3.54D; M.32.188A); Mac.Aeg.*caril.*29(M.34.932C); ref. sitting for the Gospel καὶ ἄλλα τινὰ ὧν μὴ θεῖος θ. ἐπεστάτει Philost.*h.e.*3.5(M.65.485B); ref. diptychs, etc. τούτων...καθ' ὃν εἴρηται θ. ἱερουργηθέντων Dion.Ar.*e.h.*3.3.10(M.3.437D); of funeral rites τὸ κατὰ θεσμόν *ib.*7.1.3(556B).

***θεσμοτόκος**, **ὁ**, *legislator*; of Moses, Nonn.*par.Jo.*9.28(M.43. 829B).

***θεσμοφορέω**, *worship at the* θεσμοφόρια (women's festival in honour of Demeter), Clem.*prot.*2(p.15.9; M.8.81A).

θεσμοφόρος, *law-giving*; of the prophets, Nonn.*par.Jo.*7:41(M. 43.812B).

θεσμῳδέω, *speak with authority*, Meth.*symp.*8.7(p.89.9; M.18. 149A).

θεσπέσιος, *divine, holy*; **1.** of that which pertains to God; divine light in the soul, Didym.*Trin.*2.4(M.39.435A); cf.†Apoll. *met.Ps.*118:80(M.33.1497D); God's mercy, *ib.*118:41(1496B); law, *ib.* 118:93(1500B); **2.** of inspired men: Moses, Clem.*prot.*8(p.61.20; M. 8.192B); prophets, Ath.*hom.in Mt.11:27*(M.25.217D); Jo. Bapt., Cyr.*Os.*4(3.20E); evangelists, Eus.*d.e.*1.1(p.3.27; M.22.17A); ‡Ath. *Ar.*4.31(p.80.12; M.26.516C); Dion.Ar.*e.h.*3.3.4(M.3.429D); apostles, Clem.*prot.*1(p.7.21; 61B); Eus.*h.e.*3.24.3(M.20.264B); Cyr.*Lc.*9:27(M. 72.653C); fathers, *MAMA* 1.412; τοῦ θ. Βασιλείου *Lit.Jac.*(p.178.25); with teachers and ascetics, Thdr.Stud.ap.*Proem.*in Dor.*doct.*(M. 88.1612A); **3.** of Christ's tomb, Eus.*v.C.*3.26(p.89.20; M.20.1085B); *ib.*3.33(p.93.19; 1096A).

θεσπίζ-ω, **A.** *prophesy*; **1.** of predicting future events; **a.** in gen., by prophets, Or.*fr.38 in Jer.*(p.218.5; M.13.601C); Δανιὴλ ...ὁ θεσπίσας τὰ μέλλοντα Const.*or.s.c.*17(p.177.23; M.20.1284A); Eus.*p.e.*11.7(520B; M.21.864C); **b.** through grace of H. Ghost, Just.*dial.*7.1(M.6.492A); δι' ἐνθέου πνεύματος ~οντες Eus.*v.C.*3. 33(p.93.16; M.20.1093B); id.*p.e.*11.7(520B; M.21.864C); **c.** of Christ as foretold in OT ὁ ~όμενος Clem.*str.*5.8(p.363.22; M.9.85C); ref. Is.7:9 ἐὰν μὴ πιστεύσητε τῷ...ὑπὸ νόμου θεσπισθέντι, οὐ συνήσετε τὴν διαθήκην τὴν παλαιάν *ib.*4.21(p.308.2; M.8.1345A); Or.*Jo.*22.15(9; p.450.10; M.14.780C); Thdr.*eran.*1(4.36); **d.** of other prophecies; by Sibyl, Clem.*prot.*6(p.54.10; M.8.177A); of soul in sleep καθ' ἑαυτὴν ἐν τοῖς ὀνείροις ἐνεργεῖν, ~ουσαν τὸ μέλλον Nemes.*nat.hom.*3(M.40. 596B); **e.** ref. predestination ὁ μὲν Κέλσος οἴεται διὰ τοῦτο γίνεσθαι τὸ ὑπό τινος προγνώσεως θεσπισθέν, ἐπεὶ ἐθεσπίσθη· ἡμεῖς δὲ...φαμὲν οὐχὶ τὸν θεσπίσαντα αἴτιον εἶναι τοῦ ἐσομένου, ἐπεὶ προεῖπεν αὐτὸ γενησόμενον, ἀλλὰ τὸ ἐσόμενον ἂν καὶ μὴ θεσπισθέν, τὴν αἰτίαν τῷ προγινώσκοντι παρεσχηκέναι τοῦ αὐτὸ προειπεῖν Or.*Cels.*2.20(p.148. 20; M.11.836B); **2.** of uttering a divine message irrespective of prediction; ref. Law and Prophets, Clem.*str.*5.6(p.346.28; M.9. 56B); of Moses recording God's promise to Abraham, Eus.*d.e.*1.2

(p.9.9; M.22.25B); coupled with previous sense *τὰ λόγια...τὰ παρ' ἡμῖν θ. περί τε τῶν ὄντων ὡς ἔστι, περί τε τῶν μελλόντων ὡς ἔσται, περί τε τῶν γεγονότων ὡς ἐγένετο* Clem.*str*.5.9(p.471.2; M.9.300A); Or.*Cels*.7.9(p.161.5; M.11.1433A); *μεγάλης βουλῆς ἄγγελον φωτός τε ἀπαύγασμα πατρικοῦ μονογενῆ τε υἱόν...θ. ... θεολόγων φωναί* Eus. *l.C*.3(p.202.4; M.20.1332B).

B. *decree*; **1.** of God; **a.** in establishing natural law, Athenag. *res*.23(p.76.11; M.6.1017D); *θερμότητα καὶ ψυχρότητα, ἐκ τῆς αὐτῆς ...ῥίζης διηθεῖσθαι θ.* Const.*or.s.c*.7(p.161.31; M.20.1252A); **b.** in OT, Didym.*Trin*.3.2(M.39.800A); Isid.Pel.*epp*.1.196(M.78.308D); **c.** under new covenant *ἐπικρατήσαντος σχεδὸν ἐν ταῖς πάντων ψυχαῖς τοῦ θεσπισθέντος ὑπὸ τοῦ σωτῆρος νόμου* Const.*or.s.c*.16(p.176.25; 1280C); *ὁ θεσπίσας συμμνημονεύεσθαι αὐτὸ* [sc. *τὸ πνεῦμα*] *ἐν τῇ τοῦ βαπτίσματος ἀναγεννήσει* Didym.*Trin*.2.8(616A); cf.*ib*.2.1(448C); Chrys.*hom.72.1 in Mt*.(7.701D); id.*hom.12.6 in Col*.(11.421A); *ὁ... τοῦ θεοῦ νόμος ἐλεήμονας εἶναι ἡμᾶς ~εται* Gr.Agr.*Eccl*.5.4(M.98. 964B); **2.** eccl.; **a.** ref. decrees of apostles on ritual observances and morality, Ammon.*Ac*.16:4(M.85.1556A); *τοῖς θεολόγοις τεθέσπισται, μονάδα...ἡμᾶς φρονεῖν μιᾷ καὶ ἑνιαίᾳ θεότητι* Sophr.H.*ep.syn*. (M.87.3153D); **b.** *give instruction* in church, Jo.Eleem.*v.Tych*.39 (p.150).

C. *declare*; ref. apostles *ἐθέσπισαν ἐκκλησίαν Χριστοῦ...πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός* *A.Petr.et Andr*.23(p.127.4); *διὰ τὰς προσβολὰς τῶν...Ἰουδαίων, οὐκ ἠδυνήθησαν τὴν ἀκολουθίαν πάσης τῆς ἐκκλησίας...κατὰ τάξιν...θεσπίσαι* Jo.Nic.*nativ*.(M.96.1440B); Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.33(M.87.3532B); iron., *lay down the law*, Or. *Cels*.3.33(p.230.15; M.11.964A); Max.*ambig*.(M.91.1089C).

D. *declare evil, speak ill of* *πᾶς ὃς ἐὰν θ. πάντα ἄνθρωπον δουλεύσαντα τῷ πατρί μου...ἐβλασφήμισεν εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον* *Ev.Barth*. (Vassiliev p.22).

θέσπις, 1. *inspired*, Nonn.*par.Jo*.13:18(M.43.864A); *ib*.1:23(753B); **2.** *divine* *θ. βουλή* *ib*.4:20(777A); of Christ *θ. μορφή* *ib*.14:18(869B); *θ. φωνή* *ib*.5:15(788A).

θέσπισμα, τό, 1. *oracle*; **a.** of prophetic teaching *τῶν παλαιῶν προφητῶν τὰ θ. ... ἅπερ χρὴ περὶ τοῦ θείου φρονεῖν, ἐκπαιδεύουσι* Const.ap.Gel.Cyz.*h.e*.2.7.41(M.85.1241B); of scripture in gen. *τὰ... θεῖα θ.* Isid.Pel.*epp*.2.208(M.78.649A); *ib*.5.126(1397C); *τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν θεῖα θ.* Max.*ambig*.(M.91.1152B); **b.** of scriptural prediction of future *τοῦτο Μωυσέως ἦν αὐτοῦ καὶ τῶν μετέπειτα προφητῶν θ., μὴ πρότερον ἐκλιπεῖν τὰ Μωυσέως νόμιμα...ἢ τὰ τοῦ Χριστοῦ φανῆναι* Eus.*p.e*.7.8(313A; M.21.529A); cf.id.*d.e*.(p.9.8; M. 22.25B); Isid.Pel.*epp*.2.96(M.78.540C); **2.** *decree*; **a.** divine *δίκης θ.* †Apoll.*met.Ps*.118:14(M.33.1500D); Didym.*Trin*.3.22(M.39.925A); *τῶν νομικῶν θ. τὸ πέρας εἰς τὸ ἐπ' αὐτῷ βλέπει μυστήριον* Cyr.*Is*.1. 1(2.13E); Sophr.H.*mir.Cyr.et Jo*.17(M.87.3476A); **b.** eccl. *τοῖς... ἀποστολικοῖς θ.* Cyr.*apol.Thdt*.10(p.142.6; 6[1].236D); **c.** secular, Didym.*Trin*.3.3(M.39.824B); Jo.Ant.*ep.Cyr*.2(p.7.21; M.77.169D); ref. CChalc. *κατὰ θεοῦ χάριν καὶ θ. τῶν...βασιλέων...συναχθεῖσα* CChalc.(451)*act*.5(*ACO* 2.1.2 p.126.8; H.2.452C); Thdt.*ep*.153(4.1316); Gel.Cyz.*h.e*.proem.1(M.85.1192D); **3.** of magical invocation *ἡ μὲν μαγεία ἐπίκλησίς ἐστι δαιμόνων ἀγαθοποιῶν πρὸς ἀγαθοῦ τινος σύστασιν· ὥσπερ τὰ τοῦ Ἀπολωνίου τοῦ Τυανέως θ.* Cosm.Mel.*schol*.(M.38. 491) in Gr.Naz.*carm*.2.2(poem.)7.241ff.

***θεσπιστικῶς,** *authoritatively*, Leont.H.*Nest*.4.49(M.86.1721B).

θετικός, 1. *attributed, non-essential*, Epiph.*haer*.76.38(p.390.25; M.42.597B); Max.*ambig*.(M.91.1244C); **2.** *put together, mixed*; of spices, Thdr.Stud.*cant*.14.7(p.369).

θετικῶς, 1. *affirmatively*, Gr.Naz.*or*.30.12(p.126.16; M.36.120A); **2.** *by adoption* *υἱὸς καλεῖται* [sc. Christ], *οὐ θ. προαχθείς, ἀλλὰ φυσικῶς γεννηθείς* Cyr.H.*catech*.10.4.

***θεωθέω,** *make divine*, Diad.*ascens*.6(M.65.1145D).

θεωνᾶ, τά, sens. dub. *ἦλθεν...κοινωνῆσαι εἰς τὴν ἁγίαν θεοτόκον τὰ θ.* †Anast.S.*relat*.56(p.83.12).

***θεωνυμία, ἡ,** *divine appellation*; of divine names as attributed to three Persons alike, Dion.Ar.*d.n*.2.1(M.3.637C) al.; as applied to saints *ἀγγελοπρεπῶς...ἐμπολιτευόμενοι, σὺν ἀπαθείᾳ πάσῃ, καὶ θ.* id. *ep*.10(M.3.1117B); of the pope's name *τῇ ὑπὸ θείων γλωσσῶν πάλαι μεμακαρισμένῃ ὑμῶν θ.* Thdr.Stud.*epp*.2.13(M.99.1156B).

***θεωνυμικός,** *pertaining to the name of God* *θ. γνῶσις* Dion.Ar.*d.n*. 1.6(M.3.596A); *ib*.13.4(981C).

***θεώνυμος,** *bearing the name of God* *τὸ θ. πέταλον* Leont.N.ap. Jo.D.*imag*.1(M.94.1273B); *Εἰρήνη θεώνυμε* Thdr.Stud.*epp*.1.7(M.99. 933A).

[*]**θεωπρεπῶς,** v. *θεοπρεπῶς*.

θεωρ-έω, 1. *contemplate* mystically, through agency of H. Ghost *τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸ ἅγιον πνεῦμα ~εῖν* Clem.*str*.6.18(p.517.26; M. 9.400A); through the Word *ὁ τὸν λόγον τεθεωρηκὼς τοῦ θεοῦ ~εῖ τὸν θεόν...ἀμήχανον δέ ἐστιν μὴ ἀπὸ τοῦ λόγου θεωρῆσαι τὸν θεόν* Or. *Jo*.19.6(1; p.305.8,10; M.14.536B); *ἡ ψυχὴ τὸν νυμφίον λόγον ἐπιζητεῖ· καὶ εὑροῦσα πάλιν ἑτέροις ἀποροῦσα ζητεῖ· κἀκεῖνα θεωρήσασα ποθεῖ τὴν ἑτέρων ἀποκάλυψιν* id.*schol.in Cant*.5:9(M.17.273D); *ὑπερκοσμίοις ὀφθαλμοῖς ~ῆσαι πάντα ἐν τῷ πάντων αἰτίῳ* Dion.Ar.*d.n*.5.7(M.3. 821B); Father to be contemplated only in Son and H. Ghost, Cosm.Ind.*top*.5(M.88.308D); *ἄγγελοι τῶν ἐν ἡμῖν ἐλαχίστων πιστῶν ἐν τῷ οὐρανῷ ἑστήκασι ~οῦντες τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός* *Hom.Clem*. 17.7; of beatific vision *σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τὴν οἰκείαν τῇ μακαριότητι ἀνάπαυσιν ἀναπαυσώμεθα, τὸν αὐτὸν ὅλον δι' ὅλων ἔμψυχον λόγον ~οῦντες* Or.*mart*.47(p.43.13; M.11.632A); **2.** *understand the hidden sense* of scripture, *interpret allegorically* *ἔχουσι τὸν νόμον καὶ τοὺς προφήτας τῷ μὴ ~εῖν τὸν ἐν αὐτοῖς νοῦν* Or.*hom.14.12 in Jer*.(p.117. 4; M.13.417C); *ἡ Ῥαχὴλ εἰς τύπον τῆς ἐκκλησίας...τηρεῖται, εἰπεῖν δὲ μᾶλλον ~εῖται* Or.*fr.35 in Mt*.2:18(p.29); *ἐπὶ τῶν ἀλληγορικῶς κατὰ διάνοιαν ~ουμένων* Eus.*e.th*.3.3(p.150.26; M.24.989D); id.*h.e*.6. 18.3(M.20.561A); *τὴν διήγησιν...μυστικῶς...ἐθεώρησε* Chrys.*hom.12.1 in Heb*.(12.121B); *ib.15.1*(150D); Gel.Cyz.*h.e*.2.17.28(M.85.1272B); **3.** *see*, in sense of *receive, give audience to* *μὴ δεδυνῆσθαί σε τοὺς ἡμετέρους πρέσβεις θεωρῆσαι* CArim.*ep.Const*.2(p.278.14; M.26.792B); **4.** *perceive* a smell *οὐδέ ποτε ὀσμὴν...θ. ἢ ἴχνος* ‡Petr.I Al.*phys*.29.

θεώρημα, τό, *sight*; *speculation*; *vision*; **1.** lit. and philos., *LS*; **2.** theol., *doctrine*, esp. of higher mysteries of the faith, which belong to sphere of *σοφία*: *ζητητέον δὲ εἰ συστήματος θεωρημάτων ὄντος ἐν αὐτῷ* [sc. Christ], *καθ' ὃ σοφία ἐστίν, ἐστί τινα θ. ἀχώρητα τῇ λοιπῇ παρ' αὐτὸν γεννητῇ φύσει, ἅτινα οἶδεν ἑαυτῷ* Or.*Jo*.2.18(12; p.75.19f.; M.14.145D); *τὸ πλῆθος τῶν περὶ θεοῦ θ. ... ἄληπτον τυγχάνον ἀνθρωπίνῃ φύσει* *ib*.2.28(23; p.85.5; 161D); id.*or*.13.3(p.327.9; M.11. 456B); *θεωρήματα σοφίας* *ib*.25.2(p.358.7; 497B); *σοφίαν...τὴν ἐν τοῖς θ. εἴτε θείοις, εἴτε καὶ ἀνθρωπίνοις* Gr.Naz.*or*.28.13(p.42.5; M.36.41C); doctrines of the faith being called *θεῖα θ.* Cyr.*Jo*.5.3(4.502B); *ib*. (497A); id.*Ps*.48:2(M.69.1068D); *τὰ ὑψηλὰ κατανοεῖν οὐ δυνάμενοι τῶν θείων θ.* Proc.G.*Is*.8:19ff.(M.87.1997A); also of the Law, Eus. *h.e*.1.2.22(M.20.65A); **3.** myst., *contemplative experience, mystic vision*, opp. mere moral teaching *τὰ μὲν ἠθικὰ μαθήματα, ζωὴν περιποιοῦντα τῷ μανθάνοντι καὶ πράττοντι, ἄρτος ἐστὶ τῆς ζωῆς..., τὰ δὲ εὐφραίνοντα καὶ ἐνθουσιᾶν ποιοῦντα ἀπόρρητα καὶ μυστικὰ θ., τοῖς ...οὐ μόνον τρέφεσθαι ἀλλὰ καὶ τρυφᾶν ποθοῦσιν, ἐστιν ἀπὸ τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου ἐρχόμενα, οἶνος καλούμενα* Or.*Jo*.1.30(33; p.37.29; M.14.80B); *τὴν βαθύτητα τοῦ πλήθους τῶν ἐν τοῖς ὑπεραναβεβηκόσι τὰ αἰσθητὰ τῶν περὶ θεοῦ θ. πάλαι παρέστησεν* id.*Cels*.6.19(p.90.1; M.11.1320A); id.*Cant*.3(p.175.28; M.13.147D); of higher walks of spiritual life, not accessible to ordinary faithful *τὸν πολὺν καὶ ἁπλούστερον, καὶ μὴ δυνάμενον παρακολουθεῖν τοῖς ποικιλωτάτοις τῆς σοφίας τοῦ θεοῦ θ.* id.*Cels*.4.9(p.280.25; 1040A); *φωτί...θείῳ, φωτίζοντι ψυχῆς ὀφθαλμοὺς εἰς κατανόησιν τῶν...θείων θ.* †Bas.*Is*.76(1.432E; M. 30.245B); *ἐν ταπεινῶν δὲ ψυχαῖς, οὐράνια θ.* Jo.Clim.*scal*.23(M.88. 969B); of S. Paul's vision *τῶν μέχρις οὐρανοῦ τρίτου θ.* Eus.*h.e*.3. 24.4(M.20.264C); of Transfiguration *τῶν κατὰ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ κυρίου γεγενημένων τὰ μυστικὰ θ.* Andr.Cr.*or*.7(M.97.936C); **4.** *object of contemplation*; of scriptural passages, as patient of myst. interpretation *εἰ δὲ βούλοιτό τις τοῖς προσκειμένοις θ. ἐπιβαλεῖν ἑτέρως* Cyr.*ador*.7(1.223D); **5.** gramm., *part of speech* *λόγος γὰρ εἷς συνεστὼς ἐκ πλειόνων θ., ὧν ἕκαστον θ. μέρος ἐστὶ τοῦ ὅλου λόγου* Or.*Jo*.5.5 (p.102.30; M.14.192A); **6.** *narrative* *εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀναφέρεσθαι καὶ τὸν Χριστὸν τὸ κατὰ τὴν Εὔαν θ. καὶ τὸν Ἀδάμ* Meth.*symp*.3.9 (p.38.4; M.18.76B).

θεωρητής, ὁ, *spectator, one who contemplates*, of Samuel *θ. τῶν μυστηρίων τῶν καταχθονίων* Or.*hom.18.2 in Jer*.(p.152.31; M.13. 465C); Ath.*gent*.2(M.25.5C).

θεωρητικός, *contemplative, speculative*; **1.** of a faculty of the soul *ὁρατικὴ τῆς ψυχῆς δύναμις καὶ θ.* Or.*Jo*.20.43(33; p.386.26; M.14 676B); *ib*.28.7(6; p.398.22; 696C); Gr.Naz.*or*.45.12(M.36.637C); Gr Nyss.*hom.1 in Cant*.(M.44.781A); *ἡ δὲ θ. δύναμις ἐν προαιρέσει ἔχει τὴν κίνησιν* ‡Bas.*const*.2.2(2.542A; M.31.1341A); *τὰς θ. καὶ τὰς ὀρεκτικὰς δυνάμεις* Proc.G.*Cant*.7:11(M.87.1765D); **2.** ref. characteristics of contemplative faculty *οἷον ἄγγελος ἤδη γενόμενος σὺν Χριστῷ τε ἔσται, θ. ὤν, ἀεὶ τὸ βούλημα τοῦ θεοῦ σκοπῶν* Clem.*str*.4.25 (p.317.18; M.8.1365A); *ἐν οὖν τῷ θ. βίῳ ἑαυτοῦ τις ἐπιμελεῖται θρησκεύων τὸν θεὸν καὶ διὰ τῆς ἰδίας εἰλικρινοῦς καθάρσεως ἐποπτεύει τὸν θεὸν ἅγιον ἁγίως* *ib*.4.23(p.315.31; M.8.1361A); *ὡς θ. τοῦ θείου βουλήματος* Proc.G.*Is*.1:1(M.87.1824B); enabling the soul to 'see' God *ὁ θεὸς καθ' ἡμᾶς τῷ μὲν μὴ εἶναι σῶμα ἀόρατός ἐστιν· τοῖς δὲ θ. καρδίᾳ θεωρητός* Or.*Cels*.6.69(p.139.11; M.11.1404A); *Ἰσραὴλ δὲ ὁρῶν θεόν, ὁποῖος ἂν εἴη ὁ γνωστικὸς καὶ θ. ἐν ἀνθρώπῳ*

νοῦς Eus.p.e.11.6(519B; M.21.860D); and to receive H. Ghost τοῖς μέντοι μαθηταῖς...ὁ κύριος, τὸ καὶ ἐποπτικοῖς ἤδη εἶναι, καὶ θ. τοῦ πνεύματος ἀποδίδωσιν Bas.Spir.53(3.46A; M.32.168B); δείκνυσιν, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ [sc. commandment] τὴν θ. ἀρετὴν κατορθουμένην Thdt.Rom.13:10(3.138); **3.** ref. contemplative and active qualities, v. πρακτικός; Clem.str.6.11(p.477.25ff.; M.9.312C) cit. s. γνωστικός; διττὴν γὰρ εἶναι τῆς ψυχῆς ἔγωγε οἶμαι τὴν δύναμιν, μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑπαρχούσης· τὴν μέν τινα τοῦ σώματος ζωτικήν, τὴν δὲ ἑτέραν τῶν ὄντων θ., ἣν δὴ καὶ λογιστικὴν ὀνομάζομεν ‡Bas.const.2.2(2.542A; M.31.1341A); as subst. ὅτε ἐφύλαξαν τὰς ἐντολὰς τὰς δεομένας μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀναστρέφεσθαι...ἔκτοτε...ἐξῆλθον εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς ἐρήμου...ὥστε γενέσθαι αὐτοὺς θ. Philox.ep.5(p.161); ib.32(p.180); **4.** *allegorical* (v. θεωρία), of mystical sense of scripture, Gr.Naz.or.45.12(M.36.637C); of Philo as its representative Φίλων ὁ θεωρητικώτατος, καὶ Ἰώσηππος ὁ ἱστορικώτατος Isid.Pel.epp.3.19(M.78.745A).

θεωρητός, *contemplative* τὸν θ. ... βίον Or.sel.in Ps.18:3(M.12.1241A).

θεωρία, ἡ, **A.** lit.; **1.** subjective; **a.** *seeing, beholding* τὰ δ' ἐπέκεινα λέγειν οὐκ ἔχοντες διὰ τὸ ἀδύνατον τῆς θ. Tat.orat.20(p.22.27; M.6.852B); οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς τοῖς ἀποστόλοις...ἀεὶ ἐφαίνετο [sc. risen Christ], μὴ δυναμένοις αὐτοῦ χωρῆσαι τὴν θ. διηνεκῶς Or.Cels.2.65(p.187.3; M.11.897C); Hom.Clem.12.12; Thdt.qu.41 in Num.(1.247); Proc.G.Gen.18:1(M.87.364B); τὴν θ. ἐπὶ τῆς γνώσεως ἔλαβε ‡Ath.dial.Trin.1.2(M.28.1117C); opp. ἐπιστήμη, Didym.Pr.6:8(M.39.1629B); **b.** *sense of sight* ἡ μὲν τοῦ δαίμονος τούτου πονηρία ἑκατέραν τὴν εἴσοδον τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἀπέφραξεν,...θ. τε καὶ ἀκοήν cat.Mt.12:22(p.92.29); cf. ὄψιν καὶ ἀκοήν Chrys.hom.40.3 in Mt.(7.440B); Thdt.Ezech.1:26(2.691); **c.** concrete, *seer, spectator* ὁ Παῦλος...ἡ τῶν ἀφράστων θαυμάτων θ. Geo.Pis.carm.83.3; **2.** objective; *sight, spectacle*; **a.** in gen. ταῖς ἐπιγείοις ἡδοναῖς τε καὶ θ. εὐαρεστεῖσθαι Clem.str.7.12(p.53.25; M.9.504A); ref. interpretation of forbidden fruit as ἡ τῆς Εὔας θ. ‡Ath.qu.Ant.50(M.28.629B); τὴν ἐν τῇ γυμνώσει τοῦ σώματος θ. Thdr.Mops.Gen.3:7(M.66.640A) al.; Thdt.h.rel.4(3.1154); of a visit to a shrine βασιλεῖς...πολλάκις ἀποδεδημήκασι ταύτης ἕνεκεν θ. Chrys.hom.16.5 in 2Cor.(10.626C); **b.** of theatrical performances, etc. οὐ δεῖ ἱερατικοὺς ἢ κληρικούς τινας θ. θεωρεῖν CLaod.can.54.

B. met.; of intellectual perception; **1.** *consideration, investigation, study* τὴν θ. τῶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον συμβαινόντων Meth.symp.2.7(p.25.4; M.18.60A); εἰς τὴν τῶν θείων γραφῶν θ. Eus.h.e.6.18.4(M.20.561A); τὰ θεῖα ῥήματα οὐκ ἀλληγορίας δεῖται...θ. δὲ δεῖται καὶ αἰσθήσεως Epiph.haer.61.6(p.386.14; M.41.1048B); τῆς προφητείας τὸν σκοπὸν διττὴν ἐν ἑαυτῷ τὴν θ. ὠδίνοντα κατίδοι τις ἄν, πνευματικήν τε ἅμα καὶ ἱστορικήν Cyr.Abac.1(3.517B); Thdt.Pss.proem.(1.604); **2.** *intellectual apprehension* τὴν τῶν δογμάτων θ. opp. τὸν βίον τοῦ γνωστικοῦ Clem.str.7.10(p.43.27; M.9.484B); of H. Ghost as πρὸς θεωρίαν δυσέφικτον Bas.Spir.22 tit.(3.45D; M.32.165C); *supervision* κατὰ τὴν θείαν διάταξιν προνοίας τε καὶ θ. Const.ap.Eus.v.C.2.48(p.61.25; M.20.1025B); (for rel. to γνῶσις v.s.v.); opp. πρᾶγμα, Didym.Pr.6:12(M.39.1629B); **3.** *theory, speculation, science*; sts. also *philosophical* (Platonic) *contemplation*; defined θ. ἐστίν, οὐ τὸ θεωρεῖν μόνον ὡς ἔχουσι τὰ σώματα φύσεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν πρός τί βλέπουσιν ‡Max.cap.al.141(M.90.1433B); ἡ θ. τῶν ἰδεῶν Just.dial.2.6(M.6.477C); id.1apol.43.9(M.6.396A); id.2apol.8.3(M.6.457B); ἐπιστημονικὴ θ. Clem.str.7.11(p.44.13; M.9.485B); ib.8.1(p.80.13; 560A); θ. τῶν πρώτων αἰτίων ib.6.17(p.512.1; 388A); λογικὴ θ. Or.Cels.5.20(p.21.19; M.11.1209C); θ. τῶν ὀνομάτων id.Jo.6.41(24; p.151.8; M.14.273A); τῇ τῶν ὁρμῶν καὶ παθῶν τῶν τῆς ψυχῆς θ. καὶ κατανοήσει Gr.Thaum.pan.Or.9(p.23.10; M.10.1080A); of pagan speculations on Nature, etc. τὰς σεμνοτέρας δὴ θ. τε καὶ φυσιολογίας Eus.p.e.2.1(51D; M.21.104B); ἡ τῶν λογικῶν μαθημάτων θ. Philost.h.e.3.15(M.65.504A); opp. γνῶσις: κληρονομία ἐστὶ φύσεως λογικῆς, ἡ θ. τῶν γεγονότων καὶ γενησομένων αἰώνων· κληρονομία δὲ Χριστοῦ ἐστιν ἡ γνῶσις ἐκ τοῦ θεοῦ Cyr.Ps.16:6(M.69.812B); also, *department of science* εἰς δέκα γὰρ διῄρηνται θεωρίας αἱ προφητεῖαι Epiph.mens.1(M.43.237A)ap. Doct.Patr.39(p.295.4 conj. δέκα μέρη; but Syriac supports θεωρίας); also of prophetic contemplation, ib.

C. *spiritual contemplation*, not always to be sharply distinguished from philosophical contemplation; **1.** human: different uses illustrated ταῦτα δὲ πάντα διὰ τῆς τῶν προκειμένων ἡμῖν ῥητῶν θ. (= *consideration*) μανθάνομεν·...ἡ σωματικὴ τοῦ λόγου ὑπογραφή...δίδωσι τῇ θ. τὰς ὕλας (= matter for *meditation*)...διὰ δὲ τοῦ ὀνόματος τῆς νυκτός, ἐκδείκνυται τῶν ἀοράτων τὴν θ. (= *contemplation* proper) Gr.Nyss.hom.6 in Cant.(M.44.892A–C); Philox.ep.25(p.175); ib.26(p.176); **a.** as the goal of life, Clem.str.2.21(p.184.7; M.8.1076C); τέλος γὰρ οἶμαι τοῦ τε πολιτικοῦ τοῦ τε κατὰ νόμον βιοῦντος ἡ θ. ib.1.25(p.104.2; 913A); τέλος τοῦ σοφοῦ ἡ θ. ib.6.7(p.462.24; M.9.281A); equated with kingdom of God, Evagr.Pont.ep.12(M.32.265C); **b.** its essence; knowledge of God ζητεῖν τὸν θεὸν καὶ ὡς οἷόν τε γιγνώσκειν ἐπιχειρεῖν, ἥτις ἂν εἴη θ. μεγίστη Clem.str.2.10(p.138.12; M.8.984B); ἐνδιατρίψῃ τῇ θ., τῷ θείῳ καθαρῶς ὁμιλῶν ib.4.6(p.266.5; 1252A); προσευχὴ θεοῦ ὁμιλία, τῶν ἀοράτων θ. Gr.Nyss.or.dom.1(p.8.17; M.44.1124B); **c.** means of attaining it; purity of heart, cf. Mt.5:8 φημὶ τὰς γνωστικὰς ψυχάς, τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῆς θ. ὑπερβαινούσας ἑκάστης ἁγίας τάξεως τὴν πολιτείαν...οὐκ ἐν κατόπτροις ἢ διὰ κατόπτρων ἔτι τὴν θ. ἀσπαζομένας τὴν θείαν...ταυτότητι τῆς ὑπεροχῆς ἁπάσας τετιμημένας διαμένειν. αὕτη τῶν καθαρῶν τῇ καρδίᾳ ἡ καταληπτικὴ θ. Clem.str.7.3(p.10.7ff.; M.9.416C); ib.6.14(p.486.8; 329B); καθαροὺς τῇ καρδίᾳ γενομένους...προσμένει τῇ θ. τῇ ἀϊδίῳ ἀποκατάστασις ib.7.10(p.41.23; 480B); Meth.symp.11(p.138.27; M.18.217A); Gr.Nyss.v.Mos.(M.44.373B); purification of spirit, Philox.ep.37(p.184); knowledge γνῶσιν εἴτε σοφίαν συνασκηθῆναι χρὴ εἰς ἕξιν θεωρίας ἀΐδιον καὶ ἀναλλοίωτον Clem.str.6.7(p.463.1; 284B); with which it is closely connected, Andr.Cr.or.7(M.97.945B); detachment from sensible things χρὴ μὲν τῶν αἰσθητῶν καὶ προσκαίρων καὶ βλεπομένων πάντων καταφρονεῖν πάντα δὲ πράττειν ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν τῆς τοῦ θεοῦ κοινωνίας καὶ τῆς τῶν νοητῶν καὶ ἀοράτων θ. Or.Cels.3.56(p.251.14; M.11.993C); ἡ δὲ τοῦ θεοῦ θ., οὔτε κατὰ τὸ φαινόμενον, οὔτε κατὰ τὸ ἀκουόμενον ἐνεργεῖται Gr.Nyss.v.Mos.(M.44.373D); Thdr.Mops.Nah.1:1(M.66.401D); οὐκ ἀσφαλὲς οὖν πρὶν ἔξω γενέσθαι τῶν πολλῶν, ἐπιβάλλειν ταῖς περὶ θεοῦ θ. Max.cap.theol.1.83(M.90.1117B); though sensible things may offer a way to it ἡμεῖς δὲ [opp. angels] αἰσθηταῖς εἰκόσιν ἐπὶ τὰς θείας, ὡς δυνατόν, ἀναγόμεθα θ. Dion.Ar.e.h.1.2(M.3.373B); ψυχὴ...πρὸς τὰ περὶ ἑαυτὴν προϊοῦσα, καὶ ἀπὸ τῶν ἔξωθεν...ἐπὶ τὰς ἁπλᾶς καὶ ἡνωμένας ἀνάγεται θ. id.d.n.4.9(M.3.705B); study of scripture συνεξάπτει δὲ ἡ γραφὴ τὸ ζώπυρον τῆς ψυχῆς καὶ συντείνει τὸ οἰκεῖον ὄμμα πρὸς θεωρίαν Clem.str.1.1(p.8.12; M.8.697A); prayer ὁ γνωστικὸς θεωρίαν εὔχεται αὔξειν τε καὶ παραμένειν ib.7.7(p.34.26; M.9.465B); with which contemplation is intimately connected τὸ εἰλικρινὲς τῆς θ. διὰ προσευχῆς εἴωθεν ἐμφανίζεσθαι ‡Max.cap.al.136(M.90.1432C); ib.156(1437A); physical leisure ἡ θεωρητικὴ δύναμις...τῇ τε περὶ τῶν κρειττόνων καὶ προσφυῶν θ. ᾗ ἀπασχολεῖται, καὶ τῇ ἀταραξίᾳ τοῦ σώματος ἐπισκοποῦσα ‡Bas.const.2.2(2.542B; M.31.1341A); **d.** ref. superhuman agents that bestow or produce it ὁ...πατρὸς δόξης χαρακτήρ, ἐναποσφραγιζόμενος τῷ γνωστικῷ τὴν τελείαν θ. κατ' εἰκόνα τὴν ἑαυτοῦ Clem.str.7.3(p.12.22; M.9.421A); φιλοτιμησώμεθα...προσκυνεῖν τὸν θεὸν...τὸν κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μελχισεδὲκ ἀρχιερέα ὁδηγὸν ἔχοντες τῆς...μυστικῆς καὶ ἀπορρήτου θ. Or.Jo.13.24(p.248.27; M.14.410C); ἡ ἔκτασις τῶν χειρῶν τοῦ νομοθέτου γίνεται, ἡ τὸ μυστήριον τοῦ σταυροῦ προδεικνύουσα τότε προσάγεται τῇ τῆς ὑπερκειμένης φύσεως θ. Gr.Nyss.v.Mos.(M.44.373B); ὅρασιν...ὑποδειχθῆναι τῷ θεολόγῳ δι' ἑνὸς τῶν ἐπιστατούντων ἡμῖν...ἀγγέλων, καὶ...ἐπὶ τὴν νοερὰν ἐκείνην θ. ἀνατεθῆναι Dion.Ar.c.h.13.4(M.3.304C); **e.** degrees ἡ μὲν ψιλὴ εὐχή, ὡς ἄρτος ὀφθήσεται ἀρχομένους στηρίζουσα· ἡ δὲ μετά τινος θεωρίας, ὡς ἔλαιον πιαίνουσα· ἡ δὲ ἀνείδεος, ὡς οἶνος εὐώδης ‡Max.cap.al.176(M.90.1441B); mount of Transfiguration a symbol of its highest form, Andr.Cr.or.7(M.97.941C); **f.** special features of Christian contemplation; nourished by dogma τούτων φύλαξ μοι διαμένοις τῶν δογμάτων...σοφὸς δ' ἁπάσαις μυστικαῖς θ. Amph.Seleuc.216(M.37.1591A); closely connected with Christ's humanity τάχα γὰρ κἂν ὁπωσποτὲ ἐν τῇ τοῦ λόγου ὑψηλοτάτῃ καὶ ἀνωτάτῃ θ. γενώμεθα καὶ τῆς ἀληθείας, οὐ πάντῃ ἐπιλησόμεθα τῆς ἐν σώματι ἡμῖν γενομένης δι' αὐτοῦ εἰσαγωγῆς Or.Jo.2.8(4; p.62.25; M.14.121D); revealing truth, Andr.Cr.or.7(M.97.956D); accompanied by joy τελειωθέντα δι' ἀγάπης καὶ τὴν ἀπλήρωτον τῆς θ. εὐφροσύνην ἀϊδίως καὶ ἀκορέστως ἑστιώμενον Clem.str.6.9(p.469.6; M.9.296B); Max.exp.Ps.59(M.90.865B); evoked by the object of love ἀγωγὸν δὲ τὸ ἐραστὸν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ θ. Clem.str.7.2(p.9.10; M.9.413C); though it does not rule out holy fear, Gr.Naz.or.39.8(M.36.344A); and needs safeguards against temptation to pride, Didym.2Cor.12:7(p.42.16; M.39.1729A); to be pursued at appropriate times μὴ πρόστρεχε θεωρίᾳ ἐν οὐ καιρῷ θεωρίας, ἵνα σου τοῦ κάλλους τῆς ταπεινώσεως καταδιώξηται Jo.Clim.scal.7(M.88.813C); ref. spiritual interpretation of sabbath ἡ τοῦ σαββάτου καὶ τῆς καταπαύσεως τοῦ θεοῦ ἡμέρα, ἐν ᾗ ἑορτάσουσιν ἅμα τῷ θεῷ ...ἀναβαίνοντες ἐπὶ τὴν θ. Or.Cels.6.61(p.131.22; M.11.1392B); **g.** its effects: unites men with angels, Clem.str.7.7(p.37.7; M.9.469B); confirms faith, ib.1.11(p.33.26; M.8.749B); perfects virtue, Or.Jo.1.16(p.21.1f.; M.14.52A); ἀποκάλυψις δὲ καὶ λήθη εἰκότως προσγίνονται δικαίῳ· λαμβάνοντι μὲν διὰ θεωρίας τῶν ἀπορρήτων τὴν μύησιν· τῶν δὲ κατ' ἀρετὴν πόνων τὴν λήθην, διὰ τὴν διαδεχομένην τοὺς πόνους τῶν ἀρετῶν εὐφροσύνην τῆς πνευματικῆς θ. Max.exp.Ps.59:9(M.90.865B);

leads to realization of divine incomprehensibility, Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.376D); brings union with Christ ἐν Χριστῷ ὤν [sc. S. Paul] διὰ τὴν θ. Didym.*2Cor.*12:2(p.42.11; M.39.1728C); and with God, Jo.D.*Man.*1.71(M.94.1569C); deification ὑπεραναβὰς πάντα ὑλικὰ νοῦς, ἵνα ἀκριβώσῃ τὴν θ. τοῦ θεοῦ, ἐν οἷς θεωρεῖ θεοποιεῖται Or.*Jo.*32.27(17; p.472.30; M.14.817A); **h.** action to be in conformity with contemplation, Clem.*str.*6.11(p.477.31; M.9.312C); as being complementary δικαιοσύνην...ἔργῳ τε καὶ θ. πεπληρωμένην *ib.*4.16(p.292.10; M.8.1305B); τὸ εὐαγγέλιον δι' ἔργων καὶ θ. ἐπαινῶν *ib.*7.12(p.55.23; M.9.508A); τέλος...τοῦ γνωστικοῦ...διττόν, ἐφ' ὧν μὲν ἡ θ. ἡ ἐπιστημονική, ἐφ' ὧν δὲ ἡ πρᾶξις *ib.*7.16(p.72.8; 541A); διχῶς δὲ ἡ ὁδὸς κυρίου εὐθύνεται, κατὰ δὲ τὸ θεωρητικόν, τρανούμενον ἐν ἀληθείᾳ ἀπαραμίκτως τοῦ ψεύδους, καὶ κατὰ τὸ πρακτικὸν μετὰ τὴν ὑγιῆ θ. τοῦ πρακτέου ἁρμονίου πράξεως ἀποδιδομένης τῷ περὶ τῶν πρακτέων ὑγιεῖ λόγῳ Or.*Jo.*6.19(11; p.127.31; M.14.232D); θ. συνέκδημον πρὸς τὰ ἐκεῖθεν ποιούμεθα, καὶ πρᾶξιν θεωρίας ἐπίβασιν Gr.Naz.*or.*4.113(M.35.649B); καλὸν θ., καὶ καλὸν πρᾶξις· ἡ μέν, ἐντεῦθεν ἐπανιστᾶσα, καὶ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων χωροῦσα...ἡ δέ, Χριστὸν ὑποδεχομένη, καὶ θεραπεύουσα *ib.*14.4(864A); βίῳ μὲν ὁδηγῷ θεωρίας, θεωρίᾳ δὲ σφραγῖδι βίου χρησάμενος *ib.*21.6(1088B); δεῖν συνάπτειν τὴν πρακτικὴν φιλοσοφίαν τῇ κατὰ θεωρίαν ἐνεργουμένῃ· ὥστε τὴν καρδίαν μέν, τῆς θ.· τοὺς δὲ βραχίονας τῶν ἔργων σύμβολα γίνεσθαι Gr.Nyss.*v.Mos.*(M.44.392C,D); Cyr.*Jo.*4.2(4.357A); Andr.Cr.*or.*7(M.97.945B); though contemplation is more perfect than action, Gr.Naz.*carm.*1.2.33.1(M.37.928A); relation of action to contemplation, symbolized by bread and wine of eucharist ἀληθῶς μὲν βρῶσις ἡ πρᾶξις, ἀληθῶς δὲ πόσις ἡ θ. ... διὰ τοῦτο πρῶτον δίδωσι τὸν ἄρτον εὐλογήσας καὶ κλάσας τοῖς μαθηταῖς ἐπεὶ πρώτη ἐστὶν ἡ πρᾶξις, καὶ μετὰ τοῦτο λαβὼν ποτήριον. ...ἐπεὶ δεῖ τὰ τῶν πράξεων ῥυθμίσαντα καὶ τὸ πρακτικὸν κατορθώσαντα οὕτως ὁδεύειν διὰ τῶν πραγμάτων καὶ ἐπὶ θεωρίαν αὐτῶν Or.*comm. in Mt.*16.7(p.487.24ff.; M.13.1388A); id.*hom.1 in Lc.*(p.10.1); τὴν ἀγαθὴν πρᾶξιν ὑποβάθραν εἶναι τῆς θ. Thdt.*qu.60 in Ex.*(1.168); Philox.*ep.*5(p.161); Isaac *ep.*12(p.165); οὐκ ἔστιν οὔτε πρᾶξις ἀσφαλὴς θ. ἐκτός, οὔτε θ. ἀληθὴς πράξεως ἄνευ ‡Max.*cap.al.*142(M.90.1433B); ὡς ὕλη τῷ εἴδει, οὕτω πρᾶξις τῇ θ. καὶ ὡς ὀφθαλμὸς προσώπῳ, οὕτω θ. τῇ πράξει ὀφθήσεται *ib.*144(1433C); ὁ μέσως ἔχων περὶ πρᾶξιν καὶ θ. ...ἡδέως φέρων καὶ τοὺς πόνους τῆς πράξεως, διὰ τὸ μέτριον τῆς θ.· καὶ τοὺς λόγους τῆς ἀτελοῦς θ., διὰ τὸ βοηθεῖσθαι ὑπὸ τῆς πράξεως *ib.*151(1436C); πρᾶξις σὺν θ. μὲν ὡς σῶμα μετὰ πνεύματος ἡγεμονικοῦ· ἄνευ δὲ θ., ὡς σὰρξ μετὰ πνεύματος προαιρετικοῦ λογισθήσεται *ib.*157(1437B); **i.** of contemplation perfected in eternity, Clem.*str.*7.2(p.9.9; M.9.413C); Gr.Naz.*or.*32.33(M.36.212C); ὅταν ἄφθαρτοι καὶ ἀθάνατοι γενώμεθα...ἐσόμεθα...θεωρίαις ἀποπληρούμενοι Dion.Ar.*d.n.*1.4(M.3.592C); id.*e.h.*7.9(M.3.565B); **2.** angelic ἀγγέλους...εἶναι ἐν ἀναπαύσει καὶ πρὸς μόνῃ τῇ θ. τοῦ θεοῦ Clem.*ecl.*56(p.153.22; M.9.725B); οἱ ἄγγελοι...ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν ἀλήθειαν μετὰ σοφίας θ. δυναμούμενοι Or.*or.*27.10(p.369.30; M.11.513B); τῆς τοῦ καλλοποιοῦ καὶ ἀρχικοῦ κάλλους ὑπερουσίου καὶ τριφανοῦς θ. ... ἀναπιμπλαμένας [sc. first angelic hierarchy] Dion.Ar.*c.h.*7.2(M.3.208C); *ib.*7.4(212A); Andr.Cr.*or.*7(M.97.933C); **3.** of contemplation within Trin. δοξασθῆναι τὸν θεὸν...ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ γνώσει καὶ τῇ ἑαυτοῦ θ., οὔσῃ μείζονι <τῆς> ἐν υἱῷ θ. Or.*Jo.*32.28(18; p.473.31f.; M.14.817D); οὐκ ἤρκει τῇ ἀγαθότητι τοῦτο, τὸ κινεῖσθαι μόνον τῇ ἑαυτῆς [sc. Godhead] θ. Gr.Naz.*or.*38.9(M.36.320C).

D. exeg.; **1.** of visions of prophets and apostles ἡ τοῦ προφήτου ληφθεῖσα διάνοια πρὸς τὴν θ. Thdr.Mops.*Nah.*1:1(M.66.404D); which can be rightly interpreted only by minds detached from earthly things πού γε τὰς οὕτω φοβεράς τε καὶ ἀπορρήτους θ. δυνατὸν ἦν αὐτοῖς ὑποδέχεσθαι, μὴ τῷ λογισμῷ πρότερον κατὰ τὸν τῆς θ. καιρὸν ἐξισταμένοις τῶν παρόντων; οὕτω τὸν μακάριον λέγει Πέτρον ἐν ἐκστάσει γεγονότα τὴν σινδόνα ἰδεῖν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταφερομένην· ἐπειδὴ ἡ τοῦ πνεύματος χάρις πρότερον αὐτοῦ τὴν διάνοιαν ἀποσπᾶσα τῶν παρόντων, τότε προσανέχειν τῇ θεωρίᾳ παρεσκεύασε τῶν δεικνυμένων, ἵν' ὥσπερ...καθ' ὕπνους τῶν ἀποκαλυπτομένων δεχόμεθα τὴν θ., οὕτω πως τῇ μεταστάσει τῆς διανοίας ὑπὸ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος καθιστάμενοι χάριτος, τῶν δεικνυμένων ὑποδέχοιντο τὴν θ. *ib.*(401D–404A); ἔθος τοῖς ἁγίοις προφήταις καὶ ἐν θ. αὐταῖς γίνεσθαι πολλάκις τῶν ὡς ἔσονται κατὰ καιροὺς προαπηγγελμένων Cyr.*Mich.*29(3.415C); ἀνεῳχθῆναι δὲ τοὺς οὐρανοὺς ἔφη, οὐκ ἀληθείᾳ καὶ πράγματι, ἀλλὰ πνευματικῇ θ. Thdt.*Ezech.*1:1(2.680; but perh. to be interpreted in sense D.2.a); θ. τοιαύτην ὑποδείκνυσι τῷ προφήτῃ, τῇ τοῦ θείου πνεύματος ἐνεργείᾳ τῆς διανοίας αὐτοῦ φωτίσας τὸ ὀπτικὸν *ib.*40:2(2.1020); ref. Abraham, Proc.G.*Gen.*2:18(M.87.173B) cit. s. ἔκστασις; **2.** as technical term for *spiritual sense of scripture*; **a.** so esp. Antiochene school Διόδωρος...ψιλῷ τῷ γράμματι τῶν θείων προσέχων γραφῶν, τὰς θ. αὐτῶν ἐκτρεπόμενος Socr.*h.e.*6.3.7(M.67.668A); Διόδωρον...τὰς θ. ἀποφεύγοντα Soz.*h.e.*8.2.6(M.67.1516A); but τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν θ. τὴν ὑψηλοτέραν οὐκ ἀποκωλύσομεν. οὐδὲ γὰρ ἐναντιοῦται ἡ ἱστορία τῇ ὑψηλοτέρᾳ θ., τοὐναντίον δὲ κρηπὶς εὑρίσκεται καὶ ὑποβάθρα τῶν ὑψηλοτέρων νοημάτων Diod.*proem.Pss.*(p.88.2ff.); ἐκεῖνο δὲ μόνον χρὴ φυλάττεσθαι, μή ποτε ἀνατροπὴ τοῦ ὑποκειμένου ἡ θ. ὀφθῇ, ὅπερ οὐκέτι ἂν εἴη θ. ἀλλὰ ἀλληγορία. τὸ γὰρ ἄλλως ἀγορευόμενον παρὰ τὸ κείμενον οὐ θ. ἐστὶν ἀλλὰ ἀλληγορία *ib.*(p.88.5ff.); ἄλλο τὸ ἐκβιάσασθαι εἰς ἀλληγορίαν καὶ ἱστορίαν, ἄλλο δὲ καὶ τὴν ἱστορίαν φυλάξαι καὶ θ. ἐπινοῆσαι Sever.*creat.*4.2(M.56.459); exeg. Gal.4:24 ὁ ἀπόστολος οὐδαμοῦ τὴν ἱστορίαν ἀνέτρεψεν, ἐπεισενέγκων τὴν θ. οὐ κατὰ ἀμαθίαν ὀνομάτων, ἀλλὰ διδάσκων ὅτι, κἂν ὄνομα ἀλληγορίας ἐπικρίνηται τοῖς νοήμασι, κατὰ θεωρίαν αὐτὸ χρὴ λαμβάνειν, οὐδαμοῦ βλάπτοντας τῆς ἱστορίας τὴν φύσιν Diod.*proem.Pss.*(p.88.8ff.); Antiochene conception of *θ.* being placed bet. literalism and fanciful allegory ταῦτα γὰρ οὐδὲ τὴν ἱστορίαν ἀθετεῖ, οὐδὲ τὴν θ. ἐκβάλλει, ἀλλ' ἡ μεσότης αὕτη καὶ ἡ ἐμπειρία, ἥ, κατὰ τὴν ἱστορίαν καὶ θ. καὶ Ἑλληνισμοῦ ἀπαλλάττει...καὶ πρὸς Ἰουδαϊσμὸν οὐ καθέλκει *ib.*(p.88.23ff.); **b.** *θ.* equated with ἀλληγορία by Alexandrine, Cappadocian, and other fathers; hence ref. Philo ὑψηλὸς...ἐν ταῖς εἰς τὰς θείας γραφὰς θ. γεγενημένος Eus.*h.e.*2.18.1(M.20.184C); and Origen μηδ' ἐξαρκεῖν αὐτῷ τὰς ἁπλᾶς...τῶν ἱερῶν λόγων ἐντεύξεις, ζητεῖν δὲ...βαθυτέρας...θ. *ib.*6.2.9(525A); id.*Marcell.*1.3(p.17.22; M.24.749C); allegorical interpretation of Law by the Jews, called ἀλληγορικὴ θ., id.*p.e.*8.8(370A; M.21.624C); of interpretation of OT by NT μνησθεὶς τῶν δύο τοῦ Ἀβραὰμ τέκνων...ἀλληγορίαν ὀνομάζει τὴν περὶ αὐτῶν θ. Gr.Nyss.*hom.in Cant.*proem.(M.44.757B); of spiritual interpretation of life of Moses θ. εἰς τὸν τοῦ Μωσέως βίον id.*v.Mos.*tit.(M.44.327); μηδεὶς δὲ διόλου τὴν τῆς ἱστορίας ἔκθεσιν παρατεθεῖσθαι τῷ εἱρμῷ τῆς τοιαύτης τοῦ νοῦ θ. νομίζων, εἴ πού τι τῶν γεγραμμένων ἔξω τοιαύτης τῆς διανοίας εὑρίσκοιτο, δι' ἐκεῖνο καὶ τὸ πᾶν ἀθετείτω *ib.*(340B); τὸ μὴ δεῖν πάντως παραμένειν τῷ πράγματι... ἀλλὰ μεταβαίνειν πρὸς τὴν ἄυλόν τε καὶ νοητὴν θ. id.*hom.in Cant.* proem.(757C); συμβαίνει τῇ ἱστορίᾳ ἡ κατὰ ἀναγωγὴν θ. id.*v.Mos.*(397C); *θ.* freq. used simply to indicate allegorical exegesis πρὸς δὲ θεωρίαν...τὰ κήτη ἀλληγορικῶς καλούμενα Didym.*Job* 9:13(M.39.1144C); id.*Ps.*118:72(M.39.1572B); Hesych.H.*Ps.tit.*103(M.27.1092B); *ib.*148(1332C); sts. with epithets such as μυστική, Cyr.*ador.*1(1.29A); πνευματική *ib.*(1.3E); ἡ ἐν πνεύματι θ. Hesych.H.*fr.Ps.*6:2(M.93.1181A); its chief object, to show Christ foreshadowed in OT, Cyr.*ador.*10(1.341E); id.*glaph.Gen.*5(1.160E); id.*Is.*2.5(2.324A); its necessity χρῆναι δὲ φημί, τοὺς ἐθέλοντας διατρανοῦν τὰ οὕτως... αἰνιγματώδη τῶν θεωρημάτων πλάτη διανοίας ὄμματι περιαθρεῖν ἐπείγεσθαι, καὶ μάλα εὐφρόνως τοῦτο μέν, τῆς ἱστορίας τὸ ἀκριβές, τοῦτο δέ, τῆς πνευματικῆς θ. τὴν ἀπόδοσιν ἵνα πανταχόθεν τοῖς ἐντευξομένοις ἐκβαίη τὸ ὠφελοῦν *ib.*proem.(2**A); in rel. to lit. sense θ. μὲν γὰρ πνευματικὴ καλή τε καὶ ὀνησιφόρος, καὶ τῆς διανοίας τὸν ὀφθαλμὸν εὖ μάλα καταλαμπρύνουσα νουνεχεστάτους ἀποτελεῖ. ὅταν δέ τι τῶν ἱστορικῶς πεπραγμένων διὰ τῶν ἱερῶν ἡμῖν γραμμάτων εἰσφέρηται, τότε δὴ τότε τὸ ἐκ τῆς ἱστορίας χρήσιμον θηρᾶσθαι πρέπει *ib.*1.4(113E); εἰ μὲν γὰρ ἑκάτερα δέχεται τὸ ῥητὸν ἀβιάστως, καὶ τὴν θ., καὶ τὴν ἱστορίαν, χρηστέον ἀμφοτέροις Olymp.*fr.Job* proem.(M.93.17C); **c.** intermediate position between Antiochene and Alexandrine schools καθ' ἱστορίαν εἰρημένα νοῶμεν, καὶ τὰ κατὰ θ. προφητευθέντα ἐκλαμβάνωμεν, μηδὲ τὰ σαφῶς ἱστορηθέντα εἰς θ. ἐκβιαζόμενοι, μήτε τὰ λαμπρῶς θεωρηθῆναι ὀφείλοντα εἰς ἱστορίαν καταβιβάζοντες Isid.Pel.*epp.*4.203(M.78.1292A); *ib.*3.84(789C); **d.** use of *θ.* in this sense has prob. influenced Dion. Ar.'s use for mystical meaning of sacraments in *e.h.*2.3 et passim, opp. visible sign ἱερουργία: κατίδωμεν...τὴν καθ' ἕκαστον ἀκριβῆ τῆς ἁγιωτάτης τελετῆς ἱερουργίαν καὶ θ. *ib.*3.1(M.3.425B).

θεωρικός, *wise, learned* in spiritual matters θεωρικωτάτων τὸ πρᾶγμα [sc. praise of BMV] Procl.CP *annunt.*1(M.85.425C); Anast.S.*interr.*(p.275).

θεώριον, τό, *spectacle, show,* Thphn.*chron.*p.195(M.108.505A).

θεωρός, ὁ, *spectator, one who contemplates,* as epithet of bishops, Dion.Ar.*e.h.*4.3.2(M.3.476C); interprn.: θ. δὲ καλεῖ τοὺς ἐπισκόπους, ἐπειδὴ καὶ παρ' Ἕλλησι θ. ἐκαλοῦντο οἱ προβαλλόμενοι παρὰ πάντων ἐπερωτᾶν τὸν θεὸν περὶ μελλόντων, καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτῶν προσφέρειν Max.*schol.e.h.*4.3.2(M.4.153C); of Isaiah contemplating seraphim, Attic.*Trin.fr.*ap.*Doct.Patr.*42(p.317.14).

θέωσις, ἡ, *deification, divinization*;

A. Christol.; **1.** in gen. οὔποτε τοῦ εἶναι υἱὸς ἡγμένος· οὐ γὰρ ἐκ μεταμελείας ἡ θεότης, οὐδὲ ἐκ προκοπῆς ἡ θ. Gr.Naz.*or.*25.16(M.35.1221B); μένει γὰρ αὕτη βροτεία φύσις καὶ μετὰ τὴν θ. καὶ τεθεωμένη φύσις βροτεία καὶ λέγεται καὶ ἔστι ‡Cyr.*Trin.*14(6[3].21B; M.77.1152C); τὴν θ. τῆς σαρκὸς γενέσθαι δοξάζομεν Jo.D.*f.o.*3.17(M.94.1069A);